

Inu. A. 48. 874

STUDII PRACTICE

asupra

DREPTULUI CRIMINALE

Conținându

O SCHITA

DESPRE INFLUENȚA RECIPROCĂ A LEGILOR ȘI A MORAVURILOR

ESPLICAȚIUNE

TEORETICĂ ȘI PRACTICĂ

a

CODICILOR PENALE ȘI DE PROCEDURA CRIMINALE

(promulgați la 30 Octombrie 1864)

Juriul și Ministerul public, în
materie criminală. — Sistemul pe-
nitenciar în Europa și America.

de

CONSTANTIN ERACLIDE

Președinte al Curții din Focșani

DONAȚIUNEA

MIHAI BOERESCU

VOL. I.

BUCURĂȘI.

TYPOGRAPHIA STEPHAN RASSIDESCU. HOTEL GERMAN, No. 2.

1865.

(P) 243261
(S) 243263

502410

ENTRAT 1952

Biblioteca Centrală Universitară
BUCUREȘTI
Cota 67406
Inventar 64203

1956

RC 70/02

64203

MIHAIL BOERESCU
DONATIUNEA

B.C.U. Bucuresti

C64203

ADVERTIMENTŪ.

Promulgarea codicilor penale și de procedură criminală, a deschisă o eră nouă pentru legislațiunea noastră națională.

Dreptul criminală care este sancționarea tuturor legilor, nu e celū mai puțin importantă din ramurile dreptului generală. Unitū prin legămintă intime cu sciințele morale, cu dreptul public și cu tôte cestiuțele sociale, elū formădă singur o sciință întinse.

Legea penale are principiile ei proprie; fiecare din preceptele ei este o regulă pentru cetățiană; ea este opul sistematicū alū unei teorii generală, aplicațiunea unei doctrine ce o domină în întregul ei; este dar evidentă că ea nu pôte fi dispensată de o interpretare sciințifică.

Natura legilor penale nu presentă latitudinea de interpretațiune de care putemū usa în materie civile; limbagiul lor este încă imperfectū, și fiindū că ele tindū spre generalisare, formulele lor nu potū avea îndestulă precisiune.

În materie penale nu e permisă judecătorului a lupta în contra unui testu chiaru și precisu; elu trebuie se fie animatu în aplicarea legi de spiritul legiuitorului, de motivele ce 'i a dictatu dispozițiunile ei.

Adevăratul dar caracteru alu interpretațiunei penale este d'a nu fi nici *restrictivă*, nici *extensivă*, nefindă permisă judecătorului a aprecia limitele voinței legiuitorului, nici a fi mai prevădătoru decâtu legea; ea trebuie să fie mai cu seamă *declarativă*, mărgininduse în sensul și rațiunea legi, adică se fie totu de odată litterale și logică.

Avënd aceste în vedere, m'amă decisă a publica o scriere sub titlu:

Studii asupra dreptului penale. Tinta mea prin această publicațiune este d'a iniția lectorii mei în testurile codicilor penale și de procedură eriminală, a desvolta și a pune în mișcare acțiunea justiției eriminală, esplicându junimeș studiöse dispozițiunile ce facu obiectulu acestor Codici.

În această lucrare, eu n'amă esaminatū nici condițiunile încriminării acțiunelor, nici elementele penalității; planul meu nu comportă investigațiunile științifice de această natură; m'amă mărginitū a enuncia numai noțiunile necesarie spre înțelegerea și aplicarea testelor.

Urmându ordinea chiar și economia codicilor,

amă procesă prin aplicarea metodei analitice la o revisiune atentivă a testului legii, interpretându cu fidelitate sensul și spiritul ei, și resumându în simple adnotațiuni rezultatul lucrărilor mele.

Abținându-mă de speculațiunile științei pure, m'amă silită ca această scriere se conțină în limite strânse o explicațiune practică și instructivă a codicilor criminali, un comentariu care se aplane dificultățile interpretațiunii doctrinale, desbrăcându legea de formulele ei abstracte, spre a o face accesibilă și folositoare tuturor claselor societăței.

Aceste *studii* vor forma două volume.

Volumul de față coprinde :

I. O Șchiță despre influența reciprocă a legilor și a moravurilor.

II. Explicațiunea teoretică și practică a codicelui penale.

Vol. II. va conține :

I. Explicațiunea codicelui de procedură criminală.

II. Instituțiunile juriului ș'a ministerului public, în materie criminală.

III. Espunerea sistemului penitenciară în Europa și America.

Mă voiū stima fericit dacă, prin această scriere, voiū putea aduce și eu o piatră la edificiul legislațiunii năștre naționale.

CONSTANTIN ERACLIDE.

SCHIȚĂ

despre influența reciprocă a legilor și a moravurilor.

În meditațiunile mele solitare, m'amă încercatū adese orī a descompune, pentru a o studia măi bine, ces-tiunea despre influența ce moravurile esercită asupra le-gilor și aceia ce legile esercită asupra moravurilor. M'amū silitū a resume veritățile generale ce resultaū în spiritul meū din această înduoită esaminare, adăo-gândū observațiunile morale la care m'aū pututū con-duce aceste verități. Reciprocitatea acestei influențe, a căria acțiune este atitū de profundă, m'a determinatū a mă aplica la acestū parallelismū.

Mă voiū esplica măi ântiū asupra sensului ces-tiunei. Toți înțelegemū cuvintele *legi*, *moravuri*. Este înse necesariū a se distinge măi 'nainte de tôte diferi-tele specii de legi, ș'a se indica cu precisiune acele legi a căror influență asupra moravurilor trebuē se fie esa-minată.

Cuvîntul de moravuri avîndū diferite accepțiuni, trebuē se determinămū măi ântiū care din aceste mo-ravuri potū fi în raportū cu legile.

Legea, în sensulū ei cel măi generale, este o *normă*, o regulă prescrise de autoritatea supremă. A-

ceastă definițiune se aplică la legile naturei precum și la acele civile și la ale religiunei. In studiile de față nu pôte fi cestiune decâtă despre legile civile și politice. Legile religiunei și ale naturei sîntă escluse. Aceste, prin origina lor, prin caracterul lor generale, prin a lor imutabilitate, diferă cu totul de legislațiunea politică, și aparțină la o ordine de lucruri cu totul în afară de studiile ce ne ocupă aci.

Legea care avemă a studia este regula generale a datoriilor ș'a modificațiunelor la care sîntă supuse drepturile naturale ale omului, în cualitatea sa de membru ală unei societăți, ală unui stată. Această regulă saă normă, pentru a putea avea caracterul de lege și de legalitate, trebuie să fie prescrise de o autoritate care se aibă dreptul și misiunea întru aceasta.

Cuvîntul de *lege* se aplică în genere la fectele emise de autoritatea care este investită cu privilegiul d'a statua asupra relațiunelor cetățenilor între ei ș'asupra raporturilor acestora cu capîi statului.

Trebuie înse se distingemă bine legile fundamentale ale staturilor și instituțiunile lipite de ele, de legile speciale ce se aplică la interese mai puçină generale, mai puçină esențiale. Cele d'întăi, care nu se potă schimba fără a pune în cestiune esistența a însăși societăței, formădă legile politice; ele se consideră ca o religiune politică de care nu ne putemă atinge decât în circumstanțe fôrte grave; ele pörtă astă-çi în mai multe localități numirea de *șarte*. Celelalte care formădă testuri particulare, se modifică saă se schimbă mai lesne; se culegă sub numire de codici ce regulădă interesele atitū de diverse și numărōse ale diferitelor clase de cetățeni.

Pe lângă codicii particulari a îi fiecării națiunii, există și alți codici ce regulădă raporturile reciproce ale națiunilor unele către altele. În privința acestor relațiuni, s'aũ recunoscutũ de regulă ore care principii, ore-care obiceiuri cãrora unũ interesũ comune al popórelor, morala, rațiunea publicã și timpul le-aũ datũ un felũ de sancțiune legislativã, și numirea de legi. Aceste sîntũ legile națiunilor, dreptul gîntelor, a cãruia originã este atitũ de veche ca și dreptul naturale de la care elũ decurge; și unul și altul sîntũ substituirea echitãței în locul forței, predominarea considerațiunilor de justiție asupra acelorã de interesũ în tóte sferele activitãței omenesci.

Totũ ce regulădã dreptul privatũ, dreptul public, dreptul gîntelor, se póte considera ca o lege. D'aci rezultã cã potũ exista legi adevãrate avîndũ deplinã autoritate și sancțiune, fãrã ca ele se fi fostũ deliberate, aprobate saũ scrise în verĩ un codice.

Sensul cuvîntului *lege* fiindũ stabilitũ în diferitele lui accepțiuni, se trecemũ acum la cuvîntul de *moravuri*.

Moravurile se potũ distinge în naturale, religióse, politice, naționale, publice, și private. În o accepțiune foarte generale, cãndũ acestũ cuvîntũ semnificã gusturile unui poporũ, elũ are și sensul de obiceiuri; altã datã se înțelege într'un modũ speciale, cãndũ spre exemplu exprimã purũ și simplu unũ gradũ ore-care de moralitate.

În cestiunea ce ne ocupã, cuvîntul *moravuri* nu se póte aplica nici în sensul celũ mãi generale, nici în sensul celũ mãi restrinsũ. Influența legilor asupra moralitãței popoarelor și aceia alũ moralitãței asupra

legilor, este cea ce mai cu seamă importă a fi bine constatată.

Scopul meu în această schiță este a demonstra ș'a pune în evidență acțiunea atîtu de profundă, atîtu de misterioasă a moravurilor asupra legilor, și a deduce din această esaminare, necesitatea imperioasă d'a avea moravuri bune pentru a putea avea legi bune; a infera pentru legislatori obligațiunea d'a consulta nevoițele morale și înaltele destinate ale omului.

Fericirea sociale este obiectul principale alu legislațiunelor. Mai înainte de tôte legele trebuie se statueze asupra binelui și rëului sociale, asupra drepturilor și datoriiilor cetățenilor. Moralitatea fiindu basa verii căria societăți omenesci și sorgintea a verii ce prosperitate națională, legea trebuie să se ocupe mai cu seamă de starea morale a popórelor, mai multu chiar și decâtu de interesele lor materiale. Acésta este o aserțiune necontestabile. Inse, consecințele ce s'ar putea deduce din asemenea aserțiune mi să parü a fi supuse la óre care înduoială, căci legea nu se ocupă de binele saü de rëulü absolutü; aceasta este afacerea moralei, alu religiunei saü alu filosofiei. Cea ce mai cu seamă e de competența legii, este binele saü rëulü sociale, adică justiția aplicată la relațiunile oamenilor întruniți în societate, în prevederea intereselor lor materiale.

În adevărü, cele întâi nevoiți ale corpului sociale sîntü tôte relative la esistința lui fizică, la viața lui materiale. Aceste nevoiți sîntü, în verii ce stare de civilisațiune, securitatea, proprietatea, libertatea individuale. Interesele morale saü intelectuale, orü câtă superioritate ar avea ele, sîntü nisce condițiuni secundarie în legislațiune. Omul scie că interesele morale nu

potu fi stabilite de lege; că misiunea d'a le protege ș'ale apăra aparține conștiinței; că ele află în conștiința lui o sancțiune respectabilă. D'aci rezultă, că legislațiunile antichității au fostu totu d'auna opul inspirațiunei, iar nici odată opul sciinței. Legislațiunea n'a devenit în adevărū rațională și pură decâtu din momentul cându, recunoscându necompetința ei în metafisică ș'în teologie, s'a rēstrinsū în adevăratulū ei dominiū, care este interesul sociale alū umanității.

Vomū vedea cu tōte aceste cum se pōte atribui teoriilor filosofice și morale o mare influență asupra legilor și a moravurilor.

Moravurile fiindū efectulū liberii desvoltări a ființei morale, s'ar părea că aparținū la o ordine de lucruri cu totul contrarie legilor. Legile s'ntū prescrise de o autoritate politică sau civile; ele au o putere obligatorie; ele încātușescū voința și acțiunea naturale al omulū, făcându adeseori abstracțiune de motivele de umanitate și de virtute ce presidă totu d'auna la moralitate. Cu tōtă această divergență, o mare reciprocitate de influență există între legi și moravuri; ele se întâlnescū la sorgintea lor comună de la care emană, și chiar în autoritatea supremă ce le sancționedă. În adevărū, legile civile și politice nu s'ntū, în ultima analiză, decâtu nisce copii mai multū sau mai puținū imperfecte a legilor naturale și divine; ele s'ntū opulū unei rațiuni făcute după imaginea rațiunei divine. D'aci putemū induce că nu numai legile divine ce constituescū moralitatea, și legile umane care formedă legalitatea, trebuie să se susțină unele pe altele, ci chiar și moravurile trebuie să stabilede prin concurență în inima individulū ș'în sinulū popōrelor o armonie de motive și

de tendinți care este totu odată forța și virtutea popórelor și a individelor.

Noi admitemu că există uneori divergență între legalitate și moralitate; sîntemú ínse de părere că nu póte fi nici înțelepciune, nici forță, nici virtute cândú nu există între aceste oare care armonie și înțelegere.

Trebue ínse se ne ferimú d'a cădea ín esagerațiunii ín privința acestei influenți reciproce. Este ín genere de multă necesitate să aducemú o mare circumspecțiune íntr'o cestiume care se atinge de interesele cele mai sacre ale omului; care se leagă atítú de intimú cu cele mai sublime legi ale lui Dumnezeu, cu cele mai frumoase precum și cu cele mai miserabile destinate ale popórelor; care îmbrăcișadă íntréga viață intelectuală, morală și politică a umanității. S'aú đisú frumoase lucruri asupra moravurilor și asupra legilor; n'ar fi oare mai bine a se đice lucruri folosítóre? Indestul timpú elocința a ímprumutatú acestor subiecte gracile și maiestatea ce ea posede. Este timpú acum ca rațiunea se rostească limbagiulú ei simplu și gravú.

Eú nu țintescú prin acéstă scriere a da concetățenilor mei un opú frumosú, ci unú opú bunú. Ținta mea este simplă; ea își are mărirea chiar ín a ei simplicitate.

Ași voi să probeđú că fericirea popórelor constă ín observarea legilor; că legile nu potú fi observate decátú atúnci numai cândú ele sîntú bune, și că nu putemú dobîndi legi bune, decátú prin moravuri bune.

Despre influența moravurilor asupra legilor.

Moravurile sîntú viața nóstră privată și viața nóstră publică, esistența nóstră intelectuală și morală.

De câte ori sîntem chiămați a face legi, noi consultăm mai întăiū morăvurile năstre. La așa casū, legile suntu nū numai espresiunea morăvurilor, ci încă ținta lor principale este d'a asicura mănținerea acestor morăvuri.

Nū e nici un dubiū că legile cele mai preferite sîntū într'unū timpū și cele mai observate; și fiind că legile bine observate sîntū cele mai bune, este de doritū, chiar în interesul prosperitătēi ș'al ordinei publice, ca morăvurile să preside la legislațiune, ca legile se fie cea mai fidelă espresiune a morăvurilor.

Cu toate aceste, nū este totū d'auna posibilē, nici chiar folositorū, ca legile să fie confecționate în interesul singur alū morăvurilor ce domnescū. Morăvurile năstre ne potū fi scumpe, și cu tôte aceste să fie rele. La așa casū, voindū a pune legile în acordū cu morăvurile, vomū avea legi rele ca și dînsele; sau din contra, daca un legistore va fi chiămatū a ne da legi, un legistore mai virtuosū, mai luminatū, mai imparțiale decâtū noi înșine, elū ne va face legi mai bune decâtū morăvurile năstre, la așa casū dicū, va esista desaccordū între legile și morăvurile năstre.

În adevărū, nișce legi de o perfecțiune ideale nū potū produce vre un bine asupra unor popōre sau prea grosietice pentru a le pricepe, sau prea corumpte spre ale iubi. Aceasta s'a întimplatū de câte ori vre unū filosofū, voindū a adjuge la justiția absolută, sau vre unū principe țintindū a stabili o putere arbitrarie, aū făcutū legi în opozițiune, în conflictū directū cu morăvurile țerei.

Factele istoriei rēspundū la principiile enunciate

aiace. Ceia ce afirmămă noi, cu ochiul și degetul pe paginile istoriei, este că legile unui popor nu numai că poartă întipărirea moravurilor lui, ci chiar că între aceste moravuri și aceste legi există o afinitate atât de strinsă, încât ar fi de dorit pentru prosperitatea tuturor națiunilor, să nu mai existe legi ci moravurile să pótă pretutindene ținea locu de legi.

Moravurile nu numai comunică legilor naturilor, caracterul și fisionomia lor, ele determină încă instituțiunile politice și formele de guvernă ce diregeadă popórele. Se probămă aceasta.

De voimă a cunoșce în principiū origina monarhiei, acea a despotismulū regale, alū guvernământulū teocraticū saū feudale, alū aristocrației saū al democrației, al republicei saū al monarhiei reprezentative, trebuie se consultămă moravurile popórelor; ele singure conținū cuvintul enigmei.

Moravurile primitive, moravurile pastorale și agricole, aū fundatū *patriarchatul* saū regalitatea patriarcală, celū mai simplu, celū mai legitimū, celū mai naturale din tóte guvernămintele lumei.

Despotismulū pure, părințescū, primitivū, nu precum a degeneratū elū mai la urmă în tiranie, adică capriciosū, detestabile și detestalū, este o consecință naturale, o varietate nouă al domniei patriarchilor.

Volterū, în ideile sale republicane ȃice: «Despotismulū purū este castimentul relei conduite a oamenilor... «O societate de oameni guvernati prin arbitrariū, seamana «cu o taberă de boi înjugați pentru serviciul stapinului lor. Acesta nu-i nutresce decatu pentru ca sa fie «ei în stare d'alui servi. Candu sintu bolnavi, elu se «ingrijasce de ei numai pentru ca sa-i pota fi de folosu

«cândü se vorü însănătoşa; îi îngraşe spre a se nutri de a lor substanţă, şi se serve de pielea unora din «ei pentru a înjuga pe cei lalţi la plugü.»

Moravurile religiöse, adăogându-se către moravurile agricole, pastorale şi resbelnice, aü devenitü sor-ginţele unor instituţiuni în care se confundü regalitatea despotică şi teocraţia sacerdotale sprijinite şi una şi alta asupra unor caste.

Cu tóte aceste, alianţa sacerdociuului şi a regalităţei nu este pretutindene aceeaşi. Uneori domneşce elementul religios şi altă dată elementul politicü. Totü d'auna înse diferenţa întru aceasta constă în moravuri:

In timpüi modernü, mulţumită progreselor unei civilisaţiuni generale, acţiunea moravurilor religiöse s'a slăbitü astfelü, încätü în ǎilele nóstre predomină elementul politicü.

Moravurile industriale şi comerciale aü creatü legi şi instituţiuni politice care răspundü la natura lor. Industria şi comerciulü cerü pacea, o protecţiune puternică, reclamă o justiţie promptă şi sigură; acestor instituţiuni le trebuie mai cu seamă o lege politică şi civilă confecţionată astfelü, încätü nici preotulü, nici nobilulü, nici suveranulü, nici proletarulü să nu mai afle miǎlóce d'a putea crea piedici, d'a produce colisiuni, d'a scudui confinanţa, d'a ruina creditulü.

Lumea modernă înfăcişadă moravuri cu totul diferite d'a le antichităţei; înse influenţa moravurilor asupra legilor este aceeaşi în cea d'intâia precum şi în cea d'al duoilea.

Moravurile care caracterisă epoca nóstră emană dela chreştinismü. Aceasta religiune şi mai cu seamă morala ei, a schimbatü treptatü moravurile şi civilisaţiuni-

nea popórelor. Chrestinismulú a inauguratú reforma sa, proclamándú importanța individului, egalitatea tuturor d'înaintea legi lui Dumneđeú, înaintea legei supreme.

-Influența moravurilor asupra legilor civile saú a legilor ordinare

Legile generale, instituțiunile politice ale popórelor trebuie să fie rare ori schimbate, căci aceste schimbări sintú mai totú d'auna însóțite de agitațiunii și de turburări care compromitú în acelașú gradú esistența cetățenilor și al statului.

Legile civile, din contra, legile ordinare, se potú modifica mai adeseori și cu mai pucínú pericolú. Pentru aceasta suveranitatea a conservatú la cele mai multe popóre dreptul d'a face după placú legi particulare, legi civile, de óre ce nu s'ar putea atinge de legile generale, de acele politice, fără a ațița susceptibilitatea populațiunelor ce le sintú supuse, și pentru aceasta în cele mai multe staturí delegații popóruului facú parte de puterea legislativá, în scopú d'a stabili o armonie mai completá între legi și moravuri.

În adevărú, viciile și virtuțile, obiceiurile și gusturile ce domnescú în sínul unui popóru, esplicá legile lui.

Pretutindene să observá aceiași influență a moravurilor asupra legilor, și prin urmare, resumíndú-mă potú dice, că legile sintú chiar moravurile unei țerrí enunciate în formá de principii generale, prin organul autorității supreme.

Aci se rădicá o cestiune seriósá pentru mora-

liști și legislatorî: această influență este óre ea un bine sau un rău?

Cestiunea nu e lesne de rezolvată. Ea nu se reduce în a ști dacă influența bunelor moravuri este avantajioasă, sau dacă influența relelor moravuri este funestă, aceasta se înțelege de sine, ci este óre avantajiosă pentru origina, pentru caracterul primitiv, pentru influența, pentru reformarea sau înlocuirea legilor ca ele se depindă de moravuri astfel, încât să se fie ele numai formula scrisă, litera mórta al acestora? Este avantajiosă se fie ele reduse la neputință, la nulitate, de câte ori vre o schimbare, mai multă sau mai puțină, ar surveni în starea morale al unui popor?

Influența bunelor moravuri.

Bunele moravuri, precum o simte fiecare, inspiră legi bune. Virtutea suggeră aceste legi, le propune, le susține, le face să triumfe; ea le pórta în sine, iar dictându-le, virtutea nu face decât să se reproducă, a și comunica și să răspândă inspirațiunile, activitatea și ființa sa. Veri care ar fi legistorele, sau că legile ar emana de la popor, de la un senat, de la un înțelept, de la un principe, totuși ele pórta întipărirea originii, imaginea autorelui lor. Fără dubiu, nici puritatea, nici generositatea inimei nusintă îndestulătoare pentru a forma pe legistorele luminate, pe omul superior, pe creatorele unui codice frumos, pe fundatorele unor instituțiuni politice glorioase; virtuțile inimei nu pot înlocui luminele inteligenței; ele imprimă înse legilor sigilul lor inimitabile, augustul lor caracter, origina lor cerească.

Să ne încercăm acum să determinăm, în țesă

generală, care sînt legile cele mai bune, care este terminul perfecțiunii ce legistorele trebuie să se silească a adjuge. Legile cele mai bune a-î unui popor sînt, fără îndoială, acele ce s'ar părea a fi mai favorabile intereselor sale morale.

Este de observatū aci, că legistorele nu e chīamatū a forma o societate morală, a perfecționa moravurile unui popor; misiunea sa este a dirige o societate politică, și dāca elū trebuie să *consulte* interesele morale a le umanității, nu este mai pucīnū adevaratū că legistorele politicū este chīamatū mai nainte de tōte a regula interesele materiale ale societăței; aceasta este misiunea sa principală. Elū trebuie īnse să regulede interesele materiale ale societăței ast-felū, īncātū să nu īmpedece desvoltarea nevoītelor eī morale, ci chīar din contra să le și favorede.

D'aci rezultă că interesele materiale predominescū de cāte orī nu esistă, īn moravurile generale, un mare capitalū de generositate, de gustū, de adevarată civilizațiune. Pentru ca legile se fie bune și morale, trebuie dar ca ele să fie inspirate de moravurī bune; precum grāna ce cultivatorul depune īn sinul pāmīntului cere un pāmīntū pregătītū de mai nainte, a fecunda, a favorisa desvoltarea eī, asemenea aū și legile nevoe a gāsi spirite dispuse a le primi; prin urmare bunele moravurī sīntū terēmulū celū mai favorabile din care legile potū trage a lor putere și viață.

Daca moravurile potū singure pregāti spiritele pentru legile cele bune, ele aū totū odată și puterea d'a le conserva, d'ale manține īn vigōre. Cātū de bine constituitū ar fi unū guvernū, cātū de pure ar fi intențiunile sale, cātū de legală ar fi marșa sa, dāca elū

se sprijine pe legi care nu aŭ și ele viață, rădăcina și sancțiunea lor în moravurile națiunei, autoritatea publică se slăbește pucină câte pucină; nici o putere materială nu lă mai pôte opri pe marginea abisului; nici genul, nici rațiunea nu vor putea preveni căderea lui Pretutindene unde guvernul nu se grăbesce a pune legile în acord cu moravurile, popórele aspiră a restabili armonia lor, adică a resturna totu ce împedecă d'a se restabili aceasta armonie.

În timpii ordinarii, cându dobândirea unei prosperități materiale saŭ speranța unui viitoru mai fericit, mântine confiența celor ce guvernă, pericolul este pucină imininte. Atunce guvernul, înțelegându-și pozițiunea, are totu timpul alu asicura, a lucra în pace la stabilirea unui acord a căruia absență este atât de pericolósa.

În epoce de agitațiunii din contra și de descătușare a pasiunelor, atunce cându fiecare se constituie în legislatore, după placul și capriciul seŭ, după interesele sale individuale, în timp de crise sociale, autoritatea trebuie să se studieze a preveni mai mult decât a înfrina. Or de unde ar proveni greșalele, ele se punu tóte pe seama guvernului; fiecare s'a încredințat în el; el singur este culpabil.

În acele momente totul este pericol pentru autoritate. Concesiunile o discredită, resistața o compromite, mișcarea o sfarăă. A distinge, la așa casu, elementul care trebuie se predomine, opiniunea ce trebuie să triumfe în luptă, ș'a o servi cu răpegune și abnegarea a verii ce interesu al guvernului, este singurul mijloc de mîntuire, singura cale d'a se restabili armonia între legi și moravuri.

Fără această alianță, verî ce legislațiune nu este decât unŭ opŭ al dîleî. Antichitatea a înțelesŭ acestŭ mare adevărŭ: Solon și Licurgŭ aŭ adaptatŭ legile lor la moravurile cetățenilor.

În adevărŭ, acolo unde moravurile sîntŭ bune, legile în progresŭ, perfecționarea lor se operă fără scŭduire.

Legile, prin a lor natură, sîntŭ în genere mai constante decâtŭ moravurile. În moravuri totulŭ e viață, activitate, metamorfosă voluntarie saŭ învoluntarie, progresŭ saŭ decădere. Legile din contra sîntŭ o literă mŭrtă lipsită de totŭ felulŭ de spontaneitate, de activitate, de impulsione proprie; ele nu se mișcă decâtŭ după influența moravurilor. Tŭte aceste servicii, bunele moravuri le facŭ uneori legilor cu o admirabilă longanimitate; avemŭ de martorŭ întru aceasta Engilterra a căria legi și instituțiuni învechite conservă autoritatea lor, gracie moravurilor și obiceiurilor ce le susținŭ. Escelența guvernului engleđŭ nu constă numai în legi, ci și în caracterulŭ, în bunulŭ simțŭ al națiuneî, precum ne o demonstreă Lord John Russel, în opul seŭ asupra Constituțiuneî și a guvernului engleđŭ.

Acăastă acțiune a moravurilor asupra legilor care apare pretutindene atîtŭ de puternică, ne va surprinde pucînu văđîndŭ-o atîtŭ de tîrđie în privința unei erori sociale. Erŭrea despre care voiŭ a vorbi aci este *pedeapsa morțeî*.

Abolițiunea pedepsei de mŭrte a fostŭ invocată adeseori în numele drepturilor naturale, în numele întereselor morale ale omulŭ; și precătŭ religiunea ce domnește acum de optŭ spre dece secolŭ, a apăratŭ cu căldură cauza umanităței în contra unei instituțiuni bar-

bare, pre atîta și filosofia s'a arătat în lumea modernă deloșe d'a susține cauza moralității contra unui mod de pedepsire imorale și neomenos. Inșă din nenorocire, cu tôte protestațiunile puternice unor organe ale societăței, unor moraliști și legistatori ce reclamă contra unui supliciu atîtu de odios, atîtu de impolitic și de culpabile, pedeapsa morței este în vigóre la cele mai multe staturi civilisate ale Europei.

S'a đis cu dreptu cuvîntu că sacrificiulu unui omu este o infrațiune sanglantă la ordinea stabilită de Creatoru; că daca pedepsa morței pôte fi unu act de justiție în privința celui ce loveșce, ea este un act de injustiție teribilă pentru familia sa pe care o acopere de rușine; că acéstă ordine de lucruri este o crudă anomalie, de oare ce sentințele magistraților nu se potú împlini fără a lovi de infamie pe acelu ce esecută aceste oracole; că societatea, chiar și pentru apărarea tutora, nu are dreptul a imola unul din membrii ei, nici a deda la oprorbriu pe acelu ce însărcineadă ea, pentru banî, cu crudele ei resbunări; că în genere nici Dumneđu, nici societatea, nici legea, nici ordinea publică nu cerú resbunare; că totu ce pôte dori și statul, și umanitatea, și Providința este amendarea criminalulu și nimicú mai multú; că, a ucide pe acelu ce a ucisú, este a imita cu linișcea rațiunei pe asasinulu în deliriu.

Mă simțu ferice a putea semnala aci că Camera legislativă a Romaniei libere și Constituționale a operatú această metamorfosă salutariă în legislațiunea Țerrei, decretindú abolițiunea *pedepsei de mórte!*

De multu timpú oare care spirite meditative visedă miđlócele d'a se proscri resbelulu d'între popóre, care seceră mai mulți oameni decátu tôte supliciile în-

trunite, lipsește familii numeroase de sprijinii seî, și statul de cetățeni bravi și folositori. Nimene nu contestă mărirea acestor răle; nimene nu apară utilitatea sau necesitatea resbelor; și cu toate aceste, nu de multă timp, totă lumea cualifica de utopistă, de visionară pe scriitorul generos care celă întâi rădică vocea sa în favoarea păcei perpetue, pentru concepțiunile sale filantropice! (L'Abbé de saint Pierre).

Nici diplomația, nici legislațiunea nu vor putea opera această metamorfosă; moravurile generale ale umanității sînt singura autoritate competentă spre a precurma aceste desbateri sîngerose, a face se cadă armele din mâinele popórelor și a regelor. Numai prin moravuri se va putea pacifica lumea, suprimînduse nedemnulă judiciu al paloșului.

Buncle moravuri pórta dar în sine un elementu de progresiune care tinde ne'ncetată a se desvolta, ca totu ce are putere și viață.

Pină aci amă vorbitu de legile generale, de instituțiunile publice ale popórelor. Influența bunelor moravuri este aceeași și asupra legilor particulare.

În starea obicînuită a moravurilor, nu există poporū câtu ar fi elude virtuosu, a căruia virtute să pótă înlocui legile; înse, în tesă generale, națiunile care aū mai pucine legi, sîntu tocmai acele care aū mai multă moralitate, și adevarată civilisațiune; în locu d'a înmulți numărulă codicilor, ele se sfortă a le simplifica.

Roma a avutū mai bune moravuri sub legea celor două spre dece tabule, decâtu sub codiciu lui Teodosie ș'a lui Iustinian. Evrei, sub Decalogul lor atitū de simplu, atitū de grosieticu, posedau mai multe virtuți decâtu sub Talmudulă rafinatū și corumpătorū. În epoca

pasiunelor omul are mai multă trebuință de reguli, de și le respectă mai puțin. Astă fel se întâmplă și la popore.

Sub veră ce punct de vedere vom examina influența bunelor moravuri asupra legilor, ea este necontestabilă și demnă de cele mai serioase meditațiuni ale cetățenului, ale legislatorului, ale moralistului, ale principelui, ale filosofului și ale preotului.

Se trecem acum la examinarea influenței moravurilor celor rele.

Esaminându influența bunelor moravuri, am constatat cu interes totu ce e frumos și măreț în alianța intimă a moravurilor și a legilor. Vom descri acum cu mai puțină plăcere, faptele care, în istoria moravurilor, atestă influența corupțiunii și a degradării inimii asupra opurilor inteligenței relative la legile staturilor. Și aci învățămintele nu sîntu mai puțin grave; efectele moravurilor asupra unei legislațiuni ce reprezintă o societate viciată de corupțiune, nu sîntu mai puțin importante.

Moravurile rele alteră facultățile intelectuale și morale ale poporelor; ele seacă sorgintea a veră ce inspirațiuni generose, patriotice sau filantropice, de și cele mai frumoase legi dătorescu acestor înalte inspirațiuni fericite lor creațiune, esistența lor bine făcătoare.

De vom admite dar ca unu faptu că corupțiunea moravurilor alteră facultățile inimii și ale rațiunii, vom afla negreșitu influența lor pernicioasă asupra legilor, pină în sorgintea de unde emană aceste din urmă. Istoria tuturor poporelor corupte proclamă cu tărie faptul acestei alterațiuni.

Grecia și Roma încetădă d'a produce acea suc-

cesiune de bărbați renumiți și de lucruri mărețe, din momentul cândă a încetată a avea virtuți. Byzanța care întruni fărămăturile Greciei și ale Romei, nu fu lipsită de legi ingenioase și înțelepte; nu avea înse legi din acele inspirate de amorul patriei, de entusiasmul gloriei, a mărireii ș'a nemurireii sale care caracterisau timpii seii anticii.

Intre codicii atitū de savanți și complecți ai lui Teodosie și Iustinian, și legile breve, simple și isolate a-le republicei, diferința sub punctul de vedere alū teoriei, este cu totul în avantajulū celor d'ântēiū; înse în privința simtimentelor de onóre, de probitate, de devotamentū publicū, aceste au apărutū mai generose și mai pure în cele d'al douilea.

Se va obiecta pôte aci că noi nu mai avemū astă-đi virtuțile părinților noștri, simplitatea gusturilor, austeritatea principiilor lor, pietatea lor gravă și respectibilă. Ni se vor imputa pôte egoismulū și moliciunea moravurilor ce domină în đilele nōstre; vōmū putea fi tacsăți de popor coruptū; și cu tōte aceste, nimene nu va putea nega că Romania își dă astăđi legi bune și generose; că nici odată opiniunea publică n'a inspiratū mai bine unū guvernū, nici o dată guvernulū n'a găsitū mai multū echo într'un popor. Moravurile nōstre sīntū pôte mai bune decâtū se đice de detractoriī noștri. Este adevăratū că egoismulū și moliciunea domină puciniū în moravurile nōstre; înse amōrea de sine și a plăcerilor a fostū totū d'auna în moravurile omulū; ele sīntū chiar în natura lui.

Nu, Romānia nu a sositū la periodulū decădereii sale; moravurile ei conținū îndestule elemente de mărire pentru a inspira legi generose, ș'în rangurile nōstre

se gădescă bărbați a căroră cenușă viitorul o va putea-o depune cu mândrie într'un Panthéon. Dacă molițiunea ne domină pucini în zilele de pace, la apropierea însă a vre unui pericol, la sunetul trâmbiței rebelnice, Romania întreagă se va rădica ca un singur om. Pe câtă timpă dar un popor este animat de simțimente așa de nobile; pe câtă timpă dupe tribuna naționale vor resuna accente generose; pe câtă timpă inspirațiunile geniului unor bărbați eminenți ce onora țarra, vor afla ună echo în tôte sufletele, nimică încă nu este alterată în facultățile morale și intelectuale ale națiunei, și prin urmare unde nu se manifestă alterațiuni de asemenea natură, nu este corupțiune, nu este decădere.

Corupțiunea este neamicul celă mai periculosă ce pôte amerința esistența unui popor; căci, de vomă presupune chiar că la popore corumpte ar răminea îndestule lumină spre a se confecționa legi bune, nu ar răminea înse virtuți suficiente pentru ale observa. Aci este faptulă al doilea pe care-lă semnalămă în influența ce moravurile rele esercită asupra legilor. Nu, nu, nimică nu pôte înlocui bunele moravuri; nimică nu pôte suplini viața, puterea și caracterulă de ordine și de mărire ce ele imprimă instituțiunelor și legilor, oamenii și lucrurilor. In bunele moravuri constă forța și unirea; afară din ele, totul e disoluțiune, totul e ruină.

Iurisconșulți profunđi și erudiți se arată încă în Imperiulă romană în decadență. Sub Adrian înfloresc scóele principale de dreptă, catedrele celebre ale profesorilor de dreptă a căroră contimpuraniă lui Teodosie ș'a lui Justinian nu sântă decătă nișce plagiară. Codiciă acestor două principă, oferă, precum amă đisă, o legislațiune mai completă decătă totă ceia ce a precedată. Acea-

stă legislațiune înse este incapabilă d'a face se re'nvie o națiune, d'a opri căderea unui imperiū. Bunele moravuri ar fi pututū singure opera acestū miracolū, și aceste moravuri părăsiră acum Roma și Byzanța.

Este rarū în adevărū ca legile să fie bune, cândū moravurile sîntū rele; la așa casū, ele sîntū de pucină folosū, iritindū spiritele în locū d'a le corige.

Pentru a ne convinge despre aceasta, n'avemū decâtū a observa destinata aceluiași imperiū în timpū posteriori lūi Iustinian ș'a lūi Eraclius. În acea epocă legile sîntū imagina fidelă a moravurilor, adică: absurde, vexatorie, tiranice, insidiōse; ele atestă deperire celor mai nobile facultăți ale inimei și ale sufletulū.

Daca moravurile rēle n'ar face alta decâtū a surpa legile una câte una, de și acțiunea lor ar fi încă pernicioasă în această hypothesă, totuși ea ar fi pucină sensibilă, înse puterea lor este multū mai înfricoșată: ele sapă pină în fundamente tōte instituțiunile publice, corumpū cele mai bune legi și le reducū la un corpū fără viață și sufletū; le inoculă veninulū lor otrăvitoriū, producândū tōte calamitățile, și astū felū ruina staturilor urmeadă într'o progresiune egale pe aceea a legilor ș'a instituțiunelor.

În câtū timpū moravurile Spartei aū susținutū legile și instituțiunile lūi Licurgū, Sparta a fostū victoriōsă și fericē.

Din momentul cândū aū începutū a declina moravurile, Sparta, învinsă și degradată în afară, umilită în intru, nu mai oferă decâtū spectacolul unei agonii îndelungate, și, în acestū asil alū libertăței, alū unei puteri ponderate prin instituțiuni atitū de puternice, domnește și espiră în fine fără veste despotismulū lūi Cleomene.

Împreună cu sobrietatea, dispăre forța; împreună cu forța, curagiul; împreună cu curagiul, valoarea; împreună cu valoarea, gloria; împreună cu gloria, patriotismul, și în fine împreună cu patriotismul, independența. Spartiații se felicită că au putut eluda legile lui Licurgul, nu șiau însă că pentru popore despreciul ce facu legilor este o *sinucidere*.

Terminându aci esaminarea despre influența moravurilor asupra legilor, vomu esamina și influența ce legile esercită asupra moravurilor.

Influența moravurilor asupra legilor se pôte resume în pucine cuvinte.

La începutul societăților, în evul lor de aur, bunele moravuri ținū locu de legi; în toți timpii, ele inspiră și conservă bunele moravuri, reformedă pe cele rele și le epură; facu să prospere instituțiunile și imperiile.

În toți timpii moravurile rele alteră bunele legi, corumpu instituțiunile cele mai salutare și conducū la ruină poporele cele mai celebre.

Legământul moravurilor și al legilor este dar forte intimu. În aceasta stară de intimitate, influența legilor asupra moravurilor este nu mai pucinu remarcabilă.

Despre influența legilor asupra moravurilor.

Influența legilor asupra moravurilor este pôte mai greu de determinatū decâtū acea a moravurilor asupra legilor. Fiindū că legile sîntū totu d'auna precese de ore care moravuri, esistă chiar în acestu faptu, pentru aprecierea influentei celor d'intâia asupra celor d'alū duoi-

lea o donată ce lipsește în aprecierea celor al doilea asupra celor d'întâiu.

Pe de altă parte, moravurile ca fisionomie morale a popórelor, schimbându-și ne 'ncetată natura lor și caracterul, sînt un lucru fugitiv, mobile ca și trásurile individului. Legile, din contra, sînt positive, scrise, precise, constante, imobile, celú pucinu în timpii ordinari. Ele se facú cu publicitate și sîntú proclamate într'un modú solemnú. Magistrați numeroși veghiadă la a lor aplicare. In privința legilor esistă dar cunoscinți multú mai precise și mai complete decâtú asupra moravurilor.

Influența legilor asupra moravurilor esistă; ea este atestată de Istorie.

Legea, precum s'a disú la începutul acestei schițe, emană în genere dela puterea supremă a Statului, dela oamenii cei mai distincți saú prin înțelepciunea lor și esperiență, saú prin pozițiunea lor socială. Misiunea sacră cu care sîntú ei investiți, imprimă actelor sale un caracterú mai imposante.

Aceste considerațiuni adăogându-se la respectulú ce inspiră tutor popórelor, numele chiar de *lege*, solemnitatea cu care ea se promulgă, egalitatea invariabilă cu care ea este aplicată, necesitatea tutora d'a se supune ei, ordinea și securitatea ce ea procură, tóte aceste conferă legei o înaltă autoritate, un așcendinte generale. Legile sîntú încă docile și flessibile chiar și atunci cândú vocea și organulú lor, adică rațiunea publică, nu aprobă a lor origină, cândú aceasta stăpînitóre a lumii se opune din tótă puterea autoritáței sale.

Acésta o vedemú în istoria staturilor de *usú* (coutume). Legile nu sîntú scrise acolo; ínse aseste u-

suri sunt puternice; ele au în sprijinul lor sancțiunea secolilor; sînt adeseori rele; tînt lumea este convinsă despre aceasta, și opiniunea publică le condamnă; cu tîte aceste ele au putere și viață; le ascultăm ca o voce ce sîntem deprinși a asculta din copilărie; aceste sînt accentele unui bătrîn slăbănogit de camătul unei vieți îndelungate care accentele înse sînt scumpe inimii noastre. Acest fapt esplică supunerea popórelor la lege.

Există fără dubiū mai multe motive care concură la aceasta supunere: mai întaiū idea că este de interesul nostru a ne supune la legea care proteje tîte drepturile; al doilea consciința puterei publice care ne pîte obligia a ne supune la ea. Există însă totu odată în această privință și un ce mai nobile, mai înalt, un simțiment care, mai presus decăt tîte, este demn a servi de fundament la o ordine sociale; la o ordine legale: acesta este simpatia pentru lege, simpatia ce rezultă din acordul între legea omenescă stabilită de autoritate, și legea divină care este întipărită în ființa noastră morală; această simpatie care, pentru a vorbi limbajul filosofului Platon, nu este decăt o *amintire* (*ἀνάμνησις*) al unei legislațiuni anteriore verii cărnii codice politicū saū civile.

În adevăr, în totu timpul, s'a socotit că legile erau chiamate a regula moravurile, a le conduce, a le amenda, a le da forță și asistență; în toți timpii, bunele legi au fost considerate ca oferind totu odată cel mai bun mijloc de civilizațiune și sprijinul cel mai puternic al moralității generale. Totu d'aua respectul legilor a pășit în paralel cu respectul datoritū moravurilor.

Istoria atestă în tîte paginile ei și constată pre-

tutindene influența profundă a legilor și a instituțiilor asupra moravurilor: ea ne arată că aceste din urmă se modifică totuși d'acum dupe cele d'întâiu; că cu progresul său decăderea ordinii sociale, se modifică și ordinea morale a popórelor.

Vomú examina mai întâiu influența ce exercită asupra moravurilor legile generale și instituțiile politice ale popórelor.

În adevărú, legea presupune totuși d'acum natura morală a omului; nici o dată ea n'arú cuteda a pleca dintr'un altú punctú de vedere, a contrecara morala. Totulú ce ea pretinde, este a regula ceea ce legea morală n'a pututú-o face.

Legea criminală, spre csempu, face pururea apel la legile unei morale sînte și universale; la legile unei consciinți pure și delicate precum sîntú acele ce emană de la religiune. În aprecierea crimei, legislațiunea nu cumpănește totuși d'acum mai multă sau mai puțină libertate, rațiunea, vîrstă, pasiunea sau premeditațiunea, într'un cuvîntú tóte raporturile psihologice, tóte condițiunile morale în care s'ar putea afla agentulú; ea lasă judecatorului de faptú facultatea d'a aprecia aceste circumstanțe, d'a suplini ceea ce n'a pututú-o face litera mórtă al codicelui. Legea socială nu este decátú formula scrisă a legii universale, o emanațiune a naturii morale al umanității; ea este totú odată și enunțierea unui principii morale, regula moravurilor publice.

Trecândú acum din dominiulú legii civile în acela alú legii politice, vomú vedea reproducândú-se același fenomenú morale.

Cadrulú rēstrinsú al acești schiți nu ne permite a vorbi de diferitele forme sub care se presintă legile

politice, adică de democrație, de republică, de aristocrație, de monarhie, de despotism, de tiranie, de teocrație, de feudalitate; ne vom mărgini dar în espunerea unor simple considerațiuni asupra monarhiei constituționale.

Sub monarhia constituțională, principele care este capul statului prin constituțiune și legi, este totu odată magistrat și cetățean; un magistrat revestit în adevăr cu un caracter ce nu-l are nici un alt magistrat; el nu este înse guvernul, nu este statul, ci simbolul, reprezentantele suprem al statului. Sub acest titlu, el este inviolabil înaintea legii, dar justiabil înaintea opiniei publice. Legea face răspunțător numai pe ministrii săi, opiniunea însă se înalță pînă la el.

În monarhia constituțională, de la suveran emană toate funcțiunile; funcționarii înse nu-l servă pe dânsul; ei servă patriei care-i plătește; nu esecută voința monarhului, ci pe al legii.

Agenții guvernului constituțional nu sînt singurii reprezentanți ai intereselor publice. Adevăratele organe ale acestor interese, aleși de popor și din sînul lui, sînt cu atît mai onorați că ei n'a ajunsu la această onore decît prin merit și virtute; talentul real, probitatea, buna credință, rațiunea, geniul, potu singure justifica confiența publică.

Caracterul morale al monarhiei constituționale este astfel, că dacă instituțiunile sînt mai bune decît moravurile, ele înalță pe aceste pînă la ele, sau le supună acțiunii lor. Întru susținerea acesteia aserțiunii avem un mare fapt în istoria Engliterei: instituțiunile constituționa-

le au formată acolo moravurile care astăzi susțin
monarchia engleză.

Precâtă dar influența guvernului constituțional
este fericită, pre atită este funestă cea al tiraniei ce nu
e decât o putere exploatată de capriciu, în profitul
passiunii. Tirania sau despotismul nu este o instituție,
ci o anomalie, o excepție la ordinea naturală, o stare
de violență, o specie de usurpație legitimată de timp
prin sumisiunea pacientă a popórelor.

Se vedemă acum care sîntă circumstanțele principa-
le ce determină și modifică influența legilor asupra
moravurilor.

Cândă legea e bună în principiu, adică conformă
cu natura morală al omului, cu interesele sale politice
și civile bine înțelese, cu plecările sale, cu moravurile
sale oneste, influența ei este puternică; ea atunci răspun-
de la dorințele cele mai scumpe, la trebuințele cele
mai legitime ale inimei omenești; la așa casă este de
interesul și spre salvarea popórelor d'a se supune legei.
Această circumstanță a dată instituțiilor lui Licurgă
o mare putere care a dăinuită cursă de mai mulți
secolă. Legislațiunile moderne din contra, fiindă con-
fecționate bucată câte bucată, despoiate de veră ce caracte-
ră sacru, de veră ce iluziune și prestigiu, esereită o
acțiune mai puțin profundă; ele sîntă opulă unei
rațiuni mai multă sau mai puțină lumnate, și nu formé-
dă decât un chaos informă, o mosaică capricioasă, nisece
codici efemeră cărora opiniunea popórelor nu acordă,
nici credință nici autoritate.

«Cândă privescă națiunile moderne, a disă elocin-
tulă Russo în misantropia sa, vădă mulți făcători de
legi, nu vădă înse nici un legistore.»

Precâtă dar este avantajosă ca legile să formeze un tot omogen, este nu mai puțin necesară, pentru a lor eficacitate, ca și populațiunile se fie omogene, adică să aibă aceleași moravuri, aceeași limbă, și aceleași interese. într'un cuvânt să constituie una și aceeași națiune.

Condițiunea cea mai favorabilă pentru eficacitatea acțiunii legilor este ca ele să fie votate după dorințele tuturor și după o matură deliberațiune, să fie sancționate prin aplause unanime. Legile votate prin entuziasm sînt trecătoare; adeseori ele sînt produsul unui fanatism orb și neferice.

Cînd legile sînt rele, sau contrarie naturei morale ale omului; cînd ele, de și bune în teorie, nu țin nici o seamă de situațiunea popórelor și nu se acordă nici cu interesele nici cu aplicările lor, ele atunci nu pot exercita vre-o mare influență. La așa casă, legile sînt bune sau rele ca teorii, dar nu sînt adevărate legi. Se probămă aceasta.

Pitagora și Platon cei mai înțelepți, cei mai religioși, cei mai venerați din greci, păreau chiamați sub toate puncturile de vedere a da concetățenilor lor legi atît de perfecte, precâtă ar fi fostă posibilă unor filosofi a le concepe. Ei bine! Instituțiunile acestor doi bărbați concepute după un plan întins, puse în armonie frumoasă cu religiunea, cu morala și chiar cu cosmologia, expirară îndată ce fuseră stabilite cu tot entuziasmul ce insuflară ele la a lor aparițiune; ele lăsară pe urma lor amintirea aberațiunilor venerabile ale unei cugetări generose, dar himerice.

Din aceste rezultă, că legile nu pot exercita o

influență eficace, decât sub condițiune d'a fi naționale și chiar locale. Acea-a ce Pitagora și Platon au făcută pentru lumea antică, L'Abbé Saint-Pierre și I. I. Russo, și alți teoreticieni au făcută în timpii modernii. Concepțiunile lor, mai multă sau mai puțin admirabile, ca abstracțiune, au devenit nepracticabile îndată ce a fostă cestinne d'a se aplica.

Este dar adevărată și necontestabilă, că legile cele mai bune rămân fără efectă asupra popórelor și prin urmare nefolositoare, cândă nu răspundă la situațiunea popórelor pentru care au fostă create.

Corinta avea legi bune. „Acolo domnea *Eunomia* (legile bune) basa urbelor, justiția ce le conservă, pacea cora justiției, tóte trei fice incomparabile ale Temisei, sorgintea tesaurilor și a fericirei oamenilor. „Cu tóte accste, Corinta nu s'a distinsă nici cum în istoria moravurilor. Corupțiunea națiunei atestă neputința legilor. Această neputință a legilor se reproduce pretutindene unde între instituțiunile politice și moravuri există un astufelă de desacordă, încâtă fiindă totă d'auna în conflictă, se neutralisă ne'ncetată unele pe altele.

Cândă între popóre și regi scisiunea a ajunsă la un așa gradă; cândă disidența între legi și moravuri reale, în deșertă autoritatea se sfortă a multiplica, a modifica, a retracta, a amenda, a desaproba sau a ameliora legile; ca a perdută încrederea națiunei și nu o mai recapată.

Legea ce s'ar promulga, fie ea inspirată de înțelepciune chiar, ar întempina simțimente de ostilitate mai puternice decât influența și acțiunea ei cea mai bine combinată.

Influența legilor este naturalmente conformă naturii lor; acțiunea bunelor legi este o acțiune bună în morală și în politică; acțiunea legilor celor rele este atât de funestă în politică precum și în morală.

Când legile civile și politice sînt conforme legilor moralei; când ele sînt chiar aplicațiunea și conștiința lor, ele inspiră respectul la care legea lui Dumnezeu are totu dreptul în sanctuarul conștiinței omului.

D'aci vedem că legile pot seconda puternic moravurile; ele sînt niște reguli prescrise de înțelepciunea oamenilor spre a fișa raporturile societății, legile înalță pe omul din popor la cugetări generale; însușă în spiritul seî abstractiunii, de și el nu cunoșce ce sînt aceste abstractiunii; legile l-lu conduc pe nesimțite la conceperea principiilor necesare spre a se conforma la o ordine stabilită pentru toți, a se de vota intereselor commune, a se considera în fine ca cetățeanu, ca membru alu unei asociațiuni omenești.

Astă felu dar, legile devin pentru națiuni ca niște învățăminte de conduită sociale, și când ele sînt respectate, civilizațiunea popórelor merge propășind pe calea progresului. Poporul are d'inaintea sa o țintă măreață și înaltă chiămată fiindu a proporționa silințele dîlnice cu mărirea rezultatului sperat.

Domnirea legilor este cea întia condițiune a verice progresu morale. Legile singure potu asigura acea stare de pace, de securitate, care permite omulu d'a se gandi la interesele sale morale, a cultiva științele și artele, a se feri de capriciile sa de turburările, de indiferența sa de disprețu pasiunelor populare. Pe câtu timpu omulu vede averea și drepturile lui asicurate,

elū simte că esistența lui este socială și chiar morală. Pe câtū timpū înse nici o lege nu-lū protege; pe câtū timpū ele se vede abandonatū la propriile sale puteri și vigilanța sa, esistența lui materială, conservarea persónei ș'a familiei lui, absorbē tótă activitatea sa.

Legile garantēdă mai cu seamă junimea de pericolele la care adese-orī o espunū pasiunile vîrstei sale, legile ce proscriū stabilimentele de jocū, și de desfrinare, loteriile, vagabondagiulū și tótū felulū de industrii rușinóse, favorisāndū interesulū Statulū, servă totū odată și acele ale umanitāței ș'ale moralei.

Nici o lege spre esemplu, nu e mai nimeritā în acestū momentū, decātū acea ce obligă pe cetāțenī a conduce copii lor la scólele publice.

Cu câtū dar se va perfecționa pe de o parte legislațiunea și pe de altă parte morală publică, cu atātū va fi mai lesniciosū legei, d'a interveni în interesulū moravurilor.

Eū cređū epoca nóstră destulū de luminatā pentru ca un viciū foarte degradante, acelu al beției să pótă fi obiectulū unei pedepsi legale. Omulū care se îmbatā este nu numai un subiectū de scandalū și de rușine pentru societate, elū este încă o cauză de turburare și de pericolū. Omul beatū este o ființă lipsitā de rațiune și de facultāțile lui mentale, prin un actū alū voinței sale. Ordinea publică representatā prin organele ei, adicā magistrații, trebuie să vegheđe asupra persónei lui precum și asupra a orī ce amenință liniscea publică. O măsură care, în numele interesulū sociale, arū arāta celū supusū beției că opiniunea publică 'lū aședă în rangulū celor alienați și lipsiți de rațiune, pentru un spaciū de timpū mai multū saū mai pucinū îndelungatū,

nu ar fi oare de un efect foarte salutar pentru societate?

Esistă vicii, obiceiuri imorale și chiar criminale pe care nici o lege nu le poate reforma, nici o lege nu le poate pedepsi. Nici o lege n'a putut face până acum să cadă un obicei atât de culpabil cât și nesocotit, obiceiul duelului; moravurile singure vor putea opera aceasta metamorfoză.

Influența relelor legi asupra moravurilor este nu mai puțin pernicioasă și funestă. Ele descriu chiar autoritatea dela care emană. Pentru ca să înțelegem totă întinderea corupțiunii ce pot produce legile rele, nu avem decât a examina mai de aproape natura lor.

Legile rele sînt contrare caracterului morale al omului, drepturilor și plăcerilor sale legitime, intereselor sale naturale; ele nu țin seamă de moravurile publice; le disprețuesc, le bănuiesc, le insultă sau le violentă; ele se aplică la obiecte ce sînt în afară de alor competență; legile rele sînt lipsite de indulgență și fondate pe principiile unei severități in juste, ele sînt barbare și sanguinare; și în loc să încurageze și să favorise simțimente pacifice și generose, ele inflacăra pasiunile turbulente și uricioase.

Răul ce produc legile în toate aceste privinți este necalculabile.

Cîndu moravurile sînt pure, legile imorale nu fac alt rău decât a ațîta indignațiunea publică, și a înarma cetățenii în contra unor concepțiuni infame și nesocotite. Ele nu se esecută; influența lor e nulă.

În circumstanțe contrare cîndu moravurile sînt alterate, legile rele corump chiar și conștiința publică.

Legile ce lovescū în interesele materiale ale omului, producū mai puçinū reū asupra moravurilor și asupra societăței de câtū acele ce ofensează interesele lor morale.

Din tóte legile cele ce întempină mai multă resistință, sîntū acele ce lovescū în obiceiurile țerei și care insultă pentru a ðice așa, gustulū; geniulū, limba poporului, într'un cuvēntū totū ce constituē moravurile lui.

Legile nu trebuie să fie nici odată prea rigurose, și în disproporțiune cu moravurile; nu ðicū cu delictete, căci aceste nu se potū evalua; verī ce pedépsă este *arbitrarie*. O pedépsă nu se póte formula în equațiānī algebrice. Acestū faptū s'a constatatū și desvoltatū cu superioritate de Montesquieu care ðice, că pedepsele barbare sîntū neeficace cu reprimarea răului; ele însălbătăcescū moravurile.

Esistă o axiomă adoptată în legislațiune, că legile nu potū fi redactate cu îndestulă indulgență și aplicate cu îndestulă esactitate. Sub aceste două condițiuni, ele potū fi eficace.

Miðlócele ce oferū influența reciprocă a legilor și a moravurilor pentru ameliorarea condițiunei sociale a popórelor; fectele generale care trebuie să serve de bază verī căria legislațiunii și de măsură politică, avēnd de țintă gloria și prosperitatea popórelor, sîntū următórele:

Intăiū. Influența moravurilor asupra legilor și aceea a legilor asupra moravurilor, fondată pe scopurile Providenței și pe natura intimă a omului, nu este totū d'auna de o potrivă puternică. Ea depinde de oare-care circumstanță, și se modifică în diferite moduri; ea însă

este pururea profundă. Moravurile inspîsă legile; legile modifică moravurile.

Al duoilea. Moravurile esercită o acțiune mai puternică de câtă legile. Legile se bucură de o autoritate puternică și constantă atunci numai, cândă ele sîntă recomandate de obiceiurile stabilite, cândă sîntă dictate de opiniunea generale și sancțiunate de adesiunea publică.

Al treilea. Moravurile, fără legi se alteră; ele sîntă lipsite de putere și de influență; legile fără moravuri, sîntă nule.

Acestă faptă a fostă resumată într'ună modă admirabile de un oratore al lămei antice. „În deșertă, „dise elă, se acopere *Porticulă* de legi; nu prin decrete, „ci prin principiă de justiție puternică întipărite în inimă, ună stată pôte fi guvernată.” (Isocrates, în *Areopagistica* sa).

Al patrălea. În marșă civilizațiunei morale și legale a popórelor, progresulă legăi saă al societăței, aduce după sine propășirea moralităței ș'a desvoltărei individuale, căci o legislațiune care are ne'ncetată în vedere interesele morale ale umanităței, departe d'a fi o himeră, este singură bună, singură demnă de numele de înaltă legislațiune. Oră ce altă legislațiune este defectuóse, vicióse și mesehină. Însă o legislațiune așa de înaltă este atâtă de depărtată de frumósele reverii ale filosofului Platon ș'a le lui Pitagora, câtă și de desolantele concepțiuni ale lui Machiavela saă ale lui Hobbes.

A stabili, a conserva, a perfecționa ne'ncetată moralitatea publică, iată care este, de nu cea întâia, celă puçină cea mai sacră din datoriile autorităței ce prelucrează și mănține legile.

Nu e de ajunsă ca un poporă se posede mo-

ravuri pure, elu trebuie să aibă încă și un spirit public, opiniuni generale care se cimentează uniunea sa, care să-i imprime sigilul național. Acesta constituie sufletul și viața sa. Ideea aceasta dominantă, acest spirit național, fie onoare, glorie, libertate, putere, bogăție, știință, artă, industrie sau virtute, totuși se cere să aibă un punct de contact, un focariu de viață și de putere de această specie. Numai cu acest precu, un popor poate fi mare, fericit și se ocupe locul ce-i convine în rangurile națiunilor, în anele umanității, precum și în scopurile Providenței.

Departea d'a proclama pentru fie-care popor vre-o teorie generală, vre-o *panacee politică* de prosperitate și de putere, istoria ne arată, din contra, că pentru fie-care țară, pentru fie-care familie socială, există o mărire, o glorie ce-i este proprie și că în sinul fie-căria din ele se dezvoltă sub influența poziției ei geografice, a climatului, a relațiilor ei cu vecinele, a moravurilor și a legilor ei, destinate conforme cu geniul și cu instituțiile ei.

Un popor mare nu poate fi maniat și remaniat ca un simplu subiect de experimentație socială.

Legislatorele este silit imperios să satisfacă dorințele universale de ameliorație socială, materiale și morale ale unui popor. Verice altă cugetare l'ar induce în rătăcire; verice iluziune l'ar perde; în verice altă tentative, elu s'ar sfărâma, precum să sfărâmă instrumentul slab cu care s'ar încerca cineva a mișca un colosu. Legislatorele trebuie să pue mâna pe opul re-generației, în virtutea unui principiu orecare.

Pentru că un popor se potă dobîndi legi bune, trebuie ca mai întâiu să obțină o bună educație națională.

Vorbindū aci de educațiune, nu trebuie să confundăm educațiunea națională cu aceea a junimeii. Aceste sînt distincte una de alta.

Eū cređū că, în genere, să dă mai multă importanță la educațiunea junimeii de cātū la aceea a popórelor. Se afirmă chiar adese orī, că acesta din urmă este un lucru de puțină importanță; că poporul fiindū compusū de oameni maturī și prin urmare puținū susceptibili d'a mai învăța ceva, nu e de nici un folos a se ocupa de a lui educare. Acéstă opiniune mi se pare cam specióse și puținū judicióse.

Eū sumū departe d'a contesta înalta importanță a educațiunii ce trebuie a se da junimeii; considerū însă totū o-dată și educațiunea poporului de o importanță numai pucină gravă, căci la ce ar putea servi educațiunea junimeii bine dirigeată, dacă în momentul cândū ea încetează, junele ce a primitū-o se vede introdusū într'o lume ce nu profese acelea-și opiniuni cu elū, acelea-și gusturi, acelea-și tendinți cu cele ce i s'aū datū de învățătorii sei?

Această obiecțiune este atātū de forte, și face educațiunea popórelor atātū de importantă, încātū mă credū autorisatū a stabili ca o axiomă că educațiunea junimeii primește spiritulū seū, principiile sale, și utilitatea sa de la educațiunea politică a națiunii. Ș'in adevărū, ce educațiune vei putea da junimeii, dacă nu șcii ce vei face cu națiunea la care ea aparține ș'in sînulū căria junele trebuie să aducă tributulū luminelor; a obiceiurilor, a capacităței sale, in fine totū geniulū seū? Educațiunea junimeii nu póte fi în asemenea casū, decātū o afacere de incercare și de instinctū, pe cātū timpū principiile ce trebuie să preșadă la dēnsa, n'aū fostū deduse din prin-

cipiile mai înalte și mai generóse ale educațiunei naționale.

Poporul este singurú judecătorulú celú mai natural, celú mai luminatú alú educațiunei ce-î convine ; în această cestiune de naționalitate și de libertate, elú nu trebuie să aibă altă regulă, altú învățetorú, decâtú bunulú seú simțú și rațiunea sa ; veri-ce legistatore, veri-ce guvernú s'ar încerca a se amesteca în aceste interese ale poporului, atâtú de grave și atâtú de intime, s'ar face culpabi'e de o infracțiune la drepturile sacre ale familiei, și ar fi cu dreptú cuvêntú bănuitú că voesce a dirige spiritulú publicú, cugetarea națiunei, gusturile și viața sa, după al seú placú, după capriciile și puterea sa.

Să determinámú acum în ce constă acéstă educațiune politică și morală a națiunei.

Misiunea legistatoruluiú ș'a guvernuluiú în acéstă privință este, d'a asicura prin legi, regulamente, institutiuni, și în genere prin influenți nobile și direcțiuni puternice, tutor membrilor familiei sociale, mijlócele d'ași desvolta facultățile lorú naturale ; ale dirige în interesulú moralú, fiindú-că moravurile singure facú posibile esistența societăței, spre a se pune dar condițiunea sociale în armonie cu destinata ei morale, trebuie ca pe de o parte fie-care membru al societății, grație legilor de asociațiune, se pôte afla în talentele și munca sa proprie, mijlócele necesarie unei existenți oneste, și în acordú cu morala, iar pe de altă parte, ca societatea să afe în fie-care din membrii ei concursul mijlócelor și a sacrificiilor ce reclamă menținerea pactului sociale.

Societatea care incredințedă guvernuluiú destinu-rile sale, are a satisface mai multe nevoi fise, intelectuale și morale.

La nevoile fizice ale poporului corespundă resor-
gințele agriculturii, ale industriei, ale comerțului și ale
artelor; nevoițelor intelectuale și morale, corespundă
sciințele, literatura, artele frumoșe; nevoilor morale, e-
moțiunea cugetării din toate momentele, totă viața omu-
lui, toate raporturile lui cu societatea.

Instinctul și rațiunea nu ne conducă ore natu-
ralmente la toate aceste? Legea nu trebuie să se mărgi-
nescă a asigura libertatea și securitatea lucrărilor nōs-
tre? Acesta este o iluziune.

În adevăr, nu există nici un fel de lucrare,
de industrie, de comerț, de studii morale, de creați-
ne intelectuale care să nu pretindă ceva mai mult de
cât simplul, *lasă să facă*, adică indiferență statului, ceia
ce nu de mult timp era încă în această privință totă
sciința supremă. Trebuie ca mai întâi, osebit de ordi-
nea și securitatea, protecțiune curată negativă, legea să
stabilede între toate lucrările societății, ore care rapor-
turi convenabile, ore-care proporțiuni juste care să man-
țină echilibrul, o măsură între product și consumațiune.
Fără această solitudine tutelarie, un popor în posesi-
une de toate tesaurile naturei, de toate cap-d'operile lu-
xului, ar risca în tot momentul a cădea în miserie. A
studia terimul unu stat, și productele lui, mările și
continentele ce-l înconjură cu avantajele ce oferă; a
observa geniul și moravurile națiunii, moravurile și ge-
niul popórelor învecinate; a calcula duple aceste studii
gradul de importanță ce convine a se da fie-căria spe-
cie de cultură, diferitelor ramuri ale industriei, ale co-
merțului și ale artelor, și proporțiunelor ce sunt de
ficsat între toate lucrările; a dirige facultățile fizice, in-
telectuale și morale ale populațiunilor spre aceste lu-

crări, a le asigura mijlocele d'a se face apți la aceste prin o instrucțiune teoretică și practică convenabilă, iată cea întâia, cea mai imperioasă datorie pentru un guvern care 'și înțelege misiunea sa înaltă.

Este dar constatată că o datorie imperioasă și sacră, chiar acea ală conservățiunei staturilor, obligă pe legistore și pe guvernă a veghea ne 'ncetată asupra tuturor speciilor de lucrări; a le protege tóte, în proporțiunii, conforme cu interesele morale a le corpului sociale; a menține popórele în limitele ordinei, ale economiei și ale rațiunei. Sub acéstă condițiune numai, un statú póte avea cetățeni adevărați, astú-felú în câtú chiar și clasa proletarilor desprețuiți de politica antică și considerați une-orí de acea modernă ca unú elementú de pericolú pentru societate, să póta deveni sprijinulú celú mai solidú, celú mai indispensabile ale unui Statú.

În deșertú s'ar sili un guvernú a pondera munca, a face să 'nfloréscă comerciulú, a fonda prosperitatea națiunei asupra industriei și arteler folositóre, daca sciințele, literile și frumósele arte n'arú veni să dea guvernulú, legei și cetățenulú aceste lumini, aceste inspirațiuni pe care nimicú nu le póte înlocui în federațiunea sociale, și fără de care ea n'ar fi de câtú o aglomerațiune de interese, de nevoi, de prejudețe, de urí și de resbele; un focariú de erori înmiitú mai înspăimântátóre de câtú acele ce ar oferi asociațiunea fiarelor celor mai înfricoșate din pustiiú. Sciințele dar, literile și arteler constituescú starea de civilizațiune și de moralitate a unui popor.

Acțiunea literilor este mai constantă și mai puternică de câtú acea a sciințelor și a arteler. Literatura ocupă în totú momentulú rațiunea, imaginațiunea și

inima. Nu există în noi cugetare, simțimentu, opinie pe care ea să nu le pue necontentu în mișcare, să nu le combată să nu le lumineze, să nu le fortifice și să le înobileze. S'a dîsu adeseori, și o mai repetăm acum că, cea-a ce caracterisă totă civilisațiunea modernă, tôte instituțiunile nòstre sociale, este libertatea preseî.

Da, fără dubiu, legea face acéstă concesiuine geniului binelui, dar nu și celui rău; ea predă acestu instrumentu de peire saũ de salvare banelor moravurî, iar nu și celor rele. Legea tinde a garanta și a consolida acéstă preciose libertate consacrată de șarta nòstră constituționale, a căria misiune este d'a lumina cu făclia sa guvernul și națiunea, sub condițiune însă d'a se menține esercițiulu acestei preciose libertăți, în limitele rațiunei și a moralei.

D'aci resulta că legea și organulu ei, adică magistratulũ, aũ imperioasă obligațiune d'a face chiar din acéstă libertate celũ mai puternicũ mijlocũ de educațiune politică, d'a veghea cu totă solitudinea și devotamentul ce pòte insufla amòrea patriei și acea a gloriei la stabilirea și propagarea tutor ideilor oneste și sociale, tutor simțimentelor generose și civice ce potũ concura la prosperitatea staturilor. Cu câtũ mai simple și popularie vor fi instrucțiunile ce se vor responde în acéstă privință, cu atãtũ vor fi ele mai frumoșe, mai admirabile și mai folositoare.

Opiniunea publică a creatũ libertatea preseî, totũ ea o va salva-o. Pe câtũ timpũ națiunea va merita, prin moravurile ei a avea legi, a-și păstra numele și a-și conserva libertățile ei, acéstă opinie naționale va face ne'ncetatũ să resune vocea justiției și a rațiunei, acea voce a poporului care este vocea lui Dumnezeu!

In starea normală, legea este cugetarea națiunii și guvernul, sufletul legii. Eu n'ași putea concepe un guvern în afară de aceste condițiuni. Guvernul aparține dar misiunea d'a întări ș'a înobila ne'ncetată cugetarea națională, d'a face să triumfe adevărul contra erorii.

Cândă presa noastră va reintra în nobila ei cale, împlinindă cu sințenie misiunea sa sublimă, ea se va înălța la întâiul rang a mijloacelor de educațiune națională și nici o putere literară, nu va mai putea rivalisa cu dânsa. In o epocă cândă se simte necesitatea d'a face să resune la auzului popórelor atâtea verități mari și generóse, teatrul ca mijlocă de educațiune națională merită nu mai puțină o seriósă atențiune. Nu vomă esamina aci dacă influența lui este salutară sau pernicioasă, morale sau imorale; dacă ar conveni, în interesul moravurilor d'a se proscrie sau d'a se multiplica reprezentațiunile dramatice. Această chestiune e rezolvată de oameni competenți prin scrieri nemuritoare. (Veđi scriórea lui I. I. Russo către D'Alembert). Cea-a ce e în afară de verii ce contestațiune, este că autorii dramatici sîntă organele și interpreții cei mai fideli a-í moravurilor. Misiunea lor este d'a pune pe scenă, nu vicii frivole, crime uricioase, monstruosități revoltante, ci interese actuale, vicii noi, aberațiuni a-í dilei, inspirațiuni nobile, tendinți puternice, învățăminte grave, și frumoasă noastră pasiune pentru libertate. Incâtă produțiunile autorilor dramatici nu se vor inspira la buna sorginte, care este veritatea, ele nu vor putea corige viciul, vindeca pasiunile, epura simțimintele, nici fortifica moravurile.

Cândă teatrul va fi cea-a ce trebuie să fie, cândă

comedia va depinge viciile și ridiculele ce domină societatea; când tragedia va espune simțimentele nobile, tendințele înalte, ideile puternice ce se agită în națiune, atunci numai scena română va deveni o oglindă unde fie care î-și va recunoște defectele; o școlă unde ne vom duce toți să ascultăm învățăminte de bună gust, de patriotism, de virtute și de fericire.

Legislatorele trebuie dar să facă un apel la geniul maestrilor de arte ca să putem afla în teatrul nostru un mijloc de ameliorațiune sau de educațiune națională. Și societatea chiar este un fel de teatru; și acolo se jacă o dramă, o dramă serioasă și de un interes înalt; dramă a căria role trebuie să fie distribuite cu discernământ și executate cu punctualitate; în care încurajamentele trebuie să fie date meritului; o dramă în fine unde o idee mare și nobile trebuie să preside la încătușarea factelor, și să iasă gloriose din intrigă.

În această dramă unde guvernul jacă cel în-tâiu rol și distribue toate cele lalte roluri, adastă fie care să primească inspirațiuni înalte, mișcări naționale și puternice. Nimic nu formează mai bine spiritul poporului, nimic nu dă guvernului mai multă putere și popularitate, nimic nu asigură mai bine destinatele unui Stat, decât modul cum să distribuesc rolurile în societate, voi să dică chipul cum să împărțesc sarcinile, încurajamentele și distincțiunile. Din nenorocire însă oamenii înțeleg puțin acest simplu adevăr.

Esistă două cuvinte ce se confundă adese ori: aceste sînt justiția și *favórea*. Nimic, după mine nu este mai perfid mai periculos pentru societate decât domnia *favórei*. D'aci putem induce ca un principiu de conservațiune și de educațiune sociale, necesitatea im-

perioasă d'a se pune *justiția în loculă favorei*. Aceasta este chiar o maximă a simplului bun simț; a procede din contra ar fi ce-va mai mult decât o eróre, ar fi o greșală gravă.

În staturile civilisate, există trei puteri ce nu se pot călca în picîore impunită: legea, care de ordinariu proclamă principiul că aptitudinea și meritul au singure dreptul la funcțiunile statului; opiniunea generale, care proclamă acestu principiu salutaru, chiar și acolo unde elu nu este încă stabilitu în constituțiunea Țerei, și indignațiunea națiionale, care persecută pururea tentativele ce s'ar face contra acestui principiu. În adevăr, ar fi unu mare reu a se falsifica ideile sociale, prin promițiuni capriciose și onoruri arbitrarii; a se arunca descuragearea în inimele cele mai generose, prin scandalul produsu de recompense decernate incapacităței; dar cea-a ce e și mai gravu încă, este indiferența pentru lucrul publicu, disprețulu pentru interesele generale, ura pentru acei ce le administră, ce tragă totu d'auna după sine favorea, injustiția și disprețulu pentru adevăratul merit.

Din tôte mișlócele d'a regenera corpul socialu, d'a-i reda forța, puritate și devotamentu, nici unu nu se pare mai puternicu și mai eficace de câtu o distribuire conștiințioasă a funcțiunilor și a recompenselor publice.

Legea poate stabili reguli precise asupra cunoștințelor cerute de admisibilitate în fie care carieră; ea pôte statua într'un modu formale asupra condițiunilor de înaintare, asupra responsabilităței funcționarilor și controlulu administrațiunei lor. Organul care esecută, interpretă și aplică legea,

póte face în această privință mai multă decât legea chiar. Meritul și talentul nu se apretuescú nici după etate, nici după anii de serviciu. D'aci resultă că legea nu trebuie să statueze asupra unor chestiuni ce nu le póte resolve; în asemenea casu, *arbitrarul* ia locul legii; înțelegu aci arbitrarul conștiinței, alu justiției, alu moralei publice, alu interesului statului, într'un cuvânt, fidelă interpretatiune alu opiniunii naționale ce nu se póte înscrie în codici. Eú sumú convinsú că nimeni nu va recusa aceasta augustă magistratură, acestú conseliarú infalibile!

Amú recunoscutú pină aci că educațiunea junimeii nu are nici principiu, nici scopú, nici mijlóce, nici utilitate, de nu este însoțită de o educațiune națională bine concepută și conștiințiosú dirigeată. În deșertú guvernulú s'ar aplica a forma adulți, dacă această educațiune n'ar fi precedată de acea-a a copiilor.

Intre aceste două misiuni naționale, există o conexitate atâtú de strinsă, în câtú una nu s'ar putea înțelege, fără de ceia-laltă.

Noi recunóscemú și mai multú încă, că nu educațiunea copilăriei trebuie să împrumute principiile ei de la educațiunea popórelor, ci educațiunea națională trebuie să imprime ale ei educațiunii copiilor. În educațiunea junimeii, precum ș'in acea a popórelor, trebuie să se desvolte facultățile fizice, intelectuale și morale, într'un modú conformú cu dorința naturei, fără a turbura nici legile, nici ordinea, nici armonia.

Progresú al individului, progresú al corpului sociale, progresú al umanității, iată simbolele de credință de care trebuie să fie inspirați, copii sacerdocului educațiunii.

La amorulú nostru pentru instituțiunile publice,

trebuie să adăogăm amorea virtuțelor ce le susțin; la privilegiul drepturilor, obligațiunea datorilor. Educațiunea națională are de misiune a cultiva aceste simțimente, a forma aceste moravuri.

Mare este dar misiunea legislatorului, însărcinat cu educațiunea junimeii, cu educațiunea popórelor, cu interpretarea moravurilor, a legilor, a geniului, a tendințelor. Frumósă misiune în adevărú; ea conduce popórele și principii la fericire și la glorie!

Timpulú d'a se realiza această fericire, această glorie, prin miđlócele ce amú indicatú mai susú, este póte încă depărtatú; însă din și în și moravurile să eptură, legile să perfecțiună sprijinite pe influența lor reciprocă, de ne vor conduce pururea mai aprópe de terminulú gloriei și al prosperității la care Providența le-a însărcinatú să ne conducă.

Astăzi ne aflămú într'o epocă de labóre și de gestațiune în care ideile se producú; iar sciința este plină de promisiuni pentru viitorú.

Din tóte ramurile dreptului generale, cea mai esențiale este administrațiunea justiției criminale, ca una ce are de obiectú averea, onórea, viața și libertatea cetățenilor. De cândú omulú a eșitú din starea naturei; de cândú a cedatú o parte din drepturile lui, pentru a se putea bucura cu securitate de ceia-laltă parte, omulú nu mai depinde de la singura sa voință; elú aparține societăței; numai urmăđă instinctile sale particulare, ci este condusú de rațiunea generale. În simțimentul ordinii și al legalității, elú află fericirea sociale. O crimă vatámă totú d'auna un cetățianú în particularú, și în genere societatea întreagă a căria elú este membru.

Care este însă adevăratulú fundamentú al drep-

tului penale? Care sînt condițiunile eserițiului acestui dreptu.

Unii din criminaliști moderni consideră aceste cestiuni de vane, fără a se preocupa de principiul ce constitue basa materiei, ei urmędă legile în cursul lor, fără a se sfi la sorgintea lor; desprecuindă teoria, ei iaă *corolarele* de regulă generale, și fectele de *axiome*. Ce alta este teoria unei materii, de nu sistemul generale a principiilor ce o domină? Principiul dreptului penale nu se reflectă ore esențialmente asupra incriminării acțiunelor, asupra măsurii pedepselor, asupra instituțiunelor judiciare și chiar asupra formei prigonirilor? Nu este evidente că întru câtă se va lua ca punctu de plecare justiția absolută sau justiția relativă; legea morală sau legea socială, nici acțiunea, nici penalitatea, nici procedarea nu vor fi aceleași? Prin urmare, cum s'ar putea espune această materie cum s'ar putea înțelege o legislațiune, fără a se cunoșce principiul a căruia ea nu este decâtă manifestațiunea sau desvoltarea? Puté-vomă ore esamina consciințele unei reguli, fără a esamina celă pucină care este această regulă, și daca acele consecinți sîntă deduse cu strictete?

Nu e de ajunsă a se comenta legea penală, a se esamina care este teoria a căreia aplicațiune ea a voit să facă; importă încă a se sci care este teoria generală ce trebuie să domine tóte legile penale; a se stabili dreptulă puterei sociale, a se constata caracterul lui, și a se ficsa întinderea și limitele lui. Iată problemulă ce voimă a discuta și a resolva. Ne tememă însă că această materie, atătă de fecundă în cestiuni și contraverses, să nu ne conducă mai departe de câtă ne-ar permite tărîmulă îngustă pe care ne aflămă.

Esaminându instituțiunile penale ale diferitelor popóre, aflăm în tóte epocele umanităței urmele a două fapte cu totul destincte și mai totú d'auna coesistente: pe de o parte, faptulú unei justiții sociale care, după o observațiune fórte judicióse a lui Bentam, pare a avea aceeași origină ca și tóte cele-l'-alte drepturí ale guvernului; singurulú seú punctú de plecare este necesitatea lucrurilor, nevoia d'a se menține ordinea; ea lucrédă în interesulú utilităței generale, dar adeseorí ea confundă cu acestú interesú acela al dominațiunei guvernului. D'aci decurge tendința sa d'a face din pedepsi un instrument uneorí de apărare, saú de rėsbunare, și altă dată de opresiune.

Pe de altă parte vedemú faptulú unei mișcări instinctive și continue al consciinței omenescí, care, saú pentru că nu concepe decâtú într'un modú confusú misiunea distinctă alú justiției divine și acea alú justiției omenescí, saú pentru că ea cste isbită de legí barbare și de sentinți injuste, se refugie în contemplarea preceptelor legei morale, și invocă ne 'ncetatú și în deșertú aplicațiunea puterilor publice.

In genere, după principiulú legislațiunei romane, preem și după acelú alú legislațiunei elene, pedepsile erau create, nu în interesulú privatú, ci în interesul publicú. „*Alterum enim utilitas privatorum, dice Paul, alterum rigor publica disciplinae postulat;*“ țința lor unică era utilitatea și salvarea republicii: *Omnem animad versionem et castigationem ad reipublicae utilitatem referre,* (Cic. de offic).

Spectacolulú ce presinta Europa. în Evulú-Mediú, este cu totul diferitú: principiulú legislațiunei este în fondú același; sub numire de *vindictă publică*, de *utilitate sociale*, precum o înțelegea legistatorele în acea e-

pocă de ignoranță, de prejudețe și de moravuri grosierice, elă voia a înspăimînta spiritele spre a le mîntine, a înfricoșa populațiunile, pentru a le dompta, prin inventare de suplicii atroce. Mórtea nu era de ajunsă pentru a satisface cruđinea legiutorului; ea era precedată de suferinți odióse, de torturile cele mai barbare. Condamnații erau despicați, înceștați, îmbucătățiți, arși, jupuiți, înțepați, înmormântați de vii, înfundați în uleiú ferbinte, închiși în cușce de ferú, stropiți cu plumbú topitú saú păcură. Acéstă stare de lucruri se prelungi în cursú de mai mulți secolí.

Putemú dar considera ca un punctú certú că pînă la revoluțiunea francesă din 1789, tóte legile criminale, atátú cele antice câtú și cele moderne, aú avutú o basă unică: necesitatea d'a se mîntine ordinea și pacea publică.

Roma a moșcenitú filosofia Greciei, iar nu și legislațiunea ei. Cicero aședă un principiú ca și Platon, că o lege morală regedé acțiunile omenești: „*Lex est ratio summa, insita în natura, quæ jubet, ea quæ facienda sunt, prohibet que contraria.*“ D'aci induce că societatea omenescă este legată de acéstă lege, și că regulele ei trebuie să fie regulate de justiție. Seneca repetă, în acordú cu Platon, că pedépsa nu trebuie să aibă în vedere réulú delictului, ci repetirea acestuí réú. *Nemo prudens punit quia peccatum est, sed ne peccetur*; mai cere încă că ea se servă tutorú de instrucțiune și de îndreptare, *ut documentum omnium sit, ut cæteros meliores reddat.*

Ulpian proclamă: că pedépsa nu trebuie să lovească decátú actele esterióre: *Cogitationis penam nemo patitur.* Paul repetă: că pedépsa are de obiect co-

rectarea oamenilor; *Poenă constituitur in emendationem hominum.* — Traian, că e mai bine a se lăsa un culpabil nepedepsit, decât a se condamna un inocent. *Satius esse impunitum relinqui facinus nocentis quam innocentem damnare.*

Silințele jurisconsulților romani se mărginesc în maxime de această natură; spiritul de echitate pătrunde în ore-care decisiunii, iar nu și în legislațiunea generală. Principiul moral domină în dreptul antic.

Esemplăritatea este numai un efect al pedepsei; ea are de basă, nu reparațiunea răului viitor, adică utilitatea socială fondată pe intimidare.

Grotius pleacă d'într'un alt punct de vedere; el proscribe resbunarea și exemplăritatea ca fundament al pedepsei. Dreptul de penare, după acest publicist, are sorginea lui în însuși răul comis de aginte; el vede o specie de contract între societate și delinquent: Acesta chiar prin comiterea actului oprit, se supune de bună voe penalității atașate de acest act. Teoria aceasta pe care Grotius o indică în termeni obscuri, se raportă la un principiu moral; căci răul delictului este sorginea și măsura pedepsei. Aceste noțiuni împrumutate de la filosoful Platon, au fost baza tuturor sistemelor ce considera legea morală ca sorginea justiției penale.

Vattel, cel întâiu consideră dreptul apărării ca fundament al dreptului penal. Când oamenii se unesc în societate, aceasta fiind însărcinată a veghea la securitatea membrilor ei, toți se desbracă în favoarea sa de dreptul d'a pedepsi. Societatea dar să cuvina a resbuna injuriile particulare protegându pe cetățeni. — I.

I. Russo profesă. Astă-felū este și idea fundamentală a lui Beccaria.

Daca scrierea *Dei delitti e delle pene*, publicată în anul 1764, a avutū un mare resunetū, aceasta a fost pentru că ea răspundea la un instict al consciinței publice pentru că bicăuia formele barbare ale justiției și tôte autoritățile judiciare care formaū atunci, în tôte părțile Europei, un felū de dreptū comune; pentru că acăstă scriere introducea în legile criminale simțimētulū umanității. Beccaria admite, ca și Vattel și Russo, că societatea a fostū formată prin o convențiune; că ómeniū aū sacrificatū o porțiune a libertăței lor, pentru a se putea bucura cu mai multă securitate de cea-l'altă parte, și că suma acestor parțiuni de libertate ce formăđă suverinitatea națiunei, este într'o dată și fundamentul dreptulū d'a pedepsi.

Astă-felū este și doctrina lui Filangieri.

Scóla filosofică alū secolulū alū XVIII a făcutū sciinței un mare serviciū; ea a scuduitū legile penale vechi, a descoperitū inichitățile lor; a făcutū totū odată se predomine două reguli fundamentale: moderațiunea în pedepsi, și dreptulū apărării egale cu dreptul acusațiunei, adică pe de o parte, justa proporțiune a delictulū și a pedepsei, și pe de altă parte garanțiile legale ale procedurēi.

Spre finitul secolulū XVIII, trei publiciști celebri sub diferite titluri: Cantū, Faierbach și Bentam, aū propusū o combinațiune nouă, principii saū theorii nroī, care aū datū sciinței o viue impulsione.

Cantū a luatū de basă a dreptulū de pedepsire, principiul justiției absolute. În sistemulū seū, pedepsile nu sīntū decâtū miđlóce și manifestațiuni ale respirați-

nei morale. Acesta este stricta aplicațiune a justiției absolute, la lucrările justiției omenesci.

După sistemul lui Cantu, singura gravitate intrinsecă alu delictului, este măsura pedepsei. Acea ce elu caută în pedepsă, nu este nici amendarea culpabilului, nici esemplul, nici reparațiunea, ci numai espiarea răului prin răul. Această theorie a căreia defectele vomu semnala mai departe, a provocat în sciința dreptului un felu de revoluțiune ș'a imprimat studiilor o direcțiune nouă.

Faierbach, a esercitată o mare autoritate asupra legislațiunei positive al Germaniei. Basa theoriei sale, este principiul unei prevențiuni generale, ce resultă din constrângerea psihologică produse prin amenințarea pedepsei. Ținta amenințării prin pedepsă, este d'a deturna de la crimele fiitoare, prin înfricoșarea pedepsei. Constrângerea morale ce resultă din acesta intimidare, este legitimă, fiindu că ea are locu, nu spre destrugerea, ci spre mantinerea libertăței tutora; ea este conservatrice a dreptului și a justiției.

Sistemul lui Bentam, are multu raport cu acela a lui Faierbach. In ochii lui Bentam, toate regulele dreptului sintu dominate de un principiu unicu: *utilitatea*. Pedepsele sintu bune, pentru că sintu folositore, însă de o utilitate bine înțelăsă și fundată pe justiție. Erórea lui Bentam, a fost numai că a voită a stabili un principiu generale, fără a regula nici condițiunile, nici limitele aplicațiunei lui.

Aceste diferite teorii, departe d'a închide câmpul sciinței, au reculatú din contra limetele lui, ș'aú activatú lucrările sciințifice.

Teoria lui Cantu, numită teoriă absolută, pentru

că are de basă unică legea morală, posedă sectatori numeroși. Studiile disciplinilor lui Cantu au tinsu a stabili, alătura cu legea morală care cere penarea a veri-ce actū ilicitū, principiulū că statulū, ca protectore a drepturilor membrilor seī, nu este autorisatū a pronuncia pedepse, decâtū atunci numai cândū dreptulū vre unuia din ei ar fi violatū. Plecândū de la idea că societatea trebuie să realise instinctulū justiției înăscutū în inima omulū, și că din această necesitate morală decurge dreptulū d'a pedepsi, scōla lui Cantu stabilēdă în principii că acelū ce comite o acțiune imorale se degradă, ca omū și ca cetățeanū; că pe câtū timpū această acțiune nu este espiată, elū trebuie să fie consideratū ca maladū; că societatea, în sinulū căria elū se află, suferē de aceiași degradațiune și maladie; că pentru a se vindeca, ea are dreptulū a cere de la culpabilū amendarea sa morală; că acēstă amendare este ținta și mēsurā penalitățēi. Pedēpsa este o justă compensațiune cândū plătește culpabilulū valōrea greșelei sale. Cuvēntulū chiarū de *vergeltung* (compensațiune) coprinde idea de valōre. Pedēpsa este dar solarulū ce elū a meritatū.

Astū felū a fostū marșā teoriilor absolute. Pe līngă aceste teoriī, care supunū justitia penală la imperiulū principiulū morale, Martin ia de basă a dreptulū de penare, dreptulū legitimei apărări, transmutândū acestū dreptū din mâinele individulū în mâinile societățēi, și prin aceasta dă putereī sociale misiunea nu d'a pena rēlū sēvârșitū, ci d'a preveni rēlū viitorū prin pedēpsa infligeată culpașulū. Ținta dar unică a pedepseī este a pune societatea în securitate contra altor nouē delictē ce ar mai putea comite agentulū.

Astū felū teoriile dreptulū penale se află intru-

nite în două mari categorii; acele ce sînt absolute și acele ce sînt relative: acele care, luîndu-basa lor în legea morală, consideră legea pozitivă ca o emanațiune, ca o aplicare parțială alu legel divine, și acele care, limitîndu misiunea legel positive într'un cerclu exclusiv omenesc, î-i asemnă de fundament și de țintă, conservarea numai a intereselor sociale și prevenirea delictelor.

Abia în timpil din urmă a începutu a lua parte și Franca la această mare controversă între dreptul pozitiv și filosofic.

Spiritul filosofic se desceptă sub Restaurațiune. D. Cousin, Guizot și alți au pusu cestiunea pe adevăratul ei terim, ș'au examinat-o cu rezoluțiune.

Cousin, ilustrul traducător al filosoful Platon, în meditațiunile sale asupra lui Protagoras și Gorgius, se exprimă în modul următoriu:

„Cea întâia lege a ordinei este d'a fi credinciosu „virtutei ce se raportă la societate, adică justiției. Cându „cineva violedă acéstă lege, o altă lege a ordinei cere ca „culpabilul să-și espie culpa prin punițiune“. Mulți din publiciștii ce s'au ocupatū a căuta fundamentul penalității, cređu că au discoperitū acestū fundamentū în utilitatea pedepsei pentru acei ce au fostū marturil la a ei esecutare, deturnîndu-i de la comiterea crimelor prin terorea amenințarei și a virtutei ei preventive. În adevăr, acesta este unulū din efectele penalității, nu este însă și fundamentul ei; căci pedepsa, lovindū pe un inocentū va produce totū atăta, pôte chiar și mai multă terore, și ar fi totū atătū de preventive. Alții, în pretențiunile lor umanitarie, nu voescū a vedea legitimitatea pedepsei decătū în utilitatea ei, pentru acelu ce o suferă, în virtutea ei corectivă. Și acesta este în adevărū unulū din

efectele posibile ale pedepsei; dar nu este fundamentul ei; căci, pentru ca pedeapsa să p^otă corige, trebuie să fie acceptată ca justă. Se revenim dar la noțiunile de justiție. Justiția, iată adevăratul fundament al pedepsei: utilitatea personală sau socială nu este decât conștiința ei. Este un fapt necontestabil că după comiterea a verice act^u injust^u, omul^u cugetă și nu p^ote a nu cugeta că el^u merită o penalitate. In inteligența omului, idea pedepsei corespunde la idea de injustiție; și când^u injustiția s'a comis^u în sfera socială, pedeapsa meritată trebuie să fie infli^gentă de societate. Dreptul nu are aci altă sorginte decât datoria cea mai evidentă, cea mai sacră, fără de care acest^u pretins^u drept^u ar fi numai un drept^u al^u forței, adică o injustiție atroce, chiar și atunci când^u acesta s'ar face în profitul^u morale al^u aceluia ce o suferă, și pentru esemplaritatea poporului.

Pedeapsa nu e justă pentru că este de o utilitate preventivă sau corectivă, ci pentru că ea este folositore în ambe moduri, pentru că ea este justă. Această teorie a penalității, demonstrând^u falșitatea, caracterul necomplet^u și exclusiv^u a-i ambelor teorii ce despart^u pe publiciscⁱ, le dă amândurora un centru, o basă legitimă.

D. Guizot, inspirat^u de aceeași filosofie, susține că Providența singură, are dreptul^u a trata inocența cu severitate, fără a da seama de motivele ei; pedepsile infligate de oameni, n'au drept^u de cât^u asupra crimei. Legile penale nu se pot sustrage, sub pretestul^u interesului social, de la necesitatea d'a să conforma regulelor justiției naturale. Criminalitatea morală, pericolul^u social și eficacitatea penală, sint^u cele trei condițiuni, care trebuie să fie întrunite în acțiunile culpabile și în

pedepsele ce urmădește a se inflege. Iată adevăratul tărâm pe care este stabilită justiția legală.

Fie-care societate, fie-care Stat, considerat ca ființă colectivă, are dreptul și chiar datoria, a veghea la conservarea sa proprie, în virtutea legii creațiunii și a faptului contractuale al asociațiunii. Acest drept de conservare, esențiale stării colective al Statului, precum și a însuși omului, are de misiune a proteje pe toți indivizii ce compun societatea, adică toate bunurile ce fie-care din acești indivizi are de la creațiune. Aceste bunuri sînt: Existența, libertatea, activitatea, inteligența; societatea recunoște a lor sanctitate și inviolabilitate. Ea intervine pentru a le proteje; de la acest drept de intervențiune decurge dar și dreptul d'a pedepsi.

Două principii sînt stabilite de un alt criminalistă francesu, D. Rossi, ca puncte de plecare, ca fundamente necesare a dreptului penale. Celu întâiu este principiul justiției morale.

Legea morală, care să descryptă în cugetarea omului odată cu viața, mai întâiu confuse, pe urmă mai distinctă, pe câtă inteligența lui să lumineze, să manifestă cu evidență îndată ce facultățile sale afermite îi permită d'a se studia pe sine; ea i se revele prin un simțimentu intim ce elu află în sine însuși, și care este consciința. Această lege distinge binele și răul, desparte justul de injustul, aprobă unele din acțiunile sale și repudie pe cele-l-alte; ea este un călăud interioru ce Dumnezeu a dat omului spre a-l conduce în viață. Pentru ce ore omul ce face binele este înconjurat de stima generală? Pentru ce acel ce face răul este prigonit de desaprobarea publică? Omul în dată ce interesele sau pasiunile lui nu sînt în joc,

află în sine o admirațiune involontarie pentru virtute, o antipatie instinctivă pentru viciu; elu pörtă în sînulü seü un simțimentü secretü alü frumuseței morale, alü mărireï și al binelni; Se înclină în fundulü sufletulü seü înaintea acestor calități, oferindu-le omagiulü seü. Dacă unü din oameni, importatü de pasiunile saü de interesele lor, respingü aceste instincte pure și se dedaü desordinei, cine ar cuteða oare a asicura că ei își află fericirea în aceste abateri? Ei se potü ameti pentru un timpü oare-care în veseliile lor false, dar sosește un moment cândü să descéptă în ei o voce, spre a le cere seamă de acțiunile lor, vocea re-mușcării, sancțiune divină alü legei morale, care penedé cu severitate și a căria justiție nu s'a acusat nici odată. D'aci urmédă că regulele legei morale aü unü caracterü obligatoriu; promulgate omulü de consciință, ele îi creadă dar datorii. Omulü, de și o ființă slabă, este însă liberü și inteligentü; elü este ținutü, după mäsura libertăței ș'a puterilor sale, a se conforma acestor reguli pe care le recunósce de adevérate, și prin urmare elü este responsabilü de infracțiunile ce ar comite. Această responsabilitate justifică îndestulü aplicarea pedep-selor. În acéstă aplicațiune constă justiția morală; și dar, putemü dice împreună cu unü vechiü autorü, cu Deciamis; *Forus conscientioe est forus veræ justitiæ!*

Celü al duoilea principiu, este acela al sociabilităței omenesci. Filosofii secolulü XVII și al XVIII fondase societatea civilă asupra unei convențiunii: astü-felü a fostü doctrina lui Grotius, lui Hobbes, lui Puffendorf, lui Volf, împärtășită de Fichte și de Cantü. Amü vedütü care era și basa teoriilor penale ale lui Vattel și Bec-caria care facü să derive dreptulü de a pedepsi din pre-

tinsa abandonare făcută societăței a dreptului de apărare ce aparține fie-căruia din asociați. Acésta doctrină care se rađimă numai pe o ficțiune istorică, a fost resturnată de filosofia secolului al XIX.

Omul e născut în societate, și pentru societate; acésta este starea lui naturală, o necesitate morală ală esistenței lui. Organisațiunea fizică a omului, instinctele, nevoile sale, totul revede sociabilitatea sa, naturală; organisațiunea sa morală și intelectuală, îi face din acésta societate o lege imperioasă, căci numai în mijlocul seminilor se, el, își póte desvolta inteligența și esercita datoriile ce îi impune legea morală. Aceste două principii, constituesc fundamentul și basa unică a dreptului penale. Tóte teoriile, vericare ar fi nuanțele ce le dispart, să urcă neapăratul său la dreptul de justiție morale, sau la dreptul de apărare și de conservațiune ală societăței. Am vedut că Cantu face să derive justiția penale de la justiția absolută, iar Bentam de la utilitatea sociale. Acésta era starea sciinței cându criminalistii francesi au intrat în luptă.

Dreptul penale, ȓice Rossi, se compune de o parte absolută și de o parte relativă, de una variabile și de alta invariabile, într'un cuvânt, de precepte de justiție și de regule de utilitate. Utilitatea nu este un principiu suprem, generatore primitivă a drepturilor și a datoriilor noastre; ea este un motiv, o măsură în esercitiul puterilor sociale, ce derivă dintr'o sorginte mai înaltă. Justiția penale este o porțiune a justiției universale; ea are de otare menținerea ordinei în societate. Cea întâia condițiune a legii sociale este d'a fi în armonie cu legea morală; căci penalitatea nu póte fi folositoare, fără a fi justă. Elementul esențial al delic-

tului este violarea unei datorii. Acastă idee fundamenteală, dezvoltată sub inspirațiunea lui Grotius și lui Cantu, este de acum dobândită de știința penale ca unul din progresele ei cele mai precioase. Esitațiunea însă începe cându e cestiune d'a se stabili raportul justiției morale și alu justiției penale; cu alte cuvinte, justiția socială, sprijinită chiar pe legea morale, conține ore în sine condițiuni de viață ce-i sîntu proprie, saũ nu este ea decãtu o emanațiune, o delegare alu justiției absolute?

Leibnitz celu întâiũ, a declaratũ cã justiția omenescã nu este decãtu o porțiune a justiției lui Dumnezeu. Rossi este și mai explicitũ în acastă privință: „Justiția, impuse societãților ca o datorie, ca o lege morale, protege chiar interesele materiale, nu sub titlu de interese, ci sub titlu de drepturi. Ca o emanațiune alu ordinei morale, ea tinde spre acastă ordine, sorginte cerescã de la care emanã.“ Dacă astũ-felũ este origina justiției sociale; dacă trebuie sã vedemũ în ea, o *delegațiune parțiale alu justiției eterne*, se pôte crede ore cã ea pôte fi esercitatã de o putere omenescã, fãrã condițiuni și fãrã reguli?

Diferințele ce dispartũ justiția socială de justiția divinã, nu împedecã ca ele sã derive și una și alta de la aceeași sorginte, sã aibã un caracterũ esențiale care le este comune: acestũ caracterũ este justa dispensațiune a binelui și a rãului, o dispensațiune conformã cu legea morale.

Acastă idee alu justiției sociale emanatã de la justiția divinã și destinatã a realiza în lume preceptele legii morale, mãgulesce și înflacãrã spiritulũ omului. Conștiința omenescã, isbitã de regulile relative și strãmtate ale legii penale, aspirã une-orĩ a se 'nãlța mai pre-

susă de sfera variabile ală interesului sociale, pînă la regulele eterne ale lumii morale. Omulă află în simțimentele lui întime, instinctulă unei justiții absolute care este infalibilă.

Care este ținta finală ală justiției morale? — Acésta este restabilirea ordinei turburate prin un actă imorale. Cum să operă acésta restabilire? — Prin espiarea culpei. Acésta espiațiune este retribuirea, în o justă proporțiune, a răului prin răulă. Nu trebuie însă să esagerămă terminii cestiunei astă-felă precum e puse în teoria ce face obiectulă esaminării năstre. Acésta teorie recunósce, că puterea sociale nu are dreptulă a întinde acțiunea sa penale în totă dominiulă justiției morale, și că ea are numai de misiune a distribui acésta justiție în limitele utilității sociale. În acéstă cerclu restrînsă, numai justiția penale revendică o delegațiune ală justiției absolute. De și în adevără acțiunea penale nu se esercită în totă dominiulă justiției morale, de și ea este restrînsă la casurile cândă interessulă, sociale, coesistă cu interessulă morale și nu póte lovi nici păcatulă, nici culpa simplă, ci numai delictulă, nu este însă mai pučînă adevărată că ea prigonesce în delictulă comisă și violarea legei morale, că ea tinde la espiațiune mai 'nainte d'a tinde la represiune.

Ce înțelegemă aci prin espiațiune? Acésta este restabilirea ordinei prin aplicarea pedepsei, cu alte cuvinte culpa rescumpărată prin suferința răului infligeată agentului; ea să opere prin infligerea unei dureri egale cu intensitatea culpei și pe lângă acésta, prin remușcarea, prin căința condamnatului, prin o epurațiune sinceră a dispozițiunelor sufletului seă. Este dar evidente că ordinea să restabileđă, că espiațiunea este deplină,

cându culpabilul recunósce rătăcirea sa și o deploră, cându împinsu de căință și de rămușcare, elu se sfortă a sterge urmele acțiunei sale.

Care este însă espiațiunea propusă justiției omenești? — Justiția face o completă abstracțiune de remușcările, de suferințele morale, de căință și de dispoșiunile spiritului agentului; ea nu ține în nici o seamă espiațiunea morală ce a pututu suferi elu; ea consideră rēulū delictulū așa precum este elu materialmente produsu, și din această constatare materială deduce valórea morală și măsura espiațiunei.

Pentru a se putea dar păđi această analogie, două condițiuni sîntu necesarie: pe de o parte aprecierea valórei morale a delictulū, și pe de alta aprecierea unei pedepși egale aceșcei valori. De nu vomu reuși a formula ambiū terminū ai aceșcei equațiunii, de nu să va nimeri espiațiunea, sau de va exceda pedépsa o justă proporțiune, regula justiției penală este infrintă. Cătū de progresivă va fi marșa conșciinței, legea morală, această basă a legei sociale, va rămânea totū d'auna învălită de umbră, fermă în principiulū ei, însă incertă în a ei aplicațiune.

Se ne resumămū.

Legea morală, ca unulū din elementele legei penale, ca limită și condițiune a incriminărilor și a pedepșelor ei, este unulū din fundamentele, ș'intr'o dată, cea mai sigură garanție a justiției penale. Considerată din contra ca sorginte a legei sociale, ca principiū de la care emană această lege și pe care ea are de misiune a aplica, este de temutū ca ea se nu o inducă în rătăcire, căci justiția omenească nu are midlóce d'a verifica criminalitatea relativă a agentulū, nu are de misiune a-

cunoșce nici valoarea intrinsecă a actelor, nici măsura reprezentativă a aceșcei valori, ci numai o percepțiune imperfectă a regulilor legii morale.

Care este dar, de nu legea morală adevăratul fundament al dreptului penale?

Două principii distincte sînt cuprinse în sistemul D. Rossi: principiul justiției morale pe care-l indică ca sorginea justiției penale, și principiul interesului, al ordinii sociale pe care-l denotă ea limita, ca frîul aceșcei justiții.

Am să examinăm pînă aci misiunea celui întiiu din aceste două elemente; să apreciem acum cel al doilea.

Interesul ordinii sociale, care s'a numit succesiv, *vindicta publică*, *dreptul de legitimă apărare*, *dreptul de defensă preventivă*, dreptul de utilitate generală, este neapărat în fundul tuturor teoriilor penale, nu joacă însă acelaș rol în ele: considerat de unii ca fundament al dreptului, pentru că constituie o necesitate socială, n'a fost admis de alții decăt ca o condițiune, ca un element, o țintă a penalității.

Mai întiiu, fiind că destinată omului este esențialmente socială; că inteligența, moralitatea și organizațiunea lui îi impun societatea ca o lege a existenței lui, el are datorii naturale, ca om și ca membru al societății. Omul are dreptul a să bucure în libertate de bunurile ce-i vin de la creațiune; el are datorie a nu vătămă libera dezvoltare și fericirea celor alți. El are dreptul a cere de la corpul social o protecțiune pentru esercițiul facultăților sale, și datorie a nu face nimic care se pótă aduce ură, un prejudiciu personalității corpului social. Pe lingă aceste, fiind că societatea, este o instituțiune necesarie iar nu de conven-

țiune, ea are ca și omul dreptul și datoria a veghea la conservarea sa proprie. Pentru a să supune dar la legea conservării sale, societatea are pe de o parte dreptul d'a cere acomplirea tuturor datoriilor individuale și pe de altă parte, datoria d'a garanta libera acțiune a fie căruia individ în cercul dreptului se. Este dar necesariu ca, pentru a se mănține pacea în sinul societății, adică respectul reciproc a drepturilor și a datoriilor, să existe acolo ore care garanții; ca prin o măsură ore care, se se reprime actele ce ar vătămă ordinea socială. Care pôte fi natura și modul a aceșcei măsurii?

Aci ne aflăm față în față cu toate teoriile pe care le am vădit una după alta dând societății o basă în aplicarea penalității.

Fi-va ore aplicațiunea dreptului de răsbunare? — Resbunarea, născută din pasiuni, nu pôte constitui un drept: omul nu pôte legalmente esercita un asemenea drept și prin urmare nici îl pôte transmite societății. Nu este evidente că acest sistem substitue pasiunea în locul dreptului și conduce fatalmente la esagerarea pedepsilor?

Fi-va un act de apăsare? — Dreptul natural al apărării este dreptul d'a respinge forța prin forță, din acest drept pôte naște resbelul, iar nu și justiția penală. Apărarea nu pôte fi legitimă, de câtă atuncea numai când respinge un atac actual și iminent.

Fi-va ore un act de esecutiune vre unei convențiuni ce ar fi precesul formarea societății. — Nu cređ să fie nici aceasta, căci pe de o parte, dreptul apărării, fie el personal, sau cedat prin o convențiune, presupune întrebuițarea forței, și prin urmare coprinde

o idee de rebelă iar nu de represiune. Pe de altă parte, cum membrii asociațiunii ar putea ceda un drept penal, fără ca mai întâiu se fie chiar ei investiți cu asemenea drept? Trebuie dar se înlăturăm tóte aceste ficțiuni.

Este de ajunsă óre să invocăm singura rațiune de utilitate generală a societăței? Când utilitatea este izolată de verii ce altă condițiune, ea atunci este rațiunea celui mai tare; ea nu se preocupă nici de moralitatea faptului, nici de adevărul imputațiunii; la așa casă, ea nu contă de câtă un singur lucru: ca pedépsa să producă atare saú atare efect.

Trebuie óre în fine să propunem interesul personal ală culpabilului, amendarea sa? — Amendarea condamnatului este unul din efectele cele mai de dorit ale pedepsei, ea nu este însă de ajunsă spre a o justifica. Pedépsa este un mijloc de educațiune, ea este însă într'o dată și o măsură de represiune; ea caută a desvolta căința și esemplaritatea. Este dar clar că nu putem afla nici aci principiul penalității.

Afla-va ea óre în fine basa ei în espiatiune? — Espiarea, precum am șisú deja, este ținta justiției absolute, care, prin o încătușare misterioasă, sterge rēul prin durerea infligată.

În legea conservațiunii care reside în societate, trebuie dar să căutăm principiul actiunii ce ea are a esercita. Această lege, cea mai principală din tóte legile omenești, căci societatea este cea întâia datorie a omului, obligă puterea socială a mântine ordinea, adică a face să se respecte și dreptul societăței și drepturile tuturor membrilor seí. Ea are de datoriă a conține ec-

cesele, violațiunile de drept, atentatele la libertatea, la activitatea, la inteligența fie căruia din ei.

Pentru ce să cântăm dar a lega prin o misterioasă filiațiune, justiția penală cu justiția absolută? Justiția penală există, pentru că există societatea, pentru că ea este unul din atributele, una din condițiunile vieții sale; ea este conștiința imediată și directă a datoriei ce-i este impusă d'a veghea la conservațiunea sa proprie. Legitimitatea ei este totă în legea socială.

Justiția penală, admite legea morală ca un element indispensabil, ear nu ca sorgintea de la care emană; ea află în ea o condițiune, o limită a imcrimnărilor, a penalităților ei, dar nu și principul lor. Justiția penală nu are în adevăr, misiunea a da aceșcei legi divine o sancțiune și a face să se observe preceptele ei; ea nu se ocupă de cât de ordinea publică și de interesele sociale; ea percepe faptele, iar nu și cugetările; să oprește la acțiunile ce turbură pacea publică, iar nici cum la cele ce desvălesc perversitatea interioară a sufletelor; ea are de mobil rēul materiale, iar nu și rēul morale.

Justiția este una. Ea este una în acest sens, că justiția socială, ca și justiția morală, nu voește a lovi de cât actele injuste. Find ea născută din legea naturală a conservațiunii sociale, ea tinde a se rădima pe regule morale care sînt adevăratul fundament al societății omenești. Justiția socială nu este justiția morală, când ea este chiămată a aprecia gravitatea actelor esteriore după turburarea ce ar cauza după moralitatea agenților, după indiciile esteriore; Ea nu este justiția morală, când să mărginește a restabili ordinea

materială, cându incrimină acte pe care conștiința individuală există une ori ale reprobă.

Morala individuală este ea óre morala socială? — Individul, isolatú în conduita sa către Dumnezeu, către sineși, către seminií seí, are elú aceleași datorií, aceleași precepte de acțiune ca și individul consideratú ca membru alú societăței? Morala socială, nu este, fără înduoială, de câtú o porțiune a moralei universală. Ea este în genere mai restrinsă fiindú că nu să aplică de câtú la datoriile ce ea impune ca corespunđătoare drepturilor; une ori însă, ea este mai întinsă, fiindú că permite a incrimina acte pe care moralitatea individuală le judecă exemple de imoralitate: astú felú sîntú delictele vamale, delictele de poliție, infrațiunile la disciplina militară, la legile sanitare, și alte datorií sociale de asemenea natură.

Doué dar elemente să presintă în verí ce penalitate: interesul social ce dictedă incriminațiunea, și elementulú morale care concură cu acestú interesú.

Justiția socială urmăresce mai cu seamă prejudiciulú materiale, dauna socială; aceasta este basa acțiunei sale. Necompetintă, în genere, a aprecia măsura și întinderea ruluiú moral, ea este din contra, competentă în aprecierea ruluiú sociale. În adevărú, justiția socială trebuie să țină seamă și de ruluiú morale, însă atunci numai, cândú acestú reú să revele cu chiarritate la ochii seí, cândú í-lú póte constata, într'unú cuvântú cândú elú constituie un elementú saú o agravare a ruluiú sociale; ea trebuie prin urmare, să cerceteđe precátú íí stă prin putința causele impulsive ale actului, criminalitatea lui relativă, condițiunile de instrucțiune și de moralitate ale agentului. Inșă aceste elemente accesorie aú mai cu

sémă de obiectū a determina rațiunea pedepsei iar nu aplicațiunea ei. Legea penală pedepsește violarea datoriei sociale, de óre ce judecata apreciađă gravitatea a-cescei violațiunii, ținendū seamă de tóte circumstanțele; legea lovește fapte materiale, judecata urmărește faptele morale ce se se încorpórá în cele d'intăia și le modifică.

In adevărū, rēulū ce decurge dintr'un delictū nu este curatū morale, elū este mixtū; iar valoarea aprecia-bile a răulū obiectivū saū materiale, este în tóte siste-mele unulū din elementele pedepsei. Dar chiar așa fi-ındū, acestū din urmă elementū, nu trebuie óre să fie socotitū ca adevăratulū fundamentū alū penalității legale? Puterea socială póte ea în realitate să caute altă mēsu-ră a penalității de câtū mărimea rēulū obiectivū pe care ea singurā o póte aprecia? — Legislatóarele care, să rătăcesce in întunericulū espiațiunei, ș'in misterele conștiinței, nu póte aprecia moralitatea faptulū. Justi-ția penală nu respinge concursulū legei morale, fiind că ordinea socială, nu este de câtū o parte a ordinei u-niversale; distingerea justulū și alū injustulū este o re-gulă a conștiinței individuale. Sprijinindu-se însă pe această lege morală, ea nu este atrasă de preceptele ei, în afară de tărimumlū pe care trebuie să stea; ea nu pă-trunde în sfera factelor care relevă numai de la con-știință; ea află in ele o condițiune a incriminărilor ei, o mēsură restrictivă, nu află însă și o basă.

Drepturile individulū sîntū d'a desvolta, sub pro-tecțiunea puterei sociale, activitatea, inteligența și liber-tatea sa; datoriile sale sîntū d'a nu aduce vre o pedică individuală la esercițiulū acțiunei colective, a dreptulū publicū. Din desvoltarea dar a dreptulū publicū, din studiulū raporturilor necesarie al legilor esistinței

sociale, trebuie se adaste legea penală garanțiile cele mai solide și adevăratele ei progrese.

Iată tărîmul pe care găsim lupta între principiul justiției morale și principiul justiției sociale. Prea depărtate unul de altul în legislațiunea pozitivă, prea confundate unul cu altul de filosofie, aceste două principii par în fine a fi sigilat o alianță salutarie.

Disputa există mai puțin asupra fondului de câtă asupra formei ș'a condițiilor unirei lor. În care din aceste două principii trebuie să căutăm sorgintea justiției penale? Această justiție este o emanățiune a justiției divine sau o simplă consecință a legii naturale care voește ca societățile omenești se viețe și să se mănțină? La acești termeni să reducă cestiunea. Acum să vedem în ce mod legiuitorul română resolvă această mare cestiune, în noulă codice penale.

ESPLICAȚIUNE
TEORETICĂ ȘI PRACTICĂ

A
CODICELUI PENALE

DISPOSITIUNI PRELIMINARIE.

(ART. 1—6.)

Divisiunea coprinsă in art. 1 corespunde la cele trei ordine de tribunale stabilite de lege pentru reprimerea faptelor ilicite. Tribunalele polițienesci aparține hotărîrea contravențiunelor; tribunalelor corecționale, aceea a delictelor și Curților de Jurați, aceea a crimelor.

Deci, pentru a să cunoșce daca un faptu este o crimă, ori numai un delictu sau contravențiune, nu trebuie să considerăm factul în sine, întru câtu adică elu este contrariu regulelor, principiilor, simțimentelor moralei, ci să căutăm în codicele penale ce pedepsă i să pôte aplica. Din Art. 1 rezultă că unele fapte de o moralitate cu totul analogă și identică în aparință, potu cu tôte aceste a nu fi clasificate în categoria indicată de acestu articolu.

In privința penalității, gravitatea caracterului imorale al unui faptu, nu este totu d'auna singura regulă,

singurulă principiū la care se atașă legiuitorile pentru a determina pedepșa aplicabilă la acestū faptū. In adevărū, imoralitatea, culpabilitatea faptului, așa precum ne-o indică conștiința, este o condițiune necesarie pentru ca acestū faptū să fie penabile și pedepsitū; imoralitatea este condițiunea justiției intrinseque, al justiției obiective, al penalității pronunciate de lege; dar, pentru a să stabili măsura acestei penalități, pentru a să defige quotitatea ei, legistorele a avutū în vedere o considerațiune de o altă natură, adică pericolul, sau suferința socială ce rezultă din acestū faptū. D'aci urmédă că douē fapte care, considerate in sine și in cea ce privesce imoralitatea naturei și alū autorelui lor, ar părea a fi cu totul identice, vor putea varia în câtū să atinge de natură, de gravitatea pedepsei, și a se afla chiar prin acēsta cuificate cu diferite denumiri, după terminii art. 1.

Se luămū de esemplu casulū falsificării; se comparămū cu acestū faptū, cu faptulū unui falsificator ce ar contra-face o semnătură, actulū unui mandatarū care, avândū în posesiunea sa o hârtie albă, sub semnătura cuiva (*blanc seing*) ce i s'a incredințatū, ample în profitulū seū spațiulū ce s'a lăsatū într'insulū. In natura acestor douē acte există fără dubiū o mare analogie de imoralitate; amindouē aū de țintă a despoia pe acelu omū de o parte a averei sale; amindouē tindū la același scopū, prin mijlōce analoge. Intre aceste douē fapte există, de nu identitate completă, celū pucinū o fōrte mare analogie in natura lor morală; și cu tōte aceste, diferența ambelor pedepși este enormă. Faptulū de care mandatarulū necredinciosū se face pasibilū, este un delictū pedepsitū de art. 323, cu o pedepșă corecțională; din contra, faptulū falsificatorului cu totul analogū, și

póte moralmente mai puțin culpabil, este calificat de crimă și pedesit după art. 127, cu maximum închisorii. Într'un cuvânt, faptul falsificatorului intră în alineatul 1-iu, iar faptul mandatarului în alineatul al 2-lea al art. 1 — Unul este o crimă, celălalt un delict. De ce óre o așa mare diferență de penalitate între două fapte care la prima vedere seamănă a avea atâta analogie? — Pentru că pericolul social este mai mic în cazul mandatarului, decât în acela al falsificatorului; pentru că este mai lesne cuiva, cu puțină prudență, a nu libera orbesce semnătura sa pe o hârtie albă, de óre ce nu este nimului prin puțință a împedea pe un falsificator a contraface semnătura altuia.

Iată un alt exemplu foarte frequent în aplicațiune.

La lectura art. 1, care împarte faptele penale în trei clase, să póte presenta fiecărui întrebarea, în care din aceste trei clase trebuie să fie rangeat furtisagul. Ar fi imposibil a se da în această privință un răspuns absolut și general. Furtul este o contravențiune numai în casurile prevăzute de No. 11 al art. 385, din codicele penale; el este o crimă sau un delict, după diferențele ce fac să varieze nu numai durata pedepsei, ci chiar și natura ei, caracterul și denumirea legală al unui fapt cu toate aceste identice. Aceste calificări de pedepse și de numiri, care fac din furt, cându o crimă și cându un simplu delict, pot proveni, în cazuri numeroase, de la mai multă sau mai puțină imoralitate recunoscută în autorele atârui act; adeseori însă, fără vre o considerațiune, de această natură, furtul care în sine nu este decât un simplu delict, posibil de o

penalitate corecțională, ia un caracter criminal, în rațiunea numai a pericolului sociale ce produce.

Vedem s. e. la No. 4 al art. 310, că furtul ia caracterul de crimă, când este comis pe drum obșcesc, Fără dubiū, circumstanța că furtul s'a comis pe drum obșcesc, nu presupune în autorele acestui furt o perversitate mai profundă, o imoralitate mai determinată; legea însă a voit să dea prin *acésta* călătorilor o garanție, o securitate mai mare, pedepsind cu mai multă rigurositate pe acel ce ocașionă o lovire mai gravă securității publice.

Asemenea și pentru furtul comis cu chei mincinoșe, sau în vremea nopței, într'o casă locuită. Totu așa și când furtul este însoțit de efracțiune (spargere), de escaladă și de alte circumstanțe care prin durata lor și greutatea execuțiunii, presupun din partea agentului faptei o luptă mai îndelungă, mai împismată în contra acțiunii legii, și în consecință o mai mare perversitate.

În resumat, la gradațiunile penalității pentru a măsura gravitatea pedepsei, legistorele a avut în vedere: 1. Imoralitatea faptului și al agentului, condițiune primitivă intrinsecă pentru justiția absolută a pedepsei; 2. Gravitatea turburării, a daunei și a perturbațiunii produse prin acest fapt.

Divisiunea tripartită al Art. 1. nu conține dar nimic didactic nici morale; ea se referă mai cu sémă la cele trei specii de competenți care atribuiesc contravențiunile tribunalelor de politie, delictelor tribunalelor corecționale, și crimele Curților de jurați.

Această divisiune în crime, delictes și contravențiuni, considerată în privința competenței se reprezintă adese ori.

Spre a complecta explicațiunea acestui articol, amă putea dice ce este o pedépsă polițienéscă, o pedépsă corecțională, o pedépsă criminală saă, după limbajul codicelul penal francesul, o pedépsă *aflictivă* saă *infamantă*, însă detaliurile ce formedă în acéstă privință comentarea necesarie a art. 1. ni se vor presenta la art. 7. — 26 al acestui Codice.

Pedepsile criminale sînt: Munca silnică, reclusiunea, degradațiunea civică și detențiunea.

Pedepsele corecționale: închisórea într'un locul de corecțiune; interdicțiunea unor drepturi politice, civile ori de familie, și amendă.

Pedepsele de poliție sînt: închisórea polițienéscă, și amendă.

Dispozițiunea art. 2, nu este alta de câtul aplica-re la materiile criminale, corecționale și de poliție alul art. 1, din codicele civile, care rostese că legea nu are putere *retroactivă*, și că ea dispune numai pentru viitorul.

Spre esemul: Dacă o crimă s'a comisul sub imperiul legei vechi și legea nouă a pronunțatul o agravațiune de pedépsă, mai 'nainte de momentul cândul s'a urmăritul acéstă crimă, se va aplica óre legea nouă? Nu, căci ar fi retroactivitate în acéstă aplicațiune. Dacă însă legea nouă ar fi mai puținul rigurosă decâtul cea veche, sub imperiul căria s'a comisul faptul, ar trebui óre a se aplica acéstă din urmă? — Totuși nu, căci după chiar terminil acestui articol, e de ajunsul să fie esistatul un singurul momentul în care legislațiunea a fostul favorabilă acusatulul, pentru ca să-l profite.

Altul esemul:

Dacă un faptul cualificatul delictul în momentul

cându s'a comisă, este cualificatū numai de simplă contravențiune de legea nouă, în momentul prigonirei, Tribunalul de poliție însărcinatū a judeca contravențiunile, se pôte declara competente a hotări acestū faptū? Fiindū că nu există retroactivitate, după art. 2 de câtū atunci numai cândū se aplică o pedepsă la un faptū ne opritū de lege la timpul cândū s'a comisă, saū o pedepsă mai mare de câtū aceea prescrise de legea în vîgóre la acea epocă; și din contra cândū pedepsă stabilită de legea nouă, este mai ușoră de câtū aceea de faptă la vremea comiterii delictului; fiindū că la acestū din urmă casū, după principiile dreptului penale, trebuie a să inflige pedeapsa cea mai ușoră, eū credū că tribunalul de poliție va putea judeca și hotări casul propusū.

Precum vedemū, aplicațiunea regulei prescrise de art. 2 este fórte simplă. În adevărū, de și în materiă criminală, legile positive nu constitue culpabilitatea morală al atărui și atărui faptū, ci să mărginesc numai în a o declara, cu tóte aceste, fiindū că gradulū penalității este arbitrariū și variađă după casuri și locuri, în mijloculū mai multor circumstanțe diverse, este darū că e de o datorie imperiósă pentru legistore a adverti într'un modū solemnū și prin publicitate, mai 'nainte d'a lovi. „*Moneat lex priusquam feriat.*“

Justiția acestei dispozițiunii este de tótă evidența, cândū faptulū prevēdutū și pedepsitū de legea actuală, era cu totulū nepenată de legele interióre. Ea nu este atunci de câtū consciința art. 1. căci art. 2. ne đice: nici o infracțiune nu se va pedepsi, daca pedepsele nu vor fi fostū hotărite înainte sa vîrșirei sale. — Așa dar, de nu existaū pedepși statuate de lege, n'ar putea exista, în sensul legal al cuvintului, crimă, delictū saū contra-

vențiune. Dacă legea penală nouă a agravat o penalitate anterioară, aceleași rațiuni oprescū imperiosū d'a lovi cu pedépsa edictată de legea nouă, faptele comise mai de 'nainte.

Principiulū art. 2 este și mai simplu la casū cândū legea posterioară ar veni se constituie o penalitate ce până atunce nu esista... Se pôte însă presenta hypothesis contrarie. Este fôrte posibilū ca o lege nouă, fără să desființe de cu totul penalitățile prescrise de legea anterioară, să le modifice, să le îndulce de, prin un simțimentū de umanitate. La așa casū, putea-vomū dice ore că legile ne avēndū efectū retroactivū, faptulū comisū sub domnirea legei anterioare, trebuie să fie lovitū de de acea lege, de și elū este judecatū de la promnlgarea unei legi mai umane și mai blinde? Rațiuni imperiose aū dictatū legislatorului a doua dispozițiune a art. 2. In adevărū, cândū rigurositatea unei pedepsī anterioare s'a supresū sau ușuratū de legea nouă, aceasta s'a efectuatū, să înțelege de sine, pentru că legiutorulū numai vede în faptele asupra căroră este chiămat a statua caracterulū de imoralitate, de culpabilitate ce legitima pentru legislatoriī precedentī gravitatea pedepsei celei vechi; sau pentru că pericolulū sociale, acelū alū duoilea elementū în difigerea penalităței, nu-ī pare a cere o represiune atātū de fôrte. La așa casū, ar fi nu numai inutile, ci chiar imorale și ilogicū d'a se aplica o pedépsă pe care legislaturele a declarat-o inutilă și pericolósă. Interesulū publicū, precum și morala cerū a să inflige ș'in asemenea casū, pedépsa cea nouă.

S'ar mai presenta în practică și o altă cestiune a căria soluțiune nu se vede prevēdută în legea penală. Acésta este: care legislațiune ar trebui a se aplica când

în intervalul între faptul comis și judecarea acestui fapt, ar fi existat o legislațiune transitorie care lovea acestu faptu cu o pedepsă mai ușoră de câtu acea veche și acea nouă? Ei bine! Și la așa casu, s'a decisu de jurisprudența francesă, într'un modu pôte cam arbitrariu, că, de și legislațiunea penală cea mai aspră a fost în vigore atât în momentul săvârșirei faptului, câtu și în momentul judecării lui, totuși beneficiul legislațiunei intermediare, posterioare faptului și abrogate înainte otărârei, să fie dobândită autorelui acestui faptu, că nu trebuie ca agentul, câtu ar fi elu de culpabilu, să sufere din întârzierile involuntarie sau sfortate ce s'arū fi adusu întru urmărirea și hotărârea faptului ce i se impută.

Trecemū acum la esplicarea art. 3. — Scopulū legei penale este esemplaritatea, adică a împedeca prin aplicarea penalităței, re'noirea delictelor sau a crimelor comise. D'aci rezultă că, în genere, legea penală este mai cu sémă reală, sau mai bine a dice mai multu teritorială de câtu personală. Pucinu importă legei penale daca agentulū faptului ce urmédă a să pena este pământénū sau streinū. Prin urmare verice acțiune contrarie legei penale române s'ar comite de un streinū în țara nóstră, cade neapăratū sub penalitatea legei penale române. Cu tóte aceste, din chiar natura dispozițiunelor coprinse în Articolele 3, 4 și 5, putem conchide că interpretarea lor trebuie să fie strictă, literală și riguroasă; că competența escepțională atribuită jurisdicțiunei penale române, trebuie să fie aplicată numai în casurile anume determinate prin aceste trei articole.

Art. 4 prevede crimele de o natură privată ce ar săvârși un român afară din pământulū României, împotiva altui Românū sau împotiva unui streinū. Mo-

tivul dispozițiunei coprinse în acestu articolu nu mi se pare a fi altulu, de câtu acela d'a înlătura resimțimintele și rēsbunările private la care ar putea d'a locu, în țară, impunitatea ce s'ar acorda culpabilulu după întōrcerea sa, și care ar nasce din reclamațiunile românilu care a suferitū din acēstă crimă, a familiei saū a succesorilor seī.

Este de observatū aci că art. 4. de și constituie o excepțiune la regulele ordinare ale competenței criminale, respectă însă ore cum principiulu juridicțiunei streine în ceea ce privesce crimele comise pe teritoriul ei. În adevērū, cea întâia condițiune formală care autorisă tribunalele române a se declara competenți, în casul prevădutu de art. 4, este că crima comisă de un Românū pe teritoriulu streinū, să nu fi fostū judecată de tribunalele streine. Și a doua condițiune, că prevenitul românū să se fi re'torsū în țară. Mai este de observatū că ambele condițiuni cerute de art. 4 nu se aplică de câtu la esercițiulu acțiunei publice; căci în câtu se atinge de acțiunea civilă, acēsta rămâne în dreptulu comuneī. Fără a se esamina daca autorulu faptulu a fost saū nu judecat criminalicesce de tribunalele streine, urmărirea acțiunei civile, după principiulu generalū, este supusă competenței tribunalulu civilu al domiciliulu prevenitului.

Art. 5. restrînge într'un mod fōrte simțitor principulu stabilitū de art. 3. — Penalitatea, în locū să se întinđă la tōte crimele comise de un Românū saū de un streinū afară din pământulu Romanieī, să reduce specialmente la unele crime publice determinate prin acest articolū. Care sîntū însă crimele în contra siguranței statuluī? Acele numai enumerate în cei duoī d'întăiū

capitolul al Titlului I, din Cartea II; toate crimele ce ar compromite directă siguranța interioară sau esteriură al statului; iar în câtă se atinge de crimele contra lucrului publică, aceste, în virtutea art. 5. nu potă fi pedepsite de câtă în casurile anume determinate de acest articolă, adică în casurile de contrafacere arătate prin el. Delictele nu intră în previsionsile acestuă articolă. În fine.

Art. 6. Intinde aplicarea disposițiunilor acesteă legiurii și la militari, afară de casurile speciale prevădute de legea penală militară.

CARTEA I.

DESPRE PEDEPSELE ȘI EFECTELE LOR.

TITLUL Î I.

DESPRE NATURA PEDEPSELOR.

(ART. 7—9.)

Această Carte să ocupă de pedepșile în genere, de executarea, și de efectele lor, fără aplicațiune la cașurile particulare.

I. Pedepșele, pentru crime sînt: 1. Munca silnică pe tîtă viața, 2. Munca silnică pe timpî mîrginitî, de la cincî pînă la două decî anî, 3. Reclusiunea; 4. Detențiunea de la treî anî pînă la dec_e, 5. Degradațiunea civică de la treî anî pînă la dec_e.

II. Pentru delict_e:

1. Inchisîrea de la șese dîle pînă la douî anî; 2. Interdicțiunea, de la șese lunî pînă la treî anî, a u-nora din drepturile politice civile orî de familie, 3. A-menda de la două-decî și șese lei în susî.

III. Pedepșele pentru contravențiunî sînt:

1. Inchisîrea de la o dî pînă la cincî dîle; 2. amenda de la cincî pînă la două-decî și cincî lei.

§ I. După codicele penalî francesî, pedepșele se

împartū în *aflictive* și *infamante*. Veri ce pedépsă aflictivă este și infamantă; dar veri ce pedépsă infamantă nu este aflictivă. Pedépsa aflictivă este acca ce *aflige* corpulū, ce pricinueșce suferinți; pedépsa infamantă acca ce notă pe condamnatū de infamie, despoindu-lū de reputațiunea unū omū de onóre. Infamia condamnatulū nu se reflectă asupra membrilor familiei sale, căci ar fi contrariū rațiunei și umanității, ca această pedépsă să atingă persónele ce n'aū meritatū-o

Această Carte conține explicațiunea divisiunei generale indicată numai în art. 1.

Art. 1. cualifică de crimă veri ce faptū pedepsitū de lege cu o pedépsă criminală. Sintū criminale pedepsele următóre: munca silnică pe viață; i eclusiunea; detențiunea; munca silnică pe timpū mărginitū și degrađațiunea civică.

Se esaminămū meritulū utilitatea și eficacitatea penală alū acestor pedepse.

Cea întâia din aceste pedepși, adică munca silnică pe tótă viața, este chiar prin esența ei, perpetuă și indivisibilă. Indivisibilitatea acestei pedepși, saū imposibilitatea pentru judecătorulū ce o aplică d'a o face se variede într'unū *minimum* și un *maximum*, este o consecință sfortată alū caracterulū ei de perpetuitate. Cu tóte aceste, pedépsa muncēi silnice pe tótă viața, diferă de pedépsa morții abolită în țara nóstră, întru aceasta, că ea este reparabilă la casū cândū s'ar descoperi în urma aplicărei ei, vre o eróre judiciară, reparabilă celū pučinū pentru viitorū. Ea mai este încă și remisibilă, cândū căința și buna conduită a condamnatulū ar părea de natură a legitima, în favórea sa, esercițiulū dreptulū de graciare.

§ II. Din contra, pedepsele conținute la §. §. II. III. și IV. alu art. 7. sîntu reparabile și remisibile ca și tôte pedepsele ce nu ridică viața omulu; ele sîntu totu de o dată nu numai timporarie, ci și divisibile, adică că durata lor nu este imperiosu determinată de lege; că, afară de ore care casuri specialmente determinate, judecătorulu îi rămîne facultatea liberă d'a face să varie aplicațiunea acestor pedepse într'o limită legalmente determinată pentru fie-care din ele.

S'a stabilitu în principiu, că pedepsele timporarie variață într'o îndouită limită de un *minimum* și un *maximum* lăsatu la arbitrarulu judecătorulu. Din acest sistem care dă judecătorulu o mare latitudine în aplicarea pedepsei, rezultă în ore care privinți o mică alterațiune la principiul divisiunei puterilor între jurați și judecători: jurații sîntu judecători ai faptulu, iar judecătorii sîntu însărcinați numai a aplica legea la un faptu declarat constant; juraților aparține aprecierea întregă și absolută a caracterulu unu faptu, iar judecătorilor misiunea a servi legei de organe, a ținea seamă de circumstanțele, de nuanțele infinite ale moralității și a comanda aplicațiunea unu *minimum* sau unu *maximum*. Această idee de defigere alu unu *minimum* și *maximum* în măsura penalităților timporarie, a condus și pe legiuitorile codicilor noștri penale și de procedură criminală, a acorda juriulu facultatea d'a declara esistența *circumstanțelor atenuanțe*, în favórea acusatulu declarat culpabile, ceea ce stabilește o variațiune importante în aplicarea pedepsei.

§ III Detențiunea este o pedepsă nouă intercalată în textul art. 7. Care este ținta introducerei ace-

stei pedepsii? In ce diferă ea de munca silnică pe timp mărginit și de reclusiune?

Nici o diferență marcată nu se manifestă la prima vedere între aceste pedepși, așa spre exemplu, *minimum* detențiunii precum și al reclusiunii, este de trei ani, ear *maximum* ambor pedepse de ani *dece*. Această diferență constă mai cu seamă în natura faptelor pe care legiuitorul a voit să lovi prin fie-care din aceste două pedepși. S'a simțit nevoia d'a se crea o denumire, un mod de execuțiune speciale pentru nisce fapte care, de și ceru fără dubiū o represiune severă în interesul social, nu pot însă fi asimilate una cu alta, nici în lege nici în conștiința publică. Detențiunea introduse prin art. 7, al codicelui nostru penale, este destinată în genere pentru pedepsirea crimelor politice. Detențiunea, de și ofră un caracter destul de sever, nu imprimă însă condamnatului același caracter de infamie și de desonare ce se atașe în genere la aplicațiunea reclusiunii ș'a muncii silnice. Reclusiunea consistă a fi închiși condamnații într'o casă de muncă destinată pentru aceasta, iar acei condamnați la detențiune se vor închide într'una din monastirile ce se vor determina anume prin regulamente de administrațiune publică. In acesta privință, diferența ambelor penalități constă principalmente a se așeza condamnații în stabilimente separate și a se supune unui regim interior diferit. Legiuitorul a simțit că era de mare necesitate a se preserva condamnații politici de sălășluirea caselor de muncă și de contactul necurat al unui asemenea sălăș. Spre acestu finit s'a creatu pedepsa detențiunii care tinde a stabili o linie de demarcațiune le-

gală între două specii de fapte și de osinde pe care opiniunea și consciința publică le disparte.

§ IV. În legislațiunea noastră penală, singura pedepsă infamantă, este degradațiunea civică.

Espresiunea de pedepsă *aflictivă* întrebuințată în codicele penale al Franței presintă, precum am vădit deja, un caz vag. Ea nu poate fi definită. Un defect și mai grav, și mai serios, conține după mine, expresiunea de pedepsă *infamantă*, aceasta pedepsă tinde a lovi pe agentul unui fapt de infamie, a rădica considerațiunea socială ce avea el mai înainte de a i se aplica pedepșa. Este de observat aici că pedepșa declarativă unui fapt criminal anterior, rădică de la sine condamnatului considerațiunea, onóra, pozițiunea, stima socială de care el se bucura mai înainte; nu înțeleg dar ce poate fi o pedepsă infamantă, căci nu pedepșa face infam pe autorele unui fapt de sine odios; nu rădică ea onóra ci faptul atestat prin aplicarea penalității. Legiuitorul Român a înțeles această inconsecință și, cu drept cuvânt a supus din codicele nostru penale denumirile vicioase în principiu de pedepse *aflictive* și *infamante*.

Funcționarul public penat conform art. 102, și 104, este lovit cu pedepșa infamantă a degradațiunii civice, de ore ce furul simplu din contra, este pedepsit cu o pedepsă corecțională (art. 308). Care este mai infam și desonorat? Resultatul straniu în aplicațiunea acestor două pedepse, nu restórnă ore ordinea logică și morală a ideilor.

§ V. Pedepsele în materiile corecționale sînt:

1. Închisórea timporarie într'o casă de corecțiu-

ne; 2. Interdicțiunea temporarie a unor drepturi politice, civile sau de familia, 3. Amenda.

Precum am observatū mai susū, legea nu atașă nici o infamie la acéstă pedépsă. Trebuie să adăogămū aci, că de câte orī pedépsa pronunțiată de lege este numai *închisórea*, dacă există *circumstanțe atenuanțe*. Tribunalele potū modifica pedépsa și chiar în locū de pedepse corecționale, se pronunție numai pedepse polițienesci.

Prin drepturi politice, civile sau de familie, se înțelegū drepturile de votū, de eligibilitate, d'a fi juratū, membru al Consiliilor de familie, tutore &. Acéstă pedépsă póte fi aplicată de csemplu contra acelor care prin adunări, silnicii și amerințări, ar împiedeca pe cetățenī d'a-și esercita drepturile lor cetățenesci, ar substrage buletine din vre un scrutinū publicū, ar cumpăra sau ar vinde sufrage, (veđi art. 95).

În câtū privesce durata închisorei, întinderea interdicțiunei, importanța amenđii, tóte aceste detaiiuri nu aparținū la materia ce ne ocupă în acestu momentū. Aci tratămū numai de divisiunea, iar nu și de aplicațiunea pedepselor.

TITLULŪ II.

DESPRE APLICAREA SI ESECUTAREA PEDEPSELOR.

(ART. 10—37.)

În acestu capū aflămū modul de esecutare, detaliulū diverselor penalități clasificate în art. 7, 8 și 9.

Testulū articolelor codicelulū pena e este aci fórte clarū, modul de esecuțiune fórte simplu, și nu dă locū

de câtă în puține cestiuni de aplicațiune și de practică. Ne vomă mărgini dar numai la cele ce privescū meritul teoreticū, eficacitatea lor penală.

Codicele penale promulgatū acum, ne dispensă a vorbi de pedépsa morței, fiindū ca precum amū disū, abolită în legislațiunea năstră. Nu vomă discuta dar obiecțiunile numeróse rădicate de adversariī pedepsei de mórte; ne vomă mărgini numai a indica cele principale, fără a le discuta.

Societatea, orī câtă de întinsū ar fi dreptulū ei de penare, nu póte împinge acestū dreptū pînă și a prescurta termenul șilelor numérate fia-căruia omū de providință. Societatea nu póte compromite viitorulū omulū prin o mórte anticipată mai 'nainte d'a sosi șiuva morței sale naturale. Omulū, neavindū dreptul d'a dispune însuși de viața sa, n'a pututū ceda acestū dreptū societăței; căci Statul, nu esercită asupra individulū alte drepturī de câtă acele ce-ī dă elū, în virtutea unū pactū formale saū tacitū.

Societatea, fiind o colecțiune de indiviđi, nu póte avea în materie penală, precum ș'in verī-ce altă materie, mai multe drepturī de câtă acele ce are fie-care din indiviđi ce o compunū. Puterea socială nu face de câtă să esercite în interesul publicū ș'in interesulū privatū, diversele drepturī ce aparținū fie-căruia din membrii ei. Deci, daca dreptul d'a omorī nu aparține individualmente nici unuia din membrii ce compunū societatea, acestū dreptū nu póte aparține nici societăței, nici statulū. Individul póte ucide în stare de legitimă apărare, cândū viața sa este în pericolū; la așa casū, șinta sa nu este d'a rădica viața unū altū omū, ci d'a apăra numai, d'a protege, d'a salva pe a sa; elū atuncea

esercită un drept, împlinesce o datorie. Să presupunem însă că lupta s'a curmat; că el a desarmat, a arestat pe agresorele se; cât de odioase, cât de culpabile ar fi fost circumstanțele agresiunii, este evident că persoana atacată nu mai poate din acel moment să lovească, fără a comite o crimă. Omicidiul care mai înainte era pentru persoana atacată un act legitim, un act necesar, devine îndată un act ilicit și culpabil, un adevărat asasinat și chiar un act inutil. Consecința necesară al acestui raționament, este că cazul de legitimă apărare, de necesitate iminentă, neputându esista pentru puterea socială, omorul din parte-i nu poate fi nici o dată legitim. Societatea are multe alte mijloace d'a veghea la securitatea ei, fără a face să cadă capul unui culpabil. Când culpabilul stă în fața puterii sociale, arestat, încătușat, inofensiv, nu se mai poate concepe ideea de apărare, de necesitate, și prin urmare nici de legitimitatea morții. Societatea îl poate desarma prin o detențiune atât de îndelungă cât ar merita-o crima comisă.

Pe lângă aceste, pedeapsa morții mai presintă și un alt viciu, un defect grav, acela d'a fi indivizibilă d'a nu avea nici *minimum* nici *maximum*; d'a nu putea fi proporționată precum să face cu pedepsele timpurarie, dupe diversele nuanțe ale culpabilității individuale; ea este încă *ireparabilă* și *iremisibilă*. Aceste avându-le în vedere legiuitorul nostru, a sters pedeapsa morții din legislațiunea penală.

Singura cestiune teoretică la care ar putea da loc art. 10, este d'a se sci dacă societatea are dreptul a indige munci unui deținut. Acest articol statuă că condamnații vor fi puși în fere și întrebuințați

la lucrările cele mai aspre, în întrul minelor saū și afară de mine pentru lucrări de utilitate publică.

Femeile condamnate la munca silnică se vor închide în deosebite stabilimente, separate de bărbați și supuse la muncă, potrivit cu vârsta și secul lor.

Din Art. 11 rezultă că condamnarea la munca silnică pronunțată contra unei femei saū fete se transformă în o reclusiune perpetuă. Slăbiciunea secului lor, și decența publică, comandă această modifițaiune în executarea pedepsei.

Condamnarea la munca silnică, atrage după sine degrațaiunea civilă pe timpul osindei. Condamnații vor fi incapabili d'ași administra averea și a dispune de dēnsa prin acte între vii. (Art. 13). Ei vor fi puși sub curatelă.

Degrataiunea civilă este o incapacitate ce desbracă pe condamnatu de tôte drepturile politice și civile îi rădică prerogativele familiei și-i imprimă o pată de infamie care, după legislațiunea francesă, nu pôte fi stērsă de câtu prin reabilitare. Starea de interdicțiune legală constituită de art. 13 al codicelui penale lovește bunurile și persoana condamnatului în cursul duratei pedepsei. În privința condamnatului sociu saū părinte de familie, în momentul condamnațiunei sale contradictorie saū prin contumacie, interdicțiunea legală saū aplicarea ce i se face a regulelor despre absenți, paraliză esercițiul autorității conjugale ș'al puterei părintesci. Cestiunea dar nu oferă un interesu ore-care de câtu în ipotesa unei graciării. Trebuie ore ca graciatul să fie suspensu de la administrarea bunurilor sale și de la îndoita autoritate ce-i dau legea și natura asupra consor-

tei și copiilor lui? — Dar atunci cui să se defere aceste atribuțiuni importante?

Amă comparatū mai susū pedépsa detențiunei cu aceea a muncēi silnice pe timpū mărginitū; amū vădută că aceea d'intăiū este multū mai ușorā. Comparată cu pedépsa reclusiunei, ea presintă óre-care dificultate.

Esamināndū pedépsa detențiunei de care se ocupă art. 20 și aceea a reclusiunei statuată de art. 15 și următóre, vedem că *maximum* detențiunei este de *dece ani*, precum și acelu al reclusiunei. Această sămăluire în durata ambelor pedepsi este cu totul secundarie și de puțină importanță. Sub multe privințe însă, pedépsa detențiunei este de o natură mai dulce de câtū aceea a reclusiunei; într'un cuvintū ea poate fi totū atitū de severă, totū atitū de tare în durata ei ca și reclusiunea, este însă totū d'auna mai slabă în intensitate în aplicațiunea ei penală actuală.

Pedépsa reclusiunei presupune ca și aceea a muncēi silnice, îndatorire la lucrări și interdicțiunea d'a comunica, de óre ce din contra, pedépsa detențiunei nu presupune nici una nici alta. Pedépsa reclusiunei presupune șederea într'o casă de muncă, în miđlocul tutur criminalilor pe care opiniunea îi respinge și îi desprețuesce, de óre-ce detențiunea nu supune pe condamnați la asemenea sălășluire. Cu alte cuvinte, pedépsa detențiunei nu atrage după sine efectele pedepselor a cărora natură și gradul de infamie este consciința pedepselorū la munca silnică și la reclusiune.

Motivul care n'a permisū a se aplica la detențiune consecințele pedepselor infamante, a se confunde în intrul unei case de muncă condamnațiū la detențiune cu condamnațiū ordinariū este chiar, pentru că pedépsa detențiunei

a fost introdusă în vederea crimelor politice, la care condamnățiunile ordinare și modulul esecutiunei obicinuite aū părut inaplicable. Precum morala și consciința nu confundū unii cu alții pe autorii acestor crime pe care însă legea este chiebată a le pena, s'a adoptatū asemenea ș'în privința penalității dispozițiunea d'a se aplica la fie-care clasă de crime o pedépsă diferită: la crimele private, la crimele ordinare, se aplică pedépsa reclusiunei; pentru crimele politice s'a simțitū nevoia d'a se institui o penalitate specială; spre care finitū s'a introdusū și organizatū pedépsa detențiunei. Nu trebuie dară sē confundămū detențiunea în intensitatea și natura ei, cu pedépsa reclusiunei.

Amū disū deja că condamnățiunea la pedépsa muncēi silnice pe timpū mărginitū și la reclusiune atrage dupe sine degradațiunea civică. Condamnații la una din aceste douē pedepse vor fi încă, în cursul duratei pedepsei lor, și în stare de *interdicțiune legală*; ei vor fi supuși unei curatele pentru administrarea averei lor.

Este de notatū aci că esistă douē specii de interdicțiune: una *judiciară* și alta *legală*. Interdicțiunea *judiciară*, este actul prin care o persónă se declară prin hotărâre incapabilă de actele vieței private și lipsită de esercițiulū drepturilor sale, din causă de imbecilitate, de demenție saū de furóre; interdicțiunea *legală*, este acea pronunțată de lege, chiar acea ce ne ocupă în acestū momentū.

Pină aci am esaminatū *degradațiunea civică*, nu ca pedépsă principală, ci ca consecința tacită și legală a unorū condamnățiunii criminale. Intinderea acestei degradațiunii este determinată prin art. 22 și 23.

Art. 13. Resolve totū o dată și cestiunea ce s'ar

putea prezenta în practică, adică care este durata degradațiunii civice aplicată ca pedeapsă accesorie, ca rezultatul verii uneia din condamnațiunile enumerate la art. 13 și 16. Legiuitorul nostru a determinat-o pe timpul osândeii.

Degradațiunea civică poate înceta și prin reabilitare.

Diferința între degradațiunea civică și interdicțiunea legală este notabilă. Interdicțiunea legală rădică condamnatului numai esercițiul drepturilor lui, de orice degradațiune civică îi rădică chiar aceste drepturi încâtă după noulă codice, durata degradațiunii civice nu mai este indefinită; ea încetă de drept, ca și interdicțiunea legală, o dată cu pedepsa a căria ea este consecința.

Interdicțiunea legală este suspendarea, privațiunea timporarie a esercițiului tuturor drepturilor. Tote actele între vii și actele testamentarie încheiate de pusul sub interdicțiune legală, în timpulă pedepsei sale, sunt nule, precum și actele celui suppus interdicțiunii judiciare.

Un punct și mai importante este d'a se sci la ce natură de condamnăni interdicțiunea legală trebuie să fie aplicată, nu dică la ce pedepse, căci art. 13 și 16, răspundă lămurit la acesta cestiune: adică la munca silnică și la reclusiune.

Interdicțiunea legală rezultă ea ore fără diferență d'intr'o condamnăni contradictorie sau prin contumacie la una din aceste două pedepși? În privința condamnănelor contradictorie nu există nici o dificultate. Cândă condamnarea este contradictorie, definitivă, inatacabilă, starca de interdicțiune legală apasă asupra con-

damnatului, de ținutū său dositū, fără nici o distincțiune. Este 6re totū așā și în privința contumacelui condamnatū la una din aceste douē pedepse; munca silnică sau reclusiunea? Negativa în acēsta privință rezultă din chiar testul art. 13. „In timpul pedepsei lor, ȃice acestū articolū, osinȃiȃi la muncă silnică, vorū fi incapabili d'ași administra starea și a dispune de dīnsa prin acte între vii.“ In codicele de procedura criminală găsimū o dispozițiune specială, relativă la materia contumacilor (art. 476) prin care se statuăȃ că averea condamnatului prin contumacie, va fi din ȃiua esecutărei decisiunei, considerată și administrată ca avere de absente. Susȃinū dar că art. 13 își are aplicațiunea lui, în privința interdicțiunii legale ș'a numirei curatorelui, numai în contra condamnaȃilor contradictoriū, iar nu și contra celor condamnaȃi prin contumacie; și nu esitū nici cum a stabili în principiū că, fiind că legea nu lovesce de interdicțiune legală pe condamnatū prin contumacie la una din pedepsele prescrise de art. 10 și 15, actele acestui condamnatū suntu valabile, fără prejudiciū însă a sequestrări operate de administrațiune, care nu se potū rădica de cātū numai după înt6rcerea contumacelui, sau după espirarea termenului prescrisū pentru purgățiunea contumaciei.

Se venimū acum la esaminarea degradațiunei civice aplicată ca pedepsa principale.

Pinā aci am consideratū degradațiunea civică ca pedepsa accesorie, ca rezultatū al unia din douē condamnaȃiuni la munca silnică sau la reclusiune. Art. 22 și 23 enumeră diferitele drepturi ale cărorā privațiune constituē degradarea civică, și să aplică de o potrivă la degradațiunea pronunȃiată ca pedepsă principală.

Am spus deja că degrađațiunea civică nu este, după codicele nostru penal, o pedepsă indefinită; că ea încetează prin expirarea timpului osindei. Trebuie să observăm mai întâiu că degrađațiunea civică, considerată ca pedeapsa principală, rezultă din însăși sentința de condamnățiune ce o pronunție. Vedem exemple de degrađațiune civică pronunțiate ca pedeapsă principală în art. 102, 104, și 108, al condicelui penale.

Degrađațiunea civică constă în privațiunea celegea inflige condamnătului a unor drepturi cetățenesci, civile și de familie. Enumerarea acestor privațiuni, și incapacității o aflăm în art. 22. — Este necontestabilă că există multe drepturi a căroră privațiune este un rău foarte reale; însă, cându legea procede astu-fel, cându penedă, nu prin o pedeapsă corporală precum este închisorea, ci prin o pedeapsă negativă, prin rădicarea unor drepturi, e de necesitate a se lua ore care precauțiuni ce pôte s'aũ omisũ la organisarea degrađațiunei civice.

Este prea evidente că une-orĩ, în locũ d'a pedepsi, se acordă o adevărată favore, precum rezultă din dispozițiunile §. §. IV și V, al art. 22, din condicele penal. Cândũ, un individũ se declară incapabile de tutelă, de serviciulũ militarũ, este clarũ că se acordă acestui individũ o dispensă, în locũ d'a i se inflige o pedepsă. Cândũ acẽsta dispensă este fondată pe motive de o absolută necesitate, ea este justă. De se va declara spre exemplu nedemnũ de tutelă un furũ, nimenea nu va avea a obiecta ceva contra acesteĩ măsuri; cândũ se va declara însă incapabile de tutelă un funcționarũ care nu a comisũ malversațiuni în esercițiul funcțiunelor sale, ci a împietatũ numai asupra unei puteri paralele, din ignoranță sau ambițiune, este evidentũ că, în acestũ casũ

i se va inflige o penalitate care nu este nici cum în raport cu crima sa; i se va acorda o dispensă, în locu d'a i se aplica o pedeapsă.

O a doua precauțiune ce mai este de observată cându se procede la privațiunea vre unui drept, este d'a se stabili pre câtu se pôte o justă analogie între crima ce urmédă a se pena și dreptul ce se rădică în rațiunea crimei comise. În această privință e fôrte justu a să lovi de exemplu, cu privațiunea dreptului de votare, de eligibilitate, funcționarul care, precum se prevede în art. 97. al II și III s'ar surprinde falsificându biletele unui scrutin. Aci există violațiunea unei datorii cetățenesci, și prin urmare cu dreptu cuvântă legea francesă pronuncie contra delinquentului privațiunea unor drepturi de aceeași natură. Cându însă din contra pentru vre un abusu de putere din partea vre unui funcționar, legea îi inflige incapacități ce nu sîntu în raport cu crima comisă, la așa casu dicu, pedépsa se depărtează de la adevăratul ei scopu.

Un al treilea inconvenientu în fine al degradațiunei civice nu mai puțin importante, este că aceste privațiuni infligate unui culpabile sub titlu de penalitate, au une-orî de rezultat a lovi pe a treia față ce este inocintă, fără a atinge intru câtu de puțin pe culpabilu. Cându de exemplu se declară, că individul lovitu de degradațiune civică nu va fi admisu a da deposițiunea sa înaintea justiției, este claru că nu se pedepsesce elu, căci puținu îi importă lui în realitate a fi sau a nu fi admisu spre a da testimoniul seü înaintea justiției asupra unor fapte ce interesă pe o a treia față; acelu ce se penedă în realitate prin o asemenea dispozițiune, este aceea a treia față cu totul inocintă care ar avea nevoie

de testimoniul seü și care din lipsa acestuï martorü, se va afla în imposibilitate d'a 'și stabili dreptulü seü.

Eü sumü departe d'a critica înțeleptele dispozițiunii ale §. §. IV și V. al art. 22 din codicele penale. Fără dubiü, există crime a căroră natură se refusă a încredința aceluï ce le a comisü un postü saü arme; sciü că, în celle mai multe casurï în care legea declară pe culpabilü incapabile de tutelă, de serviciü militar, ea nu-i inflige în realitate o pedépsă, ci ia mai cu sémă o precauțiune fórté înțeleptă în interesul societăței chiar.

Daca însă între crimele pe care legistatorele le a lovitü cu degradațiunea civică, se întimplă unele a căroră natura nu este incompatibilă cu esercițiul funcțiunelor de care se vorbesce în precitatele §. §. IV. și V. al art. 22; daca, între acei pe care legea îi degradă cetățenesc, găsimü culpabili care ar putea servi în rangurile armatei, fără ca securitatea Statuluï se priiméscă verï o lovire, nici onoarea militară vre o pată; dacă găsimü culpabili a căroră crimă este de natură a nu presinta nici un pericolü d'a li se încredința o tutelă, la așa casü nu vomü putea dice óre că degradațiunea civică, ar fi o pedépsă ce nu se cuvine nici cum unora semine culpabili? Că a declara pe aceștia, incapabili de tutelă, de serviciü militar, este a le acorda o dispensă, o esempțiune ce nu o reclamă nici chiar interesul securității private saü publice?

Resumându-mé, dar dicü că, de și legitimă în sine, degradațiunea civică, ca pedépsa principală, este ilusorie și producătore de rezultate indiferente pentru culpabilü în óre care casurï, și prejudiciabile unor a treia fețe.

Prin art. 97 §. 2 legea pedepsesse cu închisóre și interdicițiune timporarie pe acelu care, însărcinatü fiind

cu despoierea scrutinului, ar denatura cu rea credință, ar vicia acestu scrutinu. La casuri de asemenea natură legea francesă pronunție degradațiunea civică ca pedepsă principală. Intre incapacitățile edictate de art. 22 sîntu unele care comvinu, nu se pôte mai binela natura crimei prevădute și penate de art. 97 — A lovi de incapacitate pentru verii ce funcțiune publică, de privațiunea esercițiului drepturilor politice pe acelă ce s'a făcutu culpabile de unu abusu, de violațiune alu acestorū drepturi, aceasta este o măsură a căreia nimeni nu va contesta înțelepciunea și oportunitatea. Ce-ia însă ce nu-mi potū esplica, este cum falsificarea sau sustragerea de bilete a unui scrutinu, arū putea atrage asupra celui ce a comisū-o, incapacitatea serviciului militarū, al tutelei și alte de asemenea. Eū nu vėdū aci pină la ce punctu interesulū socialū ar putea fi compromisū, prin neaplicarea unei asemenea privațiune; fie-care vede din contra, că prin aceasta se acordă o dispensă care nu este legitimată prin motive destul de grave. Legiutorul nostru a simțitū aceasta inconsecință, aplicandū la casulū falsificărei biletelorū de votare închisórea și interdicțiunea pe timpū mărginitū.

Prin art. 108. Se declară culpabilū de forfetură și se pedepsescu cu degradațiunea civică, judecătórii, procurórii etc. etc., care s'ar amesteca în esercițiulū puterei legislative, sau prin regulamentū ce ar conține dispozițiunii legislative, arestandū sau suspendandū esecutarea unei legi. Înțelegū că pentru o așa crimă de o natură cu totul politică, comisă în esercițiulū funcțiunelor judiciare, legea să lovescă pe culpabilū cu incapacitățile pronunciate în cele d'ântėiū douē paragrafe ale art. 22. Imi este însă peste putință a înțelegē, cum funcționarul

care a resturnatū divisiunea puterilor amestecându-se în acte legislative, cum prin acestū singurū faptū, elū devine incapabilū d'a gera o tutelă, d'a servi în armată. O asemenea pedepsă nu este ôre ilusorie și ineficace? În locū d'a fi pedepsitū, elū este ușuratū de o sarcină onerôsă, și trebuie ca un altulū să pôrte în locul seū povara acestū serviciū militare, acestei tutele.

Acestū inconvenientū arū dispărea dacă legislațiunile, în locū d'a procede în art. 22, prin cumularea privațiunelor și incapacităților, ar fi autorisatū curțile de jurați a aplica în osebi atare saū atare incapacitate ori privațiune, avându îngrijire a le apropia pre câtū se pôte la natura crimei saū a delictulū ce urmędă a se pena. Acestă complexitate în dispozițiunile art. 22 să vede că a simțitū-o legiutorulū nostru în art. 97.

Cândū chiar natura crimei rădică bănuieli grave asupra eredităței, asupra sincerităței culpabilulū, înțelegū că legea să nu-i permită a depune într'unū actū publicū testimoniulū seū. Aceiași obiecțiune s'ar putea face ș'în privința inadmisibilităței pronunțate de §. III al art. 22, ca consecință al degradațiunei civice, adică cea d'a nu putea depune înaintea justiției, pronunțată ca pedepsă, asupra căreia Bentam a disū cu multă rațiune: „Că legea, spre a face o sgârietură unū culpabilū, străpunge cu spada corpul unū inocentū” — Această critică ar fi adevérată și justă, dacă cele din urmă cuvinte ale §. III. n'ar adăoga: „de câtū pentru a da nisce simple arătări.”

Așa dar, degradatul cetățenescū nu este cu totul lipsitū de dreptul saū mai bine a dice nu este disărnatū de datoria d'a depune înaintea justiției: deposițiunea sa, însă nu pôte fi luată de câtū ca o simplă arătare.

Această modificațiune destruge cu totul sensul regulei alăturaea cu care ea este pusă.

În adevăr, ce diferență legală există între o depozițiune propriu zisă și simplele arătări, acum cându art. 366, din procedura criminală, a lăsatu în această privință totă latitudinea, totă libertatea la consciința juraților, acum cându li se dice: „Legea nu vă cere sémă „de miđlócele prin care v'ați convinsu, nu prescrie nici „o regulă pentru cumpănirea probelor. Legea nu dice „juraților, luați dreptu adevărü verü ce faptü este mărturitü de atăți sau atăți marturi; nu le dice nici acésta: Considerați ca ne'ndestulătore verü ce probă „care nu va consista în cutare procesü verbale, în mărturia atătorü marturi. Legea face juraților uumai acésta întrebare: aveți intima convingere?“ Într'unü cuvântü, acum cându nu se adresedă de câtü la simțulu intimü, la consciința juriulu, nu mai există dicü vre o diferență reală între depozițiunea propriu zisă și simplele arătări. Există, în adevăr, o diferență fisică, materială; acésta este că martorulü chiămatü înaintea justiției și lovitü de degradațiune civică nu face depozițiunea sa sub încredințare de jurământü; însă chiar acésta distincțiune este inesplicabilă, căci, sau faptul în rațiunea căruia a fost aplicată degradațiunea, este de natură a inspira dubii asupra buneü credinți a martorulu; sau, din contra acest fapt nu are nici uuü raport cu adevărul, cu buna credință, cu sinceritatea martorulu. La acest din urmă cas, dacă spre exemplu, faptulü pentru care cineva a fostü degradatü cetățenesce nu este de natură a inspira bănueli despre credibilitatea sa, pentru ce sa i se refuze a fi ascultatü sub încredințare de jurământü, pentru ce să se stabilede o diferență între depozițiunea lui și aceea al unü

altuia, dacă, de și lovită de degradațiune civică, elă pare a fi cu bună credință? Dacă însă faptul în urmarea căruia condamnățiunea a fostă pronunțată, este de natură a arunca bănueli asupra culpabilului, și presintă motive grave d'a se suspecta buna sa credință, atunci deposițiunile sale n'ar trebui să fie priimate, nici chiar ca simple arătări. Cândă am șisă că degradațiunea civică pronunțată ca pedepsă principală presintă inconvenientul d'a fi inegală și inapreciabile, n'am făcută alta de câtă a avansa o propozițiune pe care însuși legistatoarele o recunósce și o consacră. — Art. 23 prevădândă că în casuri numeróse, degradațiunea civică, aplicată ca pedepsa principală, ar putea fi ilusorie, dá curților de jurați un mijlocă d'a o agrava, prin adăogirea unei închisóri corecționale, a căria *maximum* nu va putea trece peste două ani.

Acéstă pedepsă adițională a închisorei, presintă, precum vedeți, două caractere destul de remarcabile; celă întâi, că ea este cu totul *facultativă*, adică că stă în facultatea Curților de jurați d'a pronuncia, sau degradațiunea civică singură, sau însoțită de o închisóre corecțională mai multă sau mai puțină îndelungată, a căria *maximum* nu va putea trece peste două ani. Al doilea caracter, care nu este de câtă o consecință al acelu precedentă, este că pedepsa închisorei subsidiară a căria *maximum* legea îlă defige la două ani, nu are un *minimum* legale. D'aci resultă că tribunalele să potă coborî nu numai pînă la șese șile, *minimum* ordinară, al închisorei corecționale, ci chiar și mai josă de șese șile, la pedepse polițienesci.

Alineatul din urmă ală Art. 23, are de țintă a face eficace și reală pedepsa degradațiunei civice, la casă

cândă, pronunțată singură, iar lipsi aceste caractere. Cu osebire însă de celă întâiă, că legistorele în locă d'a lăsa aplicarea pedepsei la înțelepciunea și consciința judecătorului, determină aci într'un modă imperativă casurile în care închisórea subsidiară trebuie să fie aplicată împreună cu degrađațiunea. Rațiunea este sensibilă. În acestă paragrafă, este cestiune de casul cândă culpabilulă ce a fostă lovită cu degrađațiunea civică ar fi ună streină. Este prea evidentă că degrađațiunea civică, care constă principalmente în privațiunea drepturilor politice și cetățenesci, ar fi o pedepsă ne însemnată cândă se aplică unui streină.

Ne pare însă cam straniū cum, pe lîngă această dispozițiune imperativă, legistorele a omisă d'a determina un *minimum*. Înțelegă cândă depinde de la judecătoră a aplica saă a nu aplica închisórea subsidiară. Să i se lase facultatea a se scobori câtă ar voi de josă; dar, cândă din contra, legea pronunție această pedepsă într'un modă subsidiară, cândă ea însăși recunósce, în rațiunea cualități culpabilului, că degrađațiunea civică este de sine o pedepsă ilusorie, nu înțelegă cum nu a determinată un *minimum* mai josă de care Curtea să nu se pótă cobori în gradațiunea închisorei. Cu tóte acestea, fiindă că acestă *minimum* nu esistă, noi nu-lă putemă defige aci.

Să trecemă acum la pedepsa închisorei.

Ca pedepse, în materie corecțională legea în art. 24 și următóre a stabilită: închisórea, interdicțiunea unor drepturi și amenda. Aceste trei pedepse nu figurédă tóte în § V. Regulele prescise aci sîntă relative numai la închisóre; legistorele nu face nici o mențiune despre amendă. Rațiunea acestei omisiuni este lesne de în-

telesă, căci amenda, indicată în art. 28, ca pedepsă corecțională, nu este o pedeapsă exclusivă aplicabilă la această materie. Amenda este o pedeapsă comună materiilor criminale precum și materiilor corecționale.

Câtă pentru modul de executare al închisorii, elă constă după art. 24 în a închide pe condamnată într'o casă de corecțiune. Diferența între casele de corecțiune de care menționează art. 24, și casele de muncă despre care vorbește art. 15, care servă spre încarcerarea condamnaților la reclusiune, această diferență dică, e mai multă nominală de câtă reală; nici o diferență de faptă nu există între casele de muncă și acele de corecțiune. Condamnațiunea criminală a art. 15, și aceea corecțională a art. 24, să execute în acelașă locală. Art. 26 dice numai că, pe câtă puțină va sta, se vor deosebi osindiții, după categoria infracțiunelor lor.

Art. 24, rostese că, folosul ce va produce lucrul fie-căruia deținută pentru un delictă corecționale, se va întrebuința parte pentru cheltueele casei de închisore, parte spre a procura ore-care indulcire, și parte spre a forma pentru dînsul un capital de rezervă, care să i se dea la a sa liberare, conformă regulamentelor speciale.

Două lucruri rezultă din aceste expresiuni: 1. că nici un lucru nu pôte fi cerută de la preveniții deținută ce adastă hotărârea lor; căci ei nu sintă încă deținută pentru un delictă, fiindă că nu există condamnațiune; 2. că nici un lucru nu pôte fi impusă condamnaților la pedepse polițieneșci. În ambe aceste casuri, productulă lucrului la care s'ar deda de sine preveniții, este propriu ală lor. Acestă articolă curată regulamentară, este relativă la întrebuințarea productelor lucrului condamna-

ților. Fie-care înțelege prudența măsurilor edictate de ultimul alineat al art. 24. — Nu trebuie a se arunca afară din închisore un nenorocit lipsit de toate resor-gințele, și silitu pôte, spre a și întimpina nevoile sale, a se reafunda în fapte criminale.

Interdicțiunea totală sau parțială a unor drep-turi, prevădută de art. 27, cere ore care desvoltări. Dela tribunalele corecționale depinde în genere d'a a-plica în totalitate incapacități sau privațiuni din cele e-numerate la art. 22, sau d'a lua d'între aceste privațiuni, aceea a căria aplicațiune ar părea mai apropiată la na-tura delictului ce urmăde a se pena.

Art. 27 dice: la întimplările prevădute de lege, tribunalele *vor putea* pronuncia interdicțiunea a unuia sau a mai multora din drepturile arătate la art. 22. D'aci rezultă: 1. că interdicțiunea nu este nici odată de citu *facultativă*; că triaunalele corecționale, la con-statarea și pedepsirea unui delictu, nu sîntu ținute a a-dăoga la pedepsa principală interdicțiunea totală sau par-țială a drepturilor enumerate în art. 22; 2. că, cându tribunalele găsescu de cuviință a aplica aceste interdic-țiuni, ele conservă în toate casurile facultatea d'a alege acele din aceste drepturi ce voescu a aplica sau a res-pinge. Din însuși dar textulu art. 27 rezultă, că, de cite ori tribunalele pronunție condamnățiuni corecționale, ele nu potu aplica nici chiar în parte incapacitățile art. 22, de câtu în casurile prevădute prin o dispozițiune specială a legei. În toate casurile în care legiuitorele face asupra cestiunei de interdicțiune, tribunalele nu au facultatea a pronuncia în totul sau în parte, privațiunile precitatulu art. 22. Cându însă interdicțiunea este im-perativă, atunci numai legistatoretile determină esprese de

care anume incapacităţii p^ote fi lovit^u autorele delictu-
lui. La a^{şa} cas^u există concursul^u acestor două circun-
stanţe: interdicţiunea imperativă, interdicţiunea parţială.

În legea constrîngerii corporale, vedem^u că a-
ceastă măsură nu este admisă, în materie civilă, decât^u
ca un mijloc^u excepţionale ş^în ore-care casuri special-
mente determinate. În materii criminale din contra,
ver^u care ar fi natura condamnăţiunii pecuniare, con-
strîngerea corporale este un mijloc^u de executare. Tre-
buie însă să observăm^u aci că, această constrîngere cor-
porală este cu totul distinctă de pedepsa închisorei ce
s'ar putea aplica spre pedepsirea delictului.

După art. 28, durata închisorei pronunţată la
cas^u de insolvabilitate a condamnatului, se va determina
de tribunale socotindu-se drept^u *dece lei* de amendă o
zi de închisore; durata însă a constrîngerii corporale
nu va putea fi, în asemenea cas^u, mai mare de un an^u.

Ne mai rămîne a *dice* puţine cuvinte despre în-
chisorea şi amenda poliţienescă, mai înainte d'a trece la
Titlul III.

Am văzut^u că actele penabile se împart^u în cri-
me, delict^u şi contravenţiuni. Această materie, de ş^î nu
presintă importanţa celor alte acte mai grave, este cu
t^ote aceste de un mare interes^u. Regulamentele de po-
liţie sînt^u legi penale locale, care a^u de obiect^u a asi-
curea ordinea publică. Dacă prescripţiunile lor nu con-
stitue ca şi acele ale legilor penale generale, înseşi ba-
sele vieţii sociale, ele sînt^u însă condiţiunile necesare
ale comodităţii ş'al repausului ei; ele se ating^u prin mai
multe puncturi de diferitele interese ale proprietăţii şi a
le libertăţii civile. Nu trebuie dar se neglijem^u studiul
acestei materii; ea conţine în sfera umilită dar întinsă

ce'i aparține, cestiunii de o ordine foarte înaltă, și problemele ce ridică nu sînt cele mai puțin dificile între toate problemele legislațiunei penale.

Legile de simplă poliție au de obiectu a face să se bucure locuitorii fie căria comune de o bună poliție, adică a garanta securitatea persoanei lor, salubritatea locuințelor, securitatea relațiunelor lor obicînuite în contra tuturor lovirilor și turburărilor accidentale, ce ar putea compromite aceste legăminte ale vieței sociale.

Vom desvolta la locul ei această importantă materie.

Art. 31 coprinde numai nisce dispozițiuni regulamentarie.

În privința condamnățiunelor la închisóre corecțională pronunțiată contra indivișilor în stare de detențiune prealabilă, durata pedepsei, după art. 32, se va calcula din ziua sentenței sau a hotărîrei, daca condamnatul nu va fi făcutu apel sau recursu, fără a se împiedeca de apelul sau recursul Ministerului publicu, și veri care ar fi rezultatul acestu apelu sau recursu. Totu așa se va urma și când pedépsa se va reduce, după apelul sau recursul condamnatulu.

In privința celor alte condamnățiuni la închisóre, sentența devine irevocabilă din momentul respîngerei recursulu.

Dispozițiunea de mai susu nu se pôte aplica condamnățiilor ce nu erau de mai nainte în stare de detențiune. Sorócele n'au fostu introduse în favórea lor. Această dispozițiune se aplică de o potrivă la condamnățiunile pronunțiate de curtea jurașilor, precum și la acele ale tribunalelor corecționale; legea nu face nici o distincțiune întru aceasta. Fiind că pedépsa este de aceeași natură cu starea provisorie de detențiune în care

o circumstanță óre-care, la așa casă există un început de execuțiune. Cu toate acestea, trebuie să notăm aici, că legea neprecisîndu faptele constitutive ale începutului de execuțiune, erórea asupra acestu punctu a magistratilor care ar pronuncia achitarea prevenitului, nu póte forma un mijlocu de Casațiune.

În alineatul al 3. al art. 246 al codicelui penale, există o excepțiune la principiile stabilite de art. 38 despre tentative. Acestu art. 246 se ocupă de *lepădarea*, și dispune ca femeia și oamenii de arte ce ar fi ajutat-o în acéstă operațiune culpabilă, nu sîntu penabili pentru că au întrebuintatú saú administratú mijlóce proprie a produce abortulu, de câtú atuncea numai cândú aceste mijlóce au fostú însoțite de rezultatulu infricoșatú.

Rațiunea acesteí excepțiuni stă chiar în dificultatea d'a se putea constata legalmente intențiunea crimei, cândú nulitatea rezultatelor vine să ateste neputința mijlócelor întrebuintate.

A doua condițiune cerută pentru ca tentativa să fie penabilă, este că ea să fie suspendă prin circumstanțe neatirnite de voința agentului. D. e: O persónă se dispune a gusta din alimente în care o mână culpabilă a amestecatú substanțe otrăvitoare; ea de odată se oprise, saú pentru că aceste alimente o desgustă, saú pentru că o a treia persónă o descéptă despre pericolu. Acéstă circumstanță este neatirnată de voința autorelui crimei, și prin urmare tentativa trebuie să fie penată, conformu art. 38 adică cu o pedépsă de o tréptă mai josú de câtú aceea ce i s'ar fi cuvenitú daca s'ar fi consumatú crima.

Din contra, în momentul cândú persóna ce a-voitú elú a otrăvi, apropie de gura sa alimentele înve-

ninate, nenorocitulă care a meditată crima o opresce căindu-se, și-și mărturisesce fapta; circumstanța care în acestă casă a suspensă consumarea crimei, emană de la voința autorului tentativei, și prin urmare ea nu este penabilă. Precum vedem, legea preferă să pre'ntimpină răul de câtă să'lă pedepsescă. Acestă este ună apelă la remușcare, o remisiune, o gracie acordată căinței voluntarie.

Legiuitoarele română a introdusă o reformă importantă în materia tentativei. Noulă nostru codice penale nu asimilă tentativa cu crima chiară, precum vedemă acestă în legislațiunea francesă și în multe alte legislațiuni ale Europei. Legiuitoarele nostru a simțit că, pentru ca acestă asimilare să fie esactă, aprobată de conștiință și de rațiune, ară trebui ca între tentativa de crimă și consumarea crimei să existe egalitate de prejudiciu fizic, de daună materială suferită, dar mai cu seamă cea ce este și mai importantă, să existe egalitate de imoralitate și perversitate.

Să luminămă prin ună exemplu, dispozițiunea alineatului ală duoilea ală art. 38. — Otrava administrată s'a bătut de acela căruia s'a dat; însă puterea constituțiunei lui, saă ună antidotă administrat în timp, a paralisat efectul otravei, a salvat viața sa. În acestă casă există crima săvârșită dară neisbutită, și legiuitoarele nostru convinsă de diferența morală ce există între crima neisbutită și cea consumată pe deplin, pedepsește cea d'ânteiă numai cu *minimumă* pedepsei ce s'ară fi cuvenit agentului de s'ară fi executată crima.

Terminândă explicațiunea art. 38, voiă observa că, spre a se aplica pedepsa prescrișă pentru tentativa de crimă, trebuie ca juriulă să fie consultat, nu asu-

pra cestiuneî d'a se sci dacă există tentativă, ci dacă în conformitate cu testul art. 38., există sau nu, începutul de execuțiune care n'a fostu suspensu s'au n'a isbutitu de câtu prin circumstanțe independinți de voința autorelui faptului.

Art. 39. Stabilește în aplicațiunea practică a legii, distincțiunea între tentativa de crimă și tentativa de delictu. Tentativă de crimă există cându faptul intrinsece caracterele elementarie și constitutive prescrise de art. 38, de ore ce tentativa de delictu, chiar și când ar însuși aceste caractere, nu este considerată ca delict și lovită de vre o pedépsă, de câtu atunci numai, când ea este declarată prin o dispozițiune specială a legii penale. Casurile în care legea penedă tentativele de delictu suntă rare. De și legea nu dice, în privința tentativelor de delictu, că ele trebuie să fie însoțite, pentru a fi penale, de acele doué circumstanțe în articolul precedent, noi însă suntemu de părere că și tentativele de această natură nu există în realitate, de câtu cu aceleași condițiuni; căci altu felu aceste tentative aru fi nisce simple proiecte care, avendū existența lor numai în cugetarea agentului, aru scăpa neapăratu de sub acțiunea vindictei publice. Dacă legea nu consideră ca delict tentativele de câtu în unele casuri numai, ea cu atâtu mai multu nu atribuie nici o idee de culpabilitate tentativelor de *contravențiunî*, și pentru acésta legislațiunea penală nici face vre o mențiune în privința acestora.

TITLUL IV.

DESPRE CONCURSUL MAI MULTOR INFRACTIUNI SI DESPRE RECIDIVA.

(ART. 40—46.)

Prin art. 40. Se statuade ca, cându inculpatulă va fi datu judecăței pentru mai multe crime saū delicte, i se va aplica numai osinda cea mai grea daca acele crime saū delicte vor fi de deosebite naturi și supuse la osebite pedepși; iar de voru fi ele de aceeași natură și supuse la aceleași pedepse, judecătorulă va hotără maximum pedepsei.

Art. 41. Tratădă despre recidivă. Recidiva, de la *iterum cadere*, este în genere căderea din nouă în aceeași culpă. Acesta este, în materie criminală, acțiunea d'a comite o crimă, un delictu, o contravențiune de aceeași natură cu crima, delictul saū contravențiunea pentru care a fost cineva condamnat deja. Recidiva denotă un caracter mai grav de cătū culpa cea d'intăia; ea anuncie obiceiul crimei și incorigibilitatea culpașului. Perversitatea ce ea presupune devine mai pericolosă corpului sociale și, prin urmare, pedepsa crimei celei nouă a trebuitu să fie mai severă decâtū acelei d'intăia. — O diferență importantă între recidiva în materie de crime și delicte, și cea în materie de contravențiuni constă în aceasta, că cea d'intăia atrage o pedepsă mai gravă orī care ar fi epoca cându a fostu comise cele d'intăi crime saū delicte. În materie de contravențiune, din contra recidiva, atrage o penalitate mai gravă întru cătū numai contravenantulă ar săvârși o nouă contravențiune în cele două-spre-dece luni după pronunțarea celei d'intăia hotăriri, pentru o contravențiune de poliție, comisă în resortul aceluiași tribunale. (art. 397.)

Se esaminăm acum care este în materie de crimă sau de delict, influența recidivei, și pentru ce legiuitorii a făcutu din ea obiectul unor dispozițiuni speciale? Aceste dispozițiuni au în genere de țintă a agrava penalitatea suferită de acela pe care o condamnățiune lo-vise deja mai înainte de comiterea unei a doua crime sau delict; ele au de obiectu a inspăimînta prin o sancțiune penală mai forțe, pe acelă ce o condamnățiune anterioară semnalase acum la ne încrederea societăței.

Recidiva presintă patru casuri diferite, 1. ca celă întâiu faptă să fie o crimă lovită de o condamnățiune criminală sau, după limbagiulă codicelăi francesă, de o condamnățiune *aflitivă* sau *infamantă*, și celă ală doilea faptă să fie iarăși o crimă; 2. ca celă întâiu faptă să fie o crimă, și celă ală doilea numai un simplu delict; 3. ca celă întâiu faptă se nu fi fostă decâtă un delict și celă ală doilea o crimă, 4. în fine, ca celă întâiu faptă precum și celă ală doilea să fie delict. Regulele recidivei variedă în fie-care din aceste ipotese.

Art. 41 se raportă la casul d'întăiu; art. 42, la casul ală doilea; art. 43 la casul ală patrilea. Despre casul ală treilea, adică acelă ală unei condamnățiuni co-rectionale urmate de o crimă, legea noastră penală nu o consideră ca recidivă, precum rezultă din art. 45, unde se dice: „Nu se socoteste în stare de recidivă acela care, osindită fiindă pentru un delict, a sevârșită la urmă o crimă.”

Ș'in adevăr, nu ar fi de nici un interesă a să agrava o penalitate pe care însăși natura factelor o agravă îndestulă.

Vomă reveni asupra acestui punct.

Se esaminăm mai întâiu ipotesa coprinsă în art.

41, cea altă unei condamnățiunii criminale, urmate de o altă crimă. Aci vedemū chiar cugetarea și sistemul legii în materie de recidivă. Crima comisă în urmă, în locū d'a fi penată numai cu pedépsă ce merită de sine, este lovită cu un gradū de penalitate mai mare, în rațiunea condamnățiunii precedente. În ce gradū însă, în ce proporțiune se va mări penalitatea aplicată recidivistului? În această privință putemū noi óre stabili o regulă, putemū formula proporțiunea după care legea agravă pedépsa din cauza recidivei? Nu, ci se va aplica pedépsa cu un gradū mai mare decâtū acea ce hotărașce legea pentru crima ce a sėvărșitū, aceasta este marșa adoptată de legiuitorū în art. 41. Aci nașce întrebarea, cândū faptulū comisū mai 'nainte conține caracterele unei crime, însă din cauza admiterei de circumstanțe atenuante, acelū faptū n'a fostū pedepsitū prin întâia condamnățiune cu o pedépsa criminală, se póte pronuncia starea de recidivă pentru un faptū comisū în urmă? Eū cređū că la așa casū nu se póte agrava pozițiunea agentului.

Art. 42 statuade asupra casului alū douilea.

Cândū, în urma unei condamnățiunii la o pedépsă criminală se comite un delictū, agravarea constă nu în a se transforma în pedépsă criminală, pedépsa corecțională ce ar merita accstū delictū, ci în a se rídica aceasta la *maximum* acestei pedepși și chiar a să și induoi. Trebuie ínse să notămū aci că obligațiunea pentru tribunale d'a aplica în accstū casū *maximum* pedepsei corecționale, trebuie să se ínțelegă despre tóte pedepsele ce ar merita delictulū de veri ce natură ar fi ele. Se presupunemū, de e-semplu, că un individū condamnatū mai întâiū în crimă, a comisū în urmă un furtū simplu, fără circumstanțe a-

gravante, delictul furtului prevădută de art. 308 al Codicelui penale. Acestu articolu penedă faptul în cestiune cu o închisore timporarie; tribunalul este chiamatū în acestu casu, a pronuncia *maximum* pedepsei, care este de *doi ani*; elu are chiar facultatea ași induoi acestu *maximum*, urcând pedepsa închisorei pină la *patru ani*; dar pe lângă această penalitate, art. 308 pronuncie și o amendă sau interdicițiunea pe timpū mărginitū; judecatorul va aplica sau va induoi tôte pedepsile continute în citatul articolu. Intr'un cuvintū, *maximum obligatoriū* și *induoirea facultativă* a pedepselor prescrise de art. 308, este *maximum* și *induoirea* tutor penalităților ce legea inflige acestor delicte.

Alū treilea casu, este acela alū art. 45. Cea întâia condamnățiune era corecțională, iar faptul al doilea o crimă. Legiuitorele a socotitū, cu dreptū cuvētū, că o distanță prea mare desparte condamnățiunea pronunțată pentru celū d'întaiū delictū, de cea d'al doilea care este rezultatul unei crime, fără a o mai agrava prin o penalitate mai grea. Posițiunea unū individū care, condamnatū fiindū întâiū pentru un delictū, comite în urmă o crimă, nu este un casu de recidivă, în sensul tehnicū al cuvētului.

În fine art. 43 prevede casul al patrulea. Mai întâiū comiterea unū delictū corecționale, și în urmă earăși unū delictū comisū după condamnățiunea anterioră. Acestu casu nu presintă totū d'ama caracterele recidivei. Trebuie ca condamnățiunea anterioră să presinte ore care gravitate; ca delinquentulū să fi fostū condamnatū pentru pricină corecționale la o închisore mai multū de *șese luni*. În afară de acestu *maximum* nu poate fi recidivă în terminii art. 43. Cândū însă condamnatulū la

Inchisóre mai multú de șése luni va comite în urmă un nou delictú, atunci numai agravățiunea fiindú în condițiunile prescrise de art. 43, tribunalul va fi datorú, constatândú mai întâiú recidiva, se aplice maximum pedepsei, va putea chiar și îndoi condamnățiunile pronunțate în rațiunea delictului al doilea.

Art. 46 este relativú la timpulú prescripțiunei recidivelor.

TITLUL V.

DESPRE COMPLICITATE.

(ART. 47—56).

Pînă aci am cercetatú actulú în sine, în esistența lui fizică și materială; vomú examina acum agentulú ce l'a produsú, vom studia díverseele circumstanțe care constituie, atenuađe saú stingú verí-ce culpabilitate. Cea întâia din aceste circumstanțe este complicitatea care face obiectulú art. 48 și urmățore.

Ce este în genere complicitatea? Celú întâiú sensú al acestui cuvêntú este ideea concursului a mai multor persóne, întrunite spre a conlucra împreună, într'un scopú culpabile, spre a comite cu o participare mai mult saú mai puținú simultaneă, unú actú ce legea cualifică de crimă saú delictú. Nu trebuie însă să credem că există complicitate în accepțiunea esactă a cuvêntului, în sensul tehnicú al legéi de câte ori există concursú. întrunire de mai multe persóne, de mai multe vointi pentru esecutarea unui actú culpabile. De exemplu; doi indiviđi uniți între ei, au intratú într'o casă locuită, au spartú un sipetú, un secreterú, au furatú împreună. Se

va putea dice în acestu casu, că s'a comisă unu furtu prin complicitate? Aci nu există complicitate propriu zisă; d'între ambii culpabili care au comisă faptul, nici unul nu este complicele celui-l-altu. Nu există pe de o parte un autore principale și pe de alta un autore secundariu, accesoriu; amândoi sîntu furi, codelinquenți; aci nu există adevărata complicitate. Așa dar, altu-ceva este în dreptu penale, cualitatea de complice, în sensul tehnicu alcuvintulu, și alta cualitatea de codelinquentu saū de coautore. Această diferență rezultă din chiar testul art. 48 și 49.

În specie, este prea evidente că, pentru a să pedepsi ambii indiviđi care au comisă într'un timpu furtul în cestiune, nu este trebuință de unu articolu speciale; fie-care din ei fiindu furu, trebuie să se aplice fie-căruia pedepsa stabilită pentru furtu, după natura faptulu. Teoria complicităței este cu totul inutilă în privința acelor ce de la sine au luatū împreună o parte directă la acțiune; ei urmędă a fi penați ca coautari alu faptulu, după gradul culpabilităței individuale a fie-căruia.

Să luămū un altu exemplu: Doui indiviđi unindu-se au atacatū, au lovitū, au omoritū împreună pe unu al treilea. Este evidentu că, din ambii agresori, din ambii omoritori, nici unul nu este complicele celui-l-altu; fie-care din ei este, omoritoriu, asasinu. Aci nu avemū trebuință de art. 48 și 49, vomū aplica directu acestor codelinquenți pedepsa prescrisă pentru omorū saū ucidere.

Complicitatea presupune în adevėru o participare ore-care la actul, la crima, la delictul comisū, însă o participare mai depărtată, mai međiată și mai indirectă. Ea rezultă une-orī din acte anteriore crimei saū a delictulu, din acte simultane, și concomitante cu crima saū delictul, saū în fine din acte posteriore crimei saū

a delictului comisă. Prin urmare, studiându în art. 50, 51 și 52, diferitele sensuri și accepțiuni ce legislațiile a dată cuvântului de complicitate, nu trebuie să perdem din vedere că la fie-care din aceste accepțiuni, este atașată o pedepsă a căria gravitate variață după natura casului.

Se revenim acum la art. 47 și să ne încercăm ală lămuri prin un exemplu. Să presupunem că o persoană ore-care, avându severșită vre una din actele provocătoare ale unei crime, precum daruri, promisiuni, amerințări, abusu de autoritate sau de putere, uneltiri culpabile, crima i s'a promisă însă nu s'a efectuată. La așa casu, se va putea ore aplica agentului provocatoru, pedepsa ce ar fi suferitu elu dacă s'ar fi comisă crima? Sicuru că nu. Legea pedepsește pe agentulu provocatoru ală unei acțiuni criminale severșite sau încercate în realitate. Ca să existe dar un agentu provocatoru, trebuie să existe o acțiune comisă sau încercată și prin urmare, ună autore principal.

„Complicele, ne dice art. 48, se va pedepsi cu un gradă mai josu de cătu autorele principal, însă după natura crimei privită ca comisă de elu, iar nu după natura sau agravarea ce pôte lua crima sau delictul în raportu cu autorele principal, din circumstanțe personale ale acestuia, sau din circumstanțe survenite în cursul execuțiunei crimei ori a delictului, fără scirea compicelului.“

Să presupunem că autorele principal, declaratū culpabile, de juriu, se află în unulū din casurile de scusa autorisate de codicele penale, de exemplu în casul art. 253, care declară scusabilă uciderea comisă de bărbatū asupra femcei sau de aceasta asupra bărbatului, la casu de flagrantū delictū de adulteriū în casa conjugală. Aci

există un fapt de scusă declarat de juriu în favoarea autorelui principale; acestu fapt de scuse, care are de efect a *atenua*, a micșora gravitatea pedepsei autorelui principale, va profita óre și complicelui? Nu, fără dubiu. Complicele nu póte invoca în favoarea sa circumstanța cu totul personală care tinde a scusa omorul sociului; el se va pedepsi ca complice, și prin urmare, cu unu gradú mai josú de câtú autorele unuí omorú ordinariú, făcându-se abstracțiune de circumstanțele personale ce ar putea modifica această penalitate în privința autorelui principale.

Acéstă teorie se înțelege și pentru casulú cândú pedepsa se agravá în privința autorelui principale, din cauza vre unei circumstanțe personale. Așa, de exemplu, complicele paricidiului, complicele unuí falsú în scripturá publicá comisú de unú funcționarú, complicele unuí atentatú la pudóre etc. etc.

Mórtea autorelui principale nu împiedecá nici prigonirile, nici pedepsirea complicelui; chiar și achitarea autorelui principale în unele casuri, nu atrage achitarea și a complicelui.

Mai este de observatú aci că, din întregul sistemú al titlului de faciá resultá că o simplá sfátuire, o instigațiune câtú ar fi ea de viue spre escutarea unuí actú culpabile, nu este în sensul legale al cuvéntului, un actú de complicitate; trebuie ca la aceste îndemnări, la aceste istigațiuni morale, să se adaoge daruri, promisiuni, amerințări, saú abusus de autoritate despre care vorbește art. 47.

Cuvéntulú de complicitate, implicá ideea de unú concursú, de o participare, de o cooperațiune mai mult saú mai puținú directá a complicelui la actulú comisú

de autorele principal. Cum dar, după ce s'a sevîrşit fapta furtului, acelă ce primesce și tănuiesce în sciință obiecte furate, legea 'lă cualifică de complice? Putem ôre înțelege o complicitate, o cooperațiune *ex post facto*? Legiutorul romină a înțelesă accastă incosecință și, prin art. 53, a reparatū-o, făcendū o înțeleaptă distincțiune între *tănuitorī* și complici a-ī furilor. Art. 54 pedepsește pe tănuitorī cu închisore corecțională.

TITLUL VI.

DESPRE CAUSELE CARE APERA DE PEDEAPSA SAU MICSOREADA PEDEAPSA.

(ART. 57—65).

Principiul stabilitū de art. 57 este simplu, aplicațiunea lui însă e fôrte delicată în teorie și grea în practică. În adevărū, dauna materială, prejudiciulū fizicū causatū de un omū altuia, câtū de gravū s'ar presupune, nu este în sine de câtū o nenorocire vrednică de deploratū; pentru ca să existe crimă penabilă, pentru ca intervenirea justiției penale să fie legitimă în privința acestuī actū, se cere de la autorele faptuluī, de la agentul ce urmédă a se pena, o condițiune esențială, se cere voința. Și cândū dicū voința, înțelegū împreună cu legistatoretelē o voință care șcie și pôte; pe de o parte înțelegū inteligența, pe de altă parte, libertatea agentuluī: aste suntū ambele condițiuni a cărorā concursū este necesariū în agentū, în autorele faptuluī spre a legitima în privință-ī aplicațiunea unei pedepsi oare-care. Aceste douē condițiuni suntū fôrte chiare; dar casurile ce se potū presenta suntū dificile de determinatū atitū în teorie câtū și în practică.

Așa dar, la condițiunea inteligenței cerute de art. 57 de la autorul faptului se raporta discusiunea asupra criminalității, asupra culpabilității actelor comise în stare de beție, în stare de somnambulism, în stare de smintire, sau în veră ce altă stare de pierdere a usului rațiunii sale prin cauze independinții de voința sa.

Astü-felü, la cestiunea libertății se raporta casurile de constrângere fizică sau morală, și cestiunea foarte delicată și desbătută a obedienței pasive, adecă al imputabilității morale și penale, al actelor săvârșite de un inferior din ordinea superiorului său, și mai cu seamă, în casurile regulilor ierarhiei militare.

În privința actului comis în stare de beție nu există nimic mai discordant, nimic mai divergent de cât opiniunile relative la aceste acte.

De și codicele nostru penal tace asupra unei cestiuni atât de grave, însă această tăcere a legii este foarte înțeleptă. Să luăm mai întâi ipoteza cea mai favorabilă dintre toate, cazul unei beții cu totul accidentale, însă cumplite și săvârșite, cazul unei beții care rădică agentului inteligența, simțimentul, conștiința actelor sale prezente la așa grad, încât, deșteptându-se să nu aibă de cât o foarte slabă amintire a actelor săvârșite de dînsul în asemenea ipotesă, este evident și cert că beția, fără a ridica omului fizic posibilitatea aționei poate rădica omului moral inteligența și simțimentul actelor comise. Dică că în asemenea cas, tăcerea legii nu prezintă nici o nedumerire, și că ne aflăm cu totul în spiritul art. 57; căci de și nu există *demenție* în sensul tehnic al cuvântului, este însă evident că nu există inteligență, simțiment, conștiință al

actului, și că în afară de aceste condițiuni, nici o pedepsă nu se poate aplica.

Cine, spre exemplu, a reușea să declare culpabil de omucidere comisă cu voință, pe un om care, într-o stare de beție precum este aceia ce am descris, ar comite în fapt un omucidu? Esistă, fără dubiu, neglijență, imprudență, imputabilitate civilă; dar unde nu esistă intențiune criminală, voința d'a omori, este imposibil d'a declara pe acusat de culpabile și-î aplica penalitatea ordinarie a omuciderii voluntare, pedepsa omorului.

Casul beției nu este o scusă anume prevădută de lege; scusa presupune o culpabilitate, un fapt penalabile a căruia penalitate vine a atenua gravitatea; aci nu esistă nimic vrednic de pedepsă, fiind că nu esistă voință.

Adesea ori însă beția nu presintă caracterele ce am descris mai sus; nu rădică cu desevârșire de la autorele actului, inteligența acțiunii sale, ci slăbește numai, paralise și întunecă în elă inteligența, simțulu morale prin care ar fi pututu elă respinge tentațiunile și idea crimei ce a comisă.

La așa casă, agintele a lucratu cu voință; nu putem dice că starea sa parțială de beție, de amețire ar fi un motivu pentru ală declara inocente. Atunce numai, am fi pututu regreta tăcerea absolută a legii penale în privința beției, cându n'ar fi lăsatu ea un terminu međiu într'o achitare sau o condamnare completă.

Art. 60 ală codicelui nostru penale a îndplinitu acésta lacună, prin introducerea cauzelor de micșorare a pedepsei, lăstate cu totul la aprecierea juriului, sau a judecătorului corecționale, care se numesc *circstanțe*

atenuanți, în favoarea acusatului recunoscută culpabile.

În aceasta instituțiune, aflăm cel mai sigur, cel mai puternic din toate remediile contra inconvenientului semnalat mai sus. Juriului se cuvine dar, a recunoște dacă beția parțială a lăsat să subsiste voința și declarându în consecință pe acusată culpabile, să adăoge de va găsi cu cale, că admite circumstanțe atenuanți din cauza chiar a stării de buimaceală, de slăbănogire care, fără a stinge voința, fără a adormi cu totul simțul morale, micșorédă cu toate aceste puterea morală de rezistență a agintelui la tentațiunile crimei.

Trecem acum la cazul ală douilea, la acela ală actelor comise în stare de somnambulism, de și aceste chestiuni sunt mai cu seamă de dominiul medicinei legale.

Este clară că actele săvârșite de un om în stare de somnă sînt acte cu totul fisico-materiale. Ar fi cu neputință a să determina dacă voința a cooperat pînă în ore care gradă la a lor perpetuare. Voindă a supune aceste acte la o responsabilitate ore-care, chiar și curat civilă, la o responsabilitate penală; a declara de exemplu, că omul care în stare de somnambulism ar comite un omor, trebuie să fie pedepsit ca un omoritor, dacă ar fi avut cu victima sa vre o inamicție capitală, pe cuvânt că această crimă comisă în somnă nu este decât rezultatul proiectelor, premeditațiunelor, a cugetărilor sale ordinare, am ajunge prin aceasta la un rezultat greu de calificat. Eu nu vedă în toate aceste decât acte curat materiale. Casul acesta să presintă din fericire foarte rare ori în practică.

Din nefericire nu putem dice astă-fel și despre un ală treilea cas, acela ală smintirei. Acest cas este dificil atît în teorie cît și în practică.

Aci trebuie se distingem două specie de smintire: *monomania* și *demenția*. De vom lua cuvântul de *monomanie*, după etimologia lui, acestu cuvântu presintă la spiritul idea unei *demenții* sau nebunii parțiale care, concentrându-se asupra unui singur obiect, este o demenție în adevărata accepțiune a cuvântului. Dacă acestu feliu de nebunie determină pe agentu la săvârșirea unor acte oprite de legea penală, este evidente că aceste acte în virtutea art. 56 ar fi sub scutul a verii ce lovire, căci acestu articolu declară inocente actele comise în stare de smintire și în oră ce altă stare de pierdere a usului rațiunei.

Monomania, în sine, nu mi se pare a intra nici în casul smintirei, nici în casul constrângerii fizice sau morale ce aru resulta din amenințarea vre unui pericolu actualu de la care nu s'ar putea cine-va atrage.

Casul nu suferă, fără dubiu, nici o dificultate de aplicațiune practică, cându, împinsu cineva de nevoia conservațiunei sale proprie, aru sacrifica chiaru și viața celui ce aru pune pe a sa în pericolu. Într'unu cuvânt, omuciderea este desbracată de verice caracteru penabile, cându se comite în stare de legitimă apărare (art. 58). Cându răul ce ne apasă este gravu, seriosu; când nu e cestiune de simple provocațiuni; cându viața noastră se află realminte amenințată, la așa casu putem sacrifica viața celui ce pune pe a noastră în pericolu.

Costrângerea morală, acea al art. 57 pôte fi de o altă natură; ea pôte resulta din concursul sau din conflictul a două datorii. Asupra acestui punctu se rapörtă și cestiunea atâtu de desbătută în teorie, alu obedienței pasive.

Pină la ce punctu, spre exemplu, soldatul care

in esecutarea osdinilorü priimate de la superiorulü seü, arü comite unü faptü penabile dupä legea criminalä, pînä la ce punctü este elü responsabile, nu ñicü moralmente, ci penalmente, înainteä justitiiei omenesci? Sub punctulü de vedere al doctrinei, nu potü respunde in acestä privinã de cätü unü singurü cuvântü: cä ierarhia militarä, ascultarea absolutä ce din motive imperiose inferiorulü dadoresce superiorulü seü, nu trebuie sä fie impinsä pînä a face d'intr'o fiinãä moralä, d'intr'o fiinãä raõionalä, maõina unei örbe ascultäri. Esistä casurü, dificile a se determina in tr'unü modü absolutü õi generale, in care omulü trebuie sä recapete discernämentulü seü, in care justitiia omenescä are totü dreptulü a cere sëmä inferiorulü despre esecutarea unü actü a cäruia arü fi pututü elü aprecia õi simõi totä criminalitatea.

Circonstanõele unü faptü de aõa naturä potü varia in practicä înainteä juriului, dupë posiõiunca õi educaõiunea autorelui faptului care a datü ascultare ordinului; ele vorü varia in trü cätü esecutarea acestü ordinü era mai multü saü mai pucinü necesariü, in timpü de resbelü saü in timpü de pace; vorü varia ele, in fine, in privinãa raportului ce arü esista in gradulü de inferioritate care supunea pe acelü ce a priimitü õi esecutatü ordinulü õi acelü ce l'a datü.

Eatä pentru casurile in care circumstanõele art. 57 rädicä faptulü verü ce criminalitate.

Este cu totulü altü-felü in casurile prevëduate de art. 50 õi 60., in casurile de scuse saü micõorare a pedepsei. Acestü articolü care rostesse, cä nici o crimä saü delictü nu pöte fi scusatü nici pedepsa micõoratä, de cätü in casurile anume spccificate õi consacrate de lege, diferä de art. 57 in acestä, cä acestü din urmä

articolu presupune absența de penalitate, cându aci nu există de câtu micșorare.

Asupra art. 58 avem mai multe puncte de examinatū: 1, Care suntu anume casurile micșorătoare pedepsei? 2, Care suntu casurile în care faptulū este sensibile, și care suntu în dreptulū penale, sensulū și întinderea cuvântulū de scuse? și în fine al 3, se raportăm la acestū articolū esplicarea unū sistemū care se află coprinsū în elū, în modulū celū mai pozitivū, sistemulū importante alū *circumstanților atenuanți*, astū felū precumū este elū dezvoltatū de art. 60 și următoare.

Să ne ocupămū mai întâiū de micșorarea pedepsei și de scuse.

În ceia ce privesce micșorarea saū ușurarea pedepsei, găsimū exemple de aplicațiune în art. 63, 64 și 65 alū codicelū penale.

În privința scuselorū, materia presentă ore-care deficultăți. Care este diferența între casurile prevădute de art. 59 și casurile de neculpabilitate alū art. 57? Ea consistă în acésta: că în casulū art. 57 chiarū prin acésta că faptulū s'a comisū în stare de smintire saū de constrângere, nu există nici crimă nici delictū; agentul este consideratū ca inocente înaintea legi, și prin urmare nu i se póte aplica nici o penalitate. Din contra, în casul art. 59, există crimă, însă acésta crimă, fiindū însoțită de antecedente saū fapte care modifică a eī gravitate, pedépsa să micșorédă în proporțiunile determinate de legea penală. Cea întâia diferență între art. 57, și 59, în câtu privesce scusa este aceasta: că după art. 57, dispăre veri ce criminalitate, veri ce penalitate, de ore ce în art. 59, criminalitatea și penalitatea subsistă, numai crima este scusabilă și prin urmare să micșorea-

dă penalitatea. Cândă legea articulădeă espres casul de scuse, atunci există *atenuare*, nu există însă și *abolitiune* completă a penalității.

Ne rămîne acum a ne ocupa de sistemul noă introdusă ală circumstanților atenuanți, sistemă organizat de art. 60, și care intră într'un modă directă în aplicațiunea art. 59. — În adevără, aceste circumstanțe declarate de juriu, aū de efectă a atrage o micșorare notabilă în aplicarea pedepsei: Sistemul pedepselor arbitrarie abandonate voinței tribunalelor criminale. Numă juriului singură aparține dreptul d'a declara csistinta circumstanților atenuanți, și această declarațiune făcută *ex officio*, are de rezultată nu numă a limita la un *minimum* al pedepsei legale, penalitatea infligeată de Curtea juraților, ci și a o constrînge a se cobori celă puțină cu ună gradă în aplicațiunea pedepsei. Prin singurulă faptă ală declarării circumstanților atenuanți, să schimbă și să micșorădeă nu numă durata și întinderea pedepsei, ci chiar și natura ei, precum rezultă din textul următoră al art. 60 alineatul 6: „În casul cândă legea pronunță *maximul* unei pedepsi criminale, Curtea va aplica *minimumul* aceleiași pedepsi saū chiar pedepsa ce vine în ună gradă mai josă.”

Comparandă circumstanțele atenuanți în natura și în efectul lor, cu sistemul scuselor despre care am vorbită mai susă la esplicarea art. 59, ce diferență vedemă între culpabili declarăți scusabili și culpabili în favorea căroră juriulă a declarată admiterea circumstanților atenuanți?

Diferența ambelor sisteme este forțe mare; importă dar să evitamă veră ce confusiune în această privință.

Maî întâiū, în câtū se atinge de scuse, art. 59, se aplică *ad litteram*: nici unū faptū nu se pōte declara scusabile de câtū în casurile în care legea a declaratū specialminte aceasta. Nu se potū admite ca scuse de câtū faptele ce codicele penalū le declară espresse cause de scuse, precumū de esemplu casulū de provocațiune, de violență prevēdūtū în art. 250; casulū de delictū flagrante, de adulteriū alū art. 253. — Iată facte pe care legea le declară specialmente că potū fi admise ca scuse legale, și numai în aceste casuri, ș'în alte de asemenea natură, juriulū fiindū consultatū, pōte respunde afirmativū asupra cestiunei.

Circonstanțele atenuanți din contra, nu sunt prevădute nici precisate de lege, precumū suntū și trebuie să fie scusele. Ș'în adevărū, pentru ce legea investesce juriulū cu puterea d'a declara circonstanțe atenuanți? Pentru că ea recunōsce că în fie-care afacere criminală se presentă detaliuri, nuanțe, specialități pe care legistatoarele nu le pōte prevedea și regula de maî 'nainte. Pentru a suplini neputința inevitabilă a legiutorului asupra specialităților atāruiia saū atāruiia faptū, legea autorisă juriulū a declara circonstanțe atenuanți; aceste suntū lucruri accidentale în care juriulū pōte fi singurū judecătorū.

Așa dar, scusele sunt facte legale prevēdute, specificate în afară de care juriulū nu pōte admite saū declara nici unulū; de ore ce circonstanțele atenuanți sunt facte morale pe care legea nu le pōte nici determina nici prevedea, pe care consciința juriului pusă în fația atāruiia omū, le pōte singurū înțelege și declara.

Efectulū scuselorū declarate constante de juriū, este determinatū prin art. 57. — Circonstanțele ate-

nuanți nu au acestu efect, nu atrag pentru acusat un rezultat atatu de favorabile. Reducțiunea este aci mai puțin importantă; ea este însă sensibilă, așa precum se determină de art. 60, după natura casului.

Cestiunea circumstanțelor atenuanți aru necesita încă ore-care dezvoltări și detaieri. Vom reveni asupra acestei materii cându vom explica art. 337, alu Codicelui de procedură criminală.

Cele mai multe din articolele coprinse în acestu titlu, care aru merita ore-care atențiune, nu sunt de cătu o aplicațiune a principiului generale stabilitu în art. 59.

Pedepsele, de și suntu ficsate în genere, se pot micșora în ore-care casuri, în rațiunea unor circumstanțe cu totul personale ale acusatului, neatarnat de cestiunile de scuse sau de circumstanțe atenuanți despre care am vorbitu mai susu. Celu mai principale din aceste casuri este etatea, junimea acusatului. Art. 61, 62, și 63 suntu relative la aceste ipotese.

Legea voesce ca, cându acusatulu are mai puțin de cinci-spre-dece ani deplin, însă mai multu de optu, să fie consultatu juriulu asupra cestiunei următoare: A lucratu elu cu pricepere?

Art. 65. Statuadă că cei mai mici în vârstă de doue-șeci ani deplin, care nu vor avea complici de față mai mari de acestă vârstă, și care vor fi acusați în crimă, să se judece de tribunalele corecționale, iar nu de curtea juraților. La așa casu tribunalele se vor conforma articolilor 62, 63 și 64.

Complicii minorulu trebuie să fie judecați de Curtea juraților; nu s'a pututu despărți instrucțiunea aceluiași procesu, și a se judeca culpabili alu unuia și aceluiași faptu, de judecatori diferiți.

CARTEA II.

DESPRE CRIME ȘI DELICTE ÎN SPECIAL, ȘI DESPRE PEDEPSELE LOR.

TITLUL I.

CRIME DE ÎNALȚĂ TRADARE.

CAP. I.

Crime în contra siguranței esteriore a statului.

(ART. 66—75.)

Cartea I, nea făcută să cunoșcem natura pedepselor și efectele lor; nea arătată persoanele care trebuie să fie penale și acele pe care legiuitorul le consideră ca scusabile, de și au comisă faptul oprită de lege. Cartea presintă desvoltă, după încătușarea materiilor la care codicele penale este consacrată, îndelungata serie a factorilor ce legea consideră ca crime și delicta, și indică penalitatea cu care legistorele le lovește. Această carte îmbrăciședă mai totă restul codicelui penale și conține două mari divisiuni: Cea întâia coprinde crimele și delicta contra lucrului publică; ce a doua este relativă la crimele și delicta contra particularilor.

Legiuitorul s'a simțit datoră a veghea mai înainte de tôte la conservarea lucrului publică. Și în adevăr,

legămintele sociale odată sfărâmate, anarhia și forța brutală, usurpîndu imperiul legilor, nu mai există pentru societate nici securitate, nici proprietate; cel mai audacios comandă în locul autorității legitime. Atentatele de această natură nu puteau fi reprimite cu îndestulă severitate. Intre aceste crime însă există unele care conduc mai imediat la această țintă: astu-fel sînt acele contra siguranței esteriore și interiore a Statului; după aceste vin crimele și delictele contra Constituțiunii și contra păcii publice.

Prin delicta contra lucrului public se înțeleg acele ce sînt dirijate în contra personalității corpului sociale, adică în contra modului de existență al unui Stat. Intre aceste delicta unele au un caracter politic și altele nu au acest caracter.

Rățiunea diferenței în penalitățile relative la crimele politice și la crimele comune, constă în caracterul și în elementele de care sînt compuse aceste două specii de crime. Crimele comune sînt pretutindene crime; crimele politice, care nu atacă de cît forma socială a unui popor, nu prezintă de cît o criminalitate relativă; ele nu sînt crime de cît pe teritoriul supus suveranității acestui popor. Cele d'întăiu pîrtă întipărirea unei imoralități absolute, reprobate fiind nu numai de legea socială ci și de legea morală; cele altele, care derivă dela instituțiile variabile ale societății, sînt mai cu sîmă de dominiul legii sociale iar nu de al legii morale. Cu toate acestea, nu trebuie să inducem d'aci că nu există și în categoria crimelor politice, atentate care, prin perversitatea lor, egală crimele comune. Ele sînt violațiunea unei datorii sociale care conține în sine un legămînt moral. Veri-ce lovire ilegală contra con-

stituiuneii unui Statu, contra modului seii de esistenza ca societate civila, este un actu imorale, o violare a datoriciei impuse omului ca membru al societateii. Acesta restrictiune se aplica mai cu semna la crimele ce intrunescu in una si aceiasi actiune elementul politicu si elementul comunu: astu felu sintu, atentatele in contra personei sau in contra proprietatilor care s'aru comite intr'un scopu politicu. Criminalitatea relativu a intentiuneii revela pote o modificatiune in imoralitatea agentului, nu schimbata insa caracterul intrinsecu alu crimei. Adeverulu este ca in nici o materie elementele delictului nu sintu mai anevoie a se stabili, de catu in materie politica, in nici o materie justitia nu este mai espusa a se rataci.

Iata cum se rostește art. 66. „Veri-ce Romanu va fi purtatu armele in contra țerei, se va pedepsi cu „munca silnicu pe tota viața.“

Așa dar, acelu ce ar fi perduto calitatea de Romanu prin unul din modurile enumerate in legea civila, nu ar putea fi pedepsitu in conformitate cu acestu articolu, caci acelu ce a perduto calitatea de Romanu, nu este de catu un streinu. Daca naturalisatiunea in țara streina sfarama legamintulu civilu, ea sfarama intr'unu timpu si legamintulu politicu.

Acestu articolu se aplica la toti romanii in genere; cu tote acestea, fiind ca militarii sintu specialmente sub jurisdicțiunea legilor militare, este evidentu ca elu nu privește de catu pe simpli cetateni.

Articolele 67—75 prevedu o serie de acte care nu sintu de catu nisce specii diverse ale aceleiasi crime. Crima de inalta tradare contra Statului, in profitulu unei puteri streine; masinatiuni si manopere care au de

obiectū a provoca ostilități, sau a preda unor inemici orașe, locuri întărite, porturi, arsenale, porturi de apă-rare, munițiuni sau alte obiecte de rebelū, a ascunde în timpū de rebelū spioni și soldați a-ī inemicului, tôte aceste fapte și alte de asemenea au un caracterū uniformū și aceiași criminalitate; ele nu diferă de câtū prin materialitatea circumstanțelor ce le constitue; nu trebuie însă să perdemū din vedere, că tôte aceste fapte potū fi lovite de lege întru câtū numai sîntū animate de o intențiune culpabilă: imprudența și ușurătatea nu trebuie să fie confundate cu crima.

CAP. II.

Crime și delictes contra siguranței interioare a statului.

SECȚIUNEA I.

Despre atentate și comploturi în contra persoanei domnului și a familiei sale.

(ART. 76—80.)

Între tôte crimele politice, cele mai grave sîntū acele ce atacă persoana chiar a suveranului sau forma puterii sociale.

Din testul art. 76—80 rezultă că există complotū chiar prin acēsta că rezoluțiunea d'a lucra a fostū concertată și hotărîtă între două sau mai multe persoane: puținū importă dacā acēstă rezoluțiune a fostū sau nu urmată de un actū comisū sau începutū pentru a pregăti esecutiunea lui; acēstū începutū de esecutiune este o circumstanță agravantă a crimei, nu este însă necesarie spre a o constitui; ea are numai de consecință o agravare a penalității. Ceia ce constitue crima, du-

pă art. 79, este voința criminală manifestată înainte de veri ce actă de execuțiune, prin o concertare între mai multe persoane. Aceasta este o notabilă excepțiune la regulile ce concernă tentativa. Pericolul socială a părutū aci legiuitorulū prea gravū pentru ca represiunea să pótă adăsta esistența unei tentative caracterisate; isbutirea tentativei în asemenea casurī ar face represiunea imposibilă, căci esistența chiar a complotulū este un pericolū incalculabile. Și apoi, acéstă încriminare excepțională pe care o comandă salvarea supremă a Statulū, nu este o dispozițiune nouă; ea se află scrisă ș'in legea romană: „quisquis eum militibus vel privatis, vel barbaris scelestam inierit factionem, aut factionis ipsius susceperit sacramentum, vel cogitaverit (eadem enim severitate voluntatem sceleris quo effectum puniri jura voluerunt), ipse quidem utpote majestatis reus, gladio feriatur. (L. 5, Cod. ad. leg. jul. majestatis.)“

Art. 79 pedepsește cu detențiune complotul urmatū de un actū sēvârșitū sau începutū spre a pregăti esecutarea crimelor prevēdute la art. 76 și 78, și cu închisóre pe acelū ce n'a fostū urmatū de nici un actū sēvârșitū sau începutū, pentru a pregăti esecutarea veri unia din acele crime.

Complotulū ia dar un caracterū mai gravū cândū este urmatū de un actū comisū sau începutū pentru a pregăti execuțiunea. Trebuie să observămū aci, că însuși complotulū este un actū preparatorii alū atentatului; esecutarea complotului constitue chiar atentatul. Tóte actele ce facū parte de acéstă execuțiune, sîntū dar acte nu ale complotului, ci ale atentatului. Cum se distingemū însă actele preparatorie și actele de execuțiune? Cele întâi coprindū tóte preparativele: cumpărarea de arme și

de munițiuni, ocuparea locurilor destinate la întrunirea asociaților, la depositarea materialului, la însăși esecutare; nici într'un casă însă discursurile simple și scripturile nu pot constitui actulă esterioră.

Imă mai rămăne a vorbi despre un actă pe care art. 80 îlă asimilă cu complotulă, de și acelă actă emană de la un singură individă isolată.

Acestă actă esterior nu are caracterele unei tentative, căci dacă ar constitui un începută de esecutiune, elă ar fi incriminată ca un atentată. Elă nu este decâtă un actă preparatoriū ală actelor de esecutiune, trebuie însă ca acestă actă să fie materiale; simple cuvinte sau rostiri n'ar fi de ajunsă. Este evidentă că silințele isolate unui singură individă nu presintă nici un pericolă, cândă e cestiune de crimele menționare în art. 78.

Atentatulă, contra vieței Domnului sau contra persónei sale, este pedepsită cu munca silnică pe tótă viața. (art. 76).

Ce trebuie să înțelegemă aci prin cuvântulă *atentată*? Omorul, otrăvirea, rănirile ce potă ocasiona moartea. Este mai greū însă d'a se esplica atentatulă contra persónei lui. Acéstă espresiune, interpretată *lato sensu*, póte coprinde tóte actele de violență personale, câtă ar fi ele de ușore și de minime contra persónei Domnului.

Care este semnificarea juridică a cuvântulă *atentată*? Conține elă óre idea de o violență care, de și nu este dirigeată contra vieței, atinge însă siguranța sau libertatea persónei?

Delictul de ofensă comisă în public asupra persónei Domnului, a Dómnei sau a filor lor, prevăduță de art. 77 nu are caracterulă unui atentată: legea nuă a

dată această calificare, și o pedepsește numai cu o închisoare de la un an până la doi ani.

Atentatul prevăzut de art. 78 cere ca condițiune esențială manifestarea prin acte esteriore a unei rezoluțiuni criminale; pedepsa reclusiunii este dar edictată la execuțiunea faptului început deja. D'aci rezultă că pentru ca să existe tentativă legală, trebuie să existe un început de execuțiune alu actului ce constituie atentatul.

În ce anume cazuri însă atentatul s'ar putea presupune că are de scop să schimbe, să surpa prin mijloace resvrătitoare forma guvernului? — Unu actū isolatū, o sfortare individuală și prin urmare neputincioasă, n'ar putea avea acestū caracterū. Legea înțelege aci uneltirea unor fapte ce ar pune Statul în pericolū, tôte actele acele ce l'ar amenința de o desordine gravă și serioasă; și este necesariū ca aceste acte să aibă de țintă destrugerea formei politice sau rebelul civil; acesta este condițiunea principală a incriminării ce constituie acestū atentatū.

SECȚIUNEA II.

*Crime și delictes contra liniscei statului prin rebel
civil, prin ilegala întrebuințare a forței armate,
prin devastatiuni și jefuiri publice.*

(ART. 81—92).

Este de observatū aci că nu trebuie să confundămū bandele de care este vorba în art. 81 cu întrunirile prevădute de art. 171 și următoare, căci aceste adunări cu totul accidentale, nu sînt organizate; nici cu bandele făcătorilor de rele ce sîntu o-

biectul art. 195 și următóre : Aceste bande sintü nisce asociațiunii formate contra persónelor, saü a proprietăților. Nu trebuie să le confundămü nicı cu cetele prevędute de art. 213, care aü de obiectü jefuirea, vătămarea persónelorü ș'a proprietățilorü, și în fine nicı cu atrupările înarmate ce nu presupunü nicı organizare, nicı comandamentü. Cetele de care vorbesce art. 81 și 82, este o trupă organizată pentru atacü și resistință, o trupă înarmată și cu șefii ei. Este necesariü pentru esistența crimei, ca acéstă organizațiune să aibă de scopü unulü din fectele enumerate la art. 86.

Cändü verı unul din acéste crime se va fi comis saü tentatü de către cete seditiöse, pedepsele se vor inflige cu tötă circospectiunea ce comandă o afacere atitü de complexe. Intre mulțimea culpașilor, toți nu sint culpabili în același gradü. Capii și conducătoriü acestor cete, totü d'auna mai influenți și mai culpabili, nu potü fi penați cu îndestulă severitate. Se va putea însă usa de mai mare indulgență în privința acelor ce s'ar fi arestatü în urmă, în afară de locurile intrumirei seditiöse, fără resistință și fără arme, și în privința acelor care s'arü retrage la cea întâia somațiune a autorității publice. Faptulü că acusatörulü s'a retrasü la celü întâiü advertismentü a autorității publice, nu esclude a lui prigionire și punere în acusațiune, póte însă fi propusü de acusatü că o scusă legală, și daca condițiunile enunciate de lege sintü constatate, póte da locü la esemptiunea pedepsei pronunțiată de lege.

Art. 89 stabilédë o regulă de complicitate specială în privința factelorü prevędute de art. 86, pe care o penédë cu reclusiunea.

Acestu faptu de complicitate cere: 1 ca găsduitorul să fi avut cunoscință de scopul și caracterul ban-dei; 2 să fi datu locu de ascundere și de întilnire chiar acelei cete sau unei părți din ea, iar nu unui singuru individū; și alu 3 să nu fi fostu siluitu de o putere la care n'a pututu resista.

Nu vomu intra în detaliarea tutor incriminărilor care aū unū obiectu identicu; este însă necesariū, în interesulū principiilor chiar a dreptulū penale, a se sem-nala aci o deviațiune de la aceste principii. Nu esistă crimă decâtu atuncea cându faptul materiale se află unitu cu intențiunea criminală, cându adică coesistă aceste două elemente: materialitatea faptulū și intenționalitatea agentulū.

Art. 88 stabilește în contra prevenitulū o ade-vărată presumpțiune ce rezultă din prezența sa la locul resvrătirei și din circumstanță că s'a aflatu acolo înar-matū. În adevărū, legea nu pedepsește singuru faptul materiale: juriulū rămâne judecătorū alū intențiunei; cu diferența însă alū acușațiunelor comune, acusatulū incumbă aci îndatorirea d'a stabili că nu aū lucratu în-tr'un scopu criminal; presumpțiunea e de ajunsū pen-tru punerea sa în acușațiune, sau mai bine a dice in-tențiunea rezultă, pină la proba contrarie, din însuși fap-tul materiale alū prinderei lui cu arme la locul unei miș-cări insurecțiionale.

Spre a termina acéstă materie, imi mai rămîne a da explicațiunea unei expresiuni adesea ori întrebui-nată în articolele coprinse în acéstă secțiune, și a căro-ra sensu este necesariū a se defige cu esactitate.

Art. 91 este conceputu precum urmédē:

„Să socotescu arme ori ce unelte, mașine sau instru-

mente, înțepătoare, tăiatore sau zdrobitoare, precum: pușcă, pistol, lance, sulită, cósă, topor, bardă, cuțit, ciomag și alte de asemenea. Cuțitele de bușunar, fórfecele și bastónele, nu vor fi considerate ca arme, decâtú atunci cândú se vor fi întrebuintatú a lovi, a ráni sau a omori “

Simpla purtare sau detențiune a armelor, a fostú în toți timpii considerată ca o circumstanță agravantă a factelor, a cărora violența este elementul principale. In Digestú aflámú acéstă definițiune: „Arma sunt omnia tela, hoc est, et fustes et lapides; non solum gladio, hastæ, frameæ, id est, romphææ.“ (L. 3, §. 2, de vi et vi armata.) Gaius s'a servitú de terminí mai largi: „Tela appellatione et ferrum et fustis et lapis et denique omne quod nocendi causa habetur, significatur. (L. 54. §. 2, Dig. de furtis.) Din aceste din urmă cuvinte resultă, că după legea romană ceia ce imprima uneltelor caracterul de arme, era mai cu seamă întrebuintarea sau intențiunea d'a face o întrebuintare vătămătoare: „Omne quod nocendi causâ habetur.“

Art. 91 face o distincțiune între armele propriú díse și unelte, de un usú obicínuitú: cele d'întâiú implică presomptiunea unei intențiuni criminale, chiar prin împrejurarea că se află în mâinele agentului; cele alte sîntú presupuse arme întru câtú numai ar fi întrebuintate a omori, a ráni sau a lovi. La posesiunea celor d'întâi, este atașată presomptiunea întrebuintărei; în privința celor alte, este necesariú ca întrebuintarea să fie probată.

TITLUL III.

CRIME ȘI DELICTE ÎN CONTRA CONSTITUȚIUNEI.

CAP. I.

Crime și delictे în contra exercițiului drepturilor politice.

(ART. 93—98)

Codicele penale a coprinsu sub titlul de „*crime și delictे în contra constituțiuneii*“ mai multe încriminări care nu au nici un raportu directu între ele, și care nu se leagă decâtu într'un modu accesoriu cu drepturile ce constituțiunea are de scopu a garanta.

Învintul *dreptu* are mai multe accepțiuni: elu se înțelege aci în sensul de o *facultate*, de un *avantagiu* garantate de lege. În acestu înțelesu, drepturile se împartu în *politice* și *civile*. Drepturile *politice* sau *civice*, consta în facultatea d'a lua cineva parte la afacerile publice; ele coprindu dreptulu de votare sau de elecțiune în colegiile electorale; dreptul de eiigibilitate la funcțiunile de deputatu, dreptulu d'a fi chematu la funcțiunile de juratu, la funcțiunile publice și acela d'a servi în armata țerei. Drepturile *civile*, sintu ore-care facultăți garantate Românilor de legea civilă; astu-felu sintu drepturile d'a contracta căsătorie, d'a dispune prin donațiune între vii sau prin testamentu, d'a primi sub aceste două titluri, d'a sta în judecată, d'a mosceni, d'a fi marturu într'un actu solemn și autenticu. etc. etc. — Aci nu este cestiune de câtu de ore-care loviri la exercițiulu drepturile *civice* sau *politice*.

Codicele penal nu conține asupra acestui obiect de câtu un micu numărū de dispozițiuni; elu prevede numai violențele exercitate, compararea și falsificarea voturilor.

Faptul ce pedepsește art. 95 și 96, este violența întrebuințată spre a împede ca votarea cetățenilor într'o elecțiune: circumstanța agravantă al acestui faptu este premeditațiunea, deliberarea anteriore unui planu propriu a prodnce acésta împiedecare, sau în mai multe locuri sau într'un singur locu.

Art. 97 și 98, penedă falsificarea voturilor. Din aceste doué articole resultă, că esistă delictu de câte ori dorința cetățenilor este denaturată prin falsificări, substrageri sau adițiuni de bilete; iar aceste manuperi culpabile, dobîndesc mai multă gravitate, când sântu opul a înseși scrutatorilor, căci la așa casu, esistă din partele violare de depositu și abusu de confiență. Din textul acestor articole, resultă că, legea nu incrimina decât pe acelu ce ar fi fostu surprinsu falsificându biletele în acestiune: trebuie dar ca delictul să fie flagrante. In acéstă materie, speranțele înșelate, pretențiunile ne îndesultate și pasiunea politică, ar putea da locu la uă mulțime de acușatiuni temerarie, daca ar fi permisu a se intenta ele în urma sêvirșirei lor, și în afară de casul când culpabilul ar fi surprinsu în flagrantu delictu. Deci îndată ce s'a disolvatu adunarea, ori ce imputațiune de fraudă comisă în scrutinu, ar fi tardivă.

Art. 98, pedepsește compararea sau vîndarea de sufrage. Acestu pactu rușinosu, acest faptu de corupțiune, se penedă cu o închisóre de la trei luni pînă la unu anu; culpabilul va putea fi osînditu și la interdicțiunea pe timpu mărginitu. Nu esistă nici un dubiu că pedepsele pronunțiate de acestu articolu, lovescu totu odată asupra vîndătorulu și asupra cumpărătorulu, care sîntu de o potrivă culpabili.

ATENTATE IN CONTRA LIBERTATEI.

(ART. 99—107).

Libertatea este dreptul ce aparține fie-căruia cetățean d'a lucra precum î-i place, în limitele prescrise de lege.

Esercitiulă acescei libertăți este, pentru omul ce viețuiesce într'o societate, celă întâiă din tôte bunurile, acela a căruia conservațiune importă esențialmente la a lui fericire. Privațiunea acestui dreptă, în afară de casurile determinate de legiutoră, constituie crima de detențiune arbitrară.

Legislațiunea se ocupă de casurile în care un cetățean pôte fi lipsită de libertatea sa.

În adevără, ce este un actă arbitrară, un actă latentatoriă la libertatea individuală, în sensul art. 99?

— În principiū generale, dreptulă de arestare nu pôte fi esercitată de cătă de funcționariă cărora legea a delegată acestă dreptă, și în casurile în care ea autorisă esercitiulă acestui dreptă. Care sîntă însă funcționariă cărora legea a delegată puterea d'a ordona arestațiunea? În ce anume casuri ei potă esercita această putere? Aceste două cestiuni, a cărora soluțiune este necesariă spre a se determina limitele aplicațiunei legei, nu le putemă esamina aci; ele aparțină exclusivă Codi-celă de procedură criminală.

Cu tôte aceste, se potă aprecia în genere casurile în care acestă articolă trebuie să fie aplicată.

Dreptulă de arestare este supusă la trei condițiuni generale; 1. Ea pôte fi ordonată numai de funcționariă cărora acestă dreptă a fostă delegat de lege; 2. Nu pôte

fi aplicată de câtă în casurile în care această aplicațiune este formal autorisată; și în fine 3, arestarea nu pôte avea loc, de câtă după formele ce sîntă specialminte prescrise întru această

Să presupunem acum că aceste reguli aũ fost infrinte, că arestarea s'a ordonat de un funcționar care n'a primit această putere de la lege; că ea a fostă ordonată în afară de casurile în care este permisă, și executată fără observarea formelor legale, această infracțiune fi-va îndestulă spre a se aplica art. 99? — Veri ce violațiune a drepturilor protectrice a libertăței individuale, pôte fi ôre considerată ca unũ atentatũ? — Trebuie să distingemũ aci: veri ce infracțiune la aceste reguli pôte deveni materia unũ atentatũ, elementulũ materiale alũ crimei; pentru ca să fimũ însă în terminii legei penale, mai trebuie încă ca această infracțiune să fie comisă, de nu cu intențiune d'a vătăma, celũ pucinũ abusivũ și în cunoscințã că dreptul de arestare era eșitũ din limitele puterei agentului. Veri ce infracțiune dicũ la regulile relative la libertatea individuală, se pôte considera ca unũ elementũ alũ crimei. În adevărũ, o infracțiune de asemenea natură, prin însuși faptulũ că se depărtedă de la prescripțiunile legei, nu este ôre unũ actũ arbitrariũ? În această materie, unde fie-care deviațiune de dreptũ pôte produce efecte deplorabile, interpretațiunea trebuie să se raporte rigurosũ la terminii legei. Pretutindenea unde esistă arestațiune ilegalmente operată, esistă unũ actũ arbitrariũ, unũ atentatũ! Terminii art. 99 sũntũ generalĩ și absoluți. Trebuie însă ca ea să se raporte asupra intențiunei aceluĩ ce a ordonatũ sau executatũ ilegalmente arestațiunea. Dacă ea a fostă ordonată sau executată de funcționari care aũ în această privințã o misiune espresă a

legei, dacă ilegalitatea constă în această că ei au depășit puterea lor, sau că au ordonat-o în afară de ca-surile prevădute de lege, sau că au executat-o fără garanțiile legale, trebuie a se cerceta mai întâiu dacă ei au lucrat prin o interpretare eronată a legii, sau prin o intenție frauduloasă: presupțiunea este în favoarea lor, fiindcă ei n'au făcut de cât să exercite o misiune legală, au executat-o numai fără regulă. Pentru ca să existe inculpare, trebuie ca actele să fie însoțite de dol. Dacă, din contra, arestațiunea a fost ordonată sau executată de agenți care nu aveau nici o misiune legală d'a da asemenea ordine sau d'a procede la un așa act, presupțiunea este că ei au lucrat fraudulos, usurpându în detrimentul altuia o putere ce nu le aparținea. Actul este nu numai arbitrar, elu intruneste și toate elementele atentatului.

Art. 99. Nu prevede numai actele atentătoare libertății individuale, elu penedă încă și actele atentatorie sau la drepturile civice a unuia sau mai multor cetățeni, sau la constituțiunea țerei; elu constituie o sancțiune a drepturilor constituționale, și este destinat a le manține ș'a lovi veri ce violare a acestor drepturi.

Aliniatul 1 alu art. 99 prevede unu casu de justificațiune care nu este de câtu aplicațiunea principiului stabilitu ce art. 57; nu trebuie însă să inducemu din testulu acestui articolu, că inferiorulu urmedu în genere a fi apăratu de veri-ce penalitate, îndată ce pôte representa ordinulu superiorulu seü. Chiaru și în materie militară, ascultarea pasivă are limitele ei; ea se o-presce în cerculu actelor relative la serviciu. În ordinea civilă, funcționarulu inferioru nu este dispensat d'a esamina măsurile cu a căroră executare elu este însă-

cinată. Cu toate aceste, în această materie delicată și dificile, supusă la interpretațiuni diverse, a părut legiuitorului prea periculos să se lăsa funcționarului inferior responsabilitatea și prin urmare examinarea ordinului cu a căruia executare el este însărcinat.

Art. 101, 102 și următoare oferă pucină interes; ele prevădă casurile cându actul arbitrar s'ar s'ar săvârși prin plăsmuirea sub-scrierii a vre unui ministru sau a vre unui altă funcționar public; plastografii precum și cei ce cu bună știință se vor fi servit cu acea plastografie, se vor pedepsi cu munca silnică pe timp mărginit.

Cele alte articole din acest cap sunt destul de deslușite și nu au trebuință de comentare.

Art. 104. Este sancțiunea unei regule constituționale, care oprește d'a se supune judecăței și a se aresta, membrii Senatului, al corpului legiuitor, al consiliului de Stat a ministrilor, a curței de Compturi, sau al curței de Casațiune fără o autorisațiune prealabilă. Înă necesitatea acestei autorisațiuni, nu face obstacol la iscodirea probelor relative la corpul delictului; ia nu suspendă decât măsurile personale în contra inculpatului. Acastă suspendere încetă cu totul la cas de delict flagrant; urmărirea și arestarea pot fi ordonate atunci, fără a se adăsta autorisațiunea prescrisă de legile Statului, căci la așa cas, importă d'a se prinde culpabilii mai curind ș'a se constata crima.

GAP. III.

Pentru călcarea de atribuțiuni din partea autorităților administrative și judecătorești.

(ART. 108 — 111).

În acestu Cap. aflăm sancțiunea unui principiu importante al dreptului nostru publicu: despărțirea puterii administrative de cea judiciară.

Dispozițiunile art. 108. suntu destulă de clare și nu ceră nici o explicațiune. Voiă vorbi numai despre citațiunea administratorilor în rațiunea funcțiunilor ș'a conflictelor lor. Este de observatū aci că solicitudiinea legislatorului, cândū voesce a trage linia de demarcațiune ce trebuie să dispartă puterea judecătorească de cele-l-alte puteri, se raportă mai cu sémă asupra călcărilor de atribuțiuni posibile ale acestei puteri. Pentru ce acésta? Actele arbitrare ale administrațiunei nu suntu mai de temutū decâtū usurpațiunile justiției? Importă fôrte mult ordinei publice ca puterile conferate de lege autorităței judiciare și autorităței legislative, se rămăiă distincte și independinți, acéstă divisiune a puterilor este consacrată ca unū principiu conservatore al ordinei sociale. Art. 108, pedepsește acéstă usurpare cu degradațiunea civică.

Distințiunea stabilită între puterea judiciară și cea legiuitoare, esistă asemenea între autoritatea judecătorească și autoritatea administrativă. Dacă una încalcă asupra celei alte, ordinea constituțională este turburată.

Se numesce în genere *conflict* contestațiunea ce esistă între două autorități din care fie-care voesce a'și atribui cunoscința unei afaceri. Dacă conflictul se rădică între două autorități de diferită natură, de exemplu între autoritatea judiciară și cea administrativă, se numesce

conflictul de administrațiune, și se cuvine consiliului de Stat al judeca; dacă elă există între două tribunale al ordinii judiciare, se numesce *conflictul de jurisdicțiune*; acestul conflict se judecă de un tribunal superior, de Curtea de Apel, sau de Curtea de Casațiune.

Conflictele sunt *positive* sau *negative*. Legea vorbesce aci d'un conflict pozitiv, căci acestul conflict fiind rădicat pe cuvântul că judecătorii au creșutul a avea dreptul d'a cita pe administratori, autoritatea administrativă le contestă acestul drept, întru cât nu s'au observat formalitățile administrative cerute în asemenea.

Art. 109 are de obiectul protecțiunea atribuțiunilor administrative, menținerea dreptului d'a rădica conflictul.

Conflictul de atribuțiuni de care e vorba aci este pozitiv sau negativ; cel întâiu rezultă din revendicarea de către administrațiune al unei afaceri în care s'ar amesteca tribunalele și care sunt date de lege autorității administrative; cel al doilea rezultă din declarațiunea respectivă de incompetență din partea judecătorilor sau a administratorilor, în privința aceleiași afaceri.

Articolele 110 și 111 conțin dispozițiuni correlative celor ce precedă; ele au de obiectul a apăra puterea judecătorească în contra călcărilor autorității administrative asupra atribuțiunilor judiciare.

Pedepșa ce pronunță aceste articole contra funcționarilor ordinii administrative, cându peste atribuțiunile lor, s'ar amesteca în materii date de legi autorității judecătorești, este totu aceea pronunțată de art. 109, contra funcționarilor ordinii judiciare care s'ar ingera în

materii date de legi autorității administrative, adică amenda de 100 până la 1500 lei.

TITLUL VIII.

CRIME ȘI DELICTE CONTRA INTERESELORŪ PUBLICE.

CAP. I.

Despre plăsmuirii sau falsificări.

SECȚIUNEA I.

Plăsmuire de monedă.

(ART. 112 — 116).

Tóte delictetele turbură pacea publică, însă nu în același mod; unele atacă directu corpul sociale întregu, și cadu earășii în urmă pe fie-care din membrii lui în particularu; astu-felu este, de exemplu, crima plăsmuirii de monedă; altele vatămă mai întâiu pe indiviđi, și prin urmăre aducú o lovire corpulu socialu, precum este furtul. Cap. presintú se ocupă de întâia clasă din aceste crime, și fiind-că fie-care particularu nu resimte actual-minte rėulú ce producú aceste crime, legea, pentru a le reprima, a trebuitú să îndoiască severitatea ei, spre a preveni prin teróre nisce atentate pentru a căroru supraveghere interesulú individualú îi dá mai pućinú ajutorú; acéstă severitate se justifică și prin considerațiunea că aceste crime atacă unú numărú mai mare de indiviđi, fiind-că vatămă totú corpulú sociale. Acestú Cap. este împărțitú în mai multe secțiinú; cea întâia tratédă despre crima de plăsmuire.

Se numesce falșú totú ce este opusú adevėrulu, fie cândú acestú actú se comite prin *cuvinte*, sėvėrșindú cine-va juráminte falșe; prin *fapte*, adică fabricándú mo-

nede false; prin *scrieri*, contrafacându scripturii saũ compundũ acte false etc. etc. Elũ se împarte în falsũ *materiale* și *intelectuale*; materiale se numesce cândũ contrafacerea saũ alterațiunea verii unei scripturii saũ semnãturii, permite d'a se constata falsulũ materialmente; intelectuale, cândũ, de exemplu un ofițierũ publicũ, înserãndũ într'unũ actũ alte clause de câtũ acele ce i-aũ fostũ dictate, falsul nu pôte fi conceputũ decâtũ prin inteligențã și probatũ numai prin raționamentũ

Codicele nostru se ocupã mai întâiũ despre plãsmuirea de monedã din aceia ce are cursũ în Statũ, fiindũ acestã falsificare cea mai gravã din tôte. Falsificãtorulũ violã cea mai sacrã din tôte garanțiile; elũ nimicesce de mai nainte, în mâinele posesorului sãu, reprezentarea tutor bogãțiilor, atacã creditul publicũ în bazele lui cele mai solide.

Materia plãsmuirii este una din cele mai spinose și mai obscure ale dreptului penale. Ea face obiectul art. 112, și urmãtoare pãnã la art. 139. Nu existã în codicele penalũ unũ testũ care sã rãdice mai multe cesțiuni și sã dea locũ la mai multe discusii și contraverse între jurisconsulți decâtũ materia falsului. Mẽ voiũ încerca a trasa și eũ aci, dupẽ mãsura puterilor mele, linealmentele generale, și a espune regulele fundamentale relative la acestã importantã materie.

Spre a evita verice confusiiune în acestã privințã, vomũ eșamina mai întâiũ elementele a douẽ incriminãri pe care codicele confundã în crima de falsificare; moneda plãsmuitã și contrafacerea de sigile ale Statului.

Crima de plãsmuire de monedã nu este în fond decâtũ o înșelãciune, un furtũ comisũ prin ajutorulũ unei falsificãri.

Art. 112. Confundă în aceleși dispozițiuni contrafacerea monedelor de aur și cea a monedelor de argint; contrafacerea și alterarea acestor monede, emisiunea și punerea în circulațiune, fără vre-o conivență sau înțelegere cu plăsmuitorul, în fine, simpla lor introducere în țară. Orî cum ar fi, este necesariu să existe intențiune frauduloasă din partea agentului; că moneda contrafăcută să fie din cele ce au cursu legal în Statu. Înșă, circumstanțele faptului materiale diferă esențialmente, contrafacerea este imitarea monedei legale, alterațiunea este micșorarea valôrei intrinseque, modificarea greutatei sau substanței ei. Punerea în circulațiune și introducerea monedelor plăsmuite nu suntu acte de falsificare, ci de întrebuițare a monedelor plăsmuite. Prin urmare, contrafacerea ce n'ar fi urmată de întrebuițare, întrebuițarea ce n'ar fi precedată de contrafecere, într'unu cuvântu imitațiunea și emisiunea izolată una de alta, suntu două fapte compuse de elemente distincte; ele nu conțin aceiași criminalitate, nu presintă ordinei sociale același pericol, precum rezultă chiar și din testulu art. 112 și 114.

Art. 114, dispune că aplicațiunea pedepselor pronunțate contra celor ce ar întrebuița monede contrafăcute, plăsmuite sau fabricate, va înceta îndată ce s'ar proba că falsificarea n'a fostu cunoscută acelu ce a făcutu întrebuițare de monedă plăsmuită. Este prea evidentu că nu pôte exista crimă unde nu există intențiune criminală, intențiune frauduloasă; iar acelu care, primind de bune monede plăsmuite sau alterate, le ar pune în circulațiune, după ce va cunoște viciulu lor, nu este apăratu de respundere, căci elu pricinuesce în sciință un prejudiciu persónelor către care trece aceste monede,

După termiții art. 116, revelatorii suntă apărați de veră-ce penalitate, cândă revelațiunea precede consumarea crimei.

SECȚIUNEA II.

Plăsmuire de sigile ale Statului său ale altor autărități; de biletură de bancă, de efecte publice și altele.

(Art. 117 — 122).

A doua încriminare ce avemă a esamina acum este contrafacerea de sigile ale Statului, de bilete de bancă, de efecte publice și altele, aci ne apropiămă de falsificarea scrisorilor; ea diferă însă de acăstă materie sub măi multe puncte de vedere. Și măi întâiū trebuie să distingemă contrafacerea efectelor publice și contrafacerea de sigile și mărci: cea d'intăiū este pedepsită de art 117, cu munca silnică pe timpū mărginitū. Acăstă crimă se considera odinióră ca o adevărată crimă de les-maiestate, o usurpare a suveranităței.

Legea a întinsū acăstă pedépsă și la alte de aseminea atentate, la acela al monedei plăsmuite. În adevărū, osebitū de monedele metalice, există și unū altū felū de monedă care aparține numai timpurilor moderne; aceste suntă biletele de confiență, și hărtiile guvernului; acăstă specie monetară, care adaogă avuții fictive la bogățiile reale, care multiplică cu nemărginire miđlócele industriei, și ale comerciului, este o mare binefacere al instituțiunelor năstre moderne; ea are trebuință ca nimicū să nu vatăme încrederea ce avemă fie care în valoarea ei, și securitatea celor ce o posedă póte fi lesne destrusă; falsificătorul turbură acăstă securitate; întreprinderile lui criminale tindū nu numai a rădica o parte din

avutele tesaure ce elū a ochitū, ci chiar și a seca sorgintea lor. Tóte aceste considerațiuni justifică îndestulū rigórea legei contra crimelor de acéstă specie.

Timbrulū naționale este acelu ce pórtă armóriile Statulū și care suntu apuse în numele său; nu este însă totū-d'auna lesne d'a se deosebi de timbrul autorităței locale.

Jurisprudința diferitelor Staturi a decisū că timbrul ce administrațiunea contribuțiunilor indirecte imprimă pe cărțile de jocū, este un adevăratū timbru naționale, iar timbrul poștei cândū pórtă numai numele comunelor unde suntu stabilite birouri postale, nu are acestū caracterū.

Aseminea se penedă și acei care *cu sciința* se vor fi servitū cu hárții săū efecte ce ar purta timbruri mincinóse, saū cu mărci, orī timbruri falsificate saū alterate. *Sciința*, iată dară condițiunea esențială a art. 118, care este espresiunea principiulū de eternă justiție, că fără *intențiune*, crimă nu există.

Prin mărci destinate a fi puse în numele guvernulū, prevēdute de art. 120 asupra productelor saū mărfurilor, se înțelegū acele ce administrațiunile publice, precum sintū de exemplu, autoritățile vamale, contribuțiunile indirecte etc. apunū ca semne de verificare.

Din aceste dispozițiuni resultă, că, usurparea saū imitațiunea numelū saū a firmei sociale a unū fabricantū asupra unor obiecte ce nu sintū fabricate de dēnsulū, nu este coprinsă în terminii art. 120, ci constituie un delictū distinctū pasibilū de pedépsă corecțională.

SECȚIUNEA III.

Despre falsificarea de înscrisuri publici sau autentice de comerț sau de bancă,

(ART. 123—139).

După espunerea factelor preliminare relative la materia falsului, venim acum la falsul propriu zis, la falsificarea de înscrisuri.

Înscrisuri *publice* sînt acele ce emană de la o autoritate sau de la funcționari investiți cu un caracter public; astă-fel sînt: hotărîrile și sentințele tribunalelor și curților, actele ministrilor, a prefecților, a primarilor etc. actele statului civil. Tote aceste acte sînt *autentice*; Scripturile de comerț sau de bancă sînt acele ce au de obiect operațiuni comerciale, precum polițe, bilete la ordin între negocianți etc.

Falsificarea unui înscris este în genere, o alterațiune a adevărului, făcută într'un înscris, cu *intențiune* și *posibilitate* d'a cauza altuia un prejudiciu. D'aci rezultă că, trei condițiuni sînt necesare pentru esistența crimei: o alterare a adevărului, adică un fals material, intențiunea d'a cauza un prejudiciu, sau fraudă, în posibilitatea unui prejudiciu, unui efect nuisibil. Se examinăm aceste trei reguli fundamentale, ale materiei de față.

Se cere mai întăiu, o *alterațiune materială a adevărului*. Ce înțelegem prin acastă diceră? Aci înțelegem o alterațiune făcută într'un act 6re-care a clauselor, a enunțiațiunelor sau a factelor pe care acest act avea de obiect a admite și a constata. Trebuie să distingem însă simplele minciuni chiar și scrise, de dolul susceptibile d'a constitui o falsificare. Enunțierea min-

cinósă, chiar și cându ar ataca părțile esențiale ale actului, dacă nu alteră acestu act și nu-î imprimă nici un efect fraudulos, nu pôte forma basa unui fals criminal. Alterațiunea materială este corpul delictului a tuturor factelor cualificate de false; această alterațiune implică de sine o daună óre-care, cându are de obiectu înscrișuri care sîntu proba vre-unei obligațiuni sau vre-unui drept. Acéstă regulă va deveni mai clară prin óre-care exemple. — Un prevenitú alegă prin interogatorulú seú facte false; aceste facte, de și consemnate în procesul verbale, nu constitue un fals material, căci procesul verbale are de obiectu a constata răspunsurile prevenitului, iar nu și adevărul acestor răspunsuri; dreptulú apărării a prevenitului acopere chiar și minciunile ce ar întrebuița elú întru disculparea sa. — Una din părțile în litigiú enuncie alegațiuni false în petițiunea sa, cu scopú d'a rătăci justiția; aceste enunțiiări neadevărate nu se consideră ca o alterațiune mincinósă al adevărului, căci ele potú fi verificate iar actele de procedură n'aú de obiectu a constata adevărul aserțiunelor conținute în ele. Doué persóne se unescú întru a tainui adevărulú factelor într'un actú sub-semnatú de ele înseși, acestú faptú conține o simulațiune, iar nu o falsificare, chiar nici atuncí cându în urmă, actul simulatú s'ar întrebuița pentru a vătama pe altul. Intrebuițarea fraudulosă a actului nu-î pôte schimba natura. Cândú cineva, spre exemplu, s'ar concerta cu proprietarul unui lucru a efectua o vîndare, un schimbú, sau o locațiune fictivă al acestui lucru, elú s'evârșasce prin acéstă un actú care nu este seriosú, iar nu și un actú fals. Când însé o parte ar insera într'unú actú o clausă, o dispozițiune, o adițiune oare-care în nesciința celei alte părți

și cu o intențiune fraudulósă, acésta nu mai este o simulațiune, căci simulațiunea presupune concertarea tutor părților; acésta alterațiune este o adevărată falsificare. A doua condițiune a crimei de falsificare este intențiunea fraudulósă, scopul d'a vătămă pe altul. Este evidentă că dacă alterațiunea materială este lipsită de verice voință criminală, ea nu pôte deveni elementul unei crime. Așa spre exemplu, o petițiune s'a acoperit cu semnături false pe care un individū le-a pusă cu consimțimântul petiționarilor, afară de două semnături făcute în nesciința persónelor, însă fără intențiune d'a cauza cuiva vre unū prejudiciū; nici în acestū casū nu există crimă de falsificare.

Intențiunea d'a cauza un prejudiciū pôte esista chiar și atunci când autorul alterațiunei nu ar spera nici un profitū materiale, cândū, de exemplu, a lucratū într'un spiritū de resbunare saū de cupiditate; intențiunea d'a cauza un prejudiciū este independintă de mobilul ce a împinsū pe aginte și de ținta ce a voitū elū a ajunge; destul numai ca ea să fie constatată. În fine, acésta intențiune pôte esista, chiar și când agintele 'și propune d'a vătămă, nu averea altuia, ci onórea, reputațiunea saū vre unul din bunurile morale ce constituie viața socială.

A treia condițiune a crimei de falsificare este ca faptulū să fie prejudiciabile, să compromiță un dreptū ore-care. În adevărū, ce importă dacă alterațiunea este materialmente consomată cu o cugetare criminală, când în faptū ea este inofensivă? Ceea ce legea pedepsește, este lesiunea făcută unei a treia fețe. Celū ce slobóde asupra unū omū o pușcă pe care o credea încărcată și care era deșartă, saū celū ce administră o porțiune pe

care o credea otrăvitore, care însă nu are nici un efect nuisibile nu comite în realitate nici o crimă, căci cugetarea criminală nu este de ajunsă spre a constitui crima; se cere și un fapt material care să o facă pericolosă.

D'aci rezultă că verice alterațiune comisă într'un act care nu pôte fi basa vre unui drept, nici soriginea vre unei acțiuni, este apărută de incriminațiune.

Spre a vedea dar dacă există falsificare într'un act, trebuie să ne raportăm la momentul redacțiunei lui, căci elementele posterioare nu pot crea un fals care nu exista de mai 'nainte, nici să stergă în urmă falsul ce exista într'insul. Trebuie însă să distingem între actele lovite de un viciu radical și nule în principiu, și acele care, de și valide la momentul redacțiunei lor, nu sunt lovite de nulitate de cât prin omisiunea formelor cu care trebuie să fie investite. În ipotesa d'intăia nu există falsificare, fiind că înscrisul este lipsit de verice putere; în ipotesa a doua trebuie să distingem dacă nulitatea provine de la agentul său și este streină.

Cunoscem acum elementele constitutive ale crimei de falsificare, putem dar examina diferitele clase de fapte pe care legea le coprinde sub această incriminare.

Cea întâia din aceste clase coprinde falsificările în scrieri private; acesta se numește plăsmuire simplă, aceea ce nu agravă nici o circumstanță. Ea este prevădută de art. 127 în următoarea coprindere.

„Se va pedepsi cu maximum închisorei orice persoană va fi făcută vre o plăsmuire orice fel, la înscrisuri particulare, prin unul din modurile esprese prin

art. 125, precum și celălalt care cu *bună știință*, se va servi cu asemenea înscrisuri.

Ca să cunoștem dar modul după care poate fi comisă falsificarea în înscrisuri private, trebuie să recurgem la art. 125.

Pentru ca să existe contrafacere sau alterațiune de scrieri, este necesariu ca scripturile ce pot cauza altuia vreun prejudiciu, să fie imitate sau falsificate. Prin urmare, contrafacerea unui act nesubsemnat sau care n'ar fi scris de către prin o simplă cruce, n'ar intra în termeni legii. Așa, de exemplu, faptul că a ținut cineva pasivă și inertă mâna unei persoane pentru confecționarea unui act, n'ar putea constitui un fals dacă s'ar stabili că acea persoană avea voință d'a face acel act.

Există contrafacere sau alterațiune de semnături de câte ori se subscrie un act cu numele unei persoane căreia i se atribuie, în nesciința sa.

Plăsmuirea de convențiuni, dispozițiuni, obligațiuni sau liberațiuni, are loc sau prin presupunere de scrieri, sau prin presupunere de persoane.

Există supozițiune de scrieri când agentul fabrică, cu intențiune d'alui trece de adevărat, un act oarecare, de exemplu, când plăsmuesce un act fals de căsătorie destinat a sustrage un individ de la recrutație, când fabrică un diplomă falsă, un certificat mincinos de admisiune la un grad universitar. Este evident că actul presupus trebuie să fie complet, adică să potă fi întrebuițat, căci nici o dată nu trebuie să despărțim faptul materiale de prejudiciul ce poate cauza: posibilitatea prejudiciului, face faptul susceptibil de incriminațiune.

Esistă falsă prin supozițiune de persóne, cândă se presupune presința unei persóne într'ună actă, pentru a crea angajeamente, saă în contra acescei persóne, saă în contra unei a treia fețe.

Cândă ună individă se presintă sub numele ună ală treilea, înaintea ună ofieră publică, spre a face o declarațiune, a da ună consimțimētă, saă a lua un angajamentă pe care acelă ală treilea are singură cualitatea a esprima, esistă falsă, destulă numaă ca din acēstă supozițiune de persónă, să resulte ună actă obligatoriă și ună prejudiciă.

Falsificare în acte esistă și prin instrucțiune posterióră de convențiună, dispozițiună, obligațiună saă liberațiună, de câte oră prin intercalare de dispozițiună făcute în acte după a loră încheere, să alteră sensul lor primitivă. Veră ce modificare inserată într'un actă, prin adițiune, în nesciința unia din părți; și cu intențiune d'a-ă cauza ună prejudiciă, intră în dispozițiunile legei.

Celă după urmă modă de perpetuare a folosulă, este acela care are locă prin adițiune saă alterare de clause, de declarațiună, saă facte pe care aceste acte avēă de obiectă a priimi și a contesta. Trebuie să observăm aci, că declarațiunile false, usurpațiunile de cualități care nu aparțină nici cum la substanța actulă și pe care acestă actă nu are de obiectă a consacra, nu potă intra în acēstă incriminațiune. În adevără, daca actulă, considerată în conținerea ș'în scopulă lui, nu suferă nici o modificațiune din acēstă mențiune falsă, ea devine o enunțiere indiferentă: astă felă ară fi o falsă cualitate adăogată la adevăratulă nume ală unia din părți. Numaă cândă actulă este viciată în elementele sale, cândă falsa mențiune se raportă la ființa chiară, saă la facte

a căroro constatare este scopul speciale al existenței lui, atunci numai, alterațiunea ia un caracter criminal.

Falsificarea de scrieri prezintă trei circumstanțe agravante; când ea este comisă: 1. La scrieri de comerț sau de bancă; 2. De către fețe particulare în scrieri publice; 3. De către funcționari publici în actele ce sîntu ei însărcinați a redacta.

Codicele nostru penal a asemilat falsificările în scriere de comerț și acele de înscrisuri autentice și publice (Art. 125.)

Sicuranța și confiența sîntu bazele comerțului, și aceste acte prezintă în mai multe privinți o mare asemănare în importanța și în rezultatele lor cu actele publice: sicuranța circulațiunii lor care trebuie să fie repede, cere o protecțiune particulară din partea guvernului. Aceste motive, și facilitatea d'a se comite falsificări în efectele de comerț, au determinat gravitatea pedepsei pronunțată de art. 125.

Există falsificare în scrieri de comerț, când vre-o alterațiune este comisă într'o poliță sau altă act ce are de obiect verii o operațiune comercială, chiar și atunci când polița n'ar emana de la un comerciant sau n'ar avea de obiect o operațiune de comerț. Caracterul actului rezultă de la forma lui, neatârnat de obiectul se. Altă-fel este în privința biletului la ordine: acesta constituie un înscris comercial întră cîtă numai are a purta semnatura unui comerciant sau s'ar aplica la vre o obligațiune de comerț. Prin urmare, falsificarea semnăturii aplicate în josul unui bilet la ordin, formedă numai un fals în scriere privată, dacă această sub-scriere nu emană de la un comerciant și un constinte un act de comerț.

A doua circumstanță agravantă al falsului rezultă din caracterul public al înscrisului. Prin înscris public se înțelege veri ce act emanat de la un funcționar sau de la o autoritate, având un caracter public.

Când falsificarea în scrieri publice este comisă de simpli particulari sau de funcționari publici în serviciul funcțiilor lor, pedepsa, după art. 123, și 125, este munca silnică pe timp mărginit.

Art. 124 prevede o altă specie de falsificare, falsificarea *intelectuală*, care constă, nu în alterațiunea înscrisului, ci în alterarea chiar a substanței actului, a convențiilor sau a dispozițiilor ce trebuie să constate.

Pentru ce ore testul art. 124 conține cuvântul de *viclenie*, de vreme ce acest cuvânt nu se rostese nici în art. 123, nici în art. 125? Pentru ce acest element al fraudei se cere în ipotesa art. 124, și nu se cere la cele alte două articole?

Este evident că nici o falsificare nu poate fi incriminată, dacă nu coprinde un dol; acesta a făcutu-o legiuitorul pentru că în faptele ce fac obiectul art. 124, e mai lesne a se confunde simpla erore cu falsificarea, a se reputa crimă cea ce adese ori n'ar fi decât o neînțelegere sau o simplă culpă. Redactorele unui act poate să fi înțeles rău voința părților; un funcționar poate certifica ca îndeplinite niste forme care nu le a omis decât din neglijență și fără fraudă, și cu toate aceste în ambe cazuri, el nu este criminelu. Iată cum se esplică adițiunea cuvântului *viclenie* ce a părut legiuitorului necesară pentru a caracteriza mai în special faptele pe care legea voia a pena, se presupunem, de

esemplu, că un judecător a enunțat într'un mod fals, că un testament i s'a dictat de însuși testatoarele în prezența martorilor; această enunțare mincinoasă constituie ea oare o falsificare în sensul art. 124? Da, dacă a fost comisă cu intenție d'a cauza un prejudiciu, dacă oficerul public a depărtat cu viclenie pe martori în momentul confecționării testamentului; și nu, dacă procederea sa este esemptă de dol, dacă n'a denaturat voința testatorului, ci a exprimat-o cu fidelitate. Testamentul este lovit de nulitate, oficerul public este pasibil de o acțiune disciplinară și de daune interese, dar cum s'ar putea incrimina ca fals un act care nu conține nici un element de criminalitate, care este rezultatul unei imprudențe, departe însă de veri ce cugețare frauduloasă?

Un oficer public de natură *substanța* unui act când în locul termenilor esențiali, substituie expresiuni ce dau un alt sens, când scrie într'ensul vre o dispoziție diferită de cea stipulată între părți. El denatură *circumstanțele* când, fără stirea părților, modifică faptele ce au precesul său trebuie să urmeze convențiunii.

Am vorbit până aci de fabricarea actelor false sau de alterarea frauduloasă al acelor adevărate: să vorbim acum și despre o altă crimă distinctă, adică de întrebuițarea acestor acte plăsmuite sau falsificate.

Fabricarea sau falsificarea unui act nu pare la prima vedere a fi decât un act preparatoriu, o manoperă frauduloasă în scopul d'a se comite o înșelăciune; iar întrebuițarea unui act fals, punerea în acțiune al acestui act. Ambele faze al aceleiași acțiuni nu constituie în aparență decât unul și același fapt, o singură

și aceeași crimă. Cu toate acestea, legiuitorul, n'a admis confuziunea acestor două acte; a socotit de necesariu a se despărți ambele elemente alu aceleași crime și a se incrimina izolate unul de altul. Așa, de exemplu, fabricarea unei monede false, și întrebuintarea ei, formează două crime distincte și independente una de alta.

D'aci urmăde că plăsmuirea pôte fi incriminată chiar și cându actul plăsmuitu n'a servitu, iar întrebuintarea piesei false pôte fi pedepsită și atunci cându agentul este cu totul străinū la a ei fabricare. Acestă distincțiune este consacrată de art. 125, și 126.

După ce amū espusū regulele generale a le falsului, ne mai rămine a specifica excepțiunile ce ele întimpină în lege. Aceste excepțiuni sîntū fundate pe caracterul speciale al unor acte, al unor scrieri, pe prejudiciulū restrinsū ce pôte resulta din a lor alterațiune. Ele aū de obiectū falsificările comise la pasporturi, fuoi de drumū și certificate. Este cu neputință, in adevărū a se asimila contra facerea unū pasportū cu cea al unei polițe, sau fabricarea unū certificatū de bōlă cu a cea al unei obligațiuni ce creadē cineva in profitul seū propriū asupra unei a treia fețe. Condițiunile incriminării în tōte ipotezele sîntū aceleași, se cere o alterațiune materială a adevărului, făcută într'o intențiune culpabilă, și care să fie de natură a causa un prejudiciū. Inșă diferența pericolului sociale pune între aceste fapte diferse o distanță de care trebuie să țină seamă penalitatea.

Falsificarea comisă în pasporturi, este întâia excepțiune de care legea se ocupă.

Art. 129 aședă pe aceeași linie fabricarea unū pasportū falsū, falsificarea unū pasportū adevăratū și in-

trebuințarea unui pasport plăsmuit sau falsificat, pedepsind toate aceste fapte de o potrivă cu închisoare de la trei luni pînă la două ani. Singurul punct ce ni se prezintă aci spre examinare, este d'a se sti ce trebuie să înțelegem între materie de falsificarea unui pasport, prin intențiunea d'a cauza un prejudiciu.

Esre evidente că în genere nu pôte fi cestiune aci d'o intențiune și d'un prejudiciu care să se raporte la o a treia față. Pasporturile sînt un mijloc numai de supraveghere, d'a se constata identitatea călătorilor, într'unu interesu de siguranță publică. D'aci rezultă că prejudiciul ce pôte cauza un pasport falsu, este d'a încela surveghearea autorității administrative; care este însă intențiunea frauduloasă ce trebuie să producă această falsificare? Acea d'a cauza înșelăciunea, d'a rătăci surveghearea autorității, aceste sînt elementele necesare ale delictului.

Art. 130 și 131, se ocupă de falsificarea comisă la pasporturi prin supozițiuni de persoane. Pasporturile false fiindu liberate de funcționari publici, falsificarea comisă în aceste acte, este neapăratu un falsu în scriere publică și autentică; fiindu însă că această plăsmuire nu are aceleași consecinți, nici presupune acelașu gradu de perversitate în autorul ei, precum falsificarea celor alte acte publice și private, pedepsa e multu mai ușore, căci legea nu pronuncie la asemenea casu decâtu o închisoare de la trei luni pînă la două ani, însă funcționarul publicu care, cunoscëndu acea schimbare de nume, va fi datu pasportu pe nume închipuitu, se va pedepsi cu maximum închisoarei.

Pedepsa este aceeași pentru fabricarea pasportu-

rilor false, precum și pentru acelu ce cu bună știință se va servi de ele.

Legea nu face mențiune de falsele cualități săi profesioni ce ș'ar atribui cineva într'un pasportu; aceste usurpațiuni mincinoșe ne avându aceeași gravitate, nu potu constitui un delictu.

Art. 133 și următore, privescū la fabricarea și întrebuințare de foi de drumu și certificate false.

CAP. II.

Crime și delictे comise de funcționari publici în esercițiul funcțiunei lor.

SECȚIUNEA I.

Sustracțiuni comise de depositarii publici.

(ART. 140).

In acestu Cap. (voiū trata despre crimele și delictеle comise de funcționarii publici în esercițiulū funcțiunelor lor: acēsta este o clasă specială de infracțiuni cărora cualitatea agentulni și datorii particulare ce elū înfringe, le imprimă un caracteru cu totul distinctu. Aci este specialmente cestiune de abuserile funcțiunei lor, de crime și delictе ce sîntu comise în numele ei și sub vālulū autorităței sale.

Codicele a coprinsu în acēstă, secțiune două specie de sustracțiuni: acele ce s'ar comite de comptabiliū publici și acele ale funcționarilor și oficerilor publici. Cele d'intăiū sîntu preveđute de art. 140 cele alte de art. 141 sec. II.

Art. 140 se aplică la toți comptabiliū publici care sîntu depositari, în virtutea funcțiunelor lor, de banī

publică, efecte, sau valoare óre-care. D'ací rezultă că în-criminarea este ataşată, nu la cualitatea de funcţionar, ci la cualitatea de depositar, în virtutea unui titlu óre-care. Faptul materiale constitutiv al crimei, este aci deturnarea sau punerea la o parte a banilor incredin-ţai; abuzul de încredere agravat prin cualitatea de a-gent. Trebuie însă să existe, nu o simplă apucare mo-mentaneă a banilor depozitaţi, ci o deturnare frauduloasă a acestor bani cu o intenţiune de apropiare sau dila-pidare. Dacă lucrurile deturnate sau subtrase, vor fi de o valóre peste trei mii lei, culpabilul să va pedepsi cu reclusiunea, iar de vor fi mai jos de trei mii lei, pedépsa va fi închisórea de la un an pînă la doui.

SECŢIUNEA II.

Pentru nedrepte luări sevârşite de funcţionari publici.

(ART. 141).
In acestu art. 141 legea a enunţiatu cu chiri-tate elementele crimei de concusiune. După testul ace-s-tui articolu, se póte defini concusiunea, veri ce percep-ţiune ilegală efectuată cu cunostinţa de ilegalitate ei de către oficerii sau prepuşii la o precepţiune publică. Elementele crimei sunt: abuzul de autoritate, ilegalita-tea precepţiunii şi cunostinţa acestei ilegalităţi de că-tre agenţi. Unde nu este abuzu de autoritate, nu póte fi nici concusiune: acéstă crimă există, dice testul art. 141; „Cându funcţionarii publici vor fi ordonatú să se percépă, vor fi cerutú, sau vor fi priimitú ceia ce nu a-vea dreptú a lua, sau mai multú decâtú ceia ce să cu-vinea să ia ca drepturi de taxe, contribuţiuni, bani, sau venituri sau ca simbrie, orí apuntamente, etc.“

Puterea este dreptul d'a percepe tacsă sau venitul; abuzul dreptului este estențiuina percepțiunei peste limitele legale. D'aci rezultă că întâiul elementul al crimei este cualitatea ce dă puterea d'a percepe; al doilea elementul este chiar ilegalitatea percepțiunei, această ilegalitate există: 1. cându ea nu este autorizată de lege sau de regulamente; 2. cându tacsă, de și legale, nu este datorită de persóna de la care se cere; 3. Cându suma cerută trece peste cea datorită în realitate.

În fine, al treilea elementul este cunostința ce trebuie să aibă agentul despre ilegalitatea actului său. Dacă percepțiunea ilicită este rezultatul său unei erori, sau unei greșite interpretațiuni, este evidente că nu există crimă de concusine.

SECȚIUNEA III.

Despre infracțiunile privitoare la amestecarea funcționarilor publici în afaceri sau comerțuri necompatibile cu a lor cualitate.

(ART. 142 și 143).

Acești articoli prevădă amestecarea funcționarilor în afaceri sau întreprinderi ce sînt ei însărcinați să privegheze, ori în speculațiuni asupra grânelor sau băuturilor. Să consideră că există abuzul de putere chiar prin însuși faptul acescei amestecări, ori care ar fi rezultatul lui.

Un funcționar devine culpabilul când ia parte directă la adjudicațiuni, întreprinderi sau regii a căroră administrare sau priveghere îi este încredințată. Și în adevărul, ce ar deveni această priveghere, cându s'ar afla ea în contactul cu interesul personal al priveghetoru-

lui? Cum, fără a fi blesata onórea și morala, s'ar putea concilia înduointul rolü al omului privatü ș'al omului publicü?

Din testulü art. 142 resultă că delictul residă întregü în faptulü funcționarului că a luatü o parte, un interesü óre-care la întreprinderi cu a cărora preveghere elü era însărcinatü, saü în afaceri care era elü însărcinatü, a ordonanța orí a liquida. Interesul ce ar lua aci constitue abusus de putere, abusus încrederei publice. Prin chiar acestü faptü, funcționarul rădică statului supravegherea ce esercită, și trădă confiența sa, în interesul seü privatü. Singurul faptü al participărei isolatü de veri-ce cugetare fraudulósă, este o violațiune pericolósă a datoriei funcționarului care conduce saü la monopolü saü la injustiție.

Art. 143 prevede o a doua ipotesă alü aceluiași faptü. In acestü art. precumü și în acelü precedentül legea n'a voitü a pedepsi abususul de funcțiune, profitu, ilicitü ce funcționarulü arü putea trage din comerciulü grăului și băaturilor, ci singura amestecare în acestü comerciü, singurul faptü al participărei, pentru că acest faptü este contrariü independinței comerciului și a funcțiunei chiar. Acestü articolü nu tinde a lovi o crimă în tótă accepciunea cuvéntului, ci a pedepsi cu o amendă un faptü vătămătorü și periculosü societăței. — Este de observatü 1. că delictul ce penedă art. 143, este justiciabile de tribunalele corecționale, iar nu de acele militare, chiar și cândü ar fi comisü de comandanți militari, ne fiindü elü un delictü militarü; 2. Că acestü delictü ne fiindü comisü de funcționariü de care vorbesce art. 143, în esercițiulü funcțiunelor lor, ei potü fi urmăriți fără autorisațiune prealabilă a Consiliului de Stat.

SECȚIUNEA IV.

Despre mituirea funcționarilor publici.

(ART. 144—146).

Funcționarul care trafică de actele funcțiunei sale, care face să se abțină d'a face atare său atare din aceste acte într'un interesu ilicitu și pentru bani, se face culpabile de mituire.

Cându cupiditatea domină inima unui funcționar, ea isgonese echitatea și datorია ; infamia devine partagiulū celui ce a profanatu odată nobilul seū caracteru și a înădușitu vocea conscienței sale.

Din art. 144 rezultă că, pentru ca să fie mituire, trebuie 1. Ca agentulū să aibă cualitatea de funcționarū; 2. Ca promisiunile său presenturile să fi fostū priimite; 3. Ca obiectulū acestor promisiuni său daruri să fi avutū de țintă un actū relativū la funcțiune, său d'a se abțină de la acestū actū.

Necesitatea celui întâiu din aceste trei elemente este evidentă, căci *mituirea* este o crimă specială care nu pôte fi comisă de câtū de către funcționarii administrativi său judecătorești, de agenții seī însărcinați ai unei administrațiunii publice.

Cualitatea agentulū fiind recunoscută, punctul ce urmēdă a să constata în veri ce acusațiune de acēstă natură, este dacă a urmatū adesiune dată de agentū propunerei coruptorului ; acēstă adesiune constituie faptulū materiale al crimei ; aci residă criminalitatea convențiunei, prin urmare este necesariū ca ea să aibă de obiect perpetrarea său abstențiunea vre unui actū al funcțiunei sale. Traficul ilicitu constă în raportul actulū cu darurile său promisiunile, funcționarul vinde puterea de

care dispune autoritatea ce esercită. Puțină importă ca actul ce face obiectul convențiunei să fie just și legitim sau injust și ilegal; e de ajuns ca funcționarul să fi cedat corupțiunei în loc să se fi supus datoriei sale, percepând un profit ilicit și să fi pus un preciu ca condițiune al acțiunei sale.

O circumstanță agravantă a crimei de mituire este, când ea are de obiect un fact ce atrage dupe sine o pedepsă criminală.

După ce am vorbit de agentul principale al crimei, de funcționarul administrativ sau judecătoresc care să lasă a se corupe, venim acum și la agentul corupțiunei, la mituitor. Acesta este obiectul art. 146. Acest articol prevede două ipoteze; dacă tentativa de corupțiune a fost urmată de un efect oarecare, sau dacă n'a fost urmată de nici un efect. În cazul din urmă, ea nu constituie decât un simplu delict.

SECȚIUNEA V.

Abus de putere.

§ I.

Abus de putere în contra particularilor.

(ART. 147—157.)

Codicele împarte abuzurile de autoritate în două clase: *în contra particularilor, și în contra lucrului public.* Abuzurile de autoritate în contra particularilor sînt 1. Violațiunea de domiciliu; 2. Denegarea de dreptate; 3. Violențele ilegale către persoane; 4. Supresiuni sau deschideri de scrisori încredințate poștei. — Abuzurile de autoritate în contra lucrului public, sînt or-

dinele saŃ requisitiunele ce tindŃ la Ńntrebuiatarea pute-rei publice, pentru a Ńmpedica esecutarea unei legi, saŃ perceperea unei contribuŃiuni, saŃ efectul unui ordinŃ emanatŃ de la o autoritate legitimă.

CelŃ ŃntăiŃ din abuserile de autoritate Ńn contra particularilorŃ, este violaŃiunea de domiciliŃ. Inviolabili-tatea domiciliului cetăŃenilorŃ este unŃ principiu gene-rale alŃ dreptului nostru publicŃ. Art. 151 consacraŃ a-cestŃ principiu Ńn termeniŃ ceŃ mai formalŃ. DomiciliulŃ veriŃ căria persŃne este unŃ asilŃ, inviolabile. Ńn timp de nŃpte, nimeni nu are dreptulŃ a se introduce acolo, de cătŃ la casă de incendiŃ, de inondaŃiune saŃ de re-clamaŃie făcută din ŃntrulŃ casei. Ńn timpŃ de zi, pŃte cineva intra pentru unŃ obiectŃ speciale determinatŃ de lege saŃ de unŃ ordinŃ emanatŃ de la o autoritate pu-blică. Fie-care din restricŃiunile aduse la acestŃ prin-cipiu ca o esecpŃiune, trebuie să-și afle justificarea Ńntr'o lege, și nu pŃte fi aplicată de cătŃ Ńn cerculŃ ce-i este prescrisŃ, căci Ńn afară de casurile prevădute de lege, introducerea Ńn domiciliulŃ unui cetăŃeanŃ, constituie de-lictŃ de violare alŃ domiciliului.

Care suntŃ Ńnsă formalităŃile prescrite de lege Ńn-tru acesta? Legea a stabilitŃ formalităŃi care trebuie să Ńnsușească introducerea funcŃionarilorŃ saŃ a agenŃilor autorităŃei Ńn domiciliulŃ cuiva. Ńn casurile la care ea este permisă: prezența și concursulŃ unor funcŃionari suntŃ Ńn genere garanŃii alŃ legalităŃei visitei. Omiterea aces-torŃ formalităŃi, dă Ńre Ńntroducerei caracterulŃ unui de-lictŃ? Ne Ńnduim, căci legea nu incrimină introduce-rea Ńn domiciliulŃ unui cetăŃeanŃ de cătŃ atunci, când ea are locŃ *Ńn contra voinŃei acestuia*; Ńn acestŃ casŃ dar numai, omisiunea formelorŃ este constitutivă de-

lictului. Legea nu pedepsește singura omisiune a formelor, ea nu lovesce de câtă actulă vexatoriă, abusul violenței, ală puterei, arbitrarulă ce sfarăă o resistință legală.

Legea și justiția trebuie să veghețe necontentită asupra cetățenulă. Este de observată aci că elementele de incriminare nu suntu aceleși în ambele casuri; simpla introducere a agentulă autorității, afară de casurile prevădute de lege, ș'în contra voinței cetățenulă, ajunge pentru a constitui ună delictă, de ôre-ce, cândă prevenitulă este ună simplu particulară, trebuie ca elă să se fi introdusă prin amerințări și miqlóce silnice.

Ală duoilea abusulă de autoritate este denegarea de dreptate, coprinse în art. 152.

Trebuie să distingemă aci denegarea de dreptate care costitue ună delictă și acea ce nu dă locă de câtă la anularea hotărârei prin care judecătorulă refusă d'a statua. Legea nu pedepsește erórea saă ignoranța, ci refusulă, adică violațiunea datoriei funcționarulă; nu pedepsește chiară nici refusulă, ci persistința în denegarea acestei decisiuni după ună advertimentă prealabile; d'aci urmédă că acéstă dispozițiune a legelă penale este rare ori aplicată. Ea are mai cu sémă de obiectă a servi de friu ușurinței și inesactității funcționariloră publici, de câtă a lovi în realitate abaterile loră. Acéstă este mai multă o regulă de câtă o penalitate.

Ală treilea abusulă de autoritate este esercițiulă violințiloră fără motivă legitimă. Să presupunemă, de exemplu, că urmédă a se opera o arestare la care să opune ôre-care resistință, a se esecuta o hotărâre care vatămă o populațiune, a să înprăscia ună atrupămémentă tumultuosă. În tóte aceste ipotese, agenței autorității publice

care n'aŭ trecutŭ peste limitele puterei ce era indispensabilă spre a asigura esecutarea ordinilorŭ cu care erau însărcinați, aŭ lucratŭ cu unŭ motivŭ legitimŭ, și violențele ce aŭ fostŭ siliți să esercite în această măsură, nu constitue nici crimă nici delictŭ. Ei n'aŭ făcutŭ de cât să dea forța necesarie la esecutarea măsurilorŭ ordonate în numele legei și în interesulŭ ordinei generale. Această dispozițiune se aplică la totŭ felulŭ de violențe, trebuie însă ca aceste violențe să fie comise în esercițiulŭ funcțiunelorŭ și spre esecutarea datoriilorŭ ce derivă din ele.

Alŭ patrulea abusu de autoritate prevădŭtŭ de art. 156, este supresiunea saŭ deschiderea de scrisori încredințate la poștă, făcută saŭ înlesnită de vre unŭ funcționarŭ saŭ agentŭ alŭ guvernului, ori alŭ administrațiunei poștelorŭ. Pedepsa pronunțată este amenda de la 50 pînă la 500 lei. Culpabilulŭ se va declara și incapabilŭ d'a ocupa funcțiune publică de la unŭ anŭ pînă la două anŭ.

Acestŭ articolŭ nu se aplică de câtŭ la violațiunile comise cu sciință și intențiune fraudulosă de agențiŭ administrațiunei: acele ce s'arŭ comite de simpli particulari, nu constitue nici unŭ delictŭ.

§ II.

Abusu de autoritate în contra lucrului publicŭ.

(ART. 158—160.)

Sub titlu de abusu în contra lucrului publicŭ, codicele a aședatŭ o specie de revoltă a funcționarilorŭ în contra ordinelorŭ guvernului.

Nu voiŭ insista în esplicarea acestor articoli a căroră aplicațiune mi se pare ilusorie. Este puçinŭ pro-

tabilă că un funcționar pe care guvernul îl poate revoca ori când va voi, să ceară sau să ordone întrebuițarea puterii publice în contra execuțiunii legilor sau în contra percepțiunii unor contribuțiuni legale. Cu toate aceste, legea face o distincțiune între rechisițiunea isbită și cea ce n'ar produce nici un efect.

Dacă în urmarea unor ceriri sau ordine emanate de la funcționarii superiori, s'ar comite vre-un omor sau alte crime pedepsite cu pedepse mai mari, asemenea fapte s'ar imputa acestor funcționari ca autori indirecti ai acestor crime, (art. 160).

SECȚIUNEA VI.

Despre ore-care delictive privitoare la ținerea actelor statului civile.

(ART. 161 și 162).

Aceste două articole au de obiectul a aduce o sancțiune la ore-care regule ale codicelui civile relative la ținerea actelor statului civile. Ele se pot înțelege de sine, fără vre o comentare.

SECȚIUNEA VII.

Esercitiul autorității publice anticipate sau prelungite în contra legii.

(Art. 163—165).

Am foarte puține de spus și asupra acestor articole, care prevăd infracțiunea funcționarilor ce ar intra în lucrarea funcțiunii lor mai înainte d'a depune jurământul cerut, sau care fiind suspensi sau destituiți, nu ar înceta din lucrarea lor. Acescia ar comite, mai cu

sémă, în casul din urmă, un adevărat atentat în contra autorității suverane.

Art. 165. Conține o regulă generală de penalitate. Legiuitorul a prevădută cazul cându funcționarul public ar participa înșii la delictele a căroră priveghere sau înfrânare este pusă asupra-le; elu atribue acestei participări o agravațiune de criminalitate. Dacă faptul comisă ar fi un delictă, funcționarul să va supune la maximum pedepsei hotărîtă de lege pentru acelă delictă; iar de va fi o crimă, să va osândi la maximum pedepsei dictate de lege pentru acea crimă.

Ș'in adevărū, legiuitorul consideră cu dreptū cuvântū mai culpabilū pe acelū ce, însărcinatū fiindū de lege a reprima crimele și delictele, ar cuteđa ale comite elū însuși. Este prea evidentū că criminalitatea funcționarulū care se asocie cu crimele și delictele pe care chiar funcțiunile sale îi impunū datoria d'a preveni ș'a le reprima, nu este acciași cu criminalitatea veră-căruia altū agentū; elū își asume asupra-și, nu numai responsabilitatea unei crime comune, ci trădă încă și misiunea de priveghere ce-î era încredințată; elū se servă de autoritatea sa spre a favorisa acte ce este chematū a împedeca, pentru a protege pe făcătorii de rele, și a se asocia la perpetrarea crimelor lor. Cu dreptū cuvântū dar, acéstă criminalitate mai gravă s'a judecatū de cuviință a fi posibilă de o agravațiune, de pedepsă. Inșă, din chiar acéstă causă de agravațiune rezultă că ea nu trebuie să fie aplicată decâtū la crimele și delictele pe care agentulū era însărcinatū a priveghea. Legământulū funcțiunei cu delictulū, constitue mai cu sémă criminalitatea esecțională prevădută de lege. Spre esemplu, comisariul de poliție care, in afară de funcțiunile sale,

ar comite unŭ furtŭ, este posibilŭ de agravațiunea penală prescrișă de art. 165. Trebuie însă să observămŭ aci că legea nu esamină dacă crima s'a comisŭ de funcționarul publicŭ, în esercițiulŭ funcțiunelor sale sau în afară de acestŭ esercițiŭ, ci numai dacă era sau nu însărcinatŭ alŭ preveghea sau a'lŭ reprima.

CAP. III.

Despre turburările aduse ordinei publice de către fețele bisericesci.

(Art. 166—169).

Preoții de orî-ce cultŭ, de și nu se prenumără între funcționarii publici, însă, fiindŭ că esistența și conduita lor nu suntŭ cu totul streine păcei publice, legea penală a trebuitŭ să specifice casurile în care ei ar putea turbura liniscea socială în esercițiulŭ ministerului lor. Aceste casuri suntŭ în numărŭ de patru.

Codicele penale să ocupă mai întâiŭ în art. 166 de contravențiunea proprie a compromite starea civilă a persónelor. „Preoții, ȃice acestŭ articolŭ, care ar celebra o cununie mai 'nainte de îndeplinirea actelor și a formelor cerute de legea civilă, se va pedepsi pentru prima óră cu amendă de la *una sută* până la *una mie* lei; iar în casŭ de recidivă, să va pedepsi cu închisórea. Aseminea preoți compromitŭ statulŭ civile a ómenilor simpli, cu atátŭ mai dispuși a confunde benedictiunea nupțială cu actulŭ constitutivŭ alŭ cásătoriei.

Art. 167, 168 și 169, pedepsescŭ criticele, censurele sau provocațiunile dirígete contra autorității publice în vre-un discursŭ pastorele pronunțatŭ în publicŭ, înlocuindŭ prin predicatiuni sedițioase limbajulŭ sacru alŭ

moralei și ală virtuței, Represiunea acestor delictes era o datorie pentru legislature.

Pedépsa este și mai gravă cândă asemenea provocățiunii să comitū de către fețe bisericescī nu numai prin simple parole, ci sub formă de instrucțiuni pastore, avēndū de obiectū nesupunerea la legi și de țintă a rădica saū a arma o parte dintre cetățenī în contra altora, într'un cuvēntū a se transforma în seditiune.

CAP. IV.

Resistința, nesupunere și alte necuviinți în contra autorității publice.

SECȚIUNEA I.

Rebeliuni.

(Art. 170 — 179).

Autoritățile legalminte constituate, agenței guvernului, trebuie să fie investiți cu respectulū celor alți cetățenī. Eī vorbescū și lucrēdă în numele suveranului care le-a delegatū parte din autoritatea sa, saū mai bine a ȃice din esercițiulū putereī sale; eī trebuie dar să participe de respectul și ascultarea ce i să datoresce. Nesupunerea la lege este una din crimele care atacă mai tare pacea publică; dar acéstă nesupunere, acéstă neascultare devine mai criminală, cândū ea este activă, când se transformă în resistință. Acéstă resistință esistă de câte orī agenții autorității, suntū oprīți d'a esecuta mandamentele eī, prin forță și violență.

Decī, ca să esiste crimă saū delictū de rebeliune, să cerū douē elemente; resistința și violență.

Infracțiunile dirigēte specialminte contra autorității publice, contra agenților eī, contra regulelor de

ordine și de supraveghere prescrise de dânsa, sînt de mai multe categorii; 1-iu Delictele de rebeliune; 2-lea ultragiul și violența în contra depositarilor autorității publice; 3-lea refuzul de serviciu legalmente datorit; 4-lea scăparea arestanților, și ascunderea criminalilor; 5-lea spargerea sigilelor și luarea actelor saū a lucrurilor aflate în depozite publice; 6-lea degradarea monumentelor publice; 7-lea usurpare de titluri saū funcțiuni publice; împedicări la liberul exercițiu al unei religii; 9-lea asocierea făcătorilor de rele, și 10-lea vagabondagiul.

Vom ū vorbi mai întăiu despre rebeliune care face obiectul art. 170—179.

Am avut deja ocaziune a examina o specie de rebeliune, aceia ce atacă puterile constituționale și pe care art. 66 și următore o cualifică de atentat în contra securității Statulū.

Aci e vorba de o rebeliune secundarie ce atacă, nu însuși guvernul, ci acte isolate ale autorității publice și care tinde a paralisa acțiunea lui prin o resistință locală.

După testul art. 170, trebuie să existe *atac* saū *resistință cu violență, prin fapt*, în *contra vre-unu* funcționarū administrativū saū judecătorescū; trebuie ca acestū atac saū resistință să fie comise în momentul cāndū funcționarii se află în *lucrarea esecutiunei legilor*, saū a *ordinilor* autorității publice. Aceste sînt elementele delictulū în cestiune; d'aci rezultă: 1 că ultragiul, injuriile și chiar amerințările nu sînt acte de rebeliune; să cerū violențe materiale din partea agentulū; 2 că aceste violențe constitue un elementū al delictulū întru cātū numai ele să exercită asupra persōnei chiar a func-

ționarilor însărcinați cu executarea legilor și a ordonanțelor autorității; 3 că atacul sau rezistența, să se manifeste chiar în momentul acestei executări. Jurisprudența a stabilit în principiu că ilegalitatea unui act nu poate nici într'un cas autoriza un cetățean să se opună cu violență prin fapt; căci particularii nu sînt judecători ai actelor emenate de la autoritatea publică; ei datoresc o supunere provisorie la aceste acte, chiar și atunci când li s'ar părea neregulate și ilegale; e de ajuns numai ca agenții puterii publice să se înfățișeze cu caracterul ce le este conferat de lege și în exercițiul funcțiunelor ce li s'au delegat, pentru ca orîce violență și rezistență să fie interzise în contra lor; presupțiunea legală este că ei lucrăde conformu legii. Dacă ei facu din autoritatea lor o întrebuintare ilegală, ei sînt responsabili, însă această responsabilitate, nu dispense pe cetățeni de supunerea ce li se datorește nici îi autorisă, în nici un cas, a reziste cu violențe la nisce măsuri care, pînă la probă contrarie, se presupun totu d'auna a fi emenate de la o autoritate legală și competentă. Legea a limitat acțiunea funcționarilor; ea încetăde d'a-i protege îndată ce ar depăși ei limita puterii lor, și s'ar deda la acte arbitrare. Agentul încetăde d'a fi reprezentantul autorității din momentul ce elu violă preceptele legii, căci autoritatea sub un guvern constituțional este legea și dreptul. Ordinea publică fiindu fondată pe lege, iar nu pe arbitrariu, ea nu este nici cum interesată a susține abuzurile agenților guvernului. Principiul general este dar supunerea la ordinele puterii publice, la actele agenților forței publice. Orîce rezistență, orîce violență *prin fapt* s'ar opune contra acțiunii acestor agenți, constituie un delict;

ele nu perdū acestū caracterū de câtū atuncea cândū s'ar proba vre-o causă de scusă saū de justificațiune. S'a stabilitū dar ca un principiū, că presumpțiunea de legalitate este în favórea agenților autorității. Prin urmare, de câte orī oficerul publicū lucrédē în esercițiul funcțiunelor sale, de câte orī elū pórtă un titlu esecutoriū, iregularitatea ce s'ar ivi saū în operațiunile sale, saū asupra însuși titlului, nu póte constitui o scusă pentru justificarea unei resistinți active. Cândū însă agentulū se face culpabilū de un excesū de putere, de o violare flagrantă al unui dreptū, atuncea presumpțiunea legalității încetédē d'a acoperi actele funcționarului publicū. Astū-felū ar fi de exemplu casul cândū agentulū forței publice ar voi, afară de casul de flagrantū delictū și fără mandatū, a efectua o arestațiune; cândū s'ar încerca a opera o esecutare, fără a justifica o hotărîre care o ordonă; a se întroduce nóptea, afară de casurile prevédute de lege, în domiciliulū unui cetățeanū pentru a procede la o perquisițiune. La asemenea casuri, agentul numai póte fi protegeatū de funcțiunea sa, căci elū atuncea lucrédē în afară de datoriile sale. Presumpțiunea nu-lū mai apără, căci ilegalitatea este flagrantă și acéstă ilegalitate ia caracterele unui delictū. Din acelu momentū resistința particularului la acțiunea funcționarului nu este decâtū o opunere a forței în contra forței, un actū de legitimă apărare, căci actul ce comite agentulū în afară de atribuțiunile sale, nefiindū esecutarea unei legi saū unui ordinū al autorității publice, nu mai este decâtū un actū al forței materiale.

Rebeliunea ia caracterulū unui delictū saū unei crime, după circumstanțele ce o înconjóră. Ea nu constituie de câtū un simplu delictū: 1. Când este comisă

în numărū de mai multū de trei individe pînă la două-șeci inclusivū, însă fără arme: pedépsa la așa casū, este închisórea de la trei luni pînă la doi ani; iar de vor fi fostū armați, pedépsa va fi minimum reclusiunei.

Cândū rebeliunea s'a urmatū de una saū de două persóne armate, pedépsa este închisórea de la trei luni pînă la doi ani; iar daca s'a urmatū fără arme, pedépsa va fi închisóre de șese șile pînă la șese luni (art. 172 și 173).

Rebeliunea constitue din contră o crimă: 1. Dacă s'a comisū de mai multū de două-șeci persóne armate; la așa casū culpabili sîntū pedepsiți cu reclusiunea, iar de nu vor fi fostū armați, cu închisórea de la trei luni pînă la doi ani.

Veri ce adunare de persóne pentru comiterea unei crime saū unui delictū, se socotesce o adunare înarmată, când mai multū de trei din acele persóne vor purta arme de față; așa șice art. 175. — Pentru ce óre acéstă presumpțiune? Fiindū că, cândū mai multū de trei persóne pórtă arme aparente, se póte presupune că ceilalți indiviși care se întrunescū cu aceste persóne și se asocie la actele lor, aprobă întrebuintșarea ce s'ar putea face de aceste arme și violințele ce ar putea fi rezultatul lor. Cândū însă armele sîntū ascunse, purtătorii acestora sunt singuri responsabili de a lor posesiune.

Dispozițiunile articolilor următorī nu cer nici o observațiune fiindū lesne de înțeleș. Voiū adăoga numai o observațiune în privința art. 178, acestū articolū conține o aplicațiune a dreptului comune. Din acestū testū rezultă că fie care din crimele saū delictele comise în afară de violințele constitutive ale rebeliunei, și păstréda pedépsa ce-ī este proprie, și că daca pedépsa acésta este

mai mare de câtă aceia a rebeliunii, ea trebuie după terminii regulei generale stabilite de procedura criminală, să fie singură aplicată.

Nu trebuie să confundăm aci adunările care facă obiectul articolelor cuprinși în această secțiune, cu atrupările care sînt obiectul art. 90 alu acestei codice. Adunările de care ne ocupăm aicea sînt penabile întru câtă ele ar resista cu violențe prin faptă în contra funcționarilor autorității publice, de ore ce atrupările prevădute de art. 90. Sînt penabile chiar prin faptul formării și esistenței lor. În cazul d'întăiu, violențele constituie delictul; în celă d'ală duoilea casă chiar rezistența cetelor, câtă ar fi ea de inofensivă, după somațiune ce-i prescrie d'a se răsipi. Adunările pe calea publică, chiar și cândă nu sînt armate, turbură și amerință liniscea publică. Cândă sînt înarmate, ele înfăciședă o forță brutală care se manifestă la lumină și se pune în ostilitate flagrantă cu puterea socială. Aceste nu mai sînt acte de opozițiune locală, ci acte preparatorie al unu atentatū politicū cu dreptū cuvîntū excită sollicitudinea legistatoretulū și motivă măsurī particulare.

SECTIUNEA II.

Ultragiulū și violențe în contra forței publice, în contra autorității publice și depositarilor lor.

(ART. 180—189).

Codicele penale prevede aci ultragiulū și violențele ce s'ar dirige nu numai în contra actelor autorității, ci în contra însesī funcționarilor în esercițiul funcțiunelor lor; în așa casă nu se atacă numai un particularū, ci chiar ordinea publică.

Să examinăm mai întâi ce este un ultragiū prin cuvinte? Acēsta este în genere, verī ce invective sau scriere injurătoare. Legea incrimină mai cu sēmă în art. 181, ultragiulū care tinde a inculpa onórea și delicateța magistratului, voindū a protege considerațiunea și autoritatea sa morală.

Ultragiul este comisū în esercițiulū funcțiunelor, sau cu ocasiunea acestui esercițiū, cândū în momentul perpetrării, funcționarul procede la vre unū actū al funcțiunelor sale, destul numai să procedă în virtutea titlulū cu care este rēvestitū, în virtutea autoritaței ce esercită. Nu este necesariū ca ultragiulū să fie publicū: legea nu cere acēstă condițiune; demnitatea personală a magistratului ar fi compromisă prin un ultragiū privatū ca și prin un ultragiū publicū.

Alineatul din urmă al art. 181, prevede o circumstanță agravantă.

Daca ultragiulū se va fi urmatū în sala ședințelor unei Curți sau tribunale, osinda va fi închisórea de la două luni pînă la un anū.

Fiindū că la așa casū insulta, pe lîngă că inculpă onórea și delicateța magistratului, aduce și o lovire la maiestatea audienței și la onórea magistrature în genere, corpulū întregū al tribunalului sau al curței.

După ultragiulū prin cuvinte, vine ultragiulū prin gesturī și amerințări prevēdute de art. 182. Este cam anevoe a se defini ultragiulū prin gesturī sau amerințări; judecătorului de faptū aparține a aprecia actele care au acestū caracterū. Pedépsa este de la șese șille pînă la trei luni; earū de se va fi urmatū în sala ședințelor, la închisórea de o lună pînă la șese luni.

Art. 184 prevede casulū cândū cine-va ar lovi

chiară fără armă și fără a resulta rănire; pe ori ce funcționară administrativă sau judecătorească în exercițiul funcțiunei sale, sau cu ocasiunea acestui exercițiu. La așa casă, agentul se va pedepsi cu închisore de la un ană pînă la două ană: iară dacă lovirea va fi urmat în sala ședințeloră unei curți sau tribunale, culpabilul se va mai osîndi și cu interdicțiunea pe timpă mărginită.

Dacă atacurile exercitate în contra funcționarilor arătați în art. 184 și 185 au ocasionată vărsare de sînge, răniri sau bolire, pedepsa va fi reclusiunea, iară dacă din acestea ară urma mórte în termină de 40 zile, culpabilul se va pedepsi cu munca silnică pe timpă mărginită. (Art. 186). Trebuie însă să fie bine constatată că mórtea a fostă rezultatulă necesariulă violențeloră exercitate.

Dacă violințele au fostă comise cu *precugetare* d'ă omori, faptulă ia o criminalitate mai gravă: art. 188 edictă penalitatea muncel silnice pe tótă viața.

Să nu perdemă din vedere că în materia coprină în dispozițiunile acestei secțiuni, calitatea persónel ultrageate sau lovite este unulă din elementele esențiale ale incriminării: pentru că acéstă persónă, este un magistrată ală ordinei judiciare sau administrative, sau alt agentă ală autorității publice, pedepsa se rădică mai presusă de gradulă unde ară fi rămasă, dacă victima n'ar fi fostă de câtă ună simplă particulară; agravațiunea specială a penaliței care face obiectulă acestei materii, este fundată asupra acestei calități și pentru că faptulă este comisă în exercițiulă funcțiuneloră sau cu ocasiunea acestui exercițiu ală funcționarului ultrageat sau lovit.

SECȚIUNEA III.

Refusă de serviciu datorită legalminte.

(ART. 190 — 192.)

Sub rubrica presentă, codicele penale a aședatū două casurī de nesupunere: comandantulū, precum și orī ce funcționarū avēndū forță publică în mână care după legala cerere ce i s'arū adresa de către autoritatea civilă, va refusa concursulū seū, și jurații saū marturiī în materie penală cari, citați după forme, arū alega scuse neadevărate.

Autoritățile civile care aū dreptulū a cere asistinta depositarilorū forței publice, sīntū prefectiī, și sub prefectiī, primariī și adjutórele lorū: același dreptū este acordatū și membrilorū ordinei judiciare, pentru esecutarea ordonanțelor justiției și oficerilorū poliției judecătorești, pentru esecutarea actelorū cu care sântū însărcinați.

Pentru ca o rechisițiune să fie în formă, trebuie ca ea să emane de la unū funcționarū competente, să fie făcută înscrisū, enunțiāndū și cauza pe care se întemeiađă. Alū doilea refusū prevēdutū de art. 192 este acela a marturilorū și a jurațilorū. Fie-care omū este obligatū a declara justiției totū ce a vēdutū și aūditū asupra factelorū în prigonire; căci aceia ce elū a vēdut și aūditū este unū elementū necesariū alū hotărârei ce are să pronuncie. Refusulū seū d'a se înfăcișa ș'a depune înaintea justiției, arū avea de rezultatū a lipsi pe judecătóri de elementele ce-ī sântū indispensabilī spre a judeca, și prin urmare acēsta este o înfracțiune de care elū e datorū a da sēmă justiției.

Art. 77. din procedura criminală dispune: „Veri

ce persoană este chiămată spre a da mărturia sa, va fi datore a se conforma întru tóte citațiunei ce i s'a trimisú. La din contra urmare, ea va putea fi constrânsă la acésta de judecătorulú de instrucțiune printr'o amendă celú multú de douë sute lei, pronunțiată după conclusiunile procuratorului, fără nici o altă formalitate nici terminí, și fără apelú. — Judecătorulú de instrucțiune va putea asemenea să ordone în contra acelei persóne constrângerea corporală spre a o aduce să'si dea mărturia.“
Amenda și constrângerea corporală este sancțiunea acestei obligațiunii.

Art. 192. Pe lângă amendă și constrângerea corporală prevădută de art. 77 din procedura criminală, pronunțiată în contra marturilorú și jurațilorú ce arú refusa d'a satisface la citațiunea ce li s'arú trimite, mai condamnă pe acesti marturi și jurați neurmători și la o închisóre de șése zile până la douë luni. In ipotesa art. 192 nu mai e vorbă de unú simplu actú de negligență saú de nesupunere, ci de unú actú fraudulosú, d'un delictú morale: alegațiunea unei scuse neadevărate, spre a fi scutiți jurații saú marturi de o datorie saú un serviciú obligatoriu.

SECȚIUNEA IV.

Despre scăparea arestanților și despre ascunderea criminalilor.

(ART. 193—197).

Evasiunea saú scăparea deținuțilorú ce nu este însoțită cu nici o circumstanță agravantă, nu constituie unú delictú; căci este rațională, a đisú unú vechiú jurisconsultú, ca o persoană arestată saú care se urmăresce

spre a se aresta, să caute a scăpa din mânele justiției, spre a evita pedépsa ce merită, și cu unŭ cuvêntŭ mai multŭ dacă ea este inocintă. Dorința libertăței este forțe naturală omului. Legea nu pedepsește din partea deținuților, de câtŭ spargerea arestului prin violare.

Expresiunea de arestanți saŭ deținuți, conținută în art. 195 coprinde pe preveniți precumŭ și pe condamnați, nu coprinde însă și pe acei deținuți pentru datoriŭ civile, căci faptulŭ lorŭ nu pricinuesce nici unŭ prejudiciŭ ordinei sociale. Pentru ca să existe dar delictŭ, trebuie să existe evasiune saŭ încercare de evasiune, prin spargere saŭ violențe, întrebuintate contra custoșilorŭ. La așa casŭ numai, se va putea aplica culpabililorŭ pedépsa închisorei de la șése luni până la două ani prescise de art. 195. Arestantulŭ care sare pe o ferêstră saŭ unŭ ȃidŭ, ce scapă prin viclenie, dibăcie saŭ înșelăciune, nu comite nici unŭ delictŭ.

Dispozițiunile acestei secțiunii privescŭ mai cu sémă pe acei ce, *cu voință*, arŭ înlesni saŭ s'arŭ încerca a înlesni scăparea deținuților și care se vorŭ pedepsi conformŭ art. 193 și 194.

Art. 194. Conține o agravațiune în aplicarea penalității, fiindŭ că simplulŭ cetățeanŭ care favorisă scăparea unŭ arestantŭ violă legea și pune în pericolŭ ordinea publică, dar nu violă celŭ puciniŭ o misiune specială, o funcțiune care-ŭ impune obligațiuni particulare, de ôre ce pășitorulŭ saŭ conducătorulŭ, violă și datoria specială a funcțiunei sale.

Art. 197. Prevede și unŭ altŭ delictŭ : faptulŭ ascunderei criminalilorŭ scăpați din arestŭ pe care agenții îi cunosceau de săvârșitori de crime. La așa casŭ se cere ca cei ce dau asilŭ criminalilorŭ, să cunoscă că

în contra acestora există urmărire criminală începută. Notorietatea publică n'arū fi îndestulă pentru a lor inculpăre; căci acelū ce dă asilū unui crîminelū pôte crede la inocența persónei acuzate de clamórea publică. Trebuie dar să existe prigonire începută.

Pedépsa contra acelorū ce arū ascunde orī arū mijloci a se ascunde persóne, pe care le cunoscēu de sēvârșitóre de crime, este închisóre de la o lună până la unū anū.

SECȚIUNEA V.

Despre spargerea sigiliilor și luarea actelorū saū a lucrurilorū aflate în deposite publice.

(ART. 198—205.)

Sigiliulū este o măsură prin care se asicură în óre-care casurī determinăți de lege, și mai cu sēmă în materie de succesiune, conservarea unorū efecte ce s'ar putea lesne deturna în absența fețelorū interesate: acés-tă măsură se esecută prin apunerea sigilului de către funcționarul competente, după formele păđite în asemenea.

În articolii relativī la spargerea de sigile și luarea actelorū saū a obiectelorū aflați în deposite publice, observămū îndoita distincțiune fundamentală alū faptului de neglijență și al faptului intenționale.

Dupe art. 198. Custodii neglijenți se pedepsesc cu închisóre de la șese đile până la patru luni, cândū sigilile puse din *ordinulū unei dregătorii administrative saū judecătorești*, se vorū sparge din neîngrijirea lorū : aceia ce legea a prevēđutū aici este infracțiunea unui ordinū alū autorităței, ca unū atentatū publicū. Acéstă regulă se întinde la tóte dispozițiunile acestei secțiunii. Inse

negligența custodilor nu se presupune; ea nu rezultă din singura spargere a sigililor; trebuie să existe culpă din partea agentului.

Pedépsa se măresce în art. 199 după importanța hârtiilor și a obiectelor puse sub sigilă. Un custode al sigilelor este un depositar, și depositul se devine mai prețios dacă cauza care a necesitată punerea sigilului este o crimă supusă la munca silnică comisă de acela asupra efectelor căruia s'aș pusă sigilele. Pedépsa în contra custodelui neingrijitor, este de trei luni pînă la un an. Așa dar negligența ia aicea un element de agravare din importanța pieselor puse sub sigilă: această importanță impune custodelui o priveghiere mai activă și prin urmare dă negligenței un caracter mai grav.

După negligență, vine spargerea precugetată a sigilelor puse din ordinul autorității publice; culpabilii după art. 200 se pedepsesc cu maximum închisorei; iar dacă faptul se va comite de însuși custodele, pedépsa va fi reclusiunea, ca o circumstanță agravantă.

Precum vedem, legea a pusă pe aceiași linie spargerea sigilelor și violațiunea depositelor publice. Un deposit public este un asil sacru; prin urmare, verice luare de acte sau lucruri din aceste deposite este o violare a garanției sociale, un atentat în contra credinței publice. Legea dar penedă simpla negligență și sustracțiunea fraudulosă. Aceste sînt elementele pe care se vādă basate dispozițiunile coprinse în această secțiune.

SECȚIUNEA VI.

Despre degradarea monumentelor publice.

(ART. 206).

Acestu articolu pronucie închisore de la o lună

pînă la un an și amendă de la 100 pînă la 500 lei, în contra celui ce ar distruge, ar dărâma, ar ciunti, sau ar degrada monumente dependinți de proprietățile naționale.

Scopul principale al art. 206 este d'a protege monumentele de arte. Aceste monumente, destinate spre folosul publică, sînt sub scutul tuturor cetățenilor; ele sînt podoba urbelor; amintindă mărirea popórelor ce ne-au precesă, ele eternise memoria celor presinți, talentele artistilor, magnificența suveranilor lor; ele aparțină secolilor viitoră precum și aceluă presinte, și sînt proprietatea tuturor timpilor. Legea dar trebuie să lovésă cu severitate pe acei ce întindă o mână sacrilegie asupra acestor monumente, pe acei cari prin acte de vandalismă, ar cuteđa a ciunti, a degrada sau a distruge aceste frumoșe creațiuni a le geniului.

Este evidentă că tóte monumentele publice sîntă coprinse în previsiunile legéi, fiindă că tóte aă de obiectă înfrumusețarea urbelor sau a lor utilitate. Trebuie însă ca aceste monumente să fi fostă făcute de către autoritatea publică sau cu voia ei, căci atuncea numai, ele iaă caracterul de monumente publice. Trebuie încă ca degradațiunea să fie comise *cu voință*, căci o destrugere accidentală, póte da locă la o reparațiune civilă, nu póte însă constitui un delictă.

Sub acésta rubrică sîntă coprinse și monumentele consacrate la diferitele culte recunoscute în stată.

SECȚIUNEA VII.

Usurpare de titluri sau funcțiuni publice.

(ART. 207 și 208).

Codicele penale coprinde în acésta secțiune două

facte pe care le consideră ca turburătoare păcei publice: usurparea de funcțiuni publice și de titluri.

Am vădută deja că penalitatea pronunțată de art. 83, în contra celor ce ar lua comanda unui corpă de oștire, unui postă etc. este munca silnică pe timpă mărginită. Aci e cestiune numai de simpla amestecare, fără titlu, în funcțiuni publice. Aceia ce constituie delictulă prevădută de art. 207 ce ne ocupă aci, este perpetrarea a unuia saă a mai multor acte sub numele unui funcționară publică. Pedepsa este de la șese luni pînă la două ani.

Al doilea actă de usurpare prevădută de art. 208, este usurparea de titluri saă purtarea ilicită în publică vre-unui costumă, uniforme saă decorațiuni. Legea pedepsece acestă usurpațiune cu închisore de la una pînă la șese luni, căci importă d'a să mănține respectulă și considerațiunea ce suntă datorite insemnelor autorităței publice.

SECȚIUNEA VIII.

Impedecări la liberul esersitiū al unei religiuni.

(ART. 209—212).

Liberul esercițiū a Cultelor, este una din proprietățile cele mai sacre a le omulă în societate; lovirile contra acesteī proprietăți turbură totă d'auna esențialminte pacea publică. Cea mai principală din aceste infracțiuni, este constringerea ce tinde a împedeca libertatea cultulă. Nicī o religiune, nicī o sectă, nu are dreptul a prescrie unei altia munca saă repausul, observarea saă neobservarea unei sərbătorī religiōse, căci nicī una din ele nu este depositară a autorităței.

Art. 209, consacră dreptul ce aparține fie-cărui cetățean d'a observa sau d'a nu observa sărbătorile instituite de diferitele culte. Veri ce actū opresivū ce ar tinde a constrînge pe cetățeni a se abține în acele zile de ore care lucrări, sunt coprinse în acestū articol. Fie care are de regulă numai conștiința sa proprie. A-cēsta este o materie în care legea n'ar putea interveni fără a se arăta tiranică. Cândū e cestiune, nu de ordinea socială, ci ordinea religiōsă, libertatea nu are nici o limită, căci cugetarea omenescă nu relevă de nici uă putere umană.

Articolii 210, 211 și 212, nu cerū nici o desvoltare.

CAP. V.

Despre asociarea făcătorilor de rele și despre vagabonți.

SECȚIUNEA I.

Despre asociarea făcătorilor de rele.

(ART. 213—216).

Aci nu e vorba de indiviți care făptuiescū isolatu unii de alții pentru simpla săvârsire unei crime, ci de asociațiuni de făcători de rele cu scopū d'a pune în comunū productulū jefuirilor lor. Acescia suntū nisce agenți periculoși cari amerință ne încetatū și punū în pericolū ordinea publică. Asociațiunile făcătorilor de rele și chiar vagabondagiul suntū, în cele mai multe casuri, nisce fapte imorale și chiar vătămătore, osebitū de consecințele și pericolele ce potū trage după sine. Intr'o societate bine organisată, agenții ce se asociață într'un scopū imorale și culpabile, care, lipsiți de miđlōce de subsistință petrecū fără muncă, în lenevire, preferândū a

implora caritatea publică, acești aginți ȳicū suntū responsabili, nu de delictete ce ar putea proiecta, ei, căci simplele cugetări nu potū fi penate, ci de faptul imorale al asociațiunei consideratū în sine și în afară de consecintele lui ulterioare.

Esistă asociațiune în sensul art. 213 și 214, când se organiză cete, în scopū d'a comite crime, iar acéstă organizare resultă din numirea căpiteniilor lorū saū din corespondința între dinsele; ea resultă încă și din convențiunile ce ar avea de obiectū împărțirea lucrurilor, provenite din delictete.

Articoli 215 și 216, determină pedepsele aplicabile la făcătorii de rele ce compunū aceste cete saū bande.

SECȚIUNEA II.

Pentru Vagabondăi.

(ART. 217—224).

Vagabondagiulū este definitū de art. 217. Pedépsa cu care legea penedă acestū delictū, este pronunțată de art. 219. — Omulū care petrece în situațiunea descrisă de art. 217, nu împlinește nici una din datoriile ce-ı impune societatea; elū se află potū a ȳice în privința ei într'o stare continuă de ostilitate, și pentru acéstă legiutorul a consideratū ca un delictū faptul d'a sta în aseminea pozițiune. Acéstă regulă a fostū criticată de mai mulți legisti. Nu póte esista delictū, ȳicū ei, acolo unde nu esistă un faptū imorale, nici chiar un actū materiale. Faptul d'a nu avea miđlóce de esistință, nici dómiciliū, nici profesiune, nu conține în sine o imoralitate; elū póte fi rezultatul unor circumstanțe nenorocite

al lipsei de lucru sau al miseriei, nu denotă însă de la sine nici o perversitate intrinsecă. Adevărul este că acestu faptu presintă o situațiune de care societatea are totu dreptul a bănuî, dar acésta bănuélă, acésta nelinisce câtu ar fi ea de legitimă, dă óre societăței dreptul d'a transforma în delictu și a pedepsi o pozițiune socială care în sine póte fi inocintă ?

Acésta critică are sorgintea ei în sistemul ce dă legei penale de basă principală violarea legei morale. Violarea legei morale este unul din fundamentele legei penale, dar nu este singurul ei fundamentu; legea penală mai are de misiune și conservarea ordinei sociale. Sub punctul dar de vedere al acescei ordine, trebuie mai cu seamă să esaminămú caracterul vagabondagiului.

Nu este óre evidentu că situațiunea omului care nu are nici miđlóce de hrană, nici domiciliu, nici profesiune, este pentru securitatea publică un pericolu amenințătoriu ? Acésta situațiune este o amenințare continuă, căci numai prin miđlóce ilegale, prin acte cualificate delictive se póte ea susține. Societatea are chiaru dreptulu a declara situațiunea vagabondului de imorală, căci ea impune fie-căruia din membrii ei obligațiuni ce suntu ținuti a implini: una din aceste legi este și legea muncii, și câtu pentru mine, nu esistú nici cum a cualifica de o adevărată imoralitate, viața inactivă și trîndavă în care persistă vagabondul și care impune corpului social povara d'alú susține. Așa dar, sau sub punctulu de vedere al moralei, sau sub punctul de vedere al ordinei publice, legislatorile, cu dreptu cuvêntu, a incriminatú faptulú vagabondagiului și l'a cualificatú de delict.

Din acestea resultă, că vagabondagiulu conține elementele unui adevăratu delictu, ca unul ce este lip-

sitū de tōte garanțiile sociale și organizatū in scopū de perpetrarea crimelorū, și a delictelorū.

Art. 223 și 224. Conținū elementele de agravare alū acestuī delictū.

TITLUL IV.

CAP. 1.

Crime și delicte în contra particularilorū.

SECȚIUNEA I.

Pentru omorū și alte crime mari. Amerințări de omorū în contra persónelorū.

§ I.

OMORŪ, ASASINATŪ (UCIDERE) PĂRINTUCIDERE, PRUNCUCIDERE, OTRAVIRE.

(ART. 225—234.)

Precum amū vădută pînă aci, legistatoretale a aședatū pe ântēiulū planū crimele și delictele în contra lucrulū publicū; dupe aceste vine o nouă categorie de infrațiuni: crimele și delictele în contra persónelorū. Aceste atentate numerōse formedă materia titlulū present.

Acestū titlu să imparte în doī capitoli, unul relativū la atentatele contra persónelor, și celū al duoilea la atentatele contra proprietăților.

Violințele în contra persónelor să impart în mări multe categorii: clasa violenților materiale care punū în pericolū viața și sicuranța cetățenilorū; clasa violențelor care constituēsū atentatele la pudōre; clasa violințelor ce să atingū de libertatea, statul civile, situațiunea socială a persónelorū; in fine, clasa violințelor morale care sunt

adevărate atacuri în contra onoarei și reputațiunii lor.

Crimele care facū obiectul secțiunei 1. suntū: omorulū, uciderea, asasinatulū, părintuciderea, pruncucidera și otrăvirea.

Mă voiū ocupa acum de ântêia categorie a acestor infracțiunii, care suntū și cele mai grave, fiindū că amerință mai cu osebite ordinea socială și presintă cea mai mai mare perversitate. Cea ântêia din aceste infracțiunii, este omuciderea voluntarie care ia diferite agravatiunii saū de la cualitatea victimelorū, saū din circumstanțele ce o înconjoră.

Art. 225 cualifică de omorū, omuciderea sêvârșită cu voință. Elū arată că pentru ca să existe omor, să cerū douē elemente: 1. Unū faptū materiale de omucidere (*hominis coedes*), adică unū atentatū în contra vieței unei ființi omenesci; 2. Voința d'a comite acêstă omucidere. Se cere unū actū materiale, căci suferințele morale câtū arū fi ele de odióse, n'arū putea constitui crima de omorū. Să mai cere încă ca actulū să aibă puterea d'a causa mórtea, căci nu s'ar putea cualifica nici chiar tentativă de omucidere, o lovire dată cu unū instrumentū ce n'ar putea produce mórtea, precum aseminea nu s'ar putea cualifica tentativă de otrăvire, faptulū administrărei unor substanțe, care n'ar avea de efectū de câtū a altera pentru unū timpū sănătatea unū omū. In fine, atentatulū trebuie să fie comisū asupra unei ființi omenesci. Pucinū importă daca victima este lovită de vre o infirmitate saū maladie; e destul ca ea să existe pentru ca să fie crimă.

Alū doilea elementū al omorului, este *voința criminală* d'a omorâ. Să póte ca cine-va să aibă voința d'a omorâ, fără a avea și cugetarea crimei, de exemplu

cându respinge atacul unor agresori armați și nu-și poate scăpa viața de câtă prin omorirea acelor. Voința d'a omorâ nu este aci esențialmente criminală; ea nu devine culpabilă de câtă cândă este animată de fraudă, de dolul ce constituie crima. Nu e dar destulă a să cerceta dacă agentul a avut voința d'a omori, ci și dacă a avut voința culpabilă, intențiunea franduloasă d'a comite omuciderea; fraudă constituie totă criminalitatea voinței. In acestă sensă, trebuie dar să înțelegemă cuvântul *cu voință* al art. 225, căci vom vedea mai în urmă că codicele presupune în art. 250 și următoare, că omuciderea poate, în ore-care casuri, să fie comisă cu voință, fără însă a avea caracterele unui omor.

Codicele nostru n'a determinată nici o pedepsă pentru sinucidere, și prin urmare nici suntemă chiămați a ne ocupa de acestă faptă. Dar cumă să cualificămă actul de complicitate al sinuciderei? — Vomă distinge mai întâi factele de provocațiune, de ajutorul și asistința dată preparativelor, de procurarea instrumentelor și a armelor pentru executare; toate aceste acte scapă de sub lovirea legei penale, căci, cândă faptulă principale nu constituie nici crimă nici delictă, este evidentă că și actele preparatorie participă de aceiași natură. Cândă însă complicele nu s'a mărginită numai a pregăti sinuciderea, ci s'a însărcinat însuși cu a ei executare; dacă, după cererea bine constatată a persóncei ce voia a se sinucide, elă a consumată omicidiul, și la așa casă amă putea ore dice că există omor, în sensulă legei? Este evidentă că ară fi ună omor, dacă consimțimântulă victimeiă a fostă smulsă prin amerințări sau prin forță. Dar să lăsămă la o parte această ipotesă: să presupunemă o voință de sinucidere bine înfiptă în spiritulă individulă ce a sucombată; să

presupunem că acestă individă a plătită ună servitor spre ală scăpa de viață; această asistință la sinucidere, devine ea óre ună actă imputabile?

Este evidentă că aflămă în această asistință ambele elemente ale omorului: faptul materiale ală omuciderii și voința d'a omoră. Cestiunea este însă d'a-să sci daca aci este în adevără acea voință caracteristică a crimei, voința care are de țintă a causa prin omoră ună prejudiciu, într'ună cuvânt voința criminală care este elementul omorului? — Fără dubiu, intențiunea ce a animată pe agentă este o intențiune criminală, căci a servi chiar de instrumentă la o sinucidere, este ună actă culpabilă în sine; însă această nu e de ajunsă; ceia ce mai cu sémă se cere pentru ca să existe omoră, este ca agentulă să fi avută voința d'a comite ună omoră însoțită de fraudă și intențiunea ce animă pe ună omoriu, căci nu póte exista crimă, cândă agentulă a fostă animată de o intențiune cu totulă diferită de acea ce constitue crima.

Pedépsa în contra omorului, dupe ultimulă alianată al art. 234, este munca silnică pe timpă mărginit.

Omorulă cu voință se agravă: 1. prin cualitatea victimei, cândă această victimă este unulă din părinții legitimi, naturali sau adoptivi sau suitori legitimi ai agentului, ori ună pruncă ală seă născut de curênd; 2 prin circumstanțele ce-lă înconjoră, cândă adică este comisă cu precugetare, cu pîndire, ori cândă este precesă sau urmată de o altă crimă sau delictă; 3 cândă făcătorii de rele vor întrebuița casne ori chinuri spre sêvârșirea crimelor lor (art. 227 și următóre). Omorul așa a gravată se cualifică de părintucidere, pruncucidere, asasinat

otrăvire. Voiu examina unul după altul aceste diferite modificațiuni ale omuciderii.

Din însuși testul art. 229, rezultă că părintuciderea este un simplu omor care împrumută agravarea lui de la calitatea victimei. Prin urmare, puțin importă dacă acest omor s'a comis cu sau fără precugetare: crima este aceeași. Pe lângă aceste, mai rezultă că omorul nu ia calificarea de părintucidere, decât atunci numai, când s'a comis asupra vre unuia din persoanele însemnate în acel articol; legea pune pe aceeași linie pe părintele legitim și pe acel adoptiv, astă-fel ea oferă un adevărat omagiu paternității legale, ca unei imagine consolante al paternității reale; ea consacră prin acesta un mare și folositor învățământ de morală, că legămintele recunoștinței, nu trebuie să fie mai puțin sacre decât acele ale naturii.

Art. 230, definește pruncuciderea: "Omorul copilului său născut de curînd;," ce trebuie să înțelegem prin această țicere din urmă? Legea calificându de pruncucidere și pedepsindu cu o pedepsă mai mare omorul unui copil de *curînd născut*, n'a avut în vedere decât omuciderea voluntară comisă asupra unui copil de curînd născut, adică într'un timp foarte apropiat de nașcerea sa, cel mult pînă la o lună, dupe trecerea căruia soroc, copilul fiind încunjurat de garanțiile comune, și nașcerea sa bine constată, atentarea la viața lui nu mai este o pruncucidere, ci un simplu omor. Socotesc de prisos a adăoga aci că este necesariu d'a se constata, că copilul a fost născut viu, chiar de nu ar fi fost și viabil, și că agentul să fi avut voința criminală d'alui omor. Și aci, ca și pen-

tru părintucidere, precugetarea este o circumstanță indiferentă.

A treia circumstanță agravantă a omorului este *precugetarea* sau *pîndirea*. Ambe aceste circumstanțe, sîntu definite de articolele 227. și 228.

Este de observatū aci că pîndirea nu este decătū o specie de precugetare. Putemū chiar dice că singura precugetare caracterisă asasinatulū. Ea conține în sine voința d'a omorā, dar o voință cugetată, delibērată, voință care-și pregătește miđlócele de esecutare și adastă momentul favorabile spre a le pune în lucrare. Acesta este un gradū mai înaltū de criminalitate. Voința d'a omorā pôte să fi fostū escitată într'un modū instantaneū de vre o pasiune óre care, fără ca rațiunea să fi avutū timpul d'a o conține și a o liniși. Premeditațiune nu are acéstă scusă; ea presupune o delibērațiune matură, o hotărîre luată cu sînge rece. Distințiunea ce face legea rēspunde dar la distințiunea făcută de conștiința agentului. O crimă precugetată, compromite într'un modū mai gravū securitatea publică decătū o crimă comisă la prima mișcare. Putemū dar așēda în principiū că douē elemente sîntu necesariī pentru esistința crimei asasinatului: faptul materiale d'a omorā și precugetarea.

Otrăvirea, ca și asasinatul, este o omucidere voluntariă comisă cu premeditațiune: ea nu ia un caracterū speciale decătū prin modul esecuțiunei ei. Atenatul la viață presupune neapăratū voința d'a omorī; se cere dar ca otrăvirea să conțină mai întaiū elementele omorului. Odată ce voința criminală d'a omorī prin otrăvire e bine constatată, este cu neputință ca ea să nu conțină în sine precugetarea, căci preparațiunea sub-

stanței otrăvitoare cere ore care timp și combinațiuni care demonstrează o deliberațiune anterioră. Crima de otrăvire este un adevărat omor, căci ea implică necesarmente un scop anterior. Legea n'a rostită expresă această condițiune, pentru că ambele circumstanțe a voinței și a premeditațiunii, sunt nedeslipite aci una de alta, prin însăși natura faptului, destul numai ca cugetarea omorului să se fi manifestată prin ore care facte esteriore unite cu un început de execuțiune a crimei chiar.

Regulele tentativei se aplică la otrăvire precum și la celelalte crime. Otrăvitorul se presupune că a avut voința d'a omori, chiar și atunci când cantitatea sau calitatea substanțelor otrăvitoare, forța temperamentului, ajutorul medicului sau alte circumstanțe streine culpabilului, ar salva din pericol viața subiectului crimei sale. Pentru ca să existe crima de otrăvire, trebuie ca substanța administrată să aibă proprietatea d'a cauza morții, căci de nu ar avea această putere, este evidentă nu poate fi otrăvire; singura cugetare a crimei nu e de ajuns pentru a o constitui.

Legea în art. 233 asimilă cu crima de asasinat, întrebuințarea de casne, chinuri și alte acte de barbarie în săvârșirea crimelor.

Ultima circumstanță agravantă a omorului este aceea prevădută de art. 234. "Omorul se va pedepsi cu munca silnică pe totă viață, când se va fi săvârșit mai înainte, sau de odată, sau în urma altei crime." Trebuie să înțelegem aci că ambele crime s'au comis într'un mod simultan, astă-fel încât ambe se confundă în una și aceeași acțiune, *in eodem tractu temporis*.

Elementul agravărei omorului nasce aice, nu numai din concomitanța ambelor fapte, ci și din corelațiunea ce există între unul și altul. Este totu odată de necesitate a se constata, caracterele constitutive ale crimei, sau ale delictului, caci numai atunci se poate mări cându faptul concomitante sau corelativ constitue o crimă sau un delict.

§ II.

AMERINȚĂRI

(ART. 235—237).

Legea a voitū a preîntimpina somațiunile amerințătore subsemnate sau anonime, prin care nișce miserabili să încercă a înspăimînta pe omul pacinic care, pentru a ce mîntui de asemenea injonctiuni, se supune condițiunelor impuse, și depune ceia ce i se cere spre a rescumpăra proprietatea sa amerințată sau viața sa pusă în pericol.

Codicele penale atunci numai pedepsește amerințările, cându ele se manifestă cu circumstanțe care le imprimă caracterul unei rezoluțiuni hotărîte, și cându aū de țintă un atentatū în contra persónelor. Prin urmare nișce simple amerințări verbale, care nu aū un caracterū distinctif de premeditațiune, nu suntu supuse nici unei penalități. Amerințările nu cadū sub lovirea art. 235, de câtū atunci numai cându suntu făcute prin înscrisū anonimū sau sub-semnatū și însoțite de o somațiune sau de o condițiune. La așa casū, există violență din partea agintelui, o violență premeditată, iar persóna care este obiectul acestor amerințări se supune ordinilor, temîndu-se a nu fi victima violenței. Legea cere pentru

aplicarea pedepsei de reclusiune edictată de art. 235, ca amerințarea să fie făcută înscrisă; Să aibă de obiect un atentat în contra persoanelor pasibilu de pedepsa muncii silnice pe totă viața sau pe timp mărginit, și în fine să fie însoțită de un ordinu său de o condițiune.

Cândü amerințarea înscrisă nu este însoțită de nici o cerere sau condițiune, faptulü nu conține aceeași criminalitate, precum vedemü în art. 236.

SECȚIUNEA II.

Răniri, loviri, etc. comise cu voință.

(ART. 238—247).

Acéstă secțiune se ocupă de rănirile și lovirile cu voință. În toate casurile prevădute de articolele cuprinse în secțiunea de față, *voința* este elementul constitutivü al criminalității.

Incriminarea ce rezultă din răniri și loviri, din violințe, sau alte leziuni corporale dă locü unor dificultăți grave, pentru că rezultatul materiale al faptului nu este totü d'auna în raportü cu gradulü intențiunei criminale.

Principiile ce domină acéstă materie, constau în a lua de basă a gravității lovirilor, rezultatul materiale al faptului sau incapacitatea la lucru ce ar ocasiona.

Codicele distinge trei categorii de loviri și răniri: 1. Lovirile și rănirile care n'au ocasionatü nici bölă nici incapacitate la lucru; 2. Acele care au avutü de rezultatü o vătămare însemnată sănătăței sau unui membru alü corpului, vre-o incapacitate la lucru; 3. Acele care au ocasionatü pațientului slufire sau incapacitate pe

tótă viața de a lucra, saũ a rămasũ mutũ, orbũ, surdũ saũ a perdutũ facultatea d'a procrea, saũ smintitũ de minte, orĩ nebunũ, orĩ imbecile; ș'ĩn fine, cândũ ele aũ occasionatũ mórte.

Dupe terminii art. 238, elementele delictului suntũ: 1. Ca agentul sã fi lovitũ saũ rãnitũ; 2. Ca lovirile saũ rãnirile sã fi fostũ făcute cu voința, cu intențiune criminalã; 3. Ca ele sã nu fi causatũ nici bõlã, nici incapacitate la lucru.

Nu trebuie sã oitemũ a aminti aicea cã dacã a esistatũ din partea agentului premeditațiune saũ pĩndire, închisõrea se urcã de la douẽ luni pĩnã la un anũ și jumãtate.

Dupe acẽsta vinũ circumstanțele agravante ale acestui delictũ prevẽdute de art. 239 și 240.

Voința, ĩn materia ce ne ocupã, coprinde dcuẽ elemente distincte: voința d'a lovi saũ a rãni și voința d'a cauza un prejudiciũ, ceia ce constituie culpabilitatea agentului.

Art. 241 adaogã: "Dacã rãnirile saũ loviturile voluntarie aũ causatũ mórtea, culpabilulũ se va pedepsi cu reclusiunea." — Acelũ ce n'a voitũ a cauza mórte, de și culpabilũ de rãnirile ce aũ occasionatũ-o, nu põte fi asimilatũ cu acele care a lovitũ cu voința d'a omorĩ.

D'aci trebuie sã inducemũ cã elementul necesariũ al crimei este ca mórtea sã fi fostũ occasionatã din violințele chiar esercitate de agentũ; acẽstã relațiune de consolate agravã criminalitatea actului. Trebuie dar ca acẽsta sã fie bine constatãtã, cãci dacã mórtea nu este rezultatul acelor violinți, ci al vre unei bolĩ accidentale, ea nu mai este imputabilã agentului, nu mai põte servi ca elementũ de agravațiune.

Dupe art. 242 crima se agravă cându rănirile sau lovirile s'au efectuată cu precugetare sau pindire.

Se mai agravă crima de faciă și cându se comite în contra părinților legitimi, naturali sau adoptivi; la așa casă este de observat că circumstanța precugetării este cu totul indiferentă.

Art. 244 prevede casul cându lovirile și rănirile se vor sêvârși de vre-o adunare turburătoare.

Art. 245 are de obiectă maladiile și incapacitățile ce ar resulta din administarea voluntară de substanțe vătămătoare sănătății.

Art. 246 conține două incriminări diferite: una relativă la acei ce prin dare de mâncări, băuturi, sau doctorii violinți ar face cu știință pe o femeie să lepede, și ceia-l-altă care privesce acțiunea femeii care de sineși va fi întrebuițată mișloce de lepădare.

Medicii, hirurgii, spițerii și móșele care ar înlesni aceste mișloce, legea'i pedepsește cu mai multă severitate.

In fine, art. 247 prescrie pedepsa în contra celor ce vîndă băuturi prefăcute și amestecate cu materii vătămătoare sănătăței.

SECȚIUNEA III.

§ I.

OMUCIDERE, RANIRI ȘI LOVIRI FARA VOIE.

(ART. 248 și 249).

Omucidere și răniri potă resulta din nedibăcie, din nesocotință, din negligența sau din nepădure a regulamentelor.

Daca omuciderea sau rănirile sau comisă fără

voință, prin efectul unor circumstanțe fortuite și nenorocite, acestu faptu este un accidentu independente de voința agentului, iar nici cum un atentatü.

Cändu ele de și comise fără intențiune criminală, suntu rezultatulü unüi mancü de prevedere saü de precauțiune, la așa casü agentulü este culpabilü nu de crimă, ci de o culpă care a ocasionatü bóla saü mórttea unüi omü.

Articolele 248 și 249 prevödü aceste douë casuri.

§ II.

CRIME SI DELICTE SCUSABILE SI CASURI CANDÜ NU POTÜ FI SCUSATE.

(ART. 250—254).

Omuciderea, lovirile și ränirile suntu scusabile:

1. Daca aü fostü provocate prin lovirü și violențe mari urmate asupra persónelor, (art. 250).

2. Daca se vor fi comisü respingändü díra escaladarea saü efracțiunea îngrădirilor, a ñidirilor, a inträrilor unei case saü a unüi apartamentü *locuite*, orü a dependințelor acestora (art. 251).

3. Daca s'a comisü de bărbatü asupra femeii sale saü de către acesta asupra bărbatului, precum și asupra complicelü saü complicei surprinși în flagrantü delictü de adulteriü în casa conjugală (art. 253).

Celü äntäiü casü de provocațiune face obiectulü art. 250.

Simple injurii verbale nu constitue o scusă de omucidere saü violențe, o causă legitimă de provocațiune. Legea penală nu admite scusa decâtü atuncea cändü asupra persónei saü asupra femeii, asupra copiilor saü ru-

delor de aprópe a agentului, a urmatú provocátiune prin violențe materiale, ast-felú încátú culpabilulú să nu fi avutú, în momentul acțiunei, libertatea necesariá pentru a lucra cu o reflexiune maturá; o imputátiune injuriósá, un simplu ultragiú verbale, nu constituie o violență gravá. Injuria póte excita mînia, dar nu e de ajunsú pentru a altera cu totul libertatea de spiritú; ea póte fi o circumstanță atenuantá, iar nu și o scusá. In fine, trebuie încă ca óre care simultaneitate de acțiune să confundá în unul și acelașú actú faptul provocárei și faptul delictului. După trecerea unui intervalú de o di saú chiar și de mai multe óre, ea nu mai póte produce aceleași efecte, aceiași atenuare.

Scusa provocátiunei nu este admisá, în doué casuri: 1. In materie de paricidiú; (art. 252). 2. la casú de omorú comisú între însofiți, (art. 253). dacá viața soșului saú a soției nu a fostú pusá în pericolú chiar în momentul cândú s'a comisú omorul. Este evidente că acéstá îndoitá restricțiune are de obiectú a marca cu mai multá energie orórea ce inspirá aceste doué crime. Cândú agentulú se aflá în fața ascendinților saú a soșului seú, nici chiar mînia nu-lú póte scusa; trebuie să se stápnescá, pentru că legámintele ce-lú unescú cu aceste ființi, suntú mai tari decátú resimțimentele sale momentane.

Art. 251 asimilá cu faptulú provocátiunei, escaladarea unei case locuite. Legea înțelege aci escaladarea prin o agresiune violentá, care ar pune în pericolú securitatea persónei și a familiei atacatului, și l'ar pune în absoluta necesitate a face întrebuintare de arme. Dacá ataculú a urmatú nóptea, elú, aflându-se atuncea în stare de legitimá apărare, este scusabilú, după art. 257.

Flagrantul delictă de adulteriă al femeii, este pentru bărbată o caasă legitimă de provocațiune.

În principiă, omorul comisă de către unul din soții asupra celui-l-altă nu este scusabile. Legea a stabilită însă două excepțiuni: 1. dacă viața soțului său a soției a fostă pusă în pericolă chiar în momentul cândă s'a comisă omorul. (art. 253). 2. Dacă omorul s'a comisă de către unul din soții asupra celui-l-altă, precum și asupra complicelui, chiar în momentul surprinderii în *flagrantă delictă de adulteriă, în casa conjugală.*

Este foarte rașionale a să scusa soțului său soția ofensată în obiectul celă mai scumpă onorei și afecțiunelor sale, care, în momentul cândă este ultragiată în chiar *casa sa*, imolă în brațele crimei și pe adulteră și pe complicele săă.

Art. 254 nu dă locă la nici o observațiune.

§ III.

OMUCIDERE, RANIRI SI LOVIRI CARE NU SUNTU CUALIFICATE NICI CRIME NICI DELICTE.

(ART. 255—257).

Ouciderea și rănirile suntă nu numai scusabile ci chiar și legitime, cândă aă fostă comandate saă în virtutea unui ordină legale, saă de necesitatea actuală a apărării. Aceste două casurī constitue nu numai fapte de scuse, ci și fapte justificative care stingă verī ce criminalitate.

Legea supune justificarea agentului la două condițiuni: trebuie mai întâiă ca omuciderea să se fi comisă într'un casă autorisată de lege, și al doilea să fi fostă comandată de funcționarul îndreptuită a aprecia acéastă

necesitate. Este evidentă că fără concursul acestor două condițiuni, viața cetățenilor ar fi abandonată violențelor aginților puterii, fără nici o garanție. Se poate cita ca exemplu unei omucideri legale faptul unui militar care, după ordinul șefului său, împușcă asupra inamicilor în timpul de rebel, sau asupra rebelilor, în timpul de turburări civile.

A doua cauză de justificare, este necesitatea actuală a unei apărări legitime.

Tote legislațiunile consideră acestu dreptu al legitimei apărări, ca un dreptu naturale ce pôte revendica fie-care membru al societăței, cându legea nu e de ajunsu pentru alu protege. Așa, de exemplu, cându atacul este dirigiatu în contra proprietăței cuiva, precum în casul prevăduțu de art. 251, omuciderea pôte fi scusabilă în ore care circumstanțe. Pentru că apărarea să devină legitimă, trebuie ca ea să fie și necesară, adică comandată de un pericolu actualu și amenințatoru, cându forța chiamă forța, cându pericolul este presinte și provocă apărarea. In fine, această apărare pôte fi legitimă întru câtu numai și agresiunea ar fi injustă. Este evidentu că răsvrătorii în contra căroro s'ar întrebuița forța legală, nu ar putea invoca beneficiul acestei excepțiuni, căci ei, aflându-se în stare de delictu flagrante, nu să potu presenta în stare de legitimă apărare în contra autorităței legale.

Art. 257 specifică casurile de legitimă apărare.

SECȚIUNEA IV.

Despre duel.

(ART. 258 — 261).

În această secțiune se tratădă despre omuciderea și rănirile comise într'unu duelu.

Precum vedemū în art. 260 duelul atunci numai se consideră ca o crimă, când luptătorii se vor bate fără secundanți ori marturi, sau dacă regulele nu se vorū fi observat cu lealitate.

Omuciderea și rănirile comise într'unu duelu, rezultatū funestū alū unei concertări prealabile între două indiviđi, nu se pôte asimila cu casulū de necesitate actuală alū legitimei apărări, căci în acestū casū, pericolulū a fostū cu totulū voluntariū, apărarea fără necesitate; aci vedemū o derogare la principiile ce amū espusū mai susū. Nici o dispozițiune legislativă nu incrimină duelul propriū ȝisū, nici o dispozițiune nu'lū admite ca o circumstanțā din cele ce facū scusabilă omuciderea sau rănirile voluntarie. De se consideră ca o maximă inviolabilă a dreptulū publicū tutor națiunelorū, că nimeni nu-și pôte pôte face singurū dreptate, afară de casurile anume specificate de lege, că justiția este datorria societăței și că verī ce justiție emană de la Domn, în a căruia nume se împlinesce această datorie, mai este și o altă maximă nu mai pucinū sacră, că orī ce convențiune în contra bunelor moravuri și alū ordinei publice, este *eo ipso* nulă; că totū ce este nulă nu pôte produce vre-un efectū, nici paralisa cursulū justiției, nici suspende *vindicta publică*. Cum putemū noi suplea la tăcerea legei pentru a scusa o acțiune cualificată crimă de ea și condamnată de morala și de dreptulū natural? Cum vomū recunósce noi o convențiune prin care

doi ómenî pretindû a transforma prin a lorû autoritate privată o crimă cualificată, în o acţiune licită, a 'şi atribui dreptulû d'a dispune mutualminte de vieţa lorû, şi astû-felû, a usurpa drepturile societăţei? Este prea evidentû, că o asemenea convenţiune intră în clasa acelor ce lovescû ordinea publică şi bunele moravuri.

Legislatorele nostru n'a desemnatû duelul ca un atentatû la persóne. Cestiunea duelului ca şi cestiunea sinuciderei, este cu totul în interpretaţiunea legei penale.

Este prea adevăratû că în faptul duelului aflămû faptul materiale al omuciderei şi voinţa d'a causa mórtea. Inşă voinţa duelistului d'a causa mórtea, este óre voinţa criminală ce legea presupune şi pedepseşte în omoriturû? Dacă conşciinţa, simţimentul onórei ofensate pune óre-care intervalû între agenţii omorului ordinariû care ucidû cu fraudă şi fără luptă, şi acela ce se presintă cu lealitate la luptă, cum să admitemû că legea î-ar fi pututû confunde? Ambiî agenţi suntû culpabili, inşă nu în acelaşi gradû. Pentru că duelistulû în aprinderea luptei a avut voinţa d'a răni şi chiar d'a omorî pe adversarul seû, din acésta nu urmêdă că a fostû animatû de acea voinţa perversă care este elementul indispensabile alû crimei. Convenţiunea care precede duelulû, de şi nulă în sine, este chiar faptulû justificativû al omuciderei, căci din ea rezultă ca acéstă omucidere nu s'a comisû cu fraudă, cu intenţiune criminală. Ea este o infracţiune gravă în contra moralei; un escesû saû abusû deplorabile al legei, onórei, dar nu şi o crimă, de óre ce omorulû este o agresiune barbară, care ar distruge tóte fundamentele societăţei de n'ar fi reprimatû cu multă severitate.

SECȚIUNEA V.

Atentate în contra bunelor moravuri.

(Art. 262—271).

O condițiune necesară pentru ca să existe delictul prevăzut de art. 262, este ca ultragiul contra pudorei să fi fost comis în public; legea înțelege aci atentatul comis contra pudorei fără *violență*.

Ce este însă ultragiul în contra pudorei? Legea nu-lu defineșă. Trebuie să observăm că această expresiune nu se aplică la simplele injurii, ci la fapte materiale, la acte contrarie bunelor moravuri care, prin a lor licenșă, ar scandalisa onestitatea și pudorea acelor ce ar fi față la a lor comitere. Trebuie ca delictul să fi fost comis în public; publicitatea constituie elementul criminalității, căci legea pedepsește scandalul, ofensa la onestitatea publică. Aceșă publicitate esistă cândul ultragiul se comite în r'un loc public sau cândul, comis fiindul într'un loc de altă natură, a pututul lovi priverile publicul.

Art. 263, prevede atentatul la pudore comis sau cercatul însă *fără violenșă*, asupra unui copil de secsu bărbătescu sau femeescu de vershă mai micu de 14 ani, și pedepsitul cu minimum reclusiunei.

Prin cuvintele atentatul *în contra pudorei*, trebuie să înțelegem tôte actele ce atentă la pudorea unui copil și care au de efectul al corumpe. D'aci urmeshă că atentatul și etatea victimei sintu condițiunile esenșiale ale crimei preveshute de art. 263. Vomu indica, esplichândul articolul urmatoru, diferenșă ce esistă între *atentatul* și ultragiul în contra pudorei.

Atentatul preveshutul de art. 264 și 265, în contra pudorei comis *cu violenșă* are mai multe grade:

gravitatea lui depinde: 1 de la vârsta victimei; 2 de la caracterul chiar al atentatului; 3 de la calitatea agentului.

Atentatul prevădută de art. 264, este cel ă întâi grad ă al crimei; ele nu are nici un scop ă determinat ă, ci numai d'a ofensa pud ărea persoanei asupra c ăria se comite, prin un act ă violinte. Codicele nu face nici o distinc ăiune ăntre atentatele inspirate de dorin ăa pl ăcerilor sensuale ăi acele comise pentru vre-un alt ă motiv ă, precum ura, r ăsbunarea sa ă curiositatea. Atentatul rezult ă din ănsu ăi faptul ori care ar fi inten ăiunea acelu ă ce-l ă comite: violen ăa singur ă constituie delictul. C ănd ă atentatul ăn contra pud ărei este comis ă far ă violen ăa, nu este pasibil ă de nici o ped ăps ă, afar ă numai c ănd ă s'ar comite ăn public ă, (art. 262), sa ă ăn contra unu ă copil ă mai mic ă de patru-spre-dece ani. (263) Ceia dar ce constituie erima, este ăntrebuin ăarea for ăei. Pucin ă impert ă ca atentatul s ă fi fost ă consumat ă sa ă numai cercat ă. Crima este identic ă, ăi legea ă ăntrunit ă consumarea ăi tentativa ăn una ăi aceia ăi dispo ăiune.

Atentatul cu violen ăa ăn contra pud ărei ia un caracter ă mai grav ă c ănd ă are de scop ă siluirea.

Caracterele ace ăei crime sunt ă acelea ăi ca ăi acele alle atentatului ăn contra pud ărei, cu osebite numai, c ă faptul material care constituie cel ă mai mare din atentatele ăn contra pud ărei, atrage dupe sine un prejudici ă ireparabil. Pentru acesta legea 'l ă pedepse ăe cu mai mult ă severitate. Trebuie ăns ă ca violen ăa s ă fie constatată sa ă prin resistin ăa victimei, sa ă prin manopere fraudulo ăe. Veri ce esita ăiune din partea ace ăia, veri ce circumstan ăa ce ar denota un fel ă de com-

plicitate din parte-î, ară face să dispară criminalitatea actului. Este evidentă că tentativa caracterisată a crimei de siluire nu trebuie să fie confundată cu atentatele în contra pudorei cu violență, căci ea diferă și prin natura actului și prin scopul ce-și propune agentul.

Cândă tentativa de siluire întrunesc caracterele determinate de art. 38, ea se pedepsește cu o tréptă mai josă pentru că conține tóte elementele crimei; ea este mai multă decâtă un atentat, căci nu are numai de țintă ultragiul, ci conservă încă și caracterul seú distinctiv.

Atentatul în contra pudorei cu violență și siluire ia aceeași agravațiune în vârsta victimei și în cualitatea agentului.

Daca crima s'a comis asupra persónelor unui copilă mai mică de cinci-spre-dece ani, pedépsa atentatului în contra pudorei este maximum reclusiunei.

Agravațiunea ce resultă din cualitatea agenților și care face obiectul art. 265 are patru cauze distincte: autoritatea agentului asupra victimei, cualitatea sa de ascendinte, de servitore, de institutore de funcționar a vre unui cultă saú preotă, în fine asistința ce ar avea în executarea faptei.

Intre persónele ce aú óre care autoritate asupra victimei, trebuie să înțelegem tóte acele persóne ce sîntă investite saú de o autoritate legală, precum părinții născători, tutori și curatorii, saú o autoritate de faptă, precum aceea a bărbatului asupra copiilor de la ântéia căsătorie, a stăpînilor asupra servitorilor.

Art. 267 și 268, prevédă atentatul în contra moravurilor comisă prin favorisarea saú înlesnirea *obicită* a desfrânărei saú a corupțiunei. Legea a coprinsă

în această dispozițiune nu numai pe agenții corupțiunei, pe îndemnătorii și ajutătorii desfrânării, ci încă și pe acei ce corumpă junimea spre a satisface pasiunile lor proprie ca instrumente de prostituțiune.

Alineatul al doilea al art. 267, vine în susținerea acestei interpretațiuni, căci elu agravă pedépsa agenților care suntü însărcinați cu privegherea minorilor.

Ce trebuie însă să înțelegemü prin cuvintulü *obiceiuitü* al art. 267. — Obiceiulü resultă óre din mai multe acte de corupțiune comise asupra aceleași persóne? Legea penedé într'un modü generale pe toți acei ce trafică cu corupțiunea junimei, ce o împingü la desfrânare și-ı înlesnescü mijlócele de prostituțiune, destul numai ca frecuența și repetirea factelor să aibă caracterul unü obiceiü criminale, a unor fapte practicate asupra unia și aceleași persóne saü asupra unor persóne diferite. Círcumstanța obiceiuinței, este dar un elementü constitutivü al delictulü.

Este óre necesariü, pentru ca să existe delictulü în cestiune, ca minorele să fi fostü maculatü prin desfrânare? Nicı cum; delictulü nu constă în actul de corupțiune saü de prostituțiune, ci în actulü de proxenitismü ce tinde a înlesni, a ațíța această corupțiune. Índată ce prevenitul a interpusü mijlocirea sa și a fostü intermediarul între seductorele și victima, delictulü în privința lui este consomatü: legea pedepsește ațíțarea la desfrânare cândü ea resultă din fapte reiterate care constitue obiceiuința.

Venimü acum la un delictü ce legea a clasatü între atentatele în contra moravurilor, care însă conservă un caracterü particularü și osebite regule: delictulü de adulteriü, (precurvie).

Acéstă infracțiune contra moravurilor, de și mai

pucină publică decâtu prostituțiunea erigeată în miserie, dar totu așa de culpabilă, presintă violarea mai multor datorii. Se esaminămū mai întâiū caracterele acestu delictū și în urmă regulele relative la a lui urmărire.

Adulteriulū constă în comerciulū ilicitū al unu bărbatū cu o femeie, cândū unul din acestia este căsătoritū. Trebuie să dicemū aci *a priori* că nu esistă delictū cândū adulteriulū este rezultatul unei erori; trebuie să esiste oare care dolū care să constitue delictulū, și care rezultă din complicitatea voinței.

Pedepsele adulteriulū suntū ficsate de art. 269, art. 270, prescrie regulele speciale ce se aplică la prigonirea delictulū de precurvie. Cea întâia regulă este că adulteriū nu pôte fi denunciatū decâtū de către singurul soçiū inocinte. De ne vomū ținea strictū de termeniū precisi al art. 270, trebuie să conchidemū că plângerea soçiulū ofensatū nu are altū efectū decâtū a permite acțiunei publice d'ași lua cursul ei: acestū testū nu acordă, în adevărū, soçiulū decâtū dreptul esclusivū d'a și face cererea sa d'a să intenta acțiunea publică. Totū acestū articolū mai adaogă la alineatul al duoilea: „Că elū pôte cere și dobîndi ori cândū în cursul procesulū stingerea acțiunei publice, precum și dupe darea sentinței definitive încetarea pedepsei, daca va consimți a rămânea în căsătorie.“ Din acéstă dispozițiune rezultă, că soçiulū inocinte, pe lângă puterea d'a opri acțiunea publică, are și acea d'a nimici prigonirea și hotărîrea. Importă în interesul căsătorii care este celū mai mare interesū al societăței, ca adulteriulū să nu dobîndască, prin hotărîre, o certitudine judecătorească, ca er-tarea soçiulū să fie primită ca o probă legală că delictulū nu s'a comisū.

D'aicea însă nu urmăde că soçiulū este investitū cū dreptul acțiunei publice. Ministerul conservă totă plenitudinea acestei acțiunii cū restringerea însă arătată mai susū. Pedepsele acestui delictū nu sîntū stabilite într'un interesū de resbunare și în profitul soçiului, ci în interesul justiției și în profitul societăței.

D'aci rezultă 1. că, dacă trebuie să urmede cerere din partea soçiului în materie de adulteriū, nu este necesariū ca elū să intente o acțiune civilă, căci legea nu cere decâtū plîngerea, iar nu și concursul acțiunei soçiului; 2. că singurul apel al soçiului, după o hotărîre în prima instanță, nu pôte apuca pe judecătorul în apel decâtū de acțiunea civilă și nu-lū autorisă nici a pronunția o pedepsă, dacă judecătorul de la prima instanță n'a pronunțiatu-o, nici a agrava pedepsele pronunțiate; căci dacă Ministerulū publicū n'a apelatū, acțiunea publică rămîne stinsă; soçiulū care are numai dreptul plîngerii și al urmăririi nu are și dreptul d'a face să reînvie o acțiune stinsă.

Privilegiile soçiului se întindū și asupra complicelui. Complicele, precum și femeia, nu pôte fi urmăritū decâtū numai dupe plîngerea soçiului. E de ajunsū însă ca elū să fi denunțiatū pe soția sa, pentru ca și complicele să pôtă fi urmăritū *ex officio*; căci, îndată ce ministerul publicū este apucatū de delictul adulteriului, elū pôte urmări pe toți autorii. Causa prevenitului este nedespărțită de cea a femeii: desistarea soçiului în privința acestia, face să înceteze și urmărirrea în contra complicelui, căci reconciliarea soçiului și a femeii ecivalēde cū proba legală că adulteriul nu s'a comisū, și prin o consecință necesarie, că nu esistă vre-un culpabilū de acestū delictū. Dacă însă desistarea ar interveni după

pronunțierea hotărârii definitive, efectul seǔ nu se întinde și asupra complicelui. Cândǔ proba adulterului este făcută; cândǔ crima este judiciarmente constatată, interesul păcei familiei nu mai cere ca ertarea soțului să se întindă și asupra complicelui.

Ne rămîne acum a mai esamina între atentatele contra moravurilor, și crima de bigamie prevăduțǔ de art. 271.

Crima de bigamie este în adevărǔ fôrte gravă: ea sapă din fundamente edificiulǔ sociale, fiindǔ că aduce disordinea în familie de care este constituată societatea. Acéstǔ crimă constă în faptul d'a contracta o nouă căsătorie mai 'nainte d'a se deslega cea d'ântêia. Condițiunile constitutive ale acescei crime suntǔ: legămintul căsătoriei d'ântêia și faptul d'a se contracta o altă căsătorie mai 'nainte de deslegarea celei d'ântêia, și intențiunea fraudulósă care face criminalitatea acțiune. Dacă căsătoria anteriórǔ s'a deslegatǔ prin mórtea naturală, prin divorciǔ, sau prin efectulǔ unei nulități radicale mai 'nainte de contractarea celei de al duoilea, la așa casǔ nu esistă crimă, fiindǔ că nu esistă douē căsătorii simultanee. Ce s'ar întîmpla însă daca condamnatul pentru bigamie ar face în urmă a să declara nulă căsătoria sa precedentă? Legea a deslegatǔ acéstǔ cestiune, prin adăogirea cuvintelor, „dacă acea căsătorie va fi fostǔ valabilă“ coprinsă în testul art. 271.

Intențiunea fraudulósă este al treilea elementǔ al crimei; ea este de dreptǔ comune, și legiutorul nu avea trebuință a o rosti, consemnată fiindǔ în principiulǔ anteriorǔ tutor codicilor, că acolo unde nu esistă voință nu pôte esista culpabilitate. Este evidente că *cunoscința*

constitue și în privința complicilor enumerați în ultimul alineat al art. 271, criminalitatea faptului.

SECȚIUNEA. VI.

*Arestațiuni ilegale, sechestrațiuni de persoane și aten-
tate la libertatea individuală.*

(ART. 272—274).

Libertatea este după viața și onórea, celú mai mare din bunurile unú cetățeanú.

În art. 272, 273 și 274, nu e cestiune de arestațiuni ilegale comise de funcționari publici; această materie face obiectulú art. 149, pe care l'amú esaminatú deja. Dispozițiunile acestei secțiuni privescú numai aten-
tatele la libertate comise de particulari.

Din testul art. 272 resultă că doué condițiuni sîntú necesarie pentru constituirea crimei: 1 faptul a-restărei al detențiunei saú alú sequestrărei: 2 ilegalita-
tea acestú faptú.

În genere, toți complicii sîntú pedepsiți cu aceeași pedépsă ca și autorele principalú. Darea de locuință spre a să esecuta arestuirea, închiderea saú se-
questrarea unei persoane, este asimilatá cu íneși crima. Cređú de prisosú a adăoga aci că această dare de locu-
ință trebuie să fie urmatá cu cunoscínță.

Art. 273 și 274, aú de obiectú a gradua pe-
dépsa după circonstanțele ce aú ínsoțitú detențiunea i-
legală.

SECȚIUNEA VII.

Crime și delict relative la poprirea saŭ destrugerea dovedirei Statului civile a unui copilŭ saŭ compromiterea esistenței sale; răpiri de minori, infracțiune contra legilor asupra înmormântărilor.

§ I.

CRIME SI DELICTE IN CONTRA UNUI COPILU.

(ART. 275—279).

Aceste crime răsörnă ordinea naturală și civilă; ele conducŭ la o usurpare de statŭ, la un furtŭ manifestŭ la care se asociază legea. Asemenea atentate a trebuitŭ neapăratŭ a fi infrinate prin pedepse grave.

Legea a întrunitŭ sub acestŭ titlu fapte care nu suntŭ de aceeași natură nici aŭ acelașŭ scopŭ: unele suntŭ dirijate contra statului civile al copilului, altele în contra vieței lui; tôte însă amerință esistența civilă saŭ materială a copilului; ele provocă asupra unei ființi inocente ce nu se pôte apăra solitudinea și prevăditorea protecțiune a legii.

Crima de răpire, de tănuire, de supresiune, de substituirea unui copilŭ în locul altuia, coprinde tôte faptele saŭ declarațiuni mincinoase ce ar tinde a da unui copilŭ o familie la care elŭ nu aparține și alŭ lipsi de acea la care elŭ aparține. Una din condițiunile constitutive și substanțiale ale crimei în cestiune este ca copilul supresŭ să fie născutŭ viabile, și încă ca supresiunea să se fi efectuatŭ cu intențiune d'aŭ schimba statul.

Art. 275 prevede și ipotesa cândŭ s'ar face a se trece unŭ copilŭ ca născutŭ dintr'o femeie care nu l'a născutŭ.

Una din dificultățile acestei materii este resol-

varea cestiunelor de stată ce ridică urmărirea crimelor de supresiune sau suposițiune de copil. Codicele civile ne dice că tribunalele civile suntu singure competente a statua asupra reclamațiunelor de stată, și că acțiunea criminală nu va putea începe decâtă în urma hotărârei definitive asupra cestiunei de stată. Acastă decisiune este o esceptiune la regula generală care, considerând reprimarea crimelor ca celū mai mare interesū al statului, suspende procedurele civile cândă ele daū locū la o prigonire criminală; acastă esceptiune însă se sprijine asupra presumpțiunei că plingerea n'ar avea de scopū decâtă a eluda regula dreptului civile care în cestiuni de stată civile nu admite simpla probă prin marturi.

Acțiunea criminală în contra unui delictū de supresiune de stată, nu are numai de efectū a face să se penede autorii, ea trage după sine și dovada că statul de care jăluitarulū este în posesiune nu este acela asupra căruia elū pôte pretinde un dreptū. Cestiunea de stată constitue dar o cestiune prejudicială înaintea verii căria prigoniri în supresiune de stată. Acțiunea criminală pôte începe numai dupe ce se va hotări cestiunea de stată.

Art. 276 și 277, prevēdū douē facte de neglijență care potū avea acelașū efectū ca și crima. Aceste douē articole nu suntu decâtă sanționarea art. 42, și 44 alū codicelū civile. In aceste din urmă articole trebuie dar să căutămū adevăratele elemente ale delictulū ce ne ocupă.

Articolele următore ale acesteī secțiunii fiindū redigiate cu chiaritate nu aū trebuință de nici o comentare.

Art. 277, și următore se ocupă specialminte de unū factū care tinde a compromite esistența unui copil

mai mică de șapte ani, prin lepădarea lui în vre-un loc singuratic, fapt care, de și presintă totă gravitatea unui infanticidiu, participă de caracterul morale al aceleiași crime și produce adese-oră aceleiași efecte. Incriminarea legii nu se aplică decât la copii mai mici de șapte ani deplină: ea presupune că peste această vârstă, un copil poate avea de sine destulă putere și pricepere spre a se apăra în contra pericolelor ce-lu ară înconjură. Pentru a marca diferitele graduri ale penalității, legea mai distinge și circumstanțele ce ar însoți esposițiunea copilului: dacă s'a efectuată la un loc singuratic, sau care nu e singuratic; dacă a fostă urmată de schilodiri, betegiri sau răniri, sau de mórtea copilului espusă. Prin loc singuratic se poate înțelege un loc unde copilul nu poate găsi ajutor. A fostă cu neputință ca legiuitorul să dea în această privință o explicațiune mai precisă; acesta este lăsată la aprecierea judecătorului de fapt, căci locul cel mai frecventat poate une-oră fi singuratic, precum și locul cel mai singuratic să fie frecventat. Acesta depinde de la circumstanțe.

Este de observat aici că legea asimilă cu omorul, lepădarea într'un loc singuratic al unui copil mai mică de șapte ani deplină, fiindă că presupune în agent, de nu voința d'a causa directă mórtea, cel pucin ceea d'a espune copilul la o mórte indirectă.

§. II.

RAPIRI DE MINORI.

(ART. 280—283).

După ce legea a ocolit copilul cu măsură tu-

telarie și conservatrice, acordându minorilor o protecțiune specială, ea mai prevede și răpirea lor de la locul unde ar fi așezați de persoanele la a căroră autoritate și direcțiune erau supuși sau încredințați.

Răpirea de minori se presintă în codicele nostru penale sub două diferite puncte de vedere, întru cât ea este operată prin viclenie ori violență, sau prin amăgire.

Art. 280 și 281. Se ocupă cu ipotesa d'ântéiū.

Să ficsăm mai întâiū caracterul fundamentale al acestei crime: legea o consideră ca o lovire la autoritatea părinților și altor persoane sub a căroră putere minorii se află supuși, *raptus in parentis*. Pucin importă pentru esistența crimei ca răpirea să fi fost urmată sau nu de vre un atentat asupra persoanei minorului; acest atentat pôte fi obiectul unei acțiuni distincte. Răpirea ia un caracter criminale din singura strămutare ilicită a minorelui și sustragerea lui de sub autoritatea ce-lū protege. D'aci rezultă că este necesariū d'a să constata, ca o circumstanță elementarie, sub a cui autoritate minorele era încredințatū și în ce anume locuri a fostū strămutatū sau ascunsū. Crima dar constă în singur faptul materiale al răpirei. Trebuie însă ca această răpire să se fi operatū prin *viclenie* sau *violență*, și prin urmare, prin amerințări, filtre, bēturī amețitoare sau verī ce alte miđlōce care ar rădica minorului întrebuiņarea voinței lui și 'i ar da o idee de constringere.

Art. 280 se aplică la toți minorii în genere, fără nici o distincțiune. Cu tōte aceste, jurisprudența a esceptatū femeile minore măritate, căci starea de minoritate legală încetēdă prin căsătorie; această decisiune ar trebui a se întinde și la minorii emancipați.

Art. 281 face o causă de agravare din casul

cându persóna răpită este o fată mai mică de șese spre dece ani, pedepsindū faptul răpirei cu maximum închisorei: legea presupune aci, că răpirea n'ar avea locū la așa casū decâtū cu scopū d'a abusa de persónă saū spre a forța pe părinți a consimți la căsătorie, și a cređutū de cuviință că o asemenea faptă ar merita o represiune mai energică.

După răpirea prin violență, vine răpirea prin amăgire: Aci nu mai e cestiune de minori în genere: legea presupune că mai presusū de 16 ani o fată are destulă forță și rațiune spre a se apăra în contra amăgirei; ea nu o apără decâtū în contra violenței și vicleniei. Numai cândū ea este mai mică de șese spre dece ani, legea o protege și în contra amăgirei. Nicī consimțimēntul chiar al victimei nu este ținutū în seamă, cândū fata este mai mică de 16 ani, căci se presupune că elū este efectulū ilusiunelor și prestigiulū în care póte lesne cădea inesperienza și credulitatea unei așa fragețe virste.

Așa dar în specia alineatului 2 al art. 281 crima consistă în faptul materiale al răpirei, fie elū operatū prin amăgire saū prin violență.

Art. 282 prevede un casū care se aplică la toate răpirile. Dacă răpitorulū se va fi căsătoritū cu fata răpită, elū nu va putea fi urmăritū decâtū după plingerea persónelor acelora, care dupe codicile civile aū dreptul a cere nulitatea unei asemenea căsătorii, căci dacă este de interesul societăței ca crima să nu rămână ne pedepsită, interesul ei în acéstă ocasiune este d'a fi indulgentă și a nu sacrifica unei răsbunări tardive fericirea unei familii întregi. Din testul art. 282 rezultă dar ca, cândū răpitorul s'a căsătoritū cu fata ră-

pită, urmărirea crimei este subordonată la óre care condițiuni: trebuie ca nulitatea căsătoriei să fie cerută după plingerea formală din partea celor în dreptu a o cere. Ministerul publicu nu póte de la sine intenta nici o acțiune în asemenea casu. Acéstă dispozițiune se aplică de o potrivă la autorele principale și la complici răpirei. Legea, în vederea ordinei generale, a subordonatú în acéstă circumstanță interesul represiunii crimei la interesul stabilităței și uniunei familiei.

§ III.

CALCAREA LEGUIRILOR ASUPRA IMORMINTARILOR. (ART. 284 — 286).

Art 63 al codicelui civile prescrie că nici o înmormintare nu se va face, fără autorisarea prealabilă a oficerului public competente, și mai 'nainte de sorocul prescrisú de regulamente. Art. 284 este sancțiunea acelei dispozițiunii.

Infracțiunea prevădută de acestú articolu nu póte fi comisă decâtú de acei care au óre care interesú la înmormintare. Nici o responsabilitate dar nu póte cădea asupra preoților care ar precede la ceremonia funebră a înmormintărei.

Acelașú motivú care oprește înmormintările grăbite a dictatú și dispozițiunea art. 285 relativă la ascunderea cadavrului unei persóne ucise. Aceste două acte potú avea de scopú a sustrage de la justiție cunoștința vre unei crime. Acelú ce ascunde cadavrul unei persóne ucise, comite o complicitate a omorului, precum se face culpabilú de complicitate al furtului acelú ce tăinuește un obiectú furatú. Lipsa de declarațiune, urmată

de o înmormintare clandestină, e de ajuns pentru ca să constituie delictul prevăzut de art. 285. Art. 286. prevede delictul de violare a mormintelor, sau alte acte de profanațiune asupra lor. Legea care proteje omul de la naștere pînă la mörte, nu-lă abandonă nici în momentul cändu a încetatu d'a trăi, cändu nu rămänu pe urmă-ı decätu resturile sale mortale, și pedepsește cu închisöre de la trei luni pînă la un an și cu amendă de la 26 pînă la 300 lei, pe acei care, fără respectu pentru ultimul asilü al omulü, ar viola mormintele și ar profana cenușa morșilor. Acesta se înțelege nu numai despre sustragerea obiectelor ce s'ar depune în mormintü, ci și despre totü ultragiulü ce ar turbura rămășițele mortale ale omulü.

SECȚIUNEA VIII.

Mărturie mincinosă, calomniü, injuriü, revelațiunea secretelor.

§ I.

MĂRTURIE MINCINOASA

(ART. 287—293).

Mărturia mincinosă făcută înaintea justiției, pöte atrage asupra unü omü inocinte pedepsa cea mai grea și arunca un culpabilü în sînulü societăței. Acestă crimă odiösă nu pöte scäpa de severitatea legilor. Onörea care este proprietatea cea sacră a omulü, pöte fi atinsă de calomnie și de injurie. Este dar dreptü ca aceste miđlöce rușiöuse să fie reprimare prin dispozițiunü rigurose.

Art. 287 se ocupă numai de mărturia mincinosă în materie criminală. Art. 288, 289 și 290 pedep-

sescū mărturia mincinosă în materie corecțională, de poliție și civilă. Pedépsa diferă după materia în care a intervenit falsă mărturie: ea este maximum închisorei în pricină corecțională, și a reclusiunei în materie criminală. Gravitatea prejudiciului probabilu face baza gradațiunei acestor pedepse. Crima însă presintă aceleași elemente și acelașu caracteru. Trebuie dar să căutămū în inșeși principiile acestei materii, condițiunile constitutive ale crimei. Este evidentu mai întéiu că nu póte să existe mărturie mincinosă decâtu acolo unde există deposițiune făcută înaintea justiției, sub încredințare de jurământu. D'aci rezultă că, nu potū fi urmărite pentru mărturie mincinosă : 1. Persónele care suntū ascultate înaintea Curței juraților în virtutea puterei discreționare a Președintelu, căci aceste persóne, dupe art. 302 al procedurii criminale, nu se supunū jurământulu și declarațiunile lor suntū considerate numai ca simple arătări; 2. indiviđii condamnați de mai 'nainte la pedepse care atragū dupe sine privațiunea dreptulu d'a depune ca marturii înaintea justiției; 3. toți marturii ascultați la cercetările scrise ale judecătorulu de instrucțiune, pentru că tóte deposițiunile culese într'o instrucțiune preparatorie nu aū caracterulū unei mărturii definitive. Mai trebuie încă ca mărturia falsă, adică contrarie adevărulu, ca falsitatea deposițiunelor să privescă asupra circumstanțelor esențiale ale faptulu, căci dacă ele se rapórtă la óre care circumstanțe accesorie, nu rezultă din acésta nici un prejudiciu gravu spre a se putea presupune o intențiune fraudulosă. Circumstanțe esențiale sîntū acele ce constituie faptul principale și tóte incidente care tindū al proba. Chiar și tăcerea martorulu cându are de obiectu a ascunde un elementu esențiale al procesulu,

echivaléda cu exprimarea unui faptü pozitivü contrariü adevëruului, și póte fi asimilatä cu o depozitiune negativä care ar avea de efectü a denega și a destruge o probä a faptului incriminatü; și tăcerea póte dar în unele casuri deveni basa unei acușatiuni de mărturie mincinosä. În genere; trebuie ca declarațiunea falsä, ori care ar fi forma ei, sä aibä de resulatü a afirma säu a denega un faptü esențiale al procesului.

În fine, articolul 287 și următóre pedepsescü mărturia mincinosä, atunci numai cândü se dä säu *în contra acusatului säu în favórea sa*. Trebuie dar ca ea sä póta cauza un prejudiciü nerevocabile säu apărärei säu acușatiunei. Din acéstä regulä urmédë ca martorul care chiar la audiență ar face o depozitiune neadevărata, nu póte fi prigonitü pentru mărturie mincinosä dacă a retractatü-o mai 'nainte de închiderea desbaterilor. În adevărü, defëritele părți ale unei depozitiuni formédë un totü indivisibilü; depozitiunea nu póte dar fi consideratä ca completä, decâtü atunci cândü desbaterile afacerei s'au închisü definitivü. Martorul ce vine a retracta o depozitiune mincinosä mai înainte d'a produce ea pentru societate säu pentru acusatü un prejudiciü ireparabile, martorul acesta dicü, prin re'ntórrerea sa la adevărü, a opritü de bună voia sa consecințele funeste ce ar fi putütü resulta din depozitiunea sa mincinosä.

Pe lângä aceste, pentru ca sä existe crimä de mărturie mincinosä, trebuie încä ca intențiunea criminalä a martorului réoa sa credință, scopul sëü d'a înșela justiția, sä fie bine constatate, căci se póte întimpla adevëori că declarațiunile unui martorü, deși contrarie adevëruului, sä fie rezultatul unei erori, unei turburări ale memoriei, unei ilușioni a simțurilor, unei imaginațiuni

rătăcite. Nu există crimă de mărturie mincinosă dacă nu există voința d'a cauza un prejudiciu. Martorul mincinos se pedepsește în proporțiunea răului ce a comis prin aplicarea unei pedepși de aceeași natură. Pedepsele relative la mărturia mincinosă se agravă după art. 291 în materie numai corecțională, polițienescă și civilă. cându depozițiunea falsă este rezultatul corupțiunei; această cauză de agravare nu există în materie criminală. În această materie, legea nu ia în nici o considerațiune indemnul ce a putut mișca mărturia mincinosă: crima este, în rațiunea consecințelor ei, prea gravă verii care ar fi motivul, spre a se lăsa locu la vre-o distincțiune în această privință. În materie corecțională și civilă, corumperea martorului are de efectu a asimila mărturia sa mincinosă cu cea dată în materie criminală.

Subornarea martorilor nu este decâtu un act de complicitate al mărturiei mincinoase; această complicitate însă este supusă la osebite reguli. Art 292 consideră pe acelu ce prin orice mijlocu va amăgi pe martori, ca și pe însuși martorul mincinos și-lu pedepsește întocmai ca și pe elu. Această dispozițiune mi se pare cam absolută, căci se potu presenta casuri în care martorul mincinosu să fie mai culpabilu decâtu amăgitorul, spre exemplu, un părinte pentru a scăpa pe fiulū seū, pôte întrebuița amăgire în privința martorilor, împiasu fiindu la comiterea acestei crime din iubirea părintescă pentru fiulū seū; un asemenea părinte n'ar merita ore mai multă indulgență decâtu martorul mincinosu care și vinde cugetul pentru bani? Mi se pare că ar fi raționale a se considera subornarea și mărturia mincinosă ca done fapte care se confundu în unul și acelașu scopu: un faptu de complicitate prin provo-

cațiune și faptul principale al mărturiei mincinoase. D'aci rezultă că nu poate exista crimă de subornare, de câtă în casă d'a se constata mai întâi existența unui fapt material de mărturie sau depozițiune mincinosă făcută la audiența unui tribunale.

Jurământul mincinos este strins legat cu mărturia mincinosă. Art. 293. pedepsește această crimă cu degrațiunea civică. Nici o pedepsă nu putea fi mai aplicabilă crimei jurământului mincinos decât cea ce consistă în destituirea și escluderea sperjuralui din toate funcțiunile publice și în privațiunea mai multor drepturi civice, precum acele d'a fi jurat sau martor.

§ II.

CALOMNII, INJURII, REVELATIUNE DE SECRETE.

(ART. 294—305).

Calomnia a căria silințe culpabile tindă a rădica omului onorea pe care adeseori o preferă vieții; *injuria* care sfâșie sufletul și nutresce în inimă o eternă nevoie de răsbunare, nu facă mai pociu rău societății decât omoritorul și furul.

Art. 294 și următoare prevăd și pedepsesc delictul de denunțiere calomniosă. Denunțierea care este în sine un act liciu când are de obiect facte reprehensibile, devine criminală când are de țintă facte mincinoase și nu servă interesele justiției, ci ale urei și ale răsbunării. Când o denunțiere calomniosă este făcută *inscrisă* către oficerii justiției sau de poliție, această denunțiere deși privată, dobindește un grad de gravitate prin chiar clandestinitatea ei, prin caracterul funcționarilor către care este adresată, prin posibilitatea d'a face

dintr'insa un instrumentu de persecuțiune saū de prigonire criminală în contra inocenței.

Condițiunile necesarie pentru esistența acestu delictu suntū: 1 o *denunțiare* iar nu o simplă declarațiune; 2 ca acéstă denunțiare să fie făcută *înscrisū*; 3 condițiunea este ca denunțierea să fie adresată unor oficeri de justiție saū de poliție administrative ori judiciare.

Nu e de ajunsū pentru ca să existe delictu, ca denunțierea să fie adresată oficerilor indicați de lege, trebuie încă ca acéstă denunțiare să fie și *calomniósă*, adică să impute cu *rea credință* fapte neadevărate. Falsitatea factelor imputate, este un elementu necesariū al calomniei.

Art. 305. prevede și pedepsește revelațiunea secretelor. Din testul acestu articolu rezultă. că legea n'a prevădutu decâtū revelațiunile indiscrete inspirate de răutate și intențiunea d'a difama ș'a cauza un prejudiciū; ea nu se aplică la declarațiunile ce suntū provocate de însăși justiția. D'aci rezultă că persoanele care exercită profesiunile arătate în art. 305, nu suntū dispensate d'a face înaintea justiției revelațiunea factelor venite în cunoșcința lor, cândū ele suntū ascultate ca marturi, la așa casū deposițiunile lor suntū necesarie, în interesul chiar al ordinei publice, spre a se putea descoperi adevărul. Cu tóte acestea, un interesū nu mai pucinu înaltū decâtū interesul justiției dispense în óre care casuri, pe depositarul, prin profesiunea sa alū unu secretū, d'a revela acestū secretū justiției, cândū este citatū ca marturū. Acestū interesū este acela al umanității, cândū e cestiune de un medicū care a căutatū pe unū prevenitū, acela al religiunei cândū e cestiune de preotulū care a primitū confesiunea sa; chiar și acelū al apărărci, cândū e cestiune de avocatulū căruia elū ș'a destăinuitū situațiunea.

Justiția trebuie să respecte datoria care incombă asupra preotului, medicului sau apărătorului prevenitului, pentru că împlinirea acestei datorii este o nevoie socială, pentru că este indispensabilă a se conserva unor funcțiuni pe care se rașimă societatea o independință ce singură pôte garanta interesele ce le suntu încredințate. Acésta este o limită pusă la dreptul judecătorului; însă acésta limită nu o pune legea, ci chiar natura lucrurilor, ca un elementu necesariu al vieței civile. De ce se impune în genere cetățenilor datoria d'a revela fectele ce le suntu cunoscute, cându ei se citédă ca marturi? — Pentru că tôte considerațiunile private ce s'ar putea opune în acésta privință, trebuie să plece d'înaintea interesului sociale care cere testimoniul lor; pentru că revelațiunile ce le suntu făcute, nefindu primite sub nici un titlu, ei nu au nici un dreptu alu tăinii. Cându însă aceste revelațiuni suntu făcute către o persónă propusă de însăși societatea spre ajutorul vre unei suferinți, vre unui interesu saú vre unui dreptu încalcatu, cum să ceremu chiar noi de la dinsa ca să le trădea?

Societatea care a creatu aceste instituțiuni tutelare, n'ar fi óre turburată, pină în fundamentele ei, dacă ele ar fi scuduite? Nu suntu ele elemente ale ordinei generale care președú la tôte relațiunile omenesci și dau un protectore comunu atitoru interese opuse? Chiar forța lucrurilor face din acésta o dispensă, de câte ori ea este condițiunea necesarie a raporturilor ce constituescú însăși vieța socială.

Profesiunile căroro art. 305 și jurisprudința recunoscú în óre-care casuri, dispensă d'a depune, suntu acele ale medicilor, hirurgilor, spițerilor, móșelor. Înă acésta facultate d'a nu revela secretele încredințate în

virtutea profesiunii lor, nu dispensează pe acești deponari ai secretelor d'a se înfăcișa înaintea justiției cându suntă chiămați; ei trebuie să fie următorii citațiunei și să propue cauza lor de dispensare la aprecierea judecătorului.

În privința ocărilor și injuriilor prevădute de art. 299, acest articol se mărginesce a stabili în regulă generală că toate injuriile și espresiunile ocăritóre care nu conțină caracterul de gravitate ce rezultă din imputarea vre unui viciu determinat și din publicitate, dau locu numai la nisce pedepse polițienesce.

Termină aci esaminarea crimelor și delictelor în contra persónelor, și trecu la seria nu mai pucină importantă a crimelor și delictelor în contra proprietăților. Cea mai principală din aceste infracțiuni este *furtul*.

CAP. II.

CRIME SI DELICTE CONTRA PROPRIETATILOR.

SECȚIUNEA I.

Furturi.

(A. T. 306 — 316).

Viața n'ar fi adeseori decâtă o povară penibilă, dacă amă fi lipsiți de plăcerile ce ne procură bunurile duple pământu. Cândă aceste bunuri aū devenitū precifulă sudoreii și răsplata industriei nóstre, ele nu ne pot fi răpitate, chiar ș'in starea naturei, fără a revolta în noi simțimentele justiției primitive. În starea socială, această sustracțiune fraudulósă sau violentă a bunurilor pe care legea ni le garantédă ca proprietate a nóstră, este încă și mai culpabilă, pentru că ea nu vatămă numai

1

unū interesū individuale ci chiar și securitatea genera-lă. In adevărū, spre a se asicura averea fie-căruia, s'a instituitū societatea, și cetățenii s'aū astrândū la sacri-ficiū reciproce; d'aci urmédă că orī ce lovire la dreptu-rile proprietăței vatămă societatea întrégă, și legea a tre-buitū să reprime aceste atentate cu pedepse severe.

Legea romană a definitū furtulū: „Contrectatio fraudulosa lucrī faciendi causa, vel ipsius rei vel etiam usūs ejus possessionisve.“

Din testul art. 306 care definédă furtul, rezultă că trei suntū elementele constitutive ale furtulū; 1 tre-bue să existe substragere (luare printr'ascunsū) al unui lucru mișcătorū; 2 ca acéstă substragere să fie fraudu-lósă; 3 să aibă de obiectū unū lucru ce aparține altūi cuiva.

Substragerea, *contrectatio*, nu este numai simpla apucare, ci strămutarea, răpirea acestūi lucru cu cuget a și'lū însuși. In adevărū, apucarea lucrulū nu este încă o manifestare complectă a voinței agentulū, fiindū că elū se póte încă desiste; răpirea acestūi lucru consumă actulū materiale alū furtulū. D'aci rezultă că substra-gerea nu se póte aplica decâtū la lucruri mișcătore, căci aceste singure potū fi răpite ca lucruri corporale. Așa dar, cândū, de exemplu, debitorul meu 'mī răpescē în-tr'un modū fraudulosū, un actū sub semnătură privată prin care a recunoscutū elū creanța mea, sustragerea se operă, nu asupra creanței mele, căci ea nu este suscep-tibilă de acésta, ci asupra titlulū care este unū lucru corporale. Mai urmédă încă d'aci că întrebuițarea a-busivă saū deturnarea unui lucru depositatū, năimitū saū împrumutatū nu este un furtū, căci furtul nu se co-mite decâtū prin sustracțiune saū *luare printr'ascunsū*;

la așa casă, există violarea unui contract care în unele cazuri, precum vom vedea mai la vale, constituie un delict care nu conține elementele esențiale și caracteristice ale furtului.

Faptul d'a reține într'un mod fraudulos un obiect care aparține altuia și găsit din întâmplare, atunci numai constituie o sustracțiune în sensul legii, când intențiunea frauduloasă a însușirii lucrului găsit s'a manifestat chiar în momentul când agentul la apucată. Astă-fel este și definițiunea legii romane; „*Qui alienum quid jacens lucri faciendi causa sustulit furti obstringitur.*“ Și în adevăr, în această ipotesă, agentul pune mâna asupra unui lucru ce știe că nu-i aparține. El nu cunoșce cine este proprietarul lui; pucănu importă necunoștința proprietarului; singura știință că lucrul nu este al seă, reținerea frauduloasă constituie criminalitatea sustracțiunii. Când lucrul găsit este reclamat de către adevăratul lui proprietar și acel care l'a găsit îl tănuiesce să negă că l'a luat, este de presumat că intențiunea d'a ș'ilă apropria se rapoartă chiar la momentul apropiării acestui lucru.

Frauda care constituie al doilea element al furtului, este intențiunea agentului d'aș'i însuși un lucru ce el știe că nu este al seă. Cu tôte aceste, nu trebuie să atribuimă cuvântului de *insușire* o idee prea exclusivă. El exprimă caracterul general al furtului, iar nu și caracterul lui esențial care este d'a cauza altuia un prejudiciu, o vătămare. Se presupunem, de exemplu, că cineva comite o sustracțiune, nu pentru aș'i apropria lucrul furat, nu pentru a se îmbogăți cu paguba altuia, ci pentru al da unei a treia fețe. Causa impulsivă, cauza determinantă a acțiunii, destinațiunea

ce agentulă dă lucrului sustrasă, nu schimbă întru nimic natura faptului; acăsta împrejurare nu pôte fi o cauză justificativă a sustracțiunei; e de ajunsă numai ca agentulă să fi avută de țintă a frustra pe proprietarulă de lucrulă seă d'ală răpi în paguba sa, pentru ca să existe delictulă de furtă. Singura necesitate imperioasă cândă este constatată, precumă de esemplu fόμεa, pôte fi o circumstanță atenuantă, o scusă umană lăsată la aprecierea juriuluiă, căci ea face să dispară cugetarea fraudei, dar nu pôte constitui un faptă justificativă în sensulă legei. Legistiilă vechiă declaraă scusabile furturile motivate de o imperioasă necesitate precum fόμεa, miseria, și'i aplicaă acăstă maximă: „*Guod non est licitum in lege, necessitas facit licitum.*“

Ală treilea elementă al furtuluiă este ca lucrulă sustrasă să aparțină altuia, căci este evidente că cel ce ia printr'ascunsă lucrulă seă propriu, nu comite nici un delictă: „*Rei nostrae furtum facere non possumus.*“ Acăstă regulă este absolută. Așa dar, chiar și când lucrulă ar fi sub amanetă, proprietarulă care l'ar sustrage nu comite un furtă; prin sustragerea lucruluiă seă violă un contractă, luându'si earășii lucrulă, dar nu comite un furtă, căci acăstă lucru, de și îngageată, n'a încetată d'a fi al seă.

O altă consecință al aceluiași principiu este, că acțiunea furtuluiă încetădă cândă lucrulă substrasă nu aparține nimului, cândă este din cele ce romanii cualificăă *res nullius*.

Art 307 pune o excepțiune la regula stabilită de art 306 prin care tañnicile luări comise între însoțiți saă ascendinți și descendinți nu se socotă furturi, ci sunt supuse numai despăgubirei civile. Relațiunile din-

tre aceste persoane suntu prea intime pentru că, cu ocasiunea unor interese pecuniare, legea să permită ministerului publică a scruta secretele familiilor. Acésta este o esceptiune la dreptulă comune. Motive de delicateté și de morală aũ dictatũ legiuitorului acéstă dispozițiune.

Sustracțiunile prevăđute de art. 307 nu admit complici, fiind că ele nu constituie nici crimă nici delict.

Cunóscemũ acum caracterele generale ale furtului, casurile în care există sustracțiune fraudulósă a lucrului altuia. Cândũ nici unul din aceste fapte nu vine sãlũ complice, faptulũ nu constituie decâtũ un simplu furtũ, dupã espresiunea admisã în practicã.

Furturile nespecificate în secțiunea de faciã, suntu cele ce nu însoțesce nici o circumstanțã agravantã.

Sã venimũ acum la circumstanțele agravante ale furtului. Aceste suntu: cualitatea agentului, timpul sãu loculũ unde s'a comisũ furtulũ, sãu faptele ce aũ însoțit esecutiunea lui.

Cualitatea agentului este o causã de agravare, cândũ furtul s'a comisũ de către servitori, ómenĩ de simbrie, birtași, hangii, cãrciumari, otelierĩ, cãrauși etc. etc.

Timpulũ este o causã agravantã, când furtul s'a comisũ nóptea; loculũ, cândũ s'a sevãrșitũ în case locuite și dependințele lor; în locașe consacrate vre unũ cultũ, pe drumuri publice. În fine, faptele de esecutiune, cândũ furtulũ este comisũ sãu în complicitate cu mai mulți, sãu prin efracțiune, escaladare ori cu întrebuintare de chei mincinóse, sãu prin purtare de arme, prin întrebuintare de amerințãri cu violințe, o i prin usurpare de titluri și costume, sãu prin suposițiunii de ordine ale autoritãței.

Se esaminămū una după alta fiecare din aceste circumstanțe.

Agravațiunea asupra cualității agentului ce rezultă din No. 3, și 4 al art. 309, este fondată pe confiența necesarie care trebuie să existe între stăpînu și servitori arătați în acestū articolū. Furtul se presupune domesticū nu numai cândū e comisū, în casa și în prejudiciulū stăpînului, ci și atuncea cândū se comite acolo în prejudiciulū altor persōne decâtū a stăpînului, saū și într'o casă streină unde servitorul va fi mersū cu stăpînul seū, căci responsabilitatea actelor lui cade totū asupra stăpînului. Confiența necesariă a stăpînului este nelimitată și urmédă pe servitore orī și unde ar abusa de ea.

O altă agravațiune a furtului, este acea comisă de birtași și otclieri. Dispozițiunea No. 4 a art. 309 este fondată pe confiența necesariă ce călătorulū trebuie să acorde birtașului.

Furtul mai ia o cauza de agravațiune în timpul cândū se comite, cândū spre exemplu, se sēvârsește *nóptea*. Esecuțiunea unui asemenea furtū, revelă o îndrēsnelă mai mare și-lū face mai periculosū. Circumstanța nopței are cu tōte aceste un caracterū particularū: singurā și izolată, ea nu schimbă natura furtului; ea nu devine agravantă, decâtū atuncea cândă se combină cu vre o altă circumstanță. Circumstanța nopței nu este în sine o causă, ci un elementū de agravațiune, cândū se combină cu una saū mai multe din circumstanțele enumerate la art. 310.

Nici locul perpetrării furtului nu este o causă de agravare, de câtū atunci numai cândū furtulū s'a comisū într'o casă locuită saū în dependințele ei; acestă

circonstanță a casei locuite, precum și aceea a nopței, nu constituie de la sine o circumstanță agravantă, ci numai un element de agravațiune. Ea devine agravantă când se combină cu circumstanțele de efracțiune, de escaladă, de chei mincinoase, de noapte, de complicitate. Prin urmare, furtul comis într'o casă locuită, fără concursul vre unia din aceste circumstanțe, nu este decât un furt simplu; pe lângă că, casa să fie locuită, trebuie să se unescă și cu una din circumstanțele mai suspuse, pentru ca furtul să aibă caracterul de crimă.

Art. 312 specifică ce se numesc locuri locuite.

Cooperațiunea a două sau mai multe persoane la un furt este și ea un element de agravațiune, iar nu și o circumstanță agravantă, căci, precum împrejurarea nopței și a casei locuite, ea nu implică o agravațiune a pedepsei de câtă atuncea când este unită cu o altă circumstanță.

Așa dar, un furt comis de două sau mai multe persoane fără nici una din circumstanțele prevădute de art. 310 nu încetădă d'a fi un furt simplu.

Efracțiunea sau spargerea este și ea un alt mod de esecuțiune al furtului care-i agravă caracterul. Caracterul general al efracțiunii este siluirea vre unei îngrădiri închise, dărîmarea zidurilor, a ulucelor, a porților, a ferestelor, a pardoselelor, a încuetoarelor, a lăcătelor. Ea este bine definită prin art. 314. încâtă socotă de prisosă a mai face vre o altă interpretațiune în această privință. Trebuie însă să distingem bine efracțiunea interioară; cea d'ântăia are de scopă introducerea agentului în casă și în dependințele ei. D'aci rezultă că ori ce efracțiune n'ar avea această țintă, nu este cuprinsă în dispozițiunile legii.

Efracțiunea interioară este acea ce comite agentul, după ce s'a introdus în casă, pentru a isbuti la executarea furtului.

Este de observat aici că, în spiritul legii, simpla răpirea unui mobil încuiat equivaléđă cu efracțiunea, de și nu s'ar constata în urmă spargerea acelu mobil. Cu tóte aceste, dacă obiectul furtului ar fi nu lucrul conținut într'insul, ci însuși acelu mobil, precum de esemplu o casetă precioasă, la așa casă este evidente că încuetórea acestui mobil nu mai are nici o influență în caracterisarea furtului.

O regulă comună tuturor furturilor comise prin spargere interioară sau esteriórá, este că ele participă la agravarea penală, întru câtă numai, este constatat că s'a comis într'o casă sau locu locuit. Acéstă resultă din chiar testul Nr. 2. al art. 310. Nu e dar de ajuns pentru aplicarea acestei agravațiunii, a se declara că furtul s'a sėvărșit prin efracțiune interioară sau esteriórá, trebuie încă să se constate că s'a comis la vre o clădire sau altă ingradire închisă.

Escaladarea este definită de art. 313: „orí ce intrare în case, clădiri orí împrejmuirí sėvărșitá prin suire peste ȓiduri, porȓi, învelituri, uluce sau alte ingradiri închise.“ D'aci resultă că escaladarea, este un mod de introducere: acclu ce s'a servit de o scară spre a fura ceva după o strėșină, nu comite un furtu cu escaladare.

Intrebuințarea de chei mincinoase este pusă pe aceeași linie cu efracțiunea și escaladarea art. 315 ne ȓice ce trebuie să înțelegem prin chei mincinoase: „orí ce cãrlige, chei diverse prefăcute sau sėmuite etc.“

Ceia ce legea pedepsește aici, este întrebuințarea de chei mincinoase. Prin urmare, simpla posesiunea unor

aşa chei, nu este un delict, ci un act preparatoriu; singura întrebuintarea acestor chei ca act spre executarea unui furt, cade sub lovirea legii penale.

SECȚIUNEA II.

Tâlharii.

(ART. 317—320).

Se pedepsește cu reclusiunea de cinci ani în sus, cându tâlhăria se sêvârsește în împrejurările enumerate în art. 318, iar art. 319 o pedepsește cu munca silnică pe timp mărginit, cându se comite prin întrebuintare de casne, răniri, schilodiri sau alte violențe. Violența este cea mai gravă din toate circumstanțele ce însoțesc executiunea furtului; la așa casu crima presintă totu o dată un atentat contra persoanei și contra proprietății. Singura întrebuintare a violenței independintă de verice altă circumstanță, e de ajuns pentru ca furtul să fie calificat crimă.

În fine, art. 320 pronuncie pedepsă muncii silnice pe totă vieța cându din întrebuintare de violențe, casne sau alte lețiuni corporale, s'ar pricinau mórtea pacientului.

SECȚIUNEA III.

Strēmutare sau desfintare de hotare.

(ART. 321).

Acestu articolu pedepsește cu închisórea sau cu mendă de la 100 pînă la 1000 lei, pe acelu care, cu cugetu de a-și însuși pământul posedat de altul, și în-

tr'un *modu ilegal*, va stremuta sau va face a se stre-muta semnele de hotare dintre proprietăți.

Cugetare rea și modul ilegal sunt aci elemen-tele delictului.

SECȚIUNEA IV.

Despre abuzul de încredere.

(ART. 322—331).

În această secțiune se copriindă toate speciile de fraudă care produc prin mișloce sau manopere mai pu-țină culpabile acelașu efect ca și furtul, fiindă că și ele tindă a spolia proprietatea altuia. Aceste fraude con-țină dicu mai puțină criminalitate, ântâiu pentru că miș-locele de esecutare suntă mai puțină audaciöse și pen-tru că fie-care se pôte garanta mai lesne de dênsele.

Fraudele ce avemă a esamina aicea aș un carac-teră cu totul diferentă de al furtului: ele procedă prin violenție, iar nu prin violențe; în locă d'a sustrage obiec-tul ochitū, ele facă a li se înmâna prin înșelăciune. A-ces-te acte sîntă: abuzul de încredere, înșelăciunea, es-crocheria, bancruta.

Art. 322 are de scopă a protege slăbiciunea mi-norilor în contra violenției și fraudelor cămătarilor, spre aî face să subscrie acte prejudiciabile intereselor lor. Din dispozițiunea acestui articolu rezultă, că pentru esistența acestui delictu, trebuie 1 ca agentul să fi abusatū de trebuințele, de slăbiciunea sau de pasiunile minorului: în acestū abusu constă criminalitatea faptului. Apreciarea acestui abusu este lăsată la discrețiunea judecătorului; 2 ca minorul să fi fostū ademenitū a subscri obligațiuni,

chitanțe sau înscrise de rēfuire; obligațiunile verbale nu sînt coprinse în dispozițiunile legēi. D'aci urmēdă cā obligațiunile subscrise trebuie sā aibā de obiectū un împrumutū de lucruri mobile sau de efecte negociabile; 3 In fine, cā aceste obligațiuni sā fie efectuate în prejudiciul minorului. Dacă din asemenea actū n'ar resulta nici un prejudiciū, delictulū n'ar avea nici o basā.

Frauda prevēdută de art. 323 rădicā mai multe cestiumi. Ce trebuie sā întelegemū prin *punerea la o darte* sau *risipire*? Care sîntū obiectele a cărorā punere la o parte pōte fi incriminatā? Care sîntū contractele a cărorā violațiune constituē abuzul de încredere pedepsitū de lege?

Cuvintele de *punere la o parte*, de *risipire*, indicā acțiunea agentului prin care 'și aproprie lucrulū ce i s'a fostū incredințatū; acțiunea prin care elū dispune de acestū lucru ca cum ar fi fostū al seū. Acēstā apropiare presupune douē fapte distincte, apucarea lucrulū incredințatū și intențiunea d'a și'lū însuși, adică disparițiunea și frauda. Agentul care se serve momentaneū de lucrulū ce i s'a incredințatū, pōte prin acēstā viola legea contractulū sau terminii lūi, nu se face însă culpabilū de *punere la o parte*, căci elū nu are intențiunea d'ași apropria depositul; elū pōte fi pasibilū de daune interese, iar nu și de o penalitate. Acēstā distincțiune importantā presintă ore-care dificultate cāndū lucrul incredințatū este o sumā de bani.

Se presupunemū spre esemplu cā depositarul în locū sā răspundā de 'ndatā acēstā sumā mandantului seū, sau d'a o păstra intactā în mâinele sale, s'a servitū cu ea pentru un timpū ore-care, cu intențiune d'a o restitui mai tîrziu. Este afarā de verī ce îndoială, cā acēstā

simplă întîrziere nu constituie delictul prevădută de art. 1544 a codicelui civile promulgat acuin, declară că mandatarul datoresce procentul sumelor pe care le a întrebuițat în profitul său de la data acestei întrebuițări. Așa dar, mandatarul care să servă de sumele ce 'i aũ fostũ încredințate, fără dolũ sau fraudã, este passibilũ numai de procentele acestor sume. Elũ pôte fi necredinciosũ mandatului său, dar este evidente ca elũ n'a pusũ la o parte n'a deturnatũ sumele ce avea în mânele sale și care elũ este dispusũ a înapoia. Chiar și dacã, în urma întrebuițãrei sumelor, mandatarul ar deveni insolubilũ sau ar cãdea în falimentũ și n'ar putea efectua plata banilor, totuși insolvabilitatea lui n'ar fi suficientã pentru a stabili fraudã. Fraudã nu se presume; ea trbue să fie constatată. D'aci rezultã, cã verice prigonire pentru abusũ de încredere, trbue să fie precedatã de o cerire de restituire; deturnarea fraudulõsã, atunci numai pôte esiste legalminte, cândũ agentul s'ar refusa la restituire, sau s'ar afla prin însuși faptul său, în neputințã d'a o opera.

Care sîntũ obiectele a cãrora punere la o parte pôte fi incriminatã? Aceste sîntũ: efecte, bani, mãrfuri, bilete, chitanțe sau ori ce alte acte relative la vre o obligațiune sau apërare. Acestã enumerațiune coprinde pe de o parte, tôte înscrișele ce operã vre o obligațiune sau disercinare, și pe de altã parte tôte efectele mobiliare. Este evidente cã deturnarea acestor obiecte trbue să se fi efectuatũ în prejudiciul proprietarilor, a posesorilor sau a detentorilor, cãci altũ-felũ nu ar exista nici un prejudiciũ. Cuvintele, *obligațiunĩ, bani, mãrfuri* coprindũ tôte lucrurile care potũ face obiectulũ unui comerciũ, și înscrișuri, tôte actele a cãrora punere la o

parte p \acute{o} te produce un \acute{u} prejudici \acute{u} materiale. Care s \acute{i} nt \acute{u} \acute{i} n fine, contractele a c \acute{a} ror \acute{a} viola \acute{t} iune p \acute{o} te intra \acute{i} n termi \acute{n} i art. 323? Ast \acute{u} fel \acute{u} s \acute{i} nt \acute{u} contractul \acute{u} de n \acute{a} imire, contractul \acute{u} depositului care are de obiect \acute{u} p \acute{a} strarea sa \acute{u} conservarea un \acute{u} lucru. Legea penal \acute{a} nu se \acute{i} ntinde nici asupra contractului de \acute{i} mprumutare, nici asupra contractului de amanet \acute{u} care nu s \acute{i} nt \acute{u} denumite \acute{i} n lege, \acute{s} i care, de \acute{s} i particip \acute{a} \acute{o} re cum de natura depositului, a \acute{u} \acute{i} ns \acute{a} caractere distincte; \acute{i} n fine, mandatul salariat \acute{u} sa \acute{u} gratuit \acute{u} .

Alineatul al doilea al art. 323. are de obiect \acute{u} a face o circumstan \acute{t} \acute{a} agravant \acute{a} c \acute{a} nd \acute{u} faptul abuzului de \acute{i} ncredere s' \acute{a} r comite de vre o slug \acute{a} , om \acute{u} cu simbr \acute{i} e, calf \acute{a} , lucr \acute{a} tor \acute{u} , spre paguba st \acute{a} p \acute{i} nului s \acute{e} \acute{u} , la care agentul lu-
era obic \acute{i} nuit \acute{u} .

Art. 326 prevede cazul c \acute{a} nd \acute{u} , dup \acute{a} ce cineva va produce vre un document \acute{u} \acute{i} nscris \acute{u} sa \acute{u} memori \acute{u} la o judec \acute{a} torie pentru vre o prigonire, 'l \acute{u} va *sustrage* \acute{i} n or \acute{i} ce mod \acute{u} . Urm \acute{e} d \acute{e} abuz \acute{u} de \acute{i} ncredere c \acute{a} nd \acute{u} o parte produce un document \acute{u} \acute{i} n sus \acute{t} inerea preten \acute{t} iunei sale \acute{s} ' \acute{i} n urm \acute{a} , c \acute{a} nd \acute{u} ac \acute{e} st \acute{a} pies \acute{a} a devenit \acute{u} un element \acute{u} al \acute{u} procesului, tot \acute{u} ea 'l \acute{u} face s \acute{a} dispara sa \acute{u} lu \acute{a} nd \acute{u} comu-
nica \acute{t} iunea dosierului, sa \acute{u} prin ver \acute{i} ce alt \acute{u} mijloc \acute{u} . Este de observat aci, c \acute{a} ped \acute{e} psa pecuniar \acute{a} cu care se p \acute{e} n \acute{e} d \acute{a} ac \acute{e} st \acute{u} act \acute{u} de rea credin \acute{t} \acute{a} este pronun \acute{c} iat \acute{a} de \acute{i} nsu \acute{s} i tribunalul \acute{i} n a c \acute{a} ruia cercetare se afl \acute{a} prigonirea. Le-
gislatorele a cre \acute{d} ut \acute{u} , cu drept \acute{u} cuv \acute{e} nt \acute{u} , c \acute{a} ac \acute{e} st \acute{u} tri-
bunale este cel \acute{u} mai propri \acute{u} a aprecia moralitatea fap-
tului \acute{s} i c \acute{a} cazul nu este destul de grav \acute{u} spre a face o-
b \acute{i} ectul \acute{u} un \acute{u} osebit \acute{u} proces \acute{u} .

Cele lalte articole coprinse \acute{i} n sec \acute{t} iunea ac \acute{e} st \acute{a} nu presint \acute{a} nici o difi \acute{c} ultate.

SECTIUNEA VI.

Inclăciune sau eschrocherie.

(ART. 332—342).

Eschrocheria este un delictu a căruia prigonire și constatare dau locu la mai multe dificultăți. Aci importă mai cu seamă a se discerna cu îngrijire elementele delictului, spre a se pune o limită între fraudă criminală și dolul civil.

Dolul civil care coprinde tôte minciunile, tôte simulațiunile, are de obiectu principale a servi interesele celui ce stipulă; dolul criminal, pe lângă minciuna și simulațiunea, mai întrebuintedă manoperi și artificii și are de obiectu principale a causa un prejudiciu intereselor altuia.

Dolul civil nu este decâtu o viclenie comercială, forțe blamabilă, fără dubiu sub punctul de vedere al moralei, de care însă se pôte lesne conserva fie-care.

Dolul criminal este o fraudă țesută cu dibăcie pentru a înșela pe cine-va și a i sustrage parte din averea sa.

Din testul art. 334 rezultă că, două fapte principale sunt necesare pentru constituirea delictului de înșelăciune: nume sau cualități mincinoșe, sau uneltiri viclene.

Când usurparea de nume sau cualități mincinoșe se face înscrisu, ea dă nascere unui dreptu care este o consecință a lor; ea pôte constitui atuncea o crimă de falsu; cându însă acéstă usurpațiune nu este decâtu o alegațiune mincinosă destinată a încela pe o a treia față despre situațiunea agentului și alu revesti de un creditu falaciosu, acésta nu este decâtu o manoperă constitutivă

a încelăciunei, spre a însufla altuia încredere și, abuzându de acésta, să provóce încredințarea de bani sau alte valóre.

Uneltirile viclene suntu miđlóce întrebuintate spre a surprinde încrederea unei a treia fețe. Mincíunile sau promisiunile nu suntu îndestule spre a constitui acea ce legea numesce uneltiri viclene; uneltirile acestea presupunú o combinațiune de fapte mai puternice decâtú simpla mincínă. Să cere încă ca aceste uneltiri să fie *viclene*, adică că agentul să fie de rea credință, spre a putea constitui un elementú al faptului de încelăciune.

Al doilea elementú al delictului este chiar înmânarea sau liberarea banilor sau a valórelor; acésta înmânare constitué în realitate delictul de încelăciune.

Trebue în fine să distingemú casulú cândú valóřile încredințate agentului cu modul mai sus arătat, au fostú risipite de elú sau n'au fostú risipite, cu alte cuvinte, dacă delictul s'a consomatu sau nu. În adevărú, singura liberare nu consumă delictul, ci abuzul, adică punerea la o parte sau risipirea este care-l consumă. Dacă el a risipitú valóřele substrase, escrocheria este consumată; dacă ele suntu încă în mânele sale, nu există decâtú tentativă de încelăciune sau escrocherie. Pedep-sa edictată de lege este aceiași pentru ambele casuri.

Cele-l-alte dispozițiuni ale articolilor coprinse în secțiunea de față nu presintă nici o dificultate.

SECȚIUNEA VI.

Bancrute.

(ART. 343—348).

Unú comerciantú se póte afla în urma derangea-

mentului și a desordinei afacerilor sale, în trei situațiuni foarte diferite în privința rezultatelor: elū pōte cădea saū în stare de *falimentū*, saū în stare de *bancrută simplă* saū în stare de *bancrută fraudulōsă*.

Falimentul este starea unui comerciantū care din cauza desordinei afacerilor sale, a încetatū plățile sale: de nu ar esista decâtū simplă *suspendere* a plăților, falimentul nu se pōte declara. *Bancruta simplă* este starea unui comerciantū care lipsesce la îndatoririle sale din cauza greșalelorū comise în operațiunile sale comerciale.

Bancruta fraudulōsă saū *viclénă* este starea comerciantului care, prin practicarea unor mănoperi fraudulōse, ar lipsi de la împlinirea îndatoririlor sale. Falimentul nu este decâtū rezultatulū nenorocirilor ce comerciantul n'a putut evita; elū nu dă locū în contra-ī la nici o prigonire corecțională saū criminală. *Bancruta simplă* din contra este un *delictū* de competența tribunalelor corecționale și pasibilū de o închisōre de una lună pînă la două ani (art. 345).

Bancruta fraudulōsă este o crimă de competența curței juraților, căria legea-ī inflige pedepsa reclusiunei. Trebuie să observămū aci că legea nu cualifică de falimentū, de bancrută simplă saū viclénă decâtū insolabilitatea *comercianților*. Se numesce *deconfitură*, *insolabilitatea* persōnelor ce nu sîntū comercianți. Acéstă stare nu atrage nici una din pedepsele pronunciate de codicele penale.

În acéstă materie codicele se mărginesce a stabili o pedepsă și se referă la codicile de comerciū pentru condițiunile incriminării și definițiunea delictului. Trebuie dar să ne raportămū la codicele comerciale pentru

ca să cunoaştem faptele constitutive ale bancrutei simple sau frauduloase.

Bancruta este starea unui comerciant a căruia faliment a fost precesul său urmat de greşali grave sau de acte frauduloase. La cazul d'antéiu ea este simplă, şi frauduloasă în cazul al doilea.

Dar, şi într'una şi într'altă ipotesă, pentru ca ea să existe să ceră formal două condiţiuni indispensabile: 1 ca agentul să aibă calitatea de comerciant; 2 să fie în stare de faliment. Aşa dar, bancruta simplă sau frauduloasă este un delict sau o crimă specială ce nu poate fi comisă decât de persoane comerciante în stare de faliment. Ce este însă un comerciant? Ce este starea de faliment. Soluţiunea acestor chestiuni o aflăm în codicele de comerţ.

Faptele constitutive ale bancrutei simple sunt enumerate în art. 324 al codicelui comerciale. Aceste articole împart în două serii faptele de bancrută simplă: Casurile când bancruta simplă *trebuie să fie* declarată, şi acele când ea *poate* fi declarată. Care este scopul acestei formule? Mi se pare că ea este cu totul inutilă, căci judecătorul nu este nici o dată legat, când e chestiune de un delict; el trebuie să aprecie tot d'auna, nu numai elementele materiale, ci chiar şi moralitatea acestui delict; mai este încă de observat că, în materie de bancrută simplă, nu trebuie să confundăm lipsa de *fraudă* şi lipsa de *voinţă*. Acest delict nu presupune un act fraudulos, ci o culpă gravă. Deci, verice culpă admite neapărat concursul voinţei al intenţiunei. Bancruta nu este o infracţiune exclusiv materială; ea nu se constituie decât prin înduoitul element al faptului materiale şi al intenţiunei reprehensibile.

Casurile de bancrută frauduloasă sînt enumerate în art. 326 al codicelui comerciale

Cea ce constituie aci crima, nu este numai o culpă gravă, ci fraudă, réoa credință, intențiunea d'a spolia pe creditorî. Fie-care din faptele constitutive, sustracțiunea catastișelor, punerea la oparte saũ tăinuirea activului, recunoscerea unor datorîi presupuse admitũ în sine o formulă care pôte causa un prejudiciũ unei a treia fețe. Pucini importă daca aceste fapte sũnt anteriorẽ sau posteriorẽ deschiderii falimentului; ele potũ produce aceleași efecte; ele aũ același caracterũ.

Complici de bancrută frauduloasă pe care-i pedepsește art. 344 al legii penale, sîntũ enunțiați în art. 328 al codicelui comerciale.

În art. 48 al codicelui penale aflãmũ în genere elementele acestei complicități.

SECȚIUNEA VII.

Jocuri de norocũ, lotãrii, turburãri și fraude întrebuițate la licitațiunii publice.

(ART. 349—351).

Art. 349 pedepsește cu o amendă de la 100 pînă la 4000 lei pe acei ce facũ meserie din jocuri de norocũ.

Art. 350 se aplică la stabilimente permanente iar nu trecãtore.

Legea presupune aci un stabilimentũ speciale și admissiunea publicului. Nu trebuie însă să confundãmũ primirea publicului cu publicitatea localului. Stabilimentul pôte fi clandestinũ și cu tôte aceste să intre în termeniũ

legei, cându persóne streine la acéstă speculă, suntū introduse acolo spre a lua parte.

Ce trebuie însă să înțelegemū *prin jocuri de norocū*? Legea nu le definédă: aceste suntū, tóte acele jocuri care nu cerū nici o operațiune a spiritului, și la care președe numai norocul.

Se numesce loterie, vîndēri de imobile, de mobile saū de mărfuri efectuate prin calea saū mediul sorților, tóte operațiunile oferite publicului spre a face să se nască speranța unū căștigū aleatoriū, prin subscripțiuni saū alte șanse aleatorii.

In art. 351 legistorele a stabilitū penalități pentru a protege licitațiunile publice ce se deschidū pentru adjudecarea proprietăților, a usufructului saū a închirierei lucrurilor mișcátore contra acelor ce ar împedea saū ar turbura libera concurență la aceste licitațiuni saū la sumisiuni prin oferte. Scopul acestui articolū este d'a protege libertatea tutor adjudicațiunelor. Spre a se mănține acéstă libertate, legea incrimină într'un modū generale verī ce turburare, verī ce împedecare ce ar atenta la acéstă libertate. Ea nu se ocupă de natura factului, ci numai de efectulū produsū, de turburarea saū împedecarea causată operațiunei. Trebuie însă ca acéstă împedecare saū turburare să fie produsă prin violențe saū amerințări, iar nu prin simple cuvinte saū minciuni. Alineatul din urmă al art. 351 prevede o a doua specie al acestui delictū. Aci nu mai e cestiane de violențe saū amerințări, ci de uneltiri violene, daruri, promisiuni cu scopū d'a depărta pe concurenți speculândū asupra licitațiunelor.

SECȚIUNEA VIII.

Destrucțiunii, degradațiunii și alte pagube.

(ART. 352—356).

Seria dispozițiilor cuprinse în această secțiune are de scop să protejeze proprietatea mobilă și imobilă contra destrucțiilor și degradațiilor de care ele ar putea fi obiectul. Nu mă voi opri la fiecare din aceste dispoziții care sunt în genere foarte clare și nu cer nici o explicație. Cea mai gravă din incriminările de această natură, este dărămarea și incendierea prin o altă cauză decât incendierea.

Art. 353 nu determină mijloacele întrebunțate spre dărămare: ea incrimină veri ce act de violență, destul numai ca și dărămarea să fie distrusă sau surpată, să fi avut de rezultat ruina edificiului. Trebuie însă ca agentul să fi comis și faptul cu *voință* și să fi știut că dărămarea este *streină*.

Art. 354 se ocupă de jefuirea, stricăciunea de produse, efecte și alte lucruri mobile și imobile ce vor fi ale altuia. Casul prevăzut de acest articol prezintă două crime de o dată: 1 acțiunea d'a jefui și d'a distruge; 2 un fel de rebeliune întrebunțată spre înlăturarea executării. Crima există numai prin unirea acestor trei condiții: jefuirea și distrugerea mărfurilor; întrunirea mai multor oameni în cetate; *voință* și întrebunțarea de violență. Această crimă fiind, prin, chiar natura și obiectul ei, din cele ce compromit siguranța publică, este reprimată cu pedeapsa reclusiunii.

Art. 355 și 356 prescrie penalități contra celor ce ar desființa ori ce semn sau lucrare care servea de hotărâre între proprietăți, ori pe acei ce ar înălța cu vo-

înfa apa prin dăgăduri mai susū de cumpăna cuvenită și va causa înecăciune la drumuri saū la proprietățile altora.

SECȚIUNEA IX.

Crime și delictе care punū în pericolū vieța a mai multor persóne.

(ART. 357—380).

Incendiulū are un caracterū mixtū: elū póte fi întrebuiñtatū ca mediū d'a rădica vieța, mai cu sémă, însē elū amerință proprietățile. Intre diferitele casuri de incendiū esistă un intervalū fórtе mare în cea ce privesce prejudiciulū causatū și perversitatea agentului. Rațiuni de equitate cerū a se stabili o diferență în măsura penalităței. Incendiulū este o crimă *sui generis*; înlesnirea cu care elū se póte comite, dificultatea d'a se proba, spaīma ce răspinde, chiamă tótă severitatea legilor.

Art. 357 rostesce că, cândū clădirea este locuită, esistă presumpțiune că punerea focului are de țintă atentarea la vieța omului iar nu numai la proprietate; elū se consideră ca un mediū de asasinare. La așa casū, legea nu cere ca condițiune să existe relațiune directă între voință și rezultatul incendiului; ea nu cere, ca pentru omorū, ca agentul să fi avutū voința d'a omorā, ci numai intențiunea d'a pune focul la o încăpere locuită saū la dependințele ei. Elementele crimei sīntū dar atâtēiū *voința* d'a pune foculū și *faptul* punerei focului la unul din obiectele enunciate de lege, ca servīndū spre locuință. Pedépsa este aceeași saū că obiectul incendiatū este saū că nu este proprietatea agentului crimei, căci

prin dispozițiunea întâia al art. 357, legea a voitū mai cu seamă a protege vieța omului. Cândū încăperea este locuită, circumstanța proprietăței acestei clădiri este indiferentă; incendiul este un atentatū contra persónelor, iar nu contra proprietăților.

Art. 357 consideră incendiul ca un instrumentū de omucidere, ș'intr'un modū secundariū numai, ca un instrumentū de devastare.

Gravitatea pedepsei edictate de art. 360 este fundată pe natura crimei care pôte produce daune incalculabile. Unul din elementele crimei prevădute de acestū articolū este ca obiectele incendiate să nū fie ale incendiatorului.

Art. 361 prevede casul cândū punerea cu voință a focului la un lucru al agentului a causatū un prejudiciū altuia.

Art. 362 conține o dispozițiune generală care completează sistemul represivū alū codicelui penale asupra acestei materii. Caracterele crimei suntu indicate cu chiaritate: trebuie ca agentul să fi pusū focul cu voință la orī ce lucru propriū al seū orī străinū, însă aședatū cu chipū încâtū să pótă a se întinde focul. D'aci resultă că agentul este răspundătorū despre tóte urmările voluntarie saū accidentale ce ar resulta din acțiunea sa, destul numai ca focul să fi fostū pusū de densusul cu voință la o clădire locuită.

Dispozițiunea coprinsă in art. 363 este o consecință naturală a principiului stabilitū de art. 357. Acestū articolū (363) se referă la dispozițiunile precedente relative la incendiile care nu suntu considerate decâtū ca atentate contra proprietăților. Aceste incendii schimbă natura lor, îndată ce prin evenimentul prezenței unei

persóne în locurile aprinse, aũ causatũ mórtea acestei persóne. Legea face responsabilũ pe agentũ de acestũ evenimentũ pe care a fostũ elũ datorũ al prevedea; elũ este pedepsitũ pentru cã a întrebuiñtatũ un meñiũ de destrucñiune care a pututũ produce o omucidere.

Art. 365 asẽmuindũ în totul esplosiunea unei mine saũ erbãrii cu punerea focului, aplicã acestei esplosiuni tóte distincñiunile stabilite în materie de incendiũ.

Art. 367 și urmãtóre pînã la 380 nu oferã nici o dificultate. Este numai de observatũ cã și aci legea cere *voința*, cãci ea singurã constituie crima, și prin urmare cestiunea asupra intenñiunii trebuie sã fie supusã juriului.

CARTEA III. CONTRAVENȚIUNI POLIȚIENESCI ȘI PEDEPSELE LOR.

CAP. I.

Despre pedepse.

(ART. 381 — 384).

Cartea a III ală acestui codice este consacrată la represiunea unor infracțiuni ușore pe care legea le califică de contravențiuni și le pedepsește cu pedepse polițienesce.

De și aceste contravențiuni sunt mai puțin grave decât toate celelalte violațiuni ale legii de care ne am ocupat până aci, totuși poliția, care este chemată a le reprime, urmează a fi supusă la o marșă nu mai puțin regulată decât cea a justiției criminale. Acțiunea ei nu este violentă; ea este însă continuă și se exercită asupra unor lucruri ce revin în toate zilele; importă dar a nu se lăsa nimic arbitrarului în această materie, și a se înlocui prin dispozițiuni precise și positive, nise simple obiceiuri sau regulamente totu d'auna variabile.

Cuvântul grecesc *πολιτεία*, de unde derivă și cuvântul *poliție*, conținea totu ce era necesariu întru buna ordine a urbelor și prin urmare înbrăcișa administrațiunea și poliția. Noi însă ne-am obicinuit atât de

multă a ne servi de cuvântul *administrațiune*, în concurență cu acelul al *poliției*, încâtă devine indispensabile să distingemă atribuțiunile unia de ale celei-l-alte.

Administrațiunea se îngrijasce de ôre care servicii publici de unŭ interesŭ comune pe care inițiativa indivișilor n'ar fi în stare a le îndeplini; ea procede prin meșliulŭ unorŭ acte positive, saŭ pentru a șice mai bine, de impulsione.

Poliția, din contra, are un rolŭ negativŭ; ea opresce saŭ reprimă. Administrațiunea face binele; poliția împedecă rēulŭ, pre'ntâmpinându-lŭ saŭ reprimându-lŭ. Se numesce poliție administrativă acea ce previne prin escepțiune numai ș'in ôre care casuri; poliția administrativă este armată de puterea represivă. În genere, represiunea aparține poliției judecătoreșci.

Administrațiunea și poliția sunt nisce manifestațiuni ale statului; ele diferŭ de autoritatea politică în acēsta că nu se ocupă decătŭ de detalieri pucinŭ importante, de ôre-ce politica este rezervată intereselor înalte încredințate puterilor publice superiôre.

Politica, prin organulŭ ministrilor în cualitatea lor de agenți politici și capi ai administrațiunei, imprimă cugetarea și direcțiunea ei la marșa serviciilor publici și formedē adevăratul consiliŭ al guvernului.

Daca așŭ voi a determina, într'un modŭ complet atribuțiunile poliției, ar trebui să facŭ o enumerațiune care ar atinge tôte părțile dreptului publicŭ și multe din ale dreptului privatŭ. În adevărŭ, nu esistă o singură materie în dominiul legilor unde să nu aflămŭ vre o prohibitiune saŭ prescripțiune a căria violare să nu interese poliția. Fiecare materie are poliția sa: poliția cultelor, poliția căi-

lor, poliția industriei, poliția comerțului, poliția vînatului, poliția forestieră etc. etc.

De amă voi a reduce aceste numeroase detaliuri la o noțiune generală, amă putea dice că poliția are de misiune a veghea la esecutarea *legilor imperative*, a împedeca violarea *legilor prohibitive*, și a procura represiunea infracțiunelor a unora și a altora. Cătă pentru însăși represiune, ea este de resortul poliției judiciare saū represive.

Am vędat la dispozițiunile preliminare ale acestui codice, că actele penabile se împartă în *crime, delictes și contravențiuni* saū abateri.

Amă esaminatū seria îndelungă a crimelor și a delictelor. Venim acum la a treia clasă de infracțiuni, la contravențiunile de poliție.

Acéstă materie, precum s'a disū maī susū, este de un mare interesū. Regulele polițienesci suntū legi penale locale, care aū de obiectū a asicura ordinea și buna orinduială in orașe. Prescripțiunile lor nu constitue, precum acele a le legilor penale generale, basele chiar a vieței sociale, ele suntū însă condițiuni necesarie ai îndemănării și ai repausului vieței nōstre; ele se atingū prin diferite puncte de interesele proprietăței și a le libertăței civile. Nu trebuie dar să negligemū studiul acestei materii: ea conține in sfera ei umilită dar întinsă, cestiuni de ordinea cea maī inaltă, și problemele ce rădică nu suntū din cele maī puçinū dificile ale legislațiunei penale.

Se determinămū maī întēiū caracterele infracțiunelor polițienesci.

Legile de simplă poliție aū de obiectū a face să se bucure locuitorii fie-căria comune de o bună poliție,

adică de securitatea persónelor, de salubritatea locurilor ce ocupă ei, de siguranța relațiilor lor obicinuite contra tuturor lovirilor ușore, contra tuturor turburărilor accidentale ce ar putea compromite legămintele vieții civile.

Materiile care pot intra în domeniului poliției nu suntu tóte coprise în art. 385, 389 și 393: Cerințele civilizației, faptele ce se ivescú în tóte zilele, regulile de ordine cerute de industriile ce se forméde, de întreprinderile ce se desvoltă, daú ne 'ncetatú nascere la măsuri noue de prevedere.

Caracterul generale al infracțiunilor polițienesci fiindú stabilitú, să esaminămú care suntu condițiile legale ale acestor contravențiuni, cu alte cuvinte, în care anume casuri contravențiunile saú abaterile suntu pasibile de o penalitate.

În materie penală ordinarie, veri ce încriminare nu póte emana decâtú de la o lege: nici un regulamentú, de la ori ce autoritate ar emana elú, nu póte suplini acésta. În materie de poliție, din contra, acésta regulă generală trebuie să plece; legea a delegatú putereá regulamentarie dreptul d'a face, sub numirea de regulamente polițienesci, legi penale locale care aú de obiectú a se îngriji, în cerculú prescísú de secțiunile acestei cărți III, de trebuințele și interesele fie-căria urbe, fie-căria comune.

Acésta Carte are de obiectú a prevedea faptele de poliție care în totú locul suntu contravențiuni, și a căroră represiune este de un interesú generale care nu admite nici o escepțiune. În afară însă de aceste previsionsi legale și uniforme pentru tóte localitățile, se póte ivi necesitatea d'a se lua în fie-care localitate respectivă o mulțime de măsuri, după moravurile și obiceiurile po-

pulațiilor, după nevoințele locale, după starea industriei, după climat, după anotimp. Spre acestu finit, legea a delegat autorității municipale fie-căria comune, represintată de primar, puterea d'a presenta în casuri de asemenea regulamente de poliție pentru a căroră esecutare ea a stabilit o sancțiune penală. Pe lângă acestu drept al autorității municipale, și în nise materii speciale avëndu ore-care analogie cu materiile de poliție, legea a delegat prefectului, sau chiar însesi puterei esecutive, dreptul d'a face regulamente de poliție și de securitate generală care interese statul.

Unu principiu generale domină tôte contravențiunele: acesta este că ele există prin singurul fapt al nesupunerei la prescripțiunele legei sau a regulamentelor, făcëndu-se abstracțiune de veri ce intențiune criminală, de veri ce fraudă. Acéstă diferență distinge clasa infrațiunelor de fectele pe care legea a cualificat crime și delict. In materie de crimă și delict, intențiunea culpabilă este un elementu necesariu al criminalității; in materie de contravențiune, din contra, nici scăparea din vedere, nici erórea, nici nesciinta chiar cu bună credință nu sunt o scusă; ea este cu totul materială, destul numai să fie constatat că regulamentul emană de la o putere legală, să fi fost publicat formal și să aibă de obiectu materiile care intră in domeniul poliției. Singura esecțiune intru acésta este forța majoră care face să dispară contravențiunea, căci cum am putea imputa o negligență, o scăpare din vedere, o nesupunere ore-care acelu ce n'ar ceda decât la o forță iresistibilă, la o constringere inflexibilă? Escepciunea forței majore se aplică dar in veri ce materie și chiar in materie de poliție.

Pedepsele de poliție sînt în genere: 1. închisoarea care nu p^ote fi mai puțin de o zi, nici mai mare de cinci zile, dup^e art. 382; 2. amenda de la cinci pⁱnă la dou^e-zeci și cinci lei; (art. 383) 3. confiscarea lucrurilor apucate în contravențiune, conform^u art. 384, 386 și 395 al acestui codice.

La întimplare de recidivă în materie de poliție, se va urma dup^e art. 388, 392, 396 și 397.— Efectele recidivei sînt d'a agrava pedepsa, însă numai în limita pedepselor de poliție.

Cunoscem^u acum principiile pe care se ređimă reprimena generală a contravențiunelor de poliție. Aceste lovirⁱ ușore la ordinea publică și la regulamentele urbelor prev^eđute sa^u de legile generale sa^u de regulamentele autorității municipale și administrative se urmăresc^u înaintea tribunalelor polițienesci, și sînt pedepsite cu pedepsi care nu pot^u trece peste cinci zile de închisoare și dou^ezeci și cinci lei amendă.

Art. 397 conține o dispozițiune comună la cele trei secțiuni de mai sus.

„Este recidivă la t^ote întimplările prev^eđute de Cartea III, când^u în contra aceluⁱ abătut^u, se va fi dat^u hotărîre pentru vre o altă abatere polițienescă în curgere de dou^e-spre-zece luni, socotite de la darea acei hotărîri pⁱnă la sevârșirea celei din nouă abateri sevârșite în ocolul^u jurisdicțiunei acelu^eași Tribunal^e.”

Nu e de ajuns^u ca să se fi comis^u o contravențiune în curgere a celor 12 luni ce au precedat^u pe aceea nouă pentru ca să existe recidivă; trebuie încă ca asupra celei d'ânt^ei^u abateri să se fi dat^u otărîre. Prin această dispozițiune, legiuitorul a voit^u a introduce sis-

temul circumstanțelor atenuanți în toate părțile legislațiunii penale.

Terminându această materie, încheiî aci studiile mele asupra codicelui penale. În volumul al doilea, voiî explica codicele de procedură criminală, fără de care legea penală ar fi numai o abstracțiune.

FINELE VOLUMULUI ÎNTÊIÛ.

Despre natura pedepsei	81
Despre aplicarea și executarea pedepsei	83
Despre tentativă	109
Despre conștința și înțelesul infracțiunii și despre recidivă	113
Despre circumstanțe	117
Despre cauzele care pot să determine o pedeapsă	121
Căpitolul II	
Despre crimele și delicturile sociale și despre pedepsele lor	131

TABULA MATERILOR COPRINSE IN ACEST VOLUM.

	<u>Pagina.</u>
Advertimentu alu autorului.....	1
Schiță despre influența reciprocă a legilor și a mo- ravurilor.....	7
Codice penale.	
Dispozițiuni preliminare.....	73

CARTEA I.

Despre pedepse și efectele lor.

Despre natura pedepselor.....	83
Despre aplicarea și executarea pedepselor.....	88
Despre tentativă	109
Despre concursul mai multor infracțiuni și despre recidivă.....	113
Despre complicitate	117
Despre cauzele cari apără de dedepsă sau micșorează pedepsa	121

CARTEA II.

Despre crime și delicta în specie și despre pedep- sele lor.....	131
---	-----

	<u>Pagina.</u>
Crime în contra siguranței esteriore a statului.....	131
Crime și delictе contra siguranței interioare a statului.	134
Despre atentate și comploturi în contra persoanei Domnului și a familiei sale.....	134
Crime și delictе în contra liniscei Statului prin res- belu civile, prin nelegale întrebuintare a forței armate, prin devastățiuni și jefuiri publice.....	137
Crime și delictе în contra constituțiunei.....	141
Crime și delictе în contra esercițiului drepturilor politice.....	141
Atentate în contra libertăței.....	143
Pentru calcare de atribuțiunii din partea autorită- ților administrative și judecătorești.....	147
Despre plăsmuiri saũ falsificări	149
Plăsmuiri de sigile ale Statului s'aũ ale altor au- torități, de bileteri de bancă, de efecte publice și altele.....	152
Despre falsificarea de înscrișuri publice saũ auten- tice, și de comerciu saũ bancă.....	154
Crime și delictе comise de funcționari publici în e- sercițiul funcțiunei lor.....	165
Despre nedrepte luări sevârșite de funcționarii pu- blicii	166
Despre infracțiunile privitoare la amestecarea func- ționarilor publici în afaceri saũ comerçiuuri ne- compatibili cu a lor calitate.....	167
Despre mituirea funcționarilor publici.....	169
Abusu de putere în contra particularilor ..	170
Abusu de autoritate în contra lucrului publicu.....	173
Despre ore-care delictе privitoare la ținerea actelor statului civile	174

Esercitiul autorității publice anticipate s'au prelungite în contra legii.....	174
Despre turburările aduse ordinii publice de către fețele Bisericesci.....	176
Resistența, ne supunere și alte ne cuviințe în contra autorității publice.....	177
Ultragiū și violințe în contra forței publice, în contra autorității publice și depositarilor lor.....	182
Refusū de serviciū datoritū legalē.....	185
Despre scăparea arestațiilor și despre ascunderea criminalilor.....	186
Despre spargerea sigiliilor și luarea actelor sau lucrurilor aflate în depozite publice.....	188
Despre degradarea monumentelorū publice.....	189
Usurpare de titluri sau funcțiuni publice.....	190
Împedecări la liberul esercițiū al unei religiunii.....	191
Despre asociarea făcătorilor de rele și despre vagabonđi.....	192
Crime și delictes în contra particularilor.....	195
Pentru omorū, asasinatū parintucidere, pruncucidere, Otrăvire.....	195
Răniri, loviri și alte crime și delictes comise cu voia.....	203
Omucidere, răniri și loviri fără voie.....	205
Despre duelū.....	210
Atentate în contra bunelor moravuri.....	212
Arestațiuni nelegali, secestrațiuni de persoane și alte atentate la libertatea individuale.....	219
Crime și delictes privitoare la oprirea sau destugerea dovedirii Statului civile a unui copil, sau la com-	

	<u>Pagina.</u>
promiterea existenței sale, răpire de minori, infracțiune contra legilor asupra înmormântărilor	220
Mărturii mincinoase, Calomni, injurii, revelațiunea secretelor.....	226
Crime și delictе contra proprietăților.....	233
Furturi.....	233
Tălhării.....	241
Stremutare s'aũ desființare de hotară.....	241
Abusũ de încredere.....	242
Incelăciune saũ escrocherie.....	246
Bancărute.....	247
Jocuri de norocũ, lotării, turburări și fraude întrebuintate la licitațiuni publice.....	250
Destrucțiuni, degradațiuni și alte pagube.....	252
Crime și delictе care punũ în pericolũ vieța a mai multor persoane.....	253

CARTEA III.

Contravențiuni polițienesci și pedepsele lor.....	257
Pentru pedepse.....	262
Contravențiuni și pedepse.....	262

ERRATA

de greșalele cele mai esențiale

Pagina	Rândul	în locu de	Citește
35	7	Conștiința lor . . .	Consecința lor.
38	15	cu	în.
39	1	inșisă.	inspiră.
40	2	gunerale	generale.
43	30	și proporțiunelor. . . .	și proporțiunile.
45	24	vor răspunde.	vor răspândi.
48	14	promițiuni.	promoțiuni.
49	30	Copiî	Capiî.
50	14	de ne vor.	ele ne vor.
51	6	ase sfiî.	ase sui.
51	20	Conștiințele	Consecințele.
51	26	publica.	publicae.
53	26	peceatum.	peccatum.
"	"	pecetur,	peccetur.
54	11	nu reparațiunea rēu- lūi viitor.	nu reparațiunea rēu- lūi consomatū, ci pre- venirea rēului viitor.
55	1	Russo profesă	profesa aceeași doc- trină.
55	14	parțiuni	porțiuni.
55	32	espirațiuni.	espiatiuni.
57	21	solarulū.	salarulū.

Pagina	Rândul	în locū de	Citește.
59	5	Conștiința.	Consecința.
59	11	infligenta.	infligată.
60	23	se revede	se revelă.
61	17	Creadă dar	Creadă datorii.
62	8	revede.	revelă
66	9	ea	ca.
67	23	apăsare	aparare.
69	7	Conștiință	Consecință
70	2	esistă	esită.
71	6	ce se se	ce se.
75	31	posibile.	pasibile.
78	21	este darū.	este clarū.
78	28	Conștiința	Consecința.
81	20	Comunei.	Comune.
83	3	acca.	acea.
192	27	Conștiința.	Consecință.
105	11	apropiată.	Apropriată.
120	27	istigațiuni.	instigațiuni.
124	18	perpetuare.	perpetrare.
125	9	art. 56.	art. 57.
126	28	art. 50.	art. 59.
229	32	art. 57.	art. 59.
135	12	eum.	cum.
135	15	quo	quā.
148	1	Conflictū de adminis- trațiuni.	Conflictū de atribu- țiuni.
154	17	în	și.
156	32	porțiune	poțiune.
159	12	instrucțiune	insertiunea.
159	19	perpetuare folosului	perpetrarea falsului.
160	27	are a purta.	ar purta.
160	32	un constinte.	nu constituie.
163	27	diferse	diverse.
164	5	intre	în.

Pagina	Rândul	în locū de	Citesce.
175	26	posibilă	pasibilă.
176	1	posibilū	pasibilū.
182	20	politicū cu.	politicū care cu.
190	6	scatul.	scutul.
192	9	ci	ci de.
201	20	nu.	câ nu.
204	28	consolitate.	causalitate.
210	24	nulă.	nulū.
214	15	persónelor.	persónei.
226	19	cea.	cea mai.
239	29	efracțiunea in- terioră.	esterióră de a- cea interióră.

STUDII PRACTICE

ASUPRA

DREPTULUI CRIMINALE

CONTINENDU

O SCHITA

DESPRE INFLUENTA RECIPROCA A LEGILOR ȘI A MORAVURILOR

ESPLICAȚIUNE TEORETICA ȘI PRACTICĂ

A

CONDICILOR PENALE ȘI DE PROCEDURA CRIMINALE

(PROMULGATĂ LA 30 OCTOMBRE 1864.)

Juriul și Ministerul public,
în materie criminală. — Sistemul
penitenciar în Europa și Ame-
rica.

DE

CONSTANTIN ERACLIDE.

Președinte al Curții din Focșani.

DONAȚIUNEA

MIHAI BOERESCU

VOLUMUL II.

BUCUREȘTI.

TYPOGRAPHIA STEPHAN RASSIDESCUI, HOTELUL GERMANY, Nr. 2.

1865.

INTRODUȚIUNE.

Maî 'nainte d'a intra în esplicarea codicelū de procedură criminală, nu socotū de prisosū a presinta o espunere sistematică a principiilor și a elementelor de care se compune acestū ramū importante al legislațiunei; a indica regulele generale ce ar putea esplica îndetaliurile ei materia ce ne ocupă. In adevărū, cine ar putea clasifica în memoria sa tôte casurile particulare, tôte ipotezele ce se presintă în practică?

Cunoscința a verī ce sciința reside în înțelegerea sănătósă a principiilor cei suntū proprie. Espunerea dar rațională și metodică al acestor principii, înlesnindū reținerea dispozițiunelor relative la fie-care materie în parte, indică totū odată cum practica se légă cu teoria. Prin acestū modū, și prin singurul ajutorū alū raționamentului, acei ce suntū însărcinați cu aplicarea legei ar putea resolve dificultățile ne prevēdute ce le-arū desvāli

practica zilnică, aflându-le resumate într'o formulă precisă.

Necesitatea unui codice de procedură criminală era generalminte simțită în tótă România. Jurisprudența practică a Tribunalelelor ne atesta zilnicu inconvenientele grave ce decurgiaū din lipsa unei proceduri criminale codificate. Acéstă lacună era cauza principală a confusiunei, a prelungirilor, a conflictelor de jurisdicțiune ce născău în cursul proceselor criminale. Era timpū a se pune un capătū la o așa stare de lucruri.

Redactorii acestui codice s'aū ferit de veri-ce utopii saū teorii abstracte, și s'aū silit a adapta sistemulū elaboratū la starea morală și materială a națiunei.

Legea, în genere, este o regulă de conduită prescrisă de o autoritate la care suntemū constrânși a ne supune.

Legile ne vinū saū dela Dumneđeū și se numescū legi *naturale*; saū suntū opul omului și se numescū legi *positive*.

Legile naturale nu suntū alta decâtū simțimentele și principiile de justiție și de echitate sădite în inima omului: amorul părintescū saū filiale, apărarea în contra unei agresioni injuste & suntū legi naturale. Legile positive adăogate de ómenī cātră legile naturale, regulédē raporturile născute din întrunirea lor în societate; ca opū al

omului ele pot fi abrogate de ei, afară numai când sunt strinsă legate cu o lege naturală.

Legile de succesiune, de adopțiune & sunt legi positive.

Legea este și formula ce exprimă aceste raporturi a oamenilor în societate:

Lege rațională, dacă ne o indică rațiunea, și lege pozitivă, dacă ne a formulat-o autoritatea competentă.

Jurisprudența este știința legilor. Ea este totu odată și o serie de decisiuni judiciare uniforme asupra unuia și aceluiași obiectu.

Cuvântul *dreptu* are mai multe accepțiuni: Uneori elu semnifică știința jurisprudenței; altă dată facultatea acordată de lege, precum dreptul de a testa, de a mosceni. În acestu sensu, cându aceste facultăți decurgu din legea civilă se numescu drepturi civile. Adese ori cuvântul *dreptu* exprimă însuși colecțiunea legilor; elu se împarte în drept *naturale*, dreptu *positivu*, dreptu al *gintelor*, dreptu *publicu*, dreptu *civile* sau *privatū*.

Dreptul *civile* caū *privatū* este colecțiunea legilor ce aū de obiectu a regula interesele respective ale fețelor particulare între ele, în tot cea ce privesce afacerile relative la persoanele, la averile și la convențiunile lor.

Dreptul *privatū* face obiectul a mai multor codici: Codice civile, codice de commerciu, codice

de procedură civilă, codice penale, și în fine, codice de procedură criminală. Acești două codici din urmă facă mai cu seamă parte de dreptul public.

Dreptul este dar întregul sistem al regulilor ce determină cea ce este bună și echitabilă sub punctul de vedere al rațiunii și al dreptului pozitiv; acest cuvânt semnifică uneori facultatea și beneficiul acordat de lege.

Justiția este conformarea acțiunilor noastre cu legea; ea este voința statornică d'a observa către fiecare necesitățile de acțiune sau de inacțiune ce ne sunt impuse de rațiune sau de legea pozitivă, d'a urma ne abătută linia ce se numește *dreptul*, de a da fie-cărui cea ce i se cuvine.

Este foarte esențiale d'a se observa aici relațiile ce există între aceste trei cuvinte: *dreptul*, *justiție*, *jurisprudența*.

Dreptul este facultatea, beneficiul acordat de rațiune sau de lege; *justiția*, voința d'a respecta acest drept; *jurisprudența*, cunoștința dreptului.

Legea însă este în sine o regulă moartă, inertă; spre a-i da mișcare îi trebuie o putere, și spre a pune în jocă această putere, trebuie o procedură. D'aci decurge, în orice societate și pentru orice drept, necesitatea acestor trei părți constitutive: 1-ia *Dreptul*. 2-a *Organizarea jurisdicțiune-*

lor și a puterilor diverse ce conlucrează la exercițiul autorității judiciare; 3-a Procedura.

Codicele penale și procedura sunt atât de strâns legate, încât putem dice că celălalt ar fi numai o abstracțiune fără celălalt.

Dreptul este dublu în obiectul său. Ca drept *determinator*, dupe limbajul juristilor moderni, el definește regulele justului și ale injustului; ca drept *sanționator*, el prescrie mijloacele d'ale face să fie observate.

Obiectul codicelui penale este determinarea dreptului și a ne dreptului în privința raporturilor private și publice ale oamenilor între dînșii. Mijloacele la care este permisă a recurge în contra celor ce s'ar abate dela îndatoririle impuse de dreptul *determinator*, sunt organizate în condițiile de procedură criminală.

Procedura criminală este dar sanționarea necesară a regulelor prescise în codicele penale; ea oferă mijloacele coercitive proprie a face să se respecte aceste reguli, și fiind că nu e permisă nimului d'ași face singurul dreptate, și că este chiar cu neputință ca justiția se pótă fi practicată cu esactitate de acei ce ar fi judecători în cauza lor proprie, s'a creat o autoritate superioară însărcinată a pune în aplicare prescripțiunile legii, s'a instituit puterea judiciară la care tre-

bue a se adresa acelū ce se pretinde lesatū, cerēndū încetarea și repararea lovirei dreptului seū.

Legea, precum am disū mai susū, este o regulă de acțiune aședată de autoritatea legislativă la care suntemū constrînși a ne supune. Dacă toți oamenii ar fi drepti și luminați, le-ar fi de ajunsū a cunósce acéstă regulă spre a conforma a lor acțiune. Dar fiindū că nu este așa, s'aū instituitū Magistrați însărcinați a aplica legea și a regula modul prin care să se opere acéstă aplicațiune.

Procedura este forma dupe care urmédă a se intenta cererile înaintea justiției, a se instrui procesele, a se judeca, a se interjeta apel, a recurge în casațiune în contra decisiunelor emise și în fine ase esecuta.

Fiindū dar că procedura nu e altū ceva de câtū forma ce este a se pădi spre a dobîndi dreptul seū; fiindū că nimeni nu trebuie ași face singurū dreptate, ea presupune ne-apăratū o autoritate la care este obligatū ase adresa; acéstă autoritate este puterea judiciară.

Puterea judiciară face parte din suveranitate. Din art. 7. al Convențiunei resultă că puterea judiciară nu pôte fi exercitată nici de Domnū, nici de puterea legiuitóre, și că dreptatea este administrată în numele Domnului prin singurele tribunale instituite de lege.

Acéstă dispozițiune. se rađimă mai cu seamă

pe principiul divisiunii tripartite a puterilor în legislativă, judiciară și esecutivă. Domnul propunându legea, concurându la a ei confecționare, ar întruni toate puterile în persóna sa, dacă ar fi și judecătorü.

Insă recursulü la autoritatea magistratului cere și elü forme și un regulamentü. Cum va putea judecătorul regula unü litigiü? care vor fi formalitățile acțiunei intentate? cum pîritulü va fi informatü de acțiunea întinsă asupraï? ce terminü i se acordă pentru ași pregăti mijlócele de apărare? cum doveđile produse de ambele părți vor fi administrate? De va interveni o condamnățiune, după care forme va fi ea esecutată? aceste toate se reguléde de codicele de procedură.

Procedura contențiósă presupune un dreptü reclamatü de una din părți și contestatü de ceal-altă; ea are de obiectü a face să înceteđe această gálcevire saü prin condamnare, dacă dreptul reclamatü este demünstratu, saü, în casul contrariü, prin aquitare.

Acțiunea în sensul propriü și naturale al cuvântului este recursulü la autoritate spre a da o valóre drepturilor sale saü ca prigonitorü saü ca prigonitü, actulü de recurgere la autoritatea competentă într'un sensü figuratü.

Acțiunea nu este actulü, ci dreptul d'a face acestü actü, de a forma acestü recursü la auto-

ritate. În fine, într'un al treilea sens, ea este mijlocul, forma d'a exercita acestu recursu. În cazul d'ânteu acțiunea este un factu; în cazul d'al doilea unu drept; în causul al treilea un mijlocu, o formă.

Un tribunale este o autoritate constituită pentru a distribui dreptatea în numele capului Statului.

Autoritatea judiciară se împarte în două clase: Una coprinde *tribunalele ordinare*, și alta tribunalele *excepționale*.

Tribunalele ordinare suntă acele ce hotărăscu toate cauzele pe care legea nu le-a sub-strasă dela a lor jurisdicțiune, atribuindu-le rostitu la un altu tribunal.

Speciale sau *excepționale* suntă acele ce se pronunție numai asupra cauzelor ce prin o dispozițiune formală a legii, suntă specialmente atribuite jurisdicțiunei lor.

Suntă *ordinare* tribunalele județiane și Curțile de apel.

Speciale sau *excepționale* suntă spre esemplu judecătorii de comerțu, ș'în afară de ordine judiciară, tribunalele administrative și cele militare.

În capul hierarhiei judeciare stă Curtea de Casațiune, unică pentru totu Statul Principatelor Unite.

Fie-care tribunal are jurisdicțiunea și competența lui proprie.

Jurisdicțiune într'un sens general, se numește puterea de a judeca, din cuvântul latin *juridictio*, facultatea de a dice dreptatea, *dictio juris*; cuvântul *jurisdicțiune* într'un sens mai restrâns, semnifică întinderea teritoriului în care judecătorul exercită puterea sa. Afară din teritoriul său, un tribunal nu poate statui, căci atunci este fără putere. „Extra territorium jus dicendi impune non paretur.“

Dreptul ce are un tribunal d'a judeca o pricină, în puterea jurisdicțiunii ce i s'a dat, se numește *competință*. Jurisdicțiunile se disting în jurisdicțiuni *ordinarie* și *escepționale*; acele d'ânteu au în genere facultatea d'ase pronunța asupra a tot felul de cauze: ast-fel sunt tribunalele de 1-a Instanță și de apel; acele de al doilea nu pot hotărî de cât cauzele ce le sunt rostit atribuite; ast-fel sunt tribunalele comunale, și acele de comerț.

Pentru ca erorea să se pótă aluneca cât se va putea mai puțin în decisiunile tribunalelor, legea a instituit și alte tribunale însărcinate cu revisiunea hotăririlor emenate dela tribunalele inferioare.

Acastă instituțiune constituie gradurile de jurisdicțiune. Legea voindu a nu lăsa nereparabile

erórele ce s'ar putea prileji în decisiunile judiciare, a stabilitú doué gradurí de juridicþiuni: 1-a Instanþá și apelulú. Prin excepþiune numai, unele din priciní comportá un singurú gradú de *juridicþiune*. Tribunalele la care suntu supuse aceste cauze judecá într'un modú definitivú; ele decidú atunci în ántéia și *ultima instanþá*; iar decisiunile lor suntu suverane și prin urmare inapelabile. Nici într'un casú însá nu vor putea esista mái multú de doué gradurí de juridicþiune.

Recursulú în casaþiune nu formedá un al treilea gradú de juridicþiune. Curtea de casaþiune nu intrá *in fondulú* pricinilor spre ale hotáři. Ea casedá numai hotáririle în care s'ar fi violatú formele seaú acele ce coprindú vre o contravenþiune espresá a legei și trimite iaráși cáutarea procesulú în fondú la altá Curte saú tribunale competente spre ale hotáři. Curtea de Casaþiune aședatá în vârfulú hierarhiei judiciare, avéndú juridicþiunea supremá în totú ceia ce interese ordinea publicá este chiámata, nu numai a casa și a anula decisiunile emise în contra legei, ci și a mánþine unitatea de jurisprudenþá, ficsándú sensul eí. Dupé acestú principiú, ea are dreptul de interpretaþiune judiciará, cu totul distinctá de interpretaþiunea doctrinalá și legislativá.

Din art. 36, lit. a, al legei Curþei de Casaþiune, resultá cá recursulú în casaþiune este reser-

vată părților atunci numai, cându hotărîrea atacată este definitivă, și cându nu le mai rămâne nici un mijloc legal, în sfera jurisdicțiunei ordinare.

După principiul art. 38, din aceeași lege, recursul în contra hotărîrelor preparatorie și interlocutorie nu pôte avea loc de câtu după emiteria hotărîrei definitive în fond.

Trebue însă să facem o distincțiune între hotărîrile preparatorie și acele interlocutorie. La cele d'ânteu recursul nu este deschis de câtu în urma hotărîrei definitive, iar la cele de al doilea, fiind că ele statuază asupra unei cereri care prejudicându fondul și nimicind acțiunea, pot aduce un prejudiciu părților interesate, cererea recursului în casațiune se pôte admite și mai înainte de darea hotărîrei definitive.

Limita ce desparte cestiunile de *factu* lasate la aprecierea judecătorului ce a statuat în ultim resort, și cestiunile de *dreptu* a căroră soluțiune intră în atribuțiunile Curței supreme, deschide *eo ipso* un drept de recurs în pricinele de această categorie.

Curtea de Casațiune s'a instituit, nu pentru a îndrepta erórele de *factu* ce s'ar aluneca în decisiunile atacate, ci pentru a anula sau a casa acele ce ar conține o eróre de *dreptu*.

Pe lângă motivele ce deschid părților interesate și Ministrului public dreptul de recurs

în casațiune, precum și ne observarea formelor prescise sub pedepsă de nulitate, violarea dispozițiilor legii în privirea fondului, conflictul mai multor deciziuni judiciare în una și aceeași cauză, sau excesele de putere, Curtea de Casațiune mai are de misiune a face să se respecte nu numai litera, ci și spiritul legii, prin aplicarea principiilor generale la cazuri particulare în a căroro amănunțime nu poate totuși d'una intra legiuitorul.

Judecătorii sunt organele directe ale Justiției. Pe lângă aceștia s'au mai instituit pe de o parte funcționarii *Ministerului public* cari cer, în numele societății, deciziunile justiției; și pe de altă parte *advocații* însărcinați de a prezenta mijlocele legale a părților și a lor apărare.

Ministerul public se numește Magistratura stabilită pe lângă tribunale spre a priveghia menținerea ordinii publice și a cere aplicarea legilor.

Funcțiunile Ministerului public sunt exercitate la Curtea de Casațiune de un procuror general și doi procurori de secțiune.

Curțile de Apel au un procuror general și un procuror pentru fie-care secțiune. Tribunalele de prima instanță au un procuror și un substitut.

Se revenim la definițiunea procedurii criminale.

Pentru a produce oare care efect, se cere o

putere, iar spre a pune această putere în joc, trebuie o procedare.

Efectul ce urmădește a se produce în dreptul penale după determinarea penalității, este punerea în aplicațiune ală acestei penalități. Puterea destinată a produce acestu efect suntă jurisdicțiunile penale împreună cu sistemul autorităților diverse saū a persónelor ce conlucredă la efectul cerut; iară procederea destinată a pune în mișcare această putere este procedura penală.

Bunele jurisdicțiuni și o bună procedură penală potă servi în multe casuri a îndrepta viciile unei penalități rele. Acesta s'a vedit în Engli-terra, dar ce ar deveni cea mai bună lege penală cu o jurisdicțiune rea și o rea procedură?

În organizarea jurisdicțiunilor penale și a întregului sistem ală autorităților și a persónelor însărcinate cu aplicarea dreptului penale, fie-care funcțiune corespunde la efectul particularu ce este a se produce, autoritatea saū persóna investită cu acea funcțiune, la fie-care rüagiū ală puterii ce urmădește a se pune în joc.

Celū anteiū efectū, dacā ar fi cu putința a se produce, ar fi de a preveni delictete. Instituțiunile sociale trebuie a fi derigate spre această țintă.

Fără a se pune o stavilă opresivă activității omului, puterea publică trebuie se tindă a slăbi

prin măsuri înțelepte cauzele delictelor. Acesta este rolul poliției administrative.

Misiunea juridicțiunelor sau alu autorităților penale și de represiune, începe numai după ce s'a comis delictul.

Patru efecte principale și prin urmare patru funcțiuni esențiale se ceru spre acestu finitu:

1-iu. A urmări delictele și pe autorii acestor delictes, a aduna dovețile și a preda pe făptuitorii la autoritatea însărcinată de a-i judeca. Aceste sunt operațiunile preliminare care au de scopu a pregăti toate mijlocele proprie a lumina pe judecători, și care se numescu din această cauză: *Operațiuni alu instrucțiunei.*

2-a. A desbata, a apretui, a discuta totu întregul dovedilor adunate și a decide, sau operațiuni de *hotărîre.*

3-a. A efectua sentența, sau operațiuni de *executare.*

4-a. Și spre a asigura mai bine îndeplinirea acestor operațiuni diverse, a preveghea la a lor îndeplinire, a provoca, a pune în mișcare autoritățile ce sunt însărcinate cu acestea, sau funcțiunea de acțiune și de *rechisițiune.*

D'aci rezultă necesitatea creațiunei sau organizării acestor patru specie de autorități:

Autoritatea de *instrucțiune* a căria funcțiune constituie aceia ce se numesc *poliția judiciară* sau de

represiune, prin opozițiune către *poliția administrativă* sau preventivă. Autoritatea de hotărîre sau jurisdicțiune propriu ăisă.

Autorităăi de *execuțiune*; șînfine autorităăi de *acțiune* și de *rechisițiune* organizate mai cu sémă în ceia ce se numesce Ministerulă publică.

Pentru operațiunile ce constăă mai cu ose-bire în oportunitate, în activitate, logica chiar cere ca să avemă recursă la autorităăi sau persóne ce funcționéăă individuală sau sub comandare de șefi hierarhici, de vreme ce în operațiunile ce consistă a delibera, a discuta și a decide, logica iarăși cere concursulă mai multor inteliginăi și nu compórtă nici un ordină, nici o presiune, căci opiniunea și consciinăa nu se comandă.

D'aci putemă conchide că trei autorităăi, instrucțiunea, execuțiunea, acțiunea sau rechisițiunea ceră o organizare astă-felă, în cătă persónele să funcționéde individualminte, de óre ce autorităăile de hotărîre sau jurisdicțiunile să delibere și să decide colectivaminte.

Un mecanismă mai complicată prin admiterea distincțiunei de judecătóri ală *faptului* sau ală *culpabilităăei* și judecătóri ală *dreptului* sau ală *aplicațiunei legei*, nasce din întroducerea instituțiunei *juriiului*.

1-iă In privinăa funcțiunelor de *acțiune* sau de *rechisițiune*, cu alte cuvinte, înprivinăa Ministe-

rului publică, ele suntu radicală necompatibile cu acele ale judecătorului, căci nu pôte fi cine-va totă o-dată parte și judecătoră în procesă.

Legislatorulă disparte operațiunile *instrucțiunei* de acele ale *judecătii*, și aă voită ca ele să fie esercitate de către autorităi saă persone distincte. Acastă separațiune adoptată spre mai multă garanție ală societăței cade în casuri urgente.

2-a. In privința operațiunelor de *instrucțiune* saă a *poliției judiciare*, acastă misiune preparatorie este încredințată unei autorități speciale, căci esistă o imposibilitate de factă ca juridicțiunea să o potă îndeplini ea însăși.

3-a. In privința hierarhieei s'aă admisă în materie penală două graduri de juridicțiune ca și în materie civilă, și recursulă spre casațiune. Juridicțiunea aședată în vîrfă este juridicțiunea suverană.

Juridicțiunile diverse s'aă clasificată în modul următorii: 1-iă După *cualitatea infracțiunelor*, în juridicțiunii de dreptă comune și în juridicțiunii speciale.

2-a Dupe *gravitate infracțiunelor*, în juridicțiunii pentru crime, juridicțiunii pentru delictes de poliție corecțională, juridicțiunii pentru contravențiunii de simplă poliție; acăsta corespunde la divisiunea tripartită a delictelor și a pedepselor co-prinse în art. 1. din Codicile penale.

3-a. După *compunerea personalului*, s'au admisă numai principiul juridicțiunelor permanente.

4-a. In fine după *distribuțiunea* teritoriului Principatelor-Unite, fie-care juridicțiune se presintă cu resortul local în care fiindă limitată și circumscrișă, se va esercita puterea sa.

ESPLICAȚIUNEA
CODICELUI DE PROCEDURĂ
CRIMINALĂ.

DISPONIȚIUNI PRELIMINARIE

(ART. 1—12).

Articolii coprinși în aceste dispozițiuni preliminare au mai cu sémă de scopu a stabili și a detalia distincțiunile importante ce dispartă acțiunea publică de acțiunea civilă.

Veri-ce infracțiune la o lege penală, fie ea crimă, delictă sau contravențiune, conține ne apărătă o lovire mai multă sau mai puțină gravă, mai multă sau mai puțină serioasă la ordinea și la interesul publică. Aseminea ea pôte causa și un prejudiciu, o daună pentru una sau mai multe persóne particulare.

Sub acestă îndoită punctă de vedere trebuie dar să considerămă aceste infracțiuni la legea penală.

Acțiunea culpabilă, acțiunea contrarie unei legi penale, fie crimă, delictă sau contravențiune, este precumă amă disă, o lovire la ordinea publică.

D'aci rezultă o acțiune publică exercitată de persoane și dupe regulele ce vomă detalia mai la vale.

Dacă acțiunea culpabilă a produsă și un prejudiciu, o daună óre care unei părți private, urmédă neapărată în profitulă acestei părți și în contra autorelui acestei daune, o acțiune ce nu are nimicū penale, o acțiune cu totulă civile care și are cauza și principiulă în regula generale al art. 998 din codicile civile.

Prin urmare acțiunea publică este consecința necesarie a verii căria crime, delictū, saū contravențiune, de óre ce acțiunea civilă este o consecință posibilă, accidentală, iar nici cumū necesariă și sforțată, al unui actū culpabile.

Aceste două acțiuni diferū una de alta sub mai multe puncte de vedere.

Ele diferū mai întâiū în privința obiectului lorū: acțiunea publică tinde esențialminte și numai la aplicațiunea pedepsei, iar acéstă aplicațiune are de scopū esemplaritatea, prin mediul căria legistaterele speră a preveni re'noirea actului penabile, de și acesta nu este singurul motivū, singura causă ce legitimă acțiunea justiției penale.

Prin urmare, acțiunea publică tinde la aplicarea pedepsei, de óre ce acțiune civilă tinde din contră numai la reparațiunea, la desdăunarea pecuniară a prejudiciului suferitū.

A doua diferență este că după art. 4 acțiunea publică se exercită numai de funcționariū publici cărorū ea este încredințată prin lege; iar acțiunea privată saū civilă nu aparține decâtū persónelorū ce aū fostū lesate prin delictulū saū celū pucinū reprezentatorilor lor.

Acéstă distincțiune nu este nouă în dreptulū mo-

dermă. Insiitutele lui Justiniană facă ore care alusiune la acăstă distincțiune între *delicta saă crimina privata* și *delicta publica*.

Detaliurile în acăstă materie aparțină specialităților dreptului romană.

Acțiunea pentru aplicărea pedepselor, ne țice art. 4, aparține numai funcționarilor publice căroră ea este încredințată prin lege.

Să vedemă care suntă acești funcționari. Aci trebuie să facemă o distincțiune, întru cătă e cestiune de o crimă, de un delictă saă de o contravențiune.

În materie contravențională, esercițiulă acțiunei publice aparține funcționarilor arătați în art. 140. adică sub prefecților, comisarilor de poliție, primarilor & & după natura localităților și gravitatea contravențiunelor.

Cândă e cestiune, nu de contravențiuni, ci de delictes, acțiunea publică aparține procurorilor dupe lângă tribunalele de ântăia instanță, și agenților administrațiunei silvice pentru delictes relative la atribuțiunile lor, (veđi art. 176 din procedura criminală).

În fine, în materie de crimă, dreptulă acțiunei aparține esclusivă procurorilor generală și procurorilor de ântăia instanță care constituie mai cu sémă Ministerul publică, (art. 21).

Din principiile ce precedă, în privința distincțiunei acțiunei publice și acțiunei private saă civile, nu trebuie să conchidemă că, în materii penale, acțiunea trebuie să fie întrodusă neapărată înaintea tribunalelor însărcinate cu aplicărea pedepsei, după cererea funcționarilor mai susă arătați. Acăstă este adevărată numai în materie de crimă; atuncă numai acțiunea publică este neapărată intentată de Ministerul publică, adică de procurorii

generală dupe lângă Curțile de apel, sau de procurorii dupe lângă tribunalele județiane. Din contra, când e chestiune de delict sau de contravențiune, pedepșa în adevăr nu pôte fi aplicată de cât dupe cererea sau conclusiunile părții publice, dar acțiunea pôte fi intentată direct de partea civilă înaintea tribunalelor corecționale sau polițienesci.

Intr'un cuvânt, Ministerul public, chear și când e chestiune de o contravențiune sau de un delict, are singur facultatea d'a cere aplicațiunea pedepsei, însă o va putea cere incidaminte cu o acțiune civilă intentată deja de partea privată înaintea tribunalului corecțional sau de poliție.

Partea lesată nu va putea conchide de cât numai asupra reparațiilor civile, rămâind Ministerului public dreptul a-și formula la audiență conclusiunile sale, în privința aplicațiunei legii penale.

Din cele până aci espuse rezultă evident consecința că ambele acțiuni publică și civilă sunt separate, și prin urmare cu totul independente, în principiu, una de alta; că, precum partea lesată pôte acționa în osebă pentru reparațiune, fără intervenirea Ministerului public, asemenea și cu un cuvânt mai mult, Ministerul public, acționând într'un interes general pentru aplicarea unei pedepse, nu este sforțat spre a intenta acțiunea publică, a adăsta denunciarea sau plângerea părții ce se pretinde lăsată; că Ministerul public, afară de excepțiunile ce vom indica mai în urmă, are tot d'auna facultatea și datoria a urmări din oficiu aplicarea pedepsei, chiar și la casu de tăcere sau desistare a părții civile. Acest principiu este scris în art. 9. Elu

admite însă ore care exceþiunii ce vomă indica chiar de acumă.

Amă vădută în art. 269 și 270, al codicelă penale că adulteriul femeii saă a bărbatului care dă locă la o acþiune penală nu pôte fi denunciată de cătă de sociul ofensată. În lipsa de plingere din partea sociului, acþiunea publică rămâne suspensă nu numai în privinþa sociului, ci chiar și în privinþa complicelă. Amă explicată în vol. I. motivele acestei exceþiunii. Prigonirea este indivisibilă, în acestă sensă că ea nu pôte avea locă în contra complicelă, fără a pune în evidenþă scandalulă ce legea permite sociului a evita prin ne pornirea plingerii.

Asemenea, la casă de răpirea unei minore, prevădută de art. 282 din codicele penale, vedemă că, dacă răpitorul se va fi căsătorită cu fata răpită, acþiunea nu pôte fi urmărită de cătă dupe denunciarea persónelor acelora, care dupe codicele civile, aă dreptulă de a cere nulitatea unei asemenea căsătorii.

Iată dar nisce exceþiunii la principiulă generale dupe care acþiunea publică este pe deplină separată în eserciþiulă ei și cu totul independintă de eserciþiul acþiunii civile. Care este însă intinderea acestor exceþiunii? Pină la ce punctă ore acþiunea publică pôte fi paralisată prin voinþa privată? Incătă timpă acþiunea publică, acþiunea penală nu este intentată, legea subordonă la plângerea părþei private dreptul d'ase esercita acþiunea publică, d'ase urmări aplicarea penalităþei. Să presupunemă însă că acestă plingere a intervenită în realitate, că prin urmare obstacolul care impedeca acþiunea Ministerului publică a dispărută; Să presupunemă că acþiunea publică fiindă intentată, partea privată transige, se desiste,

renunție la verile ce prigonire. La așa casă, acțiunea Ministerului publică fi-va oprită sau paralizată? Voința particulară, care putea opri exercițiul primitiv al acțiunii va fi oare îndestulă pentru a stinge, pentru a nimici acțiunea deja intentată?

După principiul general, ar fi dificilă a se adopta afirmativa; regula independenței ambelor acțiuni, regula care permite, care comandă chiar Ministerului publică a urmări aplicațiunea pedepsei pretutindene unde descoperă un scandal, o desordine publică, această regulă suferă o excepțiune în testurile mai sus citate, în acest sens că Ministerul publică nu are dreptul d'a intenta acțiunea publică de câtă dupe plângerea părții private; dar odată ce a intervenit asemenea plângere, obstacolul a dispărut, Ministerul publică a redobândit deplina sa libertate de acțiune. Va depinde oare dela voința, dela capriciul unui particular, d'a anula în urmă această acțiune?

Faptul culpabil odată declarat și scandalul manifestat la lumină, pută-va oare rămânea nepedepsit? Acesta ar fi foarte dificilă ase admite în tesă generală. Cu toate aceste, o jurisprudență constantă face excepțiune la acest principiu în cazul art. 270 din codicele penal. Este recunoscută că sociul, dupe ce a pornit plângere de adulteriu în contra femeii sale, pôte încă opri acțiunea publică intentată, declarându că se opune la continuarea acestei acțiuni. În adevăr adulterul prevădit de art. 269 nu este în realitate de câtă un delict de un interes cu totul privat; acesta nu rezultă numai din acea că legea subordonă prigonirea la denunciarea sociului, ci și din dispozițiunea care permite sociului, chiar și după condamnațiune, dupe încarcerare,

d'a opri efectulă condamnării, consimțindă ași lua earășă soția. Ministerul publică, urmărindă adulteriulă femeelă, nu lucrédă în realitate decâtă în interesul esclusivă al sociulă ofensată; elă nu face alta de câtă a imprumută ministerul seă acțiunei penale pe care acesta nu o pôte esercita în numele seă propriu. Eă cređă că acestea suntă motivele pe care s'a fondată legiitorulă pentru a acorda sociulă (de și legea nuse esplică formală în acéstă privință) dreptul d'a suspende, d'a opri, d'a anula acțiunea publică, chiar și cândă este intentată după plăgerea sa. Motivul este gravă. Acéstă este facultatea ce legea lasă sociulă a înăbuși scandalulă, rădicândă publiculă cunoșcință completă al unuă faptă care aruncă desonórea asupra familiei sale.

Amă putea aplica aceiași decisiune și la art. 282. din codicele penal. Voința legiitorulă a fostă în art. 282, a sacrifica dorința rěsbunărei publice la interesul familiei ce urmédă a se forma prin maritagiulă contractată. Și pentru acéstă elă n'a dată dreptul de a acționa decâtă persónelor care potă cere nulitatea acestei căsătorii, iar răpitorulă nu pôte fi condamnată de câtă după ce se va fi anulată căsătoria.

Prin urmare, fiindă că depinde totă d'auna dela celă ce cere nulitatea căsătoriei de a renuncia la cererea sa de nulitate; fiindă că condamnațiunea penală nu pôte fi pronunțată decâtă după ce se va declara nulitatea căsătorii, este prea evidente că reclamantul are totă d'auna în mâinele sale un miđlocă d'a opri prigonirile Ministerulă publică, abandonândă acțiunea civilă intentată de dănsulă pentru nulitatea căsătoriei.

Afară de aceste escepțiuni fondatē pe motive cu

totul speciale, partea civilă nu se p^ote desista nici opri în urma unei acțiunii penale legalmente intentată.

A treia diferență indicată este relativă la durata acțiunii. Regulele privitoare la durata ambelor acțiuni sunt arătate în Art. 12. — Și una și alta se pot stinge prin prescripțiune.

Este o cestiune foarte desbătută d'a se ști dacă prescripțiunea acțiunii penale, ast-fel^u precum^u este ea stabilită de Art. 593, și următoare se aplică fără distincțiune și limită și la prescripțiunea acțiunii civile. Vom reveni asupra acestei cestiuni la esplicarea precitatelor articole.

Voi^u esamina aci cestiunea sub un alt^u punct^u de vedere. Acțiunea publică nu tinde de cât^u la aplicarea unei penalități, și rațiunea respinge ideia de infligere unei pedepși altui cui-va de cât^u celui culpabil^u: acțiunea publică să stinge fără dificultate prin m^ortea prevenitului.

Acțiunea civilă, din contra, nu este de cât^u reparațiunea unui prejudiciu, ea tinde numai la achitarea unei datorii: prin urmare, acțiunea civilă se p^ote exercita în contra ereșilor și represintanților prevenitului. În ac^ostă privință cestiunea nu suferă nici o dificultate. Putem^u dar stabili ca un principiu constant^u stingerea acțiunii publice prin m^ortea prevenitului. Când^u culpabilul^u m^ore mai 'nainte d'a începe ver^u ce prigonire, sau chiar și după începerea prigonirilor, însă mai 'nainte de ver^u ce condamnățiune, este prea evident^u că din ac^ost^u moment^u ver^u ce condamnățiune fiind^u imposibilă, acțiunea publică anteriormente intentată se nimicesce.

Din contra, dacă culpabilul^u m^ore mai 'nainte de esecutarea pedepsei, însă după pronunțarea ei, și dacă

a devenită ea definitivă prin expirarea tuturor termenelor în care el putea ataca sentința condamnată, este prea clară că moartea culpabilului nu nimicesc condamnarea; ea va opri fără dubiu executarea în aplicarea ei corporală și personalmente aplicabilă culpabilului; iar în cea ce privește condamnările pecuniare, precum amenda ce i s'a infligată, este evident că moartea sa lasă condamnării toate efectele ei, și că amenda o dată pronunțată prin o sentință cu totul definitivă, poate fi urmărită contra eredității sale.

Se poate însă întâmpla ca prevenitul să moră, nu înainte a veri ce prigonire, sau chiar și înainte a veri ce condamnare, ci după o condamnare pronunțată în contra sa, însă mai înainte ca această condamnare să devină inatacabilă. Spre exemplu, în urmarea unei condamnări pronunțată de un tribunal corecțional, prevenitul are șase zile pentru a apela; el moare în acele șase zile; apelul mai este posibil? Sau dacă a fost deja interjetat de defunctul prevenit, reprezentării lui îl potă ore continua? Cestiunea se înțelege de sine nu presintă un interes de câtă în privința condamnărilor pecuniare de care a fost lovit.

Se mai poate întâmpla că prevenitul să moră, nu în cursul termenului de apel, ci după expirarea acestui apel, sau mai bine a dice după ce s'a statuat asupra apelului; el moare avându încă în contra condamnării mijlocul recursului în casăiune. Moartea prevenitului împiedică ore recursul, sau lasă din contra moscenitorilor săi dreptul de a recurge în casăiune pentru casarea sentinței, dacă s'a aplicat rău legea? Aceste cestiuni suntă foarte delicate în toate aceste ipoteze, în privința acțiunii civile ce ar fi putută fi intentată de par-

tea lesată într'o dată cu acțiunea publică. Vomă reveni asupra acestor cestiuni.

O a patra și ultimă diferență, acea indicată de Art. 8, este relativă la regulile de competență stabilită pentru una și alta acțiune.

Acțiunea penală saū publică aparține esențialmente tribunalelor criminale și nu pôte fi intentată și judecată de câtū înaintea lor.

Acțiunea civilă, din contra pôte fi intentată fără osebire, saū înaintea tribunalelor criminale în sensulū genericū, adică înaintea Curților de jurați, a tribunalelor corecționale și a tribunalelor de poliție, saū chiar și înaintea tribunalelor civile.

Ea pôte fi intentată înaintea tribunalelor criminale de odată cu acțiunea penală, însă în acestū casū este necesariū ca partea lesată să se fi declaratū ca parte civilă după termenii Art. 60, 63 și 64, saū celū puținū să se fi formatū mai înainte de pronunțarea sentinței în contra prevenitulū saū acusatulū o cerere de daune-interese. Veđi în acéstă privință și Art. 385, alū codicelū de procedură criminală relativū la procedura Curței Asiselor.

Acțiunea civilă pôte dar fi intentată de partea lesată înaintea tribunalelor criminale de o dată cu acțiunea publică, și în totū cursulū acestei prigoniri. Ea pôte fi intentată și singură, în parte, înaintea tribunalelor civile. Acésta nu suferă nici o dificultate, cândū tribunalele criminale aū pronunțatū deja sentința lor asupra acțiunei publice. Vomă avea mai târđiū ocașiune d'a esamina care este în acéstă privință influența unei hotăriri asupra celei-l'alte, și până la ce punctū lucrulū judecatū de tribunalele criminale, pro saū contra acu-

satului, p^ote avea efect^u asupra ac^{ti}unei civile *inaintea* tribunalelor civile. Refer^{en}du-ne la Art. 382, *si* 385, din procedura criminal^a, combinate cu Art. 8, vom^u avea proba, c^u dac^a ac^{ti}unea civile este intentat^a de partea lesat^a, *inaintea* tribunalelor civile, mai nainte d^a se statui de tribunalele competente asupra ac^{ti}unei criminale, atunci trebuie s^a facem^u o distinc^{ti}une. Pe c^ut^u timp^u Ministerul^u public^u n^a intentat^u ac^{ti}unea penal^a, tribunalul^u civil^u apucat^u de ac^{ti}unea civil^a p^ote statui asupra acestei ac^{ti}unei. Din contra, dac^a mai nainte de intentarea ac^{ti}unei civile de c^utre partea lesat^a *inaintea* unui tribunal^u civil, sau dac^a *in* cursul^u acestei ac^{ti}uni civile, Ministerul^u public^u ar forma ac^{ti}unea sa penal^a, instan^{ta} inceput^a *in* privin^{ta} ac^{ti}unei civile s^a suspende. Ast-fel^u este regula Art. 8. — Aceia^{si} cestiune de culpabilitate nu p^ote fi desbat^ut^a *intr*'un^u timp^u, pe de o parte *inaintea* unui tribunal^u criminal^e *si* pe de alta *inaintea* unui tribunal^u civil. C^und^u aceste dou^e ac^{ti}uni se afl^a intentate de odat^a *inaintea* acestor dou^e tribunale, trebuie s^a se suspende ac^{ti}unea privat^a, p^{an}^a mai *int*eiu^u se va statui definitiv^u asupra ac^{ti}unei publice.

Nu trebuie *ins^a* s^a conchidem^u din ac^{es}ta, c^u hot^arirea asupra ac^{ti}unei publice ar prejudeca *intru* c^ut^u de pucⁱⁿ^u cestiunea asupra ac^{ti}unei civile; C^u dac^a spre exemplu, acusatul a fost^u achitat^u de tribunalele criminale, ar fi legalmente probat^u *si* *in* privin^{ta} p^{ar}tei lesate c^u faptul de care a fost^u aquitat^u el^u n^a avut^u loc^u; se nu conchidem^u c^u n^aar putea cineva urm^ari *inaintea* unui tribunal civil repara^{ti}unea prejudiciului cauzat^u de o crim^a sau de un delict^u. Proba contrarie rezult^a, *intr*'un mod^u evidente, din chiar testul art. 382. pe care'l^u vom^u analiza la locul se^u.

Dacă art. 8 cere ca instanța civilă să fie suspendă pînă după hotărîrea criminală, acêsta este numai pentru că dacă acțiunea civilă ar continua, dacă tribunalul civile ar pronuncia o sentință, acêstă sentință ar putea e-sercita ôre care influență morală asupra judecătorilor a-pucați de acțiunea criminală. Acesta este singurul scop, unicul sensu al regulei care suspende acțiunea civilă pînă la pronunțarea hotărîrei criminale.

Aceste suntu diferențile principale între aceste două specie de acțiuni.

CARTEA. I.

DESPRE POLIȚIA JUDECĂRIĂ ȘI OFICIĂRII DE POLIȚIE CARI Î O ESERCITĂ.

CAP. I.

Despre poliția judiciară.

(ART. 13—15).

Art. 13. Definède poliția judiciară în modul următor: „Poliția judiciară urmăresce descoperirea crimelor, delictelor și contravențiunelor, adună probele despre dîsele și dă pe făptuitorii lor în judecata tribunalelor în sărcinate cu aplicareă pedepselor.“ Ea se terminedă prin decisiunea juridicțiunei de instrucțiune care decide dacă are saū nu locū prigonirea, și la casul d'ânteiū trimite cauza înaintea juridicțiunei competente.

Autoriī principale ai poliției judiciare suntū pe de oparte oficiării poliției judiciare enumerați în art. 14. și mai cu sémă judecătorul de instrucțiune, și pe dealtă parte Ministerul publicū, fie care în rolul seū respectiv; iar ca putere de juridicțiune judecătorul de instrucțiune și Camera de Acusațiune.

Caracterul principale al acestei procedurī este de

a fi secretă pentru publică, pentru persoanele luate în cercetare, prin piese scrise, fără confruntare, fără desbateri orale, fără apărare contradictorie.

Din acestă caracteră rezultă că decisiunile juridicțiunelor de instrucțiune nu suntă hotăriri, ci ordonanțe; că procedura instrucțiunei preparatorie este numai un mijlocă de a pregăti misiunea juridicțiunei însărcinate de a judeca; că actele nu potă fi investite de nici un caracteră probantă și determinante pentru juridicțiunea hotăritoare; că dinaintea acesteia adevărate juridicțiunii, procedura schimbă facia, desbaterile devină publice, orale, contradictorie, cu libertatea apărării.

Nu trebuie însă să uitămă că instrucțiunea preparatorie are de misiune a descoperi adevărul; că importă mai multă societăței ca inocentul să nu fie pedepsită de câtă să fie osindită culpabilulă. Prin urmare, este de o mare necesitate pentru autorității de a urmări, de a aduna tôte indiciile, tôte doveșile de neculpabilitate cu nu mai puțină îngrijire ca și doveșile de culpabilitate.

Instrucțiunea preparatorie este neapărată la casă de crime; ea este facultativă la casă de delictes de poliție corecțională și numai atuncea cândă este necesariă și folositoră. Ea nu are locă în materie de simplă poliție.

Regulele instrucțiunei preparatorie se modifică, mai cu sémă încată se atinge de competența autoritășilor ce au putere de a face cele înteu acte, intru câtă e destiune de casuri ordinare sau de casurile ce reclamă celeritate, precumă acele de crime flagrante.

Pentru casurile ordinare, regula este că judecătorul instrucțiunei nu funcționă de câtă după ce a dată comunicațiune procurorului de procedură urmată, și că ace-

sta se mărginesce în rolul său de a cere, a conchide, a face să se esecutive, fără a face dela sine acte de instrucțiune.

Autoritatea care are mai cu seamă nevoie a fi informată este Ministerul public spre a putea pune în mișcare acțiunea publică, și judecătorul de instrucțiune spre a face instrucțiunea. Acelui din două ce este informat mai întâi comunică celui altu.

Nici ministerul public, nici judecătorul de Instrucțiune nu sunt obligați a da curs denunțării sau plingerii, de nu voru socoti'o de cuviință, rămânând părții facultatea și dreptul d'a cita dé'a dreptul pe pîritu cându e cestiune de contravențiuni de simplă poliție sau de delict corecționale, sau, dacă e cestiune de crime, a se adresa la autoritățile superioare, la procurorii generali, la Ministerul justiției sau la Curțile de apel.

Judecătorul de instrucțiune are diverse mijlôce de autoritate și de sancțiune în cursul operațiunilor sale: transportarea sa la facia locului, esaminarea tuturor împrejurărilor ce se raportă la delictu, interogarea marturilor și a inculpatului, espertisele, visitarea localităților și a hârtilor, perchisițiuni domiciliare; dreptul de a pronuncia ôre-care opriri și amenzi contra contravenanților, a marturilor defaliați, a cere directu asistința puterei publice, a elibera mandate de înfățișare, de aducere și de arestare, de sequestrare a obiectelor ce potu servi la manifestarea adevărului.

Principiul detențiunii preventive este moderat prin acela alu libertății provisorie sub cauțiune.

Atribuțiunile judecătorului de instrucțiune se întind și asupra altor restricțiuni la inviolabilitatea domiciliului și alu persónei, precum perchisițiuni domici-

liare, visite corporale ce suntu neapărate la ore-care crime, la casuri de rănire, de abortamentu, de infanticidiu, de violare sau atentate la pudore. Acestea ceru o mare rezervă și întrebuintarea tutor mijlocelor de intermediere de care decența face o lege, respectul și menagementele datorite susceptibilităților legitime. La casuri de crime flagrante, pe de o parte procurorii sau substituții lor, potu îndeplini funcțiunile de oficiări ai poliției judiciare pentru cele d'ânteu acte ale instrucțiunei, iar pe de altă parte judecătorul de instrucțiune pôte face aceleași operațiuni fără a da maiânteu comunicare procurorului de procedura urmată, și fără alu adăsta pentru a se duce la facia locului. Indată însă ce s'au efectuată cele d'ânteu acte urgente, fie-care re- intră în regula obicinuită. Indată ce s'au terminat procedura instrucțiunei, judecătorul instructore, după comunicarea procedurii procurorului, a căruia rechisițiune i se voru adresa în *trei zile* celu multu, va statui după natura casului, asupra trimiterei causei la tribunalul de simplă poliție, de poliție corecțională sau la camera acusațiunelor.

Tribunalele civile deânteia instanță suntu totu o dată și tribunale corecționale.

După acéstă digresiune să revenim la atribuțiunile proprii dise ale poliției judiciare.

Urmărirea și represiunea factelor penabili presupunú concursul, acțiunea necesariă a doué puteri distincte, adică: poliția și justiția. Parteaânteia al acestui codice este relativă la poliție, cea alu duoilea la justiție. Acéstă divisiune formedă basa sau principiul fundamentale alu codicelui de procedură criminală. Se esami-

nămă dar natura, rolul și misiunea acestor două puteri paralele.

Poliția sub punctul de vedere judiciară, întru câtă ea are de obiectă urmărirea, descoperirea și represiunea delictelor, nu pôte fi decât represivă, iar nici cumă preventivă, sau administrativă.

Poliția judiciară este astă-đi esercitată de persoanele enumerate în art. 14.

Nu trebuie să credemă însă că în privința tuturor actelor de poliție judiciară există în tôte casurile egalitate și concurență între diferiții oficiari enumerați în citatulă art. 14.

Și mai întéiu se presintă acéstă diferență, că competența teritorială a fie căruia din ei variadă după calitatea sa respectivă; că unii dintr'înșii, spre esemplu, primarii și ajutorii lor, comisarii și sub-comisarii de poliție nu suntu competenți de câtă în resortulă, sau în întinderea communei la care suntu atașați. Pentru alții din contra, competența teritorială îmbrățiședă nu numai o simplă comună, ci ună arondismentă, ună județă întregă, astă-felă suntu sub prefectii, judecătorii de instrucțiune și procurorii Tribunaleloră corecționali sau județiane.

A doua diferență este relativă la natura funcțiunelor lor; căci unii dintr'ênșii esercită funcțiunile de poliție judiciară într'o îndouită calitate și au o misiune complexă: adică, că între funcționarii enumerați în art. 14, unii funcționedă în virtutea unei misiuni proprii ce legea le conferă directă și personalmente; alții din contra, în calitate de simpli ausiliari; astă-felă suntu comisarii de poliție, primarii și ajutorii lor. Vomă vedea mai departe la espunerea operațiuneloră încredințate acestoră oficiari, că în privința contravențiunelor de simplă poliție, spre esem-

plu, ei funcționează în virtutea unui rolă ce legea atribue direct la singura lor calitate și că în materie de crimă și de delict, ei funcționază nu mai excepționalmente, în calitate de ausiliari și accesorii ai procurorului tribunalelor de prima instanță și a sub stituților lui. Art. 16, combinat cu art. 46, stabilește cu claritate această distincțiune. Așa dar, comisarii de poliție, primarii și ajutorii lor, funcționază uneori direct, în virtutea unei misiuni, cu o întindere de putere ce-le este personală și proprie; și altă dată, din contra, într'o calitate diferită, accesoriă, secundară, adică ca simpli ausiliari ai procurorului; ast-fel este cazul art. 46, și următoare.

În fine, între acești oficiari, unii sunt într'un timp agenți administrativi și agenți judecari; alții din contra agenți curat judicari. Așa procurorile tribunalelor de prima instanță, judecătorul de instrucțiune sunt agenți a căroră caracter este simplu și unic, agenți investiți numai cu o misiune judiciară. Din contra, cei mai mulți din funcționarii menționați în art. 14, au mai cu seamă caracter administrativ iar nu judiciar; ast-fel sunt comisarii de poliție, primarii și ajutorii lor, oficiarii și sub-oficiarii de dorobanți și de gendarmi, sub-prefecții sau ajutorii lor, numiți fiind și revocați de autoritatea administrativă. Însă este de notat aci, că în rațiunea caracterului complex cele atribue legea, ei devin accidentalmente oficiari ai ordinei judiciare, și că pentru toate actele ce sevrșesc dupe terminii art. 14, ei sunt oficiari ai poliției judiciare și, sub acest titlu, atîrnă nu dela superiorii lor administrativi, ci din-contra dela procurori generali ai Curților de apel.

Art. 15. Statuade într'un sens cu totul diferit, atribuind prefectilor de județie și prefectilor de poliție, nu calitatea personală de oficiari ai poliției judicaria-

re, ci misiunea și competența de a săvârși óre care acte de poliție judiciară. Legea autorisă pe acești înalți funcționari administrativi a face ei ênșii, adică *personalmente* toate actele necesare spre constatarea crimelor, fără a supune și pe ei supra vegherei judiciare, fără a impune vre o limită sau restricțiune puterei cu care sunt investiți, și fără a limita esercițiul acestui drept la ca-surile de flagrantu delictu sau de extremă urgență.

Dispozițiunea acestui articol mise pare cam absolută.

Să intrăm în detaliurile materiei.

CAP. II

Despre primari, ajutori de primari, despre comisari de poliție și sub prefecti.

(ART. 16—20).

Este de observatú mai ântéiú aci că, în privința atribuțiunelor curatú judiciare ale acestor oficiări, nu se espune în acestú capú totú ceia ce privesce pe acești oficiări ai poliției judiciare sau represive.

Vomú vedea mai târziu pe acești funcționari investiți și cu dreptul de a împlini rolul ministerului publicú pe lingă tribunalele de simplă poliție; acéstă atribuțiune nu este o funcțiune de poliție judiciară, ci o funcțiune relativă la aplicațiunea sau la esercițiul a justiției chiar. Vomú esamina dar la locul lor pe comisarii de poliție, pe primari, ca oficiări ai Ministerului publicú înainte Tribunalelorú polițienesci.

In cea ce se atinge de materia specială a poliției judiciare, am disú deja că comisarii de poliție și primarii aú doué ordine de juridicțiune fórte distincte: ântéiú săvârșirea actelor ce aú ei directú și *personalmente* facultatea de a face, actele care constitue competența lor o-

bicînită și normală; și al doilea, actele ce nu au ei facultatea de a săvîrși de cât excepționalminte, în ore care casuri determinate, în calitate de ausiliari ai oficiărilor ministerului publică. Așa dar, ei sîntu considerați în acestu capu numai în privința casului d'ânteu; aci nu sîntu indicate de câtu actele relative la funcțiunile de poliția judiciară cu care comisarii de poliție sîntu directu și personalminte investiți. Se vedemă care sîntu aceste acte.

Scopul puterei încredințate acestor oficiării ai poliției judiciare este de a constata, de a apuca chiar la a lor nascere, nu tôte faptele penabile, ci numai contravențiunile de simplă poliție, adică faptele prevădute și pedepsite de art. 385 al codicelui penale; în această privință, testul art. 16, este formale.

Prin urmare, pentru tôte contravențiunile polițienesci, comisarul de poliția are competență generală, regulată, normală spre a constata prin procese verbale și a aduna probele.

Care este însă autoritatea, care este efectul acestor procese verbale dresate de un comisar de poliție despre contravențiunile numai ce sîntu luate prin opozițiune cătră crimele și delictele? Aceste procese verbale facu ele ore, în privința factelor și contra prevenițiilor aratați într'insele, deplină și întrégă dovadă, pînă la înscriere în falsu? Nu; vomă vedea la art. 152, că procesele verbale ale oficiărilor publice nu facu credința până la înscrierea în falsu, de câtu numai în casurile, în care legea le atribue esprese acestu caracteru. Nici o lege nu atribue această putere, acestu grad de autoritate proceselor verbale încheiate de comisarii de poliția în materie de contravențiune. Să conchidemă dar că a-

ceste procese verbale, dupe termiinii art. 152, facu do-
vadă numai pînă la proba contrarie scrisă sau testimo-
nială.

Competința teritorială a comisariilor de polițiă îm-
brăciședă, în principiu, tötă întinderea communei în care
sunt stabiliți. Așa dar, comisarul de polițiă este compe-
tinte a *instrumenta* în tötă întinderea resortului seü,
pentru a primi plingerile și denunciările și ale relata
în procesele salle verbale.

Cea ce dicemü pentru comisarii de polițiă sau în
privința competenței teritoriale, sau în privința compe-
tentei lor, se aplică și la primarii și ajutorii lor care
suntü investiți directü cu funcțiuni de asemenea natură.

Datoria oficiărilor coprinși în acestü capü este de
a transmite procesele verbale încheiate de dînșii oficiä-
rului însărcinatü a urmări contravențiunile. Spre esem-
plu, dacă plingerea a fostü priimită de către un primar
sau ajutorul seü, la casü de împedecare momentană a
comisarului de polițiă, faptul fiind o contravențiune, cade
sub jurisdicțiunea tribunalelor de poliție; și fiindü că
comisarul este însărcinatü a urmări faptulü înaintea tri-
bunalelor de poliție în cualitatea de ministerü publicü,
este evidentü că primarii și ajutorii lor vor transmite
plingerile comisarului de polițiă.

În câtü privesce pe comisarii chiar, este de făcutü
o distincțiune. În communele unde suntü mai mulți co-
misarii, unul din acestia este însărcinatü cu îndeplinirea
funcțiunelor ministerului publicü pe lîngă tribunalul de
polițiă; la acesta trebuie să fie transmise plingerile ce-
lor alți. Dacă însuși comisarul, capü al ocolului, a con-
statatü contravențiunea, nu are să transmită nimuluia
procesul seü verbale; funcțiunile fiindü întrunite, elü va

păstra procesul verbal dresat de dânsul, spre a acționa în urmă în calitate de minister public. Totu așa se va urma și în communele unde nu există comisari de poliție, căci acolo funcțiunile de comisar de poliție sunt încredințate primarilor și ajutorilor lor (art. 20).

CAP. III.

Despre Ministerul public de lângă Tribunale.

SECȚIUNEA I.

Despre competența Ministerului public întru câtă se atinge de poliția judiciară.

(ART. 21—27).

Funcțiunile Ministerului public pe lângă autoritățile ce concură la aplicarea legilor penale consistă ale pune în mișcare și a cere dela ele îndeplinirea misiunii cu care sunt însărcinați, și mai cu sémă acele ce consistă în esercițiul acțiunii publice.

În materie civilă, Ministerul public jôcă un rol secundar. Dar în materie criminală, acéstă magistratură ia un caracter mai înalt, mai activ; sfera acțiunii lui se lărgesce, și înălțându-se mai presus de pozițiunea ce ocupă în materie civilă prin tótă înălțimea interesului generale asupra intereselor particulare, el (Ministerul public) desvălesce pretutindene în jurul său puternica sa influență.

Ca magistrat delegat de puterea suverană ce l'a investit în ordinea judiciară cu parte din autoritatea executivă, Ministerul public este însărcinat a manține ordinea și liniscea generaia. Sub alu său scut și patronagiū sunt aședate averea, viața și onórea fie căruia

cetățenă; elă este ochiulă și brațulă guvernului, și atribuțiunile lui se întindă asupra totă ce interese societatea.

După sistemulă modernă, Ministerulă publică este unulă pentru justițiă civilă precumă și pentru justițiă penală. Principiulă generale este că nici o jurisdicțiune penală nu este completă fără Ministerulă publică, nici pôte ținea ședință valabilă fără a lui asistință.

Procurorulă generale după lîngă fie-care Curte de apellă este capulă Ministerului publică în totă resortulă său; toți cei-l'alți magistrați ai Ministerului publică suntă subordinăți lui, chiar și funcționarii administrativi în atribuțiunile loră de poliție judiciară.

Unitatea, hierarhia de direcțiune și de autoritate suntă bine stabilite în fie-care circumscripțiune de Curte, ast-felă, în câtă procurorulă generale este capulă tutor oficiăriloră ministerului publică în resortulă său. Inșă, în privința esercițiuluiă acțiunei publice, trebuie să facemă următorele distincțiuni:

1. Funcționarii ce împlinescă oficiulă Ministerului publică pe lîngă Tribunalele de simplă polițiă, căroră este personală încredințată de lege esercițiulă acțiunei publice pentru contravențiunile de simplă polițiă de competența tribunaluluiă loră.

2. Procurorii Tribunaleloră de 1-a instanță căroră le este personalmente încredințată de lege esercițiulă acțiunei publice pentru urmărirea și prigonirea delicteloră de poliție corecțională saă a tutor crimeloră din resortulă loră, care aă inșă o atribuțiune limitată în ceia ce se atinge de esercițiulă acțiunei publice asupra contravențiuneloră de simplă poliție.

3. Procurorii generali ai Curțiloră de apellă căroră

este încredințată în tótă întinderea resortului lor, plenitudinea acțiunii publice, în materie de crime și delict, și care au direcțiunea, de nu și esercițiul, pentru contravențiune de simplă poliție.

Spre a afla însă legământul commune și energic al unei direcțiuni active, al unei priveghieri și autorității disciplinare și administrative, trebuie să ne suim la Ministerul justiției. Și în adevăr, ca agenți judicari ai puterii esecutive, magistratura Ministerului public atrnă dela acestu Ministeru.

Ministerul public și magistratura însărcinată a judeca, ambe elemente indispensabile ale juridicțiunii, sunt independinți unul de altul.

Oficiării poliției judiciare de care ne-am ocupat în cap. II, ni s'au presintat sub nisce caractere cu totul speciale. Așa, în comisari de poliție am vădut, încât privește poliția judiciară, numai nisce oficiări însărcinați a constata contravențiunile, cu escluderea crimelor sau a delictelor; am vădut că nu au acea întindere de atribuțiuni, acea generalitate de caracter care aflăm în oficiării Ministerului public propriu disu.

Intre oficiării poliției judiciare ce preced și procurorii și substituții de 1-a instanță, aflăm mai ânteu această diferență că competența celor d'ânteu este mărginită, specială, atât în privința gravității factelor ce sunt chemați a constata, cât și în privința naturei lor; din contra, competența procurorilor tribunalelor județiane sau de prima instanță este generală, în acestu sens că misiunea ce le încredințedă legea nu este limitată la atare sau atare natură, la atare sau atare gravitate de fapte penabile, ci că îmbrăciședă, tôte crimele și delict, și dacă lasă în afară contravențiunile, acesta este

numai din cauza pucinei importante alu acestorü facte și nici cumü din lipsă de putere. Iată dar o diferență între oficiării precedinți și procurorii de prima instanță ea ține la generalitatea caracterului acordatü acestora în privința actelorü pentru care legea lea datü misiune.

O altă diferență multü mai importantă ține la natura puterilorü, la caracterulü misiunei și modulü esercițiului actelorü ce legea atribue Ministerului publicü. Care suntü, după art. 13. Caracterele, funcțiunile poliției judiciare? Legea indică două: Urmărirea și descoperirea actelorü culpabile, adunarea probelorü despre dênsele și predarea făptuitorilorü în judecata Tribunalelorü competente: 1-iü de a constata, 2-lea de a acționa. Așa dar, pentru comisariii de poliție spre exemplu, vedemü scrisü formalü în lege dreptulü, obligațiunea de a constata, iar nu vedemü nici unü cuvântü despre dreptulü d'a acționa. Ei bine, pentru procuror trebuie să facemü aceeași distincțiune, însă în sensü inversü, contrariü. Agenții de care ne amü ocupatü în cap. II, au dreptulü de a constata iar nu și acelü de a prigoni; de öre ce procurorulü de prima instanță, cu tötă gravitatea caracterului sëü, are dreptulü d'a urmări iar nu și acelü d'a constata. Elü are dreptulü și datoria a preda Tribunalelorü pe autorii presupuși alü unui faptü penabile, are dreptulü a cere verü ce actü de instrucțiune proprie a pune la lumină adevêrulü, dar nu are și dreptulü d'a urmări, a aduna probele; așa dar, înprocurorulü de prima instanță nu găsimü, celü pucinu în principiu, a fară de două esecțiuni notabile și förte justificabile de care vomü vorbi la loculü lorü, nu găsimü dicü în principiu de câtü dreptulü d'a prigoni, d'a acționa, iar nu și dreptulü d'a aduna, d'a constata probele.

Ministerul public fiind parte necesară în veri ce prigonire criminală, este o consecință foarte logică ca el să fie exclus de la dreptul de a participa la veri ce act de instrucțiune. Dacă ministerul este adversarul prevenitului, dacă el este parte pârâșă în oră ce prigonire criminală, urmədə ne apărat că nu pôte fi și judecător, nici face un act de instrucțiune; căci a ordona o vizită domiciliară sau o ascultare de maturi, a decerna un mandat de arestare, este a da o decisiune care, de și provisorie, este însă o decisiune ne compatibilă cu cualitatea de parte litigantă.

S'a stabilită deci în principiu, în regulă generală, că ministerul public are numai dreptul de a prigoni crimele și delictele, a cere a lor repressiune, a cere a se procede la fie-care act de instrucțiune, nu are însă cel pucini în principiu și dreptul a procede la aceste operațiuni de sine. Acest drept s'a rezervat unui alt funcționar de o natură, de o pozițiune mai imparțială mai independintă : judecătorului de instrucțiune.

Este însă de observat aci că, precum procurorul nu pôte în *genere* procede de la sine la actele de instrucțiune, asemenea nici judecătorul de instrucțiune nu pôte opera de cât dupe rechisițiunea, dupe conclusiunile părții publice, adecă a procurorului competente; Dică în *genere*, căci vom vedea mai târziu, în casul prevădută de art. 31, că urgența delictului flagrantă introduce o excepțiune remarcabilă la aceste principii fundamentale.

D'aci rezultă că avem a considera pe procurorii de prima instanță sub două puncte de vedere diferite: cel întâiu relativ la funcțiunile lor obișnuite, normale, cel ală douilea, la funcțiunile lor extraordinare es-

cepționale, necesitate une-orî de ipotesa delictului flagrante.

In numărul funcțiunelor obicînuite și regulate figură operațiuni de diferite naturi. Așa spre esemplu, procurorul limitat în calitatea sa de parte publică, de parte principală, la dreptul d'a prigoni este chiămatu: 1-iu Să urmărească din oficiu crimele și delictele comise în județul seū; 2-a să priimască tôte denunciările, tôte plingerile ce-i potū fi adresate, saū de funcționarii publici, saū de fețe particulare dupe terminii art. 61; 3-a Trebuie să transmită de'nîdată piesele judecătorului de instrucțiune, împreună cu rechisițiunile ce va găsi de cuviință ai adresa în virtutea acestor documente; 4-a Să corespundă cu procurorele generale a căruia elū este unul din sub-stituți, spre al informa imediatu despre tôte crimele ce aū venitū în cunoscința sa și a priimi ordinele sale asupra direcțiunei ce urmăde a se da prigonirei (art. 26); 5-a Ministerul publicū trebuie să se îngrijască de trimiterea și notificarea ordonanțelor și decisiunelor emise de judecătorul de instrucțiune. Acastă atribuțiune care-i este conferată de art. 27, consacra în chipul celū mai formale distincțiunea de care am vorbitu. Prin urmare, a da o ordonanță, a decerna un mandat, a face un actū ore care de instrucțiune, aceste intră în atribuțiunile judecătorului, iar nu în acele ale ministerului publicū; a se îngriji din contra de esecutarea unei ordonanțe, a se încredința că marturii chiămați se vor înfăcișa, acesta nu este misiunea judecătorului, ci a procurorului fiindū unū actū de prigonire, iar nu de instrucțiune și care intră în atribuțiunile active ale ministerului publicū.

In câtu privesce funcțiunile escepționale, ne regulate acordate procurorului, ele suntū prescise de art.

31 și 39, la casă de flagrantă delictă. Vomă vedea mai târziu cum procurorul devine prin excepțiune instructor și nu numai parte publică; cum accidentalmente și pe câtă timpă există urgența d'a surprinde asupra faptului urmele fugitive ale actului comisă, ambele cualități, naturalmente opuse de parte prigonitoare și de judecătoru de instrucțiune se află amestecate în atribuțiunile procurorului de 1-a Instanță. Vomă vedea sub ce restricțiuni chiar și în casulă propusă, i s'a acordată acestă dreptă, și ce precauțiuni a luată legea spre a împedeca abusulă și arbitrariulă.

Motivul ce m'a determinată a adopta în aplicarea acestor codici metoda doctrinală, a mă abține d'a analiza fie-care articolă și a espune fie-care materie în întregulă ei, este pentru că acéstă metodă mi s'a părută singurul mijlocă d'a da lectorilor mei idei esacte. În materie de procedură criminală, misiunea cea mai importantă a comentatorului nu este de a studia fie-care cestiune în detaliurile ei, ci cum instrucțiunea se mișcă în întregulă ei de la începută pênă la condamnare și la execuțiune.

Esaminândă atribuțiunile procurorului de prima instanță considerată ca oficiără ală poliției judiciare, trebuie să destingemă într'insul o ordine de funcțiuni complexe, adecă pe de o parte funcțiunile sale regulate, normale, ordinare, și pe de altă parte funcțiunile excepționale, estraordinare cu care elă este investită în ore care casură speciale. Funcțiunile sale obicinuite, regulate aū de obiectă descoperirea și urmărirea crimeloră și delictelor, conformă art. 21. Funcțiunile excepționale aū de obiectă ore care acte de constatare, de instrucțiune care-ı suntă atribuite numai prin motive de necesitate, și prin o es-

cepțiune formală la principiul fundamentale care opresce d'a se cumula în aceeași persoană funcțiunile departe prigonitoare și de judecător. Acésta distincțiune este fôrte importantă.

La cea întâia ordine de funcțiuni se referă: 1-u dreptul d'a escodi din oficiu tôte crimele și delictete, a priimi denun-ciările și plângerile, a transmite aceste denunciări și plângeri judecătorului de instrucțiune, împreună cu rechisițiunile și conclusiunile ce procurorul va judeca de cuviință; 2-a, obligațiunea d'a corespunde cu procurorul generale alu Curței de apelu, conformu art. 26; 3-a în fine, obligațiunea, conformu art. 27, d'a trimite, d'a notifica și d'a executa ordonanțele, emise de judecătorulu de in-strucțiune, în limitele puterei cei este dată de lege.

Din contra, la funcțiunile esecțiionale, estraordina-rie, se răpôrta dreptulu d'a face ôre-care acte de intruc-tiune în casurile determinate de art. 31 și 39.

După acéstă espunere sintetică a funcțiunelor ge-nerale ale procurorului, să venimă acumu la detaliurile materiei.

Procurorii Tribunaleloru corecțiionali sau civili, dice art. 21, suntu însercinați cu descoperirea și urmărirea tuturor delictelor și crimelor care suntu de competența Tribunaleloru loră sau a Curței juraților.

Art. 22. Aie de scopu a determina cărora din pro-curorii de prima instanță aparținū funcțiunile indicate în art. 21. Spre a înlesni descoperirea și urmărirea crimelor și a delictelor, art. 22, atribue prin concu-rență și într'unu modu cumulativu, la ai mulți procu-rori funcțiunile indicate în art. 21. Așa dar, vor putea îndeplini de o potrivă aceste funcțiuni: 1-iu Procurorul loculu unde s'a comisă crima sau delictulu; 2-a procu-

rorul domiciliului prevenitului; 3-a acelă ală rezidenței accidentale saă actuale ală prevenitului.

Este de observat aci că acéstă întreită competență, acéstă concurență indicată de art. 22, trebuie să se înțelgă numai în relațiunea sa cu art. 21, că adică dreptul determinat de art. 21, se cuvine de o potrivă celor trei procuroră arătați în art. 22; iar în privința puterilor esecțiionale conferate de art. 31, în privința actelor de instrucțiune ce suntă autorisați a face procuroră în casură de delictă flagrante, aceste acte nu potă fi săvirșite de cătă de procurorulă locului undes'a comisă crima, iar nu și de cei lalți două procuroră indicați în art. 23. Rațiunea acestei restricțiuni este evidentă; cândă legea comandă procurorulă a săvērși prin esecțiune ore-care acte de instrucțiune, ea face acéstă în rațiunea urgenței delictului flagrante; acéstă misiune nu pôte fi conferată de cătă procurorulă în a căruia circoscripțiune s'a comisă fapta.

Concurența indicată în art. 22, aparține de o potrivă și judecătorului de instrucțiune; ea se vede scrisă în art. 60 și 66.

Aci se presintă o dificultate de factă; cândă actele de descoperire și de urmărire saă de instrucțiune s'ar efectua într'un timpă, pentru acelașă factă și în contra aceluiașă prevenită, de către două saă trei procuroră, de către două saă trei judecătoră de instrucțiune, care va fi regula de preferință, care din ei va fi dator să se desiste, care va rămănea apucată? Noi suntemă de părere că la așa casă de concurență, instrucțiunea aparține aceluia din judecătoră de instrucțiune care mai înteiă a liberată mandatul de aducere, iar la casă de a se fi liberată în acelașă timpă două mandate de aducere, pentru acelașă

faptu de către doui diferiți judecătōri de instrucțiune, să se dea preferință judecătōrului de instrucțiune a locului unde s'a sêvêrșitū crima.

Ivindu-se însă conflictul între cei lalți doui, să se prefere judecătōrul de instrucțiune a domiciliului de câtū acelū alū reșidenței accidentale sau actuale.

În privința dreptului acordatū de art. 24, procurorilor și celorū lalți oficiări ai poliției judiciare d'a cere ne mișlocitū ajutorulū puterei publice, vomū vedea cândū vomū trata despre dreptulū arestării, că înfăcișitorulū unuī mandatū de aducere are dreptulū a cere, pentru esecutarea acestuī mandatū, asistința forței publice, însă acestū dreptū nu este personalū alū seū, ci că acêstă cerire nu pōte fi făcută de dînsulū de câtū în virtutea ordinului scrisū conținutū în mandatul seū; astū-felū este dispozițiunea art. 97.

Cererea despre ajutorulū puterei publice se va face în modulū determinatū de lege, dupe formula usitată în rechișițiunile scrise adresate de oficiârul de poliție comandantului forței publice.

Să luămū acumū în detaliū seria ideilorū ce am a presenta asupra funcțiunelorū ordinare sau estraordinarie ale procurorului de prima instanță.

Procurorulū de prima instanță ca sentinelă a ordinei judiciare, pōte primi sau prin denunciere, sau prin plângere, sau prin svonū publicū, cunoscința crimelorū și a delictelorū a căroră iscodire îi este imeđiatū și personalminte incredințată.

Prin orī ce mișlocū i-ar veni acêstă cunoscință, datoria lui este prescrisă pe de o parte în art. 26, și pe de alta în art. 45. După art. 26, elū trebuie de 'ndatā să dea în scire procurorului generale alū Curței

de apelă ală resortului se-ă a căruia elă nu este de cătă ună substitută. După art. 45, trebuie să transmiță imediată acestă avisă judecătorului de instrucțiune ală tribunalului se-ă, cerândă de la acesta ca să ordone cercetările cuvenite.

Denunciările se distingă în *oficiale* și *civice*. Cea antăia se răpórtă la art. 28, cea ală doilea la art. 29; trebuie însă să facemă o distincțiune între aceste doué specie de denunciări; și mai antăiă art. 28, comandă funcționarului publică a informa de 'ndată pe procuratorul tribunalului în a căruă circumscripțiune se va fi comisă crima saă delictulă despre care a luată cunoscintă în esercițiulă funcțiuneloră sale; în art. 29, din contra, nu se comandă particularului se informeđe pe procuroră de cătă despre crimele saă delictelă ce a avută ocașiune a cunósce prin sine însuși, *de visu* și directă.

A doua diferință este că funcționarulă publică trebuie să dea în cunoscintă tóte crimele și delictelă, fără nici o distincțiune în natura loră, destulă număi, se înțelege de sine, că aceste fapte să se răpórté la ordinea funcțiuneloră cu care elă este însărcinată, fără de care denunciarea din oficială ară deveni curată *civică*. Din contra, unei fețe particulare legea nu impune acéstă obligațiune prin art. 29, de cătă număi pentru óre-care crime saă delictelă, adică: pentru crimele saă delictelă atentátórie saă siguranței publice, saă la viéta oră proprietatea particulariloră.

A treia diferință în privința funcționarului publică este că obligațiunea ce-ă impune art. 28, are o sancțiune; acéstă sancțiune este în chiar posițiunea sa de funcționară publică, și în diversele gradură de pena-

lități ce-lă potă lovi, cândă ară viola datoria sa. Din contra, pentru particulară, dispozițiunea art. 29, nu are nici o sancțiune penală.

A patra diferență este că denunciarea oficială, aceea despre care vorbește art. 28, se pôte da prin calea unui simplu avisă, prin corespondința adresată de funcționarul său oficiărilor publică procurului de ântăia instanță competente. Denunciarea particularului, din contra, dupe art. 30, trebuie să fie redactată de denunțator, sau de ună împuternicită din partele specială pentru această, sau de procuratorul tribunalului, după cererea denunțătorilor.

A cincea diferență în fine numai pucină importantă rezultă din art. 389 ală codicelui de procedură criminală. Vomă vedea că la casă cândă s'a făcută o denunțiere și cândă după prigonire, acusatulă a fostă aquitată, elă pôte obține dinaintea aceloră judecători daune-interese în contra denunțătorilor săi. Ultima dispozițiune ală acestui articolă comandă procurorului generale a face cunoscută acusatului numele denunțătorilor săi cândă elă cere această. Nimică însă nu dispune legea despre această, în privința funcționarilor publici, pentru casulă de *denunțiere oficială*. Cândă vre o denunțiere din partea funcționarului publică ară fi calomniasă, ar putea da locă numai la o *prise à partie* dupe însuși terminii aceluiași articolă. Se înțelege de sine pentru ce acusatulă aquitată obține mai lesne daune-interese în casulă art. 29, de câtă în aculă ală art. 28. În adeveră, art. 28, comandă imperiosă funcționarului a denuncia crimele său delictele care vină la cunoscința sa în esercițiulă funcțiuneloră sale; această i se comandă sub o sancțiune penală care pôte fi de sine destulă de gravă

în rațiunea pozițiunei sale de funcționar saū de oficiărū publicū; legea, i comandă a da în cunoscință nu numai fectele la care a fostū elū marturū ocularū, ci și tôte acele care ar veni la cunoscința lui în esercițiulū funcțiunilorū sale. Din contra, obligațiunea impusă unū particular de art. 29, este cu totulū morală; de se va abține de a denuncia, nici o penalitate nulū pôte lovi; elū nu este ținutū a face acēsta de câtū la casū de o deplină certitudine, de o convicțiune perfectă. Cea ce e mai multū este că acēstă obligațiune la care nu se așază nici unū felū de sancțiune penală, nu este scrisă în lege de câtū pentru crimele și delictete pe care elū declară că s'aū comisū sub ochii seī; elū este dar multū mai responsabilū cândū aquitarea acusatului vine a stabili că denunciarea a fostū nefondată.

Amū vėdutū până aci cele ăntėiū acte ale procurorului de prima instanță, la casū cândū o denunțiare este adusă înaintea sa.

Se trecemū acumū la a doua ordine de funcțiuni, la funcțiunele estraordinarie seaū esecțiionale. Se esaminămū în ce anume casurī procurorulū de ăntėia instanță de și ca parte prigonitóre, vine prin esecțiune a cumula pe lingă acestū rolū și rolulū timporariū de judecătorū. Aceste casurī suntū prevėdute de art. 31.

Spre a lăsa la o parte unū principiū atătū de gravū, atătū de raționale precumū aceli care opresce de a confunda în una și aceiași persónă douē cualități ce parū a fi necompatibile, legea admite o singură rațiune, o singură esecțiune: Casulū de delictū flagrante definitū de art. 31, celū puçinū atunci cândū faptulū va fi de natură atrage dupē sine o condamnațiune criminala, adică cândū faptulū este o crimă în sensulū aliniatului

1-iu alu art. 1, din codicele penale. Aşa dar, cându gravitatea faptulu concură cu a lui actualitate, cu urgenţa, cu necesitatea de a se constata de 'ndată probele ce s'ar putea şterge prin cea mai mică întârziere, atunci, prin excepţiune, procurorulu de ântéia instanţă are facultatea după art. 31. Şi următore a procede de urgenţă singur şi de sine la cele ântéiū acte de instrucţiune. Calitatea excepţională ce legea acordă directu procurorulu de ântéia instanţă, prin art. 31. Se vede întinsă prin art. 46. La toţi oficiării ausiliării ai procurorulu de prima instanţă, la sub-prefecţii şi ajutorii lorū, la primarii şi ajutorii lorū, comisarii de poliţiă şi poliţai, la oficiării şi sub oficiării de dorobanţi şi de gendarmī, adică la mai mulţi funcţionari repartiţi în localităţi mai puţin importante, şi aşezaţi mai aprópe de câtu procurorulu şi judecătorulu de instrucţiune de theatrulū crimei ce urmédă a se constata, mai cu sémă cându ea este flagrantă. Aceşti oficiării ausiliării ai procurorulu de prima instanţă esercită puterea lorū în acelési limite şi sub acelési condiţiuni ce suntu impuse şi procurorulu.

Să intrămū acumū in detaliata esaminare alū acestorū acte.

Excepţiunea coprinsă in art. 31, să presintă fórte adese-orī in aplicaţiune; dar pentru ca să înţelegemū bine casulū definitū de art. 31, trebuie să combinămū acestū articolū cu dispoziţiunile art. 39. Din chiar combinarea acestorū douē articole resultă, că oficiării ausiliării ai procurorulu de ântéia instanţă suntu autorisaţi a face in acestū casū totū ce póte face şi procurorulu; art. 31, cere douē circumstanţe: 1-iū. Unū delictū flagrante, adică urgenţa extremă definită de art. 40.

2-a. Fapte de natură a trage după sine o condamnare criminală, o crimă în sensul tehnic al codicelui penale. Sub aceste două condițiuni, procurorul de ântâia instanță pôte și trebuie să se miște.

Aceste operațiuni, aceste acte la care procurorul este autorizat a procedea în asemenea casu, sunt:

1-iu. A merge îndată la fața locului spre a face procesele verbale necesare pentru a se constata fapta și starea corpului delictului precum și diversele circumstanțe care pot servi întru descoperirea autorului.

2-a. A chiâma înainte sa pe rudele, vecinii sau pe ómenii casei pe care îi va crede în stare să dea lămuriri asupra faptului, în momentul perpetrării lui, și care s'ar putea șterge prin întârziere.

3-a. A procedea la perchisițiuni domiciliare spre a descoperi sau pe autorele presumată, mișlócele sau instrumentele delictului, sau produsele ce au rezultat dintr'insulă.

4-a. A încheia procese verbale despre tóte aceste operațiuni.

5-a. A ordona, în óre care casuri, arestarea prevenitului presinte sau a decerna în contra prevenitului absinte un mandat de arestare.

Aceste sunt diversele puncte, clasificățiunile generale sub care trebuie să esaminăm puterea și misiunea procurorului de ântâia instanță la casuri de urgență.

La constatarea corpului și a stărei delictului se referă directu Art. 31, și 33.

Și mai ântâi, este recunoscutu de regulă generală că, în momentul chiar când procurorul ia sciință, când în rațiunea flagrantei faptului, crede indispensabilă mer-

gerea sa la fața locului, elū trebuie să însciințeđe despre acesta pe judecătorulū de instrucțiune.

În adevărū, fiindū că procurorulū nu lucrēđă aici de cātū escepționalminte, este de rigóre să încunoscințeđe pe judecătorul de instrucțiune, pentru ca acesta să pótă merge și elū cātū mai în grabă și să-și ia rolul pe care celū-l'altū a îndeplinitū numai momentaneū; astū-felū dispune § 2, alū Art. 31.

Procurorulū la casū de necesitate mai are facultatea a chiamă la acēstă esaminare și la redactarea proceselor verbale ore care persóne care prin al lor studiū, calitate saū profesiune 'lū potū pune în pozițiune a aprecia mai bine diversele circumstanțe ale crimei comise. Acēsta resultă din Art. 42 și 43.

De și raporturile persónelor esperte chiamate de procurorū nu aū nimicū obligatoriu, căci precum vom vedea la Art. 366, în materii criminale legea nu se adresēđă de cātū la intima convingere a juraților, ele potū fi însă, nu numai pentru instrucțiunea preparatorie, ci chiar și pentru jurați o lămurire fórte importantă prin declarațiunea făcută chiar în momentul crimei, de cātră medicii saū chirurgii chiamăți în casurile prescise de Art. 43. Acea ce đicemū aci despre chirurgi saū medici, se aplică, dupe natura saū circumstanța crimei, la verice altă profesiune. Este prea evidentă că cândū e cestiune de furtū cu spargere, de escaladare, de chei mincinóse, se potū chiamă de procurorū spre constatarea stării locului și a miđlócilor operațiunei đidarī, lăcātuși, espertī în scrierī, giuvaergii.

La chiamarea acestor diverse persóne trebuie să notămă:

1-ū Necesitatea ce este impusă acestora d'a de-

pune jurământul înaintea procurorului că vor îndeplini cu credință această misiune, iar acest jurământ trebuie să fie constatat în procesul verbal al procurorului.

A doua misiune al procurorului consistă după Art. 33 a opri de a eși din casă, sub penalitățile prescrise de acest articol, tețele ce s'ar afla prezente la locul unde se face cercetarea până la încheierea procesului verbal. Persónele chiámate sub asemenea calitate cu diferența celor menționate în Art. 42, și 43, nu sunt îndatorate a încredința arătările lor prin jurământ.

Viú acum la a treia operațiune care este și cea mai importantă din toate.

Voiú se dicú la perchisițiunile domiciliare care este autorisatú a opera procurorul, în casurile determinate de Art. 35, și 36.

Obligațiunea impusă în genere procurorului prin acești două din urmă articoli de a procede în casurile determinate prin ele la perchisițiunii domiciliare, nu admite nici o distincțiune de timp.

Este însă cu neputință în fața Art. 104, din codicele penal a nu se limita aplicațiunea testului acestor articoli. În deșertú s'ar alege saú gravitatea crimei saú urgența constatării; Articolu 104, din legea penală este formalú și absolutú în această privință. Se numesce timpú de nópte timpulú ce precede și urmédă sfințitulú sórelui; timpú de nópte în acestú, sensú că nici o constringere corporală nu póte fi operatá, și dupe anotimpurí, dela 1-iú Octombriú piná la 31 Martiú, dela șese ore dimineața până la șase ore seara; dela 1-iú Apriliú piná la 30 Septembrie dela noá ore seara piná la patru ore diminéta. Voiú adăoga ca sanctiune alú prohibițiunei ce resultá din aceste testurí, art. 151,

alū codicelū penale care prescrie pedepsele ce se aplică la casū de violare de domiciliū.

Dreptulū acordatū de art. 35 și 36, în casurile arătate de acești articoli, de a procede la perchisițiunī domiciliare, permite ore procurorului de ântēia instanță și ausiliarilorū seī de a se introduce, nu numai în domiciliulū prevenitulū, ci și în tôte locurile unde ar presupune că ar putea fi ascunse instrumentele, saū productele crimei a căria elū urmăresce a descoperi corpulū? Trebuie ore să se mărginescă facultatea de a visita stabilita de art. 35, la locuință numai, la domiciliulū prevenitulū? Acēstă facultate de a se introduce în domiciliulū și de a procede la perchisițiunī trebuie ore să se mărginescă la casulū de delictū flagrante, saū acestū dreptū alū procurorului și ausiliarilorū seī se întinde și la casuri de crime ce nu suntū flagrante, la casuri de fapte supuse numai unei pedepse corecțiōnale?

De vomū căuta în practică soluțiunea acestorū trei chestiuni, vomū vedea: 1-iū că domiciliu alū prevenitulū se pōte considera veri ce reședință, veri ce localū ocupatū de dînsulū, și că numai acolo pōte fi operată perquisițiunea ordonatā de art. 35.

2-a. Că este cu neputință a se recunōsce procurorului saū ausiliarilorū seī dreptulū de a procede în afară de casulū de crimă flagrantă, la operațiunile enumerate de art. 31.

3-a. Că procurorulū nu este autorisatū a se introduce în domiciliulū unū cetățēnū la casū de delictū flagrantū saū neflagrantū supusū la o pedepsă corecțiōnală, ci numai cândū fapta comisă este o crimă flagrantă, căci veri ce infracțiune care prin natura ei este supusă la pedepse corecțiōnale, nu pōte constitui unū delictū flagrante.

Ne vomă ocupa mai înteu de ultimele atribuțiuni es-
tra-ordinare, excepționale conferate procurorului primei
instanțe relative la ore-care acte de instrucțiune, în ca-
sulă particulară ală art. 31; astă-felă suntă, precum
am disă deja obligațiunea: 1-iă de a constata corpulă
și starea delictulă; 2-a de a merge la fața loculă spre
a aduna în momentulă sevîrșirei faptulă declarațiunile
marturiloră, și circumstanțile de natură a descoperi cri-
ma; 3-a a procede la perchisițiuni domiciliare; 4-a a
dresa procese verbale despre aceste operațiuni; 5-a, a or-
dona în ore-care casuri, arestarea prevenitulă, saă a
decerna în contră-i ună mandată de aducere. Amă e-
saminatū cele trei d'ânteu; ne mai rămine acum a esa-
mina și cele două din urmă.

Art. 41, determină forma proceseloră verbale; ele
voră fi dresate dupe regulele generale alc acestoră specie
de acte, și specialmente dupe regulele particulare stabi-
lite de art. 41. Cea ce e de observatū în redactarea
acestoră procese verbale este obligațiunea impusă pro-
curorulă de a fi redactate în ființă și subsemnatu-
ra comisarulă de polițiă ală communei unde s'a comisă
crima saă delictulă, saă a sub-prefectulă ori a adjun-
ctulă sēă, saă a primarulă ori a ajutorulă sēă, saă a
doi cetățeni domiciliați în aceeași comună. Cu tôte a-
ceste, la casă de imposibilitate de a găsi asistinți de a-
cēstă clasă, constatându-se asemenea imposibilitate, pr-
cesele verbale voră fi valabile.

Aci vedemă că chiar pentru că procurorulă de ân-
tēia instanță îndeplinesce în acēstă ipotesă o misiune
excepțională eșită din atribuțiunile sale obicnuite, efec-
tulă și regularitatea acestoră procese verbale este su-
bordonată intervențiunei unoră oficiări publice, saă celă

pucină ală unoră fețe particulare, în tôte casurile cândă imposibilitatea acesteă intervențiunii nu este constatată. Din contra, cândă e cestiune de procese-verbale dresate de ună oficiără ală poliției judiciare care lucrêdê în esercițiulă regulatū ală funcțiuneloră sale, mai cu sémă de judecătorală de instrucțiune asistatū de procurorū conformă art. 59, nici o intervențiune de comisarū, de primar, de adjunctu nu este de rigóre. Procesele verbale dresate dupe formele prescise de art. 41, în casurile prevêdute de art. 31, voră avea aceiași validitate, cândă judecătorală de instrucțiune le va adopta, în tocmai ca și actele de instrucțiune ce ar dresa elū însuși. Celū ală cincilea și din urmă punctū presintă o importanță și mai mare. Elū este relativū la dreptulă de arestare conferatū procurorului de ântêia instanță, totū prin esceptiune, în casulă speciale ală art. 31. Acestū dreptū de arestare se află stabilitū în art. 39, prin esceptiunea numai, căci dreptulă de a decerna mandate de arestare aparține în principiū numai judecătorală de instrucțiune. Acestū articolū subordonă dreptulă de arestare la trei condițiuni: 1-iū delictū flagrante; 2-a faptū de natură a trage dupē sine o pedépsă criminală; 3-a în fine, indicii grave în contra prevenitulă a că-ua arestare se va ordona de procurorulă de ântêia instanță.

Este de observatū în privința condițiunei a treia că, dupē o simplă presumțiune și pe singură credința unei denunciări nesprijinită de nici o probă, procurorulă nu pôte ordona arestarea prevenitulă presinte, nici decerne ună mandatū de aducere în contra prevenitulă absinte; se cerū indicii serióse, indicii a cărora gravitate este lăsată la luminele și aprecierea procurorului. Se mai

cere încă ca faptul prevențiunei să fie o adevărată crimă, o crimă care se tragă după sine o penalitate criminală; art. 31 și 32, se rostesc într'unu modu absolutu în această privință. Nici chiar persoanele enumerate la art. 104, din codicele penale nu sunt exceptate dela această dispozițiune. Deputați, Senatori & c.

Afară de excepțiunea coprinsă în art. 31, regula generală se aplică în totă întregimea ei; d'aci urmărește că, îndată ce procurorul de întâia instanță a procesu la actele ce i sunt permise d'a face, îndată ce a trecut momentulu de urgență, îndată ce s'a operatu constatarea imediată, elu trebuie să se oprească, să transmită judecătorulu de instrucțiune toate actele dresate cu rechișițiunile necesare, și să reintre în atribuțiunile sale normale, ordinare, conformu art. 45.

CAP. IV.

Despre oficiări de poliție, ausiliari ai procurorulu.

(ART. 46—52).

În toate casurile cându e cestiune de crimă flagrantă comisă la reșidența unu tribunalu județianu, articolele precedente voru avea rare ori a loru aplicațiune. Scimă însă, că resortulu unu tribunalu de întâia instanță este prea întinsu pentru ca delictele flagrante comise în totă circumscripțiunea acestu resortu să pótă fi constatate de îndată și indiciile adunate fără întârziere de judecătorulu de instrucțiune sau de procurorulu a căroru scaun este la reședința județulu. La așa casu, dispozițiunile excepționale detaliate de art. 31, se vor esecuta în toate zilele de oficiării enumerați la art. 46, ca ausiliari ai procurorulu de întâia instanță. Totu ce am disu des-

pre casurile în care procurorul poate lucra în virtutea art. 31, despre actele la care poate procedea el, despre regulele și formele ce trebuie să urmeze, să aplică de drept și la oficiării auxiliari; singurul lucru ce trebuie să lămurim este de a ști care sunt anume acești auxiliari. — Art. 46, îi enumeră; aceștia sunt: Sub-prefecții și ajutorii lor, primarii și ajutorii lor, comisarii de poliție, oficiării și sub-oficiării de dorobanți și de gendarmi.

Este însă de observat că prin chiar acesta că toți oficiării a căror atribuțiuni excepționale sunt calificate de art. 46. fac parte din poliția judiciară, ei sunt puși, în această calitate, sub prevegherea și autoritatea Curților de apel, după termenii art. 14. fie aceștia oficiării de gendarmerie, militari, administrativi sau judiciari.

Încât privește actele dresate de oficiării sus-menționați în casurile de care e vorba, este evident că, deși ele în definitiv trebuie să fie comunicate judecătorului de instrucție ca parte integrantă a procedurii ce el este chemat să completeze, însă acestea nu se pot transmite imediat judecătorului de instrucție de către acești auxiliari care le au redigat; după art. 51. ei sunt dator să transmită toate actele dresate de dânsii în cazul art. 31. mai întâi procurorului respectiv. În adevăr, fiind că judecătorul de instrucție nu are facultatea de a lucra direct și de la sine, precum vom vedea mai jos, aceste acte trebuie să fie transmise lor împreună cu concluziunile sau rechișiunile procurorului.

Când însă faptul prezintă indiciile unui simplu delict, sau al unui fapt curat corecțional, atunci procuro-

rul are facultatea liberă să se urmeze marșa precedentă, adică să transmită piesile magistratului instructore, spre ase procede la o instrucțiune mai completă, să, dacă probele i s'ar părea suficiente, să traducă direct, și fără instrucțiune prealabilă, pe prevenitū înaintea tribunalului corecțional, conformū art. 178. Pentru delictele simple, dela procurorū depinde de a cere o instrucțiune preparatorie cândū causa presintă óre care incertitudine, complicațiune saū gravitate; saū cândū nu presintă nici o gravitate de acéstă natură, să o dea directū la audiență.

Trecemū acumū la cualitatățile și funcțiunile judecătorului de instrucțiune.

CAP. V.

Despre judecătorii de instrucțiune.

SECȚIUNEA I

Judecătorulū de instrucțiune.

(ART. 53 —55).

Antēia secțiune alū acestui capū se rapórtă numai la organizațiunea materială a judecătorilor de instrucțiune, fără a se atinge de competența și atribuțiunile lorū. Funcțiunile penibile și active ale magistratului de instrucțiune nu potū fi încredințate fără distincțiune tuturor membrilorū unui tribunalū civile; ele trebuie să fie încredințate prin decretū domnescū celor mai luminați și mai experienți din judecătorī, pentru un timpū hotăritū. Numirea judecătorului instructore pe un timpū prea scurt ar întărđia adese-orī mersul justiției, în prejudiciulū societăței și a prevenitului, și ar intrerupe fără timpū o instrucțiune începută.

In fie-care tribunal civile există celū puçinū un judecătorū de instrucțiune care și conservă rangul seū de vechime, între membrii tribunalului, și care pôte lua parte împreună cu dinșii la hotărîrea pricinilor civile, cândū nu este ocupatū ca judecătorū de instrucțiune.

Funcțiunile judecătorilor de instrucțiune consistă mai cu sémă în constatarea și adunarea probelor, a indiciilor crimelor sau delictelor comise în întinderea resortului seū. Ei suntu competenți în acéstă privință nu numai pentru crimele sau delictete comise în resortulū tribunalului lor, ci și pentru crimele sau delictete comise în afară de acestu resortū de către un individū care să află domiciliatū sau a fostū arestatū acolo.

Vomū vedea mai târziu că, la casū de anulare vre unei instrucțiuni pentru viciū de formă fórte gravū, se-sele procedurēi ce urmēdē a să re'ncepe vor putea fi puse de către Curtea de Casațiune sau Curtea de apel, pe sēma judecătorului instructore care a comisū acéstă nulitate.

Vomū vedea că, osebitū de atribuțiunile speciale relative la instrucțiune, magistrații în cestiuni mai suntu investiți cu o misiune relativă la visitarea închisorilor și la mișdū-lócele d'a asicura, în óre-care casuri, libertatea individuală încontra detențiunelorū arbitrare.

SECȚIUNEA II.

Funcțiunile judecătorului de instrucțiune.

PRIMA DISTINCȚIUNE.

Despre casurile de flagrante delictū.

(ART. 56. și 57.)

Amū stabilitū deja în principiū generale că atâtū

în materie civilă cât și în materie criminală, judecătorul nu poate fi apucat de la sine, nici să ia direct și din oficiu cunoștința unei afaceri care nu-i este supuse. Acesta este adevărat, în materie criminală precum și în materie civilă, despre decisiunile definitive, despre hotărârile propriu zise și despre decisiunile provisorie sau preparatorie ce conțin cele mai multe din actele de instrucțiune ale unei proceduri criminale.

Prin urmare, precum un tribunal corecțional sau o Curte de jurați nu pot statui din oficiu, prin o hotărâre sau o decisiune, asupra sorței unei persoane care nu este prigonită, de asemenea nici un judecător de instrucțiune nu poate să procedă la o instrucțiune *proprio moto*, adică din propria sa mișcare: actele de instrucțiune, vizitele domiciliare, mandatele de arestare sunt un fel de decisiuni, de hotărâri preparatorie care nu pot fi emise din oficiu. Acesta este principiul.

De este însă în genere adevărat, că pentru o instrucțiune precum și pentru o hotărâre, să cere intervențiunea părții publice, a părții prigonitoare, într'un cuvânt a procurorului de față instanță, acest principiu suferă, în privința instrucțiunii, oarecare excepțiuni de care ne vom ocupa aci.

Vom găsi mai târziu, în art. 209, o excepțiune de mare importanță al acestui principiu generale. Vom vedea conferându-se Curților de apel dreptul excepțional de a ordona din oficiu prigonirea în rațiunea crimei în contra căria Ministerul public nu ar fi acționat.

Vom vedea sub ce forme și după care reguli trebuie să fie exercitat de către Curțile de apel acest drept important.

În a fară de acéstă escepțiune la principiul general ce amă pusă aci găsimă, în art. 56 și 57, o escepțiune cu totul specială la materia ce ne ocupă.

Principiul general este că nici o instrucțiune nu se pôte face, nu se pôte începe de judecătorul de instrucțiune de câtă după requisitiunea, după concludsiunile procurorului de ântăia instanță; acestă principiū este scrisă în art. 58. Escepțiunea este acéstă: la casă de delictă flagrante, din cauza chiar a urgenței, judecătorul de instrucțiune pôte procede singur, din oficiū, fără a adăsta, fără a însciința chiar pe procurorū, la tôte actele de instrucțiune ce ar comanda urgență.

La așa casă, necesitatea d'a se opera de 'ndată spre a nu se împrăscia probele, aduce la principiul ce amă pusă o escepțiune care are același motivū ca și aceea admise în privința procurorului de ântăia instanță. Așa dar, procurorul de ântăia instanță nu este în principiū de câtă parte interesată și nu pôte procede de câtă prin cale de rechisițiune; cu tôte acestea, la casă de delictă flagrante, art. 31, îi permite de a face instrucțiune. Asemenea, în materiī saū casurī ordinare, nici judecătorul de instrucțiune nu pôte procede, nu pôte lucra de câtă după requisitiunea saū concludsiunile procurorului de ântăia instanță; principiul seū de acțiune, punctul seū de plecare, este totă d'a-una prigonirea intentată de acesta. Dar în casul de delictă flagrante acéstă regulă încetădă d'a se aplica, și judecătorul de instrucțiune după art. 56, pôte să procedă prin sine însuși și să facă dea dreptul tôte actele enumerate în art. 31.

Avemă însă de observatū aci ôre care diferenți notabile între pozițiunea judecătorului de instrucțiune ce

operă din oficiu, la casă de delictă flagrante, și pozițiunea procurorului de ântâia instanță și a ausiliarilor săi chiămați a instrui în aceluși casuri.

Mai ântâiu, în art. 31, precum și în art. 56, trebuie să existe delictă flagrante; urgența este o condițiune commune ambeloră casuri. În casulă art. 31, legea cere ună faptă care să tragă după sine o condamnățiune criminală, ca gravitatea actului să sancțione urgența. Art. 56, nu cere acestă gravitate; în tôte casurile de delictă flagrante, chiar și cândă ar fi cestiune numai de ună faptă corecționale, judecătorulă de instrucțiune este autorisată a preîntâmpina acțiunea procurorului de ântâia instanță, a lucra d'adrechtulă și prin sine însuși.

Ală doilea, în art. 31, legea nu conferă o simplă putere procurorului de ântâia instanță sau ausiliarilor săi; terminii ei suntă imperativi: ea le comandă să mērgă fără întērziere la fața locului, spre a procede la tôte actele detaliate în seria articoleloră înșirate acolo. În art. 56, din contra, terminii legei suntă facultativi; ea nu comandă, nu impune obligațiunea, ea permite numai judecătorului instructore d'a se transporta la fața locului și a face instrucțiunea, fără a adăstă conclusiunile sau requisitiunile Ministerului publică. Pentru ce acestă diferență? Pentru că judecătorulă de instrucțiune pôte presupune după tōtă rațiunea că, din cauza flagrantului delictă, celă puçină cândă e cestiune de o crimă, faptulă ar putea chiar în absența sa a se constata, a se stabili prin procesele verbale ale procurorului de ântâia instanță, și mai cu sēmă ale ausiliariloră săi care se află totă d'a-una mai apropiati de teatrulă crimei. Și ală doilea, pentru că ar fi fostă perico-

losă a se pune îndatorire judecătorului de instrucțiune, care ar fi distrasă dela lucrări de o mai mare importanță de a se transporta la fața locului în toate casurile de delictă flagrante și care adese ori ar putea fi depărtată dela scaunul seș. Legea a lăsată dar judecătorului de instrucțiune facultatea de a decide după circumstanțe, după importanța facteloră și proximitatea locuriloră, după gravitatea afaceriloră cu care este ocupatū în acelu momentū, dacă se cuvine a usa saū nu de art. 56, de a devansa pentru a procede la lucrare concludsiunile Ministerului publicū.

Maī adaogū cā în art. 31, se comandă procurorului și ausiliariloră seș, cândū se transportă la fața locului, a însciința de mergerea sa pe judecătorulă de instrucțiune, spre a se putea duce și elū câtū maī curândū acolo și a face să înceteđe, luīndu-și iarășī rolulū, acestă intervertiune transitorie a funcțiuneloră judiciare. Din contra, art. 56, învoinđū judecătorului de instrucțiune a se transporta din oficiū, nu-ī comandă d'a însciința de mergerea sa pe procurorū nici a cere prezența sa; în acestă privință totulū e facultativū din parte-ī. Pentru ce? Pentru cā prezența procurorului nu este necesarie de câtū pentru a da concludsiuni, pentru a prigoni, pentru a cere, iar în specia art. 56, în rațiunea urgenței casului, se trece chiar peste necesitatea acestorū concludsiuni, acestorū rechisițiuni.

Dacă însă judecătorulă de instrucțiune, usândū de acestă putere si mergândū la fața locului, ar afla acolo și pe procurorū, este prea evidentū cā la așa casū fiecare din ei va reintra în atribuțiunile sale respective, regulate; cā din acelu momentū judecătorulă de instrucțiune nu va maī putea procede la lucrările sale de câtū

după requisitiunile formale despre care va fi datoru a face mențiune în procesele sale verbali.

Dacă judecătorul de instrucțiune în locul procurorului va găsi la fața locului pe unul din ausiliarii enumerați în art. 46, puterea excepțională alu acestorū ausiliari va înceta în prezența sa, afară numai dacă judecătorul instructore îi va da delegațiune formală a procede la asemenea acte. Ausiliarii aceștia fiindu substituiți procurorului de întéia instanță numai în dreptul de a constata crimele flagrante, iar nu și în dreptul d'a face rechisițiuni, este evidentu că concursul la fața locului alu unui oficiaru de gendarmerie, spre exemplu, și a judecătorului de instrucțiune ar face se înceteze datoriile celui d'ântéiu care, sub nici unu titlu, nu pôte cere acte de instrucțiune în cualitatea sa de simplu ausiliaru alu procurorului.

A DOUA DISTINCȚIUNE

Despre instrucțiune

§ I.

Dispozițiuni generali

(ART. 58 și 59).

Trecemū acumū la a doua distincțiune alu acestei secțiuni, la atribuțiunile ordinare ale judecătorului de instrucțiune.

ART. 58. Conține testulū ce ne este necesariū în espunerea funcțiunelorū regulate și ordinare ale judecătorului de instrucțiune.

Este de observatū aci că nu trebuie să interpretămū *ad-litteram* aliniatulū 1-iū, alu art. 58. Nu trebuie să conchidemū că la fie-care actū, la fie-care ope-

rațiune ce ar cere instrucțiunea, judecătorul instructor este obligat a comunica mai întâi procurorului procedura ce are să urmeze și a adăsta conclusiunile sale. O asemenea procedare ar fi o sorginte continuă de întârzieri și de pedici, și ar face chiar imposibilă veri ce procedură criminală, în detrimentul societăței și une-orî chiar și a prevenitului.

Se presupunem, spre csemplu, pe procurorul de întâia instanță însciințat despre comiterea unei crime sau delictu, prin o denunțare conformă art. 28, 29 și 30; sau după o constatare în conformitatea art. 31; să presupunem încă că procurorul de întâia instanță dupe ce a primitu dela ausiliarii sei actele de constatare indicate în art. 51 și 52, transmite aceste denunțaiuni, aceste plingeri, acești indicii judecătorului de instrucțiune, cerîndu într'unu modu generale a urma instrucțiunea, a procede la ascultarea marturilor, la interogatoriul prevenitului, la perchisițiuni domiciliare, într'un cuvîntu la tôte actele ce ar cere circumstanțele. Aceste rechisițiuni generale voru fi suficiente; nu va mai face trebuință ca după fie-care actă de procedură, judecătorul de instrucțiune să cêră procurorului conclusiuni speciale pentru fie-care din actele ce ar mai necesita instrucțiunea.

De asemenea, se presupunem că dupe art. 56, judecătorul de instrucțiune, la unu casu de delictu flagrante, a mersu la fața locului și adresatū actele și procesele verbale ce reclama urgența casului; după ce a încheiatū acele d'ântêiu acte, judecătorul de instrucțiune care a avutū calitate de a opera din oficiu, perde a-cêsta calitate și trebuie să se oprêscă. Pentru a urma instrucțiunea începută din oficiu și prin escepțiune, tre-

bue ca dînsul să comunice mai întîiu piesele procedurii procurorului și să asculte rechizițiunile sau conclusiunile sale.

Așa dar, ori cîndu s'ar dresa acte, s'ar aduna indicii, prin excepțiune și în casuri urgente, conclusiunile speciale ale Ministerului public voru fi necesarie spre a da judecătorului de instrucțiune misiune și calitate de a urmări.

Aliniatul al 2-a al art. 58, introduce la această regulă generală, la această necesitate de conclusiuni prealabile o excepțiune notabilă. Elu autorisă pe judecătorul de instrucțiune, chiar și în afară de casurile de delictu flagrante, a decerne din oficiu contra prevenitului, fără conclusiunile prealabile ale procurorului, dacă va cere trebuința, un mandat de aducere și chiar un mandat de depunere. Această dispozițiune pare de ocam-dată greu de conciliat, în spiritul și natura ei, cu regula generală alu aliniatului 1-iu alu aceluiași articolu.

Dupe aliniatul 1-iu judecătorul de instrucțiune, în afară de casul de delictu flagrante, nu este autorisat a procede din oficiu fără conclusiunile prealabile ale procurorului la ascultare de marturi, la o visită domiciliară, la unu act u ore care de instrucțiune. Din contra, cîndu e cestiune de unu act u atât de gravu, atât de importante precumă este arestarea prevenitului, legea rîdică acestu din urmă îndoita garanție ce ar resulta pentru dînsul din concursul ordinariu cerutu al procurorului de întîia instanță și alu judecătorului de instrucțiune, autorisîndu pe acesta a decerna, în tôte casurile și din oficiu, nu numai unu mandat de aducere, ci chiaru și un mandat de depunere. Cumu se esplică această anomalie?

Înțelegem această măsură în privința mandatului de aducere care pune pe prevenit numai sub pașa forței publice pe un timp scurt, dar nu autorisă depunerea sa în casa de arest. Nu înțelegem însă această măsură în privința mandatului de depunere care autorisă încarcerarea prevenitului. D'aci rezultă că, autorisându pe judecătorul de instrucțiune a decerna mandatul de depunere fără rechizițiuni prealabile din partea procurorului, legea îi conferă o putere esorbitantă și în desacord cu principiul general care cere că verice act, verice operațiune al judecătorului de instrucțiune, să presinte ca o îndoită garanție, misiunea ce el are d'a o opera prin sine însuși numai dupe conclusiunile Ministerului public. Testul însă este precis în această privință, și este prea evident că mandatul de depunere pôte fi decernat în contra principiului general, de judecătorul instructore, fără conclusiunile prealabile ale procurorului.

În secțiunile următoare sunt espuse diversele operațiuni la care pôte procedea judecătorul de instrucțiune, pentru a aduna elementele procedurii. Aceste operațiuni consistă:

1-iă A primi sa denunțările sa plângerile; vom indica mai jos diferența acestor două expresiuni.

2-a A cita dinaintea sa și a asculta marturii crimei sa a delictului, sa pe toți acei ce i-ar putea da în această privință simple informațiuni.

3-a A apuca și a păstra scrieri, piese de convicțiune care ar putea servi spre descoperirea adevărului.

4-a A decerne cele patru specie de mandate: mandat de înfăcișare, mandat de aducere, mandat de depunere și mandat de arestare.

5-a Înfine, procedura și diferitele interogatorii o-

dată terminate. a comunica această procedură procurorului de ântéia instanță, spre a obține concludsiunile sale asupra rezultatului.

§. II.

Despre plângeri.

(ART. 60—67.)

ART. 60, și următoare sunt relative la plîngerii; ele dau judecătorului de instrucțiune facultatea d'ale primi.

Plîngerile au o mare analogie cu denunciările, de și între ele nu există identitate completă.

Denunțierea este vestirea unui fapt criminal dată ministerului public, sau judecătorului de instrucțiune sau chiar și ausiliarilor procurorului de ântéia instanță, de către un funcționar, în casul art. 28, sau de către o față particulară în casul art. 29. Inșă, nici în casul d'ântéi, nici în cel al doilea, nu se presupune că autorul acestei vestiri, acestei denunciări, a fost personalmente leșat de faptul a căruia el vine a declara existența.

Plîngerea din contra, este și ea o denunțiere, o vestire dată de un particular către o persoană publică însărcinată a o primi, presintă însă un caracter special; ea este încunoscințarea, denunțierea unei crime sau unui delict emanată dela o persoană care a suferit un prejudiciu din această crimă sau din acest delict.

Judecătorului de instrucțiune aparține dupe art. 60, dreptul său facultatea d'a primi plîngerile sau declarațiunile părții vătămate. Veri-cari judecător de instrucțiune trebuie să primescă plîngerile aduse înaintea

sa; însă de nu este unul din acei trei judecători de instrucțiune determinați de art. 60. el nu are dreptul a face instrucțiunea în virtutea acestei plîngerî; el va fi dator a o transmite conform art. 66, prin intermediul procurorului circumscripțiunei sale, către procurorul său judecătorul de instrucțiune al unuia din acele trei tribunale competente indicate de art. 60, spre a face instrucțiunea asupra faptului.

Dreptul d'a adresa plîngerî aparține sașu particularului personalminte leșat din faptul crimei sașu a delictului, sașu sociului în privința crimei sașu delictului a căroro celū altū sociū a fostū obiectulū.

Actulū plîngerî este cu totul separatū de cualitatea părței civile. Art. 60, declară mai întēiū că orî cine se va socoti vătămatū prin vre o crimă sașu delictū, va putea aduce plîngere și a se constitui parte civile, bine înțelegându-se acēta prin o declarațiune distinctă, espresă, specială, precumū se prevede la art. 63. Verî-cine se constituie parte civilă ia în sarcina sa responsabilitatea acțiunei intentate și tôte cheltuețele prigonirei criminale, la casū cândū prevenitulū arū fi aquitatū.

Este prea evidentū că de s'ar declara cu voe sașu fără voe parte civilă orî-cine arū aduce o plîngere, elū prin acēta s'ar face responsabilū de speșele la casū de aquitare a prevenitului, și s'ar rădica justiției mișloculū d'a cunoșce crimele și delictelē ce s'ar comite.

Pentru aceste motive plîngerea este distinctă de cerirea de despăgubire; cualitatea celui ce aduce o plîngere nu este sinonimă cu cea a părței civile.

Plîngerea diferă de denunciarea întru acēta că, în locū să emane precumū emană denunciarea, dela o per-

sónă streină crimei saú delictului comisú, ea emană dela o faţă ce se pretinde vătămaté prin acestú delictú saú personalminte, saú indirectú, precumú spre esemplu, cândú sociulú se plíngere pentru crimele saú delictete comise asupra persónei soţiei sale, párintele pentru crimele saú delictete comise contra copiilorú seí minorí.

Plíngerea póte fi adresată, dupe art. 60, la judecătorulú de instrucţiune saú al locului unde s'a petrecutú faptulú, saú al locului reşidenţei prevenitulú, saú alú locului unde acesta s'ar putea afla. In acéstă privinţă competenţa judecătorului de instrucţiune, precumú şi a procurorului de ántéia instanţă, este mai întinsă de câtú acea a oficiárilor de poliţiá judiciară denumiţi ausiliari aí procurorului. Aşa dar, vedemú in art. 46, că plíngerile saú denunciárilor potú fi legalminte adresate oficiárilorú ausiliari aí procurorului, adică: comisari, poliţai, oficiári de gendarmí &. intru câtú numai crimele şi delictete s'aú comisú in locurile unde î-şi esereită funcţiunile lor obicínuite.

Din contrá, in privinţa procurorului de ántéia instanţă şi a judecătorului de instrucţiune, ei nu numai suntú investiţi cu întreita competenţă de care vorbescú art. 22 şi 60; ci chiar cândú o plíngere saú denunciare s'ar adresa cătrá un judecătorú de instrucţiune saú un procurorú streinú celorú trei judeţe indicate in precitatele art. 22 şi 60, ei suntú îndreptuiţi a o primi cu diferenţa numai că nu aú şi facultatea de a procede la instrucţiune in virtutea acestei plíngeré; ci conformú art. 66, suntú datorí a o transmite judecătorului de instrucţiune competente.

In materie de plíngere, trei puncte importante suntú de constatátú. Plíngere póte fi in genere puntulú de

plecare, cauza saŭ origina unei instrucțiuni criminale. Declarațiunea părței vătămate făcută oficiărilor poliției judiciare pôte descepa justiția și provoca cele întâiŭ urmăriri ale instrucțiunei. Instrucțiunea însă nu este subordonată la existența unei plingeri anteriore, căci esercițiulŭ vindictei publice este pe deplinŭ independinte de voința particularilor. Acesta este principiulŭ generale. Explicândŭ art. 8 și 9, alŭ codicelui presinte, amŭ arătatŭ ore-care esecțiunii la acestŭ principiŭ, ore-care casuri speciale în care plingerea persóncei ofensate este o condițiune *sine quâ non*, saŭ neapărată, în esercițiulŭ prigonirilorŭ; astŭ-felŭ este casulŭ de adulteriŭ alŭ unuia din socii. Art. 270, din codicile penale și art. 282.)

Al doilea, de și nu se cere neapăratŭ ca plingerea să aibă locŭ înainte de veri-ce prigonire, de veri-ce actŭ de instrucțiune, nu trebuie să conchidemŭ că ea devine de prisosŭ chiar prin acēsta că o instrucțiune criminală a fostŭ începută fără să fie motivată prin vre o plingere. Așa dar, plingerea are adese-orŭ de țintă din partea vătămatului voința de a se constitui parte civilă, de a cere daune interese în contra autorului crimei saŭ a delictului.

Dacă plingerea n'ar avea de obiectŭ de câtŭ a încunoscînța justiția despre comiterea unui faptŭ penabile, ea ar fi de prisosŭ odată ce justiția este descepată prin însuși a ei inițiativă.

Adese orŭ însă plingerea intervine chiar după începerea instrucțiunei, cu scopŭ de a declara înainte judecătorului de instrucțiune că fața lesată voesce a se constitui parte civilă; (art. 60, și următore.)

Odată însă ce a începutŭ instrucțiunea, plingerea nu este totŭ-d'auna un preliminarilŭ indispensabile la a-

căruia îndeplinire este chemată persoana care voesce a se constitui parte civilă. Vomă vedea vorbindă despre procedura judecătorei, că acelă ce a suferit dintr'o contravențiune saă dintr'ună delictă, este autorisată a acționa directă ca parte civilă, prin conclusiuni formulate în audiență, fără să fi adresatū vre o plângere de mai nainte.

Acēsta are locū saă în materie de poliție, saă în materie corecțională. În materie criminală, din contra, în cauzele supuse Curței juraților, legea consideră existența unei plîngerī prealabile redactate conformă art. 60. Și următore ca un preliminarīū necesariū a se îndeplini de cătră persoana care voesce ase constitui parte civilă. Așa dar în art. 64, 67, și 359, plîngerea se consideră ca un preliminarīū ce urmēdă a se îndeplini mai înainte de conclusiunile despre daune-interese în contra acusatului.

Al treilea, în fine, fie-care jeluitorū prin însuși faptul plîngerī sale, nu se presupune ca parte civilă. Din testul art. 63, și 64. Resultă că cualitatea de jeluitorū nu trage ne apăratū dupe sine și cualitatea de parte civilă. Prin urmare, pôte cineva adresa o plîngere fără a se constitui parte civilă, fără a fi obligatū la plata cheltueleur, la casū cândū acusatulū ar fi aquitatū.

Nimenea nu se va presupune ca parte civilă de cătū atunci cândū va face declararea saă cererea prescrisă prin art. 6, saă în chiar actulū seū de plîngere, saă prin actū posteriorū. Elū va putea însă renuncia la cualitatea sa de parte civilă în 24 ore, din momentulū cândū s'a constituitū în acēstă cualitate, și în acēstū casū va fi scutitū de cheltueleur procesulū din momentulū lepēdării sale.

Desistarea autorisată de art. 63, în terminu de 24 ore, nu este o desistare în privința plîngerei, ci de calitate de parte civilă, de a mai pune conclusiuni pentru daune-interese. Așa dar, acelu ce se desistă în cele 24 ore prescrise de art. 63, dupe ce a adresat plîngerea și s'a constituit parte civilă, încetede de a fi parte civilă, dar nu încetede d'a fi denunciator; este dispensat de plata cheltueleuru de procedură, rămâne însă espusă la daunele-interese cătră prevenitu, la casu de aquitare, ca culpabilu de o denunciare calumniósă. D'aci resultă consecința că acele 24. ore acordate pentru ase desiste suntu calculate, nu din momentulu plîngerei, ci din acelu cându s'a constituitu în parte civilă.

Odată ce s'a comunicat desistarea saū prevenitulu saū ministerulu publicu, tóte cheltueele posterióre rământu streine părței civile care a abandonat acéstă calitate; din contra, cheltueele anterióre comunicărei aceste desistări urmède a fi în sarcina sa, în acestu sensu că, la casu de aquitare a acusatulu, partea va fi condamnată la cheltueli conformă art. 381.

Desistarea părții civile în materie criminală nu este numai, ca în materie civilă, o abandonare a instanței, ci este totu-o-dată o renunciare a dreptulu seū; elu numai póte re'noi în urmă aceiași pretențiune nici chiar înaintea instanțiilor civile. Acéstă resultă din însuși testulu art. 46, care dice: „Ceí ce facu plîngere se voru putea constitui parte civilă ori cându, pină în momentulu încheiării desbaterilor.“ Desistarea părței civile în materie criminală are unu caracteru definitivu.

Se trecemú acumú la ascultarea marturilorú.

§ III.

Despre ascultarea marturilor.

(ART. 68—83).

Articolele conținute în acestu §. Prescriu formele ce sunt de observat, în interesul adevărului și a securității preveniturii.

Codicele de procedură criminală a înconjurat de ore care formalități, de ore care garanții ascultarea marturilor înaintea judecătorului de instrucțiune.

Secțiunea acesta nu oferă nici o dificultate de interpretare. Voi face o observațiune singură asupra art. 77, în privința măsurilor coercitive ce judecătorul de instrucțiune este autorizat a lua contra martorului neurmător a veni conformu citațiunei ce i s'ar trimite. Elu este autorizat, după conclusiunile ministerului publicu, a ordona constringerea corporală contra martorului spre alu aduce să-și dea mărturia. Acestă espresiune de *constringere corporală* este camu equivocă; ea nu are înțelesul în care se ia în materie civilă; acestă constringere corporală constă în a decerne contra martorului neurmător a se înfățișa după citațiune, unu mandatū de aducere conformu art. 90.

Vomū vedea mai departe care este întinderea acestei măsurī, cândū vomū esplica ce este unu mandatū de aducere.

Amenda de 200 lei, pronunțiată de art. 77, contra martorului pentru nevenirea sa după citațiunea ce i s'ar trimite, se va inflige și la martorul care înfățișându-se nu voesce a răspunde la întrebările ce i s'ar adresa. Acestă rezultă din însuși testul art. 77, care rosteste: „Veri ce persoană chiămată spre a da mărturiă

va fi datore a se conforma în toate, citațiunei ce i s'a trimisă.“

§ IV.

Despre probele scrise și despre actele înculpatorii.

(ART. 84—87).

ART. 84. Și următore pînă la 87, arată formalitățile ce sînt de observat în urmărirea probelor scrise și a actelor înculpatorii care pot fi importante în constatarea crimei sau a delictului. Unul din mijlocele cele mai usuale și mai necesare la care va fi dator să procedă judecătorul de instrucțiune spre urmărirea acestor piese, sînt perquisițiunile domiciliare, sau la domiciliul prevenitului său în alte locuri unde ar sosi că s'ar afla ascunse din obiectele menționate în art. 84.

Cunoscem deja că dreptul d'a procedea la visitile domiciliare, aparține în principiu numai judecătorului de instrucțiune; că procurorul de antea instanță nu exercită acest drept de cît prin o excepțiune specială, în casul determinat de art. 31. Și următore, adică în casul de delict flagrant și când casul trage după sine o condamnățiune criminală, și în fine că, în orî ce cas, aceste perquisițiuni să mărginesc la domiciliul prevenitului său a complicilor lui, nu se întind însă în nici un cas la domiciliul unei a treia fețe. Tote aceste limite, toate aceste condițiuni, opuse de lege dreptului excepțional al procurorului, sînt din contra inaplicabile la exercițiul aceluiași drept care intră în funcțiunile ordinare ale judecătorului de instrucțiune. Acest judecător va procedea dar la urmărirea, fie

casul unu delictu flagrante, o crimă saū unu delictu simplu, fie la domiciliulu prevenitulu, saū in tôte locurile unde s'ar putea afla ascunse instrumente saū produse ale furtulu, ale omorulu, saū veri ce altu lucru, conformu art. 84. Și următore.

Amū đisū că, precum procuratorul de ântêia instanță nu pôte, in principiū, procede prin sine însuși la visitele domiciliare care suntū acte de instrucțiune de o natură fôrte gravă, de asemenea nici judecătorel de instrucțiune nu pôte procede din oficiū și prin sine însuși la așa lucrări, in afară de casul de crimă saū de delictu flagrante. Judecătorel de instrucțiune nu pôte procede la o visită domiciliară precumū și la veri-ce altu actă de instrucțiune, fără a avea conclusiunile formale ale ministerulu publicū. Amū đisū și o repetămū aci, că intervenirea ministerulu publicū nu este de rigóre la fie-care actū de care se compune contestura unei instrucțiuni criminale. Judecătorel de instrucțiune odată apucatū de causă, dupe rechisițiunea procurorulu, conformu art. 61, se va putea transporta din oficiū la domiciliulu prevenitulu saū unei a treia fețe, fără alte conclusiuni speciale ale ministerulu publicū.

Dreptul judecătorelu instructore este un dreptū regulatū, un dreptū mai întinsū de câtū acela al procurorulu de ântêia instanță, un dreptū care se esercită in afară de casul delictulu flagrante, in afară de casul de crimă și in tótă întinderea circumscripțiunei sale, care se esercită însă dupe aceleași formalități ca și acelū alu procurorulu de ântêia instanță prescrise de de art. 34, 35, 36, 37 și 38, precum acéstă resultă din dispozițiunea art. 86.

CAP. VI.

Despre mandatele de înfățișare, de depunere, de aducere și de arestare.

(ART. 88—114).

În acestu capu se tratéză despre arestarea preventivă. Arestarea preventivă lovesce pe prevenitū în diferite moduri: îl lovesce în persóna sa, rădicându li- bertatea; îl lovesce adese ori în averea sa, oprindu-lū d'a veghea la interesele sale; îl lovesce în fine în re- putațiunea, în onórea sa, aruncându asupra lui bănueli de care nici aquitare nu-lū póte spála cu desévârsire.

D'aci trebuie să concludemū că un ordin de are- stare trebuie să fie pronunțiatū cu multă circospecțiune și în casuri numai de necesitate iminentă; și că odată ce s'a liberatū, efectele lui nu trebuie să fie prelungite măi multū de câtū se reclamă acésta de interesulū vindicței publice și de securitatea publică. Prin urmare, răpeđiu- nea prigonirilorū care tinde a prescurta detențiunea pre- ventivă, este o necesitate comandată nu numai de in- teresulū prevenitului și de umanitate, ci chiar și de in- teresulū vindicței publice.

Constituțiunea nóstră garantéđă libertatea indivi- duală a fie-căruia cetățeanū. Acéstă libertate este ținta fie-căria asociațiunii omenesci; pe ea se rađimă morala publică și privată; fără de acéstă libertate nu esistă pentru societate nici pace, nici demnitate, nici fericire. Arbitrarul destruge morala, căci nu esistă morală fără securitate. Cândū arbitrarulū lovesce fără scrupulū pe ómeni cei parū suspecti, elū nu persecută numai un in- dividū, ci degradă națiunea întrégă. Elū este neami- culū legămintelorū domestice; căci sanđiunea acestor le- găminte este speranța fondată d'a putea vețui împreună

și liberi în asilul ce justiția garantă cetățenilor. Arbitrarul sforță pe fiu a privi pe părintele său oprimat fără alu apăra, pe consórtă a îngădui cu tăcere detențiunea sociului ei, pe amici și rude a renega afecțiunile cele mai sacre

Arbitrarul este inamicul tutor transacțiunelor care fondéză prosperitatea popórelor; elú scudue creditulú, nimicesce commerciulú, lovesce verí ce securitate. Cândú un individú suferé încarceratú fără a fi recunoscutú de culpabilú, o asemenea injustiție revoltă pe toți cetățenii în genere. Arbitrarul este incompatibile cu esistența unui guvernămintú constituționalé, căci instituțiunile politice nu suntú de câtú nisce contracte; prin urmare în natura contractelorú stă de a pune limite ficse.

Arbitrarulú fiindú opusú la totú ce constitué unú contractú, elú sapă chiar prin basa ei verí ce instituțiune politică. Pentru ce óre autoritatea reprimă pe acei ce atacă proprietățile nóstre, libertatea saú viața nóstră? Pentru ca să ne asicure aceste bunuri. Cândú averea, onórea, libertatea, viața nóstră potú fi turburate de arbitrariú, ce bunuri mai putemú accepta dela autoritate?

Cea ce ne preservă dar de arbitrariú este observarea formelor. Formele suntú șteitățile tutelarie ale asociațiunelorú omenesci; ele suntú protectricele inocenței. Cea ce mai cu seamă póte remedia arbitrarului, este responsabilitatea agențilorú. De câte orí vomú vedea la un poporú un cetățeanú încarceratú într'un modú arbitrariú și nu se va pedepsi acelu ce a comisú o asemenea violare de forme, vomú dice că acestú poporú nu cunósce încă cele ántéi elemente ale libertăței.

Cândú însuși depositarii autorității esecutive atentă la libertatea individuală, atunci se nimicescú tóte

garanțiile care sînt condițiunea esențială și ținta unică a intrunirii ómenilor sub imperiul legilor.

Mandatele în cestiune sînt în număr de patru. Mai înainte însă de tóte se definim ce este un mandat.

Se numesce mandat un ordin dat sau de un oficiár de poliția judiciară, sau de un tribunale în contra unu: individú bñnuitú despre comiterea unei crime sau unu: delictú. Acestú ordinú tinde a pune o persónă în fața, sub pađa, sau sub mîna justiției. Mandatele sînt în genere emise de oficiárii poliției judiciare și specialminte de judecãtorii de instrucțiune. Ele se emitú une ori în casuri cu totul speciale, și de tribunale, precum resultã din art. 189 și 209.

Unele din aceste mandate potú fi emise, nu de judecãtorul de instrucțiune, ci de procuratorele de ántéia instanța; astú-felú este casulú prevédutú de art. 39 care autorisã pe procurorú a decerne mandatú de aducere, și dupe art. 102. Chiar și unú mandatú de depunere. Inșã atitú în casurile art. 189 și 209, cãtú și în acele prevédute de art. 29 și 102, mandatele decernate de tribunale și de ministerul publicú nu sîntú emise de cãtú prin escepțiune. În principiú, judecãtorul de instrucțiune singurú aparține dreptulú a decerne diferitele mandate enumerate în acestú capitolú.

Aceste mandate aú, precumú am disú, o înduoitã țintã: a pune pe inculpatú cãndú numai în fața judecãții, și cãndú sub paza sau sub mîna ei. În fața judecãtorulú se pune prevenitulú prin mandatú de înfãșurare și de aducere; sub pađa justiției, prin mandate de depunere și de arestare.

Una din dificultãțile cele mai notabile ale codicelú de procedurã criminalã este de a se distinge bine dife-

rența și întrebuițarea mandatului de depunere sau a mandatului de arestare.

Să ne ocupăm mai întâiu de mandatele de înfățișare și de aducere a cărora distincțiune theoretică și practică este mai lesne de înțeles.

Aceste două mandate care diferă mult de cele ce urmădează, se disting unul de altul prin ôre-care caractere destul de simțibile.

Mandatul de înfățișare definită de art. 90, nu este de câtă un fel de somațiune adresată inculpatului de a se înfățișa înaintea judecătorului de instrucțiune. Acestă mandat decernat contra inculpatului nu-i impune nici o constringere fizică, nici o obligațiune legală, ci numai obligațiunea cu totul morală de a se înfățișa înaintea judecătorului, de instrucțiune, spre a răspunde asupra unor fapte ce sunt imputate și a se disculpa asupra unor bănueli care plană asupra sa. Agentul, oficiarul aducător unu așa mandat nu are facultatea d'a întrebuița forța, a esercita asupra la casă de refusă nici o constringere, nici o măsură coercetivă. În-fățișarea prevenitului este cu totul facultativă.

Altă ce-va este dar mandatul de înfățișare și alta mandatul de aducere. Oficiarul aducător mandatului de aducere, la casă de refusă din partea prevenitului de a se duce înaintea judecătorului care a decernat mandatul, este autorizat a cere asistența puterii publice spre esecutarea mandatului. Mandatul de aducere va coprinde chiar rechișițiunea către forța publică care va fi ținută a da concursul ei. Prin urmare, cândă antecedentele, pozițiunea prevenitului sunt onorabile, cândă faptul de care el este prevenit este de o natură puțină gravă, s. e. un fapt corecțional, ar

fi mai prudente și mai convenabilă a nu se decerne în contră-î de câtă ună simplu mandat de înfățișare. Cu toate acestea, fiindă că acesta este o apreciere de fapte, de circumstanțe, legea nu adresedă în această privință nici un ordin, nici o injoncțiune, judecătorului de instrucțiune; ea lasă acesta la prudența, la consciința sa, și nu-î impune nici un ordin. Art. 93. Este fôrte clară în această privință. Se dispune acolo că judecătorul instructore va fi liberă a nu decerne de câtă ună mandat de înfățișare, cândă prevenitulă va fi domiciliată și faptulă va fi de natură a trage după sine numai o pedepsă corecțională. Este însă de observatū că aci trebuie să concure ambele circumstanțe, căci dacă prevenitulă ar fi fără domiciliū, de și faptulă ar fi ună simplu delictū, sau *vice-versa*, dacă faptulă ar fi o crimă, de și prevenitulă ar avea ună domiciliū, atunci judecătorulă de instrucțiune ar trebui neapăratū să decerne mandatulă de aducere, de preferința mandatulă de înfățișare. Cândă concură amîndouă circumstanțe, atunci numai îi este nu comandatū, ci permisū a nu decerne în contra prevenitulă de câtă ună simplu mandat de înfățișare.

Legea adaogă că chiar și la casū de concursū a ambelorū circumstanțe mai susū arătate, dacă inculpatulă nu va veni la înfățișare, după cea întēia somațiune, judecătorulă de instrucțiune va da în contra lui ună mandat de aducere.

Art. 94. Se referē la refusulă marturilorū.

La alineatulă alū 3-a alū art. 93, este de observatū o espresiune camū equivocă care de s'ar lua ad-literam, ar putea espune pe judecătorulă de instrucțiune la o responsabilitate personală fôrte severă și la o gravă

eróre. Acolo se ȕice: „Asemenea va da mandatũ de aducere în contra orĩ cãrii persóne *de orĩ ce calitate*, în casulũ cândũ acea persónã ar fi inculpatã de unũ delictũ care trage dupẽ sine pedepsã criminalã.“ De vomũ lua acestũ alũ 3-a aliniatũ ad-litteram, ŝi vomũ decide cã calitatea, poziȕiunea socialã saũ politicã a prevenitulũ este absolutũ indiferentã de câte orĩ faptulũ imputatũ este o crimã, sensulũ acestuĩ articolũ ar fi în contradicȕiune formale cu art. 104, din codicele penale.

Acestũ articolũ pronunȕiã degradaȕiunea civicã în contra verĩ cãruia judecãtorũ orĩ oficiãrũ alũ poliȕiei judecãtoresci care arũ provoca, arũ da, saũ arũ subsemna o sentinȕã, o ordonanȕã saũ unũ mandatũ de urmãrire personalã, saũ de acusaȕiune a vre unuĩ Minis-tru, saũ a vre unuĩ membru alũ Senatuluĩ, alũ Adunãrei legislative, saũ alũ Consiliuluĩ de Statũ saũ alũ Curȕei de Compturĩ saũ alũ Curȕei de Casaȕiune, fãrã autori-saȕiunile ŝi formele prescrite de legĩ, saũ care, afarã de delictũ flagrante, vorũ fi datũ saũ sub-semnatũ, fãrã a-cele formalitãȕi, mandatulũ de a prinde saũ de a aresta pe vre una din acele persóne. Aŝa dar, aceste cuvinte: *de orĩ ce calitate*, nu se înȕelegũ despre calitatea po-liticã a persónei cãria se imputã unũ faptũ de acẽsta naturã, ci despre condiȕiunea arãtatã în cele ântẽiũ cu-vinte ale acestuĩ articolũ; adicã, cã prevenitulũ fie saũ nu domiciliatũ, cândũ faptulũ ce i se imputã este o cri-mã, numai póte avea locũ mandatulũ de înfãȕiŝare, ci mandatulũ de aducere.

În cãtũ privesce efectele mandatuluĩ de înfãȕiŝare ŝi de aducere decernate, sub distincȕiunile precedente, art. 93, le indicã cu destulã chiaritate.

Efectulũ mandatuluĩ de înfãȕiŝare este d'a ajunge

la înfățișarea liberă, voluntară, facultativă din partea prevenitului citat. Cândă chiămatul se înfățiședă fără vre o constrîngere, supunerea lui lenevolă este unū indiciū, o presumpțiune mai multū in favórea inocenței sale; nu póte dar atrage asupra-í nici chiar perderea timporară alū libertăței lui; și pentru acésta art. 93, dispune că judecătorulū nu va avea dreptulū să schimbe acelu mandatū in veri unū altulū de câtū dupē ce a supusū interogatorului pe prevenitū.

In câtū se atinge de mandatulū de aducere, efectulū sēū este și mai importante de notatū. In art. 101, vedemū in ce modū obligațiunea de a se înfățișa póte fi garantată prin măsurī de constrîngere in contra prevenitului.

Prevenitulū in contra căruia s'a datū unū mandatū de aducere dupē formele cerute, și care a compărutū saū de bună voe saū constrinsū, acéstă înfățișare voluntariă saū sfortată autorisă óre a esercita asupra lui, in virtutea mandatului de aducere o detențiune indefinită saū timporariă? Art. 95, răspunde in parte la acéstă chestiune: „In casū de mandatū de înfățișare, judecătorulū va face interogarea îndată; la casū de mandatū de aducere, elū o va face celū mai târđiū in 24 de ore.“ In cursulū acestorū 24 ore, prevenitulū póte fi constrinsū și deținutū, însă nu într'o închisóre saū casă dea arestū, ci in casa comună saū la palatulū de justiție.

Nici o depunere in casa arestului nu póte fi legalmente operată in virtutea unui simplu mandatū de aducere.

Mai este de observatū aci că legea comandă judecătorului instructore a decerne mandatulū de aducere in contra veri căria persóne înculpate de unū faptū care

ar fi o adevărată crimă. Însă o simplă denunțare emanată poate dela unu calumniator, o simplă plîngere nu sîntu suficiente spre a constitui această inculpare, spre a autorisa emiterea unui mandat de aducere în contra unui prevenit domiciliat, chiar nici atunci cându această denunțare ar fi relativă la unu faptu care ar trage după sine o pedepsă criminală. Legea lasă la conștiința, la rațiunea judecătorului de instrucțiune pentru a cumpani gravitatea plîngerei, a măsura întinderea și importanța indiciilor ce presintă ea, și a vedea în consecință, acă există inculpare de natură a necesita emiterea unui mandat de aducere. D'aci rezultă că obligațiunea impusă prin alineatul al 3-a alu art. 93, de a decerne unu mandat de aducere, este o obligațiune cu totul morală, căci legea n'a pututu determina *a priori* casurile în care există presumpțiune suficientă.

Trecem acum la adoua clasă de mandate care este și cea mai importantă: adică la mandatul de depunere și de arestare. Vom lăsa de o camu dată la o parte mandatul de depunere despre care legea se ocupă numai într'unu modu accidentale și transitoriu, și vom urma ordina testului în cea ce privește mandatul de arestare.

Alineatul al 3-a alu art. 96, prin care judecătorul de instrucțiune este autorizat într'unu modu facultativu a decerne mandatul de arestare, cere concursul a trei condițiuni esențiale: 1-iu interogarea prevenitului de către judecătorul de instrucțiune; 2-a Conclusiunile Ministerului publicu; 3-a unu faptu de natură atrage după sine pedepsă criminală, sau celu puțin închisore corecțională. Este de mare importanță să sta-

bilimū aci diferența ce există între mandatul de arestare și mandatul de depunere.

Mandatul de arestare va avea pentru prevenitū consecinți de o natură destulū de gravă; elū va atrage depunerea sa într'o casă de arestū unde detențiunea se va prelungi pentru unū timpū destulū de îndelungatū; prevenitulū va sta acolo pină cândū camera de acusațiune va statui asupra instrucțiunei complectate conformū art. 136, 214 și 227.

Intrebuițarea formalităților mai susū arătate sta-biiesce óre-care analogie între mandatul de arestare și judecată. Acestū mandatū nu se póte emite de câtū în urma unui interogatoriū, adică după o apărare óre cumū a prevenitulū, după conclusiunile Ministerului publicū, si cea ce e mai multū încă, acestū mandatū trebuie să conțină enunțiarea faptului și citarea legei care cualifică acestū faptū de crimă sau delictū. Art. 98, cere ca mandatul de arestare să fie motivatū precumū trebuie să fie verī ce hotărīre. Vedeți dar cu câte garanții și precauțiuni înțelepciunea legiuitorului a înconjuratū intrebuițarea unei măsurī a căria rezultate ar putea fi desastrose pentru acelu ce ar fi lovitū cu nedreptulū.

Din contra, pentru mandatul de depunere nu vedemū în testulū legei nici una din aceste garanții; mandatul de depunere nu se cere a fi motivatū nici în faptū nici în dreptū; elū nu conține nici enunțiarea actelorū imputate prevenitulū, nici citarea legelorū ce se invocă în contra-ī. Acésta resultă din chiar testulū art. 98, care pe lingă formalitățile commune tutorū mandatelorū, cere specialmente ca emiterea mandatului de arestare să fie motivată.

Așa dar, atâtia diferență în privința formalităților

este că mandatul de depunere p^ote fi decernat^u f^ora a cuprinde nici ra^oionele de fapt^u, nici ra^oionele de drept^u care au determinat^u pe judec^otorul^u al^u decerne.

Al^u doilea, mandat^u de arestare nu p^ote fi emis^u, dup^e ultimul^u alineat^u al^u art. 96, de c^otu^u ^on urma conclusiunel^or^u Ministerul^u public^u; asemenea conclusiun^oi nu sunt^u cerute pentru mandatul^u de depunere; am^u v^ecut^u chiar prin art. 58, c^o judec^otorul^u de instruc^otiune este autorisat^u a decerne un^u mandat^u de depunere, din ofici^u ^o f^ora conclusiun^oi prealabile.

Nu vedem^u ^on toate testele codicel^ui c^o mandatul^u de depunere s^o presupun^o c^o preliminaril^u indispensabile, interogatoriul^u prealabile a prevenitul^u.

A^o dar, resum^ondu-m^e ^oic^u, c^o mandatul^u de depunere se p^ote decerne: din ofici^u ^o f^ora conclusiunile Ministerul^u public^u, f^ora interogarea prealabil^o a prevenitul^u, ^on fine, f^ora enun^otiarea motivel^or^u de fapt^u sau de drept^u. Aceste diferin^oti ^ontr^e mandatul^u de arestare ^o de depunere result^o c^o chiaritate din art. 58, 96 ^o 98.

^on ce anume casur^o ^ons^o p^ote fi decernat^u mandatul^u de depunere? Legea nu se rostesc^e ^on ac^ost^o privin^ota.

Mandatele de inf^oci^oare ^o de aducere se dau spre a aduce pe prevenit^u ^on fa^ota judec^otorul^u care voesc^e al^u cerceta.

Dup^e interogatoriul^u ^o dup^e conclusiunile Ministerul^u public^u, mandatul^u de aducere se schimb^o uneori ^on mandat^u de arestare, conform^u art. 96, ^o alt^o dat^o ^on mandat^u de depunere, dup^e natura ^o gravitatea casul^u.

Intr'un^u cuv^ent^u, fiind^u c^o legea nu specific^o a-nume casurile ^on care urm^ede a se aplica mandatul^u de

depunere, s'ar putea conchide că mandatele de arestare și de depunere ar avea un rezultat identic. Inșă, din întregul sistem al codicelui de procedură, rezultă că egalitatea între aceste două mandate nu există nici în spiritul nici în testul legii. Art. 90 și 93, se ocupă de mandatele de infăcișare și de aducere. Art. 92, definește mandatul de depunere: „Ordinea de a se aresta, de urgență și pentru scurtă timp, o persoană care de ocam-dată nu poate nici a se libera nici a se aresta după toate formele asigurătoare libertății individuali.”

Art. 91, are de obiectu mandatul de arestare.

Intrebuințarea mandatului de depunere nu poate fi de câtă forțe rară, accidentale, esecționale. Cuvântul chiar de mandat de depunere implică idea de o măsură provisorie și timporară.

Trebuie să adăogăm la aceste observațiuni că chiar art. 58, care opresce pe judecătorul de instrucțiune de a face ceva din oficiu, afară de casurile de flagrantu delictu, totu acestu articolu îi permite a decerne din oficiu mandatul de depunere, *dacă va cere trebuința*, adică în casuri urgente, fără să așepte conclusiunile Ministerului publicu. Procuroru de ântêia instanță și substitutul seü, oficiării Ministerului publicu nu suntă autorisați a decerne mandatul de depunere, nici chiar la casuri urgente. Art. 102, conține singurul casu în care procuroru este în dreptu a decerna un mandat de depunere. In resumatü, judecătorul de instrucțiune poate decerne mandate de depunere cândü spre esemplu, un prevenitü este adusü înaintea sa, și procuroru fiindü absente, împedecätü, bolnavü saü in congediü, nu poate decerne mandatul de arestare; căci mandatul de arestare cere imperiosü conclusiunile procuratorului de ân-

têia instanță, rămîindă a se schimba mandatul de depunere în mandat de arestare îndată ce o vor permite circumstanțele.

Art. 97, 98 și 99, se aplică saū la formele ce suntu de observatū în redactarea mandatelor, saū la regulele relative la notificarea și esecutarea celor patru specii de mandate. Unele din aceste formalități suntu comune la verice mandatū; cele-lalte suntu speciale la mandatul de arestare.

Ca sanțiune, art. 114. Conține penalitatea pronunțiată contra procurorului saū a judecătorului pentru neobservarea formalităților prescrise pentru mandatele de înfăcișare, de aducere, de depunere și de arestare, și dacā ar fi locū. *acțiunea recursoriā civilā* în contra lorū.

Cu tōtā tăcerea codicelui, eū sumū de părere că neobservarea formelor substanțiale prescrise pentru redactarea mandatelorū, trage după sine și anularea mandatului; că un asemenea mandatū nu pōte fi valabilū și esecutoriū.

Art. 100. Pune în principii că tōte mandatele decernate după formele precedente suntu esecutorie în tōtā întinderea statului Românū.

Cu tōte aceste, în alineatulū 2, al acestui articolū, se presintă o dispozițiune excepțională: Se dice acolo că, dacā un mandatū de depunere saū de arestare se va înfăcișă afarā din județulū oficiārului care va fi datū mandatulū, individulū arestatū în virtutea unui așa mandatū, va fi condusū înaintea sub-prefectului saū în lipsa acestuia înaintea adjunctului, orī înaintea primarului saū a ajutorului seū, orī înaintea comisarului de polițiā al locului, și acela va visa mandatulū, fără a putea opri esecutarea lui. Este de observatū aci că cu-

vintele din urmă, *fără a putea opri executarea*, trebuie să fie înțelese în acestu sensu că sub-prefectul, primarul sau comisarul de poliția nu are dreptul să substituie opiniunea sa, convicțiunea sa personală în locul opiniunii Magistratului care a decernat mandatul; că, spre exemplu, câtu ar fi elu de convinsu despre inocența individului în contra căruia s'a dat mandatul, nu pôte, fără ași viola datoria, refusa de a visa acestu mandat; într'unu cuvântu, elu are facultatea de alu verifica numai în privința forme materiale, în privința calității și a indentității, iar nici cumu și în privința fondului, a probabilității sau a probelor relative la faptul pentru care este decernat mandatul. Când mandatul este viciosu în forme, cându purtătorul mandatului este un individ fără calitatea cerută; cându în fine, individul căruia urmăde a se aplica mandatul nu i se pare a fi acel de desemnat în mandat, atunci numai funcționarii mai susu arătați pot și trebuie să refuze visarea mandatului.

Art. 102. Conține o excepțiune la regula alineatului 1-iu alu art. 100. — În principiū, tôte mandatele, și mai cu seamă mandatele de aducere, trebuie să fie executate în tótă întinderea Statului Român; la casu de rezistență, purtătorul unu mandat pôte invoca puterea publică. Cu tôte aceste, art. 102, conține o excepțiune remarcabilă în privința mandatului de aducere cându concuru trei circumstanțe, adică: cându, după mai multu de două zile de la data mandatului de aducere, prevenitul se va fi găsitu afară din județul oficiărului care a dat acestu mandat și la o distanță de mai multu de două miriametre de la domiciliul acelu oficiăr, atunci concursul depărtării localităților și a

timpului autorisă pe prevenitū a se refusa la esecutarea mandatului. Legea n'a voitū ca după un mandatū de aducere decernatū fără interogatoriū și pe o simplă presumpțiune, să fie constrinsū prevenitulū la o călătorie penibilă și depărtată. Atunci procurorulū județului în care se va fi găsitū prevenitulū și înainte a căruia va fi condusū, va da unū mandatū de depunere, în virtutea căruī elū va fi reținutū la închisore. Precumū vedemū, mandatulū de depunere nu este de cătū o măsură provisorie comandată de singurā necesitate.

Spre a putea însă fi scutitū prevenitulū de necesitatea transportărei și a se reține la închisore prin un mandatū de depunere, nu trebuie ca presumpțiunea ce rezultă în contră-i din existența unū mandatū de aducere, să fie însoțită de circumstanțele prevădute în alineatulū a 2-a alū art. 102.

Art. următoare 103, 104 și 105, aū de obiectū a regula pozițiunea prevenitulū după ce procurorulū de ântēia instanță ar fi datū mandatulū de depunere în modulū prescriș de art. 102. Procurorulū localităței unde s'a închisū prevenitulū va da însire în două-șeci și patru de ore după esecutarea mandatului de depunere, și va transmite procesele verbali oficiărilor care a datū mandatulū de aducere, pentru ca acesta se pōtă procede la măsurile ce'i vor părea necesarie.

Transmutarea prevenitulū conformū art. 106, va avea locū atunci numai cândū judecătorulū de instrucțiune va fi admisū contra prevenitulū existența unorū indicii suficiente de comiterea unū delictū, și va trăda tōte actele în cercetarea tribunalului corecționale alū circumscripțiunei judecătorului instructore care a decernatū mandatulū de aducere; dacă există în contra sa

indicii grave de comiterea vre unei crime, la așa casă se va da în contra sa un mandat de arestare, iar prevenitul nu va fi translătat de câtă atunci cândă camera de acusațiune va fi admisă punerea sa în acusațiune.

Art. 108. Indică casulă cândă arestarea trebuie să fie operată fără mandat și fără intervenirea agenților publici, chiar și de cătră un simplu particulară, la casă adică de delictă flagrante, saă în casurile asemăenate flagrantulă delictă, și ală conduce înaintea Ministerulă publică.

Spre esecutarea maudatulă de depunere saă de arestare, agintele puterei publice 'lă va presinta maă ântăiă prevenitulă în copie, dupe care va conduce pe prevenitū la închisóra desemnată în mandată.

Art. 576, distinge espresse două feluri de închisori separate, cu totul distincte de casele de închisóra pentru pedepse: casele de arestă după lingă fie-care tribunale de ântăia instanță unde se voră depune preveniți în contra căroră s'a dată un mandat de depunere saă de arestare, și casele de opreală după lingă fie-care Curte de Jurați în care se vor închide toți cei puși sub acusațiune de cătră Camera de acusațiune.

CAP. VII.

Despre libertatea provisoră și despre Cauțiune.

(ART. 115. — 127.)

La capulă precedentă am vėdută după ce regule și forme se operă arestarea prevenitulă în cursulă instrucțiunei preparatorie. Odată ce s'a operatū acestă arestațiune prin mandatulă dată conformă art. 96, acés-

tă stare de detențiune prealabilă se va prelungi în principiu pînă ce se va statui de autoritatea competentă asupra instrucțiunii urmate, adică de judecătorul instructor saŭ de Camera de acusațiune.

De și în principiu mandatul de depunere și de arestare se prelungește pînă la decisiunea judecătorului de instrucțiune saŭ alŭ Camerei de acusațiune, această regulă suferă o excepțiune în casurile determinate de capulŭ presinte. Legea permite, în ore-care casuri, a acorda prevenitulŭ în cursulŭ instrucțiunii beneficiulŭ libertăței provisorie sub ore-care condițiunii.

Spre acestŭ finitŭ vomŭ esamina: 1-iŭ In care anume casuri, de către cine, și către cine pôte fi cerutŭ beneficiulŭ libertăței provisorie; 2-a sub ce condițiuni, pôte fi acordatŭ acestŭ beneficiŭ; 3-a în fine, odată ce s'a pronunțatŭ această libertate provisorie, care suntŭ pentru prevenitŭ și cauționatorulŭ seŭ consecințele încheierii lorŭ respectivŭ.

După art. 116 și 117, liberarea provisorie a prevenitulŭ, în cursulŭ instrucțiunii, nu pôte fi acordată, cândŭ judecătorulŭ de instrucțiune va recunósce că faptulŭ este supusŭ la o pedepsă criminală, ci la casŭ numai cândŭ elŭ nu pôte cădea sub mai grea pedepsă de câtŭ o închisóre corecțională. Asupra acestuŭ din urmă punctŭ importă se ne înțelegemŭ. Pedepsele corecționale suntŭ de două nature: închisóre și amendă. Dacă faptulŭ prevențiunii este de natură a nu atrage de câtŭ amenda. beneficiulŭ libertăței provisorie este cu totulŭ inutile. Așa dar, beneficiulŭ libertăței provisorie nu este în adevărŭ de folosŭ de câtŭ aceluŭ prevenitŭ de unŭ delictŭ care trage după sine saŭ închisóre și amendă într'o dată, saŭ numai închisóre. În tóte casurile cândŭ

pedépsa este mai gravă, cândü pedépsa este criminală, liberarea provisoră nu e permisă de lege. Prin urmare, cândü pedépsa este o simplă amendă, prevenitulü pöte și trebuie să reclame liberarea sa imeđiată, definitivă și necondiționată.

Este de observatü aci că espresiunile art. 117, suntü cu totul facultative: „judecătorulü de instrucțiune va putea ordona în urma cererei prevenitulü, și ascultândü conclusiunile procuratorului, liberarea sa provisoră sub cauțiune solvabilă. „Prin urmare, chiar și atuncü cândü faptulü ar fi supusü numai la o închisóre corecțională, totuși judecătorulü de instrucțiune pöte refusa acestü beneficiü fără a viola legea, lăsată fiindü acésta la a lui prudență și înțelepciune.

Art. 118 și 127, refusă beneficiulü libertăței provisoră vagabonđilorü și acelorü certați de judecată pentru crime, precumü și prevenitulü care ar lăsa pe cauționătorulü seü să fie urmăritü și executatü la plată.

Dupě alineatulü alü 2-a alü art. 117, liberarea provisoră sub cauțiune se pöte cere și acorda, *in orę ce stare a procesului*, adică, nu numai în cursulü instrucțiunei preparatorie, ci chiar și după ce judecătorulü de instrucțiune a trimisü pe prevenitü înaintea tribunalului corecționalü; adică după ce s'a statuitü, și în cursulü instanței apelului și chiar în timpulü recursului de casațiune. La așa casü, cerirea de liberare provisorie se va adresa instanței unde cauza se află pendintă.

La casü însă de a se face asemenea cerire în urma recursului în casațiune, dreptulü de liberare aparține Curței care a statuitü asupra apelului, și lingă care se află condamnatulü. Acésta liberare provisorie nu se pöte acorda de câtü într'un modü condiționale, sub-ordi-

nându-o la obligațiunea unei cauțiuni. Inșă, esaminarea acestei condițiuni prealabile al liberărei provisorii necesită o a doua desbatere pentru a căria dicisiune nici judecătorul de instrucțiune, nici tribunalul, nici Curtea de Apel numai suntă competenți. Desbaterea solvabilităței cauțiunii ne dăce art. 120, se cuvine procuratorului dupe lîngă tribunalul său Curtea unde se află pendintă causa prevenitului.

Inșă judecătorul de instrucțiune, tribunalul său Curtea voră determina suma ce urmădă a servi de cauțiune.

Art. 122, determină quantumul acestui cauționament, dupe importanța factelor, după natura prigonirei și dupe pozițiunea prevenitului, fără inșă ca acestu cauționament să fie mai mică de 500 lei. Ficsându minimumă acestui cauționament la 500 lei, legiuitorul a făcută acēsta în scopu d'a nu rădica bine-facerea libertăței provisorie populațiunei sărăimane, acelei ce are mai cu seamă nevoe de libertate, căci munca îi este mai necesaria. Cauționamentul fiindă garantarea presentării prevenitului inaintea justiției, substituirea securității pecuniară în locul securității personale, a fostă forțe naturale ca legiuitorul să aibă în vedere situațiunea personală a prevenitului, averea sa, resorgințele sale; gravitatea daunei civile și quantumul amendii suntă numai nisce considerațiuni secundarie, căci cauționamentul nu are de misiune specială garantarea acestia care se pôte afla, nu numai în averea prevenitului, ci și în industria sa personală, în profesiunea și antecedentele sale. Pe lîngă aceste, cauționamentul ar deveni ilusoriu, dacă judecătorul nu s'ar îngriji a verifica solvabilitatea cauționatorului dupe formalitățile prescrite de art. 119, pînă la art. 126.

Cândü tôte aceste operațiuni vorü fi îndeplinite, judecătorulü de instrucțiune, tribunalulü saü Curtea de Apelü vorü pronuncia, dupe rechisițiunea ministerului publicü saü cerirea prevenitulü, ordonanța de liberare provisorią.

Este de observatü aci, că cauțiunea datä pentru liberarea provisorią a prevenitulü nu țintesce celü pucinü directü spre a garanta esecuțiunea pecuniară a condamnățiunelorü eventuale ce s'ar putea pronunția în contra prevenitulü; ea garantédä numai că prevenitulü se va presenta la tôte actele procedurerei precum și pentru esecutarea otăririi, îndată ce va fi cerutü. Dacă spre esemplu prevenitulü a îndeplinitü îndoita obligațiune al cauționatorului seü, presentându-se la tôte somațiunile justiției, s'ar afla însă insolvabile și în neputință a plăti reparațiunile civile și amenda, este prea evidente că cauționatorulü nu va fi responsabilü despre acésta nici cu persóna, nici cu averea sa. Cauționamentul seü garantédä presentarea prevenitulü la tôte citațiunile, nu garantédä însă și aquitarea pecuniară a condamnățiunelorü pronunțiate.

Ipotesa contrariä presintă óre care îndouială. Se presupunemü că prevenitulü liberatü sub cauțiune, nu s'a infăcișatü la chiämările justiției, nici în cursulü instrucțiunei, nici după pronunțierea hotăririi. La așa casü, sumü de părere că cauționatorulü e respunđetörü pină la suma cauționatä de dënsulü. Așa, de esemplu, prevenitulü a lipsitü la unulü saü și la mai multe din actele procedurerei; însă, condamnatü fiindü în lipsă, fără a forma oposițiune, vine în urmă a se constitui prisionierü saü că, ne urmindü a se infăcișa la judecatä, este aquitatü.

În aceste două ipoteze fisculă dobîndesce óre caucționamentulă ?

Mai înteuă trebuie să recunóscemă că în principiū caucționamentulă garantéđă mai nainte de tóte presentarea prevenitulă său la tóte actele procedurêi, său la esecutarea otărîrei. Art. 117, decide acéstă literalmente.

Așa dar, engageamentulă caucționatorului este condiționale, și cândă se realisă condițiunea, cândă adică prevenitulă nu se presintă la tóte actele de procedură, acestă engageamentă devine pură și simplu. Din acestă momentă, fisculă și partea civilă voră putea esercita, cerândă trebuința, asupra caucționamentuluiă depusă său asupra imobileloră ipotocate, dreptulă de privilegiū autorisată în profitulă loră de art. 124. Pentru ca fisculă și partea civilă se póte esercita asupra caucționamentuluiă dreptulă ce le dă art. 124, trebuie mai nainte de tóte ca prevenitulă să nu se fi presentată; trebuie încă să se fi pronunțiată vre o amendă în profitulă fisculă, său vre o condamnățiune pecuniară în profitulă părței civile; cândă însă prevenitulă este achitată, caucționamentuluiă trebuie să fie restituită caucționatorului; dacă amenda și reparațiunile civile întrunite suntă inferióre sumei caucționamentuluiă, escedintulă trebuie să se restituie caucționatorului, de s'a presentată său nu prevenitulă.

CAP. VIII.

Despre ordonanțele judecătorului de instrucțiune după complectarea procedurêi.

(ART. 128—138).

În cei șapte capitoli ai Cărței aceștia amă esaminată diversele operațiuni ale poliției judiciare. Amă vè-

putut la care oficiari si dupa care distinctiune de functiuni este incredintata misiunea d'a urmari crimele, delictele si contraveniunile, d'a priimi denunciarile si plingerile care sunt relative la ele, spre a aduna si a constata faptele. Rolul principal in aceste atributiuni, in esecutiul acestor indatoriri, apartine precum amu vedutut judecatorului de instructiune. Instructiunea fiind odata terminata, care este oficiul, care este rolul prin care judecatorului de instructiunea 'si va indeplini misiunea?

Judecatorului de instructiune apartine nu numai misiunea de a urmari si a constata indiciile si probele delictelor si a crimelor, ci si de a trage dintr'ensele consecintele tuturor prigonirilor preparatorie, a decide daca ele voru fi sau nu continuate; pe lînga puterea dar de a instrui, acestu magistratu are si o putere juridictionala.

Art. 128. rosteste: „Îndata ce procedura va fi terminata, judecatorului de instructiune o va cummunica procurorului, care va fi datoru a-i adresa rechisiunile sale, celu multu pina in trei zile.

Cand dar instructiunea este terminata, judecatorulu mai 'nainte d'a statui, ia conclusiunile Ministerului publicu.

Aci aflamu principiulu generale ca judecatori nu au cualitatea d'a statui din oficiu asupra unei operatiuni ore care de procedura criminale; judecatorulu de instructiune e datoru sa communique instructiunea Ministerului publicu spre a'si formula in trei zile conclusiunile ce va gasi de cuviinta.

Ma 'nteu se pote intempla ca procedura sa nu intrunesca, dupa parerea procurorului, elemente suficiente

spre regularea instrucțiunei. La așa casă, mai înainte de a face rechizițiunile sale, elă pôte cere complectarea procedurii spre a se întruni tôte elementele necesare ce ar mai lipsi, de esemplu, a se procede la visitarea unor localități, la perchizițiuni domiciliare, a se lua atare interogatoriū saū vre' o altă măsură de instrucțiune. Trebuie, în adevărū, ca procedura să conțină documentele necesare pentru aprecierea adevăratului caracterū alū faptului și să întrunescă destule indicii spre întemeerea unei prevențiuni.

După art. 129, dacă judecătorul de instrucțiune este de părere că faptulū nu înfățiședă nici crimă nici delictū, nici contravențiune, saū că nu pôte fi imputatū inculpatului, elū va declara prin o ordonanță că nu există casă de urmărire, și dacă inculpatulū va fi arestatū se va libera îndată. După art. 130, și 131, elū pôte prin o ordonanță trāmite pricina saū înaintea judecătorului polițienescū competente, ordonāndū și liberarea inculpatului dacă este arestatū, cândū faptulū nu este de cātū o contravențiune, saū, dacă este de natură corecțională, judecătorulū va înainta procesulū la tribunalū spre alū lua în cercetare. În fine, dacă judecătorul de instrucțiune găsesce că faptulū e de natură a fi pedepsitū cu pedepsă criminală, și că prevențiunea este îndestulū de stabilită, va ordona ca actele instrucțiunei, procesulū verbale care constată corpulū delictului și o listă de actele inculpatore, să se trimiță fără întârziere de procurorul Tribunalului la procurorulū generale alū Curței de Appelū, spre a se procede după cum se arată la capulū „*Pentru punerea în acușațiune.*”

Așa dar, ântēia ipotesă: ordonanță care apără purū și simplu pe inculpatū de verī ce prigonire, celū puçinū

în prezentă. Nu voiă judeca aci cestiunea fôrte delicată, fôrte gravă, adică pînă la ce punctă ordonanțele judecătorului de instrucțiune suntu saă nu supuse opozițiunei, în interesulă părței civile saă a Ministerului publică; vomă esamina acéstă cestiune cândă vomă es-plica art. 137.

Două casurî se presintă în care judecătorulă pôte da o ordonanță de desfînțarea pîrei; aceste suntu: ân-tetîu, cândă inocența prevenitulă este demunstrată, saă în dreptă saă în faptă.

În dreptă, este casulă art. 129, cândă adică faptulă, de și probată în realitate, nu este prevêdută de legile penale, cândă elă nu constituie nică crimă, nică delictă, nică contravențiune.

Ală doilea casă este cândă faptulă imputată prevenitulă constituie un actă penabile, nu esistă însă în contra sa indicî saă probabilități suficiente spre a stabili prevențiunea. Aceste suntu tôte cestiuni de faptă în care o mare latitudine de putere este acordată judecătorului de instrucțiune, și prin urmare i se impune o mare responsabilitate morală.

A doua ipotesă este cândă ordonanța judecătorulă de instrucțiune declară că în contra prevenitulă esistă indicî grave despre un faptă ce legea cualifică crimă, delictă saă contravențiune, și prin urmare că este locă a se urma prigonirî. Acestă faptă însă pôte fi o simplă contravențiune, elă pôte constitui un delictă și în fine pôte presenta caracterele unei adevărate crime.

La casă de contravențiune, se aplică art. 130; la casă de delictă art. 131 și 132; la casă de crimă art. 135 și 136. Se esaminămă unulă după altulă aceste ipotese diverse.

Dacă faptulă presintă numai caracterele unei simple contravențiunii, judecătorulă instructoră, precumă și Ministerulă publică, voră renuncia la veră ce acte de instrucțiune preparatorie; voră trimite directă pricina și pe prevenită înaintea Tribunalulă polițienescă competente, și voră ordona liberarea inculpatulă de va fi arestată, fără a se lua în privire dacă contravențiunea este pedepsită cu o simplă amendă saă cu închisore. Alineatulă ală 2-a ală art. 130, face alusiune la art. 135, adică la dreptulă dată părțelă civile saă părțelă publice d'a forma opozițiune la liberară prevenitulă.

Cândă faptulă este un delictă, judecătorulă de instrucțiune, trimite d'a dreptulă pe prevenită înaintea Tribunalulă corecționale competente. La așa casă, dacă delictulă nu este pasibilă de câtă de o amendă, liberară sa se va pronunția de 'ndată, (art. 132), din oficiū, fără a urma cerere din partea prevenitulă și fără cautiune, cu îndatorire numai a se infățisa după citațiune ce va priimi. Iar dacă, din contra, delictulă este de natură a trage după sine pedepsă închisorei, atunci detențiunea preventivă va continua, rămândă prevenitulă dreptulă a usa de beneficiulă art. 117, adecă a cere liberară sa provisorie, conformându-se condițiuneloră prescise de acelu articolă.

Sosimă acumă la ală treilea casă ală ipotesei năstre a doua.

Art. 135, și următoreă conțină o materie multă mai importantă. Acesta este casulă cândă suntă indicii suficiente, nu numai de un delictă saă contravențiune, ci de un faptă cualificată de crimă.

Din art. 135 și 136, rezultă că judecătorulă de instrucțiune întrunesce o îndouită cualitate; elă este pe

de-o parte însărcinată a instrui procedura, și pe de alta are o putere juridictională pentru a aprecia această procedură și a statui asupra punerii în prevențiune și asupra competenței.

Dacă judecătorul de instrucțiune nu află în faptul incriminată indiciile îndestulătoare de o prevențiune serioasă, elă ordonă liberarea inculpatului conform art. 129, ear cândă, din contra, crede că prevențiunea este îndestul de stabilită, va ordona conform art. 136 arestarea lui care va înlocui mandatele de depunere saă de arestare sub care s'ar afla prevenitulă.

Prevenitul va rămânea în această stare de detențiune pînă ce camera de acusațiune va statui definitiv asupra consecințelor prevențiunei. Acastă ordonanță a judecătorului de instrucțiune nu trage dupe sine transmutarea prevenitului la casa de oprélă dupe lingă Curtea juraților. In adevără, fiindă că Camera de acusațiune statuađe în secretă, în vedere numai a pieselor instrucțiunei preparatorie, fără ascultare de marturii, nici a prevenitului, transmutarea ar fi de prisosă; elă va sta în casa de arestă a Tribunalului, și transmutarea lui nu se va opera, dupe terminii art. 228, de câtă dupe ce se va decreta punerea sa sub acusațiune; atunci numai se vor trimite și actele inculpătorie.

Cândă, din contra, prevenitulă nu s'ar afla deținută de mai nainte, saă pentru că judecătorulă de instrucțiune n'a dată vre un mandată, saă pentru că prevenitulă s'a sub-strasă la esecutarea mandatului, elă va fi arestată de'ndată.

Cândă judecătorulă de instrucțiune în virtutea art. 135, declară că în causă există prevențiune suficientă ală unui faptă cualificată de crimă, decisiunea sa nu

este suverană; starea de acuşaţiune a prevenitului nu rezultă de câtă din otărîrea Camerei de acuşaţiune ală Curţei de apelă care, recunoscîndă în acéstă prevenţiune o gravitate suficientă, ordonă ca prevenitulă să fie trimisă înaintea Curţei juraţilor.

Cîndă însă, în virtutea art. 129, 130, şi 132, va ordona liberarea prevenitului, saă pentru că judecătorulă de instrucţiune nu găsesce în contra prevenitului indiciă serióse de culpabilitate, saă pentru că indiciile admise i'sar părea de natură a nu trage de câtă trimiterea prevenitului înaintea tribunaleloră poliţieneşci saă corecţionale, în aceste din urmă casură există óre în contra ordonanţei judecătorului de instrucţiune vre ună recursă, vre un miđlocă? Art. 137, rěspunde în parte la acéstă cestiune.

Se vedemă dară ce miđlocă, ce recursă art. 137, deschide Ministerului publică saă părţei civile în contra acestei ordonanţe de liberarea a judecătorului de instrucţiune.

Procurorulă şi partea civilă potă ataca acéstă ordonanţă de liberare, celă ântěiă în tóte casurile şi cea al doilea în casurile prevědute prin art. 117, 129, 130, 132, şi 523.

Prevenitulă nu va putea forma oposiţiune de câtă la ordonanţele date în virtutea art. 117, şi în casulă prevědută prin art. 523.

Şi mai ântěiă, ce este acestă miđlocă de oposiţiune deschisă aci părţei publice saă părţei private? Oposiţiunea în sensulă tehnică al cuvîntului în materiile penale, precumă şi în materiile civile, este un miđlocă care ne permite a ataca o decisiune pronunţiată

în lipsa noastră înaintea aceleiași Tribunale dela care emană această deciziune.

Acesta nu este sensul cuvântului de *oposițiune* în articolul 137. Ordonanța de liberare nu este atacată nici înaintea judecătorului de instrucțiune, nici înaintea tribunalului de întâia instanță de către partea publică sau civilă, și iată pentru ce. Pentru că, pe de o parte, în privința Ministerului public, ordonanța nu este dată în lipsă; căci ea nu a putut fi dată de câtă dupe rechizițiunile sale, conform art. 117. Nici chiar în privința părții civile nu există oposițiune propriu zisă. În adevăr, oposițiunea constă în a veni înaintea judecătorului unde nu s'a înfățișată cineva mai înainte, să presinte mijloace spre a opri liberarea prevenitului; iar partea civilă nu poate lua concluziuni nici la oposițiune nici înaintea oposițiunii sale. Ne'amă putea dispensa a detalia aci aceste motive, căci alineatul al 4-lea al art. 137, declară formal că oposițiunea de care e vorba în art. 137, se va face către Camera de acușiune a Curței de apel care va statui asupra-î îndată ce o va primi. Putem dar dice că această oposițiune este un adevărat apel, adică un recurs făcut în contra sentinței unui tribunal inferior înaintea unor judecători de un grad și de o putere superioară.

Se presupunem însă, că în cursul acelor 24 ore indicate de art. 137, spre a forma oposițiune în contra ordonanței de liberare, calculate dela data ordonanței, procurorul n'a făcut oposițiune, și nici partea civilă în termenele prescise de lege; care va fi consecința? — Ordonanța se va executa; prevenitul se va libera.

Nu ne putem opri d'a declara aci că prin această

s'ar putea compromite într'ună modă foarte gravă vindicta publică, rămâindă definitivă după expirarea sorocului de 24 óre, ordonanță unoră Magistrați care, prin chiar pozițiunea lor, suntă espuși la influența pasiuneloră și ideiloră locale.

Prin expirarea sorocului de 24 ore, ordonanța nu rămîne definitivă în privința fondului, ci numai în privința liberării căci, dacă procurorulă generală de lingă Curtea de apelă ar găsi că rău s'a cualificatū faptulă, ar putea ordona prigoniri noui chiar și după expirarea terminului de 24 ore al opozițiunei. Alineatulă al 6-lea al art. 137 este precisă: „In tóte casurile, dreptulă de opozițiune se cuvine și procuratoruluiă generale de lingă Curtea de apelă, care va fi datoră a notifica a sa opozițiune în cele đece đile ce vor urma după darea ordonanței judecătorului de instrucțiune.“

Terminămă aci totă ce amă avută a đice asupra instrucțiunei preparatorie.

CARTEA II.

DESPRE JUDECATĂ.

TITLUL Î I.

Despre tribunalele polițienesci și Corecționali.

CAP. I.

Despre tribunalele polițienesci.

(ART. 139. și 140).

Judecătorii ce sub-numire de *judecători comunali* ocupă rangulă celū mai dîn urmă în jurisdicțiunea civilă, ocupă de asemenea celū de pe urmă rangū și în jurisdicțiunea penală. Pe lîngă atribuțiunile lor determinate în procedura civilă, eî vor judeca și în materie polițienescă tôte cauzele atribuite polițailorū și sub-prefecțilorū & de art. 140.

Tribunalele de simplă poliție atîrnă ierarhicū, în privirea apelului de tribunalele corecționale de ântêia instanță, precumū atîrnă și în materie civilă.

Tribunalelor de poliție municipală aparține cercetarea și pedepsirea contravențiunelor.

Prin art. 139 legea a determinat, competența generale a tribunalelor de simplă poliție. Acêstă competență

se determină dupe maximul legale ce pôte trage după sine faptul prevențiunei, dupe importanța pedepsei care pôte fi infligeată în dreptă, dacă s'ar fi aplicatū maximul ei. Cândū voimū dar a cunósce în ce anume casurī sentințele judecătorilor de simplă poliție suntū saū nu susceptibile de apel, se va lua în băgare de seamă, nu care a fostū maximum posibilē al pedepsei ce urma să fie aplicată, ci care este quantumul precisū al pedepsei aplicate.

Art. 139 rostescē: „Suntū considerate ca contravențiunī polițienescī faptele care, dupe dispozițiunile Cărții a patra din codicele penale potū să dea locū saū la o amendă de lei doue-đeci și cincī și *mai pucînū*, saū la o închisóre de cincī đile și mai pucînū.“

Este de însemnatū aci că sensul directū alū cugețării legiuitorului se rapórtă mai cu sémă asupra dispozițiunei de a doua iar nu asupra celei d'ântéiū; cu alte cuvinte, spre a se cunósce dacă un tribunalū de poliție este competentē, nu trebuie să căutămū dacă faptul prevențiunei este saū nu pedepsitū de Cartea a patra alū codicelui penale, ci dacă pedépsa infligeată depășescē saū nu amenda de doue-đeci și cincī lei saū cincī đile de închisóre. Pucînū importă dacă acéstă penalitate este stabilită de codicele penale saū de verī-ce altū testū de lege. Testulū art. 193, vorbesce într'un sensū enunciativū, iar nu limitativū, despre faptele care se pedepsescū dupe dispozițiunile Cărții a patra al codicelui penale, căci acea carte nu conține totalitatea pedepselor ce potū fi infligate de tribunalele polițienescī.

Tribunalele polițienescī suntū chiămate adese orī a aplica pedepsi, saū în virtutea unor decisiunī și regulamente al autorităței administrative, saū chiar și ale au-

torităței municipale edictate în interesulū securităței publice. Aceste regulamente vorū fi aplicate de tribunalele de poliție, bine înțelegându-se în limitele penalităței prescrite de art. 139.

Am ȃisū deja, cā obiectul justiției represive presupune doue operațiuni *simultanee*: 1, Acea al poliției judiciare; 2° aceea al justiției propriū ȃisā. Misiunea poliției judiciare este d'a urmāri esistența factelor penale, d'a aduna indiciile de culpabilitate a preveniților și aī preda tribunalelor instituite spre aī judeca. Acesta a fostū materia Cārței āntēia relative la acțiunea poliției judiciare. Trecemū acumū la represiunea propriū ȃisā, la represiunea justiției, la esaminarea constituțiunei și a procedurēi tribunalelor instituite spre a stabili dovedirea și pedepsirea crimelor, a delictelor și a contravențiunelor. Cunōscemū deja divisiunea tripartitā a tribunalelor instituite pentru materiile penale. Divisiunea factelor penale în crime, delictes și contravențiuni corēspondes la divisiunea tribunalelor în Curți de jurați, tribunale corecționale și tribunale polițienesci. Vom esamina mai āntēiū instituțiunea procedurilor și a tribunalelor cārora aparține esaminarea și pedepsirea contravențiunelor.

§ I.

Despre tribunali polițienesci, polițai și sub-prefecți.

(ART. 141—163).

In acestū capū se copriudū regulele despre tribunalele de poliție simplā și de poliție municipalā, prin o-

pozițiune către tribunalele corecționale, cărora aparține cunoscința și hotărârea delictelor, după Cap. II.

Esercitiul juridicțiunei de polițiă precumă amă vă-
đută la art. 140, este atribuită:

a.) Tribunalelor polițienesci propriu ăse în Bucu-
resci și în orașele unde asemenea tribunale se voră mai
institui;

b.) Polițailoră, în orașele unde nu suntă tribunale
polițienesci propriu ăse;

c.) Sub-prefecțiloră, în communele rurale;

d.) Primariloră. —

Art. 141, determină care suntă contravențiunile
atribuite la competența funcționariloră arătați în art. 140.

În principiū, tribunalele și funcționariī polițienesci
suntă competenți a judeca tôte contravențiunile comise
în comuna reșidenței loră.

Din §. 2, al art. 141 rezultă că, pentru contra-
vențiunile comise în cele-l-alte comune ale plășei său
ocolului loră, funcționariī coprinși în art. 141, suntă
singuri competenți ale judeca: 1° cândă contravențiunile
nu suntă flagrante delict, și 2-a cândă autoriī său mar-
turiī nu suntă domiciliați în acele comune. Cu alte cu-
vinte, pentru ca primarulă unei comune care nu este
reșidența ocolului să aibă dreptulă a judeca, în concu-
rență cu funcționariī arătați în art. 141, o contraven-
țiune comisă în întinderea comunei sale, trebuie ca păr-
țile prevenite și martoriī faptului să fie domiciliați său
presinți în acea comună. Așa dar, competența primaru-
lă cere în genere aceste două circulanțe de mai susă.
Este însă o escepțiune la această regulă la casă de de-
lictă flagrante, adică că concurența esistă pentru prima-
rulă unei comune care nu este reșidența unui ocolă, în

privința contravențiilor comise în întinderea acestei comune, chiar și de către persoane care nu sunt domiciliat acolo, când contravențiile sunt prinse asupra faptului.

Funcționarii indicați în art. 141, sunt încă competenți: „incontravențiile pentru care partea reclamantă cere daune-interese de o sumă nedeterminată, sau care trec peste cinci-spre-zece lei. Așa dar, deși competența judecătorilor polițienesci, este limitată în materie de condamnări pecuniare, la un maximum de 15 lei, acesta se înțelege numai pentru amendă iar nu și pentru alte daune-interese ce ar rezulta din contravențiunea comisă. Prin urmare, singurul fapt că cererea de daune-interese trece peste cinci-spre-zece lei, rădică primarului competența de a judeca, și lasă această cerere în competența exclusivă acelor alți judecători polițienesci.

Acastă distincțiune între primari și cei-l-alti funcționari de poliție rezultă chiar și din testul art. 142, care întinde competența primarilor în concurs cu tribunalele polițienesci, cu polițai și sub-prefecți asupra tuturor contravențiilor comise în circumscripțiunea lor, în afară de casurile specificate prin art. 141.

Prin urmare, dacă spre a se determina competența tribunalelor de simplă poliție de acea al tribunalelor corecționale trebuie se vedem care este quantumul amendei, nu trebuie nici odată, spre acestu finitu, să observăm care este suma daunelor-interese reclamate.

Acestu quantum este de trebuință a se observa numai spre a se distinge competența de simplă poliție între funcționarii enumerați de art. 141, și primarii coprinși în art. 140.

Maî este de observatü la § 3, art. 141, că cândü legea ñice că contravenþiunile silvice urmárite *dupá cererea particularilorü* suntu de esclusiva competenþá a funcþionarilor indicaþi în acelü articolü, nu trebuie sá conchidemü prin argumentü *a contrario* că ñi cele urmárite în interesulü Statulü dupá cererea agenþilorü seî, ar fi de competenþa primarilorü, cáci, precumü vomü vedea la art. 176, delictele silvice urmárite dupá cererea administraþiunei, suntu atribuite exclusivü tribunalelorü corecþionale, iar nici cum celorü de poliþiá.

Primarulü este asemenea necompetinte a judeca injuriile verbali ce suntu simple contravenþiuni.

Art. 142, vine se completeþe cele maî susü espuse. D'aci vedemü în ce sensü esistá concurenþá, cel puþinü în dreptü, între primari și cei lalþi judecátori poliþienesci.

In faptü, acéstá concurenþá se presintá rare ori în practicá.

Juridicþiunea judecátorilorü poliþienesci este detailiatá în art. 141, iar art. 143, piná la 147, coprindü procedura páditá inaintea lor.

Art. 143, stabileþá o diferenþá între tribunalele poliþienesci și acele criminale.

Curtea de Assise nu póte fi apucatá de câtü dupe rechisiþiunea Ministerulü publicü, adicá prin actulü de acuzaþiune dresatü de procurorulü generale, în virtutea decisiunei de punere sub acuzaþiune al Camerei competente, de óre-ce tribunalele poliþienesci și acele corecþionale precumü vomü vedea la art. 178, potü fi apucato și prin de a dreptulü cerere din partea celui vëtëmatü.

Art. 145, permite a se chiáma párþile nu numai prin o citaþiune în regulá conformü art. 144, ci și dupá

un simplu advertimentu. Este însă de observat că un asemenea advertimentu nu ține locu de citațiune în tóte casurile. Dacă partea advertită se înfățiședă de buna voiă, se va procede ca cumu ar fi urmatu citațiune; dacă însă partea nu se va înfățișa, ea nu va putea fi condamnată în lipsă precumu legiuește art. 147; va trebui să fie citată în regulă.

Judecata în lipsă este susceptibilă de oposițiune; art. 149, determină formele și soroculu oposițiunei. Oposițiunea trage de sine citațiunea după espirarea sorócelorū arătate în acestu articolu.

Art. 152, presintă óre care interesu. Din testulu acestu articolu resultă că contravențiunile de verice natură se potu proba chiaru și în lipsa de marturī, prin procese verbale redactate conformu prescripțiunelor legei, saū numai prin probe testimoniale.

Se vedemu acumu care este puterea proceselorū verbale ca miđlocu de probare.

Art. 152, împarte în douē categorii procesele-verbale saū raporturile ce se potu produce înaintea unu tribunale de polițiă.

Procesele verbale ale procuroruluī, sub-prefectuluī, polițaiuluī și primariuluī aū privilegiulu de a fi cređute înaintea justiției pīnă la înscrierea în falsu. Adicā: că nu numai partea publică saū civilă a căria cerere este sprijinită printr'unu procesu verbale de acéstă natură este dispensată de verice altă probă, ci încă nici prevenitulū chiaru nu este admisu a desbate falșitatea saū inesactitatea acestu procesu verbale, nici prin proba testimonială adicā prin marturī, nici prin probe scrise, de câtu numai după regulele procedurēi falsuluī.

Procesele-verbale și raporturile celorū alți oficiări

de poliție judiciară nu se bucură de aceeași favoare alți legi; ele pot fi desbătute priu probe contrarie sau scrise sau testimoniali, dacă tribunalul sau judecătorul va găsi de cuviință să admită acele probe; așa spre exemplu, procesele-verbale sau raporturi unui oficiari de dorobanți sau de gendarmi, comisari de poliție & nu au privilegiul de a fi credute pină la înscrierea în fals. In privința proceselor-verbale de această categorie, legea lasă judecătorului de poliție o mare latitudine; adică el va putea considera aceste procese-verbale ca făcându o probă completă, sau va autorisa pe prevenitu a desbata, prin probe înscrise sau testimoniale adevărul lor, sau încă a cere în sprijinirea acestor procese-verbale a se produce probe testimoniale din partea celui ce invocă a lor autoritate.

Art. 153 — 156, sunt relative la proba testimonială și la formele dupe care ea trebuie să fie prezentată, când tribunalul sau judecătorul găsește cu cale a o admite, conform ultimului alineat al art. 152.

Art. 154, indică care marturi nu sunt primiți a da mărturie. Acest articol este general și se aplică atât în materie polițienescă și corecționale precum și în materie criminale propriu zise. Este de observat aci că neprimirea mărturilor arătați în art. 154, privește numai pe rudele inculpatului, iar nu și pe acele ale părții civile. Acesta se poate lesne înțelege; în materii penale, partea civilă nu joacă de cât un rol secundariu; aci cestiunea indemnitaței, cestiunea pecuniară nu este cestiunea principală, ci interesul sociale, vindicta publică, într'unu cuvintu cestiunea penală care se desbata între Ministerul public și prevenitul sau acusatul.

Art. 155 și 156, sunt relative la obligațiunea marturilor d'a se înfățișa înaintea judecătorului după citațiunea ce i s'a trâmisiu. Penalitatea acestor articoli se aplică de o potrivă marturului care nu vine spre înfățișare precum și celui care înfățișându-se, refuză d'a depune sciința sa. Amenda aplicabilă martorului impotrivoru este acea prescrisă de art. 77, de și acesta ar fi mai mare de câtu suma ce face obiectulu procesului.

Asupra art. 157, este de observat că chiar presupunându-se esistența factelor penale imputate prevenitului și probele bine stabilite, este prea evidente că dacă aceste fapte nu intră în previsionsile formale ale legei penale, chiar și vătămătoare de ar fi ele, Tribunalulu nu va putea aplica nici o penalitate; acesta este un principiu elementariu alu dreptului penale. Dacă faptul nu presintă caracterele nici de delictu nici de contraveniune polițiănescă, Tribunalulu va anula citațiunea și *totu ce va fi urmatu*, și va statui prin aceiași sentință asupra cererilor de daune-interese, adică acele ce ar face prevenitul în contra părții civile, pentru prejudiciulu ce iar fi causată prin o piră nedreptă înaintea unui tribunalu de represiune.

Din contra, Tribunalulu puté-va óre hotări, după ce a declarat că faptul nu constituie nici contraveniune nici delictu, despăgubirea reclamată de partea civile pentru daunele ce i s'ar fi causată din faptul declarat nepenabile? Art. 157, rostescce într'unu modu generale că tribunalulu va statui și asupra *cererilor de daune-interese*; ceia ce ar presupune că înțelege cererea prevenitului în contra părții civile, și vice-versa cererea părții civile contra prevenitului. Acéstă inducțiune ar părea coroborată și de testulu art. 187, în care vedem

că se reproducă aceleași expresiuni și aceiași ipotesă. Ea s'ar putea încă sprijini și pe art. 389, relativ în materie criminală, care dă Curței Asiselor dreptul necontestabil d'a condamna pe acusată la daune-interese către partea civilă, chiar și la casă cândă ar fi aquitată de juriu. Acestă dreptă ală Curților de Assise, aparține óre și tribunalelor polițiănesci și celor corecționale, în virtutea art. 157 și 187? — Mai multe rațiuni de testă și mai cu seamă o gravă rațiune de principiu, ne pună la îndouială în această privință.

Iată rațiunea de principiu: tribunalul de polițiă nu este de câtă ună tribunale de represiune și nu are altă calitate de câtă a aplica pedepse; dacă, în óre care casurī, elă pronunță condamnățiunī pecuniare și civile, această o face numai ca ună accesoriu ală penalităților suferite de prevenit.

A doua obiecțiune se trage din testul formale ală art. 187. În acestă articolă este cestiune de polițiă, nu simplă, ci corecționale venită în apelă, și se declară, că, cândă faptulă nu este socotită nici delictă nici contravențiune polițiănescă, tribunalulă va *anula citațiunea și totă ce va fi urmată*, va da drumă prevenitului și va statui asupra *cereriloră de daune-interese*, adică numai asupra cererei de daune-interese ală prevenitului în contra părței civile, iar nici cumă *vice-versa*, asupra cererei părței civile în contra prevenitului. Acestă interpretare resultă chiar din expresiunile următore conținute în art. 157: *va anula citațiunea și totă ce va fi urmată*.

În adevără, cum s'ar putea concilia pe de o parte anularea citațiunei dată adese-orī după cererea părței civile, și pe de altă partă, acordarea de daune-interese

reclamate printr'unu actü pe care însuși acestü articolü comandă tribunalului d'a anula?

Mi se pare dar evidente că testul art. 187, precum și acelu alü art. 157, trebuie să serve de îndreptare la generalitatea cuvintelor: „*Asupra cererelor de daune-interese.*“ și că facultatea d'a acorda daune interese în contra unui prevenit aquitatü, este o facultate escepționale care aparține numai Curților de Assise cărorä art. 389, le-o atribue formale, pentru motive ce se vorü explica mai târziu.

A doua ipotesă este acea al art. 158, cândü adică faptulü este unü delictü care atrage după sine pedépsa corecțională; la așa casü, judecătorulü polițienescü va trämite pe părți înaintea procurorului tribunalului corecționalc saü județianü.

În fine, a treia ipotesă este acea prevădütü de art. 159, adică cândü inculpatulü este doveditü făptuitorü al unei contravențiunii polițienesci; judecătorul va aplica pedépsa și va otără prin aceiași sentință asupra cererelor de restituțiunii și daune-interese.

Este însë de observatü că generalitatea expresiuniilor reproduse și aci în privința cererilor de restituțiunii și de daune-interese, este o nouă probă că acelési cuvinte nu indică de câtü o singură specie de cerere, adică acea a părței civile în contra prevenitului, precum se indică de art. 157, prin aceiași generalitate numai cererea prevenitului în contra părței civile; căci, în ipotesa art. 159, prevenitul fiindü condamnatü, este prea evidente că el nu pöte reclama daune-interese în contra părței civile.

După art. 160, partea care va cădea va fi condamnatü la cheltuele, chiar și către partea cea publi-

că; adică, său prevenitul saū partea civilă. In nici un casū însă cheltueele nu vorū rămânea in sarcina te-saurului.

Art. 161. reproduce unū principiū elementariū. In materie de polițiă, legea astrânge pe judecătcrū sub-pedépsa de nulitate, a insera în otărîre testulū legei a-plicate.

Art. 162 și 163 nu cerū nici o esplicațiune.

§ II.

Despre jurisdicțiunea primarului ca judecătcrū po-lițienescū.

Acestū paragrafū se rapórtă la regulele despre com-petința primarilor in materii de politie, și la óre-care forme speciale de procedură care prin simplitatea lor diferū de formele indicate pentru cei-Palți judecătcrū po-lițienesci.

Art. 164 determină competența primarilorū in ma-teria de poliție; însă acestū articolū nu este de câtū o repetițiune al dispozițiunilor generale coprinse in art. 141.

In adevărū, fiindū că acestū articolū a specificātu casurile in care jurisdicțiunea de poliția aparține exclu-sivū tribunalelorū polițienesci, polițailorū și sub-prefec-țilorū, urmédă neapăratū că tóte casurile de contraven-țiuni ce nu suntū arătate in testulū art. 141 intră in com-petința primarilorū prin concurență cu cei-Palți judecăt-crū polițienesci. Art. 165 și următóre simplifică for-mele stabilite pentru jurisdicțiunea judecătcrilor poliție-nesci propriū di. i.

§ III.
Despre apelul în contra sentințelor polițienesci.

(ART. 169—175).

Art. 169, acordă dreptul d'a interjeta apel în contra unei sentinți polițienesci care va pronuncia închisórea și cându amendele, restituțiunile și reparațiunile civili vorú trece peste lei de ce, deosebitú cheltuelele.

Este de observatú că testulú acestui articolú nu subordonă dreptul de apelú la importanța condamnățiunelor după conclusiunile Ministerului publicú, ci ia de măsură suma condamnățiunei pronunțiate.

D'aci resultă că în materie de simplă polițiă, apelulú este deschisú numai prevenitulú în casurile indicate mai susú.

Ministerulú publicú și partea civilé nu aú nici într'unú casú acestú dreptú.

Apelulú va fi suspensivú, dice art. 170; adică executarea sentinței nu va putea avea locú, cândú s'ar interjeta apelú, nici mai înainte de expirarea acestui sorocú.

Art. 171, 172 și 173, prescriú soroculú și formele apelulú înainte tribunalulú corecționale al județului respectivú.

Art. 174, consacră miđloculú escepționale, extraordinariú al recursulú de Casațiune deschisú Ministerului publicú și părților în contra sentințelor polițieneșci date în ultimă instanță, saú în contra sentințelor pronunțiate în apel de tribunalele corecționale saú județiane, fără distincțiune de valóre saú de persóne.

S'ar putea nașce aci întrebarea pentru ce miđloculú escepționale al recursulú de casațiune este deschisú în

tóte casurile, de óre ce dreptul de apelú este limitatú în óre care casurí numai și în folosulú unorú persóne determinate. Rațiunea acestei distincțiuni este că, mai pre susú de interesulú privatú care resultă din mijloculú apelului, plană cestiunea interesului publicú, cestiune capitală în verí-ce materie penală. Interesulú publicú în materii de acéstă natură cere ca legislațiunea relativă aci să fie aplicată într'unú modú regulatú, ficsú și uniformú; să nu pótă varia și degenera între interpretațiunile capriciose ale tribunalelorú inferióre. Legea deschide dar, în tóte casurile, recursulú de Casațiune ca o garanție contra inesperiței acestorú tribunale.

Se înțelege de sine că mijloculú recursului de Casațiune nu este deschisú de câtú în contra sentențilorú pronunțiate în ultimú resortú; prin urmare, dacă prevenitulú n'ar usa de dreptulú apelului acordatú prin art. 171, recursulú seú în casațiune nu va mai fi admisú.

Soroculú recursului se va calcula, în materie polițienescí, de la data sentinței, dacă prevenitulú a fostú față la judecată, și dela notificarea ei, dacă s'a judecatú în lipsă.

Art. 175, nu cere nici o explicațiune.

CAP. II.

Despre tribunali în materiă corecțională.

(ART. 176—211).

Tribunalele județiane ocupă rangulú al doilea în jurisdicțiunea civilă, precumú și în cea penală; pentru

una sub nume de *tribunală civilă*, și pentru cea-l-altă ca *tribunală corecțională*. Acastă juridicțiune este aședată în fie-care reșidență prefectorală, judecându uneori ca tribunală civile și altă dată ca tribunală corecționale. Appelulă dela acestū tribunală se face la Curțile apelative.

Dela contravențiuni, adică dela juridicțiunea de simplă poliție, trecemū acumū la juridicțiunea poliției corecționale.

Tribunalele civile de județe, pe lângă însercinările puse asupra-le prin articolele 169, și urmatóre, vorū judeca în ântéia instanță și materiile corecționale.

Incâtū se atinge de competența acestorū tribunale, ea este arătată într'unū modū generale de art. 176. Competința lor obicinuită, ordinarie coprinde tóte fectele cualificate de delictes, adică tóte actele pedepsite de codicele penale cu o amendă mai mare de două-deci și cincī lei, și cu o închisóre care trece peste cincī zile. Pe lângă acastă competență generală, ele mai aū și o competență escepțională, acea d'a judeca și delictesle silvice urmărite după cerirea administrațiunei.

Este de observatū aci că îndată ce un faptū care în sine nu este decâtū un simplu delictū, ar schimba natura sa prin vre o circumstanță agravantă saū prin starea de a dona recidivă a deliquentului și din delictū s'ar transforma în crimă, elū esă de'ndată din competența tribunalelorū corecționale. Acesta este însă un casū escepțional, căci, în genere, precumū amū vëdutū cândū amū esplicatū regulele relative la recidivă, recidiva are de efectū a trage după sine agravarea unei penalități de aceiași natură, iar nu și de a schimba, de a denatura cualitatea legală a faptului.

— 8110 — În privința competenței excepționale acordate tribunalelor de județe de a judeca delictele silvice, trebuie să notăm că cuvântul de delict înțeles în acest articol, nu este delictul propriu zis, adică faptul pedepsit cu o pedepsă care trece peste cinci zile de închisoare și douăzeci și cinci lei amendă, ci și contravențiunile silvice urmărite după cerirea administrațiunii, căci dacă s'ar înțelege numai despre delict, tribunalele de astăzi instanță fiind singure competente a judeca aceste, nu era de trebuință a se mai face asemenea adăogire în text, destul numai ca aceste contravențiuni să fie urmărite după cerirea administrațiunii, iar nu a unui particular.

— 8111 — Acesta nu este singura ipotesă în care o pedepsă de simplă poliție poate fi pronunțată de un tribunal corecțional. Dacă s'ar trimite în cercetarea lui o prigonire relativă la un fapt care prezintă mai întâi caracterele unui delict, iară din desbateri ară rezulta că el nu prezintă de cât caracterele unei simple contravențiuni, atunci, în loc să trimită cauza înaintea tribunalului de poliție competente, tribunalul corecțional este autorizat, cel puțin sub oarecare restricțiune, a statui asupra acestui fapt fără apel (art. 188). Iată dar excepțiunea la jurisdicțiunea tribunalelor corecționale, în acest sens, că această jurisdicțiune care în principiu nu înbrăciședă de cât delictele, coprinde în oarecare cazuri speciale chiar și simple contravențiuni. Mai avem încă de semnalat la această jurisdicțiune, nisce excepțiuni în sens invers și de o natură mai importantă; există și cazuri de adevărate delict, de acte penale cu pedepse corecționale, pe care nisce dis-

pozițiunii speciale pună în afară de competența tribunalelor corecționale.

Art. 177, prevede cazul cându s'ar comite un delictu corecționale în localul și în timpul audienței.

Aci e cestiunea de facultatea acordată nu numai tribunalelor civile cându judecă în materie corecțională, ci chiar și cându ele judecă în materie civilă, și cu atâtu mai multu Curților de apel de a reprime, de a pedepsi de 'ndată și fără a se rîdica depe locu, delictete corecționale de veri ce natură comise în localul și în timpul audienței de particulari în contra altor particulari.

Acestu articolu nu pôte fi aplicatu nici de judecătorii comunali nici de polițai, nici de sub-prefecți care nu aū cualitatea d'a pedepsi tôte delictete comise la audiența lor. În adevêrū, comparându-se art. 177 cu art. 515 și 517, vedemū că toți magistrații fie din cei ordinari, sau magistrați prin esecțiune precumū suntū judecătorii comunali, polițai, sub-grefecții sau primari, aū facultatea d'a pedepsi de 'ndată delictete comise la audiența lor întru câtă numai aceste delictete sunt contrarie respectulu datoritū la esercițiulu justiției și funcționarilor care o esercită.

În acéstă limită numai se esercită puterea confetrată tutor magistraților de art. 515 și 517.

Din contra, cându e cestiune de un delictu de o natură diferită, spre esemplu, de unū furtū comisū la audiența, elū va putea fi pedepsitū dupe termini art. 177 însă numai de tribunalele arătate în acestu articolu; judecătorul comunale, polițaiulu sau sub-prefectulu, nu aū dreptul a pedepsi de'a dreptul și de la sine un actū de acéstă natură comisū la audiența lor.

Art. 177, adăogă a dice: „remăindū însă celui condamnatū, prin sentința dată în asemenea casurī, dreptul de apel în contra acelei sentințe.“ Adică, dacă sentința s'a pronunțatū de judecătōrī supuși apelului. Prin urmare, dacă delictul s'a comisū la audiența unei Curți, decisiunea dată numai este supusă apelului.

Art. 178, resume nisce principii deja cunoscute și consacră o distincțiune, un contrastū fōrte importante între juridicțiunea corecțională și juridicțiunea criminală a Curței de Asise. Cumū însă un tribunal corecțional este investitū cu cualitatea necesariă spre a judeca unū delictū?

Cunoscemū deja că este un principiu generale al dreptului criminal, că cualitatea de parte prigōnitōre și acea de judecătōrū suntū cu totul separate; șcimū că, precum partea care prigonește nu are facultatea d'a aplica o pedeapsă, asemenea nici magistrații instituiți pentru a aplica pedépsa nu o potū aplica din oficiū. Examinandū instrucțiunea preparatorie, am vëdūtū ce consecință importantă se deduce din acestū mare principiu; acéstă consecință o aflămū iarăși scrisă în art. 178. Acestū articolū ne dice că tribunalul în materie corecțională va intra în cercetarea delictelor de competența sa, saū în urma trămiterei ce-i se va fi făcutū conformū art. 131 și 158, saū prin de'a dreptul cerere din partea celui vëtë matū.

Este însă de notatū că s'ar fi pututū adăoga aci și casul cândū după art. 225 Camera de acusațiune pronunțiă darea prevenitulū în judecata tribunalului competente.

De și unū tribunalū corecțional nu are facultatea a aplica din oficiū o penalitate óre care în contra unor

delicte neurmărite de nimeni, însă precum rezultă din chear testul art. 178, elū pōte fi investitū cu o deplină competență dupe singura cerere al părței civile, fără nici o intervenire din partea ministerului publicū.

Aci stă diferența notabilă între materiile corecționale, și materiile criminale propriū ȕise.

In materiile criminale, Ministerul publicū este esențialminte parte principală. Fără dubiū, partea lesată pōte porni pīngere și a se constitui parte civilă unindu-se cu ministerul publicū; însă nu pōte, la nici un casū, să apuce directū în numele seū propriū pe Curtea de Assise. Curțile de Assisie nu potū intra în cercetarea unei cauze criminale de câtū în virtutea actului de acusațiune dresatū de procuroru generale, în virtutea unei decisiuni pronunciate de Camera de acusațiune al Curței de apel.

Din contra, tribunalele corecționale potū intra în cercetarea cauzelor ce suntū de a lorū competență, saū după cererea Ministerului publicū, saū după a părței vėtēmate.

Art. 179, 180, 181 și 182, nu presintă nici o dificultate. Vomū observa numai asupra art. 181 că în materie corecțională, prin opozițiune cătră cele polițieneșci, facultatea acordată prevenitului de a fi reprezentatū prin vechilū este mai restrīnsă. Motivul acestei dispozițiuni este că, în materie corecțională, închisōrea pōte avea o mai mare gravitate, de câtū în cele de simplă poliție.

Art. 183 și 184, suntū relative la dreptul de opozițiune acordatū prevenitului judecatū în lipsă.

Terminul opozițiunei este de cincī ȕile, adăugitū cu câte o ȕi pentru fie-care distanță de douē miriametre socotite de la primirea copiei de sentință. Opozițiunea

are de efectū a face să se considere sentința dată în lipsă ca cumū nu ar fi fostū; însă, dacă oponentulū nu va fi următorū a se înfăcișa la audiență, după citațiunile făcute de tribunal în urma opozițiunei sale, opozițiunea va rămâne nulă, și prin urmare condamnarea în lipsă își recapătă tótă forța ei, ne mai putindū fi atacată de oponentū de câtū pe calea apelului.

În materiī corecționale, tribunalulū intră în cercetarea cauzei după o citațiune.

În materiī criminale, prevenitulū nu este încunoscintatū prin o citațiune; există mai întēiū un svonū publicū, o plingere saū o denunțațiune care aū înștiințatū pe prevenitū despre prigonirea ce urmēdă în contra sa; pe lângă aceste mai urmēdă mandatele, interogatoriile judecătorului instructor, chiemarea marturilor, perchisițiunile domiciliare și decisiunea Camerei de acusațiune. Iată o mulțime de operațiuni despre care aū avutū cunoscintă mai multe persóne ce suntu în raportū mai multū saū mai pucinū directū cu prevenitulū. Dacă după tóte aceste solemnități, prevenitulū nu se înfăcișadă, elū este judecatū în contumacie. Însă acēstă condamnățiune nu este definitivă, nu este esecutorie nici într'un casū. Din douē lucruri una: saū condamnatul se va fi arestatū în cursul acelor douē-deci de anī al art. 596, calculați de la data decisiunei condamnatorie, și atunce prin însuși faptul înfățișerei sale decisiunea este anulată mai nainte d'a fi atacată; saū elū se va înfăcișa după acei douē-deci anī, și la așa casū pedépsa fiindū prescisă, decisiunea nu se va mai esecuta.

Dela art. 174 și pînă la 187 vedemū numai nisce dispozițiuni cu totul analóge testurilor procedurēi relative la materiē polițienescă. Prin art. 185 se declară espresé că proba delictelorū corecționali se va face după

modul prescrisă prin art. 152 relativă la contravențiunii polițienescă, cu deosebire numai că procesele verbale și raporturile oficiărilor poliției judecătorești cu excepțiune de acelea ale procurorilor, substituțiilor și judecătorilor de instrucțiune, potă fi combătute de inculpată prin probe contrarie scrise sau testimoniale. Din testul art. 185 rezultă principiulă că, în materie corecțională, marturii trebuie să fie ascultați în audiență, iar nu a se citi deposițiunile scrise.

Art. 186, prescrie întregul sistemă al procedurii și al instrucțiunii publice înainte tribunalelor corecționale. Art. 187, 188 și 189 suntă nisce repetițiuni ale unor dispozițiuni cunoscute deja.

Așa spre exemplu dupe art. 187, dacă faptul nu este socotită nici delictă nici contravențiune polițienescă tribunalul va anula instrucțiunea preparatorie, citațiunea și totă ce va fi urmată, și liberândă pe prevenită, va statui asupra cererilor de daune-interese, adică, precum am șisă deja esplicândă art. 157, asupra daunelor interese rădicăte de către prevenitul absolută în contra părței civile, iar nu și asupra cererilor în daune-interese ale părței civile contra prevenitulă. Veri ce caracteră penal fiindă refusată faptulă prevențiunii, cestiunea curată pecuniară a părței civile nu se cuvine a maă fi judecată de tribunalul corecționale.

Art. 188, prevede casul cândă, faptulă fiind o simplă contravențiune de polițiă, ar veni încercetarea ună tribunal corecționale. La așa casă, legea rostescă că, dacă partea publică, partea civilă sau prevenitul nu vor cere trămiterea procesulă la tribunalulă polițienescă, tribunalul corecționale va aplica pedépsa și va statui, dacă cere trebuința, asupra daunelor-interese. Sentința sa însă va fi fără apel.

Motivul acestei dispozițiuni este de a nu se ocașiona o prelungire dădarnică pentru o afacere de mică importanță. După regulă, pricina trebuia să fie supuse mai întâi înaintea tribunalului polițienesc și dupe acesta în apel la tribunalul corecțional sau de întâia instanță; altfel s'ar lipsi pe părți de beneficiul a două graduri de jurisdicțiune. Pentru acesta legea subordonă dispozițiunea coprinsă în acest articol condițiunei că, nici prevenitul, nici partea civilă, nici ministru publică să nu fi opusă mijlocul de necompetință.

Trebuie să adăogăm aci că, dacă prevențiunea ar constitui un delict, însă în antecedentele sau circumstanțele ce au însoțit comiterea acestui delict, tribunalul ar afla niscaiva circumstanțe atenuanți, el ar avea facultatea a nu aplica acestui fapt de cătă o pedepsă de simplă poliție. Acesta este o consecință a sistemului importante al circumstanțelor atenuanți, despre care vom vorbi mai pe largă cândă vom trata despre juriu.

Asemine și cândă faptul imputat prevenitului este o contravențiune silvică urmărită dupe cerirea administrațiunei, este evidente că nu se pôte aplica art. 188; la așa casă tribunalul corecțional este singur competent, de și e cestiune de o contravențiune.

Amă esplicatū deja motivele acestei esecțiuni.

Așa dar, trei suntă casurile în care tribunalele corecționale potă aplica pedepse polițienesci:

1°) Cândă e cestiune de contravențiuni silvice urmărite dupe cerirea administrațiunei;

2°) Cândă, de și e cestiune de un delict propriu disū, însă tribunalul declară esistența unor circumstanțe atenuanți.

3°) In fine, cândă faptul prezentatū ca delictū,

nu constituie în realitate de câtă o contravențiune. La așa casă, competența tribunalului e subordonată condițiilor art. 188, adică tăcerii Ministerului publică, a părții civile sau a prevenitului.

Dacă faptulă e de natură a merita o pedepsă criminală, este evidente că tribunalulă ru are aface alta de câtă a-și declina competența. Misiunea sa este prescise de art. 189. Elă va putea da în contra prevenitulă mandatulă de arestare sau de depunere, atară de crimele pedepsite numai prin degradațiunea cetățenescă, și va trimite pe prevenitū înaintea judecătorului de instrucțiune competente.

Art. 190, declară că, la casă de condamnățiune sau ală prevenitulă sau al părții civile, partea așa condamnată va fi obligată a plăti cheltuețele sau a părții adverse, sau chiară și acele făcute de partea publică.

Art. 191, este relativă la redactarea sentinței condamnatorie care va trebui să fie motivată, atitū în faptă, relatându-se în testulă ei actele ce aū datū naștere la condamnățiunea pronunțată, câtă și în dreptă, prin citarea testulă legei pe care ea este basată.

Aci însă inserțiunea testulă legei în locă să fie cerută, precumă în materiă de simplă poliție sub pedepsă de nulitate a condamnățiunei, trage dupe sine numai o amendă de cinci-șeci lei în contra grefiărului. Amă espicatū la art. 161, motivele acestei diferenți.

Art. următore 192, 193 și 194, nu presintă nici o dificultate.

Se trecemă acumă la materiă apelului.

Art. 195, dispune că sentințele date în *materiă corecționale* se voră putea ataca pe calea apelului. Așa dar, cândă tribunalele corecționale statuadă în materie

de poliție, precum și spre exemplu în cazul prevăzut de art. 188, apelul nu are loc.

Tote apelurile în contra sentințelor date de tribunalele de întâia instanță în materie corecțională sunt centralizate la Curțile de apel, precum rezultă din art. 196. Motivul acestei dispoziții a fost d'a se institui unitatea și simplitatea juridicțiunii care statuază asupra apelurilor.

Art. 197, determină care persoane au facultatea de a appela. Aceste sunt:

1. Părțile prevenite sau responsabili.
2. Partea civilă, întru ceia ce privesce numai interesele sale civile.
3. Administrațiunea pentru delictele silvice.
4. Ministerul public de lângă tribunalul de întâia instanță.
5. Ministrul public de lângă Curtea apelativă.

Prin expresiunea *părțile prevenite* se înțelege, că chiar și prevenitulă aquitatu sau absolutu este autorizat a appela în materie corecțională, încâtu se atinge de cesțiunile de daune-interese sau reparațiunii civile, cându s'ară crede pe nedreptulă atacat de partea civilă, și tribunalul nu i-ar fi acordat despăgubirea cerută.

Alineatul 1 dice: *părțile prevenite sau responsabili*, adică cându au fostu condamnate ca civilmente responsabili de actele prevenitulă.

Este de observat aci că dreptul apelului pôte fi exercitat nu într'unu modu simultaneu de prevenitu și de părțile responsabili, ci separat, de fie-care din aceste părți; și fiindu că este recunoscutu de regulă că apelul, precum și ori-ce acțiune nu pôte profita sau

prejudicia de câtă acestei părți, este prea evidente că apelul interjetat, spre exemplu de partea responsabilă, nu are nici un efect asupra hotărîrii prevenitului. Se presupunem că un servitor a fost citat înaintea unui tribunal corecțional ca autor al unui delict oarecare; că și stăpînul se a fost chemat la înfățișare ca responsabil civilmente. Delictul fiind constat și probat, servitorul prevenit a fost condamnat la penalitatea prescrisă de lege, iar stăpînul la despăgubire către partea vătămată. Prevenitul nu face apel; stăpînul interjetă apel. Acest din urmă, dupe apelu făcut, va putea desbata adevărul, realitatea factelor ce s'au considerat ca delict; însă aceste desbateri vor fi fără influență asupra condamnățiunei prevenitului. Așa dar, dacă în specie, dupe apelul condamnatului stăpîn ca responsabil, judecătorii Curții de apel vor recunoște că nu există delict, voru desărcina pe stăpînul apelant de condamnățiunile civile la care a fost osîndit; însă condamnarea penală pronunțată contra prevenitului servitor, va avea totu efectul ei, fiind că prin neapelarea acestui din urmă, a rămasă suverană și definitivă. Asemene și *vice-versa*, cându ar fi apelat prevenitul, iar partea responsabilă nu.

Apelul părții civile numai întru ceia ce privește interesele sale civile, sau cându prevenitul a fost aquitat și prin urmare i s'au refusat verice daune-interese, sau că fiindu condamnat, i s'au acordat despăgubire mai mică de ceia ce a cerut. În tôte aceste casuri, cestiunea ce rădică apelul părții civile este o cestiune curată pecuniară, o simplă cestiune de desdă-

unare care nu p \acute{o} te avea nici un \acute{u} efect \acute{u} asupra p \acute{a} rte \acute{i} penale al \acute{u} condamn \acute{a} riunei.

În privin \mathring{t} a administra $\mathring{t$ iunei silvice, § 3, d \acute{a} loc \acute{u} la o cestiune f \acute{o} rte delicat \acute{a} ; ac \acute{e} sta este de a se sci în ce calitate, sub ce titlu și spre care sf \acute{e} rșit \acute{u} administra $\mathring{t$ iunea se constituie parte apelant \acute{a} în contra sentin $\mathring{t$ e \acute{i} prime \acute{i} instan $\mathring{t$ e. Noi suntem \acute{u} de p \acute{a} rere c \acute{a} tăcerea testului ne indic \acute{a} într'un \acute{u} mod \acute{u} indirect \acute{u} c \acute{a} apelul \acute{u} administra $\mathring{t$ iunei silvice autoris \acute{a} pe judec \acute{a} tori \acute{i} apelul \acute{u} a statui nu numai asupra desp \acute{a} gubire \acute{i} civile, ci înc \acute{a} și asupra penalit \acute{a} tei aplicat \acute{a} delictului.

În fine, facultatea d'a apela se cuvine și Ministerului public \acute{u} dup \acute{e} l \acute{i} ng \acute{a} tribunalul \acute{u} care a judecat \acute{u} în prima instan $\mathring{t$ a, c \acute{a} t \acute{u} și acelu \acute{i} dup \acute{e} l \acute{i} ng \acute{a} Curtea apelativ \acute{a} competent \acute{a} . Îns \acute{a} aceste dou \acute{e} apelur \acute{i} nu sunt \acute{u} supuse unor \acute{u} regul \acute{i} identice.

În art. 197, vedem \acute{u} c \acute{a} apelul \acute{u} interjetat \acute{u} dup \acute{e} § 4, trebue s \acute{a} fie f \acute{a} cut \acute{u} în termen \acute{u} de \acute{d} ece zile dup \acute{e} pronun \mathring{t} iarea sentin $\mathring{t$ e \acute{i} , de ore ce apelul \acute{u} interjetat \acute{u} dup \acute{e} § 5, de Ministerul \acute{u} public \acute{u} de l \acute{i} ng \acute{a} Curtea apelativ \acute{a} , p \acute{o} te fi interjetat \acute{u} c \acute{a} nd \acute{u} în termen \acute{u} de una și c \acute{a} nd \acute{u} în termen \acute{u} de dou \acute{e} luni dup \acute{e} distinc $\mathring{t$ iunile puse de art. 200.

Care este îns \acute{a} , în materie corec \mathring{t} ional \acute{a} , consecin $\mathring{t$ a apelului interjetat \acute{u} sa \acute{u} de Ministerul \acute{u} public \acute{u} , sa \acute{u} de partea civil \acute{a} , sa \acute{u} de prevenit \acute{u} ? Nu voi \acute{u} s \acute{a} vorbesc \acute{u} aci de efectul *suspensiv \acute{u}* acordat \acute{u} apelului de alineatul \acute{u} al \acute{u} 2-a al \acute{u} art. 198; vom \acute{u} reveni mai târziu asupra acestui punct \acute{u} , ci de efectul *devolutiv \acute{u}* , adic \acute{a} de misiunea ce apelul \acute{u} interjetat \acute{u} confer \acute{a} tribunalului sa \acute{u} Cur $\mathring{t$ e \acute{i} care sunt \acute{u} apucate. C \acute{a} nd \acute{u} , spre exemplu, prevenitul \acute{u} condamnat \acute{u} la un \acute{u} an \acute{u} de închis \acute{o} re, a interjetat \acute{u} apelul \acute{u} contra sentin $\mathring{t$ e \acute{i} condamnatorie, îns \acute{a} Mini-

sterul publică n'a apelat, tribunalul său Curtea de apel care poate aquita pe prevenit sau reduce închisoarea, poate ore să o și mărescă? Eu nu cred că acesta; apelul interjetat de prevenit, când Ministerul tace, conține din partea acestui din urmă o consimțire la condamnare, și Curtea sau tribunalul de apel, nu poate după mine, agrava din oficiu și fără concluderile Ministerului public, pozițiunea prevenitului.

Să presupunem acum ipotesa contrariă: că Ministerul public singur a interjetat apelul, și că prevenitul a rămas mulțumit; un apel din partea Ministerului public, în scopul d'a agrava o condamnare, și care se numește a *minima poena admajorem*.

Judicătorul în apel putea-va ore asupra apelului a *minima* interjetat de ministerul public, de și prevenitul n'a apelat, să reforme condamnarea în favoarea acestui din urmă, adică să-l aquite sau să-l micșoreze pedepsa? Nu cred că în această ipotesă să se potă ameliora pozițiunea prevenitului.

Este însă de observat, că Ministerul public are facultatea a apela nu numai a *minima*, adică în agravarea penalității, ci și *admitiorem*, adică spre a conchi- de în apel, la reducerea penalității sau și la aquitarea prevenitului ce i s'ar părea condamnat pe nedrept. Ministerul public nu este neapărat un instrument de penalitate; el este instituit pentru a garanta interesele societății, iar interesul general suferă atât din condamnarea unui inocent cât și din aquitarea unui culpabil.

Ne mai rămâne să examinăm cestiunea apelului interjetat de partea civilă singură, bine înțelegându-se numai intru *causa ce privesce interesele sale ci-*

vili. Să presupunem, spre exemplu, că prevenitul a fost achitat în prima instanță și că prin urmare, s'a refuzat părții civile verice despăgubire. Partea civilă a apelat întru ceia ce privesce numai interesele sale civile, iar ministerul public, prin ne apelarea sa, a consimțit la achitarea prevenitului. În privința delictului există dar lucru judecat într'un mod suveran. Însă această sentință este definitivă numai în privința ministerului public și a prevenitului. În privința însă a părților care au consimțit, adică în privința concluderilor penale, există lucru judecat într'un mod suveran, definitiv; nici o prigonire, nici o cerere de penalitate nu mai este posibilă în contra prevenitului. Însă această decisiune nu este definitivă, nu este suverană și în privința părții civile care a apelat în termenul prescriș de art. 198. Partea civilă va putea aici totu ce ar fi putut să facă înaintea unui tribunal civil, dacă, în loc de a urmări pretențiunea sa pe calea criminală, ar fi urmărit-o pe calea civilă.

Curtea va putea declara ca certe și recunoscute, faptele pe care tribunalul de întâia instanță le a declarat false.

Din declarațiunea existenței acestor fapte, nu se va putea induce nici o aplicațiune de penalitate în privința prevenitului; se vor putea însă induce din aplicațiunea condamnățiunii daunele-interese cerute de partea civilă.

Art. 198, și următoarele până la finele cap. prezintă se ocupă de sorocéle, de formă cu care trebuie să fie interjetat apelul și să aibă loc instrucțiunea apelului, și în fine care pot fi rezultatele și conținerea hotărârei.

Art. 198, este relativ la termenul apelului. A-

șă dar, în principiū generale, terminul apelului în materie corecțională este de zece zile. Inșă, punctul de plecare alū acestorū zece zile variađă intru câtū sentința s'a datū în ființa tutor feșelor interesate, saū în lipsa vre unia din ele.

La casulū d'ântēiū, calcularea terminului este fără distincțiune ziua în care s'a pronunțatū sentința.

Din contra, dacā sentința s'a datū în lipsa vre unei părți, terminulū de zece zile se va calcula din ziua în care s'a primitū copia sentinței de către partea cea condamnată saū la domiciliulū sēū, osebitū de câte o zi pentru fie-care distanță de douē miriametre.

Este de notatū aci că aceste din urmă cuvinte nu se aplică de câtū la prevenitū și la partea civilē, iarū nu și Ministerului publicū care trebuie să fie tot d'auna față la audiență.

Alineatulū 1. alū art. 198, conține unū principiū importante care cere óre-care deslușire.

„In totū timpulū acestorū zece zile, cum și în timpulū judecării apelului, esecutarea sentinței va fi suspendă.“ Cu alte cuvinte, cândū, în materie penalē, se dice că apelulū este suspensivū, se înțelege nu numai pentru apelū, ci și în privința terminului acestui apelū; singurulū faptū că unū apelū este încă posibilū, e de ajunsū spre a opri esecutarea sentinței pronunțiate de prima instanță. Prin urmare, chiar și cândū nu arū esista o instanță de apelū, chiarū și dacā n'arū urma apelū, intru câtū prevenitulū să aflā în terminulū determinatū de art. 198, sentința nu se póte esecuta, de óre-ce, în materie civilă, ceea ce suspende esecuțiunea nu este posibilitatea, eventualitatea unui apelū, ci faptul unui apelū interjetatū în realitate.

Motivulū acestei dispozițiunii este lesne de înțeles;

în materie civilă, prejudiciul ce p^ote cauza esecutarea unei hotărâri nu este de cât^u un^u prejudiciu pecuniar^u care p^ote fi reparat^u. Din contra, în materii penale, prejudiciul ce ar^u cauza prevenitul^u condamnat^u esecutarea unei sentin^ți ce s'ar^u reforma în apel^u, ar^u fi ireparabile. Dece zile sa^u o lună de închis^ore ce ar fi putut^u suferi prevenitul^u, în virtutea sentin^țeii de la prima instan^ță, i-ar^u cauza un^u prejudiciu pe care nici o indemnitate pecuniară n'ar^u putea-o repara. Acésta regulă este fórte simplă atât^u în motivele cât^u și în testul^u ei; ceia însă ce importă să fie bine precisat^u aci este întinderea acestei reguli în a ei aplica^țiune; pentru acésta dar trebuie să o esaminăm^u în diferite ipoteze adică: 1-i^u, la cas^u de condamnare; 2-a la, cas^u de aquitare pronun^țată de ântéia instan^ță.

Sub un^u alt^u punct^u de vedere trebuie să mai esaminăm^u acésta regulă: 1-i^u, În cât^u privesce condamnă^țiunea penală; 2-a, În cât^u se atinge de repara^țiunile civile adjuocate la cas^u de condamnare. În fine, al^u 3-a, în cât^u se atinge de efectul^u suspensiv^u sa^u în privin^ța terminului de apel^u determinat^u de art. 198, sa^u în privin^ța terminului esceptionale fixat^u de art. 200.

Se esaminăm^u mai ântéi^u ipotesa alineatului 2-a al^u art. 198, acea al^u condamnă^țiunei prevenitul^u. În acest^u cas^u, în cât^u timp^u n'a expirat^u terminul^u apelului, esecutarea sentin^țeii trebuie se răm^âe suspensă atât^u în privin^ța condamnă^țiunelor^u penale, cât^u și în privin^ța repara^țiunelor^u civile la care a fost^u osindit^u prevenitul^u. Prin urmare, dac^ă mai 'nainte de pronun^țierea sentin^țeii condamnatorie sa^u în cursul^u instruc^țiunei, prevenitul^u se află liber^u, trebuie să răm^âe liber^u și în cursul^u terminului de apel^u fixat^u de art. 198;

saŭ dacă prevenitulŭ ar fi dobînditŭ liberarea sa provisorie pe cauțiune, în casulŭ determinatŭ de art. 117, va rămânea în aceiași stare în totŭ cursulŭ termenului de apelŭ, chiar și atunci cândŭ condamnatulŭ ar fi renunțiatŭ la beneficiulŭ apelului. În materie penale, legea nu admite o renunțare anticipată la dreptulŭ apărării.

Asemenea nu se va putea executa sentința, în cursulŭ termenului apelului, nici în privința despăgubirilor civile la care ar fi fostŭ condamnatŭ prevenitulŭ către partea civile. Art. 198, este absolutŭ și fără nici o distincțiune.

Se vedemŭ acumŭ casulŭ de aquitare. Prevenitulŭ a fostŭ aquitatŭ; sentința însă este supusă apelului, putîndŭ fi atacată în termenulŭ de zece zile saŭ de Ministerulŭ publicŭ saŭ de partea civile, în ceea ce privește pe fie-care din ei. În adevărŭ, dacă prevenitulŭ se afla în stare de detențiune, mai înainte de pronunțarea sentinței de aquitare, va trebui ore în virtutea efectului suspensivŭ acordatŭ termenului de apelŭ, să rămăe la închisore pînă la expirarea acelorŭ zece zile în care procurorulŭ dela întăia instanță pôte appela? Aci cestiunea e cu totulŭ inversă; efectulŭ suspensivŭ numai este aci în interesulŭ prevenitului, ci o garanție dată societăței în prejudiciulŭ prevenitului. Art. 201, modifică ore cumŭ în favorea prevenitului regula efectului suspensivŭ, și declară, nu că prevenitulŭ aquitatŭ de întăia instanță va fi liberatŭ de 'ndată de sub închisore, ci atunci numai cândŭ nici unŭ apelŭ nu va fi fostŭ declaratŭ saŭ notificatŭ în cele trei zile după pronunțarea sentinței. Prin această dispozițiune, legiuitorulŭ s'a

încercatū a concilia prin adoptarea unui terminū mediū, garanția datorită societăței cu interesulū prevenitulū.

Ne mai rămīne a esamina o altă cestiune fōrte delicată, acea ce nasce din combinarea art. 198 și 200. Din acēstă combinare rezultă că terminul apelulū care în genere este de dece zile numai, se întinde pīnă la două luni, sau celū puținū pīnă la o lună, dupe distincțiunile art. 200, în privința ministerulū publicū alū Curței apelative competentă a judeca în apel.

Motivulū acestei prelungiri este lesne de înțelesū; pentru că procurorulū generalū, ne putīndū fi încunosei-înțatū despre esistența sentinței într'unū timpū atītū de apropiatū de pronunțierea ei, nici a pututū fi astrīnsū, în cātū privesce apelulū seū, într'unū simplu terminū de dece zile.

Se esaminămū acum o altă cestiune.

Se presupunemū că tribunalulū de āntēia instanță a datū o sentință în materie corecțională. Acele dece zile acordate pentru apelū aū expiratū, fără apel din partea celor în dreptū; urmēdă ore ca la alū unū-spre-decilea zi se va putea esecuta sentința?

În privința părței civile este prea evidentē că cele dece zile acordate prevenitulū spre a interjeta apel fiind expirate, condamnātiunea civile a dobīnditū între dīnsul și partea civile puterea lucrulū judecatū. Sentința în privința condamnātiunelorū civile se va putea esecuta dacā prevenitulū n'a apelatū. Terminulū apelulū ne fiind însă expiratū încă pentru procurorū generalū alū Curței apelative, sentința nu se va putea esecuta în cea ce privesce condamnātiunile penale, esecutāndu-se numai prin o escepciune speciale alū art. 201, la casū de aquitare. Prin urmare, afarā de casul de aquitare, casū es-

cepționale determinatū de art. 201, principiulū efectulū suspensivū rămīne același atitū în ipotesa art. 200, precum și în acca alū art. 198. Pe câtū timpū n'a espi-ratū terminul apelulū acordatū Ministerulū publicū, în virtutea art. 200, condamnațiunea nu este definitivă, nu este esecutoriă.

Asupra art. 199, este de observatū că, în materie corecțională, apelulū se interjetă prin o simplă declarațiune dată la grefa tribunalulū care a emisū sentința atacată. Incâtū se atinge de cerirea de apelū despre care se vorbește în art. 202 și care va putea fi dată de apelantū la grefa tribunalulū care a judecatū procesul în prima instanță saū și dé dreptul la grefa Curței, acéstă cerere nu este unū modū saū o formă de a interjeta apelū; ea este facultativă din partea apelantulū și servă numai întru a desvolta mijlócele sale de apel.

Cândū cererea de apelū se va fi datū la grefa tribunalulū de ântēia instanță, va fi trāmisă împreună cu orī-ce alte acte, de ministerulū publicū la grefa Curței, în douē-đeci și patru ore dela declararea saū dela notificarea apelulū, și, fiindū că în cauzele de apelū, procedura este publică, fiindū că prevenitulū trebuie să compare în persónă spre ași desvolta mijlócele sale de apărare, elū va fi strāmutatū la casa de arestū a loculū unde se află Curtea apelativă.

Art. 203, nu face alta de câtū a repeta, pentru hotăririle date în lipsă asupra apelulū, dispozițiunile ce amū espicatū deja sub art. 147, 148 și 149. Regulele opozițiunei suntū aceleași în apelū precumū și în prima instanță.

După art. 204, apelulū va fi judecatū la audiență, în cursū de trei-đeci đile dela primirea lui, după ra-

portul unui judecător. Acestu raportu constituie diferența principală între procedura apelului și procedura dela ântêia instanță. Raportul făcutu la deschiderea chiar a audienței, constituie elementul, punctul de plecare a desbaterilor care aū se urmețe.

Art. 205, pînă la art. 210, indică formele instrucțiunei, adică ascultarea prevenitului, a părței civile, a marturilor, conclusiunile Ministrului publicu și apărările prevenitului. Art. 210, dispune că, dacă sentința este anulată pentru vre o violațiune saū omisiune de forme din cele prescise prin lege sub pedépsă de nulitate, Curtea va statui ea însăși asupra fondului.

In fine, art. 211, dispune că partea civilă, prevenitulă, partea publică. persónele supuse pentru delictu la respundere civilă, voru putea face recursu pentru casarea decisiunei. Formele la care este supusu acestu recursu suntu determinate în art. 416, și următore, și în terminulă prescisu de art. 396, pentru cauzele criminale.

Terminămu aci espunerea nóstră despre contravențiuni și delicte, și trecemū acumū la Curtea Assiselorū.

TITLULŪ II.

Despre cauzele care trebuescū a fi supuse juraților.

CAP. I.

Despre punerea sub acusațiunc.

(ART. 212. — 245).

Mal 'nainte d'a intra în esaminarea regulelor relative la desbaterile înainte Curței de Assise, este de o absolută necesitate să facemū o espunere a noțiune-

lorū preliminarie relative la acéstă importantă materie. Trebuie se dămū óre care noțiunii generale asupra compunerei Curților de Assise propriū și asupra formării juriului, căci din întrunirea judecătorilor și a juriului se compune Curtea juraților.

Instituțiunea Juriului este una din garanțiile judiciare cele mai importante.

Șciū că din nefericire se găsescū și între noi oameni dispuși a ataca instituțiunea juriului prin argumente specióse, precumū lipsă de zelū, ignoranță, frivolitate.

Cine nu șcie că o instituțiune póte părea puținū convenabilă unei națiuni la începutul instituirei ei, și să devină în urmă convenabilă și salutarie, căci națiunea dobîndesce prin chiarū acéstă instituțiune o capacitate ce nu o avea mai înainte. Șciū că, pentru ca juriulū să-și pótă împlini misiunea sa cu succesū, se cere óre-care fermitate și instrucțiune, căci caracterulū esențialū alū acestorū funcțiunii este mai cu seamă imparțialitatea și independința. Șcimū însă totū'odată că spiritulū acestei instituțiunii cere ca juratulū să nu fie aștrînsū a se pronuncia dupe un calculū numericū, ci dupe impresiunea ce arū produce în sufletulū seū întregulū pieselorū, a mărturiilorū și a indiciilorū care suntū elementele convicțiunei sale.

Fie-care din noi șcie că luminele simplului bunū simțū suntū suficiente pentru ca unū juratū să-și pótă forma convicțiunea din ascultarea marturilorū, din lectura pieselorū, din compararea probelorū.

Instituțiunea juriului pune unū obstacolū puternicū la esecutarea legelorū contrarie umanității, justiției și moralei.

Juratul, și ca cetățean și ca proprietar, are interes să nu lăsa nepedepsite atentatele care amenință securitatea, proprietatea sau viața tuturor membrilor corpului social. Când jurații se vedu puși între un simțiment iresistibil de justiție și de umanitate și litera legii, nu este, pot să spună așa, un rău dacă ei se depărtă de la testul ei.

Instituțiunea juriului este cu atât mai necesară poporului Român cu cât el pare a fi în acest moment mai incapabil în această privință: pe lângă avantajele particulare ce oferă această instituțiune, el va găsi într'însa și avantajul general și mai important de ași reface educațiunea sa morală.

Pentru a angaja pe cetățean să nu se sustragă de la funcțiunile de jurați, legea a voit să dea aceste funcțiuni se depindă parte din avantajele lipite de îndeplinirea datoriilor unui cetățean. Ori care cetățean, fără motive valabile, s'ar refuza să îndeplinească datoriile de jurați, se nu pôtă exercita acest drept în viitor, într'un cuvânt să fie reținat din numărul membrilor activi ai societății.

Când ne bucurăm de o adevărată libertate, nimănui nu voeșce să sacrifice drepturile ce i asigură ea, și atunci nulitatea politică va fi o pată de care se va preserva fiecare.

Trebue dar să naționalisăm această instituțiune în țara noastră.

Introducerea instituțiunii juriului în legislațiunea penală a țerei, chiămarea unui mare număr de cetățeani la funcțiunile acestei magistraturi timporare, mi s'a părut să necesite espunerea metodică și sistematică

a principiilor ce regulădă esercițiulū acesteī insti-
tuțiunii.

Se presentămū dar seria formalităților relative la un procesū criminale: Înscrierea juraților în lista anu-
ală a juriulū; modulū formării juriulū de *sesiune* și a juriulū de *judecatā*; fazele diverse, adese-orī nepre-
vădute, ce presintă desbaterile unei afacerī și deliberați-
unea ce urmēdă aceste desbateri pînă la pronunțierea hotărīrei.

În acēstā espunere ne vomū ținea strictū de pre-
scripțiunile legei, și, fără a perde din vedere învățe-
mintele dăctrinei, nu vomū negligea observațiunile prac-
tice ale aplicațiunei, după jurisprudința staturilorū unde
ea este în vigóre.

Avantagele ce presintă judecarea afacerilorū crimi-
nale prin juriū aū fostū adese orī contestate. Nu vomū
reproduce aci atacurile dirigate în contra acesteī insti-
tuțiunii. Origina ei, dupe părerea unorū autori, s'ar atri-
bui Germaniei și Marei Bretanie alū Evului-Mediū, și
pînă în anticitatea elenă, ebreă și romană.

Aceste investigațiuni istorice nu potū avea loculū
lorū în cadrulū modestū alū scrierei de față.

Amū restrînsū darū verī-ce digresiune retrospec-
tivă în acēstā privință, la punturile subiectulū care ne
atingū mai de aprópe. Stabilirea juriulū în Francia și
modificațiunile ce a suferitū ea, schimbările ce aū înso-
țitū aceste progrese, demonstră pînă la evidență de câte
încercări și pipăiri este adese-orī precesă regulă cea
mai simplă. Dela anulū 1791, și pînă la 1853, adică
în spaciulū de 62 anni, majoritatea singurā a juriulū
a fostū modificată de patru-spre-dece orī.

Sub Ludovicū XVI, cu tótā difusiunea luminilorū

și a ideilor filosofice ce domniau în Franța în acea epocă, procesele criminale se judecau încă într'un mod barbar și foarte departe de cum se practică astăzi.

Curtea de Assise este o jurisdicțiune timporară iar nu permanentă, în sinul căreia misiunea d'a judeca este despărțită și care se compune prin urmare de două elemente distincte: juriul, adică judecătorii culpabilității sau neculpabilității, și magistrații, judecătorii aplicațiunei legii care judecă toți prin comisiune: juriul comisionat pentru fie-care afacere numai, și magistrații pentru totă durata sesiunii Assiselor.

Aci avem de examinat două lucruri: 1° ce se petrece dela punctul unde am lăsat instrucțiunea preparatorie, în art. 128, și următoare, pînă la punctul cându afacerea este regulată de art. 318, și următoare; 2° Cum se organizează, cum se compune juriul și Curțile de Assise chiămate a supraveghea operațiunelor sale.

Despre punerea suptu acușațiune.

Pentru afacerile corecționale și de simplă poliție, legea nu cere în genere ca ele să fie precese de operațiunile poliției judiciare detaliate la Cartea întâia. Aceste cauze sunt deferate tribunaleloru competențe, după o simplă citațiune, iar nu prin o otărîre de trămitere care presupune o instrucțiune prealabilă. Pentru ce această? Pentru că, pe de o parte, afacerile de natură polițienescă sau corecțională sunt în cele mai multe casuri, de o mare simplitate care rare ori necesită o instrucțiune prealabilă. Și alu doilea, fiindu că, în cele mai multe casuri, penalitatea pronunțată în materie corecțională sau de poliție este atît de puçin gravă, încâtu instrucțiunea preparatorie, mai cu seamă cându

ea lovește pe prevenitū cu o detențiune provisorie, arū agrava fōrte multū pozițiunea sa. Este cu totulū altū-felū în materie criminală.

Gravitatea celor māi multe condamnățiuni ce Curțile de Assise suntu chiāmate a pronuncia, timpulū adese-orī îndelungū pentru care suntu infligate pedepsele timporarie chiarū cele māi ușore, căci minimumū este totū-d'auna de cinci anni iar maximulū de donē-deci anni, aceste tōte facū neînsemnatū inconvenientulū unei detențiuni prealabile, în cursulū instrucțiunei; alū doilea, cele māi multe din aceste afaceri cerū urmāriri, informațiuni, ascultare de marturi, perchisițiuni domiciliare și multe alte operațiuni prealabile absolutū necesarie în descoperirea adevărului.

Trebue în fine se luāmū aminte, în interesulū chiar a preveniilorū, că publicitatea debaterilorū criminali, solemnitata cu care legea înconjōrā aceste debateri este atātū de mare, în cātū chiar și cāndū acusatulū ar fi aquitatū și desārcinatū de verī-ce penalitate, totuși rămāne asupra lui o patā neștersā. D'aci resultā necesitatea d'a nu se supune unū prevenitū cu ușurătate la debateri de acēstā naturā, ci atunci numai cāndū esistā deja probabilitate puternică despre culpabilitatea sa.

Pentru acēsta legea a consacratū în materie criminală principiulū punerei sub acușațiune.

Precumū amū esplicatū la loculū seū, misiunea poliției judiciare este de a urmāri delictele și crimele, a dresa procese-verbale, a aresta pe preveniți, a asculta marturi. Cāndū saū efectuatū tōte aceste operațiuni, cāndū instrucțiunea este terminatā, prevenitulū māi nainte d'a fi supusū judecāței juriului, māi nainte d'a fi espusū unorū debateri publice și definitive, trebue

să fie pusă sub acuzațiune de către Camera de acuzațiune.

Se vedem că care este sistemul codicelui nostru penal, în materie de punere sub acuzațiune.

Când operațiunile prealabile ale poliției judiciare detaliate în Cartea 1, sunt terminate, când, în virtutea art. 135 și 136, judecătorul de instrucțiune va da contra prevenitului un mandat de arestare saă de depunere, și va ordona ca actele instrucțiunii care constată corpul delictului, să se transmită de procurorul tribunalului la procurorul general al Curței d'appel, art. 212, dispune că Ministerul public de lângă Curtea de apel, va fi dator, în termen de cinci zile dela primirea actelor cari i se vor fi transmis, conform cu art. 135, a pune cauza în stare de a fi judecată și a-și face raportul în alte cinci zile următoare celui mult despre pricină către Camera de acuzațiune. Această cameră ascultă raportul procurorului general, dă lectură tuturor actelor inculpatorie și procedurii scrise; ea nu ascultă nici pe prevenit, nici pe partea civilă, nici pe marturii alu unuia saă alu altuia; ea deliberă în fine și statue cu ușile închise; însă alineatul alu 2-a alu art. 212, rezervă prevenitului și părții civile facultatea d'a da ori-ce memoriu ar voi în causă.

Dacă, din esaminarea procedurii scrise, Camera găsește că există indicii suficiente de vre unu faptu calificatu de crimă, ea ordonă punere supu acuzațiune și trâmite pe prevenit înaintea Curței Asiselor competente. În consecința acestei decisiuni, prevenitul care pînă atunci se afla la casa de arest alu tribunalului de ântâia instanță, va fi de 'ndată transferatu la casa de opreală după lângă Curtea juraților.

Decisiunea prin care se pronunță punerea sub acușățiune obligă pe procurorul general a redacta de 'ndată, în virtutea acestei decisiuni, un act de acușățiune conform art. 236.

În cazul contrariu, adică când Camera nu găsește în instrucțiune indicii suficiente, ea ordonă conform art. 224, liberarea prevenitului care se va executa de 'ndată, dacă prevenitul nu e reținut la închisore pentru vre o altă cauză.

Însă această decisiune nu este definitivă; ea nu opresce ca prevenitul să mai fie tras în judecată pentru același fapt, dacă s'ar face nicsari-va nouă descoperiri în greutatea sa, precum rezultă din art. 241 și 242.

CAP. II.

Despre formarea Curței juraților.

(ART. 246 și 297).

Vom vorbi aci despre compunerea și organizarea Curților de Asise, sau în cea ce privesce Curțile propriu zise, adică magistrații chiămați a judeca, sau în cea ce privesce jurații care formează parte integrantă al acestor Curți.

Art. 246 și 247, prescriu că: „Se va forma o Curte de jurați în fie care din cele patru orașe cari sunt reședințe de Curți de apel; că aceste Curți se vor compune de trei membri ai Curței de apel, dintre cari unul va fi președinte, și de o comisiune de douăsprezece jurați.

Funcțiunile Ministerului publică vor fi îndeplinite de Ministerul publică al Curței de apelă.

Codicele nostru de procedură, organizându juriulă, a intratū în caracterulă esențiale ală acestei instituțiunii. Care este însă aceia ce disparte esențialmente hotărârile juraților de hotărârile emise d'a dreptulă de magistrații Curței Asiseloră ?

În genere, se crede că acestū caracterū distinctivū, că această despărțire reală a hotărârilor prin jurați și a hotărârilor magistraturei, constă indivisiunea, în distincțiunea cestiunelor de faptū și a cestiunelor de dreptū, în deosebirea cestiunelor de faptū care atribuescū decisiunea unei cestiuni bunului simțū, simțului commune, rezervându-se cestiunile de dreptū decisiunei magistraților, cu alte cuvinte, decisiunei științei. Fără dubiū, acestū caracterū este adevăratū în cele mai multe casuri; este însă acesta caracterulă dominante, esențiale, ală instituțiunii juriului? Mă îndoescū. — Eū sumū de părere că ne'amū înșela fôrte multū, dacā am veni a crede că juriulă nu este nici odată chiebatū a decide de câtū cestiuni de faptū și că răsponsurile juraților nu conținū une-orī și cestiuni de dreptū. Se întimplă, din contra, în mai multe casuri, că cestiunea adresată juraților, de și pare a fi o cestiune de faptū, conține însă în sine adevărate cestiuni de dreptū. Prin urmare, distincțiunea cestiunelor de faptū și cestiunelor de dreptū se găsește adese orī desmințită în practică. Nu este dar acesta caracterulă esențiale, constitutivū, elementariū ală juriului.

Caracterulă dominante ală juriului este intervenirea directă, imediată ală societăței în afacerile criminale care o interesădă mai multū; este concursulă fie-căruia

cetățeanu la esercițiulu dîlnicū alū actelorū care patro-
nēdă securitatea socială și constitue, de nu ținta unică,
celū puçinū scopulū celū mai principale alū justiției
penale.

Juriulū, precumū este organizatū de codicele nostrū
penale, conține douē elemente: 1° compunerea puterei
judiciare al Curței de Assise propriū dîse, 2° compune-
rea juriulū.

După art. 249, Curtea juraților va ținea sesiune
de patru orī pe anū, la începutulū fie-cărui trimistru.

Asisele suntū președate de cătră unulū din cei trei
membri saū consiliari desemnați de Președintele Curței
de apelū, conformū art. 250, și care aū să asiste pe ju-
rați în lucrările lor și să pronunție pedēpsa.

La acēstă compunere trebuie să se adaogă procure-
rele saū unulū din substituții seī și unulū din Grefierū
Curței.

Iată totū sistemulū stabilitū în ceia ce privesce com-
punerea Curței Asiselorū; elū este precumū vedemū fôrte
simplu. Ceia ce e mai greū însă de examinatū este
compunerea chiarū a comisiunei Juraților.

Art. 258, determină în șase paragrafe care suntū
persónele ce aū dreptū de a fi jurați.

Legiitorul românū a suprimatū cu dreptū cuvintū
din codicele nostrū dispozițiunea § 7, al art. 382, din
codicele de instrucțiune alū Franciei care dă dreptulū
d'a fi jurați „unor impiegați ai administrațiunelorū care
se bucură de unū tratamentū de 4,000 franci celū pu-
çinū“. In adevărū, dacă judecata prin jurați nu este
alta de câtū o garanție de completă independință din
partea persónelorū cărora li se încredințedă administra-
țiunea justiției penale, este straniū cum titlulū chiar de

impiegatū să pótă fi de sine o causă de aptitudine a figura în lista juraților.

Acéstă idee consistă a da puterei esecutive dreptul d'a crea aptitudi a figura în lista juraților.

Așa dar, numai persónele care întrunescū cualitățile cerute de art. 258 și 259, esercită funcțiunea de jurați, iar din contra acei ce nu au aceste cualități, suntū necapabili de a esercita acestū dreptū conferatū precum resultă din art. 259 și 260.

Art. 266 și pînă la art. 276, prescriū regulele relative la formarea de cătră Prefecți a listelorū anuale și acelor suplementarie, de persónele care au să fie chiămate în cursulū fie-căruiă anū judecătorescū a face funcțiunile de jurați.

Iată dar pîntul de plecare alū compunerii júriului.

Listele anualī ordinariē și suplementarie, fiindū formate de administratorii respectivī, în modulū prescrișū de precitatele articole, ele suntū comunicate de'a dreptul Președintelū Curței de apelū competente ; iară Președintele, cu dece zile înainte deshiderei sesiunei, va trage la sorți din lista trimisă de prefecți, trei-deci și șase de nume care au să formeze lista juraților pe totū timpul sesiunei.

Se vorū mai trage la sorți din lista specială încă patru nume, cari au să servescă ca jurați suplementari.

Ei bine, din lista acéstă de patru-deci, în ziua oțărîtă și pentru fie-care causă, înainte deshiderei audienței, Ministerul publicū și acusatulū vorū putea după art. 290, esercita dreptulū lorū de recusare pînă la unū numărū de douē-spre-dece jurați, fără să fie datorī a a-rēta motivele recusării. În totū casulū însă, recusă-

rile vor înceta cându numărul numelorū remasū în urnă, s'a redusū la douē-spre-dece.

În art. 259, se prescriū condițiunile necesarie spre a putea cine-va împlini funcțiunii de juratū. Cea ântēia condițiune este vârsta de treī-decī de anī împliniți, și dobîndirea drepturilorū politice, civile și de familiă. Cele-l'alte suntū determinate de art. precedente 258.

Se resumămū acumū sistemul întregū a compunerēi listelorū de jurați:

1° Redactarea unei liste generale trienale formate de Prefecți în conformitatea art. 266.

2° Liste anuale de serviciū destinate a indica care din persónele coprinse în lista generală vor putea fi chie-mate în fie care anū a împlini funcțiunile de jurați.

3. Lista de sesiune, estrasă din lista de serviciū;

4. În fine, lista de audiență care va coprinde numai numele acelorū douē-spre-dece jurați ce aū a lua parte la fie-care caasă.

Listele fiindū confectionale după modulū descrisū, să asistămū acumū la deschiderea desbaterilor.

CAP. III.

Despre cercetare.

(ART. 298 — 379).

Jurațiū se aşedă în sala audienței, după ordinea ce resultă din lista tragerei, pe scaune separate de public, de părți și de marturī, dispuși îndoue șirurī în fața băncei acusațilorū și în partea fotoliului ministerului publicū.

Capulū jurațilorū ocupă scaunulū celū mai apropiat de masa magistrațilorū. (334).

Președintele Assiselorū deschide ședința, și ordonă deschiderea ușilorū auditoriului.

Acusatulū compare liberū pe banculū respectivū însoțitū numai de pădătorulū seū. De nu este în stare de detențiune preventivă, elū ia locū alătura cu defensoarele seū, în fața juriului.

Pentru a constata identitatea sa, Președintele îl va întreba despre numele, pronumele, vârsta, profesiunea, locuința și loculū nasterēi sale.

Va descepta pe defensoarele seū să nu rostescă nimicū în contra consciinței sale, nici contra respectului datoritū legilorū, și că se va exprima cu cuviință și moderațiune, amintindu-i dispozițiunile art. 336. Procurorulū, acusatulū, marturii, defensorii, și veri-ce persónă arū avea a se explica înaintea justiției, va sta în piciorē, într'o atitudine respectuōse.

Dupe acēsta, Președintele va adresa jurașilorū, care vorū sta în piciorē și cu capulū descoperitū, discursulū coprinsū în art. 337.

Este de luatū aminte aci că fōrte pucini din articoli coprinși în acestū capū dau locū la o interpretare seriōsă, căci ele suntū lesne de înțelesū.

Președintele Assiselorū, în operațiunile preliminarie indicate de art. 318 și 319, este însărcinatū între altele a interpela pe acusatū de a declara dacā și-a alesū unū apărătorū. Acēstă interpelare trebuie să fie făcută sub pedēpsă de nulitate a tutorū lucrărilor ce vorū urma, mai 'nainte de deschiderea desbaterilorū. Dacā acusatulū nu va fi alesū unū apărătorū, președintele va desemna în dată pe unū avocatū din oficiū.

Art. 337, este relativū la jurāmēntulū jurașilorū. Acēstă formalitate este prescise sub pedēpsă de nulitate-

Este însă de observat că omisiunea jurământului nu trage dupe sine anularea decisiunii pronunțată de Curtea Assiselor. În regulă generală, omisiunea unei formalități, prescrise de lege sub pedepsă de nulitate, nu poate fi invocată de câtă de acusată la casă de condamnățiune. La casă contrariu, cândă adică acusatulă va fi aquitată, ministerulă publică nu este admisă a se prevalida în contra acusatulă aquitată de omisiunea unei formalități, fiindă că elă n'a reclamată însuși contra acestei omisiuni. Găsimă această distincțiune în art. 405—409. Aceste articole specifică casurile în care casarea poate fi pronunțată, după cerere ministerulă publică sau a acusatulă; și vedemă că mișlócele de nulitate, deschise acestui din urmă, suntă multă mai întinse de câtă acele acordate Ministerulă publică.

Dispozițiunea imperativă ală sancțiunei de nulitate coprinsă în jurământulă juraților formulată în art. 337 și reprodusă în art. 367, prin care se prescrie că jurații nu voră putea să ăasă din camera loră, în timpulă deliberațiunei, de câtă numai după ce 'șă-au formată a loră declarațiune, probădă că voința legiuitorului este d'a sustrage pe jurați de la veră-ce sugestii, amerințări, sau influență esterióră favorabilă sau contrariă acusatulă. O dată ce președintele și-a făcută resumatul seă, conformă art. 360, îndată ce jurații s'au retrasă în camera de deliberațiune, spre ași formula votulă loră, este interdisă oră căria persóne streine a intra acolo.

Art. 338, dispune că, îndată dupe prestarea jurământulă juraților, președintele va ordona Grefierulă să citésca otărârea Camerei de acusațiune și actulă de acusațiune.

Scopul acestei citiri este evident; identitatea acusatului fiind o dată constatată prin răspunsul său la întrebările art. 335, constituirea juriului o dată completată prin prestarea jurământului art. 337, punctul de plecare al debaterilor său pentru acusat, sau pentru marturi, sau pentru juriu, este espunerea cauzei prin îndoita lectură al hotărârei Camerei de acușatiune și al actului de acușatiune.

Art. 339 și 340, adaugă că, după această lectură, președintele va repeti pe scurt acusatului cele ce se coprind în actul de acșare, iar ministerul public va espune subiectul acușatiunii. Această operațiune are de scop a reaminti acusatului faptele acușatiunii.

După această espunere, procurorul general va înfășiș lista marturilor ale cărora nume vor fi fost notificate acusatului cel puțin cu 48 ore mai înainte de cercetare, și care vor trebui să fie ascultați sau dupe a sa cerere, sau dupe a părții civile, sau dupe a acusatului.

Care este scopul acestei notificări anterioare debaterilor cerute de art. 340? Ea are de scop a pune sau pe acusat în privința marturilor acușatiunii, sau pe Ministeru public în privința marturilor apărării, în pozițiune a se informa, mai înainte de deschiderea debaterilor sau de ascultarea marturilor, de cauzele de recușatiune, sau cel puțin de cauzele de suspiciune legitime ce ar putea milita în contra acestor marturi.

Trebuie să adăugăm aci că, în art. 340 nu e cesițiune de cât de mărturii propriu zisă, adică de persoanele care vor veni la audiență să depună sub încredințare de jurământ, iar nu și de acei ce ar fi chiamiți în virtutea puterii discriționare a președintelui acordată

de art. 301 și 302. La marturii de această categorie nu se cere notificare prealabilă de care se vorbește în art. 340, însă arătările lor se vor face fără depunere de jurământ și se vor considera ca simple informațiuni. Art. 241, 342 și următoare sunt relative la ascultarea marturilor.

După § 2, al 2-lea art. 342, fie-care martur după ce va depune jurământ de a vorbi fără ură, fără frică și fără părtinire, Președintele îl va întreba de numele, prenumele &, precum și dacă este rudă sau afin (cuscru) sau al acusatului sau al părții civile, și în ce grad.

Nu trebuie însă să conchidem d'aci că, dacă marturul este rudă sau afin a veri unia din părți, acesta este tot d'a-una o cauză de recusare.

Trebuie să facem o distincțiune în această privință. După art. 347, legea *interdică mărturia*, nu primesc depozițiile unor rude sau afini ai acusatului a căror grade sunt specificate în acest articol. În cât privește însă rudele sau afinii părții civile, nu există în privința lor nici un fel de incapacitate, rămânând numai părții interesate dreptul a contesta depozițiile acestui martor și a trage, în cât se atinge de credibilitatea mărturiei sale, a tare inducțiunii pe care proximitatea gradului înrudirei cu partea civile ar putea sugera. Această diferență este pentru că partea civile nu joca, în materii criminale, de cât un rol accesoriu și secundariu; partea principală este Ministerul public; interesul dominant este interesul vindicței publice.

După acesta, legea dice prin art. 349, că marturii vor fi ascultați; se poate întâmpla însă ca un martur ce a fost deja ascultat în cursul instrucțiunii preparatorie, și a căruia depozițiune a fost constatată în-

scrisă, să fi murit sau în imposibilitate d'a se înfățișa spre a face verbală depozițiunea sa. La așa casă, se va putea ôre lua de temei citirea în audiență a depozițiunei scrise de judecătorul instructore? Art. 342, pare a se opune; el nu admite înaintea Curților de Asise de câtă depozițiuni orale. Motivul acestei depozițiuni este lesne de înțeles: un martur care vine se depună verbalmente pôte fi cestionat, pe de o parte de acusat și pe de altă de Ministerul public; se pôte că prin acest control el să fie dovedit de impostore, punându-se în contradicțiune cu sine însuși. În practică este permisă a se citi la audiență depozițiunile scrise ale marturilor ce au fost ascultați la instrucțiunea preliminară, și care se află în imposibilitate d'a se înfățișa la desbaterile publice ale Curței Asiselor, însă la așa casă, ele nu vor putea fi luate de câtă ca simple arătări.

În privința formalităților prescise de articolele de mai sus, trebuie să adăogăm că îndeplinirea acestor formalități trebuie să fie constatată prin un proces-verbal redactat chiar la audiență de Grefier.

În principiu, Grefierul nu notedă depozițiunile marturilor, ci numai îndeplinirea solemnităților legale. Se pôte însă întempla ca martorul să fie adus prin discuțiune în contradicțiune, în variațiuni de natură a pune în suspiciune buna sa credință. În acest casă, Grefierul care în genere nu menționedă depozițiunile, este îndatorat de art. 343, a nota, după ordinul președintelui, adausele, schimbările sau variațiunile ce ar putea fi între depozițiunile publice și orale ale unui martor și cele de mai înainte declarări ale sale. Prin această depozițiune, martorul este desceptat că arătările sale

fiindă constatate printr'ună procesă-verbale. ar putea servi în urmă ca ună elementă de acușățione de mărturie mincinoșe la casă de sperjuriă din parte-ă.

348 Misiunea d'ă interogea pe fie-care martură, saă al acușăționei saă al apărărei, se cuvine directă președintelui care singură are direcționea desbateriloră Jurații, precumă și magistrații Curței, jăcă numai rolulă de auditori pasivi și desinteresați. Tăte interpelaționele ce părțile interesate, magistrații saă jurații și procurorulă ară avea a adresa mărturiloră, se voră face prin intermediarulă Președintelui, cerendă mai ăntăiă cuvintulă dela dănsulă. (354).

In principiu, în veră-ce procesă, fie-care parte trebuie să susțină cheltueele ce voeșce a face pentru sine; așa, spre esemplu, dacă un acusată crede folositoră cauzei sale a cita nișce marturi în favărea sa, elă trebuie în genere să depună cheltueele citaționei (art. 346, § 2). De va sucomba acusatulă, este evidente că aceste cheltueli precumă și acele făcute de partea publică, voră fi în sarcina sa. De va fi elă din contra aquitată, partea civilă va fi condamnată la tăte speșele procedurăi; iar de nu există parte civilă, nici Ministrulă publică, nici fisculă, nu suntă ținuți, atită în materie criminală precumă nici în materie civilă, a dispăgubi pe acusată. La casă cândă acusatulă n'ar avea miđlăce a aduce marturi în favărea sa, legea spre a nulă lipsi de beneficiulă acestoră marturi, autorisă pe procurorulă generală a cere elă înfăățșarea mărturiloră propuși de acusată, fără însă ală obliga la acăsta.

Art. 348, esclude dela dreptulă d'ă depune pe denunciatoriă recompensați în bană prin vre o lege, precumă spre esemplu cândă legea pedepșeșce pe contră

factorele și dă o recompensă denunciatorului, și legislațiunea relativă la mărfuri introduse prin contrebandă. Toți ceilalți denunciatori vor putea fi ascuțați în mărturia lor ca simple arătări, desceptindu-se însă juriul despre cualitatea lor de către procuroru generale. Art. 349, 350, și 351, nu presintă nici o dificultate.

Art. 352, conține o dispozițiune de o aplicațiune foarte practică și importantă. Spre a rumpe concertarea ce ar putea esista între mai mulți acusați ce ar voi a nega un factu de care ar fi toți culpabili, ar fi uneori importantu ai isola unul de altul și ai supune la interogatoriile separate.

Asemenea ar fi pôte necesariu, cându se procede la interogarea vre unui marturu, de a opri pe unu acusatu a assista sau la interogatoriul coacusatului se, sau la depozitiunile vre unui marturu produsu de acusațiune. Art. 352, dă președintelui acastă facultate. Insa acastă precauțiune, necesariă în interesul adevărului, nu trebuie să vie în detrimentul apărării; nu trebuie să lasă pe acusatul depărtat delat auditoriu, în nesciința celor petrecute în lipsa sa. Și dar, Președintele, mai înainte d'a se reincepe urmarea desbaterilor generală, va face mai întâiu cunoscutu fie căruia acusatu cele petrecute în lipsa sa.

Art. 353 și 354, n'au nevoie de esplicațiune, fiindu lesne de înțelesu.

Art. 355 și 356, prevădu casul cându, în cursul desbaterilor, ar resulta că depozitiunea vre-unui marturu sémănă a fi falsă. Cându unu marturu ascultat se pune în contradicțiune formale sau cu depozitiunile sale anteriore, sau chiar și cu depozitiunile altor marturi cunoscute deja de Curte, Președintele va putea, sau

după cererea Ministerului public, sau după a părții civile, sau a acusatului, sau chiar din oficiu, să ordone îndată punerea marturului la arest. Aci există delictu flagrante de falsă mărturie comisă în auditoriul Curței.

Va putea dar, chiar și din oficiu, ordona arestarea, fără rechizițiune din partea Ministerului public. Procurorul general va împlini în așa casu rolul procurorului de întâia instanță, iar președintele rolul judecătorului de instrucțiune în procedurile ordinare. Actele instrucțiunii se voru transmite după acésta la Curtea de apelul spre a se statui asupra punerii marturului sub acusațiune.

Este de observat aci că, în acestu casu, legea nu se exprimă într'unu modu imperativu, ci în termini cu totul facultativu.

Se presupunem că Camera de acusațiune n'a găsitu că influența mărturiei încriminate este destul de forte spre a autorisa o prigonire. La așa casu, dacă acusatul s'a aquitatu în temeiul mărturiei încriminate de falsă, chiar și dacă s'ar condamna marturul în urmă, beneficiul aquitării este definitivu dobânditu acusatului.

Din contra, dacă acusatul s'a condamnatu în basa mărturiei mincinoase depuse în contra sa, esecutarea condamnățiunii trebuie să fie suspensă, pînă se va statui asupra sôrtei marturului prevenitu de mărturie falsă.

Dacă marturul este aquitatu, atunci condamnățiunea se va esecuta. Dacă din contra, marturul mincinosu e condamnatu, Curtea de Casațiune va anula decisiunea condamnatorie pronunțată contra acusatului spre a se judeca din nou. Trebuie să adăogăm că deposițiunile marturului mincinosu ce a fostu condamnatu, nu

voră mai putea fi ascultate, în această nouă cauză, nici chiar ca simple arătări.

Art. 357, este relativă la numirea unui interpretă dată acusatului sau marturului cândă n'ar vorbi limba română. Acastă formalitate este prescrisă sub pedepsă de nulitate.

Dacă acusatul este surdo-mut și nu scie să scrie, președintele va numi din oficiu dreptă interprete persoana care va avea mai multă deprindere de a vorbi cu dănsul.

Marșa art. 358 și 359, este foarte simplă și nu presintă nici o dificultate.

Resumptulă ce legea prescrie Președintelui prin art. 360, are de scopă a resume juriului întregulă desbateriloră urmate și a facteloră capitale desvălitate înaintea lui, adică tôte probele ce ar resulta din aceste desbateri pentru saă contra acusatului, fără însă să manifeste opiniunea sa personale. Elă va pune cestiunele în terminii indicați de art. 361.

Punerea cestiuneloră înaintea juriuluiă încredințată Președintelui este o operațiune foarte delicată care cere ore care desvoltare

Art. 361, conține formula cestiuneloră puse juriuluiă. Precumă vedemă aci, este interdișă a se pune juriuluiă cestiuniă complesse, ci cestiuniă practice resumate într'o formulă simplă și elementară: 1-iă, esistența materială ală faptului; 2-a, perpetrarea materială al acestui faptă de către chiar acusatulă de față; 3-a, voința acusatului; 4-a, In fine, intențiune culpabilă.

In resumptulă săă, Președintele va înbrățișa desbaterile în întregulă loră, complectându-le și rectificându-le astă-felă în cătă, dacă s'a omisă vre ună punctă

esențiale alu acușățiunei, vre unu mijlocu legitimu de apărare; dacă s'a comisă vre'o eróre materială, elu trebuie să o repare, să o rectifice cu acea independință leală și umană care caracterisă pe adevăratulu magistratū, restabilindū principiile eronate și rectificândū teoriile hasardóse ce s'ar fi propusū de apărare. Unu resumptū fidelū, completū, clarū și concisū, este de unu mare ajutorū jurașilorū întru soluștiunea cestiunelorū posate. Elū este destinatū a lumina pe jurași, a ficsa atenștiunea, a direge hotărirea lorū; nu trebuie însă să conștringă libertatea lorū. Resumptulu Președintelū este complementū necesariū alū defensei și alū acușățiunei.

Dupē acēsta, Președintele va da lecturā, în preșența acusatuluī, tutorū cestiunelorū pe care legea ilū însercinēdā a supune juriuluī, dupē reproducerea testuală alū actuluī de acușătiune și cu espunerea factelorū constitutive ale crimei.

Cestiunile se aplică mai întâiū la factulū principale constitutivū alū crimei imputate acusatuluī. Ele începū prin formulā: „Acusatulū este *culpabilū* ca făptuitorū alū cutărui faptū & &?” Moralitatea, iar nu simpla materialitate alū unui factū, constitue crima saū delictulū, căci cuvēntulū *culpabilū* este o espresiune care coprinde într'unū timpū moralitatea și materialitatea acștiunei imputate crimei.

Dupē acēsta, cestiunile se aplică circumstanșelorū care potū agrava criminalitatea, prin urmare și pedēpsa.

Președintele va pune atâtea cestiuni de scusă pentru câte fapte principale i s'ar părea că suntū scusabile. Beștia nu se prenumără între scusele legale.

Cestiunile se punū încă, sub pedēpsă de nulitate, asupra *precepereī* acusatuluī, cândū elū nu are încă vēr-

sta de (16) ani. Acésta minoritate schimbă adese-orî crima în delict; la casă de condamnare, ea substitue la o pedépsă criminală o penalitate corecțională.

In aceste cestiuni nu figuréđă óre care facte justificative, precumú *forța majoră*, *demenția*, *legitima apă-rare*. In adevéřu, dacă juriulú recunósce că acusatulú a cedatú la o forță *iresistibilă*, la o *forță majoră*, saú că era în stare de *demenție*, saú în stare de *legitimă apărare*, aceste casuri diverse escludândú verice culpa-bilitate, ei nu aú de câtú a da unú rěspunsú negativú asupra factulú principale

Incátú se atinge de circumstanțele agravante, Președintele va adăoga la cestiunile relative la furtú, spre esemplu, întrebuintărea de chei mincinóse, de escaladare, de spargere &.

Asupra factulú principale, după cestiunea relativă la o *crimă consumată*, elú póte pune o cestiune avéndú de obiectú *tentativa* de crimă.

Dupé cestiunea ce ar presinta pe acusatú ca *au-torele unei crime*, póte pune cestiunea prin care să se presinte numai ca *complice*.

Când e cestiune de o *pruncucidere*, după cestiunea relativă la omorulú unú copilú născutú de curéndú, Președintele va pune o cestiune de *omucidere involun-tariă* asupra aceluiașú copilú.

Dupé cestiunea relativă la unú *omorú*, aceia de lo-viri și răniri voluntarie din care s'a causatú mórte.

Dupé cestiunea relativă la unú *violú* consumatú saú tentatú, aceia alú unú atentatú la pudóre consumatú saú tentatú cu violență.

Dupé o cestiune relativă la unú atentatú la pudóre *cu violență*, aceia de ultragiú publicú la pudóre.

După cestiunea relativă la o bancrută frauduloasă, cestiuni relative la o bancrută simplă.

Aceste cestiuni se numesc subsidiare. Trebuie însă ca ele să fie de aceeași natură cu faptul primitiv și compuse de elemente de aceeași specie.

Circonstanțele atenuanți nu fac obiectul unei cestiuni a fi supuse juriului. Capul juraților, cându acusatul este declarat culpabil, pune verbalu juraților această cestiune în camera deliberațiunelor.

Mai este de observat că nu trebuie a se supune juriului nici o cestiune complexă care să conțină două sau mai multe fapte, sau circumstanțe agravante, sau acușai distincți, din care fie-care să pótă da locu la unu răspunsu separat. Esistă o singură excepțiune la casuri de *pruncucidere* și *părintucidere* care se compun de două elemente distincte: *pruncuciderea* este omorul unu copil, și calitatea acestu copil de a fi născut de curându; *părintuciderea* este omorul unu individ, și calitatea acestu individ de părinte, de *mumă* sau *ascendinte legitimă*. D'aci rezultă două cestiuni: una asupra factulu principale, cealaltă asupra circumstanței agravante.

Șcim că cestiunile de penalitate nu suntu singurele cestiuni care se rădică înainte Curței juraților. Pe lângă aceste cestiuni de penalitate se rădică, în casuri numeroase, și cestiuni de daune interese. La așa casu, ce se va decide ore cându, asupra cestiunei generale puse de președinte, juriulu aru da unu răspunsu negativu? Curtea putea-va acorda părței civile daune-interese contra acusatului declarat inocinte, fără a viola principiulu lucrulu judecatu?

În faptu, și în fața testelor, cestiunea practică nu

presintă nici o îndoeală. Art. 381 și 389 autorisă *espressé* pe Curte a condamna chiar și pe acusatulă aquitatulă la daune-interese. În adevêr, se pôte întêmpla, ca acusatul se fie aquitatulă pentru că a comisulă unulă faptulă fără intențiune criminală, din imprudență, din nebăgare de sêmă saulă nedibăcie.

Subulă unulă altulă punctulă de vedere formula indicatã de art. 361 meritã ôre-care esplicațiune.

De și juriululă este apreciatorele suveranulă alulă factelorulă și a circumstanțelorulă unei acusațiunii, atribuțiunile lui inse nu se întindulă pênã la consecințele *legale* ce s'ar putea deduce din niscaiva facte. Singurã Curtea are facultatea d'a deduce aceste consecinți care constituiesc cestiunile de dreptulă.

Cu tôte acestea, nu putemulă ñice că juriululă este numai judecãtorulă alulă faptuluiă materiale; elulă este chiãmatulă totulă o datã a aprecia și moralitatea acestuilă faptulă, a califica și caracterululă intrinseculă ce trebuie să se dea acestui actulă. Misiunea sa nu merge mai departe. Juriululă este chiãmatulă a decide că cutare faptulă esistã, că elulă s'a comisulă de chiar acusatululă, că l'a comisulă în cunoștințã de causală și într'o cugetare culpabilã, nu este însă însărcinatulă a decide dacã acestulă faptulă constituie o crimã prevêditã și penatã de lege. Într'unulă cuvêntulă, elulă nu este chiãmatulă a da faptuluiă o cualificare legale. Din art. 387 și 388 resultã că Curței iar nu juriului, aparține facultatea d'a esamina dacã unulă faptulă declaratulă constantelă contra acusatului, este saulă nu pedepsitulă de legea penale; că nu juriululă, ci Curtea este chiãmatã a se ocupa de cualificarea legale alulă faptuluiă.

Art. 366, care conține pentru jurați o instrucțiune despre natura datoriilorulă lorulă, ne conduce la același

resultatū. „Legea, ȃice acestū articolū, nu cere sēmă juraȃilorū de mijlōcele prin care s'aū convinsū; ea le face numai acēstā întrebare: „Aveȃi intimă convingere?“

Sistemulū intimei convicȃiunii se întēlege în cestiuni de faptū și de simȃu comune, iar nu și cāndū se aplică la cestiuni de dreptū, la interpretare de teste ale cārora cunoscinȃ este strēină juraȃilorū.

Cumū darū se conciliāmū cele ȃise pēnă acumū, cu formule prescrise de art. 361 care ȃice: „Cestiunea se va pune în termenii urmātorii:“ Acusatulū este culpabilū ca fāptuitorū alū cutārui omorū, alū cutārui furtū cu tōte circumstanȃele cuprinse în resumptul actului de acusaȃiune?“ Este prea evedinte cā, cāndū se pune juriului o asemenea cestiune, elū este întebatū nu numai asupra unei cestiuni de faptū, adecā dacā s'a comisū atare faptū, ci încă și asupra punctului fōrte delicatū dacā acestū faptū constitue saū nu ceia ce legea penale a cualificatū de omorū. Juraȃii nu s'ar pute ore înșela asupra sensului tehnicū, asupra sensului legale alū expresiunelorū atātū de simple în aparinȃ de omorū, de furtū & ?

Se analisāmū cuvintele de *omorū*, de *furtū*. Se presupunemū, spre esemplu, cā s'a pusū ca cestiune juriului: „Acusatulū este culpabilū cā a comisū cutare omorū? În aparenȃ cestiunea e simplă, ușōră, o cestiune curatū de faptū. Ce este însă unū omorū, în sensulū legale alū cuvēntului? Putē-vomū afirma cā fie-care juratū va fi în stare a resolve cestiunea pusă astū felū? Nu s'arū putea întēmpla ore vre unū juratū pentru care cuvintele de *omorū* și de *omucidere* să presinte același sensū? Acēsta precumū scimū arū fi o gravă erōre, Omuciderea este faptulū materiale; omorulū este faptulū

voluntariu: **idea omorului implică voința, de ôre ce omucidiul este faptul ce a produs mórtea, fără voință de a o cauza.** Iată dar în una din espresiunile cele mai elementare ale dreptului penale, proba unei îndoeli ce s'ar putea nasce în spiritul unui jurat care n'arú cunosce limbagiulú juridicú. Spre a evita acésta, se va pune ôre juraților cestiunea de compusă, dicându: „Acusatulú este ôre culpabilú de omucidere voluntariă?“ — Nicí acésta, căci jurații arú putea prea bine găsi un omucidú cu voință în rânirile voluntarie din care a rezultatú mórte. Însă art. 241 din codicile penale dice că dacă din rânirile voluntarie s'aú causatú mórte, fără ca rânitorul se fi avutú voință de a omorí, nu esistá omorú, și va fi pedepsitú numai cu reclusiunea. Adevărata dar cestiune ce va trebui puse juriului la așa casú, spre a evita de a espune pe acusatú la o gravă eróre din partea juraților, arú fi următóre: „Acusatulú este ôre culpabilú că a făcutú cu voință d'a omorí râniri care aú causatú mórtea? Ceia ce dicú despre omorú, se póte aplica și la furtú. Acestú cuvântú are elú unú sensú determinatú, unú sensú caracteristicú? S'a făcutú spre esemplu, unú depositú, și depositarulú a vëndutú cu rea credință obiectulú depositului; esistá aci furtú? Mulți cualificá acestú faptú de furtú; însă acesta nu este furtulú definitú de art. 306 alú codicelui penale, ci faptulú prevëdutú de art. 323 alú aceluiașú codice, sub numire de abusú de încredere și pedepsitú cu o pedépsă cu totulú diferită de cea alú furtului.

Vedeți dar că, chiar pentru cuvintele cele mai usuale arú fi unú gravú pericolú a se pune juraților cestiunea după formula prescise de art. 361, adecá a le încredința nu numai declarațiunea materială și aprecia-

rea morală ală faptului, ci chiar și cualificațiunea legale care constitue o cestiune de dreptu ce nu aparține nici cumă juriului.

În acéstă privință, inducțiunile ce se potă trage din art. 388, 389 și 390, și care rezervă curței soluțiunea cestiunelor de dreptu, trebuie se prevalideză în practică asupra testului art. 361 care pare a încredința juriului misiunea de a cualifica legalminte actele ce-î suntă supuse.

Este de doritū că, atătū în materie de circumstanțe agravantă, câtū și de fapte principale, juriulū să fie întreatū, nu cu espresiunea tehnică, cu espresiunea legale, ci cu definițiunea ce legea a datū acesteî espresiunî, căci acéstă definițiune este totū d'auna mai apropiată de limbajulū comune de câtū espresiunea tehnică.

Esistă însă casurî în care o asemenea distincțiune nu esistă în lege. La așa casū, juriulū va fi cestionatū nu numal asupra existenței faptului, ci și asupra calificărei lui legale care conține o cestiune de dreptu.

Așa, spre esemplu, în art. 38 alū codicelui penale, am vêdutū că legea pedepsește tentativa cu o treaptă mai josū; ea cere ca tentativa să se fi manifestatū prin unū *începutū de esecuțiune* a crimeî chiar.

În așa ipotesă, cum se va pune întrebarea juraților? Nu se vorū cestiona ei dacă esistă tentativă, ci dacă esistă un începutū de esecuțiune al faptului incriminatū, și dacă acéstă esecuțiune se va fi curmatū din împrejurări cu totul neatêrnate de voința autorului. Cestiunea pusă în acestū modū, nu conține óre o apreciare care în sine este o cestiune de dreptu? Căci e fórte greū de a se ficsa o linie de demarcațiune între preparațiunile de esecuțiune și începutulū esecuțiunei a

crimei chiar. Este prea evidente că, la așa casă, conștiința singură a juriului va decide, nu numai dacă acuzatul a comis materialmente și cu voință acel fapt, ci elu este chemat încă a decide dacă aceste acte materiale sunt niște simple preparative sau o execuțiune începută.

Dela soluțiunea ce juriul va da acestei cestiuni vor decurge pentru acuzat consecințele cele mai grave, aquitarea sa, dacă jurații nu vor găsi în aceste acte de câtu niște simple preparative, și condamnarea sa, de vor găsi că există un începutu de execuțiune.

Din acestu resumptu al cestiunei ce rădică aplicarea art. 361, putem conchide în genere, că juriul care este judecătorul unic și suveran al existenței materiale și al calității morale a factelor, poate fi chemat une-oră, sau prin efectul unei practice vicioase, sau prin o consecință literală al legii, a da unui faptu o calificare legală, și astu-fel a decide într'unu modu indirectu cestiuni de dreptu.

Nu ne vomu mira nici cum despre acésta, căci în țarra clasică al juriului, în Anglitterra, acésta nu este numai misiunea sa accidentale, ci misiunea din tóte dillele.

Juriul Engleđu, fără să fie chemat a aplica pedépsa, este consultat asupra calificării legale al actului; i se pune ca cestiune nu numai faptul fizic, faptul psihologic și intenționale, ci și dacă acuzatul este culpabilu de atare act, esplicându-i-se și sensul cuvintului tehnicu.

Art. 362, pe lângă cestiunile ce președintele pune juraților, după faptele relatate în actele de acusațiune, adaogă o regulă foarte remarcabilă care prescrie Pre-

ședintelui a pune și óre-care cestiuni ce nu suntu co-
prinse în resumptul actului de acusațiune.

În adevărú, se întemplă adese-orí ca marturii as-
cultatí la audiență se propună nu numai facte pe care
instrucțiunea preliminarie nu le-a pusú în evidență, ci
chiar facte noue, distincte, separate, necoprinse în ac-
tulú de acusațiune. Aceste facte potú forma materia
unor cestiuni speciale, cândú ele potú fi considerate ca
circstanțe agravante ale actelorú care formaú deja
basa acusațiunei. Cândú, în cursulú desbaterilorú, se
producú contra acusatului nișce indicii de crime care ar
atrage asupra lui o pedépsă mai gravă de câtú faptulú
în prigionire, atunci este necesariú a se trimite aceste
noue facte la o instrucțiune preparatorie. Cândú însă
din contră, faptele noue suntu legate cu faptulú actual
admisú în actulú de acusațiune, astú-felú încátú se a-
tragă o agravare de penalitate, atunci, de și asemeia
fapte nu suntu menționate în actulú de acusațiune, ces-
tiunile subsidiare relative la aceste facte trebuie să fie
supuse juriului, advertindu-se mai ántéiú acusatulú și
defensoarele seú despre punerea acestorú cestiuni sub-
sidiare.

Ce trebuie însă să înțelegemú prin aceste circon-
stanțe agravante? Aceste suntu mai ántéiú o mulțime
de facte care, fiindú pasibile în sine de penalități fórte
ușóre, adese-orí chiar și nepedepsite de lege, cândú se
află isolate, daú locú la o penalitate fórte gravă cândú
suntu unite prin concursulú lor cu óre-care crime saú
delicte. Astú-felú suntu, spre exemplu, escaladarea, e-
fracțiunea saú spargerea, întrebuiñarea de chei min-
cinóse, care, de și în sine indiferente, cândú nu suntu
unite cu nici un faptú culpabile, devinú circstanțe a-

gravante cându servū la esecutarea vre unui actū culpabile, al unui furtū, și esercită asupra penalității acestui furtū o influență fórté marcată. Așa dar, furtul care în sine nu este de câtū un delictū pedepsitū cu închisóre corecțională, prin singurulū faptū al concomi-tanței vre unia din aceste trei circumstanțe care amū indicatū, devine o crimă pedepsită cu o pedépsă criminală.

In art. 363, e cestiune de materia ce amū espli-catū sub art. 59, al codicelū penale, adecă cestiunea scuselorū. Art. 59, al codicelū penale declară că: „Nici o crimă saū delictū nu póte fi scusatū, nici pe-dépsa nu se va putea micșora de câtū în casurile și în circumstanțele acelea in care legea declară fapta scusa-bilē saū permite de a i se aplica o pedépsă mai puținū ri-gurósă.“ — Art. 363 al codicelū de procedură crimi-nale se ocupă de a organisa, sub punctulū de vedere al instrucțiunei saū al procedurēi criminale, regula stabi-lită de codicele penale în materie de scuse.

Ce este însă o scusă? amū đisū deja că prin scuse trebuie să înțelegemū nișce circumstanțe prevăđute și de-finite de lege și care, cândū esistința lor este recunos-cută, aū de efectū a micșora în óre-care proporțiune, culpabilitatea unui acusatū declaratū culpabile. Scusele micșorédă, dar nu ștergū nici odată penalitatea. Amū citatū ca esemple de scuse casulū omorului comisū din provocațiune, casulū omorului comisū de unulū din socii asupra celū laltū saū asupra complicelū seū în casulū delictulū flagrante de adulteriū.

Trebuie dar să nu perdemū din vedere, că scusa este unū factū definitū de lege, și că, în afară de scu-

sele declarate esprese de lege, nici o scusă nu pôte fi admisă.

Starea de demenție, de forță majoră, de beție, de legitimă apărare nu sunt scuse, ci niște circumstanțe multă mai favorabile acusatului de cât scusele. Starea de demenție, cândă este constatată, nu are de efectă numai a micșora culpabilitatea morale sau legale, ea are de efectă a apăra cu totul de penalitate; căci nu pôte esista responsabilitate înaintea conștiinței sau a legii, din partea unui omă ce nu are simțimentulă nici chiar instinctulă fapteloră sale.

Juriulă trebuie dar să fie formală întrebătă despre existența scuseloră, sub pedépsă de nulitate; iar în privința faptului de demenție, din contra și a faptului de forță majoră, aceste nu formédă materia unei cestiuni speciale a se pune juriului; juriulă trebuie să fie întrebătă pur și simplu: „Acusatulă este culpabilă de cutare faptă?“ Iar juriulă va răspunde: „Nu, nu este culpabilă.“

Nu trebuie se confundémă scusele nici cu *circumstanțele atenuante*, precumă vomă vedea mai jos.

Art. 364, conține o cestiune de o mare importanță. Și aci legiuitorulă a adăogată pedépsă de nulitate a condamnațiunei acusatului, la casă de omisiune al acestei cestiuni: Omiterea de a se pune juriului cestiunea de *precepere*, cândă acusatulă are mai puțină de șase-spre-dece anni, din oficiu și fără a urma propunere din partea acusatului.

Art 365, comandă președintelă, sub pedépsă de nulitate la punerea cestiuneloră, să pue în vederea juriului, că, dacă ar crede cu majoritate de voturi că există niscari-va circumstanție atenuanți sau ușurătorie în

favórea acusatului recunoscutú culpabile, să declare acésta în terminii formulați de acéstu articolú.“

În adevărú, legea neputindú prevedea tóte nu-ansele infinite de moralitate, diferențele practice ale unor crime de aceeași natură și în aparență identice, a în-trodusú sistemulú unuí minimumú și unuí maximumú în aplicarea pedepselorú, adică a permisú judecătorulú, în óre-care casurí, și variédă în limite determinate gravitatea și întinderea pedepsei, autorisándú juriulú a declara esistența circumstanțelorú atenuanți saú ușurătorie în favórea acusatului declaratú culpabile. Declararea acestorú circumstanțe atenuanți aú de efectú a constringe pe Curtea Assiselorú a se coborí cu un gradú și chiar cu doué gradurí, maí josú în aplicarea pedepselorú de aceeași natură.

Art. 60, al Cod. penal indică cu chiaritate care este pentru fie-care specie de pedepse, efectulú declarațiunei circumstanțelorú atenuanți.

Să citámú un esemplu, un casú de penalitate. Se presupunemú, de esemplu, că crima declarată constantă de juriú este de natură a trage după sine pedépsa muncéi silnice pe timpú mărginitú; dacă juriulú s'ar mărgini la un răspansú afirmativú, Curtea ar putea aplica dela maximumú pînă la minimumú, adică dela cincí pînă la *duoé-deci* aní de muncă silnică.

Se presupunemú acumú că juriulú, declarándú pe acusatú culpabile de cutare crimă, a declaratú totú-odată că există în favórea sa circumstanțe atenuante; la așa casú, va fi imposibilú pentru Curte a aplica pedépsa legalé a muncéi silnice pe timpú mărginitú, ea va fi constrínse a se coborí cu un gradú, adică la *reclusiunea* care este o pedépsă de aceeași natură. Curtea va

putea face și mai mult; dacă, împărtășind opinia juraților, va recunoște și ea că acusatul prin antecedentele lui, prin circumstanțele care l-au împins la săvârșirea crimei, este demn de interes, se va putea cobori și pînă la pedepsa unei închisori corecționale.

Se vedem acum în ce diferă aceste circumstanțe atenuante despre care vorbește art. 365, de scusele menționate în art. 363.

Mai înteu scusele suntu espres, literalmente definite de lege. Din contră, legea nu rostește care suntu anume circumstanțele atenuante, ci lasă acestă facultate juriului care singur pôte declara esistența unor asemenea circumstanțe, fără să fie constrins a se rosti în ce anume constau aceste circumstanțe. Iată dar o diferență forte simțitoare, o diferență de principiu între scusele legale și circumstanțele atenuanți. A doua diferență este că, fără a se supune juriului formale cestiunea circumstanțelor atenuanți, fără a fi obligat să răspundă, precum este obligat în materie de scuse, Președintele, va însiina numai pe jurați, sub pedepsă de nulitate, că, dacă ar crede cu majoritate de voturi că există niscari-va circumstanțe ușurătoare în favoarea acusatului recunoscut culpabile voru trebui să declare acesta. Vedeți dar că există o mare diferență între acestă avis care nu cere un răspuns obligatoriu din partea juriului, și o cestiune care cere o decisiune formală din parte-î.

Aceste doué sisteme suntu forte diferite și în privința rezultatului. Scusa prevădută de lege, scusa declarată constantă de juriu, esercită în aplicațiunea pedepsei o influență mult mai gravă de căt circumstanțele atenuanți. Așa, spre esemplu, la casu de omor, decla-

rându-se circumstanțe atenuanți, pedépsa va fi aceea a muncii silnice pe timpü mărginitü; ea se va putea coborî chiar și pînă la zece sau trei ani de reclusiune. Din contra, dacă același casü de omorü se va declara scusabile, după terminii art. 59, alü codicelui penale, pedépsa se va coborî, nu cu unü gradü sau două mai jos, ci chiar la o pedépsă corecțională. Este dar adevăratü că faptulü care după lege constituie o scusă, reduce pedépsa la o proporțiune multü mai mare de câtü aceea a circumstanțelorü atenuanți.

Se mai presintă aci și o altă întrebare care merită öre-care explicațiune; ea este relativă la punctulü de a se sci care este majoritatea juriului. „Declarațiunea jurațilorü, ne dice art. 371, va constata, sub pedépsă de nulitate, acéstă majoritate, fără a arăta numărulü voturilorü pro sau contra acusatului. La casü de paritate de voturi asupra verii căria cestiunii, afară de cestiunea pentru circumstanțe atenuanți, părerea cea mai favorabilă acusatului va prevalida.“ Cândü dar există șese voturi în contra altorü șese, acusatulü este aquitatü; cândü suntü șapte pentru condamnațiune și cinci pentru aquitare, acusatulü este condamnatü.

Șapte voturi se cerü și spre admiterea scuselorü și a circumstanțelorü ușurătoare.

După ce președintele va da scrise în mâna primului juratü cestiunile la cari jurații vorü trebui să răspundă, și deosebitü actulü de acușațiune, procesele-verbale care constată delictulü și actele procesului, afară de declarațiunile scrise ale marturilorü, jurații se vorü retrage în camera de deliberațiune.

Primulü juratü care va fi celü întâiü eșitü la sorti, sau celü alesü cu consimțimentulü seü de cei-alți ju-

rați, mai înainte de deliberațiune va citi colegilor săi instrucțiunea conținută în art. 366; însă acesta formalitate nu este prescrisă sub pedepsă de nulitate.

După terminii art. 368 și 369. Jurații voră delibera mai întâi asupra faptului principale și apoi asupra fie-cării din circumstanțele acestui fapt. Primul jurat va citi pe rândă fie-care din cestiunile puse, cum s'a ȃisă la art. 360, și votulă se va da apoi prin scrutină secretă, atâtă asupra faptului principale și asupra circumstanțeloră îngreunătoare, câtă și asupra esistenței circumstanțeloră ușurătoare. Se va procede asemenea prin scrutină secretă și asupra cestiuneloră puse în casurile prevădute de art. 363 și 364.

Indeplinirea formalitățiloră prescrise de articolele precedinți suntă lăsate la consciința jurațiloră.

Jurații după art. 367, nu voră putea să iasă din Cameră de câtă numai după ce'si aă formată a loră declarațiune. Nimeni nu va putea intra acolo în timpulă deliberațiunei, de câtă numai cu voia înscrisă ală Președintelui Curței. Președintele este datoră a ordona înscrisă capului gendarmiloră de serviciu din acea ȃi ca se pădăscă eșerile Camerii loră. În ordinea dată de Președinte se va înscrie numele și cualitatea capului gendarmiloră. Juratulă care va călca dispozițiunile mai susă coprinse, va putea fi condamnată de către judecătorii Curței la o amendă pînă la cincă sute lei.

Asemenea ori care altulă ar călca ordinea Președintelui, saă care nu o ar fi făcută a se esecuta, va putea fi pedepsită cu închisore de două-deci și patru ore.

Neesecutarea acestoră dispozițiunii care aă de scopă a garanta independința jurațiloră contra influențeloră esteriore, nu are nici ună efectă asupra sôrtei proce-

durei; ele aũ numai o sancțiune speciale care e de ajuns pentru a lorũ observare, afarã însã de casulũ cândũ s'ar constata vre-o comunicare esteriórã a juraților. La așa casũ, suntemũ de părere cã chiar decisiunea ar putea fi viciatã. Președintele Curței atunci numai va putea intra în Camera de deliberațiune a juraților, cândũ ar fi invitatũ înscrisũ chiar de jurați prin organulũ capulũ lorũ spre ale da ore-care lãmuriri și informațiuni.“

Orice ingerență secretã a Președintelui saũ a vreunei alte fețe în operațiunile juriului, ar fi o violațiune alũ publicității desbaterilor, a secretului deliberațiunii lorũ și a dreptului apãrãrei, și o influență esercitatã asupra decisiunii lorũ.

Cândũ deliberațiunea este terminatã, jurații vorũ intra în auditoriulũ Curței și și vorũ relua locurile. Președintele îi va întreba care este rezultatul deliberațiunii lorũ. Capulũ juriului se va rãdica și cu mãna pe inimã, va dice: „Pre consciința și pre onórea mea, înaintea lui Dumnezeu și înaintea ómenilorũ, declarațiunea juriului este: „Da, acusatulũ, S. C. saũ:“ Nu, acusatulũ și c. „Pronunciarea acestei formule va fi înscrise în capulũ declarațiunii.

Dupẽ art. 373, declarațiunea juriului va fi subscrisã de primulũ juratũ și se va da de cãtre dẽnsulũ Președintelui. Președintele o va sub-scrie și va pune și pe Grefierũ a o sub-scrie. Semnãtura primului juratũ este o formã esențialã care dã declarațiunii juraților unũ caracterũ de autenticitate. Semnãturile Președintelui și a Grefierului suntũ numai legalizarea semnãturei primului juratũ.

Curtea de Assisie, mãi 'nainte d'ași pronuncia decisiunea, luãndũ de basã declarațiunea juriului, va fi da-

tóre să examine: 1 dacă această declarațiune este în regulă; 2-a dacă jurații, de și aũ observatũ formele legale, nu s'aũ înșelatũ însã în fondũ. La casũ contrariũ, Curtea va declara că judecata este suspensã, și va amãna cauza pentru sesiunea viitóriã spre a fi supusela alți jurați între care nu va putea fi nici unulũ din jurații cari aũ luatũ parte la declarațiunea ce s'a anulatũ.

Dupẽ terminii art. 374, „declarațiunea juraților nu va putea fi supusã nici odatã la nici unũ felũ de recursũ.“ Acẽstã dispozițiune nu se aplicã de cãtũ la o declarațiune dupẽ regulele prescrise care se põtã servi de basã unei decisiuni. Jurații trebuie să rãspundã într'unũ modũ categoricũ asupra tuturor circumstanțelor crimei, prin urmare declarațiunea lorũ este viciõe de cãte ori va restrĩnge saũ va modifica cestiunile ce li s'aũ supusũ.

SECȚIUNEA II.

Despre judecatã și executare.

(ART. 380—403).

Cãndũ acusatulũ este recunoscutũ a nu fi culpabile, Președintele va pronuncia că este aquitatũ de acușațiune și va ordona ca să fiã îndatã lãsatũ liberũ, afarã numai dacã nu va fi reținutũ pentru vre o altã cauzã.

Cãndũ acusatulũ va fi declaratũ culpabile, Ministerul publicũ va face rechisițiunile sale pentru aplicarea legei. Partea civilã va face asemenea a sa cerere în privința restituțiunelor și a daunelor-interese.

Președintele va întreba pe acusatũ dacã nu mai are

ce-va de ăisă în apărarea sa. Acusatulă său apărătorulă sėu nu voră mai putea susăine că faptulă nu este ade-vărată; asupra acestuă punctă există lucru judecată; elă pôte susăine, saă că faptulă nu este cualificată crimă saă delictă, saă că nu este poprită de lege, saă că nu ar merita pedėpsa a cării aplicaăiune s'a cerută de Mi-nisterulă publică, saă că nu ar trage dupė sine daune-interesse înfavóra părăei civile, saă că în fine, acesta re-clamă o pré mare sumă pentru daunele-interese.

Dacă Curtea recunóse că faptulă de care acusatulă este declarată culpabile, nu este oprită de legea penale, ea pronunăiă absoluăiunea sa. Acéstă absoluăiune diferă esenăialminte de aquitare, cēcă una presupune óre-care culpabilitate, iar cea ală douilea completa inocină ală acusatulă. Dacă faptulă, așa precumă resultă din de-clarăiunea juriulă cade sub aplicaăiunea legei penale, Curtea de Assise aplică pedepsele prescrite de lege.

Este de observată aci: 1-iă, că Curtea rămâne com-petintă întru aplicarea acestoră pedepse, chiar și la casă cândă dupė desbateră s'ar găsi că elă nu mai este de competenă Curăei juraăiloră (art. 388); 2-a că Curtea Assiseloră nu pôte adăoga nimică la faptele declarate de juriă: ea nu pôte de câtă se facă aplicaăiunea legei pe-nale la faptele admise prin verdictulă sėu; 3-a In fine, că acéstă Curte nu este legată prin calificaăiunile date facteloră de decisiunea Camerei de acusaăiune; trebue să-le cualifice chiar dēnsa dupė declaraăiunea juriulă care este suverană în cea ce se atinge de existenă și caracterulă facteloră ce constituescă materia acusaăiuneă.

Acumă, spre a complecta materia relativă la jude-cata Curăei Assiseloră, rămâne se ne mai esplicămă a-supra unuă punctă. Acéstă Curte este chiămată a statuă

și asupra cererilor de daune-interese, de restituțiuni și de cheltuele ale părților respective. Aceste cereri fac obiectul art. 381, 382, 389 și 391.

Curtea Assiseloră, după ce a aplicat penalitatea, este însărcinată a aprecia quotitatea prejudiciului cauzat de acest fapt. Ea trebuie prin urmare să măsoare prejudiciul ce părțile au suferit și suma reparațiunii ce se cuvine a li-se acorda. Acastă atribuțiune ală Curței de Assise se înțelege de sine cându acusatul este declarat culpabil și chiar cându este absolvit, fiind că faptul declarat constant în greutatea acusatului, devine sorginta naturale unei reparațiuni pe care jurisdicțiunea criminală este singură în pozițiune d'a o aprecia. Cum să esplică însă acastă atribuțiune conferată Curței Assiseloră prin art. 381 și 389, cându acusatul este pur și simplu aquitat, cându acastă aquitare face să dispară delictul? Am vădută deja că, în acastă ipotesă, tribunalele de poliție și corecționale sunt desarmate; îndată ce a încetat acțiunea publică prin aquitarea prevenitului; ele nu mai sunt competente a aprecia prejudiciul părței civile, ele se află în fața unui fapt curat civil. Pentru ce ore nu este totu așa și în privința Curței Assiseloră? Pentru ce acastă Curte rămâne competentă a statui asupra daunelor-interese ale părței civile chiar și la casu de aquitare? Pentru ce nu se trimite cererea de daune-interese formată de partea civilă, la casu de aquitare a acusatului, înaintea tribunalelor civile ca o acțiune civilă izolată de acțiunea publică?

Pentru că legiuitorul a găsit că este de folos a se face în acestu casu o excepțiune la dreptul comun, în chiar interesul părților.

Judecătorii criminali avându sub ochii loră tótă cauza, s'a părutū legiuitorului multū mai simplu a lăsa lorū să judece acéstă causă în întregulū ei de câtū se o trimiță în parte înaintea Tribunalului civile: astū-felū este motivulū pe care s'a fondatū escepțiunea admisă de art. 381 și 389. Este prea adevăratū că dreptulū d'a obține reparațiunii nu decurge în acestū casū dintr'unū delictū, ci dintr'o simplă culpă, fiindū că aquitarea a ștersū delictulū; însă tóte elementele desbaterilorū suntū înaintea judecătorilorū criminali și dar, pentru a evita o nouē instanță, unū procesū noū, pentru a ajunge la o mai promptă espedițiune alū causei, legistorele, prin o derogare la regula generale, a decisū că, în acestū casū escepțiionale, juridicțiunea criminală să pronunciă asupra unū interesū curatū civile care numai ține prin nici unū legământū de interesulū penale. Se înțelege de sine că acestū dreptū care constituie o atribuțiune derogatorie la dreptulū comune, nu se póte întinde la alte facte de câtū la acele care aū fostū obiectulū acusațiunei.

Nu trebuie însă să confundămū restituțiunile cu daunele-înterese. Cele ânteiū aū de obiectū lucrurile chiar de care a fostū despoiatū jeluitorulū: cele-lalte suntū repararea prejudiciului ce a suferitū elū.

Art. 391, dispune că acusatulū saū partea civilă care va perde cauza, va fi condamnatū la cheltuele către Statū și către cea altă parte. În procese criminali, partea civile care nu va perde cauza nu va fi nici odată îndatorată la cheltuele.

Acéstă dispozițiune este fórte equitabilă.

TITLU III.

Despre diferitele recursuri în contra decisiunelor și sentințelor. Despre anularea instrucțiunii și a judecăței.

(ART. 404—415).

§ 1. Materie criminale.

Cunoscem acum formele ce preced judecata contravențiunelor, delictelor și crimelor. Totul este oare terminat când s'a pronunțat decisiunea definitivă? Nu există nici un mijloc de recurs contra decisiunilor definitive ale judecătorilor faptului? Nu se poate întâmpla ca acești judecători să fi violat legea penală, să fi aplicat pedepse arbitrare sau să fi călcat în picioare drepturile apărării; să se fi înșelat asupra fondului și ca erorea lor să fie demonstrată prin fapte ivite în urma decisiunelor date? D'aci decurg mijlocele de casațiune și de revisiune.

Art. 404, pune în principiu deschiderea recursului de casațiune în materie criminală, corecțională și polițianescă. Această cale de recurs domină toate jurisdicțiunile represive. Este însă de observat că recursul în casațiune nu constituie un al treilea grad de jurisdicțiune. Curtea de Casațiune nu examinează faptele care au fost judecate de către judecătorii faptului; aprecierea lor este suverană; acesta este o cale extraordinară de reformare care are numai de obiect a verifica sănătoșa aplicațiune a legilor, în privința sau a instrucțiunii sau a judecăței. Legistorele a delegat Curței de Casațiune interpretarea suverană ală legii; ea are facultatea d'a anula toate actele cari i s'ar părea contrarie testului și spiritului ei; ea însă nu este judecător ală factelor, ci numai ală aplicațiunii legilor.

Acéstă materie se împarte în trei punte : 1-iū Care sunt decisiunile și sentințele în contra cărora este deschis recursul? 2-a care persoane pot exercita acest recurs? 3-a care sunt mijlocele de casațiune?

Mijlocul estra-ordinariū al casațiunei nu tinde precum s'a ȃisū deja a judeca procesul, ci decisiunea saū sentința atacată; a obține, nu *retractarea* acestei decisiuni de către judecătorul ce a emis'o, precum la casul de opozițiune, nici *reformarea* de către judecătorul superiorū, precum la casul de apelū, ci *casarea* saū anularea ei. Inaintea Curței de Casațiune nu esistă desbaterei asupra culpabilităței saū neculpabilităței acusatului, nu urmédă ascultare de marturi, discusiune asupra probelor produse, ci casarea saū anularea fiindū pronunțiată, *causa* se trimite inaintea unei alte juricțiuni însercinate de a o judeca din noū. Acest recurs este de douē feluri: recursul în *casatiune* și recursul în *revisiune*.

Recursul în casațiune s'a distinsū în douē catigorii: recursul formatū de părțile ingageate în procesū, și acelu ce se formédă în *interesul legei*, într'unū interesū superiorū interesul părților.

Recursurile trebuie să fie motivate pe o violare a legei saū în privința competenței, saū în privința formei, în vre una din formalitățile prescrise de lege sub pedepsă de nulitate, saū celū puținū să fie din cele substanțiale după rațiunea dreptului, saū în fondū. Aceste recursuri nu potū fi dirigate de câtū în contra unor decisiuni ale autorităței de juricțiune, avēndū caracterul unei decisiuni saū sentințe emise asupra unui interesū litigiosū. Mai trebuie încă ca aceste decisiuni să fi isprăvitū cursul regulatū al justiției în tôte gradurile juricțiunei,

și prin urmare să fie *definitive*, sau că ar emana ele dela un judecător ce statuață în prima instanță însă fără apel, sau dela judecătorul apelului. Materiile care suntu de competența Curței de Casațiune în pricină penale suntu:

1-iu Cererile de Casațiune.

2-a Cererile de revisiune.

3-a Procedurile pentru represiunea crimelor și delictelor comise de ore care membri ai ordinii judiciare.

4-a Despre regulamente de competență.

5-a In fine, cererile despre strămutarea unui procesu dela unu tribunalu la altulu.

In privința decisiunelor sau sentințelor în ultimă resortu, este de făcutu o distincțiune importantă: întru câtu adică ele suntu preparatorie și de instrucțiune, sau interlocutorie, sau in fine definitive.

Decisiunile sau sentințele preparatorie și de instrucțiune suntu acele emise pentru instrucțiunea causei; ele tindu a pune procesulu în stare de a priimi o hotărîre definitivă, fără a prejudeca fondulu. Asemenea decisiuni sau sentinți nu prejudiciață întru nimicū nici drepturilor acusatulu nici acțiunei publice.

Decisiuni sau sentinți interlocutorie suntu acele ce statuață asupra unei cereri sau excepțiunii ce prejudică fondulu, ce modifică sau nimicescū acțiunea; asemenea hotărîri aducū de'ndată unu prejudiciu sau intereselor părților, sau acțiunei Ministerulu publicu. Hotărîrile asupra competenței și asupra punerei în acusațiune suntu de acéstă natură.

Așa dar vomu trata:

1-iu Despre recursulu în contra hotărîrilor preparatorie și de instrucțiune.

2-a In contra hotărîrilor interlocutorie și de competență.

3-a In contra decisiunelor de punere sub-acușățiune.

4-a In contra hotărîrilor definitive.

5-a Despre recursurile în interesul legii.

1-a Nicî Ministerul publică, nicî prevenitul, nicî partea civile nu potă ataca în casațiune decisiunile săă sentințele preparatorie și de instrucțiune de cătă numai dupe ce va fi intervenită hotărîrea definitivă asupra fondulă, opunîndu-se nulitatea ce ar resulta din instrucțiune; este însă ne apărată ca ministerulă publică în rechisitorulă seă, săă partea civilă în cererea sa, săă arăte cu esactitate tôte aceste nulități.

2-a O hotărîre interlocutorie. nefindă nicî preparatorie nicî de instrucțiune, și ministeriul publică și părțile aă dreptul a recurge îndată în casațiune contra acestor hotărîri, fără a așcepta sentință definitivă în fondă.

3-a Hotărîrile relative la cestiunile de competență suntă interlocutorie; art. 522, și următore dispună formală că asemenea hotărîri suntă deferate Curței de Casațiune, fără ase așcepta decisiunea definitivă după formele și în sorócele legiuite.

Cererile de nulitate se potă forma de acusată săă de ministerulă publică în următorele patru casură, precum resultă din art. 324.

- a). Dacă faptul nu este cualificată crimă prin lege;
- b). Dacă ministerulă publică n'a fostă auđită;
- c). Dacă decisiunea n'a fostă pronunțiată de numărulă de judecătóri deșiptă prin lege;

d). Pentru cauză de necompetință. Recursul în contra decisiunelor de punere în acușațiune.

4-a. Despre recursurile în contra hotărîrilor sau sentințelor definitive.

Fără a intra în desvoltarea cestiunelor ce presintă acéstă materie, ne vomă mărgini a aminte aci că în materie criminală recursulū în contra acestor hotărîri se pôte forma :

1-iū In contra sentințelor condamnatorie, sau de ministerulū publicū sau de partea condamnată.

Dacă în sentința de trimetere sau în instrucțiunea și procedura Curței juraților, a urmatū violare orī omisiunea vre unei formalități prescrise de codice sub pedepsă de nulitate.

2-a La casū de necompetință, în care se coprinde și escesul de putere ;

3-a Cândū s'a omisū sau s'a refusatū d'a se statui asupra vre unei ceriri a acusatului sau a ministerului publicū, și care tindea a usa de o facultate sau de unū dreptū acordatū de lege. (art. 406).

4-a Recursulū în interesul legei. Acesta se pôte forma, în ore care casurī, de către procurorul generalū alū Curței de Casațiune sau de procurorii generalī ai Curților de apel. In un singurū casū, procurorii generalī ai Curților de apel potū forma recursū în interesul legei: cānlū voescu a ataca o ordonanță de aquitare. Afară de acestū casū, verī ce procurorū generale de Curte de apel, și verī care altū oficiărū inferiorū alū ministerului publicū ce ar forma o cerire în casațiune, în interesul legei număi, ar comite un escesū de putere. Datoria acestor oficiări ai ministerului publicū, cândū ar avea cunoscință de vre unū actū sēvârșitū în circons-

cripțiunea loră a căruia ar socoti folositoră a provoca casarea în interesul legii, este de a transmite procedura saă de a însciința pe ministerul Justiției, ori pe procurorile general dupe lângă Curtea de Casațiune, prin intermedierea ministerului.

Procuroru-general al Curței de Casațiune pôte din oficiu, în virtutea puterei sale, să formeze recursu în interesul legii cându se găsescu întrunite circumstanțele următore :

1-iu Cându e cestiune de decisiuni saă sentinți definitive și în ultimă resortu.

2-a Cându coprindu în sine un viciu ce trebuie să atragă casarea.

3-a Cându nici una din părți n'a reclamată în socorul determinat.

În fine, ministerul justiției pôte, dându un ordinu formale procurorului generale lângă Curtea de Casațiune, provoca prin acestu magistratū anularea în casuri mai întinse.

Puterea ministerului în această privință, diferă de cea alu procurorului generale:

1-iu În acesta că ea se întinde nu numai asupra decisiunelor și sentințelor, ci și asupra tuturor acturilor judiciare contrarie legii emanate de la jurisdicțiunile ordinare saă de la acele excepționale.

2-a Că nu este necesariu ca aceste acte să fie definitive, nici în ultimă resortu.

3-a Nici ca sorócele acordate pentru recursulū părților să fie espirate.

4-a În acea că recursul pôte da locū la prigoniri ordonate de Curte, în contra oficiărilor de poliție saă magistraților inculpați în materie de nulitate. La așa

casă, precum și în cazul precedente, anularea este pronunțată numai în interesul legii. Dacă recursul este format în contra unor acte și hotăriri preliminare care se ating de un proces ce nu s'a judecat încă nerevocabil, anularea trebuie să profite părților; dar dacă sentința sau deciziunea s'a pronunțată în mod definitiv și în ultim resort, ne mai putând fi atacată, recursul dupe ordinul ministrului se face numai în interesul legii.

Precum am disus mai sus, recursul de casațiune nu este deschis în genere de cât în contra hotăririlor în ultim resort și definitive. Acesta este consecința principiului chiar al casațiunii, În adevăr, este evident că această cale extraordinară nu poate fi întrebuințată de cât atunci când hotărirea nu mai poate fi atacată prin vre unul din mijloacele ordinare precum sunt opozițiunea sau apelul.

D'aci rezultă: 1-iă că sentințele sau deciziunile date în lipsă nu pot fi deferate Curței de Casațiune întru cât nu a expirat încă termenul opozițiunii; 2-a Că hotăririle chiar contradictorie nu pot fi obiectul recursului, întru cât este încă deschisă calea apelului.

Dupe terminii art. 404, sentințele și deciziunile trebuie să fie în ultim resort și ne supuse la nici un mijloc de retractare sau de reformare.

Recursul este deschis, în virtutea acestei regule: 1-iă în contra sentințelor definitive ale tribunalelor de poliție; 2-a contra sentințelor tribunalelor corecționale când statuă în apel asupra sentințelor eminate de la tribunalele polițienesci sau asupra apelului sentințelor tribunalului corecțional, în casurile prevădute de art. 195, și 196, sau în fine, în contra sentințelor care, de și e-

manate de la un tribunal corecțional, ele n'a statuată de câtă asupra unei simple contravențiunii în cazul prevădută de art. 188; — 3-a în contra decisiunelor Curților de apelă în materie corecțională.

4-a în contra decisiunelor Curților de Assisie.

Acéstă regulă al art. 404, admite cu tóte aceste óre care escepțiunii. Art. 416, rostesce :

„Recursul de Casațiune, făcută în contra decisiunelor și sentitelor preparatorie și de instrucțiune, nu va fi deschisă, de câtă după darea celei definitive decisiunii saă sentințe, fără ca celă ce voește a face un asemenea recursă să fie împedecată saă respinsă prin aceia că s'ar fi supusă de bună voiă la esecutarea unor asemenea decisiunii saă sentințe preparatorie pe care le atacă. Dar decisiunile și sentințele asupra competenței potă fi atacate la Curtea de Casațiune îndată ce vor fi emise, și fără ase așcepta eșirea celei definitive decisiune.“

D'aci putemă induce că recursul póte fi dirigeată de'ndată; 1-iă Contra sentințelor și decisiunelor incidente care nu suntă curată preparatorie și de instrucțiune; 2-a în contra sentințelor și decisiunelor asupra competenței.

Ce trebuie însă se înțelegemă prin sentinți preparatorie și de instrucțiune? Se pot considera ca preparatorie hotăririle relative la instrucțiunea causei, care tindă a pune procesul în stare de a priimi o hotărira definitivă; suntă interlocutorie acele ce ordonă o probă, o verificare saă o instrucțiune care prejudecă fondulă. În acéstă ipotesă din urmă, decisiunea se consideră definitivă cândă este pronunțată în ultimă instanță, fiindă că prejudică

o cestiune de dreptu de la care depinde soluțiunea procesului.

Sentințele și decisiunile asupra competenței pot fi și ele atacate îndată prin calea de casațiune. Rațiunea acestei esceptiuni este că un interesu publicu se lăgă cu ordinea juridicțiunelor și că importă societăței ca un prevenitū să nu fie tradusū înaintea unui judicătoru care nu are facultatea d'alū judeca. Acésta regulă însă nu-se aplică înaintea Curței Assiselor; cândū acusatulū nu a recursū în contra decisiunei Camerei de acusațiune care l'a trimisū înaintea acestei Curți, recursul ce ar forma în urmă încetédă d'a fi suspensivū. Din cele đise resultă că decisiunile Camerei de acusațiune care aū un caracterū definitivū suntū susceptibile d'a fi atacate îndată prin calea casațiunei, fără ase așcepta pronunciarea decisiunei în fondū. Astū-felū suntū și decisiunile emise în materie de liberare provisorie. Legea care consideră cererile de casațiune ca un recursū es-traordinariū, tinde ne'ncetatū a-lū restringe și a nu-lū lăsa deschisū de câtū la casū cândū intervenirea Curței de Casațiune ar fi indispensabilă spre a asigura drepturile părților și a manține sănătósa aplicațiune a testelor legi.

Care suntū, alū douilea, persónele ce potū porni recursū în casațiune? In genere, calea recursului în casațiune aparține aceloră numai care aū făcutū parte într'o decisiune saū sentință pronunțată în ultimă instanță. Prin urmare, orī ce persónă n'a figuratū ca parte într'unū procesū, nu are dreptulū recursului în casațiune.

Recursulū în casațiune nu este deschisū în tóte casurile nici chiar tutorū fețelorū ce aū figuratū într'unū procesū. Legea a stabilitū drepturi destincte în pri-

vința 1-iu, a prevențiilor și acușărilor; 2-a, a părților responsabile civile; 3-a, a Ministerului public; 4-a, a părților civile.

Prevenții și acușări pot recurge în casație în în contra tutoră sentințelor și decisiunelor condamnatorie pronunțate în ultima instanță; acestu dreptu este consacratu de art. 174, 211 și 396, fără nici o restricție: elu se pôte exercita câtu ar fi de minimă pedepă pronunțată. În materie criminală, legea voește chiar ca acusatulu său condamnatulu să fie advertitū despre dreptulu seū de recursu, spre a nu-lu perde din neștiință. Art. precitați conținū întru acesta dispozițiunī formale. Nu există excepțiune de câtu pentru condamnatulu prin contumaciă. Art. 478 nu acordă recursulu în contra decisiunelor date în contumaciă de câtu Ministeriului Publicu și părței civile; Recursulu formatu de unu contumace în contra unei decisiuni ce-lu condamnă este neadmisibilă, chiaru și atunci cându acestu recursu este fondatū asupra competenței. Contumacele se consideră că într'o stare de rebeliune în contra justiției; elu nu pôte profita de garanțiile ei, de câtu cându se supune decretelor sale.

Personele supuse responsabilităței civile pot recurge în casație de câte ori sentința sau decisiunea pronunțată condamnățiunī în contră-le.

Dreptulu de recurgere aparține și Ministerului publicu. Cându e cestiune de o sentință pronunțată în ultima instanță de unu tribunale polițianescū, dreptulu de a face recursulu se cuvine oficiărulu care a îndeplinitu funcțiunile Ministerului publicu pe lângă tribunalulu de poliție. Cându sentința emană de la unu tribunalu corecționale, acestu dreptu aparține sau procu-

rorului dupe lingă acelū tribunalū saū procurorului generale alū Curței. In fine, dacă decisiunea este pronunțată de o Cameră de acusațiune, saū de o Curte de Assise, dreptulū de recursū pōte fi escercitatū saū de procurorele acestei Curți saū de procurorului generale în cea ce privesce decisiunile ei, saū numai de procurorului generale în cea ce se atinge de decisiunile Camerei de acusațiune. In tōte casurile însă, dreptulū de recursū aparține Ministerului publicū, saū că acusatulū aū fostū liberatū saū aquitatū, saū că a fostū condamnatū, căci elū lucrédă în interesulū societăței și alū justiției.

Cu tōte acestea, elū nu pōte ataca ordonanțele de aquitare legalminte emise de președintele Curței Assiselorū de câtū în interesulū legeri, și fără prejudiciulū părței aquitate (art. 409).

În fine, partea civilă pōte forma recursū numai în câtū privesce interesele sale civile. În materiă corecțională și de poliția, partea civilă pōte recurge în cașațiune în contra sentințelorū și decisiunelorū ce arū lesa interesele sale, chiar și fără concursulū Ministerului publicū (art. 412). Acestū articolū face escepțiune numai în cea ce se atinge de violarea formelorū prescrite spre a asicura apărarea prevenitulū. Acéstă violare nu pōte fi invocată de câtū de prevenitū.

In materie criminală, din contra, legea refusă părței civile dreptulū de recursū în contra decisiunelorū Camerilorū de acusațiune. Acestū dreptū aparține numai acusatului și Ministerului publicū, celū pucinū recursulū părței civile este admisū numai cândū se află unitū cu recursulū Ministrului publicū.

Dreptulū de recursū alū părței civile în contra decisiunelorū Curțilorū de Assise este limitatū de art. 411.

„In nici un casu, dice acestu articolu, partea civilă nu va putea să ceră anularea unei decisiuni de aquitare saū de absoluțiune. Dar dacă decisiunea a pronunțatū în contra sa condamnățiunii civili mai mari de cātū cele cerute de partea aquitată saū absolvită, acēstă dispozițiune a decisiunei va putea fi anulată dupe cererea părței civile.“

La aceste reguli generale, legea a creatū, în interesulū justiției, două excepțiuni care facū obiectulū art. 443 și 444.

Art. 443. rostesce: „Cândū, dupe o ordine formală a Ministeriului justiției către Ministerulū publicū alū Curței de casațiune, acesta va denunța la secțiunea criminală acte judecătorești, decisiuni saū sentințe contrarie legei, ele vor putea fi anulate și autoriū lorū urmăriți, dacă cere casulū, după capū III, de la titlu IV. alū acesteī Cărți.“

Care este sensulū acesteī dispozițiunii? Atribuțiunea ce ea conferă este óre restrinsă la dreptulū de a anula în interesulū singurū alū legei, saū este nelimitată în efectele ei? Ar fi cu anevoie a se circumscrie dreptulū de anulare, conferatū de art. 443, în limitele strînse ale interesulū legei, adică a nu vedea aci de cātū mijloculū de a semnala judecătorilorū erórele lorū de dreptū, fără a atinge interesele părților, și fără a modifica situațiunea în care i-aū redusū hotăririle. In adevărū, acestu articolu nu face nici o rezervă în privința drepturilor părților interesate, însă art. 444 care conferă procurorului generale alū Curței de Casațiune unū dreptū analogū cu acelu ce art. 443, Ministerulū justiției, adaogă acēstă restricțiune: Dacă în asemenea casū decisiunea saū sentința va fi casată, părțile nu vorū pu-

tea să se întemeede pe acesta spre a se opune la executarea ei." Este însă evident, că fiindu că ambe aceste articole se aplică la materii criminale, fiindu că și unul și altul au de obiectu anularea hotărîrilor neregulate, și fiindu că numai cel al doilea conține o rezervă relativă la drepturile părților, este evidentu și că cel al întâi nu presupune aceeași rezervă, și că prin urmare, anularea ce pronunță se poate întinde peste limitele interesului legii. Legislatorele atribuind Ministerului justiției facultatea de a denuncia în casuri excepționale óre-care acte judiciare viciate de abuz și prevaricațiune spre a provoca a loră anulare, chiar și cându ele a dobândit un caracter definitiv, a voit să-i dea un mijloc de a repara erori nereparabile, o cale excepțională de recurs. Să presupunem că o jurisdicțiune s'a apucat prin violență de o afacere ce nu i aparține; că prin o hotărîre óre-care s'a aplicat o penalitate arbitrariă, sau că s'a pedepsit ca crimă sau delict un fapt inocent; va trebui óre, dacă Ministerul public și prevenitul au neglijat d'a forma recursul lor, ca aceste decisiuni ilegale să fie executate? Art. 443, are mai cu seamă de scop, cel pucinu în casuri cându interesul justiției este compromis, a suplini neglijența părților. Care sunt însă limitele în care trebuie să fie aplicată dispozițiunea acestui articol? Legea nu le a defipt; trebuie dar să le căutăm îndreptul comune. Principiul lucrului judecat, fondat pe un îndovit interes, dă nascere unor drepturi, sau în profitul părților ce au figurat în proces, sau în profitul societății.

Putem dar admite că Statul, în temeiul unui interes mai înalt sau unei necesități imperioase, poate

deroga la acestu principiū în casu cându lucrul judecatu îi pare că aduce unū prejudiciū intereselorū chiar ale justiției. Care suntu însă aceste casuri? Trebuie să distingemū aci între drepturile dobândite ale părților și drepturile dobândite Statului. Statulū, în cea ce-lū privesce, pōte renuncia la beneficiulū lucrului judecatu; elū pōte provoca suspendarea lui în circumstanțe în care acestū beneficiū n'ar avea de efectū de câtū a consacra erōrea saū a opri cursulū justiției. Este însă evidentū că această renunțiere nu se pōte întinde la drepturile dobândite părților prin lucrulū judecatu. Aceste drepturi suntu nerevocabile.

Dupē art. 444, recursulū pōte fi esercitatū, nu în interesulū părților, ci în interesulū singurū alū legei.

Acastă atribuțiune s'a creatū numai în prevederea interpretațiunei generale a legilorū. Dacă părțile nu aū nicī unū interesū a ataca decisiunea ilegalē, saū dacă aū neglijatū de a face acēsta, importă în interesulū generale, că, de și se mântinū efectele acestei decisiuni în specia în care a fostū emise, importă că regula să fie amintită, ca interpretațiunea să fie luminată. Procurorū generale ia apărarea nu a părților, ci a legei.

Se esaminămū acumū care suntu miđlócele de casațiune și de anulare care potū fi invocate în susținerea recursurilorū.

În tesă generală, tōte căile de casațiune consistă, saū într'o violare saū într'o falsă aplicațiune alū legei. În adevărū, saū că judecătorii aū nesocotitū regulele competenței, saū că aū depășitū limitele autorității lorū, saū că aū omisū d'a observa formele judiciare, saū că, statuândū s'aū pusă în contradicțiune cu testele legei, saū că rău aū aplicatū dispozițiunile beī, saū că aū requisū

o prigonire deja judecată într'unu modu suveranu, in tote aceste casuri esista violare sau falsa aplicatiune a legiloru de instructiune sau a legiloru penale, insa acestu principiu da locu la dificultati numeroase in aplicatiune. (Art. 405.)

Se esaminamu mai anteu in care a nune casuri este deschisu recursulu in contra decisiunelu Camerei de Acusatiune? Amu vedutu deja ca Președintele Assiselloru in interogatoriulu preliminaru, dupu terminii art. 321, este datoru a descepta pe acusatu despre facultatea ce are de a face vre o cerere de nulitate. Aceiasu facultate apartine si procurorulu generale dupu art. 323.— Art. 324, adauga: „Cererea de nulitate nu se pote face de catu in contra decisiunei prin care s'a tramisu acusatulu inaintea Curtei juraților si numai in urmatoarele patru casuri:

1-iu. Dacu faptulu nu este cualificatu crimă prin lege;

2-a. Dacu Ministerulu publicu n'a fostu auditu;

3-a. Dacu decisiunea n'a fostu pronunziata de numerulu de judecatori defiptu prin lege;

4-a. Pentru cauza de necompetinta.

Din terminii limitativi ai art. 324, nu trebuie sa inducemu ca, afara de mijlocele de nulitate difpte de acestu articolu, tote cele alte suntu interdise; astu-felu nu pote fi sensulu legei, caci la asa casu, nu ar putea esista recursu nici in contra decisiunelu de neprimire a reclamațiunelu, nici in contra decisiunelu de trimitere inaintea tribunaleloru de simpla politie si corecționale. Art. 324, nu se ocupa de catu de decisiunele de trimitere a acusatulu inaintea Curtei juraților si de causele principale de nulitate ce acusatulu ar putea

propune în contra acestei decisiuni. El ū n'a derogat ū la cele-l'alte reguli legale.

Din testele articolelor ū 229 ū ū 405, rezultă cā recursul ū este deschis ū în contra decisiunelor ū Camerei de acusaūiune, nu numai ū în casurile enumerate la art. 324, ci 1-iū, cānd ū rē ū s'au calificat ū faptele; 2-a, cānd ū s'au violat ū formele prescrise de lege; 3-a, pentru rea interpretare a legēi; 4-a, pentru refus ū sau o misiune a excepūiunelor prejudiciale sau de ne primire; 5-a, pentru refus ū sau omisiuni de a statua asupra cererilor pārilor sau rechiūiunelor Ministerului public ū; 6-a ū în fine, pentru vici de redactare, ce ar resulta din omiterea enunūiilor ce trebuie sā conūinā. Adevārata dificultate al ū acestei materii constā ū în a cunōsce formele a cārorā violare pōte ū întemeia un ū recurs ū ū ū cele a cārorā ū infringere nu pōte motiva acest ū recurs. Este clar ū cā nulitatea nu pōte resulta de cāt ū din violarea sau omiterea unor forme care sunt esenūiale sau pentru eserciūiul acūiunii publice, sau pentru drepturile apārārei.

Sentinūele tribunalelor poliūiānesci sau corecūionale sunt ū supuse la o osebitā regulā: acēsta este cā mijlōcele de nulitate, luate ū în procedura dela prima instanūā ū ū pe care a omis ū cine-va ale opune ū inaintea judecātorilor din apel ū, nu pot ū fi rādicate ū inaintea Curūei de Casaūiune.

Decisiunile ū în materie criminalā sunt ū supuse la o regulā de nu identicā, cel ū puūin ū analogā. Este stabilit ū ca un ū principiu ū în materie criminalā, cā nu pōte cine-va propune un ū mijloc ū nou ū inaintea Curūei de casaūiune, cānd ū a omis ū de al ū propune ū inaintea judecātorilor fondului. Aūa, de exemplu, s'a recunoscut ū cā

cându unū acusatū nu a pornitū recursū în terminulū legei, în contra decisiunei Camerei de acusațiune prin care-lū trimite înaintea Curței juraților, elū nu-și mai pôte face în urmă unū mijlocū de casațiune dintr'o nulitate de procedură a căria apreciere aparține Camerai de acusațiune. S'a admisū chiar încă că acusatulū care nu a recursū contra decisiunei de trāmitere, nu pôte după condamnarea sa de către Curtea de Assise, să se prevalidețe de nulitățile ce ar conține acestā decisiune. Aceste decisiuni nu suntu de cātū consecința art. 396, care determinā sorócele recursulū; odatā ce aū espiratū aceste soróce, acusatulū a perdutū veri ce mijlocū de recursū în contra decisiunei pe care tăcerea sa a re-vestit'o cu puterea lucrulū judecatū.

Sentințele și decisiunile definitive potū fi atacate: 1-iū, pentru neregularitate în instrucțiune, cea ce se numesce mijlóce de nulitate; 2-a, pentru rea aplicațiune saū violare a legei penale.

Mijlócele de nulitate aū de obiectū viciile de formă și iregularitățile comise în procedura criminală. Nici o condamnațiune nu pôte fi pronunțată de cātū după o procedură regulată și în care s'a respectatū tóte drepturile apărării. O hotărîre care n'a fostū precedată de o instrucțiune legală nu este o hotărîre, și acestū principii trebuie să fie aplicatū cu cea mai rigurósă esactitate într'o materie care pune în pericolū drepturile cele mai preciose ale fie-căruia prevenitū, averea sa, onórea și libertatea sa.

Așa dar, sentințele și decisiunile suntu nule: 1-iū, dacă n'aū fostū pronunțate de numérulū judecătorilorū prescrisū de lege; 2-a, Cândū aū fostū pronunțate de judecători care n'aū asistatū la tóte audiențele; 3-a, Cândū

n'a fost pronunțate în public; 4-a, Când nu sunt motivate; 5-a, Când Ministerul public n'a fost prezent sau n'a luat concluziuni în cauză; 6-a, Când marturii ascultați n'a depus jurământul prescris de lege (art. 153 și 342). Aceiași nulitate se întinde și în materie corecțională și polițienescă la violarea regulilor relative la probe. Așa, spre exemplu, instrucțiunea și hotărîrea se vor anula, dacă procesele verbale care fac credința pînă la înscrierea în fals, au fost distruse prin probă contrară, sau dacă s'a nesocotit autoritatea proceselor verbale care fac credința pînă la proba contrară. Prin urmare, în materie corecțională, ca și în materie criminală, instrucțiunea și judecata sînt nule dacă n'a fost observate formele prescrise pentru apărare.

Am vădit deja că art. 406, pronunță anularea „Cînd se va fi omis sau se va fi refuzat de a se pronunța asupra verii unei sau mai multor cereri ale acuzatului, sau asupra verii unei sau mai multor rechizițiuni ale Ministerului public; cînd acea cerere sau rechizițiune va fi fost făcută pentru a reclama vre o facultate sau veri un drept ce dă legea, de și pedepsa de nulitate nu ar fi pronunțată prin veri un test de lege pentru neobservarea formalității cerute de acuzat sau de Ministerul public.”

Acastă dispozițiune este din cele mai importante ale codicelui nostru. Ea nu obligă pe judecător să statui în atare sau atare sens; ei sînt liberi pe deciziunile lor ci îi obligă să examineze toate rechizițiunile sau concluziunile părților și dacă le resping, să le respingă cel puțin prin deciziuni motivate.

Acastă este una din garanțiile cele mai puternice

ale procedurii criminale, unul din elementele cele mai importante ale justiției, căci din ea rezultă facultatea d'a invoca toate formele, toate garanțiile și necesitatea d'a aprecia toate cererile. Judecătorii însă sunt datori a statui atunci numai când cererea sau rechizițiunea este autorizată de lege. Așa dar, dacă acuzatul va cere a se chema un martur, în virtutea puterii discreționare a Președintelui, sau ca coacuzatul se să fie ascultat ca martur, judecătorul nu este obligat a statui, fiind că aceste cereri nu sunt exercițiul unui drept autorizat de lege.

Violarea sau falsa aplicațiune a legii penale este sorginta cea mai fecundă de casațiune. Aci se ridică însă o cestiune: Curtea de Casațiune este instituită numai spre a reprime violarea legii; ea nu poate aprecia dacă s'a judecat bine sau rău; ar eși din cercul atribuțiunelor sale dacă ar intra în apreciere de fapte, dacă s'ar pronunția asupra unor materii ce sunt abandonate la discernământul și conștiința tribunalelor ordinare. Curtea de Casațiune nu constituie un alt grad de jurisdicțiune; ea nu poate pătrunde în calificarea factelor, nici examina de sunt ele probate sau nu; ea nu poate să le admită sau săle respingă. Ea are însă facultatea d'a examina cum tribunalele ordinare au aplicat legea la faptele pe care ele singure le au declarat de constante.

Acastă calificare este raportul ce există între actele incriminate și legea care formulă această incriminare; iar acest raport constituie o cestiune de drept și nu o cestiune de fapt. Curtea de Casațiune intră în aprecierea faptului, nu pentru a contesta declarațiunile decisiunii relative la existența materiale al acestui

faptă și la moralitatea lui, ci pentru a contesta consecințele legale ce a dedusă această decisiune din faptul constatată prin ea. Dacă erorea judecătorului de fondă consistă a cualifica de delictă saă crimă ună faptă care nu presintă aceste caractere, saă a refusa această cualificare la ună faptă care conține tôte elementele constitutive ale delictului, cumă va putea scăpa de sub censura Curței de Casațiune?

Legea penale pôte fi înfrinsă prin aplicațiunea ce i s'ar face atâtă în casă cândă elementele delictului suntă definite, câtă și la casă cândă nu suntă definite. Legea, incriminândă furtulă și escrocheria, n'a definită nici caracterele sustracțiunei, nici uneltirile viclene care suntă unulă din elementele acestoră delicte; d'aci s'ar putea ôre induce că o decisiune care ar considera ca o sustracțiune reținerea unui obiectă împrumutată, saă ar asimila nisce rostiri mincinôse cu manoperi fraudulôse, n'ar viola art. 306 și 334, ală codicelui penale? Trebuie ôre a se abandona la consciința judecătoriloră aprecierea legale ală acestoră două circumstanțe pe cuvântă că legea n'a indicată elementele loră?

Acolo unde legea nu s'a esplicată într'ună modă pozitivă, doctrina n'a stabilită reguli care suplinescă dispozițiunile ei? Este ôre mai permisă a se viola spiritulă legei de câtă terminii ei, și sub pretextulă generalității ei, a se face o aplicațiune arbitrariă? Curtea de Casațiune este suverană în interpretarea legei. Ea este instituită pentru a mănține unitatea de jurisprudință, aplicațiunea uniformă a dispozițiuniloră legale, mănținerea reguleloră doctrinale care domină tôte legile și formă complementulă loră utile și salutariu.

In materiă de justițiă penale regulele trebuie să fie

uniforme, căci dacă aceleași fapte n'ar fi pasibile de aceeași represiune, dacă același actū ar fi consideratū cândū ca penabile, și cândū ca inocinte, câtă turburare n'ar produce asemenea anomalie în conștiința publică? Care ar fi regula de conduită a cetățenilor?

Se esaminămū acumū care este sensulū și întinderea dispozițiunelorū coprinse în art. 408, 410. Art. 410, prevede erórea în citarea testului legei, și prescrie că erórea de formă să nu pótă servi de pretestū spre a cere anularea decisiunei. Așa de esemplu, se presupunemū că unū prevenitū a fostū condamnatū ca culpabilū de furtū, de și faptulū ar presinta caracterele unei escrocherii iar nu alū unū furtū; hotărîrea nu s'ar putea justifica sub cuvântū că în causă esistă delictū de escrocherie, de nu esistă delictulū de furtū, și că pedépsa pronunțiată nu depășesce pe acea alū escrocheriei, căci condamnațiunea nu póte avea de basă legală unū delictū de care prevenitulū n'a fostū daclaratū culpabilū. Acéstă ipotesă nu intră nici cumū în terminii art. 410, căci aci esistă o falsă cualificare a faptului și prin urmare o falsă aplicațiune a legei penale pe care nu trebuie să o confundemū cu o simplă eróre în citațiunea testului.

Formele de procedere înainte Curței de Casațiune suntū fórtē simple: spre ale cunósce e destulū să citimū cu atențiune art. 416, și urmátóre. Aceste articole nu cerū nici o esplicațiune.

CAP. III.

Despre cererile de revisiune.

(ART. 445—449.)

Revisiunea, în materie criminală, are de scop în dreptarea unor erori judiciare descoperite în urma condamnărilor pronunțate în ultim resort și care ar decurge dintr'o eroră de fapt iar nu de drept.

Revisiunea nu are nici odată loc în materie corecțională sau polițianăscă, ci numai în materie criminală.

Trei circumstanțe pot deschide acest recurs.

1-iu. Când doi acușați au fost condamnați prin sentințe diferite, și nu prin una și aceeași sentință pentru același fapt.

2-a. Când acele două sentințe nu se pot concilia, și când există dovada despre inocența a unuia sau altuia condamnat.

3-a. Când n'a murit unul din condamnați.

Celă întâiu casă de revisiune este prevădută de art. 445: Când doi acușați au fost condamnați prin sentințe diferite și nu prin una și aceeași sentință, pentru una și aceeași crimă, iar aceste sentințe nu s'ar putea concilia, încâtă a loră coesistență ar fi probă inocinței ală unuia sau ală altuia din condamnați. Spre exemplu, Gheorghie este condamnat ca autorele unui furt: Șese luni în urma acestei condamnăni, Iónă este urmărit și recunoscut culpabil de același fapt. Iată doi ómeni condamnați prin prigoniri distincte și fără complicitate în una și aceeași crimă. La așa casă, este prea evidentă că una din aceste condamnăni este

eronată, și prin urmare, executarea ambelor deciziuni se va suspende.

Trei condițiuni sînt necesare spre a autoriza suspendarea și revisiunea la casă de două condamnări neconciliabile; trebuie 1-iu, ca ambii indiviđi să nu fi fost condamnați prin una și aceeași deciziune; 2-a, ca condamnarea să fi fost pronunțată pentru una și aceeași crimă; 3-a, ca condamnările să nu se pótă concilia, ast-felú încátú să rezulte neapăratú din ele proba inocinței a unuia din condamnați.

Alú douilea casú de revisiune este acelu prevédutú de art. 446, cândú adică în urma unei condamnări pentru omucidú, se vorú presenta acte de natură a produce probe îndestulátore despre esistența persónei a cărú mórte presupusă a datú locú la condamnare. Curtea de Casațiune are aprecierea suverană a indiciilor; nu este însă chiámata a constata identitatea persónei omucisă; la așa casú ea trebuie să trimiță cauza înaintea unei Curți de apelú.

Alú treilea casú de revisiune este cândú, după o condamnare, unulú saú mai mulți din marturii care au depusú în contra acusatului, vorú fi urmăriți ca marturii mincinoși în acestú procesú. Acestú casú este prevédutú de art. 447. Aci erórea condamnării nu se arată cu aceeași evidentă ca în cele-l'alte două casurú, căci se póte prea bine ca mărturia mincinosă să nu fi dictatú singurá declarațiunea juriului; cu tóte aceste, casulú este destulú de gravú spre a stabili o presumpțiune suficientă că acusatulú ar putea fi victima unei calumnii. Acestú articolú nu se aplică de câtú la marturii în contra acusatului.

Mórtea condamnatului în casurile prevédute de art.

446 și 447, sau alu unuia din condamnați în cazul art. 445, va fi ea óre unu obstacolú la revisiune? Art. 449, a resolvatú acéstá gravá cestiune. Legea s'a márginitú în privința condamnatului decedatú la singurulú casú în care s'ar putea materialminte proba că condamnațiunea sa a fostú rezultatulú unei erorí; căci în cele-lalte casurí, o revisiune operatá fără debaterí, fără confruntare cu marturii sau cu coacusații condamnatului decedatú, ar fi impracticabilá.

TITLU IV.

Despre câte-va procedurí particulare.

CAPU II.

Despre falsú.

(ART. 450—469).

Art. 450, și urmátóre prescriú regulele ce trebuie observate spre constatarea stárei materiale a înscrisurilor defáimate de false, și formele relative la materia falsului incidinte.

Art. 466, rostescé: „Cándú acte publice se vorú declara false în totulú sau în parte, Curtea sau Tribunalulú care va fi judecatú falsulú va ordona să se îndrepteđe acele acte, ștergându-se sau adăogându-se, și despre tóte acestea se va face procesú verbale.“

Scopulú acestei măsurí este de a preveni abusulú ce s'ar putea face de actele autentice care s'aú declaratú de false.

În adevărú, forma lorú intrinsecá dá acestorú acte aparința unuí titlu esecutoriú și copiile ce s'ar putea li-

bera după ele, ar da celoră ce le producă ună titlu a-parinte la esercițiulă drepturiloră ce rezultă din aceste acte. Spre a se pune dar ună obstacolă la întrebun-țarea abusivă ce s'ar putea face de ele, s'a prescrisă prin art. 466, ca Grefierulă să încheie ună procesă-ver-bale care să constate îndreptărire, ștersăturile și adăo-girile ce s'ar însemna întrênsele.

Acestă modă de procedare nu are de rezultată a destruge și a nimici esistența materială ală acteloră de-clarate de false, ci a le lovi de ună semnă de reprobare care să manifeste a loră falșitate și să le rădice carac-terulă de titlu autentică și obligatoriū în favórea con-damnatului, rămândă dreptulă fețeloră a treia care n'ău făcută parte în procesulă criminală a se servi de ele, de va face trebuință. înaintea Tribunaleloră competiți după drepturile ce ar avea.

CAPU II.

Despre contumaci.

(ART. 470—483).

Cândă acusatulă, în urma unei decisiuni de punere sub acusațiune, nu se va fi putută prinde saă nu se va înfățișa la judecată, în termină de dece zile libere, după notificarea făcută la domiciliulă seă, saă cândă, după ce s'a înfățișatū saă s'a prinsū, se va fi făcută nevedutū, Președintele Curței jurațiloră va da ordonanța coprinsă în art. 470.

După dece zile dela publicarea ordonanței conformă art. 471, se va procede la judecata contumacelui (art. 472). Formele acestei judecări suntă breve și repede.

Nici nău avocată nu se vă putea înfățișa spre a apăra pe acusatulă contumace, și numai la casă cândă acusatulă se va fi aflândă afară din teritoriulă Romăniei saă în absolută neputință de a veni, rudele saă amicii seă voră putea să arăte împedecarea în care se află de a veni și să susțină legitimitatea ei. Dacă Curtea va judeca împedecarea legitimă, va face să se amâne judecata acusatulă și sequestrarea averii sale, conformă art. 474. În afară de acestă singură casă, Curtea va păși de'ndată la judecarea causei și va statui asupra acușățiunei, dacă va găsi că instrucțiunea este îndeplinită.

Tóte aceste se vor face fără asistința saă intervenirea juraților, (art. 475) care nu iaă elementele lor de convicțiune de cătă din desbateri orale și contradictorie, iar nu dintr'ó instrucțiune scrisă precum este acea ală judecătii prin contumaciă.

Dacă contumacele este condamnată, averea sa după art. 476 va fi din ziua esecutării decisiunei, considerată și administrată ca avere de absente. Atătă despre dânsa cătă și de a ei administrare se va da seamă cui se va cuveni, după ce condemnațiunea va fi devenită irevocabile prin espirarea terminului de purgățiunea contumaciei.

Art. 477. Prescrie modulă cum trebuie a se afige extractulă decisiunei în termină de optă zile după pronunțierea ei.

Recursulă contra decisiunei date în contumaciă nu este acordată de cătă Ministerulă publică și părței civile (art. 478).

Contumacia ună acusată nu póte suspinde nici întârđia prin sine însăși instrucțiunea în privința coacușăților seă presinți (art. 479).

Art. 480. Regulează ajutorul ce se poate acorda soției, copiilor, tatălui și mamei contumacelui de nu are mijloace proprii, în cursul sequestrului, din starea sequestrată. Autoritatea judiciară va regula acesta.

Se vedem acum care sunt efectele condamnării prin contumacie; ele se regulează de art. 481, 482 și 483.

Decisiunile în contumaciă nu dobândesc un caracter definitiv în toate dispozițiile lor, de cât după expirarea timpului fixat pentru prescripțiune, adică după douăzeci de ani impliniți. Dacă acusatul se dă prins, ori dacă se va aresta mai înainte de stingerea pedepsei prin prescripțiune, decisiunea dată în contumaciă și procedurile făcute în contra lui, începându dela ordonanța de închisore sau de reînfacisare, vor fi de sine nimicite și se va procede în privința lui după formele ordinare.

Infățisarea contumacelui nu nimicește de cât actele posterioare actului de acusațiune, actele proced. orale: toate actele procedurii scrise continuă a subsiste; nici chiar voința acusatului nu poate face valabilă o decisiune pe care legea o declară anulată. Insa legea nu anulează de cât decisiunile condamnatorie prin contumaciă; dacă decisiunea ar fi pronunțată aquitare sau absolvire, ea ar avea putere de lucru judecat și ar opri veri ce prigonire.

Î-mi mai rămâne acum a vorbi în privința acestei materii despre dispozițiunea coprinse în art. 482. Această dispozițiune este edictată în prevederea timpului adeseori foarte îndelungat care ar trece între ziua decisiunii în contumaciă și ziua infățisării acusatului. Se poate întâmpla ca marturii să numai existe sau să nu mai

fie prezinți, ca procedura orală să fie imposibilă, și prin urmare a i se substitui procedura scrisă. In această ipotesă, citirea tuturor pieselor este o formă substanțială căci omisiunea unei singure depozițiuni ar aduce nulitatea decisiunii celei noue.

CAP. III

Despre recunoșcerea indentității indivizilor condamnați, scăpați și reprinși.

(ART. 244 — 486).

Art. 484, 485 și 486, aude obiectu procedura relativă la constatarea indentității condamnaților reprinși, după a loru evasiune. Este de notatū că aci nu e cestiune de o judecată, de o condamnare, ci de o simplă verificare: adică, daca atare condamnățiune se aplică saū nu la atare individū. In adevărū, judecătorii care aū pronunțatū sentința saū decisiunea suntū singurii apți a constata individualitatea condamnatiului; cândū aceste verificări emană dela o Curte de Assise, ele se facū fără assistința juraților; singurii judecătorii potū afla in procedura scrise indiciile și probele individualității condamnatiului, chiar și atunci cândū n'ar fi luatū parte la judecată.

Prin o estensiune a art. 484 și 485, aceste depozițiuni se potū aplica nu numai la condamnății contradictoriū scăpați după condamnarea lorū, ci și la condamnății prin contumacie care arū nega a lorū indentitate.

CAP. IV.

**Modul de procedare în cazul de distrucțiunea saŭ
răpirea actelorŭ saŭ a otărîrei unui procesŭ.**

(Art. 487 — 490).

Măsurile prescrise de acești articoli aŭ de obiectŭ a remedia la distrucțiunea, răpirea saŭ perderea dosierilorŭ saŭ actelorŭ. Ele nu cerŭ nici o esplicațiune.

CAP. V.

Despre darea sub judecată a funcționarilorŭ.

ART. (491 — 514).

Art. 493. și următore stabilescŭ ore-care garanții pentru magistrații ordinei judiciare. Acéstă garanție nu consistă numai, precum acea ce protege funcționarii ordinei politice și agenții ordinei administrative, în autorizațiunea prealabilă emanată de la o altă autoritate; ea constă mai cu sémă într'o juridicțiune mai înaltă care este chiămată a judeca faptulŭ, dacă elŭ nu constituie de câtŭ unŭ simplu delictŭ și a procede la instrucțiune dacă are caracterele unei crime.

Dacă faptulŭ imputatŭ vre unuia din funcționarii enunerați în art. 493 este unŭ delictŭ comisŭ în esercițiulŭ funcțiunelorŭ sale care trage dupe sine o pedepsă corecționale, Curtea apelativă este singură competentă a judeca acestŭ faptŭ, fără apelŭ, după cererea Ministeriulŭ publicŭ dupe lingă acea Curte.

Cândŭ faptulŭ incriminatŭ presintă caracterele unei crime, trebuie se distingemŭ dacă acéstă crimă s'a comisŭ de funcționari arătați în art. 493, în esercițiulŭ funcțiunele-

lorū saū afară din funcțiunile lorū. La casulū d'ântēiū, art. 494 prescrie că însărcinările cari, în casuri ordinare, cadū asupra judecătorului de instrucțiune și asupra Ministeriului publicū după lîngă tribunalū, vorū fi îndeplinite de Președintele Curței de apelū și de Ministeriulū publicū de lîngă acēstă Curte. In casulū alū doilea, cāndū adică crima saū delictulū s'a comisū afară din funcțiunile lorū, art. 491 dispune că funcționariī de ori ce ramū, se vorū urmări și judeca după legea comună, dāndu-se mai āntēiū în cunoșcința Ministeriului respectivū.

Agenții administrativi ai guvernului, afară de ministrii, de consiliariī de Statū, de membrii și procuratorul Curței de compturi, nu vorū putea fi urmăriți pentru delictē relative la funcțiunile lorū, de cātū dupe o decisiune încuviințatoriā a Consiliului de Statū.

In acēstū casū urmărirea se va face înaintea tribunalelorū ordinare.

Art. 495, și următore prevēdū casulū cāndū s'ar comite o crimă în esercițiulū funcțiunelorū de unū tribunalū întregū, saū individuale de unu saū mai mulți membri, saū procurori de Curte, și prescriū procedura ce urmēdă a se pădi înaintea Curței de Casațiune singura competentă a judeca în asemenea, conformū art. 504.

CAP. VI.

Despre delictē în contra respectului cuvenitū dregătoriilorū constituite.

ART. (515 — 521).

Dispozițiunile acēstui capū conținū unū principiiū comune tuturorū juridicțiunelorū pe care 'lū aflāmū chiar

și în legislațiunea romană; „Omnibus magistratibus, secundum jus potestatis suae concessum est jurisdictionem suam defendere poenali iudicio“ (L. un. Dig. si quis jus sic.)

Dupe art. 515, dacă unul sau mai mulți asistinți voră da semne publice de aprobare sau de desaprobară în sala ședințeloră sau în oră care locă unde se face o instrucțiune judecătorească sau voră face sgomotă în oră ce modă, președintele va ordona mai ânteuă respectulă convenită și dacă desordinea se va continui, elă va ordona aproșiloră să-lă scotă afară; iar dacă acesta se va opune de a eși, sau dacă după ce a eșită va intra iarăși, președintele va ordona să pună la opreală pe turburătorii pentru două-șeci și patru ore.

Rigorea întrebuintată în acestă casă nu lovesce drepturile cetățeanului, căci ele nu consistă în a turbura exercițiulă justiției.

Din art. 515 — 516 rezultă că legea a împărșită în două clase distincte turburările ce se potă întâmpla la tôte locurile unde se face vre o instrucțiune judecătorească. Cândă e cestiune de o turburare ce ară proveni numai de la ore-care semne publice de aprobare sau de desaprobară, sau din vre ună sgomotă ore-care, toți magistrații ordinei judiciare sau administrative suntă deopotrivă și fără distincțiune investiți cu dreptulă de a ordona espulsarea perturbatoriloră ordinei și la casă de resistință, punerea loră la oprélă pentru două-șeci și patru de ore. Întrebuintarea acestei puteri nu este de câtă o măsură de polițiă care nu cere nici o judecată, destulă numai să se facă mențiune despre acesta în procesulă verbale. Oră ce magistrată ală ordinei judiciare sau administrative o va putea prescrie în virtutea funcțiunei sale.

Cându însă, din contra, sgomotulū întimplatū la audiență are caracterele unei contravențiunii, vre unū delictū saū și vre unei crime, competența este supusă la ore care restricțiunii. Dacă sgomotulū va fi fostū însoțitū de injuriī saū de porniri prin faptū cari ar fi de natură a da locū la aplicare de pedepse corecționali saū polițianesci, judecata se va face chiar în acea ședință și îndată ce acele fapte vorū fi fostū constatate în materie de simplă poliție, pedépsa se va pronuncia fără apelū ori care ar fi tribunalulū saū judecătorulū; iar în materie corecțională, nu pôte fi pronunțată de câtū cu dreptū de apelū, dacă este unū tribunalū de prima instanță saū unū singurū judecătorū. Prin acéstă dispozițiune, legislatorele a voitū a insufla respectulū datoritū actelorū publice ale instrușiunii judiciare, precumū și magistraților care operă acéstă instrușiune. D'aci resultă că judecătorulū saū tribunalulū care procede la acéstă nouă îndatorire alū oficiulū seū, se vede transformatū în juridicțiune polițianescă saū corecțională, chiar și atunci cândū elū n'ar constitui de câtū o juridicțiune civilă.

Dacă faptulū comisū în audiența unū singurū judecătorū saū a unū Tribunale de prima instanță este o crimă, judecătorulū saū Tribunalulū, după ce vorū aresta pe culpabilū și vorū încheia procesū-verbale de faptele petrecute, vorū trāmite hārțiile și pe prevenitū înaintea judecătorilorū competenți (art. 517). Nu există excepțiunii la acéstă regulă generale de câtū la casū cândū crima s'ar fi comisū la audiența Curței de Casațiune saū alū unei Curți apelative. La așa casū, Curtea va procede îndată și fără întreprerere la judecată; ea va asculta pe marturi, pe delinvente și pe avocatū și, după ce va fi constatātū faptele și va fi ascultatū pe

Ministerul public, în ședința publică, va aplica pedepșa printr'o decisiune motivată.

TITLUL V.

Despre competența în ôre care casuri excepționali.

CAPU I.

Despre regulamentele de competență

(ART. 522—538).

Regulamentele de competență aũ de obiectũ a face sã încetețe conflictele de jurisdicțiune positive sau negative care s'ar rădica între douẽ Tribunale. Conflictulũ este *positivũ*, cândũ douẽ Tribunale se vorũ afla într'unũ timpũ încercetarea aceleași contravențiunii; elũ este *negativũ*, cândũ ambele Tribunale s'aũ declaratũ ne-competinte a statui asupra unei afaceri.

În genere, aparține Curței de Casațiune de a regula competenția; ea este regulătorea suveranã alũ competențilorũ. Acesta este una din atribuțiunile sale principale.

Esistã însă casuri în care regularea competenței pôte fi pronunțiatã de unũ Tribunalũ de prima instanțã sau de Curtea apelativã. Aceste casuri suntũ specificate în art. 522 și 523.

Precumũ vedemũ în art. 525, afarã de aceste douẽ casuri, Curtea de Casațiune este singura competentã a statui asupra conflictelorũ de jurisdicțiune în materia criminalã, corecționalã și polițiãnescã. Spre exemplu, Camera de acusațiune trãmite o causã corecționalã înainteã unũ Tribunalũ de prima instanțã din circumscripțiunea aceleași Curți apelative, iar acestũ Tribunalũ se de-

clară necompetinte. Unŭ Tribunalŭ de ântea instanță trimite unŭ casŭ de contravențiune înainte a unei jurisdicțiunii polițiănesci care-și declină competența. Iată două casuri în care conflictulŭ există între Tribunale care stau sub jurisdicțiunea unului altuia.

În genere, regularea de competență are locŭ de câte ori o sentință ce nu pŭte fi reformată, opresce cursulŭ justiției.

Articolii 526, pînă la 538, prescriu regulele ce urmădă a se pădi în materia de regulare de competență. Ele nu presintă nici o dificultate.

CAPU II.

Despre strămutarea unui procesŭ dela unŭ Tribunalŭ la altulŭ.

(ART. 539—549).

Art. 539, dispune că: „În materia criminală, corecțională și polițiănescă, Curtea de Casațiune pŭte, după requisitiunea Ministerului publicŭ de lingă această Curte, să strămute cercetarea unui procesŭ dela o Curte apelativă saŭ de jurați la alta, dela unŭ Tribunalŭ corecționale saŭ polițiănescŭ la altulŭ de aceeași calitate, dela unŭ judecătorŭ de instrucțiune la unŭ altŭ judecătorŭ de instrucțiune pentru cuvinte de siguranță publică saŭ de legitimă suspiciune. Această strămutare pŭte fi ordonată și după rechișiunea părților interesate, însă numai pentru cauză de legitimă suspiciune.”

Prin urmare, Curtea de Casațiune are dreptulŭ, cândŭ urmădă cerere întru această, a rădica jurisdicțiunilorŭ diverse competența lorŭ proprie și a strămuta cau-

sele împreună cu preveniții înaintea altor juridicțiuni de aceeași ordine. Această derogare extraordinară la legile competenței este comandată în însuși interesul justiției la două cazuri: Siguranța publică și suspiciune legitimă.

Circumstanțele care pot compromite securitatea publică nu sunt de natură a putea fi definite și determinate într'unu modu pozitivu: Guvernului și Curței de Casațiune se cuvine ale examina și ale aprecia. Curtea de Casațiune ca depositară a intereselor ordinei publice și ale intereselor apărării, este chemată a cumpăni motivele propuse și a nu se pronunția de cătu după o examinare atentivă a împrejurărilor.

Strămutările pentru cauză de legitimă suspiciune sunt mai frequente; ele pot fi cerute atât de Ministeriulu publicu cătu și de părțile interesate. Putem cita ca exemple de asemenea cazuri, următoarele: — Când o instrucțiune se operă cu o neglijență prejudiciabilă ordinei publice; — Când judecătorulu de instrucțiune a declarat că după opiniunea sa prevenitul este inocent și refuză de alu pune în stare de acusațiune; când unu Tribunale nu se pôte constitui din cauza împedecărilor întemplate judecătorilor sau a recusațiunelor propuse în contra-le; — când opiniunea publică a vre unei localități este foarte escitată în rațiunea faptulu ce face obiectulu prigonirei și judecătorii ar putea fi interesați în cauză, și multe alte cazuri de asemenea în cătu imparțialitatea judecătorilor se pôtă fi suspectată. — Art. 540, și următoare prescriu procedura relativă la această materie cu destulă luciditate, în cătu ne vedem dispensați a mai da vre o altă explicațiune.

CAP. III.

Despre recusațiune.

(ART. 550—572).

Recusațiunea este acțiunea prin care una din părțile ce se află în instanță înaintea unui tribunal a căruia competență ea nu o contestă, cere ca unul sau mai mulți din judecătorii să se abțină de a judeca cauza ce-i este deferită.

Recusațiunea diferă de strămutarea unui proces de la un tribunal la altul în acesta că, în ipotesa strămutării, partea nu să mărginescă a recusa unul sau mai mulți judecători; ea recusă tribunalul întreg, de ore ce în cazul recusațiunii din contra cere pur și simplu să fie depărtat numai judecătorul pe care îl suspectă, iar tribunalul rămâne competente a judeca cauza.

Și în adevăr, importă cetățenilor și ordinei sociale ca procesele să fie apreciate și decise de justiția, iar nu de prevențiunea, de ură, de amicitia sau de interesul personale: cuvântul *recusațiune* derivă de la cuvântul latin *recusare*, a refusa d'a avea de judecătorii laare magistrat.

Casurile de recusațiune sunt enumerate în art. 550.

Îngrijirea care a avut legiuitorul d'a precisa și d'a enumera unul câte unul casurile de recusațiune arată cu claritate că enumerațiunea legii este cu totul limitativă, și că nu trebuie a se adăoga nimic.

Causele de recusațiune relative la judecători se pot aplica și la ministeriul public, însă sub o distincțiune; când el funcționează ca parte alăturată precum rostesc art. 553, nu este însă recusabil când figurează ca parte principală.

Art. 552, prescrie judecătorului care va cunoște în persóna sa o cauză de recusațiune a o declara cătră judecătoria din care face parte care va otări dacă trebuie să se abștină.

Judecătorul care se cunoște recusabile nu trebuie să aștepte să fie recusat; legea cere ca el să preîntîmpine recusarea, nu abștinîndu-se de sine, ci declarîndu colegilor seî cauza recusațiunei ce ar esista saũ ar crede că esistă în persóna sa.

Dacă ei credă că scrupurile sale suntu esagerate și că trebuie să ia parte la judecată, el va fi dator să se supune.

Art. 554 și 555, facă o distincțiune între judecătorii chiămați a statui asupra causei chiar, și acei comiși spre a procede la o instrucțiune preparatorie. Partea care voește să recuse pe un judecător chiămat a statui asupra causei chiar, va trebui să esercite acest drept mai 'nainte de începutul debaterilor contradictorie la audiență, afară numai cândă cauza de recusațiune s'a ivit în urmă.

Recusațiunea în contra judecătorilor însărcinați cu cercetări în fața locului, instrucțiunii saũ alte de asemenea lucrări, nu va putea fi propusă de cât în terminu de trei zile, după osebirea casurilor enumerați în art. 555.

Art. 556 — 566, prescriu regulele relative la procedura ce trebuie a se pădi în materie de recusațiune, iar dela art. 567 pină la 572 acele relative la dreptul de apel ce este deschis în contra otăririlor date asupra recusațiunei.

Dreptul d'a apela în acestu casu se cuvine fără dubiũ, aceluia a căruia cerire în recusațiune a fost respinsă. Dar cândă ea este admisă, adversarul seî are

óre același drept? Adversarul recusantului nu are nici un interes a combate otărîrea care admite recusațiunea, fiindcă judecătorul recusat este înlocuit prin altul. În cât privește pe judecătorul recusat, el nu poate interjeta apel în scopul d'a rămînea judecător în acea cauză. Dacă însă va fi compromisă onoarea sa prin otărîrea care pronunță recusațiunea, eă credă că apelul îi este permis.

Legea în interesul celerității, și pentru ca apelul să nu devină un mijloc d'ase prelungi contestațiunea, a decis prin art 568 că otărîrea asupra recusațiunii în contra cării s'a făcut apel, să fie esecutoriă după douăzeci și cinci de zile dela data sa, dacă în termenul acesta, recusantele nu presintă copie după otărîrea instanței de apel care o va fi reformată.

TITLU VI.

Despre câte-va obiecte de interes public și de securitate generale

CAPU I.

Despre depositul general al notițelor otărîrilor.

(ART. 573—575).

Articolii 573, 574 și 575 au de obiect o măsură de prevedere: trimiterea la ministeriul Justiției și din Intru a notițiilor sumare de toate procesele și decisiunile în materie criminală și corecțională estrase din registre speciale ținute de grefieri spre acest finit după ordine alfabetică.

Acăsta trimitere are de scop constatarea crimi-

nalității și mai cu sémă a recidivelor printr'unu registru generale ținutū de ambele ministerii.

CAPU II.

Despre închisori și despre case de oprélă.

(ART. 576—586).

Art. 576 și următorī s'aū esplicatū odată cu formele arestațiunei; (veđi art. 88 și următorī) socotū de prisosū a mai reveni asupra esplicatiunelorū precedinte. Veđi asupra acestei materii la finele volumului și espunerea sistemului penitenciarū în Europa și America.

CAP. III.

Despre mijlócele de a asicura libertatea individuale în contra închiderilorū nelegale saū altorū acte arbitrarie.

(ART. (587—592).

Veđi și asupra acestei materii esplicatiunea art. 149, din codicele penale vol. 1-iū.

CAP. IV.

Despre prescripțiune.

(ART. 593—600).

Ne mai rămâne acumū a trata și despre materia prescripțiunei coprinse în art. 593, și următorī.

Vomū esamina acéstă materie sub trei puncte de vedere : 1-iū în privința punctului ei de plecare ; 2-a în

privința duratei, și ală 3-a în privința factelor său crimelor la care ea se aplică saū nu se aplică.

Procedura noastră criminală a proclamată prin art. 593, combinatū cu art. 596, într'unū modū absolutū și fără rezervă, principiulū prescripțiunei acțiunelorū și a pedepselorū penale în privința crimelorū și delictelorū. In legislațiunile popórelorū civilisate nu mai există astăđi crime neprescriptibile precumū existău odinióră în materii de duelū, de părintucidere în legea romană și francesă, în fine crima de lesū-majestate care erau declarate neprescriptibile.

In acestū capū IV ce venimū a esplica, există douē idei fundamentale, douē materii care importă a fi bine deosebite: 1-iū prescripțiunea în contra acțiunelorū; 2-a prescripțiunea în contra pedepselorū. Prin urmare, prescripțiunea se póte dobāndi în contra acțiunei la care s'a spusū cine-va prin comiterea unei crime saū unui delictū, chiar și după condamnare; se póte dobāndi prescripțiunea și în contra executării, în contra aplicațiunei pedepsei pronunciate. Art. 593, 594 și 595, suntū relative la prescripțiunea în contra acțiunei ce ar resulta din existența unei crime saū unui delictū. Art. 596, 597 și 598, din contra se raportă la prescripțiunea în contra pedepsei pronunciate, în contra executării unei decisiuni saū sentințe.

Vomū vorbi mai întâiū, după ordinea testului, despre prescripțiunea relativă la acțiuni, la prescripțiunea ce are de efectū a libera de prigonirile nāscute din comiterea unei crime saū unui delictū.

Dupē art. 593, prescripțiunea în contra unei acțiuni cari resultă dintr'o crimă, este de ęece ani; după art. 594 și 595, curgerea prescripțiunei să mărginesce

la trei ani pentru delictele cari se pedepsesc cu pedepse corecționale și de unu anu pentru contravențiuni de poliția. In ambe casuri însă, punctul de plecare alu prescripțiunei este același; acestu punctu de plecare este in principiū, ziua in care crima saū delictulū au fostu comise, ori celū din urmă actū de instrucțiune saū de urmărire.

Două puncte suntū de notatū in art. 593. — Punctul de plecare alu prescripțiunei in contra acțiunei, după art. 593 și 594 este in genere, precum amū șisū, ziua, momentulū in care s'a comisū crima saū delictulū. Dicu in genere, adică, cândū dela comiterea crimei nu s'a făcutū nici unū actū de instrucțiune saū de urmărire. Trebuie însă se distingemū in acéstă privință între crimele instantanee, precum suntū cele mai multe crime care se comitū printr'unū faptū unicū, isolatū și la care se aplică fără nici o dificultate testulū art. 593, și din contra, crimele succesive, compuse dintr'o serie de acte care adeseori întirzie pentru unū timpū ore-care punctul de plecare al prescripțiunei. Se luămū de esemple arestarea saū detențiunea ilegale de persóne prevēdută de art. 272 din codicele penale; răpirea de minorī prevēdută și pedepsită de art. 280 și următorī din același codice. In aceste crime, și alte de asemenea natură, care va fi ore dupa art. 593 punctul de plecare alu prescripțiunei? După câtū timpū răpitorulū saū autorele detențiunei ilegale va fi ore apăratū de veri ce urmărire? De vomū presupune după art. 593 că nu s'a făcutū nici unū actū de instrucțiune nici de urmărire, prescripțiunea in favórea sa va fi de dece ani; însă acești dece ani nu se vorū calcula din momentulū cândū agintele a reținutū, cândū a sequestratū, din momentulū in

fine cându a răpitu; aceste suntu din acele crime succesive care se prelungescu pre câtu timpu duréđa de-tențiunea saũ sequestrarea ilegale, pre câtu timpu persóna răpitu se află în mâinele răpitorulu. Terminulu prescripțiunei va începe dar a curge din momentulu numai cându persóna deținută saũ răpitu 'și va redobîndi libertatea sa; acestu din urmă momentu alu crimei va fi puntulu de plecare alu prescripțiunei. Furtulu și bigamia nu suntu considerate ca crime succesive, ci instantanee.

Sub unu altu punctu de vedere încă art. 593, merită tótă atenziunea nóstră. Acestu articolu rostește: „Acțiunea publică și acțiunea privată care resultă dîntr'o crimă se vor prescrie prin dece ani împliniți & &” — Condamnațiunile criminale facu obiectulu prescripțiunei de douë-deci de ani coprinse în art. 596, iar art. 599, rezervă formale pentru condamnațiunile civile principiile prescripțiunei ordinare. Prin urmare, cându pe de o parte condamnatulu va prescrie prin douë-deci de ani în contra pedepsei, după art. 596, elu nu va prescrie de câtu prin trei-deci de ani condamnațiunile pecuniare în profitulu părței civile, în virtutea art. 599, alu acestui codice combinatũ cu art. 1890 din codicele civilu.

Astũ-felũ, precum vomũ vedea mai josũ, aceste doue prescripțiuni fiindũ separate, independinte, actele interruptive sevîrșite în privința unia rămînũ indiferente în privința celei lalte: dacã, spre exemplu, condamnatulu scãpatũ s'ar aresta în cursulu acelorũ douã deci de ani, acéstã arestare arũ pune obstacolũ la prescripțiunea pedepsei, fãrã a influa asupra condamnațiunei civile.

De asemenea, dacã partea civilã, în virtutea acesteĩ condamnațiuni, arũ face pentru conservarea dreptu-

rilor sale vre unū actū interruptivū din cele autorizate de art. 1863, și următore alū Codicelui Civile, această întrerupere de prescripțiune în privința pedepsei pecuniare, ar fi fără efectū asupra condamnațiunei penale. Din contra, cândū e cestiune de prescripțiune, nu în contra unei condamnațiuni penale saū pecuniare pronunciate, ci de prescripțiunea acțiunelorū ce rezultă dintr'o crimă saū un delictū, art. 593 așașă pe aceeași linie, supune la o prescripțiune comune acțiunea publică în aplicarea unei pedepse, și acțiunea civile în daune-interese.

Se presupunemū, de exemplu, casulū unui omorū, unui asasinatū, unui incendiū care arū da locū la doue acțiuni separate: acțiunea penale a Ministeriului publicū, și acțiunea civile a părței lesate. Se presupunemū că aū trecutū de ce anī de la consumarea crimei fără se urmeșă prigonire; la espirarea acestorū de ce anī, culpabilulū va fi apăratū de verī-ce urmărire, de verī-ce acțiune publică, precumū și de verī ce acțiune civilă după terminiī art. 593. Cumū s'arū putea ore concilia această dispozițiune cu regula generale prescise de art. 1890, alū codicelui civile care prescrie că tôte acțiunile atâtū reali câtū și personalī, se vorū prescrie prin trei-deci de anī? Noi suntemū de părere că dispozițiunea art. 593 relativă la prescripțiunea de de ce anī alū acțiunei civile nu se pôte înțelege în altū sensū de câtū că, după de ce anī, partea lesată nu va mai putea acționa în privința pretențiunei sale civile decursă dintr'unū faptū criminal, înainte tribunalelorū criminal, și că această acțiune se pôte prelungi pină la trei-deci de anī, conformū regulei generale, adică că partea lesată va putea intenta acțiunea sa înainte tribunalelorū civile. Cu alte cuvinte, art. 593 legiuesce că acțiunea publică și acțiunea pri-

vată cari rezultă dintr'o crimă se vorü prescrie prin ęece ani, în acestü sensü că, după ęece ani, acțiunea civile nu va mai putea fi pornită înaintea unei Curți de Asise ca unü accesorium alü acțiunei criminale. In adevărü, după art. 8 din acestü codice de procedură criminale, acțiunea privată ce rezultă dintr'o crimă, se pöte urmări de o dată cu cea publică ca unü accesorium alü acestia și înaintea acelorași judecători; ea se pöte intenta și singură, în parte, înaintea judecătorilorü civilü.

Noi credemü dar că art. 593 nu are nici pöte avea altü sensü de câtü că, după espirarea de ęece ani, din ziua comiterii, nu mai pöte avea locü acțiunea civilă, nu numai înaintea tribunalelorü criminali, dar nici chiar înaintea celorü civilü. Care pöte fi însă motivulü legiuitorului în acéstă privință? Pentru că cele mai multe crime, ne putündu-se constata de câtü prin probe testimoniale, probe îndcelnice, equivöce, perisabile d'in natura lorü, legea n'a voitü ca, în materiü atâtă de grave, onórea, viața, securitatea cetățenilorü să fie abandonate, după trecerea unü spaciü de ęece ani, la memoria indecisă a unorü marturü. Aceste ar fi singurele miđlöce ce ar putea invoca după trecerea de ęece ani partea lesată în susținerea pretențiunei sale.

Prin urmare, dacă aceste probe testimoniale sunt respinse ca ne îndestulătoare în constatarea crimei, cum vorü avea ele o putere probantă în privința pretențiunelorü civile? Și apoi ele ar tinde a proclama, înaintea autorităței judiciare, esistența unei crime, esistența unü culpabilü a căruia impunitate arü fi unü scandalü pentru societate.

Iată pentru ce legiuitorulü a introdusü în art. 593

o excepțiune formală la principiul stabilitu prin art. 1890 din codicele civile.

Testul art. 593 este dar pozitivu și absolutu în privința stingerii prin prescripțiunea de zece ani al acțiunii civile decursă dintr'unu faptu criminal.

Se venimū acum la prescripțiunea pedepselor pronunțate printr'o decisiune în materie criminală care face obiectulū art. 596.

După testulū acestui articolū, după doue-zeci de ani impliniți de la data condamnățiunii pronunțate, legea voesce ca pedepsele să fie prescrise. Acești doue-zeci de ani se vor calcula însă de la data decisiunii, bine înțelegindu-se dacă condamnatulū s'a substrasu prin dosire dela esecutarea acestei decisiuni. Și 'n adevărū, casulū prescripțiunii se aplică mai cu sémă la condamnățiunii prin contumaciă. Dacă, din contra, decisiunea de condamnare a fostu contradictoriă, atunci prescripțiunea de doue-zeci ani va începe a curge, nu dela data decisiunii, ci din momentulū cândū condamnatulū se va fi dositu de la esecutarea pedepsei.

Pentru ce legea dispune că după doue-zeci de ani de la data decisiunii condamnatoriă, sau celū puținū după evasiune, pedépsa să fie prescrisă? Ea presupune că doue-zeci de ani de esilū, de suferinți, de neliniște, sunt in destule spre a satisface vindicta publică; că după trecerea de doue-zeci de ani, vârsta și mai cu sémă rațiunea, au amorțitu într'insulū pasiunile și mișlôcele de a mai fi vătămătorū societăței.

Este de observatū aci că aceste decisiuni potū conține doue specie de condamnățiunii distincte: întâiū, o condamnățiune penală în contra persônei agentului în interesulū vindictei publice; și alū douilea, o condamna-

țiune pecuniară civilă ce rezultă din acțiunea părții leșate. Care va fi efectul acestor două-deci de ani împliniți de la data deciziunii?

Vorū avea ei 6re același efectū în privința ambelorū condamnățiunii? Legea face aicea o distincțiune ce nu există în cazul art. 593, adică în privința prescripțiunii acțiunelorū.

Aicea, prescripțiunea de două-deci de ani nu are efectele ei de cātū în contra pedepsei, în contra dispozițiunii penale coprinse în deciziune. Din contra, în privința condamnățiunii civile pronunțiată contra culpabilului în profitulū părții leșate, prescripțiunea în materie criminală precumū și în materie corecțională sau polițianescă, după art. 599 este supuse regulorū codicelui civile.

Acastă condamnățiune pecuniară constituie pentru partea civilă, în contra condamnatului, o adevărată creanță care se va prescrie prin trei-deci de ani, conformū art. 1890 din codicele civile.

Există dar separățiune, independința completă între prescripțiunea pedepsei, și prescripțiunea condamnățiunii pecuniare.

Astū-felū dar, dacă prescripțiunea pedepsei ar fi întreruptă prin reprimerea condamnatului dositū, acastă n'ar împedeca prescripțiunea condamnățiunii pecuniare d'a curge în profitulū seū. Și vice-versa, dacă în virtutea acestei condamnățiunii pecuniare, partea civilă ar face acte de prigonire interruptive prescripțiunii, aceste acte nu ar întrerupe prescripțiunea pedepsei care este cu totul independintă.

Motivulū dispozițiunii coprinse în alineatulū alū doilea alū art. 596, este lesne de înțelesū. Cu t6tă pres-

cripțiunea care apără pe condamnatul de verii ce pedepsă, sălășluirea sa ar putea fi o cauză de îngrijire și de rebunări private între dînsul și persoanele la a căror securitate crima sa a atentat. D'aci prohibițiunea formală de reșidență în județul unde locuesce acelul ce a suferit din crimă, și chiar facultatea pentru guvernul d'a otări condamnatului locul domiciliului se.

Art. 597, are de obiectul prescripțiunea pedepselor pronunțate printr'o decisiune sau sentință în materiă corecțională, care fiindu de o mai mică importanță, prescripțiunea este restrinsă într'o durată de timp multă mai scurtă, adică de cinci ani.

În câtul privesce punctul de plecare al acestor condamnăți, elul este foarte simplu: pentru otările în ultimă instanță, punctul de plecare este data decisiunii sau a sentinței, iar pentru otările pronunțate de tribunale în prima instanță, terminul prescripțiunii de cinci ani va începe a curge din ziua în care sentința nu se va mai putea ataca pe calea apelului.

Art. 598. este relativul la prescripțiunea pedepselor aplicate contravențiunilor.

Acastă prescripțiune este de două ani impliniți însă: pentru cele pronunțate în ultima sentință, din ziua sentinței; iar pentru cele pronunțate în prima instanță, din ziua cândul sentința nu se va mai putea ataca pe calea apelului.

Se va putea însă obiecta aicea cum o Curte apelativă ar putea statui asupra unei contravențiuni? Acăsta se pôte întimpla în casul art. 208.

Art. 600, rostesc: „În nici unul casul, condamnăți în contumaciă, sau în lipsă, nu vorul putea fi priimiți

a se înfățișa ca să se descarce de condamnațiunea ce a fost pronunțată în contra lor.

Cunoscem deja că, la casă de condamnare prin contumaciă, termenul pentru a se reînfățișa este de douăzeci de ani; acésta rezultă din art. 596, combinat cu art. 481 din Cap. II. despre contumaci. Condamnatul în contumaciă are un spațiu de douăzeci de ani spre a se reînfățișa; reînfățișarea sa voluntariă sau silită nimicesce decisiunea dată în contumaciă.

Dacă, din contra, condamnatul prin contumaciă nu se reînfățiședă de câtă după expirarea acelor douăzeci de ani, atunci pedépsa este prescrișă și, prin urmare, numai póte fi nici urmărit, nici arestat, nici condamnat pentru aceiași faptă, chiar și când condamnatul ar consimți la acésta. De și pedépsa nu se va executa, însă ea va subsiste în acestă sens că, la casă de a comite elă o altă crimă, acésta crimă din urmă va constitui o recidivă, după terminii art. 41 și următorii din codicele penale.

— 232 —

DESPRE
SISTEMULU PENITENCIARU
IN
EUROPA ȘI AMERICA.

M'amă gânditū adese-orī la mijlócele care ar fi mai proprie a introduce și în țerra noastră o bună reformă penitenciară. Soluțiunea acestui problemū nu mi se pare ușorā, dacă voimū a ne feri de consecințele funeste și de cheltueele đadarnice ce costă în genere cercările viciose și asardate.

In Europa și America s'aū constituitū congrese sciințifice unde se întrunescū din tóte țerrile bărbați erudiți și esperienți spre a-și comunica proiectele și rezultatele meditațiunelorū lorū, în interesulū sciințelorū esacte. Cea ce s'a făcutū și se face în prinvința sciințelorū esacte, pentru ce nu s'ar face óre și în prinvința sciințelorū morale și politice? Pentru ce nu s'ar ocupa națiunele cu aceiași îngrijire de ameliorațiunea lorū fizică, intelectuală și morală? Esecutarea unui asemenea planū ar fi semnalulū și originea unei asociațiunii la care s'ar întruni toți ómenii în care spiritulū de egoismū, acéstă maladie

alū secolului, n'a înăbușitū încă verī ce germenū de simpatie pentru înaltele interese ale umanității.

În tóte staturile civilizate se manifestă astă-đi o tendință spre progresū și totū felulū de ameliorațiunī sociale, precumū de exemplu: reformī penale și penitenciare, estensiunea educațiunei și alū instrucțiunei, ușurarea claselorū indigente, supresiunea pauperismului, propagarea cumpătărei, emanciparea și ameliorațiunea sórtei claselorū laborioase, regime hygienice, creațiune de coloniī agricole, instituțiunī de credite și de economie; însă câtū de incomplete suntu încă elementele care ar putea înlesni soluțiunea acestorū probleme diverse! Câte speranțe generóse se sfăramă în contra indiferenței și alū apatiei! Pentru ce óre? Pentru că aceste speranțe, aceste proecte, aceste silinți suntu isolate; pentru că lipsesce unirea între ómenii acărora inimă se sfășie la vederea miserīle omenesci. De se vorū uni, de se vorū asocia acești ómeni, apostolatulū lorū nu va mai fi infructuosū. Puterea spiritului de asociațiune aplicatū opurilorū de utilitate și de umanitate este necontestabilă. Asociațiunile aū provocatū în Staturile-Unite ale Americei, în Englitterra și în Francia, cele ântēiū reforme în regimulū închisorilorū. În Olanda, societatea *pentru binele publicū*, și societatea de *utilitate publică* în Svițera, aū datū semnalulū unorū reforme importante în sistemulū de educațiune și de condițiune a claselorū laborioase.

Omulū are o îndouită misiune a împlini pe pământū: nu-ī este de ajunsū a lucra la perfecționare, la ameliorațiunea sa individuală, elū trebuie încă să coopere precătū 'ī este prin putință, la ameliorațiunea și perfecționarea seminilorū sei; nu e destulū să fie bunū fiū, bunū părinte, bunū sociū, elū trebuie să fie încă și bunū ce-

tătănă: alătura cu datoriile relative la individ și la familie, vină să se aședă datoriile sociale. Constituțiunea societăței esclude izolarea și egoismul; fie-care din membrii ei are datorii către toți; *mila*, acéstă mare lege ală chrestinismului, îmbrățiședă printr'ună singurū cuvântū tóte obligațiunile ce resultă din însesși pozițiunea ce ocupămū noi în societate.

Egoismul este, precumū amū disū, maladia secolului nostru. Ce-ī pasă celui ce înótă în sínulū abondinței meseria care geme la pragulū sēū! Ce-ī importă lui dacă legea lovesce fără milă pe nenorocitulū pe care sărăcia și desperarea aū condusū la crimă! Nu ne adresămū aci la acele ființi în care egoismul a secatū inima; tentativele nóstre asupra lorū ar fi đadarnice; ele n'ar escita de câtū risulū și necredința lorū. Pentru acești ómenī, bogăția și plăcerile cfemere suntū singurele lorū altare; totulū pentru ei este subordinatū la douē singure cuvinte: *banī și plăcere*. Esistă însă ómenī a căroră aūdū nu este încă închisū la vocea datorii și la țipetulū umanității. Acestora aparține misiunea de a fecunda câmpulū reformelorū folositoare întrunindu-și silințele și consolidândū unirea lorū.

Aruncândū privirile în jurulū nostru, asupra ómenilorū bunī saū rēi, fericiți saū nenrociti de care se compune cea ce se numesce lumea, ne-amū făcutū adeseorī întrebarea de unde provine acéstă abatere profundă, acestū disgustū, acestū uritū, acéstă apatie care veștejasce viața atătorū persóne pe care fortuna i-aū favorisatū cu darurile ei. Totū-d'a-una amū recunoscutū că nenorocirea acestorū persóne era produsă de o causă unică: erórea asupra adevăratei sorginte ală fericirei și absența unū scopū utile de împlititū. In adevărū, orī

care ar fi pozițiunea ce amă ocupa în societate, câtă ar fi ea de umilită și modestă, toți avemă puterea de a face binele, de a respândi în jurulă nostru óre-care binefaceri, prin propagarea ideiloră și doctrineloră care suntă chiămate a fonda și a asicura fericirea și moralitatea claseloră celoră mai numeróse.

Interesându-mă prin gustă și plecare la reformă penitenciară, amă compulsatú cu scrupulositate și amă clasatú tóte elementele ei. M'amă încercatú a resume în acéstă lucrare donatele cele mai recente despre starea instituțiuneloră penitenciare în America, în Francia, în Swițera, în Englitera și în Belgia. Amă înbrățișatú nu numai cestiunea închisoriloră, ci și acea a garanțiiloră și a instituțiuneloră preventive. Acéstă lucrare nu are altú meritú de câtú scrupulósă esactitate care a președutú la urmărirea și colaționarea elementeloră de care se compunc; adese-crí m'amă mărginitú la rolulă de traducătorú și chiar de copistú, convinsú fiindú că autoritatea facteloră, că opiniunea bărbațiloră specialí și de experiență, suntú multú mai de preferatú de câtú raționamentele și aprecierile mele individuale. Cu tóte aceste, a trebuitú ca óre care principii să preșadă la acéstă lucrare de simplu adnotatore, să conchiđú și eú în favórea unuí sistemú óre-care de reformă penitenciară. Superioritatea încarcerării solitare mi s'a părutú astă-đi incontestabilă și proclamată după unú studiú îndelungatú și consciințiosú alú unor bărbați luminați și experienți.

Iată după care base cređú eú că s'arú putea opera o bună reformă penitenciară.

Esistă doué mari divisiuni alú închisoriloră: închisórea înaintea judecăței și încarcerarea după judecată.

Scopul încarcerării prealabile trebuie să fie d'a preîntîmpina evasiunile și corupțiunea reciprocă a deținuților.

Ținta încarcerării *penale* este, nu numai d'a preveni evasiunile și corupțiunea deținuților, ci încă d'ai intimida și a'i reforma.

Închisórea *prealabila* presupune necesitatea a două specie de stabilimente: casele de arestú și casele de oprélă.

Disciplina amború acestorú case trebuie să fie aceeași; importă ca toți deținuții ce suntu reținuți acolo să fie *despărțiți* unii de alții. Lipsa de verice comunicațiune între dînșii trebuie să fie regula, și întrunirea parțială, în óre-care circumstanțe, numai o escepțiune.

Inchiderea prealabilă nu trebuie să se aplice de câtú asupra preveniților care nu potú da o cauțiune solvabilă că se vorú înfăcișa la dîna judecătii și asupra acelorú acusați în fapte de óre-care gravitate. Importă mai cu sémă a se pune cea mai mare celeritate în instrucțiunea proceselorú, și a se multiplica Assisele astú-felú, în câtú să se prescurteđe câtú se va putea sequestrarea preventivă.

Incarcerarea penală trebuie să fie uniformă în infligerea ei; oricare ar fi durata ei, importă d'a nu se neglice opulú reformării condamnatului, fără a se perde din vedere nici scopulú intimidărei.

Regula izolării de *di* și *denópte* ar trebui a se întinde la tóte închisorile, fără distincțiune. Importă însă a se prescurta durata captivităței în considerațiunea rigórei disciplinare.

Femeile precum și tinerii dilynquenți, trebuie să ocupe închisorí separate.

Prin urmare, trebuie să existe 6 categorii de închisori: case de arest, case de depunere, penitenciare pentru bărbați, penitenciare pentru femei, școli de reformare pentru tinerii condamnați, și penitenciare militare.

Acastă organizațiune cere concursul mai multor instituțiuni suplimentare;

1-iu Comitete de inspectori;

2-a Comitete de domnișore pentru vizitarea deținutelor femei.

3-a Punerea sub privighere și patronagiū a liberaților.

4-a Masse de rezervă.

5-a Aprentisagiū și aședarea tinerilor la eșirea lor din școlele de reformă.

6-a Refugiū sau asilū pentru femeile liberate.

7-a Transferarea prin trăsuri închise și în copartimente, astū-felū, în câtū deținuții transferați să fie separați ca și în închisori, spre a nu putea comunica între dênși.

8-a Sistemū de graciări destinatū a preveni abuzurile și a introduce cea mai strictă justiție în a lorū distribuire.

Astū-felū suntū condițiunile esențiale ale reformei penitenciare precum o înțelegū eū, precum o invocū, și precum este de doritū, a se vedea introdusă în țarra noastră. Spre a forma aceste pagine, nu m'amū mărginitū numai în propria mea experiență; amū consultatū asupra acestii materii opurile unor bărbați eminenti precum suntū: D. Bomont și Tocvilū, D. Ca Lucas, Dr. Iulius, D. Berenger, Megnadier, Aubanel, comitele Pettiti a căroră investigațiunii în această privință s'aū întinsū în tôte părțile Europei și ale Americi, unde s'orta deținuților și ameliorațiunea închisorilor escită mai multū interesū, și din care amū cre-

— dūtū că voiū putea împrumuta elementele unei organisa-
— țiuni penitenciare complete și definitive.

— Este însă de observatū că succesulū acestei orga-
— nisațiunii depinde mai cu sémă, din întroducerea ele-
— mentului morale și religiosū în disciplina închisorilorū;
— construcțiunile cele mai perfecte, regulamentele cele mai
— bine combinate, vorū fi neputincióse a opera acéstă re-
— formă, dacă vocea omului cucernicū nu va veni să măn-
— gâie pe culpabilū în solitudinea sa și să-ı dea puterea și
— curagiulū d'a suferi durerea sa cu resemnațiune și a
— lucra la opulū amendărei sale. Importă a se da suflct-
— telorū malade în închisori, aceleași îngrijiri ce se dau
— corpurilorū bolnave în ospiciı. Acésta trebuie să fie con-
— dițiunea principale a încarcerărei solitare care s'ar tran-
— sforma într'unū supliciū intolerabile, decât mila, indul-
— gența și iertarea n'ar veni să modere acțiunea remuș-
— cărei și al izolamentului. Preoțilorū bisericii, clerului
— luminatū aparține mai cu sémă misiunea d'a regenera
— închisorile; dela zelulū și concursulū miniștrilorū religiu-
— nei depinde eficacitatea reformei penitenciare. Pentru
— ce óre n'amū opune și noi cu fală ministrii religiei
— nóstre Cuacherilorū Engleđi și Americani a căroră de-
— votamentū este nemărginitū și viața întrégă consacrată
— în ușurarea miseriilorū omenesci? Nu vomū putea în-
— truni și noi spre acéstū opū ómeni religioși, ómeni a
— căroră credință și milostivire să nu se piardă în cavin-
— te deșarte, în demonstrațiuni sterile; să-ı întranimū la
— sântulū opū alū reformei închisorilorū, opū cu totulū
— chreștinescū care să aibă de rezultatū a readuce pe
— culpabilū la societate și la Dumneđeū, a căruia elū a
— înfrinsū și uezocotitū comandamentele?

— In starea actuale alū civilisațiunei nóstre, propaga-

rea luminilor, estensiunea ideilor de religiune și de moralitate trebuie să aibă de consecință a micșora numărul criminalilor; pe câtă timp însă se vor comite crime, voru trebui locuri de aspiațiune și de reformă pentru criminali. Nu trebuie dar să neglijem interesele sărăimanului și a ignorantului. Da, acești din urmă au dreptu la totă simpatia noastră, căci ușurarea indigentului nu esclude amendarea criminalului. Cea ce e și mai multu este că sărăcia, ignoranța și crima se confundu adese-orî. Dacă săracul și ignorantul sucumbă une-orî la tentațiunile crimei, trebuie ore să'lu părăsim? Dacă abaterile lui nu sunt de câtă consecința abandonării la care l'amă espusă noi înșine, a viciilor celei d'ântetii educațiunii a sale la care nu ne-amă îngrijit a remedia, acesta nu este ore unu motivu mai multu ca să tindemă acestui nenorocit a mână securabilă și să căutămă a repara unu rău a căruia amă fostu ore-cumă chiar noi autori, sau celă puçin complici?

Penitenciarulă din Filadelfia.

La 1818, Adunarea legislativă ală Pensilvaniei otări a stabili la Pittsburg unu penitenciaru pentru divisiunea occidentală ală Statului, însă organisarea acestui penitenciaru fu atât de viciósă, efectele ei atât de perniciose, în câtă totă adunarea legislativă otări în 1832, a se reconstrui penitenciarulă după unu planu propriu a asicura deținuților singurătatea cea mai strictă în orele de lucru precumă și în timpul nopței. Acestu nou penitenciaru a fostu isprăvită la 1834.

La 1821, se decretă și erigerea unui ală douilea penitenciaru la Filadelfia pentru divisiunea orientală ală Statului. Ómenî respectabili, care s'au interesat a clădirea acestui stabilimentu, apărau cu căldură sistemulă

încarcerărei solitare fără lucru. O comisiune numită spre a opinia asupra planului ce ar socoti mai de priință se pronunță în favórea sistemului practicat în penitenciarul de la Auburn (Statul de New-York), acelu alu lucrului în comun și alu izolării în timpul noptei.

Legislatura adoptă ca unu terminu međiu între opiniunile diametralmente opuse, încarcerarea solitari de zi și de noapte combinată cu lucrul. Acestu penitenciaru alu divisiunii orientale fu sfârșitu în luna lui Iulie 1829.

Acestu penitenciaru ocupă în mijlocul orașului Filadelfia unu spatiu de două-spre-dece acre. Este construitu de piatră cioplită și înconjurat cu unu zid înalt de 30, picioré. Fie-care chilie (cellule) este boltită. La fie-care unghi alu zidirei se înalță câte unu turnu de unde se potu priveghia din afară tóte părțile Stabilimentului. La centru, se rědică o clădire în formă circulară, ca unu observatoriu de unde derađă coridórele care dau accesu chiliilor; din acestu centru comune se esercită inspectiunea interioră.

Chiliile suntu înșirate din fie-care parte a coridorilor, și în păretele fie-căruia din aceste chilii este practicată o feréstră de feru; prin acea feréstră se transmitu deținuților alimentele lor, fără ca ei se pótă vedea persóna însărcinată cu acéstă distribuire. Mai multe găuri servă de ventilator și de conducători alu căldurii. În fie-care chilie suntu dispuse latrine sașu eșitor în modu a nu vicia atmosfera, și a opri verice comunicațiune a unei chilii cu alta. Căldura este distribuită în tótă întinderea bastimentului prin calorifere care comunică cu camine situate în sub teranele de sub coridóre. Fie-care chilie este luminată prin o feréstră practicată în

boltă. Lungimea chiliilor este de unŭ-spre-Ńece picŃore, lărgimea de șapte picŃore, și înălțimea lorŭ de șese-spre-Ńece picŃore pînă la vêrfulŭ bolțŭ; chiliile situate în rîndulŭ de josŭ aŭ o ușă îndouită care conduce într'o curte de o lungime de șese-spre-Ńece picŃore și o lărgime de optŭ picŃore unde deținutulŭ pŃte lua unŭ esercițŭ de una oră în fie-care ȃi. Deținutŭ care ocupă chiliile etagiuluiŭ superiorŭ se preumblă pe rîndŭ în coridorŭ spre a respira aerulŭ.

La intrarea condamnatuluiŭ înpenitenciarŭ, elŭ este mai ântêiŭ supusŭ unei visitări corporale și celorŭ alte formalități obicînuite; elŭ ia o baie și este revestitŭ cu uniforma stabilimentuluiŭ; dupê acêsta elŭ este condusŭ, cu ochii legați, în chilia ce-î este destinată. Directorele îlŭ desceptă mai ântêiŭ despre datoriile sale și despre necesitatea unei ascultări și supunerŭ absolute la regulamentele închisorii. Cîndŭ în fine condamnatulŭ a sositŭ în chilia sa, i se rêdică legătŃrea de pe ochi și se lasă singurŭ. Acêstă solitudine pŃte dăinui ani îndelungați, une ori și tŃtă viața, fără ca reclusulŭ să vadă alte creaturi omenesci de cătŭ pe inspectorŭ, pe directorele și custoȃii, și une-ori vre unŭ visitatore oficialŭ alŭ închisorei.

În cele douê ȃile d'ântêiŭ, condamnatulŭ stă dedatŭ reflesiunelorŭ sale; nici chiar citirea Bibliei nu-i este permisă, și în cursulŭ unei septămâni, nu i se dă nimicŭ de lucratŭ. Prisonierulŭ nu întârȃie a cere ocupațiune, și numai atunci cîndŭ solitudinea l'a adusŭ la o supunere completă, elŭ este întrebuintatŭ la vre unulŭ din meseriile esercitate în închisore. Lucrulŭ i se pare atunci ca o ușurare a sŃrteŭ sale, ca o distrațiune. Mediculŭ e datorŭ se visiteȃe în tŃte ȃilele infirmeria și

de două-ori pe săptămână totu penitenciarul, spre a constata starea mentale și fizică a deținuților. — vizitatorii oficiali desemnați de adunarea legislative sunt guvernatoarele Statului, președinți și membrii Senatului și a Camerii reprezentanților, Secretarul de Stat, judecătorii Curței supreme, Primarul și Grefierul orașelor Filadelfia, Lacanster și Pittsburg, Comisarii și Șerifii diferitelor comitate, și Consiliul administrațiunii societății închisorilor din Filadelfia. Nici o altă persoană, afară de vizitatorii oficiali, nu poate comunica cu deținuții, de câtu în casuri estraordinarie și în virtutea unui ordinu speciale; este încă interzisă veri căruia visitatore, sub pedépsa de o amendă de 100 dollari, de a da sau de a priimi scrisori sau mesaje, și de a da orice deținuților.

Incarcerarea solitariă nu este numai unu castimentu esemplariu, ea este încă unu aginte puternicu de reformare morală și are de tendință inevitabilă de a preveni progresul corupțiunei. În tăcerea chilie, învățămintele viciului și ale crimei nu potu avea nici apostoli nici proseliți.

Deținutul în închisórea solitariă, fără altu companionu de câtu cugetările sale, este silitu a reflecta și a întinde auzul la remustrările consciinței sale. Eró-rele sale trecute se represintă spiritului său împreună cu tóte relele care au fostu consecințele lor; și acéstă durerósă cugetare îi amintesce simțimintele bune, sfátuirile virtuței și ale înțelepciunei unui părinte, lacrimile unei mume scumpe, unui amicú devotatu.

Aceste impresiuni redescéptă în sufletul său afecțiunile bine-voitóre și deschidú inima sa la căință. Astú felú se pregătesce condamnatul deținutu la veritățile

chrestinului și la consolațiunile ce singură religione ne p^ote da.

Nutrimentul^u ce se dă acolo reclusilor^u este sănăt^osă și abundantă: ea constă, pentru dejun^u, în o litră de pâine (compuse de $\frac{2}{3}$ săcară și $\frac{1}{3}$ malai^u) și o pintă de cafe; la prân^du într'o pintă de supă, $\frac{3}{4}$ litre de carne de vacă fără oșe și cartofe; seara, într'o ciorbă de făină de malai^u și o porțiune de melasse. S'a constatat^u de omenⁱ competen^{ți} că disciplina penitenciarului din Filadelfia se ra^dimă pe nisce fundamente sicure și eficace; că ea nu are nici un^u efect^u pernicios^u pentru spiritul^u și corpul^u deținuților, și că acest^u sistem^u al^u încarcerării solitari^e unit^u cu instrucțiunea morală și religioasă al^u Stabilimentului, este mijlocul^u cel^u mai puternic^u de intimidare și de reformațiune pentru culpabilul^u.

Penitenciarul^u din Auburn^u.

Încă din anul^u 1797, s'a fost^u construit^u în orașul^u Greenwich o casă centrală de detențiune, însă din lipsa de separațiune și a unei disciplin^e severe, acest^u Stabiliment^u esercită o influență funestă asupra moralității deținuților. La 1816 legislatura se determină a decreta construirea unei închisori^e suplimentarie la Auburn^u pentru divisiunea occidentală al^u Statului, și la 1820, s'a introdus^u în acest^u penitenciar^u sistemul^u celulelor^u sa^u chiliilor^u separate pentru nôpte. Din acea epocă dat^edă ameliorațiunile succesive care a^u dat^u penitenciarului dela Auburn^u caracterul^u s^eu actual.

Penitenciarul^u dela Auburn^u ocupă spaciul^u unei Curți întinsă, înconjurată cu un^u zid^u lung^u de 500 picioare de fie-care parte. Numărul^u celulelor^u este de 770. Modul^u de disciplină în acest^u stabiliment^u p^ote fi descris^u în scurt^u. Este espressé oprit^u deținuților

de a vorbi și a corespunde între dênșii sub pedepsă esemplaria. Lucrările în casa dela Auburn sunt foarte numeroase și conduse cu o mare activitate.

Tacerea este fără dubiū unū aginte morale de o mare valôră în administrațiunea închisorilor. Ea este unū obstacolū în contra corupțiunei, și una din condițiunile esențiale ale estensiunei și amânținerei obiceiurilor de ascultare, de reflessiune și de lucru, însă, ordinea și regularitate ce domnesc în penitenciarul dela Auburn sunt basate pe unū regimū foarte esageratū. Opiniunea tutorū ómenilorū de capacitate și de experiență este că lucrul solitariū nu pôte fi atitū de lucrativū ca lucrul în comune. Altū ceva este de a face dintr'unū culpabilū unū bunū lucrătorū sau unū omū onestū; s'arū înțelege rău interesele societăței cândū, în locū de ale favorisa, s'arū slăbi acțiunea justiției în profitulū tesaurului dându-se preferința rezultatelor materiale asupra rezultatelor morale ale închisorii.

Nu esistă în adevărū situațiune mai favorabilă de câtū izolarea spre a se putea scruta caracterulū, dispozițiunile și plecările secrete ale condamnatului. Cea mai mare parte din deținuți suntū nișce ființi fără educațiune, de o ignoranță completă, victime ale intemperanței. Unū foarte micū numărū a priimitū cele întâiū rudimente ale instrucțiunei scolare, mai toți suntū lipsiți de bine-facerile unei educațiuni morale și religióse.

Singurulū defectū ce se pôte imputa sistemului de disciplină adoptatū la penitenciarulū din Filadelfia, este că n'a ținutū destulă sémă de importanța instrucțiunei religióse ca mijlocū de reformațiune.

Unulū din faptele care surprinde în genere pe cei ce se ocupă cu iscodirea cauzelorū celorū mai frequente

ale crimelor ū spre ale combate ū ale neutralisa, este ignoranța completă a condamnaților despre datoriile religioase ū sociale.

Unū altū faptū numai puținū remarcabile este ignoranța literară a deținuților. S'a observatū chiar în penitenciarele popórelor celor mai civilisate, că un fórt micū numėrū din ei sciū a citi ū a scri, lipsiți fiindū de noțiunile elementare; că cei ántėiū pași în cariera crimelor áū generalminte de cauză lenea ū intemperanța, adică abuzulū băaturilorū spirituóse; obiceiurile vicióse, depravațiunea ū ignoranța conducă totū d'auna la crime.

Disciplina penitenciarulū dela Auburnū are o tendința exclusivū materiale ū negativă, de óre ce tendința disciplinei penitenciarulū din Filadelfia este mai cu sėmă morală ū pozitivă. Marele jurisconsultū ū omū de Statū americanū, Eduard Livingston, în faimósa sa scrisóre către Roberts Vaux dă preferința sistemulū penitenciaru din Filadelfia asupra aceluū dela Auburnū.

În penitenciarulū din Filadelfia se dau deținuțuluū cărți de cititū ū ocupațiune, ū cândū nu lucrėdă, elū nu primesce de cătū hrană necesariă existenței lui.

Elū este tratatū în tóte privirile cu umanitate, ū ca o ființă susceptibilă de a fi condusū de rațiune. Deținuțuluū nu este supusū ca la Auburnū, unū regimū arbitrariū ū dedatū unorū pedepse barbare ū fără apel.

Cătū pentru mine, declarū fără sfială, că consultându-mi consciința ū puțină cunoscința ce amū dobânditū despre diversele sisteme de incarcere în Europa ū America, nici unulū nu mi s'áū părutū a presenta mai multă equitate ū justiție în infligerea pedepsei, mai multe șanse de amendare morală pentru deținuți de cătū

incarcerarea solitarie combinată cu visitarea regulată a impiegaților, a inspectorilor, a preoților, a institutorilor și a medicului, afară de gracia divină care este unica sorginte ală binelui și care singură póte opera reformarea radicală ală culpabilului.

Nu e de ajunsă însă să facem panegiricul unui sistem, să propunem numai superioritatea regimului Filadelfiei asupra celui de la Auburn; eă voi face încă și mai mult; mă voi încerca a combate obiecțiunile rădicate în contra sistemului ce susțin.

Adversarii acestui sistem susțin că încarcerarea separată consistă într'o sequestrare completă și o solitudine absolută, cu lipsa de veră ce lucru.

Cea întâia obiecțiune în contra acestui sistem este că, în stabilimentele supuse acestui regime, ară esista un număr mai mare de bolnavi și specialminte de alienați și o mai mare mortalitate de cât în cele-lalte închisori.

A doua obiecțiune formulată în contra sistemului Filadelfiei este că el rumpe obiceiurile sociale conservate prin întrunirea silenciose. Acestu reproș nu suferă nici o controversă, căci relațiunile sociale întreținute prin întrunirea sub legea tăcerei ară consta cel mult în vederea unor alți ómen. Acéstă vedere nu se refuză condamnaților celulari; ea este numai circonscrisă într'un mic număr de ómen onești, ceia ce e mult mai avantajos pentru dênșii de cât privirea unor făcători de rele ale căroră trăsuri pórtă stigmatul crimei și ale pasiunelor celor mai mârșave. — Sunt óre aceste relațiunile sociale care trebuie să existe între ómen. Aceste relațiuni pot fi ele cultivate în mijlocul unei societăți de criminali?

Nu este multă mai bine a se rechiâma pe făcătorii de rele la adevărata viață socială, ne lăsându-i a fi visitați de câtă de persoane milostive și luminate care au de misiune a le pregăti a loră amendare morală?

O altă obiecțiune este pretinsa înlesnirea ce ară oferi izolarea deținuților de a se deda unui viciu im-fame, ca cumă aceiași înlesnire n'ară esista în celula nopturnă dela Auburnă.

Adversarii sistemului penitenciară din Filadelfia îi mai impută și absența de amendare morală. Este óre necesariă a se repeta aci că sistemul Filadelfiei se re-comandă chiar prin efectele sale morale.

In fine, o ultimă obiecțiune este că esecutarea sis-temului celulară e fórte dispendiosă.

Antagonistii incarcerei solitare de zi și de nópte, în capulă cărora figură și renumitul penalistă german Mittermaier, esageră după mine rigórea sistemului Filadelfiei. Citirea atentivă a descrieriloră date de D. D. Bomontă, de Tocqueville, și Iulius, e de ajunsă spre a ne convinge că nu esistă nimică de barbară și ne-omenosă în acestă regimă. Elă datoresce origina și pu-nera sa în esecutiune unei secte religióse, a Quacheri-loră, a cărora bună voință și umanitate au devenită óre-cumă proverbiale.

Sub punctulă de vedere ală moralității, condamnații deținuți într'o închisóre se potă împărți in două cate-gorii principale: acei ce n'au abjurată încă veri-ce sim-țimentă de onóre și veri-ce principiū de onestitate, și acei a cărora corupțiune și nerușinare nu mai au nici ună friū. Incarcerarea solitariă este pentru acei d'an-tăi ună felă de consolațiune și de refugiu care-i apă-ră de contactulă unei societăți corumpătoare; ea este o

garanție în contra contagiunii și a funestelor învățăminte aceloră de ală douilea. Unii dorescū solitudinea și o invocă ca o bine facere; cei-l'alți se temū de dēnsa, și acēsta este încă unū bine.

Condițiunea izolării absolute de zi și de noapte mi se pare rigurosū indispensabilă spre a ajunge la reformarea culpabilului.

Regula Auburnului are de ausiliarū principale pedepsele corporale. Sistemulū Pensilvaniei din contra pōte fi consideratū ca o protestațiune în contra forței brutale și alū spionagiului în direcțiunea caselorū de dețențiune; elū nu admite de cātū mijlóce morale, propriū a readuce pe deținutū la simțimētulū datoriei, fără alū înjosi și alū degrada. Dacă esistă aci *eróre* și *crudime*, cumū s'ar cualifica dar sistemulū care substitue agintele materiale agintelū morale, delațiunea în loculū privegherei, care condamnă pe culpabilulū la o societate factice, nu admite nici unulū din beneficiile asociațiunei ordinare, și oferă numai o ne'nterruptă succesiune de senzațiuni dureróse și de pedepse riguróse?

Intr'unū escelentū articolū publicatū în Enciclopedia americană, D. Lieber apăară sistemulū penitenciarū alū Pensilvaniei cu căldură, și 'i atribue unū mare gradū de eficacitate reformatrice pe care'i refusă D. Mittermaier.

„Conversiunea criminalului, dice elū, nu pōte avea locū, după mine, de cātū sub condițiunea izolării solitare de zi și de noapte. Celū mai mare progresū ce pōte face condamnatulū în calea reformei, este d'a trece dela nesocotintă la cugetare. Obiceiulū cugetării este rarū între deținuți, și adese-orī cī s'aū espusū la rigórea legilorū din lipsa de reflesiune.“

Puterea solitudinei s'a recunoscutū de cei mai în-

țelepți bărbați ai antiquității, de către disciplii cei mai ferbinți ai Bisericeii primitive care se fereau de contactul ómenilor spre a se pregăti prin contemplațiune, la lucrurile cele mai importante și mai înalte ce și impuseră.

Cândü deținutulü va începe odată a cugeta și a reflecta, va ajunge neapăratü la conclusiunea că virtutea este preferabilă crimei și că elü nu póte alina turburarea sufletului prin altü mijlocü, de câtü lucrändü la a sa reformare. Acéstă convicțiune 'lü determină a avea recursü la misericordia lui Dumneđeü care, în nemărginita sa bunătate, i-a datü esistența și care cu tóte greșalele comise de dênsulü, îi promite ertarea dacă căința sa va fi sinceră.

Nici unü sistemü penitenciarü nu este mai propriu a produce acestü rezultatü de câtü acelü dela Filadelfia. Se întêmplă rare-orî, ca o persónă, în momentul condamnărei sale, să recunóscă justiția pedepsei ce i se inflige și să formêdă de 'ndată resoluțiunea d'a se corige; acéstă resoluțiune ar fi unü actü de energie morală de care fórte puçini condamnați suntü capabili. Simțimêntulü ce condamnarea produce mai obicînuitü este acelü alü mândriei ofensate saü alü amorului propriü iritatü; condamnatulü se declară inamiculü societăței, saü se consideră ca unü proscrisü judecatü cu prea multă severitate. Cu acéstă dispozițiune intră elü la închisóre. Decî, cândü elü este dedatü sie însăși în singurătate, nu-î rămâne de câtü reflexiunea care nu întêrðie alü readuce la simțimêntulü adevărului și alü justiției; fiindü apăratü acolo de cöntactulü unei societăți corumpătóre și degradantă, elü nu întêrðiă a redobândi demnitatea sa perdută.

Toți cei ce au studiat starea morală a închisorilor unde domină încă sistemul vechiu, cunosc pînă la ce grad domnesce între deținuți amboi sexe două vicii pe care pana mea se refuză ale denumi, și care au consecințele cele mai fatale asupra sănătății deținuților. Precum se vede din starea sanitară ală acestor stabilimente, și prin efectele probabile ale disciplinei, un lucru penibil și continuu în timpul zilei, o hrană frugală și puțină stimulantă, se pôte presume că aceste vicii nu suntu atăt de frecvente la Filadelfia. Acésta se pôte atribui la influența sedativă ală solitudinei, la frugalitatea dieței, și la absența de verice stimulante.

Osebitu de influența ce sistemul încarcerării solitare esercită asupra spiritelor, predisposindu-le la reflexiune și la emoțiunile bine-voitóre, elu iniție pe deținuți la adevărurile și consolațiunile religiunei, prin trei mijloce: instrucțiunea în comunu, instrucțiunile individuale și lecturile pióse. Cu unu numeru suficiente de iustrotori morali și religioși și cărțile trebuitóre, educațiunea individuală a deținuților nu va mai fi o utopie.

Dupé ce criminalulu a combătutu cele antéiu impresiuni ale solitudinei; îndată ce a învinsu terórele care 'lu împingú la demenție saú la desperare; dupé ce s'a desbátutu în celula sa solitarie, în mijloculu remușcárilor consciinței sale și agitațiunelor sufletulu s'eu, elu se vede obositu, și aflá în lucru o distrațiune la durele sale; din acelu momentu elu este învinsu și supusu regulorú închisorei.

S'a mai obiectatu adese-orí că sistemulu isolárei este unu sistemú de forță materială care ține pe condamnatu sub d'evóre ca o fiară s'elbatică în cușca sa,

spre a nu putea fi vătămătoare. Cum putem adresa asemenea imputațiunii unui sistem a căruia scop este esențialmente morale și reformatore, a căruia mijlăce sunt dictate de filantropia cea mai pură și luminată? Dacă acest sistem izolă pe deținut, acesta o face spre alți ferii de corupțiunea și de tentațiunile celii amerința în sistemul aglomerațiunii.

Despre sistemul penitenciar în Svițera.

Studiul penitenciarilor din Svițera nu este mai puțin interesantă și fecundă în învățăminte folositoare de câtă acelui alii stabilimentelor analoge în Staturile-Unite ale Americii.

Inchisorile din Lausana și Geneva au un caracter particular, de și putem dice că prin mica lor întindere și micșorimea populațiunii lor, se pot considera ca nisce penitenciare în miniatură.

Înainte de anul 1798, nu exista în Svițera nici o casă centrală de detențiune, ci numai închisori comunale. Cea întâi piatra alii unui penitenciar central fu așezată la 11 Martie 1822, și isprăvită la anul 1826.

Penitenciarul de la Lausana consistă într'un edificiu ce presintă un paralelogram de 280 picioare în lung, și 70 în larg; el este situat în apropierea orașului într'o pozițiune foarte frumoasă. Din afară nu se vedă nici păditori, nici bare de feră care atristă sufletul, amintind destinațiunea edificiilor de această natură. În întru, curățenia este perfectă; cea mai adincă, cea mai absolută tăcere, domnesce în tot stabilimentul. Celulele în număr de 104, sunt înșirate la etagiul superior. Fie-care celulă saă chilie se află îndestrată

de totu ce este necesariu pentru curatenia deținutului și ameliorarea sa morală: o perie, unu pieptine, unu șervet, apă, unu crevatu de o mare curatenie, unu scaun și cărți de morală și de religiune compună mobilierul acestor celule. Pe lingă acestea, pozițiunea ce ocupă acestu stabilimentu este magnifică și proprie a inspira în sufletul deținuților simțiminte de linisce și de fericire. Lacul Genevei și munții Alpiilor ce se desfășură la privirile lor în tótă a lor întindere și splendore, formedă partea principală alu acestui panorama admirabile.

Stabilimentul conține o capelă, o infirmerie, ună biroă în care se țin registrele deschise relative la toți deținuții.

În jurul bastimentelor sunt curți și grădini. Deținuții a căroră conduită este mulțumitoare se pot deda esercițiului grădinării în orele de recreațiune.

Basa regimelui urmatu în acestu penitenciaru se pôte reduce la aceste două cuvinte: *lucru și tăcerea*.

Diferențele în costumlu, și mai cu seamă în severitatea regimului, sunt semnele distinctive după care se recunosc acele două clase de condamnați ai divisiunei criminale de acei ai divisiunei corecționale.

La extremitatea grădinei este situată locuința păstorului, saă preotului care este totu odată și unu profesoare de morală alu închisorei.

Administrațiunea și înalta privighere alu penitenciarului sunt atribuite comisiunei spitalelor și a stabilimentelor de detențiune; acéstă comisiune se compune de unu membru alu Consiliulă de Statu, președinte; de unu vice-președinte și de unu membru alu consiliului sanitaru. Păstorele casei penitenciare, capelanul ospi-

ciului și controlorului stabilimentelor, facă parte de această comisiune, avându glas consultativ, cându e ceștiune de obiecte relative la atribuțiunile lor respective.

Hrana deținuților se compune în fie-care ți, de 20 uncii pâine. La dejun, o supă de legume uscați saū verđi. La prânđu, legume cu untu, și cartofe fierte. Seara o supă ca și dimineața. Duminica și Joia, $\frac{1}{2}$ litră de carne. Nicī unū altū alimentū, nicī o băntură spirituósă saū alcoolică nu póte fi întrodusă în secretū. Osebitū de cămașă, basmale care se schimbă în fie-care septămână, îmbrăcăminte bārbaților consistă într'o scufie, o vestă, o giletcă, unū pantalonū și ghetescurte tóte de lină.

Deținuți corecționali aū această îmbrăcăminte de o singură culóre, cenușie. Pentru divisiunea criminală, ea este jumătate albastră și jumătate cenușie.

Asemenea și femeile în costumul sexului lorū.

Cerșafurile paturilor se schimbă în fie-care lună; paele madraților re'noite la fie-care șese lunī, și plapomele spălate odată pe anū. Fie-care deținutū e datorū să măture în tótă dimineța celula sa, să'si facă patulū, să'si spele obrađulū și mâinele, și se deschidă ferestra.

În capulū personalulū impiegaților stă unū inspectore generale însercinatū cu economia și poliția stabilimentulū. Elū locuesce acolo cu familia sa și primesce, osebitū de lemnele trebutóre consumațiunei sale, 1600 fr. pe anū & &.

Precumū amū disū mai susū, comisiunea are direcțiunea stabilimentulū. Preotulū este însercinatū cu partea morală, controlorulū cu partea economică, inspectorele cu administrațiunea și privegherea &. Tóte rapor-

turile adresate comisiunei sunt consemnate într'un registru matriculă. Acesta conține analiza hotăririlor, actele notabile de conduită, și întrebuințarea anuală a productului peculuii fie-căruia deținut, și informațiuni confidentiale despre fie-care din ei.

De patru orî pe septămînă capulî împiegaților ține deținutilor, în ateliile barbaților, lecțiuni de scrisore, de ortografiă și de calcul, iar guvernantele în acele ale femeilor.

Duminica se face oficiul divin în capelă.

Bărbații deținuți sînt întrebuințați la filatură, țeseturi, timplărie, la confecționare de cisme, pantofi, strae, rogojini, perii etc, femeile la filatură, la cusut, la serviciu dumeștiu, etc. etc.

Societăți de persoane milostive, bărbați și femei, sînt compuse în scopul d'a se ocupa cu activitate de deținuți la eșirea lor din penitenciar, de la închisorea centrale, și de tinerii delinquenți puși în casa de disciplină.

Un asemenea penitenciar s'a instituit definitiv în anul 1825 și la Geneva, sub patronagiul eruditului Dumont. La acest penitenciar s'a adoptat planul semi-panoptic.

Regulamentul din 1833 a deschis o eră nouă sistemului penitenciar din Geneva. Regimul alimentar este aci sănătos și abundent.

Despre sistemul penitenciar în Engliterra.

Sînt acum opt-deci și șapte de ani de cînd s'a făcut în Engliterra cea ântei încercare de introducere reformei la închisori. Gloria acestei nobile inițiative revine de drept lui Howard care, ajutat de William

Blackstone reuși a se escuta în anul 1785 erigerea celui întâi penitenciar la Gloucester. S'a introdus acolo sistemul izolării. Un act promulgat la 1812, prescrise clădirea penitenciarului centrale dela Milbank (Londra) destinat a conține pînă la 1200 deținuți.

În anul 1835, un comitet al Camerei Pairilor începu o anquetă generală asupra stării închisorilor în Anglterra sub direcțiunea ducelui de Richmond. Resultatul acestei anquete fu adoptarea unui sistem de disciplină uniformă pentru toate închisorile din Anglterra și privigherea definitivă încredințată nu judecătorilor, ci Secretarilor de Stat. Membrii acestui comitet făcu o tristă descrițiune despre stabilimentele de detențiune al Capitaliei. Din observațiunile lor resultă că închisorile din Londra erau foarte rău întreținute; că stricarea moralității resultă totu d'auna din amestecarea și grămădirea deținuților în aceiași temniță. La 1835, Newgate era încă un locaș de imoralitate și de perversitate, o școlă de desfrânare. Acolo, precum și în Saladero din Madrid și în cele mai multe închisori din Spania, deținuții petreceau și dormiau împreună, fără clasificare ce crime și vîrstă: nenorocitul copil care deroba un fruct, era confundat cu asasinul; contrabandierul și acusatul politic erau amestecați cu cea mai proustă lepădare al crimei, un adevărat infern. Comitetul opină ca separațiunea preveniților și a condamnaților era urgentă.

Sistemul lucrului în comune, sub legea tăcerii, combinat cu izolarea în timpul nopței, a fost practicat în casele de corecțiune dela Wakefield, și în penitenciarele dela Westminster și Middlesex; în casa dela Springfield, s'a încercat încarcerarea solitariă fără lucru;

în penitenciarulă dela Milbank și Glosgow, s'a întrodusă regula izolării de zi și de noapte cu lucru.

A) — Case de corecțiune dela Westminster, Tothill Fields.

Acéstă închisóre este împărțită în trei corpuri principale de bastimente din care celú întâiú este destinatú preveniților, celú alú doilea bărbaților condamnați, și celú alú treilea femeilor prevenite și condamnate. Ea se compune de 288 celule; casa póte conține 1000 pînă la 1200 deținuți. Tótă populațiunea condamnată este astrinsă la regula tăcerei absolute. Infracțiunea la legea tăcerei este pedepsită prin încarcerarea pe timpú de 48 ore într'o celulă izolată, și prin punerea condamnatului la pâine și la apă. Prisonierii împotrivorii primescú uneori și 2 pînă la 3 dușine de lovitură; însă întru acésta se cere autorisarea comitetului. Este de regretatú însă că fie care deținutú nu-și are celula sa. Acestú Penitenciarú a costatú suma enormă de 200,000 lire sterline.

B) — Casa de corecțiune din contia de Middlesex (Coldbath Fields) este destinată condamnaților la închisóre dela 3 zile pînă la 3 ani. Populațiunea ei este aprópe de 900 deținuți, 680 bărbați și 220 femei.

Deținuții suntú împărțiți în trei clase: condamnați pentru felonii (ofense de óre care gravitate), pentru *misdemeanors* (ofense ușóre) și pentru vagrants; (vaga-bonđii și cerșitorii.) Copii și femeile suntú aședați în oșebite clase, însă femeile publice cu totul separate de cei-l-alți deținuți.

Acéstă închisóre se compune de 420 celule ocupată fie care de un deținutú din cei mai puținú deprava-

vași. Ceilalți locuiesc în camere comune dispuse astfel, în câtă se pôtă fi priveghéți cu înlesnire de păđitoră saă îngrijitoră care ocupă camerile învecinate. Paturile suntă dispuse în formă de cutii saă sirtare. Cea mai scrupuloasă curățenie domneșce în tôte părțile stabilimentului; ventilatoriă suntă dispuși în modă d'a renoi aerulă fără întrerupere. Inbrăcăminteă deținuților este curată și cuviincioasă; nutrimentul loră sănătosă și abundinte. Deținuții nu béu de câtă apă.

C) — Casa de corecțiune dela Wakefield este cea întâia în care s'a introdusă regula tăcerei. Ea este destinată preveniților și condamnaților la simplă închisore, și pôte conțineă pină la 450 deținuți.

D) — Penitenciarulă de Milbank, fondată acumă de 40 ană, a costată guvernulă Engleđă sume enorme. Elă este situată în quartalulă Westminster, pe malulă Tamisei. Acestă edificiu formăđă ună exagonă ce conține 6 pentagone care constituiescă atâte quartale separate. Celulele suntă înșirate în circonferența fiecăruiă pentagonă după ună plană circulariă.

Privegherea deținuților se esercită la Milbank după ună turnă saă observatoriă ce se înalță în fie-care quartală, și spre a se inspecta mai de aprópe fie-care celulă în întru, s'a practicată în părete găuri longitudinale care se lărgescă din întru în formă de pâlnie (entonnoir). Celulele suntă încăldite iarna prin calorifere. Suntă acumă vre'o 30 de ană de cândă s'a introdusă la Milbank sistemulă incarcerării solitariă.

Veri ce condamnată, ună ană după liberarea sa din închisore, priimesce dela comitetă o gratificațiune de două saă trei lire sterline, cândă pôte produce ună certificată de bună conduită.

E) Penitenciarulū numitū Bridewell din Glasgow este unulū din cei mai remarcabili ale Regatului-Unitū. Incarcerarea solitariā formēdā basa regimului penitenciarū alū acestui stabilimentū. La Glasgow s'a făcutā cea ântēia cercare sistematică alū *seclusiunei* însoțită de lucru, întroduse în urmă și la Filadelfia, precumū s'aū aplicatū și la Gand condițiunile lucrului în commune și cu regula tăcerei în timpulū zilei și a isolărei în timpulū nopței, care aū servitū de basa regimului disciplinariū alū renumitei case dela Auburnū în Statulū New-York.

De și Europa pōte revendica inițiativa acestorū inovațiunii lăudabile, trebue însă se recunōscemū că ele aū priimitū în Staturile-Unite ale Americēi o aplicațiune și o desvoltare care facū studiulū penitenciarelorū americane multū mai folositorie decâtū acea a Stabilimentelorū de acēstă speciā în Europa.

Despre reforma închisorilorū în Belgia.

În anulū 1830, închisorile erau încă clasificate în Belgia în trei categorii principale: 1-iū Inchișori pentru pedepse; 2-a case de arestū și de justiție; 3-a case de depunere.

Inchisorile pentru pedepse erau în numărū de patru: acele dela Gand și Vilcorde, conțineau amestecați condamnații la muncī silnice și la reclusiune; acea dela St. Bernard pe condamnații ambor sexe la închișore de 6 lunī, și însusū; și închișorea dela Alost pe condamnații militari.

Fie-care reșidență provincială, unde se află reșidența unei Curți de Assise, avea o casă de arestū și de justiție pentru acusați; pe lângă fie-care tribunalū de

ânteia instanță era o casă de arestü destinată pentru preveniții și pentru condamnații la mai puțin de 6 luni.

Casele de arestü și de justiție erau comune deținuților civili și militari. Acolo se închideaü și deținuții pentru datorii, precum și condamnații criminali pînă la isprava recursului în casațiune saü a cererei de graciare.

Communele de öre-care importanță posedau o casă de depunere pentru indiviđi arestați în flagrantü delictü, și pentru deținuții ce se transferau dela o închisöre la alta.

Acastă clasificare generală a închisorilorü în 3 categorii principale se conservă și astă-đi. Insä administrațiunea actuală a efectuatü despărțirea condamnaților la muncă silnică și la reclusiune: cei änteiü ocupă închisörea de la Gand, cei alü douilea acea dela Vilvorde. Casa dela St. Bernard este afectată deținuților corecționali, și casa de detențiune dela Alost destinată condamnaților pentru delikte militare propriü ție.

Reforma proiectată prin întroducerea sistemului încarcerării solitare a avutü de țintă:

1-iü. A garanta securitatea închisorilorü, făcändü imposibile comploturile și înmulțindü dificultățile evasiunei;

2-a. A împedeca corupțiunea reciprocă a deținuților;

3-a. A preveni recidivele prin calea intimidării;

4-a. A amenda, a îndrepta, a moralisa pe condamnați.

5-a. A împedeca relațiunile între deținuții liberați și a limita domeniulü complicităței;

6-a. A introduce o economie notabilă în bugetele închisorilorü, în spesele justiției și ale criminalității.

7-a. A face acțiunea sistemului penitenciaru mai puçinü dependintã de acțiunea impiegaților și a aginților subalterni.

Nu este însă de ajunsü a se aședa principiü; trebuie încă a se examina mijlócele și posibilitatea de a se aplica aceste principii. Dacă întinderea abusurilor semnalate esclude posibilitatea unui remediü imeðiatü și definitivü, ele cerü celü puçinü întrebuiñarea de reforme succesive și raționale.

Clasificarea actualã a închisorilorü presintã trei mari divisiuni: Case de depunere, case de arestü și de justiție, case centrale de detențiune.

A). Casele de depunere s'aü amelioratü într'unü modü simțitorü, prin despãrțirea secselorü și stabilirea de locale speciale pentru bărbați și femei.

B). Casele de arestü și de justiție s'aü completatü prin clasificarea deținuțilorü dupë vârsta și deosebirea moralitățilorü; s'a amelioratü starea sanitarã a închisorilorü, s'aü organizatü școli și ateliü saü lucrãtorie, prin adoptarea sistemului celulelorü și izolarea în timpü de nópte și de di.

Reforma închisorilorü secundarie este corolarulü saü complementulü indispensabile alü întrodúcerei regimului penitenciarü în casele centrale.

C). Casele centrale rezervate pentru condamnații la diversele pedepse care trecü peste șase luni de închisóre.

În Penitenciarulü de la Gand, guvernulü Olandesü a substituitü treptatü dortoarelorü commune, sistemulü chiliilorü isolate. S'a operatü asemenea reformã și la casa de reclusiune dela Vilvorde și la casa de corecțiune dela St. Bernard.

La Namur s'a instituită ună penitenciară speciale pentru femeile condamnate la muncă silnică, la reclusiune și la închisoare pentru mai multă de 6 luni, în care se aplica ună felă de regulă monastică. În casa de corecțiune de la St. Bernard este rezervat ună quartier tinerilor condamnați spre a feri de contactul celorlăți deținuți, și care are mai multă caracterul unei școle decâtă ală unei închisori.

S'a mai proiectat și formarea unui penitenciară-modelă pentru încarcerarea solitariă absolută de zi și de noapte. Acestă stabilimentă este rezervată exclusivă condamnaților la închisoare celă puțină de două ani, la reclusiune saă la muncă silnică, cu condițiunea însă a concursului următoareloră circumstanțe :

1-iă. Absența de recidivă.

2-a. Etatea de 35 ani.

3 a. Recomandare speciale a Curților de Justiție saă a oficiăriloră parchetului.

Durata pedepsei ar putea fi, pentru acești condamnați, reduse la apatru saă și la atreia parte. Admisiunea loră în acestă penitenciară este subordinată la autorizațiunea prealabilă ală administrațiunei centrale și privită ca o favore, ună mijlocă de reformare.

Despre casele de refugiu și penitenciare pentru tinerii deținuți.

Mulți theoretici a aședată principiă admirabile asupra necesităței de a se propaga instrucțiunea și de a se re-alța clasele sărăimane din starea de ticăloșie și de dependență în care 'i mănțină ignoranța și viciulă, însă ómenii practici suntă prea scrupuloși în aplicarea acestoră principii. Acestă desacordă între preceptulă și acțiunea

provine în mare parte dela falsa idee ce avem despre misiunea societății în privința indivizilor, despre asistința ce dătoresce avutul celui neavut, puternicul celui slab, omul luminat celui ignorant; iar prin asistență înțelegem aci simpatia care se întinde la ordinea morală și care vede în om nu numai o ființă materiale, ci totu odată și o ființă inteligentă.

Legea penale amenință pe acelui ce aduce o lovire persónelor său proprietăților; nu găsimu însă într'ensa nici o garanție preventivă, nici o cugetare civilisatrice. Judecătorul condamnă, gelatulú lovesce cându crima este consomată, dar unde este mâna bine făcătoare, vocea amică care să opréscă pe nenorocitulú în momentul cându elú se aruncă în cariera crimei? De unde provine acésta? Acésta provine din caúsă că cuvântul de libertate este réu înțelesu. Individulú este liberu, prin urmare, elú are dreptulú d'a greși, a *recidiva* a recădea în aceleași greșali, a condamna pe copii sei la ignoranță și la viciu. Elú este liberu pînă atunci pînă cându ar lesa prin faptulú sêu dreptulú unui altuia; atunci numai brațulú justiției se apasă asupra lui; elú a scăpatú de tirania prevențiunei, spre a cădea sub lovirea represiunei. Libertatea ar fi violată dacá societatea și-ar însuși dreptulú d'a îndrepta, d'a conduce pe individú pe calea cea dréptă, alú precauționa în contra prejudețelorú și relelerú sale aplecări, d'ai aréta și a-i înlesni împlinirea datoriilorú sale către sine însuși și către copii sei.

Iată erórea fatală care opune unú obstacolú neînvinșu la întrebuintărea mijlócelorú celorú mai proprie a ameliora condițiunea poporului și alú chiăma în *realitate* la participarea libertăți a căria nu simte elú astă-dí de-

câtă inconveniente și povóra! participarea claselor ne-
ăvute la bine facerile și prerogativele acestei libertăți.

Ce contradicțiune straniă! De câte ori se invocă
în favoarea claselor sărăimane garanțiile și instituțiunile
care singure potă să le scape de miserie și de abjec-
țiune, atunce strigămă că drepturile lor suntă violate și
nesocotite. Vai de tine de te vei încerca a face o o-
bligațiune din prevedere și din economie, și dacă, prin
mișlocirea unei rețineri proporțională din salariul lucră-
torului, î-î vei forma un capitală de rezervă destinată
a întimpina nevoile neprevăđute și a asicura viitorulă
familiei sale; voră striga că lovești în dreptulă de a usa
și abusa de proprietatea sa! Vai de tine, de vei voi
să îndatoređi pe părintele de familie a trămite pe copii
sei la scólă, și, dacă în interesulă sărăimanului orfană,
vei impune tutorelui seă datoria ală face să participe
la bine-facerile instrucțiunei; prin acésta î-î vei rădica
libertatea de a dispune de acești tineri inteligenți pre-
cumă înțelegă ei, adecă de ai fasona la degradațiune,
la viciă, la cerșătorie, la furtă!

Nu există în Europa o țarră unde spiritulă de a-
sociațiune să fie mai activă de câtă în Englitterra, și
unde să producă mai mari lucruri. Elă se întinde de o-
potrivă la întreprinderile comerciale și manufacturarie,
la instituțiunile destinate a ușura sórta nenorociților și
a întinde dominiulă inteligenței.

În numărulă instituțiuneloră create pentru acestă
scopă generosă, trebuie să citămă Casele de refugiă des-
tinate tineriloră liberați de ambele secse, și copiilor să-
raci pentru a-cărora educațiune părinții nu suntă în sta-
re a se îngriji. Aceste stabilimente suntă numeroșe în
Englitterra, precum de esemplu asilulă deschisă de soci-

tatea filantropică pentru admisiunea copiilor condamnaților. Aceste au de obiectu a opri progresul crimei, oferindu un asilū tinerilor de ambe secse, la eșirea lor din închisóre; asemenea stabilimente se află și în Germania și în Francia și în Belgia.

Pe lângă aceste, mai există și alte stabilimente aplicate la estensiunea reformei penitenciare relativă la femeile condamnate.

În toate țerile, femeile comitū mai pucine crime de câtū bărbații. Influența femeilor, ca soții și ca mume, asupra familiei lorū, este în genere mai mare de câtū aceea a bărbaților. Acéstă influență se întinde nu numai asupra obiceiurilor sociale, ca se esercită și asupra moralității și criminalității, mai cu seamă între clasele pe care miseria și ignoranța împingū la infrațiunea legilorū. O mumă de familie înțeleptă și virtuósă are mai multă putere pentru a neutralisa efectele funeste ale conduitei desfrinate alū sociulu ei, de câtū aceea ce ar avea un părinte de familie. Cerculū activității femeilorū îmbrăcișade tótă viața domestică.

Femeia devotată vieței casnice este însărcinată cu o misiune pentru acăria împlinire facultățile afective suntū cualități indispensabile. D'aci resultă necesitatea caselor penitenciare speciale pentru femeile deținute; creațiunea acestorū case va afla un ausiliarū de o mare utilitate în instituirea comitetelor de dame pentru vizitarea închisorilor, și de refugiu pentru condamnatele liberate.

Precumū amū đisū mai susū, Engliterrei aparține inițiativa acestei instituțiunii de unde ea s'a intinsū și în mai multe părți ale Continentulu Europeanū.

Istoria originiei și a progreselorū acestei instituțiunii

probă că nimic nu e imposibil omului cândă zelul și perseverința sunt conduse de spiritul de milostivire. În capul asociațiunei englede pentru ameliorarea femeilor deținute (the british ladie's society for promoting the reformation of female prisoners) aflăm pe venerabila ei fondatrice, D-na Elisabeta Fry, născută Gurney; virtuțile publice ale acestei femei sublime aparțin istoriei. Succesele evidente ale silinților D-ei Fry au încurageat fondarea societăților de dame în totu continentul Europei.

Despre miđlócele proprie a generalisa în țerra noastră sistemul penitenciar.

Avantagele ce resultă din stabilirea sistemului penitenciar este de o importanță prea reală pentru a chiama atențiunea ómenilor serioși și a combate răuul la sorginta lui. Eă sumă de părere că a sosită momentul d'a se aplica și în țerra noastră unul din acele miđlóce puternice de regenerare, fără de care acțiunea penale al justiției ar fi fără efect; numai prin asemenea reformă s'ar putea restitui pedepsei moralitatea ei, omului cădută simțimentului demnităței sale, societăței repaosului în present și în viitor.

Amă espusă precătă amă putut sistemul penitenciar și progresele lui în Europa și America.

Dupe mai multe încercări, experiența a demunstrat utilitatea miđlócelor următoare:

1-iū Dispărțirea completă a deținuților în timpul nopței, necesariă pentru a preserva moravurile lor.

2-a. Supunerea condamnaților la lucru, spre a le da obiceiuri de ordine, de supunere și de economiă.

3-a. Tăcerea, care continue în timpul zilei izolarea nopții, împedecă comunicarea ideilor și încuragerea reciprocă la răul.

Iată puntele asupra cărora experiența s'a pronunțat deja și care, împreună cu învățământul morale și religios, trebuie se formeze în viitorul baza sistemului de reformă.

Mă voi încerca acum a dice cum înțeleg posibilitatea unei reforme penitenciare în țara noastră, și de la ce condițiuni poate depinde succesul ei.

Spre a aprecia mai bine importanța și necesitatea acestei reforme, importă să sondăm mai în ântăi în totă adâncimea lui răul ce urmăde a se remedia.

Acest rău consistă în ântăi, în numărul prodigios al indivișilor de ambe secse care, sub diferitele titluri, de preveniți, de acușați, de condamnați respiră aerul infect al temnișilor noastre și care prin sëlășluirea lor mai multă saă mai pucinu prelungită acolo, sfirsecu prin a se corumpe.

Iată rana care afectă starea noastră socială, și care cere totă atențiunea moralistului, totă sollicitudinea guvernului spre îndreptare.

Reformele legislative care nu ar avea de scop de cât ameliorațiunea legilor penale, vor fi totu deuna opere necomplete, pe câtu timpu legislaturele nu se va sili a asicura pedepselor privative libertăței o eficacitate deplină și întrégă; o esaminare imparțială a închisorilor noastre e de ajuns pentru a ne convinge că sistemul actual al închisorilor din țerră este departe de a răspunde la acest scop, și că în locu d'a ameliora sôrta și moralul deșinușilor, ele sunt încă un focar de corupțiune.

Țifra recidivelorū anuale este față spre a confirma acestū tristū adevărū.

Spre a pregăti reformarea unei instituțiunii legislative, nici unū mijlocū nu mi se pare mai nemeritū de câtū obiceiulū adoptatū în Anglitterra de a se numi comisiuni ad-hoc autorisate, la acărora rezultate salutare n'a ajunsū nici potū ajunge vre-o dată raporturile oficiale ale funcționarilor.

Din tóte Staturile Germaniei, Prusia este acelū ce se ocupă cu mai multă activitate de reforma închisorilor.

Însă tóte privirile lumei civilisate și amice alū umanității suntū ațintite spre Francia, acéstă țerră clasică alū progresulū a căria resorginți numeroase și starea înaintată a tuturor instituțiunelorū, îi facū o datorie de a consolida prin stabilirea sistemulū penitenciarū reformele legislațiunei sale penale, și prin acésta oferă o nouă și precioasa garanție intereselorū civilizațiunei.

Mai 'nainte d'a pune și noi în lucrare reforma penitenciară, trebuie să culegemū cu îngrijire esperiințele făcute în cele lalte staturī. Mai înainte d'a întreprinde nișce încercări costisitoare și a ne pronuncia în favórea unū sistemū óre care, trebuie să ne încunjurămū de tóte documentele proprii a ne lumina despre meritulū diferitelorū sisteme penitenciare; însă, în adăstarea donatororū esperienței, să întroducemū în închisorile nóstre ameliorațiunii provisorie, precumū regula tăcerii și separațiunea condamnaților.

Trebuie să recunóscemū că de vre-o căți-va ani s'a introdusū óre care ameliorațiunii importante în închisorile nóstre centrale; și că, în acéstă privință, administrațiunea merită laude pentru binele realizatū. În starea

actuală a lucrurilor, cu constituirea ei imperfectă și mișlόμεle slabe de care dispune, este justu să recunόμεu că ea a făcutu totu ce i-a fostu prin putința. Este adevăratu că s'a operatú ore care ameliorațiunii materiale, însă reforma morală și religiósă este încă fórt defectuasă.

Nu putemú dice totu acea și despre închisorile județiane; acolo esistă mai cu seamă pericolú și urgență. Anglomerațiunea, lenea, trândăvia dedaú pe acești nenorociți desordinelorú celorú mai deplorabile. Acolo vedemú preveniți, adese ori inocinți, copii acărora culpă nu are póte altă causă de câtú miseria saú ne'ngrijirea, confundați cu acei care justiția a lovitú deja, cu ómení îmbătriniți în vicii, care după ce și-au făcutú osínda în temniți, suntú deținuți prin măsură administrativă pentru că au voitú a scăpa de sub privegherea poliției; contractú urciósú care e de ajunsú spre a comunica acestorú suflete june, acestorú corpuri slabe, íntipărirea neștersă a instrucțiunelorú crimei și a spurcáciunelorú viciului! În casele centrale, condamnați se bucură de resorgíntea lucrului, și adună unú micú peculiú, care la eșirea lorú, póte satisface la cele ántéiú nevoiți. Preveniți și condamnați pentru delictes corecționale nu au în momentul liberării lor nici unú mișlocú de acéstá natură. Prin urmare, frigulú, foamea, nevoia, tóte aceste unite cu amintirea ínvěțemintelorú perverse ce au primitú deținuți în închisóre, suntú atátea índemne de a recidiva, dacá au fostú deja condamnați, saú a face cea ántéia alianță cu crima, dacá a fostú recunoscuți de inocinți.

În starea actuală a închisorilorú preventive saú corecționale, putemú dice că culpabili saú inocinți, din

ziua în care au pășit pragul unei case de arest sau de justiție, ei sunt perduți pentru societate; viitorul lor este distrus, și că crima îi apucă ca o pradă ce-i este destinată.

La acest tablou de starea morale al închisorilor noastre, trebuie să adăugăm acela al stărei sanitare. Și aici, este drept să se repete laudele ce am dat mai sus administrațiunii în privința caselor centrale sub punctul de vedere materiale; iar celelalte închisori, cu toată îngrijirea administrațiunilor locale, cer, sub punctul de vedere al sănătății deținuților, mari și urgente reforme: în mai multe locuri ei sunt grămădiți în aceleași temnițe unde respiră un aer viciat; cei mai mulți lipsiți de haine, și chiar de cămașă, espuși să fi mâncați de acele insecte de care miseria și necurătenia este mai tot d'auna tributară. Un regim atât de pernicios cere o reformă urgentă, căci mulți din acești nenorociți nu sunt încă de cât în stare de preveniune; presumpțiunea de inocență este în favoarea lor.

Acest regim este chiar și pentru cei condamnați o agravare de penalitate care-i espune adese ori pentru niște delictes ușore la pierderea sănătății și uneori chiar la prescurtarea vieții lor.

Din această situațiune a închisorilor noastre nu pot rezulta de cât două lucruri: întâiu, că numărul recidivelor este considerabile, de ore ce scopul unui bun regim penitențiar aru tinde alu micșora.

Alu doilea, că toți liberații care esă pe fie care anu din închisorile sau temnițele noastre, revarsă în societate degradațiunea, viciile și corupțiunea de care au fost infectați, explotându pasiunile cele rele și exerci-

tă unū proselitismū neîncetatū, sorginte necurată din care decurge contagiunea și pătrunde în tóte vinele corpului sociale.

Iată pentru dauna morală. În privința daunei materiale, influența crimelorū comise asupra persónelor și proprietățilorū nu este mai puçinū desastrósă.

Dacă amū reuși a ameliora starea morală a deținuților, vomū face pe de oparte a se rări recidivele, și pe de altă parte vomū face crimele mai puçinū frecvente.

Spre a ajunge la acestū rezultatū, trebuie să ne grăbimū a adopta un sistemū care să îmbrăcișede tóte locurile de represiune ale Statului, adică de la simpla închisóre pînă la temnițe și închisorī centrale.

Trebuie ca sistemulū să urmărească pe deținuți în tóte situațiunile, adică mai 'nainte, în cursulū și după judecată, precumū și în translațiunea lorū de la unū locū la altulū; trebuie în fine să vegheđe asupra lorū în momentulū liberării lorū, dându-le de lucru și încuragându-i spre bine.

Care va fi însă acestū sistemū? Eū nu amū pretențiunea d'alū indica în intregulū seū. Totū ce-mi potū permite, este d'a propune bazele generale, miđlócele de regenerare întrebuintate în alte Staturi cu succesū și asupra cărora experiența s'a pronunțatū deja și să indicū o organizațiune administrativă care se ia din tóte părțile unū impulsū rēpede, uniformū și inteliginte.

Celū întēiū lucru, acelū ce mi se pare mai de urgență este de a ne ocupa de acéstă organizare cu seriozitate.

Pentru acésta trebuie mai 'nainte de tóte să centralisămū administrațiunea tuturorū închisorilorū Statului;

tóte trebuie să priméscă o direcțiune comună, uniformă și care să plece de la aceeași sorginte.

Nu voiū să ȃicū că trebuie să înlăturămū de la această reformă acțiunea Prefecților și a Consiliilor județiane și municipale; efectul centralisărei va fi numai de a le da o impulsione salutaric.

Administrațiunea tutorū locurilor de represiune al Statului odată centralisată, importă a se încredința ea unei direcțiuni speciale care să se ocupe exclusivū de această reformă, unui omū care fiindū cu totul streinū de politică și de schimbările ei, se pótă esecuta cu perseverința planulū acestei reforme. Unū Ministru a căruia timpū este absorptū de afacerile generale ale Statului, nu póte da o atențiune particularie unor ameliorațiuni care cerū o preocupațiune exclusivă și unū studiū neîncetatū și profundū al inimei omenești; și apoi, succesiunea rēpede alū acestorū înalți depositari ai puterei modifică neapăratū verī ce sistemū administrativū saū în esența lui saū în a lui aplicațiune; prin urmare, nu póte esista nici o stabilitate în regimulū adoptatū.

O administrațiune speciale, din contra, și stabilă, va putea singurā uni între ele tóte părțile sistemului, ale coordona, și ale imprima caracterulū de permanință și de unitate fără de care opurile ómenilorū nu potū avea nici statornicie nici durată.

Spre acestū finitū, ar fi necesariū a se institui o societate a închisorilorū compuse de douī-spre-ȃece membri, dupē presentarea Ministerului din Intru și aleși din cele mai înalte capacități ale Statului, de cetățeni onorabili, filantropi, probi, luminați de tóte rangurile care să se interese la o ameliorațiune socială de această natură. Acéstă comisiune să fie însărcinată a presenta pă-

rerile sale sub toate privirile materiale și morale, a dreasa regulamente destinate a servi de basă disciplinei și regimului interior al închisorilor, a aduna toate informațiunile și documentele proprii a asigura uniforma aplicațiune ală acelor principii, a rumpe vâlul care acopere cea mai uricioasă din ranele noastre sociale, și a introduce lumina investigațiunelor sale asupra abuzurilor ce s'ar comite în această privință. Astă-felă alianța intimă ală guvernului cu bine facerea publică vor produce efecte salutare.

Acastă administrațiune speciale, este o condițiune fără de care nu putem spera d'a obține nici un rezultat solid și durabil în reforma penitenciară a închisorilor noastre.

Ași mai propune înființarea unui Inspectorat-generale ală închisorilor Statului, asistat de un consiliu permanent care l'ar lumina prin avisurile sale și l'ar ajuta în toate părțile serviciului. Acastă înaltă misiune ar fi încredințată unor bărbați a căroră delă, devotament, moralitate, experiență, și știința dreptului penale să fie necontestabile.

Acest inspectorat-generale să fie sub-impărțit în patru Inspectorate pentru fie-care circumscripțiune unei Curți de apel, care ar face de patru ori pe an inspecțiuni locale, și s'ar aduna odată pe an la direcțiunea centrale spre a comunica observațiunile lor și a regula operațiunile ulterioare.

Odată ce s'ar institui Inspectoratul central și cele patru inspectorate pentru fie-care circumscripțiune a Curților de apel, el va dispune despre personalul și materialul administrațiunei; va decide despre construcțiunile, să reparatiunile necesare; și prin urmare va

determina sub autoritate unui din Miniştri întrebuişarea bugetului afectat la toate ramurile serviciului.

Centralisarea administraţiunii odată constituită, ea se va ocupa mai înainte de toate a forma un plan de spre măsurile necesare de a se generalisa sistemul proiectat în totă întinderea Statului.

Iată bazele reformei penitenciare ce propunem :

1-ii. Unitate administrativă.

2-a Un sistem generale bine coordonat care să îmbrăţişedă toate stabilimentele de detenţiune.

3-a Clasarea stabilimentelor în trei categorii : în cele două d'ântéii, închisorile judeţiane despărţite în case de arest şi case de represiune ; în cea a treia, casele centrale erigate în penitenciare.

4-a. Suprimarea vechiului regim al clasificăţiunii, ca mijloc d'a împedea amestecarea moralităţilor.

5-a. Principiul separăţiunii individuale a persónelor pentru închisórea înaintea judecăţei, prin celule de locuit în timp de zi şi de nópte. În închisorile nóstre am putea adopta un mod de culcare în comun, dispunându-se fie care pat într'un fel de alcov sau iatacă care s'ar putea închide prin uşe cu dăbrele de feră, încâtă deţinută să fie în imposibilitate d'acomunica între dênşii. Prezenţa unui păditor custode care ar locui în fie-care din aceşti dormitorii ar contribui a face să se observe tăcerea ; iar pentru închisórea după judecată, prin celule de nópte, şi izolarea sub legea tăcerei, la întrunirile d'ilnice a le deţinutilor.

6-a În fine, închisórea solitarie cu reducerea nutrimentului, ca pedepsă disciplinarie în regimul interior a tuturor stabilimentelor de detenţiune.

O câtă ce s'ar admite principiul generalisărei sis-

temului penitenciaru în totu Statulü, fără vre o distincțiune între casele centrale de detențiune și cele-l-alte case de arestü și de justiție, prin celule de nópte și tăcerea în timpulü zilei, izolarea morală a condamnaților va fi completă și va esista pentru dînșii imposibilitate de a comunica, și prin urmare de a esercita unü asupra altora o influență pernicioasă.

Singurile clasificări necesarie și indispensabile suntü acele ce aü de obiectü separațiunea secselorü, și acea a-copiilorü de acei adulți. Este de mare urgență a se institui închisori speciale pentru fie care secșü, și pentru copii.

Casele destinate a primi pe copii cerü unü regimü diferitü; ele trebuie să participe de natura caselorü de corecțiune și de acea a caselorü de educațiune: invățemintulü morale și religiosü.

Pentru ca sistemul penitenciarü să fie profitabile în realitate, trebuie ca indiviđii să fie priviți în patru situațiuni următoare :

1-a În starea lorü de translațiune dela unü locü la altulü.

2-a În starea de prevențiune și de acusațiune;

3-a În acomplirea pedepsei lorü;

4-a În starea lorü de liberare după espirarea pedepsei lorü.

Eü cuteđü a asicura că nu póte esista unü sistemü reformatore, dacă nu îmbrăcișa în întregulü lorü aceste patru situațiuni. Ele aü atitü raportü între ele, în câtü reforma nu este posibilă dacă sistemulü nu se va întinde peste tóte.

Una din cele d'ânteuü datorii ale administrațiunei va fi darü de a adopta unü modü de translațiune care

să impiedice comunicarea deținuților, și să nu ofere țerei întregi spectacolul unor esposițiuni periculoase și scandalose.

2-a Să se ocupe de starea lor de prevențiune și de acușațiune. Acei ce se află în această situațiune sunt deținuți în casele de arest și de justiție.

Osebită de preveniți sa și acușatii de ambele secse și de veri ce etate, aceste case mai conțin încă obișnuită și pe condamnați la o închisore corecționale mai pucină de ună ană.

Dificultatea separațiunei între aceste categorii diverse este seriósă; lipsa de spaciū opune adeseori unū obstacolū cu atitū mai mare cū cātū resorșințele locale suntū însuficiente spre alū învinge. Consiliilorū județiane aparține mai cū sémă a se pătrunde de avantajele reformei; ele trebuie să vie în ajutorulū guvernului votândū fondurī, contractândū chiarū împrumuturī spre a lărgi închisorile și ale dispune dupe cuviință. Regenerarea condamnaților nu pôte fi pentru ele unū lucru îndiferente; administrațiunea trebuie să stimuleđă delulū lorū, și să le facă să înțelégă că ameliorațiunile materiale nu suntū îndestulátore; că ele n'arū produce de cātū unū bine incompletū, dacă perfecționarea societăței, dacă ameliorațiunile morale nu vorū urma aceeași progresiune.

Statulū trebuie să se îngrijască de cea ce dătorește nenorocirei, inocinți și intereselor vindictei publice și al justiției.

Reformarea sistemulū care dorimū a vedea introdusū în casele de arest și de justiție este ca sălășluirea acestor case să numai imprime deținuților nici o pată morală; ca pudórea secului, ca inocința copilăriei, ca onórea virstei matură, se găsească acolo o protecțiune asigurată.

Al treilea grad al sistemului penitenciar începe în momentul condamnării. Din acea și el ia un caracter de pedepsă.

Este de notat aici că administrațiunea trebuie să se ferescă de sugestiiunele unei filantropii esagerate, procurându deținuților un trai mai bun de câtă acelă de care s'ar putea bucura ei în societate. Dacă locurile de represiunea ar oferi o existență mai ferice de câtă aceea ce ar gusta ei în societate, liberații ar fi tentați a comite nouă crime spre a putea reintra în închisore.

După esemplul penitenciarelor din America, bazele principale ale reformei trebuie să fie:

1-iu. Isolarea completă a fiecăruia condamnat în timpul nopței.

2-a. Tăcerea absolută în timpul ții.

3-a. Lucrul;

4-a. Instrucțiunea morală și religioasă.

Cea întâiu basă de reformă este izolarea în timpul nopței. Viciul abominabil ce favorisă dormitoriile commune este nu numai mortale și degradante pentru sufletul deținuților, ci produce încă marasmul, ftizia și tôte morburile ce nască din sleirea corpului. Să suprimăm dar culcare în commune și dortoarele.

Sistemul celulariu cere spese considerabile; pentru acéta noi trebuie să adoptăm un mod propriu a concilia regula izolării cu economia.

Aceiași isolare, de nu în fapt, cel puțin morală, se va obține în cursul ții, prin strictă observare a tăcerii. Legea tăcerii suplee la tôte clasificățiunile.

Alu treilea element al reformei este munca, lucrul. Lucrul pre întempină totu felul de abuzuri. Ocupățiunea dă deținuților obiceiul ordinei și ală ascultării.

și întreține activitatea lor. Efectul moral al muncii este prodigios, căci obiceiul are o influență puternică asupra omului; spiritul și corpul se supun obiceiului fără rezervă, și pe nesimțite omul acăruiia plăceri erau vicioase, se transformă în activitate și ordine.

Administrațiunea se va sili a introduce de o potrivă lucrul în casele de arest și de justiție precum și în casele centrale.

Prin munca deținuților, Statul se va putea desdauna de o parte din cheltueile sale, și va putea procura lor pentru momentul când vor fi liberați, un mic peculiu care va servi la cele întâi a lor trebuinți.

Însă izolarea, tăcerea și lucru, aceste trei mijloace atât de necesare spre a pregăti reforma dorită, nu ar produce decât foarte slabe rezultate, dacă nu s'ar adăoga un al patrulea mijloc care consistă în instrucțiunea morală și religioasă, care se face să pătrundă pînă în adîncul sufletului deținuților morala divină, acestu alimentu spiritual al omului.

Pe lingă aceste, spre a se completa opul regenerării deținuților, ei nu trebuie să fie abandonați fără protecțiune, chiar nici după liberarea lor dela închisore. Gubernul trebuie să-i ia sub patronagiul seū la eșirea lor din închisore. Acestea, se pōte opera prin apelul ce ar face guvernul la bine facerea cetățenilor. Eu nu voi calomnia patria mea presupunîndu că ea conține mai puține virtuți decât națiunile civilizate ce ne încunjoră, și că nu se vor putea forma și la noi asociațiuni pentru patronarea tinerilor liberați.

Cea mai serioasă obiecțiune ce s'ar putea face în contra adopțiunei sistemului penitenciar, este cheltueile ce ar necesita ea. Această obiecțiune merită esa-

minarea seriósă a economiştilorū noştri politici. Presupunându chiar că această consideraţiune ar avea valórea ce i se presupune, eū nu credū că ea trebuie să opréscă guvernulū în opulū reformárei sistemulū penitenciarū. Cândū e cestiune d'a se moralisa societatea, d'a se garanta ea în contra curselorū continue ale crimei, nu trebuie să calculámū. Eū sumū însă departe de a crede că, pentru a se obţine reforma penitenciară, s'ar cere sume atâtū de considerabile precátū s'ar presupune.

Sistemulū penitenciarū ce dorimū a vedea întrodusū în inchisorile nóstre, adică: izolarea de nópte şi legea tăcerei absolute în cursulū zilei şi cu lucru, va face din sálăşluirea deţinutilorū unū locū de pedépsă morală multū mai corectivă decátū tóte pedepsele corporale, căci supunându pe condamnatū într'o singurătate completă, şi lăsându-lū neîncetatū şi fără distragere faţă în faţă cu sine însuşi şi cu crima, elū va căuta în izolarea sa, a se împăca cu Dumnezeū şi cu consciinţa sa.

În această espunere a sistemulū penitenciarū în Europa şi America, amū citatū facte, amū invocatū experienţa celor alte popóre luminate. Acum aparţine guvernulū a pune mâna la reformarea regimulū nostru penitenciarū, a esercita asupra indiviđilor care se află în stare de revoltă contra legilor, o acţiune morale atâtū de eficace, în câtū să permită represiunei a se mărgini în cele mai strínse limite şi justiţiei omeneşci a depune paloşulū seū rěsbunătorilū.

Onóre guvernulū care ne va pregăti un asemenea viitorū!

— FINE. —

TABELA MATERIILOR COPRINSE IN VOL. II.

Pagina.

Introduțiune..... 1

Explicarea Codicelor de procedură criminală.

Dispozițiuni preliminare..... 20

CARTEA I.

Despre poliția judiciară..... 32

Despre primari, ajutori de primari, despre comisari
de poliția și sub-prefecți..... 38

Despre competența ministrului publică întru câtă se
atinge de poliția judiciară..... 41

Despre oficiări de poliția ausiliari a-î procurorului 61

Despre judecătorii de instrucțiune..... 63

Prima distinațiune. — Despre casurile de flagrante
delictă..... 64

A doua distinațiune. — Despre instrucțiune..... 69

Despre plingeri..... 73

Despre ascultarea marturilor..... 79

Despre probele scrise și despre actele inculpatorie 80

Despre mandatele de înfăcișare, de depunere, de a-
ducere și de arestare..... 82

Despre libertatea provisorie și despre cauțiune..... 96

Despre ordonanțele judecătorului de instrucțiune
după complectarea procedurii.....

VERIFICAT
2017

VERIFICAT

CARTEA II.

Despre tribunalele polițienesci.....	110
Despre tribunali polițienesci, polițai și sub-prefecți	112
Despre jurisdicțiunea primarului ca judecătoru polițienescu.....	121
Despre apelul în contra sentințelor polițienesci...	122
Despre tribunali în materie corecțională.....	123
Despre punerea sub acușațiune.....	143
Despre formarea curței juraților.....	150
Despre cercetare.....	154
Despre judecată și executare.....	180
Despre diferitele recursuri în contra decisiunelor și sentințelor.....	184
Despre cererile de rivisiune.....	205
Despre câte-va proceduri particulare. Despre falsu.	207
Despre contumaci.....	208
Despre recunoscerea identității indiviților condamnați, scopați și reprinși.....	211
Despre modul de procedere în cazul de destrucțiune sau răpirea actelor sau a hotărîrei unui procesu.....	212
Despre darea sub judecată a funcționarilor.....	212
Despre delikte în contra respectului cuvenit dreptărilor constituite.....	213
Despre regulamente de competență.....	216
Despre strămutarea unui procesu de la un tribunal la altul.....	217
Despre recusațiune.....	219
Despre depositul general al notiților otărîrilor...	221
Despre închisori și despre case de oprélă.....	222
Despre miqlócele de a asigura libertatea individuală.	222
Despre prescripțiune.....	222
Despre sistemul penitenciaru în Europa și America.	232

VERIFICAT
2017

VERIFICAT

BIBLIOTECA
CENTRALĂ
UNIVERSITĂȚII